БОРИС Й. НИКОЛОВ

ВЪТРЕШНА МАКЕДОНО-ОДРИНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ

ВОЙВОДИ И РЪКОВОДИТЕЛИ (1893-1934)

БИОГРАФИЧНО-БИБЛИОГРАФСКИ СПРАВОЧНИК

София, 2001

БОРИС Й. НИКОЛОВ

ВЪТРЕШНА МАКЕДОНО-ОДРИНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ

ВОЙВОДИ И РЪКОВОДИТЕЛИ
(1893 – 1934)
БИОГРАФИЧНО-БИБЛИОГРАФСКИ СПРАВОЧНИК

СОФИЯ
2001

„О, неразумний юроде, поради что се срамиш да се наречеш българин?“ – Паисий Хилендарски от гр. Банско, автор на „История славяноболгарская“ (1762 г.)

„Народ, който не познава своето минало, не го очаква никакво бъдеще.“ – Георги Сава Раковски от гр. Котел

„...Отцепленията и разцепленията никак да не не плашат. Действително жалко е, но що можем да правим, когато си сме българи и всички страдаме от една обща болест! Ако тая болест не съществуваше в нашите прадеди, от които е наследство и в нас, немаше да попаднат под грозния скиптър на турските султани.“ – Гоце Делчев от гр. Кукуш

„Аз съм оръдие само на идеята за освобождението на Македония и за обединението на българския народ.“ – Тодор Александров от гр. Щип

„Аз съм българин от Македония... и препоръчвам на младите в Македония здраво да държат, че ние сме българи от хиляда години насам.“ – Иван Михайлов от гр. Щип

„Коските да ми ги трошите, парче по парче да ме режете, йас сум си бугарин и бугарин ке си умрем.“ – Стерио Велков от гр. Крушево, осъден през 1950 г. на дългогодишен затвор за водене на „бугарска пропаганда“

© Борис Йорданов Николов, автор, редактор, 2001
© Издателство „Звезди“, 2001

ISBN 954-9514-28-5

ПРЕДГОВОР

„Заклевам се в Бога, вярата и честта си, че ще се боря до смърт за свободата на българите в Македония и Одринско, че ще се покорявам безусловно на началството и безпрекословно ще изпълнявам заповедите му; че няма да издам никому нито с дума, нито с дело тайната с която днес се увенчавам и всичко онова, което от днес нататък ще чуя, видя, науча и разбера по делото. В противен случай нека бъда убит от едного от другарите с револвера или камата които тук целувам."

(Клетва на новоприетите революционери, положена при встъпването им в редиците на ВМОРО)

След освобождаването на част от българските земи от турско робство и образуването на Княжество България, борбата на българския народ за национално освобождение и обединение не престава. В поробените български земи, през 1893 г. в гр. Солун, се създава Вътрешната Македоно-одринска революционна организация (ВМОРО). При възникването ѝ, нейните създатели си поставят две цели: да дадат отпор на сръбската и гръцката пропаганди, целящи асимилирането на българското население и да се борят с оръжие в ръка за придобиване на автономия на Македония и Тракия, като първи етап към по-късно присъединяване с Княжество България. В световната история няма друг аналог на по-масова революционна организация от тая на ВМОРО. Само за няколко години цялата територия от Цариград до Охрид и от Костур до Скопие е обхваната от революционната мрежа на организацията, в която членува почти цялото българско население, а също така власи, евреи, арменци, албанци, та дори и турци. В битката с вековния поробител хиляди членове на ВМОРО оставят костите си по планините и полетата на Тракия и Македония, в пясъците на Сахарската пустиня и в турските зандани в Анадола. Няма българска фамилия, която да не е платила кръвен данък на тая величава борба.

Целта на тази книга е да извади от времето на забвението имената на хората, отдали младостта и живота си за осъществяването на българския национален идеал, както и да помогне в работата на всички историци и читатели, които се интересуват от тяхната борба под знамето на ВМОРО.

При работата със справочника, читателите трябва да знаят следното:

1. В него са включени всички издирени от автора лица заемащи следните постове в йерархията на организацията:

а) Войводи: селски, районни, градски, околийски, окръжни и ревизори на чети;

б) Членове на: Върховния Македоно-одрински комитет (ВМОК) околийски и окръжни революционни комитети, Централния комитет, запасни членове на Централния комитет, Задгранични представители на Централния комитет, Задгранични пунктови началници. Включени са също така и някои временни и помощник-войводи, които са изпълнявали по-дълго време самостоятелни бойни задачи. Не са вклю-

чени членовете на селските, градските и районните управителни тела, поради невъзможността авторът сам да обхване този огромен материал.

2. При подреждането на имената е приет азбучният принцип – по фамилно име. Когато обаче лицето е известно повече с бащиното си име, то то е подредено по него, а фамилното е отбелязано с прави скоби, например: Александров, Тодор /Т. А. Попорушев/. Също така когато е известно повече с прякора си, то е подредено по собственото си име, а в прави скоби е разкрито бащиното и фамилното, например: Андон Кьосето /А. Лазов Янев/.

3. В кратките биографични бележки са отбелязани датите и мястото на раждането и смъртта, поста който е заемал във ВМОРО, професия, образование, революционна дейност, както и литературата (Лит.), в която има данни за живота и дейността на революционера – вестници, списания, книги, спомени, архивни материали.

Вестниците и списанията са подредени по датата на издаването им, а книгите – по собственото име на автора.

Заглавията на литературните източници се изписват първият път изцяло, а след това със съкращения. Всички съкращения и абревиатури са отбелязани в края на книгата.

Датите до 31 III 1916 г. са отбелязани по стар стил, а имената на селищата са според книгата на В. Кънчов „Македония. Етнография и статистика“, С., 1900 г.

В настоящето издание, като първо от този род, е възможно да са допуснати пропуски и грешки. Поради това се обръщам към всички читатели да отправят своите критични бележки и допълнения, които ще бъдат използвани при едно следващо по-пълно издание, на адрес: 1379. София. До поискване. За Борис Йорданов Николов.

Борис НИКОЛОВ

АБАЗОВ, Славчо Атанасов (1884, с. Злетово, Кратовско – 7 II 1928, София) – кратовски войвода. През април 1903 г. е арестуван заедно с баща си, осъден е на 101 години и лежи в Скопския затвор „Куршумли хан". Като войвода на чета действува в Кратовско, Щипско, Кочанско и Паланечко. По време на Балканската война е определен за войвода на чета № 33 и заедно с местната милиция на 10 X 1912 г. освобождава гр. Кратово. През Междусъюзническата война е ротен командир в 14 Воденска дружина на Македоно-одринското опълчение (МООП).
Лит.: в. Македония, 1928, бр. 397; сп. Илюстрация Илинден, 1927-1928, кн. 8, с. 16; П. Дървингов, История на Македоно-одринското опълчение, т. I, с. 12, 575, 595, 598, т. II, с. 38, 39; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 145.

АВРАМОВ, Илия (неизв., с. Порой, Демирхисар-Серско – неизв.) – поройски войвода. Войвода на чета в Поройско след 1922 г.
Лит.: в. Македония, 1922, бр. 236; ЦДА, ф. 396, оп. 1, а. е. 18, л. 13.

АВРАМОВ, Колю Д. (неизв., Нова Загора – неизв.) – свиленградски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание начело на чета от 80 души се сражава с редовна турска войска край с. Мезек, Свиленградско (18 август 1903 г.).
Лит.: Бюлетин на в. Автономия, 1903, бр. 33; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 21, л. 207.

АВРАМОВ, Никола /Н. А. Яковчев/ (1880, с. Слатино, Охридско – 1939, Русе) – охридски селски войвода. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Слатино и участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Сируля, Охридско (20 VII 1903 г.). По време на Балканската война е в редиците на 9 Велешка дружина на МООП.
Лит.: в. Български доброволец, 1939, бр. 7-8, с. 15; сп. Ил. Илинден, 1936, кн. 3-4, с. 15; Освободителното движение в Македония и Одринско. Спомени и материали... С., 1983, т. I, с. XIII; 50 години от Илинденското въстание. Статии и спомени, с. 81;ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 8.

АВРАМОВ, Цветан (18 VII 1877, с. Габрене, Петричко – неизв.) – петрички селски войвода. От 1902 г. до 1912 г. е несменяем войвода и ръководител на революционния комитет (РК) в родното си село.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1 а. е. 34, л. 554.

АЙВАЗОВ, Димитър (неизв. с. Чонгара, Бунархисарско – неизв.) – член на Бунархисарския Ок. РК. Учител. Член на Вътрешната Македоно-одринска революционна организация (ВМОРО) от 1898 г. През 1902 г. е учител в Бунархисар и е избран за член на околийския комитет.
Лит.: Ив. Орманджиев, Борбата в Бунархисарския район, с. 149; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 338; Л. Данаилов, Ст. Нойков, Национално-освободителното движение в Тракия 1878-1903, т. II, с. 70, 129.

АКЕЛОВ, Груйо (1883, с. Дедебалци, Битолско – 23 IV 1905, с. Биляник, Битолско) – полски войвода. Терорист и четник при Димко Могилчето и Йон Пашата. Обграден с четирима свои четници се сражават цял ден и всички загиват в пламъците на подпалената от турците къща.
Лит.: сп. Македонски преглед, 1905, кн. 1, с. 11; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 73-74; ЦДА, ф. 771, оп. 1. а. е. 73.

АЛАБАКОВ, Стефан (1876, Струга – неизв.) – стружки войвода. Организатор на селските революционни комитети в Стружко. Четник е при Г. Сугарев и П. Чаулев, а през 1912 г. е войвода в Кичевско. Участвува в Българо-албанското въстание (1913) срещу сърбите и във Валандовската акция (1915). През 1925 год. завежда Стружка околия.
Лит.: в. Родина, Скопие, 1918, бр. 676;Албум – алманах „Струга", с. 110, 129;Д. Гоцев, Националнo-освободителната борба в Македония 1912-1915, с. 147;Освободителното движение в .. ., т. II, кн. X, с. 119, кн. XI, с. 93;ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 158.

АЛАЙКОВ, Велин (1882, с. Богослов, Кюстендилско – 17 XI 1922, Кюстендил) – задграничен пунктов началник. Учи в Самоковското железарско училище. Като ученик отива четник при Ар. Манасиев, а по-късно е в четите на Кр. Българията, Диме Берберчето и П. Ангелов. През 1906 г. постъпва на военна служба, завършва подофицерска школа и участвува във войните за национално обединение. Кавалер е на два ордена за храброст. От 1914 г. завежда задграничния пункт на ВМОРО в с. Гюешево, Кюстендилско.
Лит.: в. Куриер, 1922, бр. 24;НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 14, л. 191-194.

АЛАКУШЕВ, Костадин (1875, с. Търлис, Неврокопско – 28 VIII 1912, с. Марчево, Неврокопско) – член на Неврокопския Ок. РК. Завършва педагогическо училище в Сер (1894) и учителствува в с. Търлис, Разлог и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Ат. Тешовалията. През юни 1907 г. е избран за член на околийския комитет в Неврокоп. След Хуриета (1908) участвува активно в създаването на Народната федеративна партия.
Лит.: Народна воля, Солун, 1909, бр. 29; в. Пиринско дело, 1985, бр. 35; Енциклопедия Пирински край, т. I, с. 15.

АЛБАНСКИ, Атанас Якимов (1880, с. Горно Еловци, Гостиварско – 30 X 1943, София) – тетовски войвода. Завършва педагогическото училище в Скопие и учителствува в същия град. Член е на Скопския окръжен революционен комитет (ОРК). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Тетовско и Гостиварско. През 1904 г. е секретар в четата на Ванчо Сърбака, а през 1907 г. е секретар на Иван Алябака. От 1928 г. до 1934 г. е пълномощник на ЦК на ВМРО в Петрич.
Лит.: в. Народност, 1918, бр. 45; в. Зора, 1943, бр. 7307; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 89; в. Целокупна България, 1943, бр. 727, 728; Г. Попхристов, Революционната борба в Битолски окръг, с. 83; Хр. Силянов, Освободителните борби на Македония, С., 1983, т. II, с. 61.

Костадин Алакушев

Атанас Албански

АЛЕКСАНДРОВ, Александър Иваничев (1876, с. Гьокче Бунар, Ивайловградско – 5 V 1965, с. Одринци, Кърджалийско) – тракийски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от края на 1902 г. и ръководител на селския РК. От 1904 г. е четник при Д. Загорски, Т. Николов и Т. Пожарлиев, а от зимата на 1905 год. е назначен за войвода с район Ференско, Суфлийско, Димотишко и Ортакьойско (дн. Ивайловградско). Задочно е осъден от турските власти на 101 г. затвор. По време на Балканската война с четата си действува в района на Кушукавак (дн. Крумовград).

Лит.: сп. Завет, 1941, кн. 12, с. 9; Хр. Караманджуков, Западнотракийските българи в своето културно-историческо минало, с особен поглед към тяхното политико-революционно движение, с. 303; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 776, пак там, а. е. 30, л. 180.

АЛЕКСАНДРОВ, Тодор /Т. А. Попорушев/ (4 III 1881, Щип – 31 VIII 1924, мест. „Три реки", близо до с. Сугарево, Горноджумайско) – член на ЦК на ВМРО. Завършва педагогическо училище в Скопие (1897). Учителствува в Кочани, Щип, Бургас и др. Секретар при С. Клинчарски, окръжен скопски войвода (1907), а от 1911 г. е член на ЦК. По време на Балканската война с четата си освобождава град Кукуш. След Първата световна война възстановява македонската революционна организация и става фактически нейният ръководител.

Тодор Александров (1)

Лит.: в. Независима Македония, 1923, бр. 41, 42, пак там, 1925, бр. 124;в. Зора, 1924, бр. 1576-1579;в. Вардар, 1925, бр. 3; в. Свобода или смърт, 1925, бр. 17, пак там, 1929, бр. 100; в. Македония, 1927, бр. 265, пак там, 1931, бр. 1458, 1459, пак там, 1934, бр. 2227; в. Македонско слово, 1935, бр. 31; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 80; в. Целокупна България, 1943, бр. 671; в. Македония, 1996, бр. 8; Единични листове: Македонска голгота, 1923; Македонски лист, Ловеч, 1924; Тодор Александров, 1932, 1943; Тодор Александров лист, 1942; сп. Векове, 1980, кн. 1, с. 82; ВИС, 1989, бр. 3, с. 150-169, пак там, 1991, бр. 1, с. 118-158, пак там, 1995, бр. 1, с. 92-107; ИДА, 1990, кн. 60, с. 201-286; Д. Добринов, Последният цар на планините. Биографичен очерк за Т. Александров 1881-1924; Д. Добринов, Тодор Александров; Енциклопедичен речник Кюстендил А-Я, с. 18; Енциклопедия България, 1978, т. I, с. 58; Енц. Пиринski край, т. I, с. 15; Заговорът против Тодор Александров; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 571; Ц. Билярски, Тодор Александров – живот легенда; Ц. Билярски, Т. Петров, Тодор Александров. Дневник и кореспонденция от Първата световна война 1915-1918 г.; д-р Бр. Синадиновски, Тодор Александров, Скопје; Д. Галев, Тодор Александров од автономја до самостојна држава, Скопје; ЦДА, ф. 1933к

АЛЕКСИЕВ, Димитър (неизв. Прилепско – неизв.) – битолски войвода. През 1905 г. избягва от Битолския затвор заедно с 14 свои другари.

Лит.: в. Независима Македония, 1924, бр. 69, 70.

АЛЕКСИЕВ, Методи /М. А. Янушев/ (27 II 1887, Велес – IX 1924, с. Покровник, Горноджумайско) – разложки войвода. Учи във Велес, Солун и Сер. Като ученик в Солунската гимназия влиза във връзка с „гемиджиите" и участвува в подготовката на солунските атентати (1903). През 1905 г. е секретар в четата на Хр. Чернопеев, а по-късно е четник при Я. Сандански. По време на Балканската война е войвода на чета в Разложко и Драмско.

Лит.: в. Пиринско дело, 1982, бр. 40; Енц. Пиринski край, т. I, с. 15; Йоно Митев, Въстаници и доброволци, с. 293.

АЛЕКСО ПОРОЙЛИЯТА /А. Николов/ (1868, с. Долни Порой, Демирхисар-Серски – 15 VII 1903, мест."Аджийца", между селата Игуменец и Ситница, Петричко) – поройски войвода. Терорист, четник при М. Попето, а от края на 1900 г. е войвода в Поройско и Петричко. Участвува в Горноджумайското въстание. От декември 1901 г. до смъртта си е водил 19 сражения с турски потери.

Лит.: в. Реформи, 1903, бр. 30, 31, 33; в. Илинден, 1926, бр. 24; Освободителното движение в..., т. II, с. XXXVI; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 100, 162, 163;

АЛЕКСОВ, Кръстьо /К. А. Лековски/ (1877, с. Ърбели, Дебърско – неизв.) – кичевски околийски войвода. От 1898 г. до пролетта на 1902 год. живее в Русе и се обучава на военно дело в местното стрелково дружество. Четник е при Я. Янев, а от 1906 г. е войвода в Дебърско и Кичевско.

Кръстьо Алексов (седналият)

Лит.: в. Дебърски глас, 1909-1910, бр. 48; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, кн. 6, с. 10, 11, пак там, 1940, кн. 2, с. 7;ИДА, 1992, т. 64, с. 134. НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 1143.

АЛЕКСОВ, Цветан (неизв., с. Сланско, Прилепско – неизв.) – селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Г. Наумов и участвува с четата си в защитата на Крушово.

Лит.: Г. Томалевски, Крушовската република, с. 244.

АЛТЪПАРМАКОВ, Никола Костов (4 V 1867, Битоля – 27 X 1927, София) – член на Битолския ОРК. Член на ВМОРО от 1894 г. Бил е градски ръководител и член на съдебната комисия при окръжния комитет в Битоля. През 1897 г. е осъден на 3 години затвор, а през 1905 г. – на 101 години. През 1909 г. е отново арестуван и лежи седем месеца в Битолския затвор. След Междусъюзническата война е арестуван и е екстерниран от сръбските власти в България.

Лит.: в. Македония, 1927, бр. 315.

АЛУЛОВ, Яким (неизв., с. Вевчани, Стружко – XII 1903, с. Вишни, Стружко) – стружки войвода. През 1901 г. става четник при Т. Горанов, а от 1903 г. е районен войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Стружки Дримкол.
Лит.: Дневници и спомени за Илинденско-Преображенското въстание, С., 1984, с. 95, 112, 234, 235.

АНАНИЕВ, Илия (неизв., Кратово – неизв.) – член на Кратовския Ок. РК. Учител в с. Злетово, Кратовско, Кратово и др. Член е на околийския комитет през 1904 г. Убит е заедно със сестра си, също учителка, в околностите на Кратово от агенти на сръбската пропаганда.
Лит.: в. Ден, 1905-1906, бр. 800; в. Независима Македония, 1924, бр. 44; А. Мартулков, Моето учество во револуционерните борби на Македонија, Скопје, 1954, с. 119; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 154.

АНАСТАСОВ, Иван /Гърчето/ (1880, Мелник – 1904, неизв.) – драмски войвода. По националност грък. Учител в с. Игуменец, Петричко. От 1900 г. е четник в четите на К. Зелников, Г. Делчев и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на М. Кипрев в Драмско, а след неговата смърт става титулярен войвода. В началото на 1904 г. с чета от 14 души се отправя за района си, но още при преминаването на границата четата попада в засада и всички загиват.
Лит.: Енц. Пиринski край, т. I, с. 18; Освободителното движение в .. ., т. II, с. I; Ил. Бижев, Спомени (ръкопис), с. 62.

АНАСТАСОВ, Иван (неизв. с. Лобаница, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Лобаница.
Лит.: Дневници и спомени .. ., с. 207; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8.

АНАСТАСОВ, Мите /Демо/ (1882, с. Койково, Кратовско – 14 X 1915, Кюстендил) – кратовски селски войвода. Самоук. Член на ВМОРО от 1903 г. Терорист и селски войвода. По-късно е задграничен куриер при пункта на ВМОРО в Кюстендил.
Лит.: в. Родина, Скопие, 1916, бр. 159; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 240.

АНГЕЛ (неизв., с. Въмбел, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Въмбел.
Лит.: Дневници и спомени .. ., с. 207; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8.

АНГЕЛ БАЗЕРНИШКИ /А. Секулов Янкулов/ (15 V 1876, с. Баздерник, Демирхисар-Битолско – неизв.) – битолски полски войвода. Завършва III отделение. Заминава на работа в София през 1894 г.

Ангел Базернишки (седналият)

През 1903 г. влиза в четата на Г. Петров и се отправя за Битолско, където участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието се укрива в родното си село. През 1904 г. е четник при Ал. Стефанов, а от 1907 г. е войвода на Гяваткол. През 1909 г. е арестуван, осъден е на 5 години и лежи в Битолския затвор до Балканската война.
Лит.: в. Вести, 1910-1911, бр. 115; сп. Ил. Илинден, 1931, кн. 5, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIX; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 27; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 105, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 4.

АНГЕЛ СПАНЧОВАЛИЯТА /А. Харизанов/ (1870, с. Спанчево, Демирхисар-Серско – 31 VII 1902, мест."Харамийската чешма", между с. Петрово и Голешово, Демирхисарско) – мелнишки войвода. Терорист на ВМОРО. През 1899 г. е войвода в Мелнишко. Загива заедно с Тошо войвода.
Лит.: сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 11; Илинден 1903-1924. Сборник в памет на голямото македонско въстание, с. 13, 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XL; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 162; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, тетрадка I[а], л. 39.

АНГЕЛОВ, Васил Томов, поручик (12 III 1882, с. Арда, Одринско – 23 VII 1951, Разград) – демирхисарски войвода. Завършва Военното училище в София (1903) и служи в 9 пех. Пловдивски полк. Присъствува на конгреса на Серски окръг (септември 1903 г.), където е определен за войвода в Демирхисарско. Участвува във войните за национално обединение. По-късно завършва медицина в София и работи като лекар в Разград.
Лит.: в. Ново Лудогорие, 1983, бр. 92; Енц. Пиринski край, т. I, с. 18; Освободителното движение в .. ., т. II, с. I; Списък на офицерите от българската войска, 1911, с. 198; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 209, 341.

АНГЕЛОВ, Дончо (1884, с. Талишманци, Кратовско – X 1921, с. Саса, Кочанско) – кратовски околийски войвода. Четник, а от пролетта на 1906 г. е районен войвода в Кратовско. През 1912 г. завежда кратовската околия. По време на Междусъюзническата война е в редиците на 14 Воденска дружина на МООП.
Лит.: Македония. Сборник от документи и материали, С., 1978, с. 605; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 245; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 94, 130, пак там, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 139.

АНГЕЛОВ, Йордан (29 III 1874, Прилеп – неизв.) – член на Прилепския ОкРК. Завършва гимназия в Солун (1895). Учителствува в Прилеп, Велес и др. Член на ВМОРО от 1895 г. Като учител в Прилеп през 1905 г. е член на околийски комитет. През 1908 год. е ръкоположен за свещеник и е архиерейски наместник във Воден, Крива Паланка и Тетово.
Лит.: Г. Кандиларов, Българските гимназии и основни училища в Солун, с. 112; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 245; Сто години ново българско училище в гр. Прилеп, с. 141-144; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 295, 315.

АНГЕЛОВ, Кольо (неизв., Дойран – 2 VIII 1903, с. Кръндирци, Кукушко) – дойрански войвода. Юрганджия. Член на ВМОРО от 1894 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива в сражение с турска войска заедно с още 6 четника.
Лит.: Б. Янишлиев, Гр. Дойран (Полянин, Пулин) и живота ни там при турското владичество до 1912 година (Спомени), с. 20; К. Хаджидинев, Дойран, с. 23; М. Теменугов, Дойран и Дойранско во минатото и денес, Скопје, 1972, с. 184, 185.

АНГЕЛОВ, Милан /Михаил А. Христов/ (3 X 1879, Прилеп – 30 III 1949, София) – скопски войвода. Учител. Учи в българската гимназия в Солун. През 1900 г. е учител в с. Конче, Радовишко. В края на същата година е арестуван и лежи 3 години в скопския затвор „Куршумли хан". След излизането си от затвора отива четник при Н. Пушкаров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Скопско. След въстанието се установява в София и работи в Дирекцията на статистиката.
Лит.: А. Динев, Илинденската епопея, т. I, с. 104-107; Освободителното движение в .. . т. I, с. II; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 352; А. Мартулков, пос. съч., с. 79; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 19.

АНГЕЛОВ, Никола (неизв., с. Попължени, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Прео-

браженското въстание с четата си е в отряда на войводата Леко Джорлев.
Лит.: Г. Попхристов, пос. съч., с. 76.
АНГЕЛОВ, Пано (1877, с. Башклисе, Димотишко – 20 III 1903, с. Сармашик, Малкотърновско) – малкотърновски войвода. След Руско-турската война (1877-1878) семейството му се преселва в с. Брод, Хасковско. Учи в педагогическото училище в Казанлък. Служи във 2 пионерна дружина в София. Като войник е привлечен от К. Нунков в революционното движение. След уволнението си заминава за Одринско. През есента на 1902 г. е четник, а от февруари 1903 г. е войвода в Малкотърновско. Загива в сражение с турска войска.
Лит.: в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 5; сп. Сборник от турските зверства, 1902-1903, кн. V, с. 17; сп. Ил. Илинден, 1943, кн. 4, с. 5; Военноисторически сборник (ВИС), 1973, кн. 3, с. 149-156; Г. Попянов, Малко Търново и неговата покрайнина, с. 379; Ив. Орманджиев, Революционното движение в Малко-търновския район, с. 199-204, 295-296; Михаил Герджиков. Спомени, документи, материали, с. 394; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 276.
АНГЕЛОВ Петър Димитров (29 VII 1878, Хасково – 9 VIII 1923, София) – малкотърновски войвода. Завършва подофицерска школа и служи в 24 Черноморски полк. Привлечен от М. Герджиков, през януари 1903 г. напуска казармата и заминава за Одринско като военен инструктор. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“ (11 VII 1903 г.), където е определен за войвода на V Пиргополски революционен участък и участвува в нападенията срещу селата Маджура, Курфоколиба и Енияда. След въстанието е дългогодишен войвода в Паланечко. Присъствува на Първия (1905) и Втория (1906) скопски окръжни конгреси, като на последния е избран за нелегален член на Скопския ОРК. Участвува във войните за национално обединение, като за проявена храброст е произведен в офицерски чин (28 VII 1913 г.).
Лит.: в. Утро, 1923, бр. 4208; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 502; Михаил Герджиков .. ., с. 394; Освободителното движение .. ., т. II, с. II; Списък на офицерите .. ., 1917, с. 4; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, 332, 333, т. II, с. 363, 481.
АНГЕЛОВ, Петър (1895, с. Граждино, Долна Преспа – 28 VI 1932, Хасково) – преспански войвода. През 1912 г. емигрира в САЩ, но се завръща за да участвува като доброволец в Балканската война. След края на Първата световна война е четник при Илия Дигалов, а след неговата смърт през 1922 г. е назначен за преспански войвода.
Лит.: в. Македонска правда, 1934, бр. 26.
АНГЕЛОВ, Стойче (неизв., с. Кетеново, Кратовско – неизв.) – кратовски войвода.
Лит.: НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 42.
АНГЕЛОВ, Тимо /Ефтим/ (неизв., Берковица – 26 VII 1903, Пловдив) – тиквешки войвода. Учи в железарското училище в Самоков, където е член на тайния революционен кръжок „Трайко Китанчев“. През 1900 г. напуска училището и заминава четник в Разложко. Назначен за тиквешки войвода, през март 1903 г. с четата си прави опит да замине за вътрешността, но е посрещнат от многобройна турска войска и след кръвопролитно сражение в планината Плачковица, Кочанско се завръща обратно. Загива при нещастен случай.
Лит.: Независима Македония, 1925, бр. 121; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 268; Освободителното движение в .. ., т. II, с. II; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 225.
АНГЕЛОВ, Чиме /Симеон/ (неизв., с. Железница, Горноджумайско – 10 XI 1902, с. Бураново, Горноджумайско) – горноджумайски войвода. Куриер. Четник при мичман Саев, а по-късно е войвода на чета и участвува в Горноджумайското въстание.
Лит.: в. Реформи, 1902, бр. 36; сп. Бунтовник, 1903, кн. 1, с. 6; Гласник. Институт за национална историја, Скопје, 1972, бр. 1, с. 189.
АНГЕЛОВСКИ, Русе (неизв., с. Вощарани, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на 25 души въстаници от с. Вощарани.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 75;ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 98, л. 202.
АНДОН КЬОСЕТО /А. Лазов Янев/ (25 XI 1854, с. Голозинци, Велешко – 10 IX

Андон Кьосето

1953, Благоевград) – войвода. Без образование. Овчар. Отначало е терорист при ЦК на ВМОРО в Солун, а по-късно е четник при М. Попето. Като войвода действува в Кукушко, Поройско, Малешевско, Струмишко и др. Участвува в аферата „мис Стоун“ (1901). След Илинденско-Преображенското въстание завежда организирането и подготовката на селската милиция в Струмишко и Малешевско. След 1905 г. се оттегля от нелегална революционна дейност.
Лит.: сп. Родина, 1931-1932, бр. 1-9; Борбите в Македония и Одринско 1878-1912. Спомени, с. 872; Енц. Пиринski край, т. I, с. 19; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 274-282; Освободителното движение в .. ., т. I, с. L, т. II, с. LII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464, т. II, с. 582; НБКМ-БИА, кол. 42,

Петър Ангелов (1)

а. е. 68, л. 1-133; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 103.

АНДОНОВ, Димитър, капитан (26 III 1871, Стара Загора – 17 III 1917, "Червената стена", пл. Пелистер) – прилепски войвода. Завършва подофицерска школа и служи в 12 пех. Балкански полк. През март 1903 г. бяга от казармата и с четата на К. Кондов заминава за Прилепско. Тук е назначен за войвода на прекуридския район. С четата си се сражава при мориовските села Витолища, Старавина и др. След въстанието се завръща в България и постъпва отново на военна служба. Участвува във войните за национално обединение, като за проявена храброст е произведен в офицерски чин. Загива в сражение с войските на Съглашението край Битоля.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1938, кн. 3, с. 10, пак там, 1941, кн. 5, с. 9; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 241; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 143.

АНДОНОВ, Дичо (1882, с. Лобаница, Костурско – 31 V 1903, мест. „Локвата", с. Смърдеш, Костурско) – костурски районен войвода. Завършва пети клас в Битолската българска гимназия, където става член на ВМОРО. От 1901 г. е нелегален, а през март 1903 г. е назначен за централен войвода. В сражението при „Локвата" е заобиколен от турски войници и за да не бъде заловен се самоубива.

Лит.: в. 20 юли, 1924, бр. 13; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 270-272.

АНДОНОВ, Тале /Т. А. Хаджиев/ (2 II 1890, с. Царедвор, Ресенско – неизв.) – ресенски войвода. Завършва IV отделение. Четник е при П. Христов – Германчето в Преспанско (1906), а през 1910 – 1912) – в Ресенско при Кр. Трайчев. От 1913 г. до 1915 г. е войвода на самостоятелна 26 чета в Ресенско.

Лит.: Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 21; К. Пърличев, Сръбският режим и революционната борба в Македония (1912-1915), С., 1917, с. 74; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 431.

АНДОНОВ, Ташо (1865, Радовиш – 17 XI 1915, неизв.) – член на Радовишкия Ок. РК. Търговец. Отвлечен от сръбските окупационни власти като заложник и убит по пътя за Шкодра, Албания.

Лит.: в. Родина, 1918, бр. 607;К. Пърличев, Сръбските жестокости .. ., с. 73, 96; К. Ципушев, пос. съч., с. 62.

АНДОНОВ, Христо (1887, с. Гърчище, Гевгелийско – 29 VIII 1928, с. Демидово, Петричко) – дойрански околийски войвода. През 1912 г. става четник отначало при К. Попето в Гевгелийско, а по-късно – в Ениджевардарско при Вандо Гьошев. Доброволец е в МООП (1913). След края на Първата световна война е отново нелегален в струмишката чета, а от 1924 г. до края на живота си завежда Дойранската околия.

Лит.: в. Свобода или смърт, 1928, бр. 79; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, кн. 9-10, с. 14; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 817.

АНДРЕЕВ, Александър Иванов /Чапата/ (20 VII 1883, София – 1928, София) – велешки районен войвода. С прогимназиално образование. От 1901 г. е четник при В. Попов, Кр. Асенов, Хр. Чернопеев, Ив. Наумов – Алябака, а от август 1907 г. до Хуриета (1908) е районен войвода във Велешко. През май 1911 г. е отново с чета във Велешко, но по-късно действува заедно с Т. Николов в Солунско, Ениджевардарско и др.

Лит.: в. Воля, 1912, бр. 85; Освободителното движение в..., т. II, с. XLIX; А БАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 799, л. 1; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 332, 333.

АНДРЕЕВ, Ангел (23 IV 1867, с. Рудари, Преспанско – неизв.) – преспански войвода. Дюлгерин. От 1892 г. работи във Варна, където става член на местното стрелково дружество. През септември 1902 г. влиза в ревизионната чета на Т. Давидов и заминава за вътрешността. След Смилевския конгрес е определен за войвода на Долна Преспа. С четата си се сражава при с. Шаовци, Пъпли, Герман и др. След въстанието през Гърция се завръща в България.

Лит.: в. Вечерна поща, 1904, бр. 901; Освободителното движение в..., т. I, с. XIII;Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. I, с. 455, т. II, с. 572.

АНДРЕЕВ, Лакю (неизв., Крушово – неизв.) – касиер на Крушовския Ок. РК. Избран за член на околийския комитет в началото на 1904 г.

Лит.: Историја на Крушево и Крушевско, т. I, с. 262.

АНДРЕЕВ, Никола (неизв., с. Мъклен, Серско – неизв.) – смолянски войвода. Учител, През 1906 г. е арестуван, но успява да избяга и отива четник при М. Даев в Драмско. По време на Балканската война е войвода на чета в Смолянско.

Лит.: Бюлетин. Съюз на тракийските културно-просветни дружества в България, 1976, бр. 2, с. 47; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 31; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 113, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 160, 161, 230.

АНДРЕЕВ, Никола Симеонов (IV 1879, с. Мокрени, Костурско – 11 VIII 1911, с. Мокрени, Костурско) – костурски районен войвода. Учител и журналист. Завършва V гимназиален клас във Варна и постъпва на военна служба в 8 пех. Приморски полк. През м. май 1902 г. пристига в Костурско, където е назначен за централен войвода. По време на Илинденско-

Никола Андреев

Преображенското въстание участвува в превземането на градовете Невеска и Клисура. След въстанието заминава за България, но през лятото на 1904 г. се завръща обратно и е войвода в Костурско до 1907 г. След Хуриета е учител в родното си село, но през септември 1910 г. отново излиза нелегален.

Лит.: в. Вечерна поща, 1911, бр. 3551, 3614; в. Воля, 1911, бр. 146; в. Илинден, 1925, бр. 2; А. Симеонов, Мокрени, с. 25; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIV, т. II, с. II; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 455, т. II, с. 572.

АНДРЕЕВ, Петър (25 VIII 1879, Стара Загора – 16 X 1912, Одрин) – секретар на Одринския ОРК. Завършва гимназия в Сливен (1898) и естествена история в Софийския университет (1903). През 1905-1907 г. е учител в одринската гимназия „Д-р П. Берон". Тук става член на ВМОРО и е избран за секретар на окръжния комитет. От 1909 г. до 1912 г. е асистент в университета в София по минералогия и петрография. Загива по време на Балканската война в сражението при Папаз тепе, край Одрин.

Лит.: Алманах на СУ „Кл. Охридски", 1940, с. 17; ИИИ, 1963, кн. 12, с. 161; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 19; ЦДА, ф. 526, оп. 1, а. е. 341, л. 1.

АНЖИЬОВ, Тего вж. Хаджиев, Тего

АНСАРОВ, Атанас (неизв. с. Моноспитово, Струмишко – неизв.) – председател на Струмишкия Ок. РК. С прогимназиално образование. През 1923 г. е избран за председател на околийския комитет в гр. Струмица. По-късно става нелегален и от 1925 г. заедно с Милан Апостоларски завеждат Струмишката околия.

Лит.: Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 720;

Пандевски, Манол, Горги Стоев, Струмица и Струмичко низ историјта, с. 326; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 3, л. 64.

АНТЕ ДУНСКИ /А. Василев/ (неизв., с. Дуйне, Прилепско – неизв.) – прилепски войвода. През 1902 г. е четник при П. Ацев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода на Мукоския район. Участвува в сраженията при с. Дуйне, с. Вепърчани и др. Лит.: сп. Ил. Илинден, 1941, кн. 5, с. 9; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 236, 237, 241.

АНТИПОВ, Петко Вълков (неизв., с. Дервент, Дедеагачко – неизв.) – председател на Дедеагачкия Ок. РК. През 1902 г. е избран за председател на околийския комитет, чието седалище по това време е било с. Дервент.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1931-1932, кн. 4, с. 3; Ст. Попов, Село Дервент, Дедеагачко, с. 149.

АНТОВ, Стоил (1877, с. Секулица, Кратовско – 16 III 1934, София) – председател на Кратовския Ок. РК. Завършва III курс в Педагогическото училище в Кюстендил. Дълги години е учител в Кратово, Крива Паланка, Одрин и др. През 1900 г. е ръководител на околийския комитет в Кратово. По време на Балканската война е арестуван в Одрин и изпратен на заточение в гр. Измит, Мала Азия.

Лит.: в. Македония, 1934, бр. 2218, 2220; Илинден 1903-1927. Сборник в .. ., с. 103; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 17, л. 376, пак там, ф. 641, а. е. 30, л. 226.

АНТОВ /Антонов/, Стоян Иванов (1884, с. Мързен Ораовец, Тиквешко – 8 XI 1921, Кюстендил) – тиквешки войвода. С прогимназиално образование. През лятото на 1913 г. е войвода в Тиквешко, а по-късно действува в Кочанско.

Лит.: в. Куриер, 1922, бр. 24; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 9; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 54.

АНТОНОВ, Вълчо /Константин А. Иванов/ (18 VI 1879, Стара Загора – 25 X 1932, Стара Загора) – член на Одринския ОРК. Учител. Ръководител на пограничния пункт на ВМОРО в Чепеларе (1901-1902). На Пловдивския конгрес на Одринския революционен окръг (1902) е назначен за ръководител на Западнотракийския район и за подвижен член на Одринския ОРК. В началото на 1905 г. заминава за Скопие, където основава социалистическа група. През Балканската война е доброволец в МООП.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 5-6, с. 31; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 502; Михаил Герджиков. Спомени. Документи. Материали, с. 395; Н. Хайтов, Родопските комити разказват, с. 23-38, 51, 59, 63, 73, 82, 115, 126, 127, 134-136, 139, 149, 150, 230, 232, 238, 243, 294, 295; Освободителното движение в .. ., т. II, с. II; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 58-67, 72-86, 96-98, 109-112, 227, 231, 233, 267-270; Хр. Караманджуков, Родопа през Илинденско-Преображенското въстание, с. 217; А. Мартулков, пос. съч., с. 115, 116, 127; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 421-479.

АНТОНОВ, Фироклис /Ф. А. Шумков/ (1880, Крива Паланка – 31 X 1942, София) – гевгелийски районен началник. Завършва гимназия в Солун (1901). През 1903 г. е учител в Гевгели и е член на околийския комитет. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за районен началник в Гевгелийско.

Лит.: Бюлетин на в."Автономия", 7 VIII 1903 г.; в. Зора, 1943, бр. 7008, 7039, 7078; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 96

АНЧЕВ, Мише Костиев (неизв., Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. Прогимназиален учител в Щип. През 1899 г. е член на околийския комитет.

Лит.: сп. „Ил. Илинден", 1940, кн. 10, с. 14.

АПОСТОЛАРСКИ, Милан (неизв., с. Постолар, Кукушко – IX 1944, с. Орман, Петричко) – струмишки войвода. Четник при Г. Вандев, а по-късно войвода в Струмишко. През 1925 г. заедно с А. Ансаров завеждат Струмишката околия.

Лит.: Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 714; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 3, л. 64.

АПОСТОЛОВ, Иван /Иван Даскала, Копаран чауш/ (1846, с. Куманич, Неврокопско – неизв.) – неврокопски войвода. Участвува като доброволец в Руско-турската война (1877-1878). През 1879 год. е в четата на Орчо войвода и действува в Кресненско. По време на сражение е заловен и осъден на доживотен затвор. Изпратен е на заточение на о-в Родос, откъдето е амнистиран през 1897 г. Учител е в родното си село, а от 1902 г. е войвода на чета в Неврокопско. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в сраженията при с. Обидим, Неврокопско, мест. „Арами бунар" и др. След въстанието е в четата на Атанас Тешовалията.

Лит.: Борбите в Македония и .. ., с. 399, 400; Гоце Делчев. Спомени. Документи. Материали, с. 173; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар на Вътрешната Организация, с. 175; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, 343; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 31, л. 2; ЦДА, ф. 600, оп. 1, а. е. 744, л. 47, 48, пак там, ф. 770, оп. 1, а. е. 69, л. 193.

АПОСТОЛОВ, Михаил вж. Михаил Попето

АПОСТОЛОВ, Петър Атанасов (неизв., с. Полаки, Кочанско – неизв.) – кочански селски войвода.

Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 48.

АПОСТОЛОВ, Стефан (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. През 1906-1907 г. е член на околийския комитет в Горна Джумая.

Лит.: М. Юруков, Благоевград, с. 84, 85.

АПОСТОЛОВ, Христо (ок. 1860, с. Брежани, Горноджумайско – 8 X 1912, с. Брежани, Горноджумайско) – горноджумайски войвода. През 1898 г. е арестуван и лежи в Беяз куле, Солун. Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. Загива заедно с още седем четника в местността „Св. Амина" край родното си село.

Лит.: в. Пиринско дело, 4 XII 1982 г.; Н. Димитров, Пиринski хайдути, с. 56;П. К. Яворов. Събрани съчинения, 1979, т. IV, с. 638.

АПОСТОЛОВ, Христо /Хр. Черния/ (неизв., с. Търсье, Леринско – неизв., САЩ) – леринski центрови войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Нередския революционен център. През 1904 г. емигрира в САЩ.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1941, кн. 3, с. 5, пак там, кн. 4, с. 10; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63, 92; Илинден 1903-1926, Сборник..., с. 120, 121.

АРГИРОВ, Димитър /Мито/ Илиев (1882, с. Кърчово, Демирхисарско – 25 XI 1935, с. Петрово, Демирхисар-Серско) – серски войвода. Син на дядо Илия Кърчовалията. С основно образование. През 1905 г. е четник при Я. Сандански. След 1919 г. е войвода на чета в Серско. По време на гръцката агресия срещу България през 1925 г. начело на местната милиция води ожесточени сражения в района на с. Петрово и спира тяхното настъпление.

Лит.: в. Ден, 1909, бр. 2015; в. Обзор, 1935-1936, бр. 45; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 154; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 68, л. 72; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 165.

АРГИРОВ, Христо /Чауша/ (1884, с. Чичегъс, Ениджевардарско – 7 II 1922, София) – воденски войвода. Четник при Апостол Петков, а по-късно е войвода във Воденско и Ениджевардарско. През 1912 г. е войвода в Берско и помага на гръцката армия при освобождаването на гр. Бер.

Лит.: в. Илинден, 1922, бр. 6, 7; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13.

АРНАУДОВ, Антон Константинов (6 I 1866, Одрин – 17 X 1948, София) – секретар на Одринския ОРК. Учи в духовното училище в Одрин. Учител в Одрин, Гюмюрджина и др. Член на ВМОРО от 1895 год. Организира революционни комитети в Чокенско и Гюмюрджинско. През 1895 г. е избран за секретар на окръжния комитет в Одрин. По време на Балканската война е арестуван и изпратен на заточение в гр. Измит, Мала Азия.

Лит.: в. Тракийска дума, 1948, бр. 42; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 310, 311; Л. Данаилов, Ст.

Антон Арнаудов

Наум Арнаудов със съпругата си Елисавета Ив. Паунчева

Нойков, пос. съч., с. 503; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 58; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 514, пак там, а. е. 30, л. 226, пак там, а. е. 92, л. 4.

АРНАУДОВ, Димитър Сотиров (1874, с. Либяхово, Неврокопско – 1937, СССР) – член на Неврокопския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1895 г. Куриер, председател на РК в родното си село и пунктови войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От юни 1907 г. е член на околийския комитет и помощник околийски войвода. Участвува в похода на Я. Сандански към Цариград в помощ на младотурците (1909). Той е един от основателите и членовете на ЦК на ВМРО (об.).

Лит.: в. Народна воля, 1909, бр. 29; в. Пиринско дело, 1984, бр. 15; в. Отечествен фронт, 1989, бр. 13290, с. 7; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 395; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 371; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 232.

АРНАУДОВ, Наум Апостолов (2 I 1876, Охрид – 1 VIII 1941, София) – член на Битолския ОРК. Завършва педагогическо училище в Скопие. Учител в Битоля, Солун, Охрид, Воден, Неврокоп и др. През 1905 г. е член на окръжния комитет в Битоля като представител на Охридска околия.

Лит.: в. Зора, 1941, бр. 6337; Г. Попхристов, пос. съч., с. 112; Т. Николов, Спомени из моето минало, с. 92; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 70, л. 201, пак там, ф. 953, оп. 1, а. е. 93, л. 6.

АРНАУДОВ, Пано /Хаджията/ (1877, с. Ораховец, Велешко – неизв.) – битолски районен войвода. През 1904 г. е четник при Ив. Наумов – Алябака във Велешко. От 1907 г. е войвода на Гяваткол, Битолско, а през 1908 г. действува във Велешко.

Лит.: в. Илинден, 1907-1908, бр. 36; ИДА, 1992, т. 64, с. 133; Освободителното движение в ..., т. II, с. II; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 19, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 225, 238.

АРНАУДОВ, Петко Петров (неизв., с. Дервент, Дедеагачко – неизв.) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Ръководител е на местния РК в с. Дервент и същевременно е член на околийския комитет. През 1903 г. във връзка с атентата при с. Чобанкьой, Гюмюрджинско е арестуван и е осъден на 15 год. затвор.

Лит.: НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 377.

АРНАУДОВ, Христо (20 III 1876, Свиленград – 3 VII 1908, между с. Бадурен и Съчанли, Гюмюрджинско) – гюмюрджински войвода. През 1898-1899 г. организира революционния пункт в с. Хвойна. От есента на 1899 г. до май 1900 г. работи в пункта в с. Чепеларе, а след това – в с. Хебибчево (дн. Любимец). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Свиленградско и извършва нападението срещу с. Костюкьой (август 1903 г.). От 1904 г. е войвода в Дедеагачко и Гюмюрджинско. Загива трагично в мест."Гирнево".

Лит.: в. Тракия, 1925-1926, бр. 199;Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 503; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 395; Н. Хайтов, Родопските .. ., с. 48; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 47, 50, 51, 53-55; Хр. Караманджуков, Родопа .. ., с. 217; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 52, пак там, а. е. 81, л. 538-568.

АРСОВ, Славейко /С. А. Кикиридков/ (17 VIII 1878, Щип – 9 VII 1904, с. Гигянци, Кратовско) – ресенски войвода. Учи в Щип, Скопие и София. През 1899 г. е учителищен инспектор в Кичевско. В началото на октомври 1900 г. е арестуван и лежи 14 месеца в затвора. В края на 1901 г. е четник при М. Леренски, а от февруари 1902 г. е войвода отначало в Битолско и след това в Ресенско. По време на Илинденско-Преображенското въстание води редица сражения с турска войска и башибозук. През лятото на 1904 г. на път за района си, по време на сражението в мест."Лингура", близо до с. Гигянци е тежко ранен и се самоубива.

Лит.: в. Реформи, 1903-1904, бр. 34; Вечерна поща, 1904, бр. 1077, 1109; в. Куриер, 1904, бр. 4, 5; в. Македония, 1932-1933, бр. 2024; сп. Македония, 1904, бр. 4, с. 27; сп. Македонски преглед. Литературно-художествена прибавка, 1905, кн. 10, с. 73; сп. Ил. Илинден, 1942, кн. 5, с. 5; Г. Баждаров, Духът на Македония, с. 105-108; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIV, т. II, с. III; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572.

АРСОВ, Ташко (1882, Охрид – 1950, Охрид) – демирхисарски войвода. По националност влах. Член на ВМОРО от 1900 г., а от 1901 г. е нелегален в четата на Н. Русински. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на Д. Димитров и С. Войданов, а през 1904 г. – на А. Стефанов. През периода май-юни 1905 г. е крушовски войвода, а от юли 1905 г. до февруари 1907 г. е войвода в Битолски Демирхисар. През май 1907 г. заминава за Канада, но при обявяването на Хуриета се завръща в родния си край.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1942, кн. 10, с. 15, пак там, 1943, кн. 4, с. 9; Освободителното движение в .. ., т. II, кн. XI, с. 22, 42, 44, 45, 98; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 56.

Ташко Арсов

АСЕНОВ, Йордан Хаджипетров (28 XII 1869, Сливен – 29 III 1936, София) – член на ВМОК. Брат на Кр. Асенов и племенник на Хаджи Димитър. Завършва пети клас в Сливенската гимназия. Привърженик на Вътрешната организация и близък с Г. Делчев. През 1902 г. на редовния X конгрес на ВМОК заедно с група свои съмишленици се отцепват и образуват отделен Върховен комитет с председател инж. Хр. Станишев. В него Й. Асенов заема поста касиер на комитета.
Лит.: в. Зора, 1936, бр. 5027; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 155; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 172; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 296.

АСЕНОВ, Кръстьо Хаджипетров (2 IV 1877, Сливен – 25/26 VII 1903, с. Корнишор, Ениджевардарско) – солунски окръжен войвода. Брат на Й. Асенов и племенник на Хаджи Димитър. Завършва гимназия във Варна (1899). През 1900 г. е учител в с. Лешко, Горноджумайско. Участвува в аферата „мис Стоун" (1901). Като окръжен войвода взема активно участие в подготовката на Илинденско-Преображенското въстание в Солунско. Загива при трагични обстоятелства.

Кръстьо Асенов

Лит.: в. Илинден, 1923, бр. 11, в. Македония, 1932-1933, бр. 1930; сп. Македонски преглед. Литературно.. .., 1905, кн. 5, с. 18-20; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, кн. 7, с. 16; сп. Македонски вести, 1935, бр. 20, с. 1; Ан. Страшимиров, Кръстьо Асенов; Г. Баджаров, Духът на.. ., с. 95; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIV, т. II, с. III; д-р С. Табаков, Опит за история на град Сливен, т. II, с. 361-364; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 23а, л. 1093.

АСКЪРОВ, Илия (неизв. – неизв.) – костурски войвода. През 1912 г. е войвода в Костурско.
Лит.: в. Македония, 1912, бр. 545.

АСЛАНОВ, Никола Христов (1875, Лозенград – 24 IX 1905, Паяс кале, Мала Азия) – член на Лозенградския Ок. РК. Търговец. Член на ВМОРО от 1896 г. През 1900 г. е избран за член на околийския комитет в Лозенград. През с. г. е арестуван във връзка с „Керемедчиоглувата" афера и жестоко инквизиран. Осъден е на 10 години затвор и е изпратен на заточение в Паяс кале, където и умира.
Лит.: сп. Завет, 1925-1926, кн. 14, с. 2, 3; Тракийски сборник, 1928, кн. 1, с. 102, 105, 110; Ив. Орманджиев, Освободителната борба в Лозенградския район, с. 28, 29, 31-33, 93, 94, 95, 195, 196, 200; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 503.

АТАНАС БАБАТА /А. Димитров/ (1875, с. Синитово, Пазарджишко – 12 VI 1905, връх „Видин", между селата Куклица и Пендък, Кратовско) – кратовски околийски войвода. Член на ВМОРО от 1897 г. Работи като военен инструктор и войвода в 15 революционни района в Македония. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на ръководното тяло в Скопски окръг. След въстанието е войвода в Кратовско. От 1905 г. е нелегален член на Скопския ОРК. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска и башибозук.
Лит.: в. Ден, 1905, бр. 533, 537; в. Илинден, 1922, бр. 24; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, кн. 3, с. 38, пак там, кн. 4, с. 58; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 136-141; Ст. Аврамов, Героични времена, т. II, с. 102-105; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572.

АТАНАС ГРАДОБОРЛИЯТА /А. Димитров/ (1860, с. Градобор, Солунско – 24 V 1903, с. Градобор, Солунско) – солунски войвода. Куриер, член на тайната полиция и терорист на ВМОРО. През 1895 г. е арестуван и лежи в затвора Канлъ куле в Солун. След шест месеца избягва. През 1898 г. е в четата на Михаил Попето в Гевгелийско. По-късно е войвода в Солунско. Загива с цялата си чета отровени от гъркомани.
Лит.: Отзив, 1903, бр. 528; в. Реформи, 1903, бр. 26, 33; в. Куриер, 1904, бр. 8; сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 21; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 99; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, л. 3.

Атанас Бабата

АТАНАС ДЖАМОТ /А. Джамов/ (неизв., с. Прилепец, Прилепско – неизв.) – прилепски районен войвода. От пролетта на 1914 г. до 1915 г. е войвода в Мариово, Прилепско.
Лит.: в. Родина, 1918, бр. 692; сп. Ил. Илинден, 1941, кн. 9, с. 13; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 334.

АТАНАС НИВИЧКИ /А. Цонев/ (ок. 1872, с. Нивичани, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. Без образование. Доверено лице на Г. Делчев, дългогодишен войвода и ръководител на пункта в с. Нивичани.
Лит.: в. Целокупна България, 1941, бр. 112; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, кн. 2, с. 13; сп. Македонски вести, 1935, кн. 8, с. 1; ИИИ, т. 7, с. 369; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIX, XXX; Пандевски, М., Г. Стоев, пос. съч., с. 218.

АТАНАС ТЕШОВАЛИЯТА /А. Стоянов Шабанов/ (1860, с. Тешово, Неврокопско – 12 V 1905, под връх „Али ботуш", Пирин) – неврокопски войвода. Хайдутин. Участвува в Кресненско-Разложкото въстание. През 1899 г. става член на ВМОРО, а от следващата е войвода в Неврокопско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Загива в сражение с турска войска.
Лит.: сп. Македоно-одрински преглед. Литературно .. ., 1905, кн. 15-16, с. 114; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 132-136; Гоце Делчев, Спомени.. ., с. 410; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 11, л. 62.

АТАНАС УМЛЯНИН (с. Умлено, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. През 1903 г. е войвода в Малешевско.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1929, кн. 9, с. 10.

АТАНАС /АНАСТАС/ ЧИФЛИГАРА /А. Милев Дуневски/ (1873, с. Чифлик, Малешевско – 24 IX 1905, мест. „Тънката ридана", с. Митрошинци, Малешевско) – малешевски войвода. Кираджия. От 1897 г. до 1901 г. е задграничен куриер. Четник е при Д. Златков (1901) и Иван Пашалията (1902), и участвува в Горноджумайското въстание. От пролетта на 1903 г. е районен войвода в Малешевско.
Лит.: в. Ден, 1905, бр. 650; в. Реформи, 1905, бр. 44; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 382, 387.

АТАНАСОВ, Ангел (5 XI 1879, с. Крушово, Серско – 1952, Кърджали) – секретар на Серски ОРК. Завършва педагогическото училище в Сер (1900) и учителствува в Малко Търново, Гюмюрджина, Кърджали и др. Като директор на първоначалното училище в Сер е член на Серски ОРК(1902). През май 1903 г. е арестуван и осъден на три години затвор. През 1904 г. е амнистриран. Участвува като делегат на Серски окръжен конгрес (1905).
Лит.: в. Нов живот, Кърджали, 1983, бр. 55, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1942, кн. 9, с. 2.
АТАНАСОВ, Иван /Инджето/ (ок. 1846, с. Вятърна, Демирхисар-Серско – 11 IV 1896, с. Цървище, Дупнишко) – малешевски войвода. По време на Руско-турската война (1877-1878) е в състава на 9 опълченска дружина, 4 рота. Участвува в Кресненско-Разложкото въстание като войвода на чета, а през Сръбско-българската война е войвода на II Македонска доброволческа чета. По време на акцията на Македонския комитет (1895) с чета действува в Малешевско и Поройско.
Лит.: в. Право, 1896, бр. 7; Д. Дойнов, Кресненско-Разложкото въстание 1878-1879, с. 44, 73; Македонците в културно-политическия живот на България, с. 45; Патриарх Кирил, Съпротивата срещу Берлинския договор – Кресненското въстание, с. 80, 84; Р. Руменин, Българското опълчение 1877-1878. Личен състав, с. 55; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 21, л. 342[а]; ЦДА, ф. 173, оп. 6, а. е. 663, л. 34, 42.
АТАНАСОВ, Константин (неизв. – неизв.) – председател на Ениджевардарския Ок. РК. Учител. През 1900 – 1901 г. е ръководител на околийския комитет в Енидже Вардар.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1934-1935, кн. 6, с. 15.
АТАНАСОВ, Крайо (неизв., с. Дервент, Дедеагачко – неизв.) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Член е на първия революционен комитет в Дедеагач основан от Г. Маринов през 1901 г.
Лит.: сп. Завет, 1941, кн. 12, с. 9; Ив. Орманджиев, Преображение, с. 15.
АТАНАСОВ, Мирчо (М. Тръстенички) (неизв., с. Тръстеник, Кумановско – 18 XII 1911, с. Сълб, Велешко) – велешки войвода. През есента на 1906 г. е четник в Светиниколско. От септември 1911 г. е войвода във Велешко. Предаден от сърбомани след кратко сражение се самоубива с цялата си чета.
Лит.: в. Вести, 1911-1912, бр. 44; в. Право, 1911, бр. 359; Освободителното движение в ..., т. II, с. III; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 421.
АТАНАСОВ /Анастасов/, Наум, вж. Цветинов, Н. А.
АТАНАСОВ, Радомир (неизв., Воден – неизв.) – воденски р. н. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на щаба на II Кожушки въстанически окръг.
Лит.: Бюлетин на в."Автономия", 7 VIII 1903 г.; Балкански новини, 1907, бр. 151.
АТАНАСОВ, Ризо (неизв. – 3 IV 1906, махала „Поляна", с. Влахи, Мелнишко) – мелнишки войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет през 1895 г. като войвода на чета. След 1902 г. е войвода в Мелнишко. Загива заедно с полк. А. Янков.
Лит.: в. Македонско дело, 1906, бр. 6; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 52, л. 67.
АТАНАСОВ, Сотир, полковник (С. А. Янакиев) (30 III 1876, с. Клисура, Горноджумайско – 7 IX 1940, с. Дражинци, Белоградчишко) – щипски войвода. Завършва с отличие Военното училище в София (1899) и е произведен в чин подпоручик от артилерията. От 1902 г. до края на 1903 г. е войвода на чета в Кочанско, Кратовско и Щипско. През Балканската война е командир на 5 Одринска дружина от МООП, а през Първата световна война е дружинен командир в 11 Македонска дивизия.

Сотир Атанасов

Лит.: в."Македоно-одрински куриер", 1903, бр. 18, 22; в. „Македония", 1928-1929, бр. 799; в. „Български доброволец", 1940, бр. 8-9; в. Целокупна България, 1944, бр. 629; сп. Ил. Илинден, 1935-1936, кн. 5, с. 14; П. Дървингов, История на.. ., т. II, с. 53; С. Тасев, Село Клисура, с. 28-30; Списък на офицерите .. ., 1918, с. 431.
АТАНАСОВ, Трайчо (1872, неизв. – неизв.) – войвода.
Лит.: в. Воля, 1912, бр. 59.
АТАНАСОВ, Христо Тодоров (1877, с. Диканя, Радомирско – 11 III 1908, Битоля) – битолски полски войвода. В края на 1904 г. влиза в четата на Ив. Наумов – Алябака и заминава за Велешко. През 1907 г. е войвода в Битолско . В края на с. г. е заловен от турските власти, осъден на смърт и е обесен в Битоля.
Лит.: в. Балканско ехо, 1908, бр. 34; ИДА, 1992, т. 64, с. 133, Илинден 1903-1925. Сборник в .. ., с. 37, 39; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVII; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 337, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 77, л. 29.
АТАНАСОВ, Христо (15 III 1869, с. Пасенки, Дебърско – неизв.) – дебърски р. н. Завършва педагогическия курс към Солунската мъжка гимназия през 1894 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на РК в Дебър.
Лит.: Г. Кандиларов, пос. съч., с. 112; Македония. Сборник .. ., с. 607.
АТАНАСОВ, Янко (неизв., Неврокоп – неизв.) – неврокопски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Неврокопско.
Лит.:Н. Димитров, Пирински хайдути, с. 56.
АЦЕ КОЛАРЧЕТО/А. Трайчев/ (неизв., с. Баздерник, Битолско – 23 IX 1903, връх „Малък Пелистер", Битолско) – битолски войвода. Без образование. Терорист, а по-късно войвода. Участвува в повече от 20 сражения. Загива в края на Илинденско-Преображенското въстание с още 47 четника.
Лит.: Пелистерско ехо, 1942, бр. 33; сп. Културно единство, 1908, кн. 8, с. 33; Г. Попхристов, пос. съч., с. 31; Илинден Преображение 1903, с. 188-206; Хр. Силянов, Освободителите .. ., т. I, с. 369.
АЦЕВ, Георги /Г. А. Симоновски/ (V 1883, с. Орехоец, Прилепско – 25 VI 1906, мест. „Куртов камък", пл. Даутница, Велешко) – прилепски войвода. Брат на М. и П. Ацеви. Учител. Завършва Скопското педагогическо училище. През 1904 г. е четник при брат си П. Ацев, а от 1905 г. е войвода на чета. Тежко ранен в сражение със сърбомански чети се самоубива.
Лит.: в. Устрем, 1924-1925, бр. 18; в. Илинден, 1926, бр. 34; в. Свобода или смърт, 1928, бр. 78, с. 6; Македоно-одрински преглед, 1906, кн. 8, с. 118; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, кн. 9, с. 9; пак там, 1940, кн. 5, с. 5; Баждаров, Духът .. ., с. 150-152; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 300, 301; Освободителното движение в .. ., т. II, с. III; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 213.
АЦЕВ, Мирче /М. А. Симоновски/ (1859, с. Орехоец, Прилепско – 17 IX 1901, с. Уланци, Щипско) – прилепски войвода. Брат на Г и П. Ацеви. С основно образование. Ятак на хайдушкия войвода Коне Павлев. През 1885 г. е арестуван и лежи в затвора в Солун, но успява да избяга. От 1899 г. е войвода и действува в Неврокопско и Прилепско. Загива в сражение с цялата си чета.

Лит.: в. Вечерна поща, 1901, бр. 191, 195; в. Народни права, 1902, бр. 34; в. Илинден, 1926, бр. 32; сп. Македония, 1903, кн. 3, с. 13; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, кн. 8, с. 11, пак там, 1940, кн. 5, с. 5; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 150-152; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 294-296; Освободителното движение в .. ., т. II, с. III; Ст. Жечкин, Македонското движение, с. 34; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572.

АЦЕВ, Петър /П. А. Симоновски/ (7 VI 1877, с. Ореховец, Прилепско – 20 IV 1939, Пловдив) – прилепски околийски войвода. Брат на Г. и М. Ацеви. Учител. Завършва VI гимназиален клас в София. Учителствува в Прилеп, Крушово и др. От 1902 г. е нелегален. Делегат е на Смилевския конгрес. През 1906 г. е избран за нелегален член на Битолския ОРК. Участвува в сражението при „Ножот“ (1907). През 1910 г. е арестуван и лежи 15 месеца из турските затвори. Участвува като доброволец в Балканската война.

Петър Ацев

Лит.: в. Родина, 1918, бр. 689; сп. Ил. Илинден, 1938, кн. 4, с. 7, кн. 5, с. 10, кн. 6, с. 8, кн. 9, с. 4, кн. 10, с. 6; пак там, 1939, кн. 4, с. 2, кн. 10, с. 9; 1940, кн. 1, с. 10, кн. 5, с. 5, кн. 8, с. 5; ИИИ, т. XXV, с. 240, 259; Г. Баждаров, Духът на.. ., с. 150-152; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 307-310; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 395; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIV, т. II, с. III; Хр. Силянов. Освободителните .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572; НБКМ-БИА, ф. 371.

АЧКОВ, Иван Наумов (27 XII 1874, Струга – 21 XII 1939, София) – касиер на Велешкия Ок. РК. Завършва педагогическо училище и учителствува в Солун, Велес, Струмица и др. Член на ВМОРО от 1895 г., покръстен от Г. Делчев. Касиер е на Велешкия (1895-1896) и член на Струмишкия (1896-1897) околийски комитети.

Лит.: в. Зора, 1939, бр. 6160; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 466.

АЯНОВ, Димитър Иванов, поручик (8 IX 1877, с. Дерекьой, Лозенградско – 12 V 1952, Бургас) – одрински войвода. Баща му е отровен от турците в затвора. Завършва одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1900). Участвува в Преображенското въстание като командир на бойна група в отряда на Л. Лазов. След въстанието завършва химия и право. През Балканската война е командир на чета в отряда на М. Герджиков и участвува в освобождаването на Странджанския край.

Лит.: в. Тракия, 1931-1932, бр. 474; сп. Славяни, 1981, кн. 4, с. 55; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 503; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 359; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11, 571, 577, 580, 582, 585, 591, 596, 600, 602, 605, 607, 611, 626, 629, 630; Списък на офицерите .. ., 1917, с. 6; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 22, пак там, а. е. 36, л. 95.

БАБАЛЕНОВ, Христо (неизв., с. Куманичево, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Куманичево. По-късно се заселва в гр. Варна.

Лит.: Спиро Русев, Спомени (ръкопис); Спомени и биографии на Илинденци, с. 149.

БАБАМОВ, Ефтим (неизв., Струмица – неизв.) – член на Струмишкия ОРК. През 1906 г. е член на Струмишкия окръжен комитет.

Лит.:А. Динев, Илинденската епопея, т. II, с. 309.

БАБЕ, Христо (неизв. – 26 I 1905, с. Крива, Ениджевардарско) – ениджевардарски войвода. Загива заедно с още един свой четник в сражение с турска войска.

Лит.: в. Революционен лист, 1904-1905, бр. 9, с. 13; сп. Македонски преглед, 1905, кн. 1, с. 10.

БАБОВ, Манаси Якимов (неизв., Кичево – 18 XI 1941, Кичево) – член на Кичевския Ок. РК. Касапин. Член на околийския комитет от 1905 г. През 1907 г. е делегат на Битолския окръжен конгрес.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 9, с. 14; Т. Николов, пос. съч., с. 377.

БАДРЕВ, Илия Георгиев (IV 1882, с. Тресонче, Дебърско – 31 III 1929, София) – дебърски р. н. От 1902 г. е четник при М. Ненов, а по-късно – при Я. Янев. През 1908 г. е назначен за ръководител на Дебърския революционен район.

Лит.:Г. Трайчев, Книга за мияците, с. 154.

БАЖДАРОВ, Георги Димков (8 II 1881, с. Горно Броди, Серско – 19 IX 1929, Варна) – член на ЗП на ВМРО. Учител и журналист. Учи в Солунската (1896-1899) и Битолската (1899-1900) гимназия. Завършва история и география в Софийския университет (1906). Като учител в с. Крушово, Демирхисарско (1900-1901) е член на Демирхисарския околийски комитет. През 1902 г. е четник при Я. Сандански, а от май с. г. е секретар в четата на дядо Илия Кърчовалията и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1920 г. до 1928 г. е член на ЗП на ЦК на ВМРО. Той е един от основателите на Ма-

Васил Касов, ХРИСТО БАБАЛЕНКОВ, Костантин Пандов, Спиро Русев

Четите на Серския революционен окръг (1903 г.)
1. Илия Кърчовалията; 2. Георги Чалъков; 3. Георги Башлиев; 4. Георги Баждаров; 5. Иван Гърчето; 6. Константин Кюров; 7. Никола Карев; 8. Атанас Тешовалията; 9. Стоян Филипов; 10. Георги Моаджирчето; 11. Иван Даскала (Копаран чауш); 12. Георги Радев; 13. Михаил Чаков; 14. Ангел Дончев; 15. Атанас Спасов; 16. Димитър Гущанов; 17. Димитър Кашиналията; 18. Яне Сандански; 19. Спиро Петров; 20. Георги Спанчовалията; 21. Петър Милев; 22. Андрей Казепов; 23. Георги Скрижовски; 24. Христо Куслев; 25. Станиш Наков; 26. Кара Васил; 27. Гоце Делчев; 28. Пею Яворов; 29. Гоце Думчов (Карчо).

кедонския научен институт (1923). Бил е редактор на вестниците: „Учителски глас“ (1910-1911), сп. „Искра“ (1911-1912), в.“Македония“ (1920-1923) и др. Автор е на книгите: „Горно Броди“, „Духът на Македония“, „Из македонската земя“ и др.
Лит.: Свобода или смърт, 1929, бр. 100; в. Вардар, 1930, бр. 5, 9; в. Македонска правда, 1934, бр. 33-41; в. Македонско слово, 1934, бр. 32; Алманах на завършилите висше образование в СУ“Кл. Охридски“, с. 43; Михаил Герджиков. Спомени.. . с. 395; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572.

БАЙКОВ, Нестор Тенев, капитан (21 IX 1872, с. Търничени, Казанлъшко – 13 IV 1955, с. Търничени, Казанлъшко) – прилепски войвода. Завършва подофицерска школа и служи в 12 пехотен Балкански полк. През пролетта на 1903 г. заедно с Д. Андонов бяга от казармата, влиза в четата на К. Кондов и се отправя за Прилепско. Тук е назначен за военен инструктор на четите в района. След въстанието постъпва отново на военна служба. Участвува във войните за национално обединение и за проявена храброст е произведен в офицерски чин.
Лит.: в. Независима Македония, 1924-1925, бр. 43; сп. Ил. Илинден, 1938, кн. 3, с. 10-13, пак там, 1941, кн. 5, с. 9; Списък на офицерите .. ., 1918, с. 345.

БАЙРАКТАРОВ, Тодор (неизв., с. Лажец, Битолско – 15 VII 1902, с. Чарлий, Битолско) – битолски войвода. Работи като фурнаджия в Битоля и е член на градската терористична група. През февруари 1902 г. става нелегален в четата на Г. Сугарев, а след разболяването на последния е определен за негов заместник. Загива с цялата си чета в сражение с турците.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1930, кн. 9, с. 15; пак там, 1937, кн. 8, с. 14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 14, 25, 31, 36, 43; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLV.

БАЙЧЕВ, Панайот (неизв., Видин – неизв.) – кумановски войвода. През пролетта на 1903 г. е войвода в Щипско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в състава на отряда на Хр. Чернопеев и се сражава в Кочанско. През 1904-1905 г. е войвода в Кумановско и присъствува като делегат на окръжния конгрес на Скопски окръг (януари 1905 г.). През Балканската война е отново при Хр. Чернопеев и участвува в освобождаването на Кавала.
Лит.: в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 22; сп. Ил. Илинден, 1928, кн. 7, с. 9; ИИБИ, т. 6, с. 512, 513; Литературен алманах „Янтра“, 1983, кн. 4, с. 176; Борбите в Македония и .. ., с. 665; Дневници и спомени за .. ., с. 48; Михаил Герджиков. Спомени .·., с. 396; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 311, 312.

БАКАЛОВ Стойчо К. (неизв., с. Игуменец, Петричко – неизв.) – мелнишки войвода. Учител в родното си село. През 1900 г. става нелегален и води чета в Петричко и Мелнишко. Участвува в Горноджумайското въстание. След Хуриета е учител в с. Крестилци, Петричко.
Лит.: в. Македонско дело, 1906, бр. 6; в. Право, 1911, бр. 247; Освободителното движение в .. ., т. II, с. IV; Хр. Силянов, Освободителните в .. ., т. I, с. 456, т. II, с. 572; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 51, л. 82-83[6].

БАКАЛОВ, Стоян (1866, с. Апоскеп, Костурско – неизв., Скопие) – костурски селски войвода. Учител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Апоскеп (60 души). През май 1904 г. е арестуван и осъден на три години затвор. През есента на 1905 г. е амнистиран и замина за за САЩ. През Хуриета се завръща и учителствува една година в с. Сетома, Костурско, след което се завръща отново в САЩ.
Лит.: Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 2; пак там, а. е. 71, л. 241.

БАКРАЧЕВ, Григор Кузманов (1878, с. Вишени, Костурско – 20 XII 1963, София) – член на Костурския Ок. РК. Завършва Италианското търговско училище в Цариград (1896). През с. г. се завръща в Костур, където е избран за член на околийския комитет. За революционната си дейност е подгонен от турските власти и заминава за Марсилия. Тук той работи като главен счетоводител във валутния отдел на Руско-френската банка. В Марси-

Григор Бакрачев (1), Тома Бакрачев (2)

лия основава македонско дружество. След Хуриета (1908) се установява в София. Работи в Българската народна банка, Френско-белгийската банка, а след Първата световна война се занимава с търговия.

БАКРАЧЕВ, Тома Кузманов (9 X 1877, с. Вишени, Костурско – 4 XI 1951, София) – член на Цариградския РК. Брат на Г. К. Бакрачев. Търговец. Като член на РК ръководи Костурско-Леринското дружество в Цариград (1901). Той урежда изпращането на динамита на „гемиджиите" в Солун. Във връзка с атентатите е арестуван и осъден на смърт (1903). По-късно е помилван и присъдата е заменена с доживотно заточение. През Хуриета (1908) е освободен и се преселва в София. Тук той открива първата параходна агенция в България (1914).

Лит.: сп. Независима Македония, 1932, кн. 1, с. 1; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 30, 37, 38; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 30.

БАКЪРДЖИЕВ, Димитър (1880, Белоградчик – 24 III 1919, Радовиш) – битолски войвода. През есента на 1904 е четник при Сотир Атанасов, а по-късно е р. в. в Демирхисар-Серско и Битолско. През Балканската война е в състава на чета № 59 на П. Шишков. По време на Първата световна война е войвода на разузнавателна чета на южния фронт.

Лит.: в. Народен глас, САЩ, 1931, бр. 2; К. Ципушев, 19 години в сръбските затвори, с. 58; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 2, а. е. 150, л. 2; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 107; Съобщила Катя Чекаларова.

БАЛАБАНОВ, Лазар Дельов (неизв., с. Кованец, Гевгелийско – 6 VI 1905 или 1906, с. Кованец, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Без образование. Четник и десетар при Иванчо Карасулията, а след

пор. Илия Балтов (1), кап. Юрдан Стоянов (2)

неговата смърт войвода на чета. Убит на Духов ден в местността „Равната бука" край с. Кованец.

Лит.: в. Македония, 1932-1933, бр. 1790; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 60, 73.

БАЛТОВ, Илия Димитров (24 VI 1876, Прилеп – 3 VI 1928, София), член на Серския ОРК. Завършва Солунската българска гимназия (1895) и учителствува в Прилеп, Битоля и Неврокоп. На конгреса на Серския революционен окръг (юли 1905) е избран за член на окръжния комитет. Присъствува като делегат на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). Завършва история в Софийския университет (1914). След това отново учителствува в Неврокоп, Златна Панега и Бургас.

Димитър Бакърджиев (1)

Лит.:в. Македония, 1927-1928, бр. 494; в. Пиринско дело, 1984, бр. 14; ИИИ, т. XXV, с. 232; Алманах на завършилите .. ., с. 68; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Енц. Пиринski край, т. I, с. 59; Сто години .. ., с. 148; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 574.

БАЛТОВ, Илия Петров, подполковник (2 VIII 1877, Битоля – 8 I 1934, София) – горноджумайски войвода. Завършва Военно училище в София (1900). Като войвода на чета участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През април 1904 год. прави опит да се прехвърли нелегално през Гърция в Битолско, но е заловен от турците и експулсиран в България. Участвува във войните за национално обединение. Дружинен командир е в 59 пех. полк.

Лит.: сп. Отечество, 1934, бр. 631; ИИВИ, т. 58, с. 101; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91, 175; Македонците в .. ., с. 70; Списък на офицерите .. ., 1918, с. 106; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 456; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 49.

БАЛЬОВ, Иван (неизв., с. Винци, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. През 1913 г. е арестуван и жестоко изтезаван от сърбите.

Лит.: в. Воля, 1913, бр. 239.

БАНИЧАНОВ, Джоджо Христов (неизв., с. Ракита, Кайлярско – 1917, Пограделец) – кайлярски войвода. През есента на 1911 г. излиза нелегален. Загива по време на Първата световна война.

Лит.:в. „Вести", 1911-1912, бр. 23; сп. „Ил. Илинден", 1929, бр. 8, с. 8.

БАНЯНСКИ, Лазар (неизв., Кавадарци – неизв.) – член на Тиквешкия Ок. РК. Член

на ВМОРО от 1895 г. През 1906 е арестуван и лежи в Еди Куле, Солун. Като член на околийския комитет е един от ръководителите на тиквешкото въстание против сърбите през юли 1913 г.
Лит.: 50 години от .. ., с. 102; Бл. Видов, Тиквешкото въстание през юли 1913 година (Еньовден), ръкопис, с. 18; П. Камчевски, Револуционерното движење во Тиквешкијата до Балканските војни, с. 265.

БАРАКОВ, Ангел (неизв., с. Белотинци, Неврокопско – неизв.) – неврокопски селски войвода. През 1904 г. е войвода на селската чета.
Лит.: НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 3, л. 19

БАРБАРЕВСКИ, Ванчо Цанев (неизв., с. Барбарево, Кратовско – 1925, с. Свети Николе, Щипско) – щипски войвода. Син на Ц. Барбаревски. През май 1925 г. води двудневно сражение със сръбски потери в местностите „Синковица“ и „Радкова скала“ край с. Щалковица, Кратовско. Тежко ранен е заловен и отведен в затвора в с. Св. Николе, където умира.
Лит.: ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 42, 57

БАРБАРЕВСКИ, Цаню (неизв., с. Барбарево, Кратовско – неизв.) – кратовски войвода. Баща на В. Ц. Барбаревски. През март 1911 г. води сражение с турска потеря при с. Стубел, Кратовско.
Лит.: в.“Македония“, 1911, бр. 502.

БАРДЖИК, Стефан (неизв., с. Маловица, Битолско – 27 VIII 1903, с. Маловица, Битолско) – битолски селски войвода. По националност влах. Дълги години е емигрант в Русия. През 1901 г. се завръща и става член на ВМОРО. По време на въстанието е войвода на чета от 30 души. Заловен с измама от турците след жестоки изтезания е умъртвен в планината над с. Маловица.
Лит.: Освободителното движение в .. ., кн. I, с. XV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 457; Илинденски зборник 1903-1953, Скопје, с. 197, 198.

БАРОВСКИ, Трайко (неизв., с. Баровица, Ениджевардарско – 1906, София) – гевгелийски войвода. През 1901 г. е четник при Д. Драчевски, а по-късно при Апостол Петков. Като войвода на чета действува през 1906 г. в Гевгелийско и Ениджевардарско.
Лит.: А. Динев, Илинденската епопея, т. II, с. 226, 231; АБАН, ф. 41к, оп. 1, а. е. 86, л. 1; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 32.

БАТАНДЖИЕВ, Христо Иванов (неизв., Гуменджа, Ениджевардарско – 18 VI 1913) – член на ЦК на ВМОРО. Един от основателите на ВМОРО (1893) и член на нейния пръв ЦК. Учител в Солунската българска гимназия (1888-1911) и секретар на българската митрополия в Солун. През Хуриета участвува активно в създаването на Съюза на българските конституционни клубове в Македония. По време на Междусъюзническата война е арестуван от гръцките власти и на път за о-в Трикери е хвърлен в морето.
Лит.: в. Отечество, 1909, бр. 40; в. Македония, 1928, бр. 515; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 10; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 152, 153; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 457.

БАТЕВ, Христо Динев (неизв., Дойран – неизв., Воден) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учи в родния си град, а след това завършва гимназия в Солун (1893). През 1903-1905 г. е главен учител в Гевгели и член на Околийския комитет.
Лит.: Б. Янишлиев, пос. съч., с. 19, 41; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; К. Хаджидинев, пос. съч., л. 53; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 49.

БАХЧЕВАНОВ, Кольо (неизв. – II 1910, с. Коняри, Солунско) – войвода. Загива по време на сражение с турска потеря заедно със своя другар Щерьо Наумов.
Лит.: в. Вести, 1909-1910, бр. 63; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3029.

БАЯЛЦАЛИЕВ, Иван Георгиев (неизв., Гевгели – 3 I 1937, Гевгели) – член на Гевгелийския Ок. РК. Брат на Т. Г. Баялцалиев. Търговец. Член на ВМОРО от 1895 г. През февруари 1904 г. е избран за член на околийския комитет в Гевгели. От 1913 г. до 1915 г. е на заточение на о-в Трикери, Гърция.
Лит.: ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 6, 49; Съобщила Мария Коева.

Иван Баялцалиев

Тома Баялцалиев

БАЯЛЦАЛИЕВ, Тома Георгиев (1870, Гевгели – 24 IX 1947, София) – член на Гевгелийския Ок. РК. Търговец. С прогимназиално образование. Член на ВМОРО от 1895 г., покръстен от Гоце Делчев. Член и председател на околийския комитет в Гевгели от 1895 г. За революционната си дейност е многократно арестуван и лежи в затворите в Гевгели, Солун и Цариград.
Лит.: Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 573; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 1; пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 150.

БЕГАЛКИН, Дзоле (Лазар) (неизв., с. Лесковец, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Войвода на селската чета след 1904 г.
Лит.: ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 84.

БЕГИНИН, Гоне (1867, Кукуш – неизв.) – кукушки войвода. С начално образование. Работи като фурнаджия в Солун. Четник е при Георги Латровалията в Поройско (1896). Заедно с Васе Шуперлията и Васе Пехливана пренася оръжие за Малешевско. През 1899 г. е в четата на Г. Делчев, а по-късно води чета в Кукушко. От 1901 до 1903 г. е в четите на Хр. Чернопеев и Кр. Асенов. По време на Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 7, с. 15; ИДА, 1972, кн. 23, с. 176-178, 188; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 457; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, л. 30-35, 38-46; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 21.

БЕКЯРОВ, Коста Траянов (неизв. с. Русиново, Малешевско – 1907, Малешевско) – малешевски войвода. През лятото на 1906 г. в местността „Чърнел“, Малешевско разбива двадесетчленна сръбска чета (десет са убити, а останалите се разбягват). Загива в сражение в местността „Сливница“, Малешевско.
Лит.: сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4; Ан. Динев, Илинденската епопея, т. II, с. 313, 353.

БЕЛЕВ, Георги Иванов (14 IV 1868, Охрид – неизв.) – член на ВМОК. Учи в родния си град, а през 1893 г. завършва математика в Софийския университет. На IX и X конгрес на ВМОК е избран за негов касиер. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание и е секретар на войводата кап. Йордан Стоянов. Бил е директор на Солунската българска гимназия и на търговската гимназия в Бургас. Автор е на книгата „Габровско-априловската въстаническа чета. Нейното участие в македонското въстание през 1903 година. Спомени“, С., 1912.
Лит.: в. Македония, 1922, бр. 199; в. Български юг, 1941, бр. 4; сп. Ил. Илинден, 1935, кн. 6, с. 10; Алманах на завършилите ..., с. 13; Борбите в Македония ..., с. 832; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 80; Хр. Силянов, Освободителните.. т. I, с. 155.

БЕЛЕЖКОВ, Иван Михайлов (11 II 1866, с. Годлево, Разложко – 7 I 1944, с. Годлево, Разложко) – задграничен пунктов началник. Завършва Солунската българска гимназия (1887) и учителствува в Банско, Мелник, Разлог, Неврокоп и др. Член на ВМОРО от 1895 г. Председател е на първия революционен комитет в Разлог основан от Г. Делчев (1896). От май 1902 до ноември 1903 г. е началник на пункта на ВМОРО в с. Лъджене, Чепинско. След 1904 г. е отново учител в Банско и Разлог. През 1908 г. е арестуван, но е освободен по време на Хуриета.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1944, кн. 1, с. 14; Гоце Делчев. Писма и .. . с. 338; Енц. Пирински край, т. I, с. 80; Л. Томов, пос. съч., с. 8, 12, 13, 51, 52.

БЕЛЧЕВ, Атанас Димитров (неизв., с. Русиново, Малешевско – 1906, с. Русиново, Малешевско) – малешевски войвода. Със средно образование и е дълги години учител в родния си край. Участвува в организирането на оръжейната работилница край с. Сабляр, Кюстендилско (1897). По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Хр. Чернопеев. През 1906 г. е назначен за околийски ръководител в Малешевско.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1930, кн. 7, с. 15, пак там., кн. 8, с. 10; сп. Македонски вести, 1935, кн. 6, с. 3, пак там, 1936, кн. 56, с. 3; Албум „Борческа Македония", 1931, с. 44; Ан. Динев, Илинденската ..., т. II, с. 351.

БЕЛЧЕВ, Иван (1867, с. Русиново, Малешевско – 24 I 1921, с. Русиново, Малешевско) – малешевски селски войвода. Участвува в сражението в което загива Д. Грувев. През 1913 г. е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП. Убит е от сръбските власти.
Лит.: в. Вечерна поща, 1910, бр. 3119; в. Македония, 1921, бр. 126; сп. Ил. Илинден, 1937, кн. 8, с. 3-4; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2. л. 159.

БЕЛЧЕВ, Константин (1874, с. Цапари, Битолско – 19 IV 1945, София) – битолски селски войвода. Учител. През май 1902 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета. По-късно става свещеник и е дякон при българската Екзархия в Цариград.
Лит.: в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Народен пастир, 1945, бр. 20-21, с. 4; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 33; Илинден Преображение 1903, с. 193; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 269.

БЕЛЯКОВ, Яким Спасов (неизв., с. Конопница, Паланечко – неизв.) – паланечки войвода. Четник, а през 1912 г. е войвода в Паланечко. През лятото на 1915 г. е отново с чета в района си.
Лит.: в. Вечерна поща, 1913, бр. 386; в. Народност, 1918, бр. 27; К. Григоров, Сръбските жестокости .. ., с. 20; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 93; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 14, л. 33, 74, 79; пак там, а. е. 6, л. 64.

БЕЛЯКОВСКИ, Аврам (неизв., с. Беляковци, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода.
Лит.: Гласник.. ., 1973, кн. 3, с. 174.

БЕНДОВ, Наум Георгиев (1870, с. Гявато, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Самоук. Земеделец. Член на ВМОРО от 1900 г. Селски войвода, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Сугарев.
Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 189.

БЕЧО ДАРАКЧИЯТА, вж. Даракчиев, Петър Райчев

БИДЖО, Йосиф Пешев (неизв. с. Радибуш, Паланечко – неизв.) – паланечки войвода.
Лит.: О. Николовски, Б. Митов, пос-съч., с. 30; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 82.

БИЖЕВ, Илия Иванов (10 VII 1882, с. Крушово, Демирхисарско – 14 XI 1966, София) – председател на Демирхисарския Ок. РК. Учител. Завършва педагогическо училище в Сер (1903). През същата година е избран за ръководител на околийския комитет. Многократно е арестуван и лежи в Еди куле (Солун) през 1905-1906 г. След 1920 г. е член на Окръжната постоянна комисия в Петрич.
Лит.: Ил. Бижев, пос. съч., с. 13, 52, 57, 61, 72, 73, 84, 108, 173, 187.

БИЖЕВ, Никола Иванов (неизв., с. Крушово, Демирхисарско – II 1905, Демирхисарско) – член на Демирхисарския Ок. РК. Брат на Ил. Бижев. Член на ВМОРО от 1897 г., заклет от Г. Делчев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при дядо Илия Кърчовалията. След въстанието е избран за член на околийския комитет.
Лит.: в. Македонска правда, 1934, бр. 42, с. 2; Ил. Бижев, пос. съч., с. 4, 52, 65, 67, 94.

БИЗЕВ, Цвятко Димитров (1886, Банско – 1977, Дряново) – разложки войвода. Търговец. Завършил е пети клас. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и действува в Разложко. През 1913 г. е доброволец в 14 Воденска дружина на МООП.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1929, кн. 10, с. 5; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 139.

БИЛЯНОВ, М. (неизв. – неизв.) – тетовски войвода.
Лит.: в. Народност, 1918, бр. 45.

БИОЛЧЕВ, Илия Николов (1880, Прилеп – 8 IX 1937, София) – запасен член на Костурското горско началство. Учител, а покъсно книжар и търговец. През лятото на 1901 е четник при М. Лазаров в Прилепско. През 1903 г. е избран за заместник на М. Розов в състава на Костурското горско началство. След края на въстанието заминава за Княжество България. Присъствува като делегат на Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908).
Лит.: в. Зора, 1937, бр. 5457; сп. Ил. Илинден, 1933, кн. 7-8, с. 12-19; пак там, 1938, кн. 1, с. 4; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 231; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 551; ЦДА, ф. 847, оп. 9, а. е. 3, л. 155.

БИОЛЧЕВ, Милан (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. През 1906 г. е избран за член на околийския комитет в гр. Прилеп.
Лит.: Гласник.. ., 1970, кн. 2-3, с. 136.

БИОЛЧЕВ, Никола /Ничо/ Илиев (неизв., Прилеп – IV 1907, Битоля) – председател на Прилепския Ок. РК. Търговец. Председател е на училищното настоятелство в родния си град. От 1899 г. е член на околийския комитет, а през октомври 1901 г. е избран за негов председател.
Лит.: в. Вечерна поща, 1907, бр. 1320; сп. Ил. Илинден, 1933, кн. 7-8, с. 7; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 229; Освободителното движение в ..., т. II, с. IV; Сто години ..., с. 128.

БИРОВ, Илия (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. През 1906 г. е избран за член на околийския комитет в Горна Джумая.
Лит.: М. Юруков, пос. съч., с. 84-85.

БИСТРИШКИ, Коте (неизв., с. Бистрица, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски войвода. Участвува в Горноджумайското въстание.
Лит.: НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 126.

БИЦАНОВ, Лазар Димитров (неизв., с. Зелениче, Леринско – неизв.) – председател на Леринския Ок. РК. Ръководител на селския РК в с. Зелениче (1899), а по-късно на околийския комитет в Лерин. През 1905 г. е осъден на 15 години и лежи в Битолския затвор до Хуриета.
Лит.: в. Македония, 1931, бр. 1530, 1533; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, кн. 5, с. 12, пак там, 1942, кн. 4, с. 9; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XV; Т. Николов, пос. съч., с. 261-263; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 170

БИШЕ, (неизв., с. Кривени, Ресенско – неизв.) – ресенски войвода. Войвода на чета в началото на 1903 г.
Лит.: в. Мир, 1903, бр. 1233; Освободителната борба на .. ., с. 91

БЛАГОЕВ, Владимир (неизв. с. Скрижово, Зъхненско – неизв.) – член на Серския ОРК. Учител в педагогическото училище в гр. Сер. През 1905 г. на Серския окръжен конгрес е избран за секретар на ОРК. В края на с. г. е арестуван и изпратен на заточение на о-в Родос.
Лит.: в. Илинден, 1926, бр. 29; Л. Томов, пос. съч., с. 41, 43; Хр. Силянов, Освобо-

дителните .. ., т. II, с. 573; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 689, с. 21

БЛАГОЕВ, Константин (неизв., с. Ракита, Кайлярско – неизв.) – председател на Лозенградския Ок. РК. Учител в Лозенград, с. Каваклия, Лозенградско и др. През 1896-1897 г. е ръководител на околийския комитет и полага основите на революционната организация в Лозенградско.

Лит.: Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 69, 121; Освободителното движение в..., т. II, с. V; Тракийски сборник, г. I, с. 99; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 59.

БЛАГОЕВ, Трайко А. (25 VIII 1876, с. Владимирово, Малешевско – неизв.) – член на Струмишкия ОРК. Учител. Завършва Кюстендилското педагогическо училище и педагогика в СУ"Кл. Охридски" (1904). Член на ВМОРО от 1895 г. През 1898-1899 г. е помощник председател на окръжния комитет в Струмица, а през 1899-1900 г. е ръководител на Малешевски революционен район. Осъден е задочно на 101 г. затвор. От 1901 г. до 1905 г. е пом. редактор на в."Реформи".

Лит.: Алманах на завършилите .. ., с. 37; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 186.

БЛАЖЕ (неизв., с. Косел, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. През лятото на 1903 г. е войвода на селската чета и участвува в Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.: НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 63, л. 464.

БЛАЖЕ БИРИНЧЕТО /Б. Кръстев/ (1873, с. Бирино, Крушовско – 21 V 1911, с. Журче, Демирхисарско) – крушовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на Пито Гули. След въстанието е четник при войводата Гюрчин Наумов, а от есента на 1904 г. е войвода в Крушовско до смъртта си. Загива при манастира „Св. Атанас" край с. Журче, Демирхисарско.

Лит.: в. Илинден, 1907-1908, бр. 40; в. Вечерна поща, 1911, бр. 3467; в. Македония, 1911, бр. 517; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 33; сп. Ил. Илинден, 1933, кн. 6, с. 15; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 252; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 32, 68, 72; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI; Спомени и биографии.. ., с. 170-173.

БЛАЖЕ МАГАРЧЕ (неизв., с. Голямо Илино, Демирхисарско – неизв.) – демирхисараски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След смъртта на Йордан Пиперката заема неговия пост.

Лит.: НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 28; Спомени и биографии.. ., с. 147.

БЛАЖЕВ, Йордан (неизв., с. Голямо Илино, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Битолско.

Лит.: Спомени и биографии.. ., с. 209.

БЛАЖЕВ, Корун (неизв. с. Светомитрени, Прилепско – 30 VII 1903, мест. „Мечкин камен", Крушово) – прилепски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Пито Гули и загива заедно с него.

Лит.: Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 68; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 59.

БЛАЖЕВ, Стерьо (неизв., Крушово – неизв. Крушово) – член на Крушовския Ок. РК. Учител. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като санитар. След него е избран за секретар на околийския комитет в Крушово. През 1910 г. е арестуван, инквизиран и осъден на 6 години затвор.

Лит.: в. Вести, 1910-1911, бр. 40; в. Македонска правда, 1933, бр. 31; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 262; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 93, л. 20.

БЛАЖЕВ, Стефан (5 IV 1881, с. Върбени, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. Без образование. Куриер, а от 1902 до 1906 г. е селски войвода и ръководител на селския РК. По време на Балканската война е доброволец в 6 Охридска дружина на МООП.

Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 84, 85, 87.

БОБЕВ, Петко Гогов (неизв., с. Доганхисар, Дедеагачко – 19 XII 1916, Пловдив) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Търговец. Учи две години в Одринската българска гимназия. Постоянен църковно-училищен настоятел и съветник в архиерейското наместничество в Дедеагач. През 1897 г. е арестуван и лежи три месеца в затвора. Член, а през есента на 1902 г. е избран за председател на околийския комитет в Дедеагач.

Лит.: Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 504; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 784, 797.

БОГАТИНОВ, Ангел (неизв., с. Плевня, Драмско – неизв.) – председател на Драмския Ок. РК. През октомври 1907 г., на Втория Драмски околийски конгрес, е избран за председател на околийския РК и за делегат на окръжния конгрес.

Лит.: ИБИД, 1986, кн. XXXVIII, с. 400, 403; ИИИ, т. XXV, с. 262.

БОГДАНОВ, Милош (неизв., с. Лактиње, Охридско – неизв., с. Лактиње, Охридско) – охридски войвода. Член на стрелческото дружество в Русе. През май 1901 г. заедно с Деян Димитров пристигат в Охридско и образуват първата чета. През пролетта на 1903 г. е в четата на М. Ненов и се сражава при „Чафките". По-късно е самостоятелен войвода в Охридско. Убит е след Междусъюзническата война от сърбите.

Лит.:Д. Арсов, пос. съч., с. 8; Илинден 1903-1927. Сборник в ..., с. 6; К. Пърличев, Сръбският режим и ..., с. 136; Освободителното движение в ..., т. I, с. XV.

БОГОВ, Димко (1870, Велес – 1920, Струмишко) – кичевски войвода. През 1902 г. е четник при Д. Зографов и участвува в Горноджумайското въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Дървингов. През 1906 г. е войвода в Кичевско. Участвува в Балкан-

Блаже Биринчето (1) и Георги Ралев (2) с четите си

Димко Богов (седналия)

ската война като старши подофицер от 5 Одринска дружина на МООП.
Лит.: в. Илинден, 1926, бр. 15; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 10.

БОГОЕВ, Евтим Кръстев (неизв., с. Боуно, Ресенско – V 1908, мест. „Шумляк", над с. Боуно, Ресенско) – селски ресенски войвода. Един от първите членове на ВМОРО в Ресенско. За революционна дейност лежи в затвора в Ресен. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. През пролетта на 1908 г. е заловен от сърбоманска чета, жестоко изтезаван и убит.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2464; в. Македонска трибуна, 1927, бр. 32.

БОДУРОВ, поп Димитър (1856, Бунар Хисар – 17 VII 1929, с. Михалци, Великотърновско) – член на Бунархисарския Ок. РК. Свещеник. През есента на 1902 г. става член на околийския комитет и участвува във възстановяването на организацията, разстроена след „Керемедчиоглувата" афера.
Лит.: в. Тракия, 1929, бр. 349; Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 66-77; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 129.

БОЖИКОВ, Димитър Димитров (15 IX 1866, с. Савек, Демирхисар – Серско – 19 I 1954, София) – член на Бунархисарския Ок. РК. Учител. Завършва Солунската българска гимназия (1889). Учителствува в с. Плевня, Серско, с. Просечен, Драмско, Одрин, Димотика, Дедеагач, Малко Търново и др. Като учител в Бунар Хисар (1896-1899) е избран за член на образувания от Л. Маджаров околийски комитет.
Лит.: в. Антени, 1985, бр. 8, с. 15; Бюлетин. Съюз на македонските.. ., 1974, бр. 10, с. 13; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 127.

БОЖИНОВ, Григор Димитров (1870, Крушово – неизв.) – член на Крушовския Ок. РК. Завършва първи прогимназиален клас. Шивач, а по-късно търговец. През 1902 г. е арестуван и изтезаван. Председател е на градския комитет в Крушово, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за член на Крушовското горско началство. През 1904 г. е избран за подпредседател на околийския комитет. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е арестуван и изпратен на заточение в гр. Айдин, Мала Азия. Кмет е на гр. Крушево (1915-1918).
Лит.: в. Илинден, 1922, бр. 31; сп. Ил. Илинден, 1936, кн. 1, с. 10; пак там, 1943, кн. 8, с. 8, 9; Н. К. Майски, пос. съч., с. 28, 50; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 246, 262; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 93, л. 170; пак там, а. е. 95, л. 107-108; пак там, а. е. 96, л. 9-18.

БОЖИНОВ, Ефтим (Ефто) (неизв., с. Свинища, Кичевско – неизв.) – кичевски войвода. От есента на 1906 г. е войвода в Кичевско. През лятото на 1907 г. заедно с войводата Дончо Тодоров унищожават няколко турци в Кичевско. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е арестуван и изтезаван.
Лит.: в. Дебърски глас, 1910, бр. 20; в. Ден, 1910, бр. 2301; в. Македония, 1927-1928, бр. 440; ИДА, 1992, т. 64, с. 134; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 932; пак там, а. е. 67, л. 390.

БОЖИНОВ, Иван (неизв. – неизв.) – битолски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава при с. Гявато и с. Горни Сърбци, Битолско.
Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 120.

БОЖИНОВ, Илия Стойчев (1877, с. Арменско, Леринско – неизв., Битоля) – леринski войвода. Четник при М. Леринski (1900-1902) и Г. Попхристов (1902-1903). След Илинденско-Преображенското въстание емигрира в САЩ. През 1907 г. се завръща и е четник при Кр. Льондев до Хуриета. Отново заминава за САЩ. Завръща се през 1910 г. и сформира чета с която действува в Леринско до Балканската война.
Лит.: Спомени и биографии .. ., с. 53.

БОЖКОВ /Бошков/, Андон /Дончо/ (1878, Велес – неизв.) – поройски войвода. Със средно образование. През 1902 г. е изпратен от Г. Делчев с чета в Поройско.
Лит.: в. Илинден, 1924, бр. 24; сп. Македонски вести, 1935, кн. 5, с. 5, Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 332.

БОЖКОВ, Атанас (неизв., Кавадарци – 25 VI 1913, Кавадарци) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Член на Околийския комитет през 1896 г. По-късно е търговец и кмет на Кавадарци. След потушаването на Тиквешкото въстание е заловен и разстрелян край Кавадарци от сърбите.
Лит.: Г. Попхристов, пос. съч., с. 9; Л. Милетич, Документи за..., с. 232, 233; Б. Видов, Тиквешкото въстание..., с. 9, 10, 18, 33; Тиквешкото востание во 1913 година, с. 134.

БОЖКОВ, Никола (1867, с. Трояци, Прилепско – неизв.) – прилепски войвода. Член на ВМОРО от 1894 г. В началото на 1903 г. влиза в четата на К. Кондов и заминава за вътрешността. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Прилепско. През Балканската война е в четата на М. Чаков.
Лит.: в. Родина, 1918, бр. 692; сп. Ил. Илинден, 1928, кн. 3, с. 11; пак там, 1935, кн. 5, с. 16; пак там, 1941, кн. 5, с. 8; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 236; Д. Талев, Град Прилеп, с. 61; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 68; пак там, ф. 847, оп. 9, а. е. 3, л. 354.

БОЖКОВ, Пандо Анд. (неизв. – неизв.) – костурски селски войвода. Член на ВМОРО от 1900 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е знаменосец на центровата чета и участвува в превземането на Невеска и Клисура. След въстанието е селски войвода.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 98.

БОЖОВ, Стоян Попдимитров (7 IV 1864, с. Кърчово, Демирхисарско – 12 IX 1903, мест. „Голямата нива", край с. Кърчово, Демирхисарско) – член на Серския ОРК. Завършва гимназия в Пловдив. Като ученик в V клас заминава доброволец в Сръбско-българската война. Учителствува в Демир Хисар, Неврокоп и др. Секретар на българската митрополия в Скопие (1895-1900) и в Сер (1900-1903), където е избран за касиер на Серския ОРК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при дядо Илия Кърчовалията. Загива заедно с още седем четника в сражение с турска войска.
Лит.: в. Народни права, 1903, бр. 94; в. Реформи, 1903-1904, бр. 41, в. Свобода или смърт (прот.), 1928, бр. 79, с. 6; в. Македонска правда, 1934, бр. 48; сп. Македония, 1904, кн. 1, с. 6; сп. Ил. Илинден, 1942, кн. 9, с. 2; А. Попстоилов, Български книжовници.. ., ч. II, с. 33.

БОЖОВА, Цвета Орлова (1873, с. Бобища, Костурско – неизв.) – касиер на Демирхисарския Ок. РК. Учителка. Съпруга на Ст. Божов. Завършва Солунската девическа гимназия (1891) и следва медицина в София. Учителствува в Скопие и с. Кърчово, Демирхисарско, където става член на РК. През 1907 г. със свои средства въоръжава чета и заминава за Демирхисарско. На конгреса в с. Либяхово, Неврокопско през с. г. е обезоръжена от Я. Сандански и върната обратно в София.
Лит.: в. Вечерна поща, 1907, бр. 2251; в. Дневник, 1908, бр. 1958; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 158; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 573; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 94, л. 397; пак там, ф. 1508, оп. 1, а. е. 473, л. 1.

БОЗУКОВ, Антон Славов, поручик (14 IX 1869, с. Кортен, Сливенско – неизв.) – член на ВМОК. Завършва Военно училище в София (1889). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). През 1898 г. е с чета в Одринско, а през 1899 г. заедно с Г. Делчев в Серско. През 1900 г. заминава доброволец в Англо-бурската война. Избиран е за член на ВМОК на VI (1899), IX (1901) и X (1902) конгреси. През лятото на 1908 г. заминава за САЩ, където основава български конституционни клубове. По време на Балканската война е командир на 6 Охридска дружина от МООП. Автор е на пътеписа „Пътьом през Япония. Лични бележки.", 1906.
Лит.: в. Реформи, 1901, бр. 33; Борбите в Македония и .. ., с. 832; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 396; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XV, XVI, т. II, с.

V; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 53; Списък на генералите .. ., 1901, с. 374; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 457.

БОЙЧЕВ, Стойчо (23 X 1869, Лозенград – неизв.) – член на Лозенградския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1898 г., а от 1901 г. е член на околийския комитет. През 1903 г. е арестуван, изтезаван и осъден на 15 години затвор. Лежи в Одринския затвор до пролетта на 1904 г. когато е амнистиран.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната борба в .. ., с. 57-64, 202; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 104, л. 14.

БОЙЧЕВ, Христо /Ичко/ Димов (1882, Гуменджа – 17 I 1960, Благоевград) – горноджумайски войвода. Завършва прогимназия в Гуменджа. През 1903 г. е четник при Ап. Петков, а след Илинденско-Пре-

Ичко Бойчев

ображенското въстание отива в четата на Хр. Чернопеев. От 1905 до 1908 г. е горноджумайски войвода. По време на Балканската война с четата си действува в тила на турците. През 1918-1919 г. е околийски началник в Горна Джумая.

Лит.: в. Време, 1908, бр. 191; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 7, с. 16; Енц. Пиринski край, т. I, с. 105; М. Юруков, пос. съч., с. 83; Хр. Григоров, Ичко Бойчев – горноджумайския войвода; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. II, с. 372.

БОРИМЕЧКОВ, Христо /Ристе/ (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – По време на Илинденско-Преображенското въстание напада с четата си бейската кула в с. Роотино, Битолско.

Лит.: Илинден 1903, Скопје, 1970, с. 234.

БОРУДЖИЕВ, Георги Иванов (1880, Бунар Хисар – неизв.) – член на Бунархисарския Ок. РК. Земеделец. През 1902 г. става член на околийския комитет, а през следващата е четник в четата на Ст. Петров и участвува в Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.:сп. Завет, 1943, бр. 3, с. 7; Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., 71, 77, 89, 92; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 504; Освободителната борба на .. ., с. 223; ЦДА, ф. 176, оп. 1, а. е. 1895, л. 34-36.

БОРУДЖИЕВ, Костадин Г. (неизв., Бунар Хисар – неизв. Ахтопол) – член на Бунархисарския Ок. РК. Братовчед на Г. Боруджиев. През 1899 г. става член на околийския комитет. Поради избухналата Керемидчиоглувата афера (1900) е арестуван, изтезаван и осъден на заточение в крепостта Акия, Мала Азия. През септември 1904 г. е амнистиран .

Лит.: Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 60, 61; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 504.

БОТКОВ Димитър /Минко/ Стоянов (15 IV 1875, Разлог – 17 XII 1943, Бургас) – горноджумайски войвода. Учител. Завършва прогимназия в Разлог, а след това учи в Сер и Солун. Учителствува в Разлог, Банско и др. През 1902 г. учи в търговско училище в гр. Антверпен, Белгия, но на следващата година го напуска за да вземе участие в Илинденско-Преображенското въстание. Войвода е на чета в отряда на ген. Ив. Цончев. След въстанието действува в Мелнишко и Горноджумайско (1905), а през 1906 г. в Смолянско. Участвува във войните за национално обединение.

Минко Ботков

Лит.: в. Реформи, 1903, бр. 50, пак там, 1904, бр. 1; сп. Ил. Илинден, 1933, кн. 7-8, с. 18; Н. Хайтов, пос. съч., с. 257, 283; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 382.

БОТУШАНОВ, Иван Петров (9 III 1874, с. Якоруда, Разложко – 2 IX 1919, с. Лъджене, Чепинско) – разложки войвода. Търговец. С начално образование. От 1892 до 1897 г. е на гурбет в Румъния, а от 1898 г. е член на ВМОРО. През 1902 г. е секретар на Стефо войвода в Леринско, а след смъртта му оглавява четата и действува в Леринско и Воденско. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Разложко. По време на Балканска-

Иван Ботушанов

та война е отново войвода на чета и участвува в освобождаването на Якоруда. След войната работи като търговец на дървен материал.

Лит.: в. Реформи, 1904, бр. 50; ИДА, 1984, кн. 47, с. 217-223; Н. Димитров, пос. съч., с. 56; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, 345.

БОЧУКОВ, Владимир Атанасов (23 XII 1877, с. Райково, Смолянско – неизв.) – председател на Смолянския Ок. РК. Учител. Завършва гимназия в София (1897). Учителствува в с. Устово и с. Чокманово, където основава първите РК. През 1899 г. е ръководител на околийския комитет в Смолянско. През 1901 г. заминава като търговец в Беломорска Тракия и основава първите РК в Ксантийско, Гюмюрджинско и Дедеагачко. По-късно се оттегля от революционната си дейност и завършва Школата за запасни офицери (1904). Участвува във войните за национално обединение и достига до чин капитан.

Лит.: Н. Хайтов, пос. съч., с. 56-60; Хр. Караманджуков, Западнотракийските българи .. ., с. 100-102; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 218; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 85, л. 3.

БОШКОВ, Андон вж. Божков /Бошков/, Андон /Дончо/

БОЯДЖИЕВ, Владимир (30 IX 1869, Охрид – неизв.) – член на ООРК. Учител. Завършва история в СУ"Кл. Охридски" (1893). Учителствува в Скопие, Сер, Одрин и др. Бил е член на окръжния комитет в Одрин (1897-1898), а по-късно е член на околийския комитет в Охрид. През март 1905 г. е осъден на 4 години затвор.
Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 12; Г. Трайчев, Спомени от моето .. ., с. 17, 19; Дневници и спомени .. ., с. 84, 146; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 504; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, с. 50.

БОЯДЖИЕВ, Георги Стефанов (15 IV 1877, Лерин – неизв.) – член на Леринския Ок. РК. Завършва I клас. Член на ВМОРО от 1898 г. Десетар, а по-късно е касиер на околийския комитет в Лерин. През 1909 г. е арестуван и лежи в затвора.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 71

БОЯДЖИЕВ, Григор (неизв., Царево село – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. През 1906 г. е избран за член на околийския комитет в Щип.
Лит.: ИИБИ, т. 6, с. 521

БОЯДЖИЕВ, Д. (неизв. – неизв.) – малешевски войвода. Действува в Малешевско след Хуриета.
Лит.: в. Камбана, 1931, бр. 11

БОЯДЖИЕВ, Димо (неизв. – неизв.) – дедеагачки войвода. През лятото на 1923 г. действува в Дедеагачко.
Лит.: ЦДА, ф. 1738, оп. 1, а. е. 12

БОЯДЖИЕВ, Константин /Коце/ Николов (21 V 1880, с. Баня, Разложко – 19 IV 1938, София) – драмски войвода. Учи в Солунската гимназия. През 1902 г. влиза в четата на Тома Давидов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Б. Сарафов. През Балканската война е войвода на чета № 13 и действува в Драмско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1909, бр. 2905; сп. Български доброволец, 1935, кн. 5-6, с. 4; Попхристов, пос. съч., с. 74; П. Дървингов, История на.. ., т. I, с. 11.

БОЯДЖИЕВ, Мицо (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. Учител. След солунските атентати (април 1903) е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. През 1904 г. е амнистиран и отново се включва в дейността на околийския комитет в Кукуш.
Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 208, 215.

БОЯДЖИЕВ, Наум (неизв., Дебър – 4 XI 1938, София) – член на Дебърския Ок. РК. Търговец. Учи в педагогическото училище в Скопие (1889-1892), но не го завършва. От 1898 до 1908 г. е касиер на околийския комитет в Дебър. По време на Българо-албанското въстание (1913) срещу сърбите е избран за член на Временното правителство. Кмет на гр. Дебър (1915-1918).
Лит.:ЦДА, ф. 847, оп. 3, а. е. 17, л. 143-148.

БОЯДЖИЕВ, Никола Иванов (15 XI 1867, Велес – 5 X 1911, Велес) – председател на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Учи в българската гимназия в Солун, но не я завършва. Работи като книжар в Солун, а по-късно учителствува в Банско, Воден, Дойран, Сер, Струмица и др. Заклет от Г. Делчев и е избран за председател на първия РК в Гевгелий (1895). През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван, осъден на 101 години затвор и изпратен в Подрум кале на заточение, където лежи 20 месеца.
Лит.: в. Вести, 1911-1912, бр. 17; в. Вечерна поща, 1911, бр. 3578; в. Македония, 1910-1911, бр. 530; в. Македония, 1932, бр. 1766; в. Македонска правда, 1934, бр. 37; Илинден 1903-1927. Сборник в .. ., с. 51; Отчет на Софийската мъжка гимназия 1904-1905, с. 47; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 227, пак там, а. е. 228; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 43, л. 17; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 5, 27.

БРАИЛОВ, Гьорче (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. През 1901 г. е избран за член на околийския комитет в Прилеп.
Лит.:Сто години .. ., с. 128; Гласник.. ., 1970, кн. 2-3, с. 136.

БРАНКОВ, Божил (неизв. – неизв.) – мелнишки войвода. Четник е при войводите Д. Златков (1900) и кап. Ю. Стоянов (1901). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Мелнишко.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 110

БРАЯНОВ, Тодор (неизв., Битоля – 1900, с. Църно Буки, Битолско) – битолски войвода. Учител в с. Църно Буки, а по-късно войвода в Битолско. Загива през есента на 1900 г. в сражение с турска войска.
Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 41

БРЕЩЕНСКИ, Доно /Антон/ (неизв., с. Брещени, Костурско – 22 II 1907, с. Жупанища, Костурско) – костурски районен войвода. С основно образование. Терорист. През 1907 г. е определен за войвода на Нестрам кол. На път за района си загива заедно с Митре Влаха и В. Попхристов.
Лит.:в. Ден, 1906-1907, бр. 1185; в. Илинден, 1926, бр. 8; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 36, с. 566; Бистрицки, пос. съч. с. 54; Борбите в Македония и ..., с. 631.

БУБЕВ, Коте Китев (неизв., с. Гявато, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 34, 203; Спомени и биографии, .. ., с. 58

БУБРЕКАРОВ, Цветан (неизв. – неизв.) – охридски районен войвода. През пролетта на 1903 г. е войвода на чета в Дримколския район.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. IV.

БУДИНА, Вангел Василев (1870, с. Габреш, Костурско – 1908, с. Лънг, Преспанско) – преспански войвода. По националност влах. Неграмотен. През 1895 г. е в четата на пор. В. Мутафов и участвува в акцията на Македонския комитет. От 1898 г. четник в Костурско отначало при Коте Христов, а след това при В. Чекаларов и Митре Влаха. След въстанието действува в Костурско и Преспанско. Обграден от турска войска, води цял ден сражение и когато свършва патроните излиза на балкона на къщата и пред очите на турците се самоубива.
Лит.:в. Илинден, 1926, бр. 33; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 98, с. 11

БУДИНКОВ, Ангел (неизв. – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. През 1902 г. е избран за член на околийския комитет във Велес.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 38

БУДИНОВ, Гьоре (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание води сражение на 18 VII 1903 г. с турски войски при с. Ябланица, Охридско.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149

БУЙНОВ, Александър /А. Иванов Ненов/ (26 IX 1879, Шумен – 27 IX 1924, с. Добринище, Разложко) – член на Серския ОРК. С гимназиално образование. Работи като актьор в театър „Сълза и смях" (1897). Член на ВМОРО от 1901 г. През

Александър Буйнов

1904 г. е нелегален в Скопско, а през следващата е в Серско, където е избран за член на окръжния комитет (1907). Бил е депутат в турския парламент (1912). През Балканската война с четата си действува в Неврокопско.
Лит.: в. Вечерна поща, 1908, бр. 2336; в. Македонско знаме, 1946, бр. 62-63; в. Шуменска заря, 1984, бр. 114; сп. Македонски вести, 1935, кн. 35, с. 1; Безсмъртните 1922-1944, с. 39; Енц. Пиринский край, т. I, с. 115, 116; Ил. Филянов, пос. съч., с. 60; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 396; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 574; Юр. Анастасов, пос. съч., с. 105, 106

БУНГУРОВ, Ангел (неизв., Кичево – неизв.) – председател на Кичевския Ок. РК. Търговец. Завършва III клас. Член е на първия околийски комитет в Кичево (1896), а през лятото на 1902 г. е избран за негов председател. През 1907 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор до Хуриета (1908).
Лит.:в. Вардар, 1929-1930, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1940, кн. 3, с. 4, Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVI; Т. Николов, пос. съч., с. 378

БУРЕВ, Григор (неизв., Щип – неизв.) – член на Кочанския Ок. РК. Учител в Кочани и член на околийския комитет през 1898 г.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, кн. 6, с. 6

БУЧИНСКИ, Михаил (1880, Горна Джумая – 17 VI 1913, Кратовско) – горноджумайски войвода. Четник при Кр. Новоселски в Струмишко (1905). Войвода е на чета през Балканската война и участвува в освобождението на Горна Джумая. През Междусъюзническата война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП. Пропада без вест в сражението при връх Емирица, Кратовско.
Лит.:М. Юруков, пос. съч., с. 89; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 186

БУЧКОВ, Никола (ок. 1861, Кукуш – 2 X 1899, Кукуш) – член на Кукушкия Ок. РК. Бакалин. Завършва прогимназия в Кукуш. Един от основателите на революционната организация в Кукуш (1895), покръстен от Гоце Делчев. Умира по време на разпит в турския конак в Кукуш.
Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 183, 188, 198

БУЧКОВ, Христо (неизв., с. Радобор, Битолско – 1949, с. Радобор, Битолско) – битолски селски войвода. Земеделец. Член на ВМОРО и дългогодишен селски войвода.
Лит.:М. Димов, Габеро, с. 114, 256

БЪЛГАРИНОВ, Стоян (неизв., с. Гореме, Петричко – 6 VI 1903, с. Гореме, Петричко) – петрички войвода. Учител. Ръководител на РК в с. Гореме. Участвува в Горноджумайското въстание. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.

Найдо Бъндев с другари от с. Баница, Леринско

Лит.:сп. Македония, 1904, кн. 4, с. 28; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 161; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VI

БЪНДЕВ, Найден Минчев (1865, с. Горничево, Леринско – неизв.) – леридски околийски войвода. Фурнаджия. С основно образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. По-късно е четник, а след смъртта на войводата Тане Стойчев (1907) е околийски войвода до Хуриета (1908).
Лит.: сп. Македонски преглед, 1906, бр. 18, с. 274; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 3, с. 7; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 9, л. 1-15; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36[а], л. 22

БЪЧВАРОВ, Стоян Атанасов (2 II 1879, Разград – 11 III 1903, с. Карбинци, Щипско) – щипски войвода. Дърводелец. Завършва гимназия в Разград. През 1902 г. е в четата на кап. Ст. Димитриев, а през следващата година е войвода в Щипско. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.
Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 591, с. 3; сп. Македония, 1903, бр. 1, с. 18; А. Изворов, Четата на Стоян А. Бъчваров; Аферата в село Карбинци, Щипско – Македония. Избитата чета на 11 март 1903.

ВАНГЕЛ (неизв., с. Бабино, Демирхисарско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 212

ВАНГЕЛОВ, Георги (неизв. – неизв.) – член на Радовишкия Ок. РК. През лятото на 1898 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607, 608

ВАНЕТО ЧЕРНОВСКИ вж. Христов, Иван

ВАНО МОРАРСКИ вж. Ташев, Иван

ВАНЧО БЕЛУВЧЕТО вж. Котев, Иван

ВАНЧО СЪРБАКА /Иван Мицков Сърбаков/ (неизв., с. Вранещица, Кичевско) – 11 IV 1905, с. Цер, Битолско) – крушовски околийски войвода. Хлебар. С основно образование. Като юноша емигрира в Браила, Румъния. В началото на 1903 г. пристига в София и със свои средства въоръжава чета, с която заминава за Кичевско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е поречки войвода, а от лятото на 1904 г. е войвода в Крушовско. Загива заедно с войводите Хр. Узунов и П. Георгиев.
Лит.:в. Илинден, 1926, бр. 25; Борбите в Македония и .. ., с. 633-635; Г. Попхристов, пос. съч., с. 83-85, 106; Освободител-

Ванчо Сърбака

ното движение в .. ., т. I, с. XLIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 591; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 142.

ВАНЧО ТУРЯНЕЦ (неизв., с. Турье, Охридско – неизв. – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сражението в местността „Мрамор", между охридските села Мраморец и Турье (12 VIII 1903 г.).

Лит.: Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149.

ВАПЦАРОВ, Йонко /Иван Николов Проданичин/ (1881, Банско – 17 I 1939, София) – разложки войвода. Учи до II клас в Банско. Член е на ВМОРО от 1895 г. Участвува в аферата „мис Стоун". Секретар е на РК в Банско, а от 1902 г. е войвода на чета в Разложко. През май 1905 г. е заловен от турците и лежи в Солунския затвор до Хуриета. След 1911 г. е отново нелегален. По време на Балканската война с четата си действува в тила на турците и спомага за освобождаването на Пиринска Македония.

Йонко Вапцаров и отец Паисий

Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 9; в. Революционен лист, 1905, бр. 16, с. 16; в. Зора, 1939, бр. 5876; Никола Вапцаров. Спомени. Писма. Документи, с. 7, 23, 29; Освободителното движение в ..., т. II, с. VI; П. Яворов, Съчинения ..., т. II, с. 119-141, 245.

ВАРДАРСКИ, Стефан (неизв., с. Градско, Велешко – 6 V 1907, с. Дреново, Велешко) – велешки районен войвода. През 1904 г. е четник в четата на Ст. Димитров, а през 1905 г. – при Панчо Константинов. От лятото на 1906 г. е районен войвода. Загива с още пет свои четници в сражение със сръбски чети.

Лит.: Освободителното движение в .. ., т. II, с. VI

ВАРНАЛИЕВ, Георги П. (неизв., Велес – 30 V 1919, Струмица) – председател на Струмишкия ОРК. Учител. Завършва IV клас в Солунската българска гимназия. Учителствува в Кичево, Велес, Радовиш, Струмица и др. Присъствува като делегат на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.). Бил е член на първия РК в Кичево (1895), председател на РК в Радовиш (1903) и др.

Лит.: в. Зора, 1919, бр. 6936; сп. Македонски вести, 1936, бр. 44, с. 3; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 210; Т. Шоптрајанов, пос. съч., с. 90

ВАРНАЛИЕВ, Иван Панчев (1863, Велес – неизв., София) – щипски войвода. Хлебар. Завършва III клас във Велес. През ноември 1898 г. е арестуван във връзка с убийството на сърбомана Петър Ташевич. Той е първият организационен войвода в Щипско и Светиниколско. През 1901 г. е с М. Герджиков в Малешевско и Струмишко, а през 1903 г. е негов помощник-войвода в Одринско. Присъствува на конгреса на „Петрова нива", а в края на въстанието ръководи нападението срещу турското село Каланджа.

Лит.:в. Народни права, 1898, бр. 125; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 505; Михаил Герджиков. Спомени.. ., с. 397; Н. Зографов, Строежа ..., с. 54; Освободителното движение в ..., т. II, с. VI; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 458.

ВАРНАЛИЕВ, Йордан Петров (1883, Велес – 11 III 1903, с. Карбинци, Щипско) – кратовски войвода. Завършва IV кл. в Солунската българска гимназия. От 1901 г. е нелегален. Отначало е четник, а по-късно организатор и войвода в Кратовско. В сражение с турска войска при с. Карбинци се самоубива с последния куршум.

Лит.: в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 14; А. Изворов, пос. съч., с. 27; Зографов, Строежа..., с. 54.

ВАСЕ ГОРЕМЧЕТО, (неизв., с. Гореме, Петричко – неизв.) – петрички войвода. По време на Балканската война с четата си прекъсва съобщенията между Петрич и Струмица.

Лит.: П. Дървингов, История.. ., т. I, с. 574

ВАСЕ ПЕХЛИВАНА (1870, с. Будинарци, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет през 1895 г. в четата на пор. В. Мутафов. През 1899 г. е четник при Васе Щуперлията, а от пролетта на 1900 г. е малешевски войвода.

Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 18, 49; сп. Бунтовник, 1903, кн. 2; сп. Македония, 1904, кн. 2, с. 30; Освободителното движение в.. ., т. II, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469, т. II, с. 383.

Васе Пехливана (седнал) и Христо Иванов

ВАСЕ ЧЕРКЕЗА, (неизв., с. Будинарци, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. По време на Горноджумайското въстание е войвода на чета и участвува в него.

Лит.: НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 110, 115.

ВАСЕ ШУПЕРЛИЯТА /Васил Георгиев Щуперлиев/ (неизв., с. Владимирово, Малешевско – IV 1900, с. Ветрен, Царевоселско) – малешевски войвода. Без образование. Харамийски войвода, привлечен от Гоце Делчев в организацията. Загива в престрелка с турската погранична стража при преноска на оръжие.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 18; сп. Македонски вести, 1935, кн. 5, с. 4; Н. Зографов, Строежа .. ., с. 55

ВАСИЛ (неизв., с. Раец, Тиквешко – неизв.) – прилепски войвода. Убит от сърбите след Междусъюзническата война.

Лит.: в. Родина, 1918, бр. 692

ВАСИЛ (неизв., с. Връбник, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Корещата.

Лит.: НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8

ВАСИЛ АДЖАРЛАРСКИ /В. Стоянов Стойков/ (24 XII 1880, с. Аджарларе, Скопско) – 11 XI 1909, Скопие) – скопски войвода. Без образование. Овчар. Член на ВМОРО, куриер и терорист. През 1901 г. е арестуван и лежи в Скопския затвор „Куршумли хан" две години. От пролетта на 1903 г. е четник при Санде Чолака, през 1904 г. е помощник-войвода на Боби Стойчев, а от 1905 г. е скопски войвода. До 1908 г. води 14 сражения с турски войски и сръбски чети. Убит е от турците

и е погребан в двора на църквата „Св. Димитър“, Скопие.
Лит.: в. Вести, 1909, бр. 34, 35; в. Вечерна поща, 1909, бр. 2939, 2940; в. Родина, 1910, бр. 8; в. Родина, 1918, бр. 660; в. Илинден, 1922, бр. 6-7; в. Целокупна България, 1941, бр. 179, 180; Г. Баджаров, Духът на .. ., с. 186-190

ВАСИЛ СААТЧИЯТА /В. Николов Войнов/ (1876, Битоля – неизв., София) – битолски войвода. Часовникар. Като юноша заминава за Румъния, където учи часовникарство. През 1896 г. се завръща в Битоля. Член на ВМОРО от 1900 г. Терорист и ръководител на терористите в Битоля (1904-1905). От 1905 г. е четник при Наум Буфчето, а след неговата смърт е войвода до Хуриета. През 1910 г. е арестуван, осъден на 101 г. затвор и изпратен на заточение в гр. Синап, Мала Азия. Освободен през 1912 г.
Лит.: ИИИ, т. XXV, с. 239; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 87

ВАСИЛЕВ, Алеко (1890, Баракли Джумая, Серско – 12 IX 1924, Горна Джумая) – серски окръжен войвода. Учител. Учи в Серското педагогическо училище, но не го завършва. Учител е в серските села Кюприя и Баракли Джумая. През 1915 г. е командир на партизански взвод, а през 1917-1918 г. е на служба при ген. Ал. Протогеров в Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливост. От 1919 г. е петрички околийски войвода, а по-късно завежда Серския революционен окръг. През 1922 г. ръководи акцията на ВМРО в Неврокоп. Той е един от организаторите на убийството на Т. Александров.
Лит.: Алманах „Народен глас“ за 1923-1924 г., САЩ, с. 99; Д. Минчев, Участието на .. ., с. 76, 109; Заговорът против ..., с. 12-18; Ил. Бижев, пос. съч., с. 131, 271, 272, 274.

Прави отляво надясно: АЛЕКО ВАСИЛЕВ, Крум Петишев, Тодор Александров, неизв., Силко Цветков

ВАСИЛЕВ, Бончо Боцев, капитан (17 X 1872, Етрополе – 4 II 1937, Берковица) – преспански войвода. Служи като фелдфебел в 17 Доростолски полк. През 1904 г. заминава като войвода на чета и действува в Преспанско и Охридско. По-късно завършва ШЗО и участвува във войните за национално обединение.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, кн. 2, с. 10, пак там, 1942, кн. 9, с. 11; Офицерският корпус в България 1878-1944, т. I, с. 120; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 209.

ВАСИЛЕВ, Георги (15 II 1880, Свиленград – 13 V 1937, Свиленград) – секретар на ООРК. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1899). Като ученик става член на ВМОРО (1898). Учителствува в Свиленград, Одрин, Дедеагач, Хасково и др. Секретар е на ООРК през 1900-1901 г. Присъствува като делегат на конгреса на „Петрова нива“. През 1905 г. е ръководител на пункта на ВМОРО в Хасково.
Лит.:сп. Родопа, 1937, бр. 5; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 286-300; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 505; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 397; Хр. Караманджуков, Родопа през..., с. 218; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 33, л. 51.

ВАСИЛЕВ, Георги Попов /Г. Попвасилев/ (1875, Дупница – 20 XII 1907, София) – задграничен пунктов началник. Учител. Ръководител на пункта на ВМОРО в с. Лъджане, Чепинско. Арестуван във връзка с убийството на Б. Сарафов и Ив. Гарванов и обвинен за съучастник на Т. Паница, се самоубива в полицейския участък в София.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 371; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2271.

ВАСИЛЕВ, Дельо (неизв., с. Негорци, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, четник е при Л. Дельов, а от март 1906 г. е войвода в Гевгелийско.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1793; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 209, 220.

ВАСКОВ, Йордан (неизв., Велес – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1902). През учебната 1902-1903 г. е учител във Велес и член на революционния комитет.
Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 38.

ВАСКОВ, д-р Панчо (неизв., Велес – неизв.) – член на Цариградския РК. Завършва българската гимназия в Солун (1899), а след това медицина в Цариград. През 1895-1896 г. е член на РК в Цариград. Работи като лекар в Цариград, Костур, Коня (Мала Азия) и др.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 15; Г. Кандиларов, пос. съч. с. 89; М. Николов, пос. съч., с. 48-50; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVI.

ВАСКОВ, Петър Николов (18 V 1875, Велес – 10 XI 1907, с. Лъджакьой, Дедеагачко) – председател на ООРК. Учител. Завършва Солунската българска гимназия (1893) и физикоматематическия отдел при

Петър Васков

СУ“Климент Охридски“ (1896). Учителствува в Лом, Видин, Сливен и др. Като учител в Одринската мъжка гимназия (1898-1900, 1904-1907) е един от ръководителите на революционното движение в Одринско и председател на окръжния комитет. Загива в сражение с турска войска заедно с Л. Маджаров, Г. Гешанов и др.
Лит.: в. Илинден, 1907-1908, бр. 1, 5, 8; в. Македония, 1920, бр. 66; в. Тракия, 1933, бр. 530; сп. Славяни, 1964, кн. 10, с. 33; ИИИ, т. XII, с. 166, 171; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 172; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 505; Лъджакьой. 65 години .. ., с. 68-95; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 18, т. II, с. 574; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 48, л. 94.

ВАСОВ, Мице (неизв., с. Екши су, Леринско – 28 VIII 1903, с. Негован, Леринско) – леринski селски войвода. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание в мест.“Кайчев мост“ край с. Негован.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1733; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 8, с. 10; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар.. .., с. 137; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 58, л. 4

ВЕЗАНКОВ, поп Георги (1871, с. Върбени, Леринско – 21 VI 1911, с. Върбени, Леринско) – леринski селски войвода. През 1902 г. е арестуван и изтезаван от турски-

те власти. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на Алеко Джарлев.
Лит.: в. Вести, 1910-1911, бр. 118, 119; в. Македония, 1911, бр. 517; ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 164; пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 158.

ВЕЛКО (неизв., с. Скочи Вир, Битолско – 15 V 1906, с. Клепач, Прилепско) – прилепски районен войвода. Четник при Г. Сугарев, а по-късно е войвода в Прилепско. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.
Лит.: в. Свобода или смърт (Протог.), 1929, бр. 91, с. 2; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 268.

ВЕЛКО (неизв., с. Цер, Демирхисарско – неизв.) – селски демирхисарски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с войводата Злате водят сражение с турски войски в местността „Коприндол", недалеч от с. Цер.
Лит.:Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 296.

ВЕЛКО ПОПАДИЙСКИ /В. Апостолов/ (неизв., с. Попадия, Велешко – 28 IV 1908, с. Скаченци, Велешко) – велешки районен войвода. Четник е при Стефан Димитров и Панчо Константинов. От 1906 г. е войвода на чета и участвува в сражението при „Ножот", над с. Ракле, Прилепско. Предаден от агенти на сръбската пропаганда загива с още двама свои четници.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 104; Освободителното движение в.. ., т. II, с. II; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 535.

ВЕЛКОВ, Иван Мишев (неизв., Кавадари – 1907, Кавадарци) – член на Тиквешкия Ок. РК. Търговец. Член е на първия РК в Кавадарци, основан от Даме Груев през лятото на 1894 г. Във връзка със солунските атентати е арестуван и през август 1903 г. е изпратен на заточение на о-в Родос. Амнистиран, през декември 1906 г. е отново арестуван и лежи в затвора в Кавадарци. Умира няколко месеца след излизането си от затвора.
Лит.:Притурка на в. Автономия, 7 IX 1903, бр. 38; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1910; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVI, т. II, с. VI; Св. Тошев, По кървав път, с. 94; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 41; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 376.

ВЕЛКОВ, Христо Лазаров (неизв., с. Моноспитово, Струмишко – неизв.) – струмишки селски войвода. През 1911 г. къщата му е изгорена от турците.
Лит.: в. Македония, 1910-1911, бр. 523.

ВЕЛЯНОВ, Величко /Чичото/ (1874, с. Црешево, Скопско – 18 IX 1943, Скопие) – скопски окръжен войвода. Без образование. Член на ВМОРО от 1899 г. Дългогодишен районен войвода и участвува в редица сражения с чети на сръбската пропаганда и с турски войски. След края на Първата световна война е арестуван от сърбите и лежи в Скопския затвор, но успява да избяга. От 1922 г. до 1934 г. е скопски окръжен войвода. Баща му и двете му малолетни деца умират в сръбските затвори.
Лит.: в. Целокупна България, 1942, бр. 432-434; пак там, 1943, бр. 692, 833; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 8, с. 17.

ВЕЛЯНОВ, Димитър Георгиев (1867, Крушово – 7 VII 1932, София) – член на Крушовския Ок. РК. Търговец. С основно образование. Един от основателите на ВМОРО в Крушово през 1895 г. и член на околийския комитет до 1901 г. През 1901 г. се преселва в Солун. В края на 1903 г. е арестуван и лежи девет месеца в Одринския затвор. През 1906 г. е отново арестуван и хвърлен в Еди куле, Солун. След Междусъюзническата война е арестуван от гърците и изпратен на о-в Трикери, където престоява шест месеца.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1711, 1713, 1725; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 12.

ВЕНЕДИКОВ, Йордан Тимотеев, генерал (15 I 1871, с. Баня, Разложко – 7 XI 1957, София) – горноджумайски войвода. Завършва военно училище в София (1892) и Военна академия в Торино, Италия (1908). През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет като командир на чета в отряда на поручик П. Начев. Участвува във войните за национално обединение. Автор е на редица трудове по военна история.
Лит.:сп. ВИС, 1988, бр. 1, с. 198-206, пак там, бр. 5, с. 163-184; Енц. Пиринский край, т. I, с. 143; П. Чолов, Български историци, с. 85; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 458, т. II, с. 356

ген. Йордан Венедиков

ВЕСОВ, Любомир Илиев (30 VIII 1892, Велес – 5 XI 1922, с. Острилци, Крушовско) – крушовски войвода. Поет. Завършва гимназия в София. Участвува във Валандовската акция (1915) като войвода на чета. През Първата световна война е комендант на гр. Крушово. След 1920 г. е крушовски войвода. Обграден от сръбската полиция се самоубива. През 1923 г. излиза посмъртната му стихосбирка „Стихотворения".

Гробът на Л. Весов в гр. Крушово

Лит.:Вардар. Лист на македонското студентско д-во „Вардар", бр. 1 (11 XI 1923 г.); в. Илинден, 1923, бр. 1; в. Македония, 1930, бр. 1117; в. Македонско слово, 1935, бр. 40; сп. Родина, 1927, бр. 3, с. 6, пак там, бр. 10, с. 6-7, пак там, бр. 11, с. 6; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 147; Речник на българската литература, т. I, с. 221

ВИДИНОВ, Илия (неизв., с. Неволяни, Леринско – 9 VII 1904, Кратовско) – лерински селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Нередския център. През лятото на 1904 г. на път за Леринско попада в засада и загива заедно със Стоян Донски.
Лит.:в. Реформи, 1904, бр. 34; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 8, с. 12; пак там, 1941, бр. 3, с. 5; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63

ВИЛИЧКОВ, Тръпко (26 XII 1877, с. Винци, Кумановско – неизв.) – кумановски войвода. Без образование. Нелегален от 1898 г. Бил е четник при Гено Димитров,

д-р Димитър Владов

Димитър Влахов (1)

Кр. България, С. Атанасов и др. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1904 г. е войвода в Кумановско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 207, 209

Д-Р ВЛАДОВ, Димитър Г. (3 IV 1873, Ресен – 15 I 1917, София) – член на ВМОК. Лекар. Завършва гимназия във Варна и медицина в Лион, Франция (1897). През 1901 г. на VIII конгрес на ВМОК е избран за негов член. По поръчение на ЗП на ЦК на ВМОРО през 1904 г. заминава за Битоля, където е избран за член на ОРК. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:в. Народни права, 1917, бр. 14; в. Родина, 1917, бр. 239; Д-р Димитър Владов. Литературен помен., С., 1917; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 574, т. II, с. 458

ВЛАХОВ, Димитър Янакиев (8 XI 1878, Кукуш – 7 VI 1953, Белград) – член на Солунския ОРК. Завършва гимназия (1897) и физикоматематическия факултет (1903) в София. Като учител в Солунската българска гимназия (1903-1904) заедно с Г. Мончев ръководят солунската революционна организация. През лятото на 1904 г. е арестуван. Той е един от основателите на Народната федеративна партия (1909) и неин председател. От 1908 до 1910 г. е депутат в турския парламент. Заемал е редица постове в българската държавна администрация: консул в Одеса (1914-1915), окръжен управител на Прищина (1916), търговски представител в Киев (1918) и Виена (1923). През 1925 г. е избран за член на ВМРО (об.). Член е на БКП (1925) и ЮКП (1944). Редактор е на сп. Балканска федерация (1924-1932) и на в. Македонско дело (1925-1933).

Лит.:в. Свобода или смърт, 1924, бр. 2, с. 4; пак там, 1925, бр. 5, с. 4; в. Македония, 1991, бр. 17; Михаил Герджиков. Спомени.. ., с. 397; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 510; Енциклопедия Пиринский край, т. 1, с. 153; Димитар Влахов, Мемоари, Скопје, 1970

ВЛАХОВ, Христо Янакиев (25 III 1871, Кукуш – 11 IV 1957, София) – председател на Кукушкия Ок. РК. Брат на Д. Влахов. Търговец. Учи в българската гимназия в Солун и във Военното училище в София, но не го завършва по здравословни причини. Член е на първия РК в Кукуш (1895), а от 1901 г. е негов ръководител. Присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.). През пролетта на 1903 г. е арестуван, осъден на 15 г. затвор, но през 1904 г. е амнистиран . След Междусъюзническата война се преселва в София.

Лит.: Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 190, 198, 203, 215; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198; Д. Влахов, Мемоари, с. 17

ВОДЕНИЧАРОВ, Крум (Битоля – неизв.) – член на Битолския ОРК. Учител. През 1905 г. е представител на Ресенската околия при Битолския ОРК.

Лит.: сп. Македоно-одрински преглед, 1905, кн. 10, с. 150; Попхристов, пос. съч., с. 112; ИИИ, т. XXV, с. 253; ЦДА, ф. 993, оп. 1, а. е. 89, л. 100

ВОДЕНИЧАРОВ, Стойко (неизв., Лозенград – неизв.) – касиер на Лозенградския Ок. РК. През 1902 г. е избран за член на РК в Лозенград, но вследствие на провал през пролетта на 1903 г. бяга в Бургас.

Лит.: Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 42-46, 204;

ВОДЕНИЧАРОВ, Яни Хараламбов (2 IV 1882, Лозенград – неизв.) – секретар на Лозенградския Ок. РК. Бакалин. С прогимназиално образование. От 1902 г. е член на околийския комитет. През август 1903 г. е назначен за пунктов началник в с. Къзъклисе, Бургаско. В края на въстанието влиза в четата на Ив. Варналиев като секретар и участвува в нападението на с. Каланджа (дн. Синеморец). Делегат е на Варненския конгрес на Одринския революционен окръг (II 1904 г.). По-късно се завръща обратно в Лозенград. През пролетта на 1908 г. е арестуван и осъден на 3 г. затвор, но е освободен през Хуриета.

Лит.: в. Справедливост, 1908, бр. 18; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 42-49; М. Герджиков. Спомени.. ., с. 84.

ВОЙДАНОВ, Смиле (1 II 1872, с. Лактиньe, Охридско – 4 III 1958, Понтияк, САЩ) – охридски войвода. Учител. Учи в Охрид и учителствува в охридските села Лактиньe и Сливово. През пролетта на 1902 г. става секретар в четата на Т. Христов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието заминава за София, а по-късно емигрира в САЩ.

Лит.: в. Пиринско дело, 1958, бр. 28; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 203-225; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVII, т. II, с. VII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 458, т. II, с. 574

ВРИГАЗОВ, Георги Атанасов (1874, с. Якоруда, Разложко – 1920, Якоруда, Разложко) – разложки войвода. Учител. Учи в българската гимназия в Солун и учителствува в родното си село. Член на ВМОРО и председател на РК в Якоруда (1897).

През пролетта на 1903 г. е войвода на чета, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Хр. Чернопеев.
Лит.: Енц. Пиринski .. ., т. I, с. 161

ВУЛЕВ, Александър Я. (неизв., с. Еникьой, Ксантийско – 1 XII 1906, Пещера) – член на Дедеагачкия ОкРК. Член на ВМОРО от 1900 г. В началото на 1901 г. става ръководител на РК в с. Еникьой, а през август с. г. е избран за член на околийския комитет. По-късно е арестуван и лежи пет месеца в Одринския затвор. През 1905 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. Умира в болницата в гр. Пещера.
Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1905; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 153; Хр. Караманджуков, Западнотракийските българи.. ., с. 166, 172, 173, 177

ВЪЛКАНОВ, Христо (9 III 1874, с. Песочница, Леринско – 21 X 1905, Битоля) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва Солунската българска гимназия (1897) и физико-математическия факултет в София (1901). Учителствува в Сер, Битоля и др. През 1902-1903 г. е член на окръжния комитет в Сер. Убит е от гръцки терористи.
Лит.:сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 12, с. 185; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 9, с. 2; Алманах на завършилите .. ., с. 30; В. Божинов, пос. съч., с. 225, 232; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 214

ВЪЛЧЕВ, Божин С. (неизв., с. Дренок, Дебърско – неизв.) – дебърски районен войвода. През 1908 г. е районен войвода в Дебърско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7

ВЪЛЧЕВ, Никола (неизв., с. Трънково, Старозагорско – V 1903, Прилепско) – прилепски войвода. Фелдфебел от 12 пех. Балкански полк. През 1903 г. напуска армията и влиза в четата на К. Кондов. От април с. г. е войвода в Прилепско. Загива в края на м. май с цялата си чета в сражение с турски войски. Погребан е в двора на църквата в с. Беловодица, Прилепско.
Лит.: в. Независима Македония, 1924, бр. 43; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 3, с. 10; пак там, 1944, бр. 1, с. 16; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, Искри от жертвената клада на Македония и Тракия, с. 37, 38; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 197; ЦДА, ф. 847, оп. 9, а. е. 4, л. 58

ВЪЛЧЕВ, Силян Спасов (16 V 1857, с. Цер, Битолско – неизв.) – председател на Битолския Ок. РК. Търговец. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г., покръстен от Д. Груев. Десетар, а по-късно председател на околийския комитет в Битоля. За революционната си дейност многократно е арестуван и осъждан.
Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 244

ВЪЛЧЕВ, Тодор (неизв., с. Кладара, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. През 1903 г. е избран за войвода на смъртната дружина в родното си село.
Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното движение в .. ., с. 341

ВЪНДЕВ, Георги /Г. В. Гъошев/ (1890, с. Лесково, Гевгелийско – 25 III 1942, Петрич) – струмишки окръжен войвода. Син на войводата В. Гъошев. Завършва III прогимназиален клас в Гуменджа. През 1905 г. убива един турчин и отива четник при баща си. През 1912 г. е заловен заедно с него от гърците, но успява да избяга от затворническата болница. През 1915 г. участвува във Валандовската акция, а по време на Първата световна война служи в 59 п. полк и в Планинската дивизия в Моравската военно-инспекционна област. След възстановяването на дейността на ВМРО е назначен за струмишки войвода, а от 1925 до 1934 г. завежда Струмишкия революционен окръг.
Лит.: в. Илинден, 1923, бр. 26; пак там, 1925, бр. 2; в. Независима Македония, 1924, бр. 85; в. Устрем, 1924-1925, бр. 20; в. Зора, 1942, бр. 6987; В. Иванов, пос. съч., с. 119-121; Енц. Пиринski край, т. I, с. 175; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 149; пак там, т. III, с. 939; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 52

ВЪРБАНОВ, Стоян (неизв. – неизв.) – паланечки околийски войвода. След смъртта на Стоян Леков (април 1925 г.) е назначен за войвода в Кривопаланечко.
Лит.: в. Независима Македония, 1925, бр. 117; ИДА, 1990, кн. 60, с. 260; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 55

Седнали отляво надясно: Гюрчин Петров, Лазар Цириов и Божин Вълчев

Георги Въндев

ВЪРГОВ, Лозан (неизв., Кичево – неизв.) – кичевски войвода. Войвода на чета в Кичевско преди 1900 г.
Лит.: в. Вардар, 1929, бр. 14

ГАВАЗОВ , Йордан Христов (1869, Прилеп – 24 V 1899, Прилеп) – член на Прилепския Ок. РК. Железар. Член на първия РК в Прилеп (1895). През 1896 г. е арестуван, но успява да избяга от Битолския затвор и да се прехвърли в София. През 1899 г. заедно с Христо Чемков се завръщат в Прилеп за да организират чета. Открити от полицията след кратка престрелка се самоубиват.
Лит.:в. Право, 1895, бр. 28; в. Автономия, 1898-1899, бр. 41; в. Борба за свободата на Македония и Одринско, 1899, бр. 18; в. Родина, 1918, бр. 676; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 2-7; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 62-69; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 224, 291-294; Т. Николов, пос. съч., с. 379; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. I, с. 458, т. II, с. 575

ГАВРИЛОВ, Спиро (неизв., с. Върбяни, Охридско – неизв.) – селски охридски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание води сражение с турски войски и башибозук на 29 юли 1903 г. край родното си село.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 13, пак там, 1940, бр. 3, с. 9; Македония и Одринско (1893-1904). Мемоар .. ., с. 149.

ГАГАЛЕВ, Иван (неизв., Прилеп – 21 VII 1901, Прилеп) – касиер на Прилепския Ок. РК. Учител. Член на ВМОРО от 1895 г.
Лит.: в. Вечерна поща, 1900-1901, бр. 160; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 85; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 224, 226, 229, 230

ГАЙДАДЖИЕВ, Миле Велев (13 XI 1879, Битоля – неизв.) – битолски войвода. Завършва IV клас в българската гимназия в Битоля. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 30 души и изгаря бейските кули в с. Кукуречани. След въстанието е р. н. на Гяват кол, а по-късно е член на околийския комитет в Битоля. През 1907 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор. Лежи до Хуриета.
Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 167, 194.

ГАЙДАРДЖИЕВ, Спиро Георгиев (6 XII 1872, Скопие – 14 II 1968, София) – член на Скопския ОРК. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. Един от основателите на революционната организация в града и окръга. Многократно е арестуван от турските власти и два пъти е осъждан на различни срокове затвор. Бил е кмет на града, а след Междусъюзническата война преследван от сърбите е принуден да се пресели в София.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 1, с. 3; Македония. Сборник от .. ., с. 604.

Спиро Гайтанджиев

ГАЙКОВ, Петър, подофицер (1872, с. Жеравна, Сливенско – 8 XI 1902, с. Бобища, Костурско) – костурски войвода. Завършва подофицерска школа. По-късно напуска армията и влиза в четата на полк. А. Янков. През есента на 1902 г. пристига в Костурско, а след заминаването на полк. Янков остава като самостоятелен войвода. Загива в сражение с турска войска заедно с двама свои другари.
Лит.: сп. Село Жеравна, 1940-1941, бр. 1, с. 8; Зл. Каратанасов, пос. съч., с. 44, 45; Освободителното движение в..., т. I, с. XVII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 458

ГАЛЕВ, Димитър (11 X 1872, Велес – неизв.) – член на Скопския ОРК. Завършва педагогическия курс при Солунската българска гимназия (1892). Учителствува във Велес, Скопие и др. От есента на 1902 г. е ръководител на Скопския окръжен революционен комитет.
Лит.: Г. Кандиларов, , пос. съч., с. 111; Освободителното движение в .. ., т. II, с. II; Т. Шоптрајанов, пос. съч., с. 90

ГАНДЕВ, Георги (неизв. – неизв.) – мелнишки войвода. Войвода в Мелнишко преди Хуриета.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2474

ГАНЧЕВ, Димитър (21 III 1875, Русе – 17 X 1912, Бунар Хисар) – член на Скопския ОРК. Завършва гимназия в Русе и естествени науки в Женева. Учител е в българското педагогическо училище в Скопие (1901-1903). Тук става член на ВМОРО и член на окръжния комитет. Присъствува като делегат на Солунския конгрес на ВМОРО (1903). В началото на септември 1903 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор. През 1904 г. е амнистиран и отива учител в Разград. Загива през Балканската война.
Лит.: Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVIII, т. II, с. VII; Спомен за падналите класни учители във войните през 1912-1913 г., с. 26, 27; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 458; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 78; ЦДА, ф. 526, оп. 1, а. е. 1220, л. 268

ГАНЧЕВ, Михаил Милев, капитан (3 XI 1872, Карлово – 29 V 1931, Разград) – кочански войвода. Завършва ШЗО (1890). През 1903 г. е войвода в Кочанско и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. По-късно работи като финансов началник в гр. Попово. Участвува във войните за национално обединение (1912-1913, 1915-1918).
Лит.:в. Отечество, 1931, бр. 520; в. Разградско слово, Разград, 1931, бр. 350; сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 3, с. 6; пак там, 1942, бр. 3, с. 14; Списък на офицерите от запаса .. ., 1911, с. 710

ГАРВАЛОВ, Пейо Радев (1876, Чирпан – 6 IV 1907, с. Баница, Серско) – драмски войвода. Приятел и съученик на П. Яворов. Завършва университет в Загреб с титла магистър по фармация. Работи като аптекар в София, Лъджене и др. През 1906 г. отива четник при М. Даев в Драмско. През 1907 г. е избран за член на Серския ОРК и е назначен за драмски войвода. Заедно с другаря си Кирил Филев са открити от турска войска и след кратка престрелка се самоубиват.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 162; в. Вечерна поща, 1908, бр. 2366; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 10, с. 12; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 90-95; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 231, 232; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 286

Иван Гарванов

ГАРВАНОВ, Иван Георгиев (23 XII 1869, Ст. Загора – 28 XI 1907, София) – член на ЦК на ВМОРО. Завършва физико-математическия факултет при СУ"Климент Охридски" (1892). От 1894 до 1903 г. е учител в Солунската българска гимназия. Тук става член на ВМОРО, а от 1901 г. е председател на нейния ЦК. Под негово ръководство се провежда Солунския конгрес (януари 1903), на който се взема решение за въстание през същата година. След Солунските атентати е арестуван, съден и изпратен на заточение в Акия, Мала Азия. През 1904 г. е амнистиран и идва в София. Учител е във Втора мъжка гимназия и е член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Убит е заедно с Б. Сарафов по заповед на Яне Сандански.
Лит.: в Балканска трибуна, 1907, бр. 351-355; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2208-2249; в. Илинден, 1907, бр. 2; в. Родина, 1916, бр. 213; в. Илинден, 1923, бр. 27; в. Македонска правда, 1934, бр. 6; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 29; в. Български юг, 1943, бр. 66; сп. Ил. Илинден, 1932, бр. 3, с. 1, пак там, 1937, бр. 9, с. 1; сп. ИПр., 1982, кн. 6, с. 106; Б. Николов, М. Цветков, В. Станчев, Ив. Гарванов, С., 1995;Баджаров, Духът .. ., с. 46-53; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVIII, т. II, с. VII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 458, т. II, с. 575

ГАРВАНОВ, Неделчо (неизв., Чирпан – неизв.) – задграничен пунктов началник. През 1905 г. е назначен от Я. Сандански за ръководител на пункта в с. Лъджене, Чепинско.
Лит.:в. Илинден, 1907, бр. 10; в. Пиринско дело, 1980, бр. 129; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 231

ГАРУФАЛОВ, Стойчо Димитров, полковник (8 II 1868, Малко Търново – 24 I 1924, София) – одрински войвода. Учи в

Кап. Стойчо Гаруфалов

родния си град и в българската католическа гимназия в Одрин, а след това завършва военно училище в София (1890). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като командир на чета в отряда на пор. Начев. На следващата година е войвода на чета в Одринско. През Балканската война е дружинен командир в 29 пех. Ямболски полк, а през Първата световна война е командир на 3 дружина от 2 пех. Македонски полк, 11 Македонска дивизия. Кавалер е на ордена за храброст IV ст., 2 клас.

Лит.:в. Отечество, 1924, бр. 163; в. Тракия, 1928, бр. 281; сп. Завет, 1936, бр. 638; Списък на офицерите от .. ., 1918, с. 78; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 356

ГЕБЕШЕВ, Георги Иванов (неизв., с. Домуздере, Дедеагачко – 23 VIII 1923, неизв.) – тракийски войвода. Загива в сражение с гръцки войски в Беломорска Тракия.

Лит.: в. Тракийска дума, 1947, бр. 21, с. 2; Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1974, кн. 10, с. 31

ГЕГОВ, Илия (неизв., с. Щугово, Серско – неизв.) – поройски войвода. Арестуван от турските власти лежи в затвора в Демир Хисар, но успява да избяга и става нелегален. От 1909 до 1912 г. е войвода на чета в Поройско.

Лит.: в. Глас, 1912, бр. 92; в. Камбана, 1914, бр. 2090; ВИС, 1987, кн. 2, с. 202; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 6; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 14; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 96, л. 614; пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 71

ГЕЛЕ ТЪРСЯНСКИ /Г. Апостолов Плачков/ (неизв., с. Търсье, Леринско – 25 III 1903, с. Арменско, Леринско) – леринski войвода. Учител в родното си село, а от 1902 г. е нелегален и районен войвода.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 9; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 139; К. В. Груев, пос. съч., с. 68, 72

ГЕЛЕ (неизв., с. Неволяни, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода на чета в Леринско.

Лит.: Спомени и биографии .. ., с. 122

ГЕЛО ГАЛИШКИ (неизв., с. Галище, Тиквешко – III 1904, мест. „Горица“, Тиквешко) – тиквешки войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след потушаването му е оставен от П. Юруков за негов заместник в района. Загива в сражение с турска войска.

Лит.: в. Вечерна поща, 1904, бр. 962; сп. Ил. Илинден, 1927, бр. 2, с. 11; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 271; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VII

ГЕЛИН, Лаки, вж. Каранджов, Никола (Лаки) Гелин

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 26, 30

ГЕНАДИЕВ, Павел Иванов (10 VI 1873, Битоля – 10 VII 1959, София) – председател на Свиленградския Ок. РК. Завършва гимназия в Пловдив и учителствува в Лозенград (1895-1896) и Свиленград (1896-1897). Той пръв полага основите на революционното дело в Одринска Тракия. В края на 1897 г. е арестуван и изгонен от пределите на Турската империя. По-късно се установява в София и се отдава на

Павел Генадиев

литературна и обществено-политическа дейност.

Лит.:ИДА, т. 49, с. 277-284; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 506; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 398; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VII;НБКМ-БИА, ф. 551, пак там, ф. 641, а. е. 16, л. 51-87, а. е. 33, л. 1-18, 228; ЦДА, ф. 140, оп. 1

ГЕНЕВ, Атанас (20 V 1865, с. Острово, Воденско – неизв.) – воденски селски войвода. Войвода на четата охранявала Г. Делчев по време на неговата обиколка из Воденско (1902).

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 11, л. 1

ГЕНЧЕВ, Косто (неизв., – неизв. – паланечки войвода. С четата си взема участие в акцията на Македонския комитет (1895).

Лит.: НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 729

ГЕНЧЕВ, Христо (14 IX 1864, Шумен – неизв.) – член на ООРК. Завършва история при СУ „Кл. Охридски“ (1892). Като учител в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1896-1899) влиза в редовете на ВМОРО и е избран за член на окръжния комитет.

Лит.: Алманах на завършилите .. ., с. 10; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 68, 114; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 17

ГЕОНДЕВ, Минче (неизв., с. Крушоради, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Крушоради.

Лит.: НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 9, л. 4

ГЕОРГИ /ГОГАТА/ Гевгелийски вж. Хаджимитрев, Георги

ГЕОРГИ ГЮРУДЖУКЛИЯТА вж. Димов, Георги

ГЕОРГИ ЛАТРОВАЛИЯТА вж. Куртев, Георги Янков

ГЕОРГИ ЛЕНИЩАНЕЦ вж. Спирков, Георги Иванов

ГЕОРГИ МАЛАМАТА вж. Христов, Георги

ГЕОРГИ МОАДЖИРЧЕТО (1885, с. Димитрич, Серско – 19 III 1906 между мелнишките села Жигурево и Поленица) – мелнишки войвода. Без образование. На 15 години отива четник при Ат. Тешовалията, а по-късно е при Г. Радев, Г. Скрижовски и Я. Сандански. Загива в сражение с турска войска.

Лит.: в. Вечерна поща, 1906, бр. 1774; в. Ден, 1906, бр. 919; в. Революционен лист, 1906, бр. 4-5, с. 12; сп. Македонски преглед, 1906, бр. 14, с. 219, 220; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 585; Юр. Анастасов, пос. съч., с. 111

ГЕОРГИ МОРИХОВСКИ вж. Спирков, Георги Иванов

ГЕОРГИ ПЕЛТЕКА вж. Янакиев, Георги

ГЕОРГИ ЧАУШЪТ вж. Соколов, Георги Павлов

ГЕОРГИЕВ, Александър /Санде Чолака/ (неизв., Щип – 23 II 1908, Щип) – кумановски войвода. Четник, а по-късно войвода в Кумановско. В сражението при вр."Черни връх" край с. Стубол, Кратовско (април 1903 г.) е тежко ранен. През 1904 г. е отново войвода в Кумановско. По-късно се легализира и се прибира в родния си град. Арестуван от турските власти е осъден на смърт и обесен.
Лит.: в. Мир, 1903, бр. 1278; в. Реформи, 1903, бр. 13; в. Илинден, 1908, бр. 26, 28; в. Целокупна България, 1941, бр. 179; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 86; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 15

ГЕОРГИЕВ, Ангел (6 VII 1880, с. Драчево, Скопско – неизв.) – председател на Скопския Ок. РК. Учител. Със средно образование. Член на ВМОРО от 1897 г. Учителствува в Скопие, Куманово и др. През 1906 г. е председател на околийския комитет в Скопие.
Лит.:ИИИ, т. 29, 1986, с. 223, 224, 231, 235, 282; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 336

ГЕОРГИЕВ, Андрей (неизв. – неизв.) – серски войвода. През есента на 1913 г. е войвода на чета в Демирхисар, Серско.
Лит.: НБКМ-БИА, ф. 189, а. е. 7, л. 171

ГЕОРГИЕВ, Атанас Янев (неизв. с. Тастепе, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната смъртна дружина.
Лит.: Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 116

ГЕОРГИЕВ, Васил Ралев (неизв., с. Пиргопуло, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната смъртна дружина.
Лит.: Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 380

ГЕОРГИЕВ, Георги Вълков (неизв., с. Каяджик, Софлийско – 1 XII 1904, с. Башклисе, Димотишко) – председател на Димотишкия Ок. РК. Завършва VI клас в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон". Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието учителствува в родното си село. През 1904 г. е определен за ръководител на революционната дейност в Димотишка околия.
Лит.: Лъджакьой. 65 години .. ., с. 167; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 919, 922; пак там, а. е. 13, л. 563; пак там, а. е. 28, л. 313; пак там, а. е. 60, л. 2

ГЕОРГИЕВ, Григор /Зверката/ (1857, с. Будинарци, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. Четник при Васил Пехливана, а по-късно войвода в Малешевско.
Лит.: в. Реформи, 1903, бр. 49; Освободителното движение в..., т. II, с. VIII, с. XIV; НБКМ-БИА, ф. 305, а. е. 201, л. 4

ГЕОРГИЕВ, Дачо (неизв., с. Арнауткьой, Разградско – неизв.) – леринси войвода. Служи като подофицер в 5 пех. Дунавски полк. В началото на 1903 г. се включва в четата на Б. Сарафов, където командува взвод и заминава за Македония. По-късно се прехвърля в леринската чета на подпор. Г. Папанчев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на зеленичката чета и действува в Леринско.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 77; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVIII

ГЕОРГИЕВ, Димитър (неизв., с. Ново село, Кочанско – неизв.) – кочански селски войвода. Войвода на селската чета в родното си село през ноември 1905 г.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 853, оп. 2, а. е. 4, л. 205

ГЕОРГИЕВ, Димитър Нашев (неизв., Свиленград – неизв.) – член на Свиленградския Ок. РК. Учи в педагогическото училище в Кюстендил, а след това завършва университет в Прага. През 1896-1897 г. е учител в родния си град и е член на околийския комитет. През 1908 г. е назначен за училищен инспектор в Лозенградска околия.
Лит.: А. Разбойников, Сп. Разбойников, Миналото на Свиленград, с. 232, 250, 252, 277; В. Божинов, пос. съч. с. 299; Л. Данаилов, С. Нойков, пос. съч., с. 70, 132; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 33, л. 46.

ГЕОРГИЕВ, Йордан вж. Мешков, Йордан Георгиев

ГЕОРГИЕВ, Кимон /Кимо/ (1867, с. Негован, Лъгадинско – 31 XII 1907, с. Равна, Серско) – поройски войвода. Овчар. Привлечен във ВМОРО като изпълнител на терористични задачи. През 1904 г. става нелегален и е в четата на Хр. Чернопеев. От 1905 г. е войвода и действува в Поройско, Солунско, Серско и др. Загива в сражение с цялата си чета.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 11; в. Пирин, 1924, бр. 22, 23; сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 5; ИДА, 1992, т. 64, с. 135; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 71, л. 130

ГЕОРГИЕВ, Коста (21 XI 1877, с. Енимахле, Бабаескийско – 29 VIII 1932, София) – член на Битолския ОРК. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1900) и физикоматематически факултет в Женева. От 1905 до 1907 г. е учител в Битолската българска гимназия и член на окръжния комитет. През 1907 г. е арестуван и лежи 16 месеца в затвора. По-късно е учител в Лозенград, Одрин и др. Той е един от създателите на Тракийската организация и председател на нейния Върховен изпълнителен комитет.
Лит.:в. Тракия, 1921-1922, бр. 13, 16; пак там, 1932, бр. 493; в. Тракия, Гюмюрджина, 1942, бр. 13, 16; сп. Завет, 1932-1933, бр. 1, с. 1.

ГЕОРГИЕВ, Мануш (10 VIII 1881, с. Турново, Струмишко – 7 II 1908, с. Долна Рибница, Петричко) – петрички околийски войвода. Учител. Завършва II курс в българското педагогическо училище в Сер. Като ученик става член на ВМОРО. Учителствува в струмишките села Робово, Бориево и др. През 1903 г. става нелегален и отначало е в четата на Хр. Чернопеев, а след това е секретар на Дим. Попстаматов. От 1904 г. е околийски петрички войвода, а по-късно е назначен за помощник окръжен войвода. Загива заедно с още 23 четника и селски милиционери в местността „Трънката" край с. Д. Рибница след ожесточено десетчасово сражение с турска войска и башибозук.
Лит.:в. Ден, 1908, бр. 1514; в. Македония, 1928-1929, бр. 746; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, кн. 2, с. 14; Енц. Пиринski край, т. I, с. 546; Н. Димитров, пос. съч., с. 52-54; ЦДА, ф. 771, оп.. 1, а. е. 74, л. 93, 94

ГЕОРГИЕВ, Марин (неизв., Стара Загора – 23 IV 1903, с. Лески, Кочанско) – малешевски войвода. Завършва железарското училище в Самоков и е член на тайния ученически кръжок „Трайко Китанчев". Член е на ВМОРО от 1899 г. Четник и войвода на чета в Малешевско. Загива в сражение с турска войска.
Лит.: в. Изгрев, 1903, бр. 8; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 14; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 46; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VIII; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 145; ЦДА, ф. 173, оп. 3, а. е. 2715, л. 108

ГЕОРГИЕВ, Милан (неизв. – неизв.) – костурски войвода. Войвода на чета през 1912 г. в Костурско.
Лит.:в. Македония, 1912, бр. 545

ГЕОРГИЕВ, Нестор (неизв. – неизв.) – охридски войвода. Войвода на чета по време на Българо-албанското въстание в Западна Македония срещу сръбските окупационни власти.
Лит.: Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 124.

ГЕОРГИЕВ, Никола (1880, Радовиш – 20 VI 1932, Петрич) – член на Радовишкия Ок. РК. Завършва Солунската българска гимназия (1902). Като учител в родния си град е избран за член на околийския комитет. По-късно завършва право и работи като адвокат в Радовиш и Петрич. Бил е кмет на Радовиш и Петрич. След Първата световна война е осъден задочно от сръбските власти на смърт. През 1925 г. е избран за секретар на Струмишкия ОРК.
Лит.: в. Македония, 1932, бр. 1698, 1700; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 938; К. Ципушев, пос. съч., с. 45, 52, 54, 88; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 3, л. 24, 65

Никола Георгиев (1), Георги Вындев (2), Илия Тошев (3)

ГЕОРГИЕВ, Никола Янев (1875, с. Тастепе, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. Ръководител на революционния комитет в родното си село и войвода на смъртната дружина.
Лит.: Ив. Орманджиев, Освободителната ..., с. 116, 117, 282

ГЕОРГИЕВ, Пандил (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на една от малихорските чети.
Лит.: Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 208

ГЕОРГИЕВ, Петър (1880, Битоля – 11 IV 1905, с. Цер, Демирхисарско) – битолски войвода. Учи в българската гимназия в Битоля. Като терорист на организацията извършва атентата срещу поп Ставре в Битоля (18 VIII 1900 г.). По-късно е четник и войвода. Обграден с Хр. Узунов се самоубива с цялата чета.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1935, бр. 5, с. 16; ВИС, 1989, кн. 6, с. 182; Борбите в Македония и ..., с. 262, 374, 375; Г. Попхристов, пос. съч., с. 25; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 69, л. 143

Петър Георгиев Константинов

ГЕОРГИЕВ, Петър /П. Попгеоргиев Константинов/ (1879, с. Годлево, Разложко – 16 IX 1903, Годлевската планина, Разложко) – разложки войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1899). Учителствува в Разлог и разложките села Елешница и Годлево. През 1902 г. става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода на четата от с. Годлево. Участвува в сражението при с. Бачево, Разложко (14 и 15 IX 1903 г.). Загива трагично в мест. „Клинеца", Годлевската планина.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 43; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 4, с. 11

ГЕОРГИЕВ, Сандре (неизв., с. Опейница, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с четата на Ан. Шибаков се сражават при мест. „Прентов мост", на шосето Охрид – Ресен (25 юли) с турска войска.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 2, с. 12

ГЕОРГИЕВ, Спиро (неизв., с. Младо Нагоричано, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. През 1907 г. е главен войвода на селските чети в с. Младо Нагоричано.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 684

ГЕОРГИЕВ, Стоян (неизв., с. Долна Канара, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. По професия колар. През 1903 г. е войвода на смъртната чета в родното си село.
Лит.: Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 290, 291

ГЕОРГИЕВ, Стоян (неизв., с. Дабиля, Струмишко – 14 X 1914, с. Коняре, Петричко) – председател на Струмишкия ОРК. Учител. Завършва Солунската българска гимназия (1892). Учителствува в Струмица, Белоградчик и др. От 1895 г. е ръководител на революционното движение в Струмишки окръг. През 1903 г. е осъден на 101 г. затвор. Депутат е от XVII обикновено Народно събрание (1914-1915).
Лит.:в. Дневник, 1914, бр. 4358; в. Камбана, 1914, бр. 2055; сп. Македонски вести, 1935, бр. 14, с. 1; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 97-101; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; Македонците в .. ., с. 54; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 210, 236

ГЕОРГИЕВ, Трайко (27 IV 1880, с. Папрадище, Велешко – неизв.) – велешки селски войвода. Самоук. Член на ВМОРО от 1901 г. Четник при Ст. Димитров (1905). През 1907 г. е определен за селски войвода. По време на Балканската война е доброволец в 4 Битолска дружина на МООП, а през Първата световна война служи в 63 пех. полк.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 189

ГЕОРГИЕВ, Търпо (Бузлю) (неизв., с. Четирок, Костурско – неизв., Гюмюрджина) – костурски войвода. Самоук. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като центрови войвода. По-късно е четник, а от 1906 г. е войвода в Костурско. През Балканската война е в отряда на В. Чекаларов. Умира по време на Първата световна война в болницата в Гюмюрджина.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 9, с. 16; ИДА, 1992, т. 64, с. 132; Бистрицки, пос. съч., с. 54; Хр. Силянов, От Витоша .. ., с. 71, 233; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 19; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181

ГЕОРГИЕВ, Филип (неизв., Лерин – неизв.) – председател на Леринския Ок. РК. Учител. Завършва Солуската българска гимназия (1890). Учителствува в с. Боймица, Гевгелийско, Лерин и др. От лятото на 1900 г. е ръководител на околийския комитет в Лерин. През юли с. г. е арестуван във връзка с „Иванчовата афера".
Лит.: Г. Кандиларов, пос. съч., 90; Г. Попхристов, пос. съч., с. 23, 34; К. Груев, пос. съч., с. 50

ГЕОРГИЕВ, Христо Петров (10 III 1878, с. Петгъс, Ениджевардарско – неизв.) – ениджевардарски селски войвода. С основно образование. Куриер, а от 1897 г.

до 1904 г. е селски войвода. Четник е при Ап. Петков (1904-1908) и Ичко Гюпчето (1910-1912). По време на Междусъюзническата война е доброволец в 15 Щипска дружина на МООП. През 1914-1915 г. е в четата на Д. Калъчев, а през Първата световна война служи в 59 пех. полк.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 226, 248, 273

ГЕОРГИЕВ, Щилян Кръстев (8 IV 1874, Одрин – неизв.) – агитатор-организатор в Свиленградско. Завършва IV кл. в одринската гимназия „Д-р Петър Берон". Учител. Член на ВМОРО от 1895 г. Създава първите комитети в свиленградските села Кадъкьой, Караагач и др. По-късно като учител в Софлийско, Гюмюрджинско, Узункьоприйско, Одринско и др. е винаги член в ръководството на селските РК. През 1906 г. е арестуван от турските власти.
Лит.: НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 66-72

ГЕОРГИЕВ, Янаки (неизв., с. Крушево, Демирхисар-Серско – 12 IX 1903, мест. „Червената скала", над с. Кърчово, Демирхисар-Серско) – серски войвода. По националност влах. Войвода на чета от 1893 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на пор. Л. Стоянчов. В сражението при „Червената скала" остава да прикрива другарите си. След като свършва патроните си, ляга върху последната си бомба, изчаква да дойдат наблизо турците и я възпламенява.
Лит.: в. Отзив, 1903, бр. 559; в. Реформи, 1903, бр. 42; в. Македония, 1920, бр. 66; сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 17; Ил. Бижев, Спомени, с. 55

ГЕОРГИЕВ, Яне (1868, с. Козица, Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода. Хлебар. Завършва I отделение. Член на ВМОРО от 1895 г. През 1902-1903 г. е войвода и ръководител на селския РК в родното си село.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 305, 306

ГЕОРГО ЧОЛАКА (неизв., с. Керацино, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Касиер на РК и войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на Ст. Камилски и участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Цикнихор, Малкотърновско.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 318

ГЕОРГОВ, Георги Андреев (1858, Велес – 1929, София) – член на ВМОК. Търговец. Избиран за член на ВМОК на I (1895), III (1896), IV (1897) и V (1898) конгреси на македонските дружества в Княжество България. През 1903 г. е директор на застрахователното дружество „Ню Йорк" в София.

Георги Гергов

Лит.: в. Глас Македонски, 1896, бр. 3; в. Автономия, 1899, бр. 12; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 257, л. 277, пак там, ф. 567, а. е. 709, л. 77, пак там, ф. 641, а. е. 28, л. 40

ГЕОРГОВ, Илия Андреев (юни 1860, Велес – 12 VII 1945, София) – член на ВМОК. Брат на Г. А. Андреев. Юрист. Избран за член на ВМОК на II конгрес на македонските дружества в Княжество България (1895). Член на Радикалната партия. Редактор на в."Демократ" (1906-1934), сп."Демократически преглед" (1902-1928) и др.
Лит.:Енц. България, 1981, т. 2, с. 85; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 257, л. 426, пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 84-89.

ГЕРАСИМ (неизв., с. Блатец, Кочанско – неизв.) – царевоселски войвода. На 14 XII 1923 г. с четата си води ожесточено сражение със сръбски военни части в Царевоселско.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 718

ГЕРАСИМОВ, Никола Николов (17 VII 1868, Охрид – 2 XII 1927, София) – петрички войвода. Учител. Завършва история в СУ „Кл. Охридски" (1893). Учителствува в Пазарджик, Гевгели, Щип, Търговище и др. Участвува в Горноджумайското въстание като войвода на чета в Разложко. През пролетта на 1903 г. е секретар в четата на ген. Ал. Протогеров. По време на Балканската война е войвода на партизанска чета № 43, а през Междусъюзническата война е в редовете на МООП.
Лит.:в. Македония, 1927, бр. 344; сп. Ил. Илинден, 1927, бр. 4, с. 3; Алманах на завършилите .. ., с. 14; Л. Томов, пос. съч., с. 17; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 574, 579, 582, 598, 601, 606

ГЕРГЕВСКИ, Спасо (неизв., с. Вишени, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от родното си село.
Лит.: Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVIII.

Никола Герасимов

ГЕРДЖИКОВ, Михаил Иванов (26 I 1877, Пловдив – 18 III 1947, София) – подвижен член на ЦК на ВМОРО. Анархист. Завършва гимназия в Пловдив. През 1899 г. отива учител в Битоля. От 1901 г. е войвода на чета, а от 1902 г. действува в Одринско. Той е един от ръководителите на Илинденско-Преображенското въстание

Михаил Герджиков (1), Антон Кецкаров (2)

в Странджа. През Балканската война е командир на голям партизански отряд и действува в Одринска Тракия.
Лит.:в. Тракийска дума, 1947, бр. 20; Г. Хаджиев, Михаил Герджиков; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 139-151; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 507;

Михаил Герджиков. Спомени. Документи. Материали; Освободителното движение в .. . т. I, с. XVIII, т. II, с. VIII; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 219; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459, т. II, с. 575; ЦДА, ф. 1747к

ГЕРДЖИКОВИЧ, Георги Хр. (1880, Гевгели – 1911, Солун) – разложки войвода. Завършва френското търговско училище „Гир" в Солун и военна академия в Белград (1900). По време на Илинденско-Преображенското въстание напуска военната служба в сръбската армия и постъпва в отряда на полк. Янков като командир на чета. През 1905 г. заедно с Григор Хаджиташкович издават в Белград в."Автономна Македония". По-късно работи като чиновник в Българската народна банка. След Хуриета се установява в Солун и работи като администратор на в."Конституционна заря" (1908-1909). Умира от туберкулоза.

Лит.:в. Отзив, 1903, бр. 553; в. Реформи, 1903, бр. 42; в. Балканска трибуна, 1907, бр. 371, 373; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2268; сп. Македонски преглед, 1905, бр. 10, с. 153, пак там, бр. 11, с. 163; А. Страшимиров, Книга за .. ., с. 154; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, т. II, с. 575; Гласник .. ., 1973, бр. 2, с. 202

ГЕРМОВ, Кръстьо /Шакир/ (24 VI 1880, Прилеп – 15 XII 1962, Прилеп) – прилепски войвода. Завършва IV кл. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като секретар в четата на Толе паша, а по-късно е самостоятелен войвода. В края на 1906 г. е заловен и осъден на смърт, но е амнистиран по време на Хуриета. През Балканската война е войвода на чета № 7, а по-късно е доброволец в 4 Битолска дружина на МООП. След края на Първата световна война работи като чиновник в Дирекцията на трамваите в София.

Лит.:в. Единство, Солун, 1908, бр. 9; в. Македонски вести, 1936, бр. 54, с. 2-3, пак там, бр. 71, с. 1; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 4, с. 10, пак там, 1941, бр. 5, с. 7; Борбите в Македония и .. ., с. 836; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 307; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 299; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 195, пак там, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 271; пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 59, л. 1; пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 65, л. 250-257

ГЕРО (неизв., с. Кривени, Ресенско – 3 II 1905, с. Кривени, Ресенско) – ресенски войвода. Пъдар. Четник при Сл. Арсов. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а от 1904 г. е войвода на чета. Обкръжен от турците, след кратко сражение, раненият Геро по негова молба е застрелян от другаря си Иванчо Трайчев – Гулето.

Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1271; в. Реформи, 1905, бр. 11; сп. Революционен лист, 1904, бр. 9, с. 13; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 195; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 3, л. 1, пак там., а. е. 16, л. 53, 60, пак там, а. е. 17, л. 65, пак там, а. е. 19, л. 36

ГЕРО МУСТАВИНСКИ вж. Янев, Герасим

ГЕРОВСКИ, Наум Фотев (1867, с. Герман, Преспанско – неизв.) – преспански селски войвода. През юли 1901 г. е арестуван, осъден на шест години и лежи в затвора в Битоля. През март 1903 г. е амнистиран и веднага става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сражението при с. Рудари, Преспанско (27 август). След потушаването на въстанието емигрира в САЩ, но през 1904 г. се завръща обратно.

Лит.: в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Вести, 1909-1910, бр. 136; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 47; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 98, л. 3, 7

ГЕЧЕВ, Кр. (неизв. – неизв.) – драмски войвода. По време на Балканската война е командир на партизанска чета № 12.

Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11

ГЕЧЕВ, Генко (неизв. – неизв.) – серски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Демирхисар – Серско.

Лит.: в. Реформи, 1903, бр. 42; НБКМ, кол. 42, а. е. 7, л. 7

ГЕЧЕВ, Насе (неизв., с. Цапари, Битолско – 14 V 1913, Битоля) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. Убит е от сръбските власти в Битолския затвор.

Лит.: К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 19, 20; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 285

ГЕШЕНОВ, Георги Петров (1872, Панагюрище – 10 XI 1907, с. Лъджакьой, Дедеагачко) – софлийски районен войвода. Чиновник. Завършва прогимназия в Панагюрище. Четник е при В. Антонов и М. Даев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в Смолянско. От 1904 г. е войвода в Софлийско. Загива заедно с Л. Маджаров и П. Васков.

Лит.:в. Илинден, 1907, бр. 1; Лъджакьой. 65 години .. ., с. 144-166; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 219; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 569-578

ГИНКОВ, Наум (неизв., с. Песочница, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. Учител в с. Гявато, Битолско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село.

Лит.: Спомени и биографии .. ., с. 119

ГИНОВСКИ, Иван Тръпков (1878, Галичник, Реканско – 13 VIII 1908, Галичник, Реканско) – председател на Галичкия Ок. РК. Завършва българската гимназия в Солун (1895). През 1902 г. е избран за член на околийския комитет в Галичник. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Янаки Янев в Кичевско. След въстанието е определен за ръководител на Галичко-Реканския район. Загива при трагичен случай.

Лит.:в. Вести, 1908, бр. 84; в. Македония, 1911, бр. 535; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132, 150; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 46, л. 1-11; пак там, а. е. 60, л. 2

ГИЧЕВ, Георги (неизв., с. Осничани, Костурско – неизв.) – костурски р. н. През 1902 г. довежда четата на В. Чакаларов в родното си село и поставя основите на революционното дело в Костенарийския район. Дългогодишен председател е на районния РК в Костенарията.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 78, л. 4

ГИЧЕВ, Наце (неизв., Свети Николе – 1935, София) – светиниколски районен войвода. Войвода в Овчеполието след 1920 г. По-късно е заловен от сръбските власти и хвърлен в затвора, но успява да избяга.

Лит.: в. Целокупна България, 1943, бр. 641, 646

ГЛАВИНЧЕВ, Петър (неизв., Охрид – неизв.) – охридски войвода. Учител. Четник при Д. Димитров. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си прекъсва телеграфните връзки на Охрид със Струга и Дебър, а след това охранява въстаническата болница в мест. „Чемерския дол" край с. Брежани, Охридско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 32, пак там, 1936, бр. 3-4, с. 15; Дневници и спомени за .. ., с. 95; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 22

ГЛИГОРОВ, Миле (неизв. – неизв.) – член на Разложкия Ок. РК. Член на околийския комитет в Разлог от 1906 г. до 1908 г.

Лит.: Хр. Киров, Спомени.. ., с. 18

ГЛЪМБОЧКИ, Йоше (1880, с. Подмочани, Ресенско – VII 1926, с. Подмочани, Ресенско) – ресенски селски войвода. С основно образование. Ръководител на селския РК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната чета. По-късно е кмет на селото. Убит е от сръбските власти.

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 106; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 297

ГОГО ШУГОВАЛИЯТА (неизв. – неизв.) – серски войвода. През 1907 г. е войвода в Демирхисар – Серско.

Георги Голев

Лит.: в. Българска независимост, 1907, бр. 188

ГОГОВ, Ставре Матеев (1884, с. Вехчани, Стружко – 10 IV 1907, с. Вехчани, Стружко) – стружки войвода. Без образование. Дюлгерин. През 1901 г. е четник при Т. Горанов, а по време на Илинденско-Преображенското въстание – при Л. Групчев. От лятото на 1904 г. е войвода на чета. Предаден, сражава се цял ден и след като убива 27 турски войници, се самоубива с последния куршум.

Лит.: в. Балканска трибуна, 1907, бр. 172; в. Ден, 1907, бр. 1216, сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 36, с. 564, пак там, бр. 40, с. 628; Илинден 1903-1924. Сборник в .. ., с. 49-55, 73-77; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 67, л. 228

ГОГОЛОВ, Димитър Петков (1866, с. Балъкьой, Дедеагачко – XI 1921, гара Раковски, Хасковско) – касиер на Дедеагачкия Ок. РК. Бакалин, През лятото на 1901 г. е избран за касиер на околийския комитет в Дедеагач.

Лит.:ИТрНИ, т. II, с. 245; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 153, 154; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 264, 265, 269; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 104, л. 614

ГОЛЕВ, Борис Иванов (1883, Банско – 25 II 1918, Кюстендил) – член на Разложкия Ок. РК. През 1901 г. е избран за член на околийския комитет в Разлог. Във връзка с аферата „Мис Стоун" е арестуван и изтезаван. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Разложко. За революционната си дейност е арестуван и лежи в Беяз куле в Солун (1905-1908). През Балканската война е доброволец в МООП, а през Първата световна война служи в 64 пех. полк Умира след дълго боледуване в болницата в Кюстендил.

Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 534; в. Дневник, 1918, бр. 5412; в. Родина, 1918, бр. 532; в. Утро, 1918, бр. 2525; в. Пиринско дело, 1983, бр. 179; сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 9-10, с. 26; Освободителното движение в .. ., т. II, с. VIII; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2. л. 162

ГОЛЕВ, Георги Константинов (1869, Банско – 5 VIII 1921, Банско) – разложки войвода. Вуйчо на Б. Голев. Учител. Завършва Солунската българска гимназия (1894) и учителствува в Банско. Член на ВМОРО от 1896 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Разложко. По-късно е книжар в Банско. През 1914 г. е избран за депутат в XVII Обикновено народно събрание.

Лит.: Бюлетин на в. Автономия, 1903, бр. 57; в. Македонско огнище, 1933, бр. 29; Енц. Пирински край, т. I, с. 213; Л. Томов, пос. съч., с. 8; Македонците в .. ., с. 54

ГОЛЕВ, Костадин Лазаров (1877, Банско – 5 VI 1912, Банско) – член на Разложкия Ок. РК. Търговец. Учи в протестантското училище в Банско. През 1906-1908 г. е член на околийския комитет.

Лит.: в. Глас, 1912, бр. 92; в. Македония, 1912, бр. 559; Хр. Киров, Спомени, с. 18

ГОЛОГАНОВ, Иван Иванов (неизв., с. Крушево, Демирхисар-Серско – 10 X 1908, с. Крушево, Демирхисар-Серско) – председател на Демирхисарския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1897 г. Заклет от Г. Делчев. През 1902 г. е избран за ръководител на околийския комитет. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при дядо Илия Кърчовалията.

Лит.:в. Вести, 1908, бр. 28; в. Македонска правда, 1934, бр. 42; Ил. Бижев, Спомени, с. 121

ГОЛОГАНОВ, Илия (1865, с. Крушево, Демирхисар-Серско – 2 IX 1910, Демир Хисар) – секретар на ВМОК. Племенник на скопския митрополит Теодосий. Завършва Роберт колеж в Цариград. Редактор е на в. Реформи и кореспондент на в. Мир След като правителството на д-р Данев разтурва ВМОК (31 I 1903 г.), по нареждане на ген. Ив. Цончев е образуван нов комитет в чийто състав влиза и Ил. Гологанов. През 1904 г. придружава ген. Ив. Цончев при обиколката му в Западна Европа за пропагандиране идеята за освобождаването на Македония и Одринско.

Лит.:сп. Славянски глас, 1910, с. 241, 278

ГОЛЧОВ, Аце (неизв., с. Берово, Малешевско – неизв.) – паланечки войвода. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет с чета от 20 души и действува в Паланечко.

Лит: НБКМ-БИА, ф. 14, а. е. 2617, л. 5, пак там, ф. 224, а. е. 15, л. 729

ГОРАНОВ, Тале (неизв., Прилеп – III 1902, Прилепско) – костурски войвода. Бояджия. С основно образование. Четник при М. Леренски. През пролетта на 1901 г. е изпратен за войвода в Костурско, а през юни с. г. оглавява първата чета в Охридско. За престъпления спрямо организацията е осъден на смърт и екзекутиран от М. Патчев.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 86; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 71; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459

ГОРОВ, Петър /П. Г. Ников/ (15 VII 1872, с. Заберново, Малкотърновско – 4 II 1956, Бургас) – малкотърновски селски войвода. Зидар. Завършва II отделение. Член на ВМОРО от септември 1902 г. Касиер на селския РК, а от април 1903 г. войвода на смъртната дружина в селото. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на Д. Джелебов и участвува в нападението срещу турските гарнизони в малкотърновските села Стоилово и Калово. През 1907 г. е арестуван и осъден на 3 год. затвор. Амнистиран е през Хуриета.

Лит.: Г. Попстаматов, пос. съч., с. 102-117; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 281-285; ОДА, Бургас, ф. 799К, оп. 1

ГОСПОДАРЕВ, Иван Николов (1878, с. Либяхово, Неврокопско – неизв.) – малешевски войвода. Кираджия. Участвува в акция на Македонския комитет като четник при Кочо Мусрука. През 1900 г. е четник при Г. Делчев. Участвува в Горноджумайското въстание. През пролетта на 1903 г. е взводен командир в отряда на ген. Ал. Протогеров, а през Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на ген. Ив. Цончев. През 1905 г. е в четата на кап. Ю. Стоянов, но при с. Кашина, Мелнишко е ранен. След няколко дни е заловен от турците, съден и изпратен на заточение във Фезан, Либия.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 27; в. Сговор, 1909, бр. 2; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 7, с. 7, пак там, 1938, бр. 6, с. 11; П. Шатев, Заточението в Сахара-Фезан, с. 231; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 87

ГОЦЕ ТОДОРАЧКИ (неизв., с. Тодорак, Кукушко – 1900, Кукушко) – кукушки войвода. Един от първите организационни работници в Кукушко, а от 1900 г. войвода в Кукушко.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 50; Н. Зографов, Строежа .. ., с. 55, 66

ГОЧЕВ, Георги Коцев (1876, Щип – 7 III 1942, София) – щипски войвода. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1895). През лятото на 1898 г. е арестуван, осъден на 3 години и лежи в затвора Куршумли хан, Скопие. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е сътрудник на ЦК в Солун и участвува в организирането на доставки на оръжие от Гърция. През 1908 г. работи в задграничния пункт на ВМОРО в

Кюстендил. По време на Балканската война е командир на партизанска чета № 32.
Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 8; в. Зора, 1942, бр. 6814, 6840; сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 2, с. 3; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 254; Н. Зографов, Строежа .. ., с. 51; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 7, л. 33

ГОЧЕВ, Трайко (неизв., с. Ораовец, Велешко – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Дългогодишен член на околийския комитет във Велес. За революционната си дейност е заточван на о-в Родос.
Лит.: сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; Македония. Сборник .. ., с. 605

ГОЧЕВ, Янаки /Я. Г. Вълчанов/ (12 X 1877, Харманли – 31 X 1957, Харманли) – задграничен пунктов началник. Учител. Завършва Садовското земеделско училище. Като учител в с. Хебибчево (дн. Любимец), Хасковско е ръководител на задграничния пункт на ВМОРО от 1901 г. до 1907 г.
Лит.:ИИИ, 1962, т. 11, с. 165-208; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 399; Преображенско въстание. Статии и документи, с. 185-189, 192, 205, 208, 209, 211, 212, 217, 218, 224, 227, 240, 245, 246; НБКМ-БИА, ф. 309, пак там, ф. 641, а. е. 21, л. 1-589

ГОШЕВ, Димитър (неизв., с. Златари, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. Войвода на чета по време на Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12

ГОШЕВ, Панде (неизв., с. Дупени, Ресенско – 23 IX 1904, с. Слатино, Кичевско) – ресенски селски войвода. Четник при Сл. Арсов, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Съпотско, Ресенско. След въстанието е в четата на Д. Груев. Тежко ранен в сражение с турска войска, по негова молба е убит от другарите си.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 17, л. 55

ГОШЕВ, Стефан (1859, с. Долно Котори, Леринско – 11 V 1932, София) – леринski р. н. Участвува като доброволец в Сръбско-българската война (1885). По-късно се завръща в родното си място и с помощта на своите съселяни изгонва гръцките учители и свещеници, и основава българско училище и църква. Член на ВМОРО, участвува в Илинденско-Преображенското въстание като районен началник.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1640, 1642

ГРАМАТИКОВ, Павел Пейков (неизв., с. Кониково, Ениджевардарско – XI 1902, с. Киркалово, Ениджевардарско) – ениджевардарски войвода. Без образование. Терорист на ВМОРО. През 1896 г. е войвода на чета. По-късно е в четата на Ап. Петков. През 1901 г. е в София и Г. Делчев го назначава за войвода в Поройско. Заминава през януари 1902 г. с четата на М. Чаков, но стои малко в района си и се завръща в Ениджевардарско. Загива при нещастен случай.
Лит.:в. Ден, 1905, бр. 648; в. Илинден, 1925, бр. 45, с. 2; сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 7; сп. Ил. Илинден, 1932, бр. 6, с. 14; ИИБИ, т. 7, с. 371, пак там, т. 8, с. 326; П. Яворов, Съчинения, 1934, т. II, с. 31; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 160

ГРАШЕВ, Георги Дамев (25 VII 1878, Прилеп – 25 I 1934, София) – член на ООРК. Завършва българската гимназия в Битоля и славянска филология в СУ"Кл. Охридски" (1903). Като учител в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" през периода 1903-1907 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО. След това е преподавател в българската девическа гимназия в Солун (1909-1912), във Втора девическа гимназия в София и др.
Лит.:в. Зора, 1934, бр. 2178; Алманах на завършилите .. ., с. 35; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 155; Д-р Петър Берон и Одринската .. ., с. 122, 496

ГРЕЖОВ, Апостол Димитров (1861, с. Дъмбени, Костурско – 15 II 1935, София) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Учител. Участвува в борбата за самостоятелна българска църква и училище. Той е един от първите организатори и агитатори на ВМОРО в Костурско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е централен войвода. На Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908) е избран за член на Представителното тяло на ЦК.
Лит.:в. Македонско слово, 1935, бр. 20; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 287, 562; Ат. Близнаков, пос. съч., с. 28; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181, л. 1

ГРОЗДАН башчауш вж. Рандев, Гроздан

ГРОЗДАНОВ, поп Димитър Петров (неизв., с. Цапари, Битолско – 16 IV 1908, с. Гявато, Битолско) – битолски селски войвода. Свещеник. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след него е назначен за селски войвода. От 1904 г. е свещеник в родното си село. Убит от турците.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1927, бр. 34; сп. Културно единство, 1908, бр. 8, с. 31; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 267

ГРОЗДАНОВ, Илфияд (неизв., Кавадарци – неизв.) – тиквешки войвода. Войвода е през 1913 г. и участвува в Тиквешкото въстание срещу сърбите.
Лит.:К. Пърличев, Сръбския режим.. ., с. 54

ГРОЗДАНОВ, Нако (неизв., с. Връбник. Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната чета. След въстанието е арестуван, но успява да избяга. През 1907 г. емигрира в Торонто, Канада.
Лит.: Македонски алманах, САЩ, 1940, с. 425

ГРОЗДАНОВ, Ставро (1886, с. Връбник, Костурско – неизв.) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Кляшев. По-късно е войвода на българо-албанска чета. През 1907 г. е заловен и осъден на смърт. Амнистиран по време на Хуриета. Емигрира в Торонто, Канада.
Лит.:Македонски алманах, САЩ, 1940, с. 441

ГРОЗДАНОВСКИ, Дине (неизв., с. Герман, Преспанско – неизв.) – преспански селски войвода. Член на първия РК в с. Герман. През 1901 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. В началото на 1903 г. е амнистиран. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Герман и участвува в сражението при с. Щърково, Преспанско. След въстанието емигрира в САЩ.
Лит.:в. Независима Македония, 1925, бр. 119; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 98, л. 3, 7.

ГРУДЕВ, Иван Костадинов вж. Костадинов, Яни

ГРУДОВ, Киряза (неизв., с. Чаглаик, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. Войвода на местната чета от 40 души.
Лит.: Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 185

ГРУЕВ, Дамян Йованов (19 I 1871, с. Смилево, Битолско – 23 XII 1906, вр. Петлец, край с. Русиново, Малешевско) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Учи в Солунската българска гимназия и история в СУ"Кл. Охридски". Учителствува в с. Смилево, Прилеп, Щип и Битоля. Той е

Даме Груев

един от основоположниците на ВМОРО и секретар на нейния пръв ЦК. През 1900 г. е арестуван и изпратен на заточение. Амнистиран през 1903 г. Председател е на Смилевския конгрес на Битолския революционен окръг и е избран за член на Главния щаб на въстанието. Председателствува Прилепския (1904) и Рилския конгрес на ВМОРО (1905). Загива в сражение с турска войска.

Лит.: в. Нова борба, 1901, бр. 39, 42; в. Ден, 1904-1905, бр. 391, пак там, 1906-1907, бр. 1070-1074; в. Мир, 1904, бр. 1463, 1480; в. Телефон, 1905, бр. 49; в. Балканска трибуна, 1906, бр. 25, 27, 30; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1922, 1925; в. Илинден, 1907, бр. 6, 9; в. Родина, 1916, бр. 219, пак там, 1917, бр. 501; в. Македония, 1927, бр. 360, пак там, 1930, бр. 1256, 1273; в. Целокупна България, 1941, бр. 175; в. Дневник, 1942, бр. 12775;в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 52, 53; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 30, с. 467; сп. Родина, 1926, бр. 3, с. 3; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 1, с. 7-9, бр. 6, с. 15, пак там, 1931, бр. 7, с. 3, пак там, 1934-1935, бр. 1, с. 5, пак там, 1937, бр. 3, с. 5, бр. 8, с. 3, пак там, 1938, бр. 1, с. 5, пак там, 1939, бр. 9, с. 3, пак там, 1941, бр. 10, с. 2; ВИС, 1985, бр. 5, с. 194-201ц ИИИ, т. XXV, с. 264; Г. Баджаров, Духът на ..., с. 5; Гоце Делчев. Спомени..., с. 405; Даме Груев. Спомени и кореспонденция; Евтим Спространов. Дневник ..., с. 446; Ив. Димитров-Строгов, Даме Груев; Илинден 1903-1926. Сборник .. ., с. 41, 57; Й. Бадев, Даме Груев; Михаил Герджиков. Спомени ..., с. 399; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX, т. II, с. IX; П. Скопаков, Светлият образ на Даме Груев; Св. Тошев, Бунтовни времена; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 3; Т. Атанасов, Даме Груев; Т. Николов, пос. съч., с. 380; Т. Петров, Ц. Билярски, Вътрешната Македоно-Одринска Революционна Организация през погледа на нейните основатели. Спомени на Дамян Груев, д-р Христо Татарчев, Иван Хаджиниколов, Антон Димитров, Петър Попарсов; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459, т. II, с. 576; Даме Груев (1871-1906). Истражувања и материјали, Битола, 1981.

ГРУЕВ, Димитър /Д. Г. Димитров/ (18 X 1878, Лозенград – 29 V 1976, София) – секретар на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1899). Като учител в Лозенград е и секретар-касиер на околийския комитет на ВМОРО. През юни 1900 г. във връзка с Керемидчиоглувата афера е арестуван и изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. Амнистиран е през март 1907 г. По-късно следва право в Лозана и Цариград (1912). Автор е на книгата „Спомени на заточеника“, С., 1965 г.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските ..., 1976, бр. 6, с. 34; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 19-41; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 332-337.

ГРУЕВ, Константин Василев (1869, Битоля – 21 III 1933, Пловдив) – член на Леринския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889). Учителствува в Кичево, Костур, Крива Паланка, Воден, Лерин и др. Член на ВМОРО от 1895 г. През 1902-1903 г. е учител в Лерин и член на околийския комитет на ВМОРО. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е арестуван и осъден на смърт, но през 1904 г. е помилван и амнистиран. Участвува в Балканската война като доброволец в МООП.

Лит.:Притурка на в. Автономия, 19 VIII 1903 г.; сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 1-2, с. 27; Константин Василев Груев – Од моите спомени, Скопје, 1975 г.

ГРУЙОСКИ, Кочо Петрев (неизв., с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 27 души.

Лит.:Б. Цветкова, пос. съч., с. 33

ГРУЙЧИНОВ, Никола Ангелов /Никола Пазарджиклията/ (1873, Пазарджик – 1907, София) – неврокопски войвода. Четник при Ст. Мълчанков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Неврокопско. След въстанието е към състава на ЗП на ВМОРО и работи като задграничен куриер, участвува в преноски на оръжие и др. През 1905 – 1906 г. е войвода в Паланечко.

Никола Груйчинов (седналият от дясно)

Лит.: в. Вечерна поща, 1907, бр. 2185-684; в. Ден, 1908, бр. 1514; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 8, с. 7; Известия на музеите от южна България (ИМЮБ), 1985, т. XI, с. 157, 158; Ив. Дивизиев, пос. съч., с. 159, 160; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 130; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар.. ., с. 175; НБКМ-БИА, ф. 583, о. п. 2, а. е. 4, л. 218, 234, пак там, а. е. 5, л. 60

ГРУПЧЕВ, Иван Христов (25 I 1874, Охрид – 11 VI 1963, София) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Член на ВМОРО от 1894 г. През 1903 г. е арестуван и изпратен на заточени в гр. Синоп, Мала Азия. В края на 1904 г. е амнистиран. От 1905 г. до 1907 г. е член на Околийския комитет в Охрид. По време на Първата световна война е кмет на гр. Охрид.

Лит.: сп. Македонски преглед, 1992, кн. 2, с. 181-183; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; Дневници и спомени за .. ., с. 84, 85

ГРУПЧЕВ, Климент Ив. (неизв., Охрид – неизв., Русе) – дебърски войвода. Учител. През 1901 г. е учител в Кичевско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на Я. Янев и член на Горското началство на Кичевско-Дебърския революционен район. През пролетта на 1904 г. тръгва с чета за Дебърско, но четата е разбита при с. Гугянци, Щипско и той се завръща обратно.

Лит.: в. Целокупна България, 1944, бр. 948; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5-7; Освободителното движение в ..., т. I, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. I, с. 316

ГРУПЧЕВ, Лука Георгиев (19 X 1874, Охрид – 30 VII 1947, София) – стружки войвода. Учител. Завършва гимназия в София. Учителствува в Ресен, Охрид и др. През 1903 г. става нелегален и присъствува на Смилевския конгрес. След конгреса е секретар на Я. Алулов, а по-късно е войвода на стружки Дримкол. След Илинденско-Преображенското въстание работи като секретар в III Девическа гимназия в София. През 1904 е включен в апарата на ЗП на ВМОРО.

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 21; ИИИ, т. XXV, с. 235; Дневници и спомени за .. ., с. 92; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459, т. II, с. 55

ГРЪНЧАРОВ, поп Христо (1856, Щип – неизв.) – крушовски селски войвода. Свещеник. Завършва семинария. През 1897 г. е ръководител на селския РК в с. Цапари, Битолско. През 1900 г. е арестуван и осъден на 5 год. затвор. Амнистиран през 1902 г. той става свещеник в Крушово. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Наумов. След въстанието е селски войвода в Демирхисарско.

Лит.: в. Илинден, 1925, бр. 41; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 264

ГУВЕВ, Христо (неизв., с. Кошани, Тиквешко – неизв.) – тиквешки войвода. Учас-

твува в Илинденско-Преображенското въстание, а след неговото потушаване е оставен от П. Юруков за негов заместник в Тиквешко.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927, бр. 2, с. 11; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 271

ГУГУШЕВ, Петър /Туше/ (неизв., Кукуш – X 1912, Кукуш) – член на Кукушкия Ок. РК. Член на първия РК в Кукуш, основан през 1895 г Загива малко преди освобождението на града от българските войски в престрелка с турци-мохаджири.
Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 240

ГУДОВ, Геле (неизв., с. Сетина, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода на чета в Леринско.
Лит.: Спомени и биографии .. ., с. 122

ГУЛАБОВ, Апостол (неизв., с. Гявато, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Гявато.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 215

ГУЛИ, Никола Пито (1901, Крушово – 15 IX 1923, Ниш) – велешки войвода. Влах по националност. Син на Пито Гули. Завършва гимназия в София. Терорист и четник на ВМОРО, а по-късно войвода във Велешко и Крушовско. Предаден, заловен е от сръбските власти във влака Белград – Ниш и разстрелян.
Лит.: Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 145; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 18, л. 22, 34

ГУЛИ, Пито (1865, Крушово – 30 VII 1903, мест. „Мечкин камен" Крушово) – крушовски войвода. Влах по националност. През 1885 г. влиза в четата на кап. Калмиков, но е заловен и изпратен на заточение в Мала Азия, където стои 8 години. В началото на 1903 г. е войвода във Велешко, а през пролетта на с. г. заминава с чета за Крушовско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Крушовското горско началство. Загива по време на сражение.
Лит.:в. Автономна Македония, 1903, бр. 21; в. Илинден, 1923, бр. 13, с. 3; в. Македония, 1927, бр. 250; сп. Македония, 1903, бр. 6, с. 26; сп. Македоно-одрински преглед. Литературно-художествена прибавка, 1905, бр. 11, с. 81; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 89-91; Г. Томалевски, пос. съч., с. 204-212, 231, 252, 253, 270-272, 275-289; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 124; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 26, 29, 30, 63, 68-73; Освободителното движение в..., т. II, с. IX; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 459; Историја на Крушево и..., т. I, с. 179-234

ГУРДЖЕВ, Велян Андрев (IV 1876, с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Учител. Завършва IV клас в българската гимназия в Битоля. По време на Илинденско-Преображенското въстание отначало е секретар на К. Груйоски, а по-късно е войвода на селска чета. От 1903 г. до 1906 г. е в Битоля и е член на районния РК. След това учителствува в с. Гопеш, Битолско.
Лит.: Б. Цветкова, пос. съч., с. 33; ЦДА, ф. 1075, оп. 1. а. е. 35, л. 48; Спомени и биографии.. ., с. 79-81

ГУШЛЕВ, Лазар Атанасов (неизв., с. Косинец, Костурско – неизв., САЩ) – гевгелийски войвода. През 1902 г. е изпратен от ВМОК с чета в Гевгелийско.
Лит.:в. Струма, 1902, бр. 11

ГУШЛЕВ, Христо /Гучо/ (1869, Косинец, Костурско – IX 1904, между селата Ошчима и Търново, Костурско) – костурски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1899 г., десетар. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на наказателната чета. След въстанието заминава за Варна. През юни 1904 г. се завръща в Костурско заедно със Ст. Стериовски. Загива в сражение с гръцки андарти.
Лит.:в. Балкански новини, 1905, бр. 62; в. Ден, 1904-1905, бр. 517, 519; в. Илинден, 1926, бр. 36; Бистрицки, пос. съч., с. 43; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 240

ГУЩАНОВ, Димитър Атанасов (1876, с. Крушево, Демирхисар-Серско – 21 IV 1903, с. Баница, Серско) – драмски районен войвода. Учител. Учи в българското педагогическо училище в Сер и в Самоковската духовна семинария. Завършва право в Лозана (1898). Учителствува в Петрич, Кочани и Сер. Член е на Серския ОРК. През септември 1902 г. отива четник при М. Чаков, а от февруари 1903 г. е войвода в Драмско. Участвува в атентата при р. Ангиста. Загива заедно с Г. Делчев.
Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 9; сп. Македонски вести, 1935, бр. 10; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 3, с. 8; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 46, 48; Гоце Делчев, Спомени .. ., с. 405; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459

ГЪЛЪБОВ, Димитър /Мицо/ (неизв., Кукуш – 17 I 1908, Кукуш) – член на Кукушкия Ок. РК. Учител. Член на околийския комитет на ВМОРО през 1901 г. През 1907 г. е арестуван, но е освободен по липса на доказателства. Умира от туберкулоза.
Лит.:в. Вести, 1907-1908, бр. 26; Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 198, 218, 221, 222

ГЪРКОВ, Глигор (неизв., с. Ратово, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. През февруари 1903 г. се сражава с турска войска при с. Разловци, Малешевско.
Лит.:Извештаи од 1903 година .. ., с. 150

ГЪРКОВ, Митре (неизв. – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Загоричани, Костурско.
Лит.:Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 233

ГЪРКОВ, Никола (неизв., Кукуш – 18 III 1908, с. Моин, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Учител. Завършва френското католическо училище в Солун (1891) и консерватория в Женева. През 1905-1906 г. е учител в българската гимназия в Битоля и член на околийския комитет на ВМОРО. От края на 1907 г. е гевгелийски войвода. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 36; в. Македония, 1908, бр. 6; в. Македония, 1932, бр. 1796; сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 9, с. 8; ИИБИ, т. 7, с. 348-350; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 77

Никола Гули (1), Панчо Михайлов (2)

Отляво надясно: Миту Мучитано, Пито Гули, Петър Лявра

ГЪРЧЕВ, Георги Иванов, подпоручик (1885, Кратово – 30 I 1912, с. Чичево, Велешко) – велешки районен войвода. Завършва ШЗО (1911). След смъртта на М. Атанасов е изпратен за негов заместник във Велешко. Загива в сражение с турци между селата Чичево и Подлес, Велешко.
Лит.:в. Право, 1912, бр. 387; Освободителното движение в .. ., т. II, с. IX; Списък на офицерите от запаса .. ., 1911, с. 138[к]

ГЪРЧЕВ, Димитър (неизв., с. Порой, Демирхисар-Серско – неизв.) – поройски войвода. Племенник на Ал. Поройлията. През 1902 г. е четник при С. Молеров, а по-късно е войвода в Поройско.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 5; Гоце Делчев. Писма .. ., с. 332

ГЪСКОВ, Ило (неизв., с. Баница, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. В края на 1902 г. е четник при Т. Давидов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в пункта „Каймакчалан – Нидже".
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 76

ГЬОРЕВ, Захари (8 IV 1871, Куманово – 8 III 1943, София) – ениджевардарски р. н. Учител. Учи в българската гимназия в Солун. Учител е в ениджевардарските села Грубевци и Крива. Пръв организатор и р. н. в Ениджевердарско (1897-1903). През 1903-1904 г. е четник при Ап. Петков и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието заминава за Княжество България, където учителствува дълги години.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 1, с. 11; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 387, 388

ГЬОРЕВ, Коце (неизв. – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК Бръснар. През 1901 г. е член на околийския комитет на ВМОРО.
Лит.:Сто години .. ., с. 128

ГЬОТОВ, Трайко Минов (1870, с. Драгомирци, Кукушко – неизв.) – кукушки войвода. Четник е при В. Килифарски и Гр. Тотев, а по-късно войвода в Кукушко. През 1903 г. участвува в сраженията при Арджанското езеро, с. Постолар, Кукушко, с. Аматово, Кукушко и др.
Лит.:сп. Македонски вести, 1936, бр. 65, с. 1; ИИИ, т. 8, с. 330, 334, 335, 338; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 339-347; Т. Влахов, пос. съч., с. 191, 193, 194, 207, 209, 211, 217,

ГЬОШЕВ, Въндо (1858, с. Лесково, Гевгелийско – 1914, Солун) – гевгелийски войвода. Баща на Г. Въндев. Ръководител на РК в родното си село. Четник при Иванчо Карасулията, а след Илинденско-Преображенското въстание е десетар при Ап. Петков в Ениджевардарско. По време на Балканската война съгрудничи на гръцките войски. На 1 XI 1912 г. той и синът му Георги са заловени от гърците в Енидже Вардар и хвърлени в Солунския затвор Еди куле. В началото на 1914 г. е отровен от гръцките власти.
Лит.: в. Илинден, 1923, бр. 26; Албум-Алманах Македония, 1931, отдел IX, с. 40; В. Иванов, пос. съч., с. 119; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 52

ГЬОШЕВ, Леко (неизв., с. Теово, Воденско – неизв.) – воденски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода във Воденско.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1968, бр. 6-7, с. 8

ГЬОШЕВ, Стефо вж. Настев, Стефо Гьошев

ГЮМЮШЕВ, Никола Тодоров (25 III 1876, с. Долно Райково, Смолянско – неизв.) – смолянски войвода. Завършва II кл. в Чепеларе. Участвува в Горноджумайското въстание в четата на ген. Ал. Протогеров. Четник е при П. Шишманов (1903), а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на III Смолянски участък. През 1905 г. е отново с чета в Смолянско. Участвува в Балканската война като войвода на партизанска чета № 21. През Първата световна война отначало е взводен командир в 4 рота, 5 пех. Македонски полк, а по-късно е командир на 37 планински взвод в Моравската военноинспекционна област.
Лит.:в. Арденска дума, 1942, бр. 537; Н. Хайтов, пос. съч., с. 210-215; Петдесет години Прогледс. 98; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 389; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 268, пак там, а. е. 13, л. 167-210; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 28, л. 94

ГЮПЧЕВ, Христо Димитров /Ичко Гюпчето/ (1880, с. Баровица, Ениджевардарско – 20 IX 1920, с. Градец, Тиквешко) – гевгелийски околийски войвода. Завършва III прогимназиален клас в Гуменджа. Член на ВМОРО от 1896 г. Куриер, а по-късно четник при Иванчо Карасулията и Ап. Петков. От 1905 г. е гевгелийски войвода. През 1909 г. участвува в похода на младотурците към Цариград. По време на Балканската война с четата си освобождава гр. Гуменджа. През Първата световна война е командир на разузнавателен отряд. През 1919 г. е назначен за ръководител на Солунския революционен окръг. Тежко ранен при преминаване на р. Вардар за да не попадне жив в ръцете на сърбите се самоубива.
Лит.:в. Македония, 1912, бр. 539; в. Илинден, 1923, бр. 15; в. Български доброволец, 1941, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 7, с. 6-8, пак там, бр. 8, с. 5-7, пак там, бр. 9, с. 12-13, пак там бр. 10, с. 10-12, пак там, 1931, бр. 1, с. 4-5; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 25, 26, 29-32, 34-38, 40, 42, 62-78, 97, 98, 100, 101

Панихида на гроба на Ичко Гюпчев

ГЮРКОВ, Йордан Христов (13 X 1891, Щип – 8 II 1931, София) – запасен член на ЦК на ВМРО. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1910). Учител е в Скопие. Участвува в Балканската война като доброволец в МООП. През 1913 г. постъпва във Военното училище в София. По време на Първата световна война е ротен командир в 6 пех. Македонски полк. След края на войната следва социални науки във Виена. По-късно е четник при Д. Христов в Царевоселско. На VI (1925) и VII (1928) конгреси на ВМРО е избиран за запасен член на ЦК.

Йордан Гюрков

Лит.:в. Йордан Гюрков (1932-1934); в. Македония, 1931, бр. 1292-1296, 1326; в. Свобода или смърт, 1931, бр. 125; в. Целокупна България, 1943, бр. 743, с. 7; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 1, 2; сп. Родина, 1931, извънреден брой „Йордан Гюрков"; Македонците в .. ., с. 71; Списък на офицерите..., 1918, с. 189; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 26

ГЮРКОВ, Христо Коцев (2 III 1868, Щип – 28 III 1959, София) – касиер на Щипския Ок. РК. Баща на Йор. Гюрков. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1890). Учителствува в

Христо Гюрков

Тетово, Скопие, Щип и др. Един от първите членове на ВМОРО в Щип. По време на Винишката афера (1897) е арестуван и изтезаван. През 1904 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Щип.
Лит.:в. Народни права, 1898, бр. 22; ИИБИ, т. 6, с. 521; ИИИ, т. 29, с. 300; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 232, пак там, ф. 754, оп. 1, а. е. 18

ГЮРЛУКОВ, Милан Христов (14 X 1884, с. Кривогащани, Прилепско – април 1945, Прилеп) – светиниколски околийски войвода. Учител. Цялото му семейство е избито от сърбите. Завършва прогимназия в Прилеп и е учител в родното си село. В началото на 1903 г. е четник при Г. Наумов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на кривогащенската селска чета в отряда на П. Гули. След въстанието е четник при Толе паша и П. Ацев. През 1904-1905 г. е секретар на Ванчо Сърбака, а след неговата смърт е войвода в Крушовско. От края на 1905 г. до 1908 г. е войвода в Кумановско, Велешко и Светиниколско . Участвува във войните за национално обединение. Кавалер е на войнишкия орден за храброст II ст. Убит е от титовистите в околностите на Прилеп.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 1051; в. Вечерна поща, 1909, бр. 2885; в. Македония, 1991, бр. 33; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 10, с. 7. Борбите в Македония .. ., с. 686, 687; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 312-314; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 198; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 32, 68, 69, 72, 84; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 576

Милан Гюрлуков

ГЮРОВ, Иван (неизв., с. Витолища, Прилепско – неизв.) – прилепски войвода. Помощник войвода на Кр. Гермов. В края на 1906 г. е заловен заедно с него и лежи в Прилепския затвор. Освободен е по времето на Хуриета. През лятото на 1912 г. е войвода в Мариово, Прилепско.
Лит.:в. Воля, 1912, бр. 149; в. Глас, 1912, бр. 100; в. Право, 1912, бр. 509; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 271

ДАБЕВ, Марко (неизв., с. Манастирец, Кичевско – неизв.) – поречки войвода. През лятото на 1903 г. е войвода на чета в Поречието.
Лит.:Извештаи од 1903 година на .. ., с. 308

ДАВИДОВ, Стефан Кръстев /Ст. Караджата/ (1878, с. Пантелей, Кочанско – 21 I 1934, с. Бараково, Горноджумайско) – кочански войвода. С основно образование. Селски войвода, а от лятото на 1920 г. е войвода в Царевоселско и Кочанско.
Лит.: в. Македония, 1934, бр. 2176; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 91, 127, 714, пак там, т. IV, с. 396; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 40

ДАВИДОВ, Тома Костов, поручик (20 IV 1868, Ловеч – 13 III 1903, с. Оздолени, Охридско) – подпредседател на ВМОК. Участвува в Сръбско-българската война. Завършва военното училище в София (1899). Взема участие в акцията на Македонския комитет (1895) като войвода на чета от 3 Серска дружина.. На VI (1899) и VII (1900) конгреси на Македонските братства в Княжество България е избран за подпредседател на ВМОК. В края на лятото на 1902 г. по настояване на Г. Делчев е назначен за войвода на ревизионната чета в Битолски окръг. На 28 IX с. г. с четата си се отправя за вътрешността. Загива в сражение с турците.
Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 18; в. Илинден, 1925, бр. 14; в. Македония, 1929, бр. 738; сп. Бунтовник, 1903, бр. 3, с. 15; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 6, пак там, 1937, бр. 4, с. 2; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 78-82; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XX, т. II, с. IX; Офицерският корпус в България 1878-1944, т. I, с. 222; Списък на офицерите от българската войска, 1901, с. 558; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 459; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 546

Тома Давидов

Павел Давков

ДАВКОВ, Павел (1862, с. Сърбиново, Горноджумайско – 1920, с. Сърбиново, Гор-

ноджумайско) – горноджумайски войвода. Куриер и ръководител на РК в родното си село. През 1901 г. във връзка с аферата „мис Стоун“ е арестуван, но успява да избяга и става нелегален. По време на Горноджумайското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при селата Сърбиново, Градево и Кресна. След Балканската война е кмет на родното си село.

Лит.:в. Реформи, 1902-1903, бр. 7; пак там, 1903, бр. 19; в. Утро, , 1903, бр. 1278; сп. Македония, 1903, бр. 4, с. 14; Енц. Пирински край, т. I, с. 249; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 178

ДАЕВ, Михаил Тодоров (1881, Балчик – 28 X 1907, с. Либяхово, Неврокопско) – драмски околийски войвода. Като ученик във Варненската гимназия е привлечен в македоно-одринското освободително движение от П. Яворов. През 1900 г. напуска гимназията и отива четник при Хр. Чернопеев. От януари 1903 г. е в четата на М. Герджиков. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“ и участвува в Илинденско-Преображенското въстание в Одринска Тракия. След въстанието до края на 1904 г. е войвода в Беломорска Тракия. От 1905 г. е драмски войвода. Обвинен в опит за заговор срещу Я. Сандански е осъден на смърт и екзекутиран край с. Либяхово.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2320, 2324; в. Ден, 1908, бр. 1459, 1461, 1463, 1468; в. Илинден, 1908, бр. 19, 20; в. Македония, 1926, бр. 30; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 16; ИИИ, т. 12, с. 139; Борбите в Македония и .. ., с. 837; Илинден 1903-1925. Сборник в .. ., с. 52-54; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 508; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 399; Освободителното движение в .. ., т. II, с. IX; Сарафов, П., Ст. Гарванова и Т. Ив. Даев, пос. съч., с. 3; Ст. Аврамов, пос. съч., ч. I, с. 115; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. 459, т. II, с. 576

ДАКОВ, поп Димитър Стоянов (14 IX 1869, с. Брестовица, Пловдивско – 10 III 1931, гр. Кермен, Сливенско) – ферески р. н. Учител. Завършва прогимназия. Учителствува в одринските села Селиолу, Ташлъмюселим и Татарларе, като навсякъде образува РК. През 1899 г. по решение на ООРК е ръкоположен за свещеник и заминава за Ферески, където е определен за ръководител на района. Отначало е свещеник в с. Теке, Ферески, а от 1901 г. е архиерейски наместник в гр. Фере и образува първи РК в града, чийто председател е той. През април 1903 г. е арестуван, но скоро е освободен и бяга в Княжество България.

Лит.:в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 301-306; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч. с. 508; НБКМ-БИА, ф. 456; пак там, ф. 641, а. е. 12, л. 658, пак там, а. е. 104, л. 26-39.

Поп Димитър Даков (1) и съпругата му Гергана (2) от село Селиолу, Одринско

ДАЛКАЛЪЧЕВ, Иван Димитров (1 I 1872, с. Владово, Воденско – 1 I 1931, София) – воденски р. н. Завършва V клас в българската гимназия в Битоля. Член на ВМОРО от 1898 г. Ръководител е на селския РК до 1903 г. От май 1903 г. е четник във воденската чета. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за член на Горското началство. След въстанието остава нелегален във Воденско до пролетта на 1904 г, когато заминава за Княжество България.

Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1264; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 1

ДАЛКАЛЪЧЕВ, Христо Димитров (12 IX 1878, с. Владово, Воденско – 14 XII 1954, София) – член на Гевгелийския Ок. РК. Завършва семинария в Цариград (1901). Учителствува в Гевгели и Сер. Като учител в Гевгели (1901-1902) е член на околийския комитет на ВМОРО. През XII 1902 г. е подгонен от турските власти и бяга в Русия. Завършва медицина в Киев (1911). Участвува като доброволец в Руско-японската война. През 1914 г. се завръща в България. По време на Първата световна война е лекар в лазарета на 9 Плевенска дивизия.

Лит.:в. Вести, 1900-1901, бр. 55, 56; в. Македония, 1932, бр. 1766; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 5-6, с. 21; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 154, л. 4.

ДАМГАДЖИЕВ, Михаил Райков (1855, с. Цикнихор, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Член на ВМОРО от 1901 г. През 1903 г. е определен за войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува с четата си в нападението срещу турския гарнизон в с. Цикнихор.

Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното движение в .. ., с. 334-339

ДАМЯНОВ /ДАМЧЕВ/, Недялко (1869, Битоля – неизв.) – член на Битолския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1890). Учителствува в Прилеп, Битоля, с. Смилево, Битолско и др. По-късно се занимава с търговия. През 1900 г. е избран за член на Битолския окръжен комитет на ВМОРО.

Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 26, с. 3; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 163; Борбите в Македония и .. ., с. 89; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 110; Г. Попхристов, пос. съч., с. 9, 23, 24; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 127; Освободителното движе-

Иван Далкалъчев

Христо Далкалъчев

ние в .. ., т. I, с. XX; Т. Николов, пос. съч., с. 381

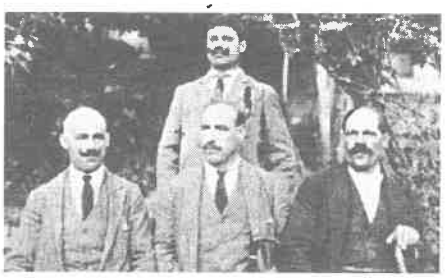
ДАМЯНОВ, Христо (неизв., с. Съчанли, Гюмюрджинско – неизв.) тракийски войвода.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1975, бр. 4, с. 35.

ДАНАИЛ ГЯУРСКИ (неизв. – неизв.) – кочански войвода. Войвода на чета в Кочанско преди 1908 г.

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 629

ДАНАИЛОВ, Дафко /Д. Д. Коцев/ (1896, с. Горно Трогерци, Щипско – 6 XI 1982, Щип) – щипски войвода. С основно образование. Нелегален е от 1918 г. Четник е при Иван Бърльо, а след 1923 г. е войвода в Овчеполието. На тоя пост стои до 1934 г. През 1941-1944 г. е пом. кмет в родното си село.

Дафко Данаилов (седналият вляво), Траян Лакавишки (правият)

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 641, 743; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 296

ДАНАИЛОВ, Никола /Н. Д. Костов/ (1877, с. Райково, Смолянско – V 1957, с. Райково, Смолянско) – смолянски войвода. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1900). Учителствува в с. Бистрица, Софийско, Созопол и

Никола Данаилов

др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Шишманов и е избран за секретар на ръководното въстаническо тяло в Смолянско. През 1905 г. завършва ШЗО в София. По-късно следва инженерство в Белград. При обявяването на Балканската война напуска университета, завръща се в България и е назначен за войвода на чета № 22 с която действува в Смолянско. След освобождението на Родопите с четата си влиза в състава на 12 Лозенградска дружина. По време на Първата световна война е ротен командир в 3 пех. полк, 11 Македонска дивизия.

Лит.:в. Арденска дума, 1940-1941, бр. 487; л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 298, 299; П. Дървингов, История на .. ., с. 11, 573, 578, 583, 597, 623; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 220; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 164-167; пак там, а. е. 30, л. 155-157

ДАНГАЛАКОВ, Атанас (неизв. с. Тушим, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1901 г. става нелегален, а през следващата година е войвода в Гевгелийско.

Лит.:в. Струма, 1902, бр. 11; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 148.

ДАНДАНОВ, Трайко Кузов (1872, с. Горенци, Костурско – 29 XI 1907, с. Горенци, Костурско) – костурски войвода. През 1902 г. е четник при Хр. Чернопеев, а по-късно е в четата на полк. А. Янков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Митре Влаха. След въстанието заминава за Варна. В началото на 1904 г. се завръща с чета в Костурско и е определен за войвода в Пополекол. През юни с. г. е заловен и осъден на 3 год. затвор. Убит е от подкупени от гърците албанци.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 620; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 26, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 63

ДАНЕВ, Георги (1882, неизв. – 15/16 август 1903, с. Долно Трогерци, Щипско) – щипски войвода. Обграден загива с цялата си чета.

Лит.:в. Струма, 1901, бр. 38; Притурка на в."Автономия", 1903, бр. 30, 35; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 147

ДАНЧЕ ЧОЛАКА (неизв. – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си участвува в сражението при с. Смилево, Битолско (12 юли).

Лит.:Освободителното движение в ..., т. II, с. L

ДАРАКЧИЕВ, Петър Райчев (1879, с. Чокмаково, Смолянско – 30 XII 1907, с. Куклен, Пловдивско) – смолянски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е пом. войвода на Н. Гюмюшев в Смолянско. След 1904 г. е войвода в Родопите. Загива при нещастен случай.

Лит.:сп. Родопа, 1943, бр. 1, с. 2; Н. Хайтов, пос. съч., с. 212, 262, 314-316, 318-319

ДАСКАЛОВ, Асен Петров (19 II 1899, Радомир – 10 VIII 1925, гара Батановци, Пернишко) – войвода. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1919). Следва право в СУ"Кл. Охридски" (1920-1921). Член на ВМРО от пролетта на 1921 г. Терорист. Четник при М. Джузданов и Б. Тиков, а през 1921 г. е войвода на чета.

Асен Даскалов

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 819; пак там, т. III, с. 46; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 97

ДАСКАЛОВ, Благой Иванов (23 III 1867,

Благой Даскалов

Отляво надясно: първи ред (прави) – Д. Запрянов, Д. Даскалов, М. Анчов, Ив. Караджов, Ст. Чавдаров, М. Дорев, Б. Мончев; втори ред – П. Ацев, д-р П. Кушев, Хр. Матов, Т. Лазаров, Т. Александров; трети ред – Ст. Мишев, Г. Илиев, П. Пенчев, Г. Саракинов, Г. Занков

Атанас Дачев (1), Васил Пачеджиев (2)

Разлог – 29 III 1956, Разлог) – член на Разложкия Ок. РК. Брат на Н. Даскалов. Учител. Завършва II клас в Разлог (1885) и учителствува в Разлог, Якоруда и др. От 1896 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Разлог. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета.

Лит.:Енц. Пирински .. ., т. I, с. 251

ДАСКАЛОВ, Добри Захариев (1884, Кавадарци, Тиквешко – 16 VI 1912, Кавадарци, Тиквешко) – тиквешки войвода. Учи в американското училище в Самоков, но го напуска и отива четник при Я. Сандански (1901), а по-късно при Хр. Чернопеев. Участвува в аферата „мис Стоун" (1902). По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Самарджиев. От 1904 до 1908 г. е войвода в Тиквешко. Присъствува като делегат на Рилския (1905) и Кюстендилския (1908) конгреси на ВМОРО.

Лит.:в. Борба, Чикаго, 1912, бр. 18; в. Македония, 1912, бр. 559, 560; в. Право, 1912, бр. 501, 505; в. Тиквеш, 1942, бр. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 837; Кратки биографични ..., с. 9; Освободителното движение в ..., т. II, с. X; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. I, с. 209, т. II, с. 576; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 173, пак там, ф. 993, оп. 1, а. е. 95, л. 353

ДАСКАЛОВ, Илия Константинов (1866, с. Калиманци, Мелнишко – 21 IV 1922, с. Калиманци, Мелнишко) – председател на Мелнишкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887). Учител е в Мелник и дългогодишен ръководител на околийския комитет на ВМОРО в града. През 1903 г. е арестуван и осъден на 3 год. затвор. По-късно става търговец на вина. Бил е член-съдия при Неврокопския съд.

Лит.:в. Реформи, 1900, бр. 24, с. 4; в. Македония, 1922, бр. 211; Борбите в Македония и .. ., с. 355; Енц. Пирински .. ., т. I, с. 251.

ДАСКАЛОВ, Йосиф Попдимитров (1868, Кратово – 1909, Скопие) – председател на Кратовския Ок. РК. Завършва IV кл. в педагогическото училище в Кюстендил (1886). Учител в Скопие, Кратово и др. През 1894 г. е заклет от Г. Делчев за член на ВМОРО и определен от него за ръководител на Кратовската околия. По време на Винишката афера (1897) е арестуван и жестоко изтезаван. Прави неуспешен опит да се самоубие. Осъден е на 6 г. затвор. Изпратен е на заточение на о-в Родос откъдето е освободен през август 1902 г.

Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 20; в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Реформи, 1902-1903, бр. 28; в. Пирин, 1923, бр. 3; сп. Родина, 1928-1929, бр. 7, с. 7; Н. Зографов, Строежа на .. ., с. 67, 68; Ст. Аврамов, пос. съч., ч. II, с. 37; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460

ДАСКАЛОВ, Никола Иванов (8 IX 1880, Разлог – VIII, Кумановско) – касиер на Скопския ОРК. Брат на Бл. Даскалов. Завършва духовна семинария в Цариград (1901). Като учител в Скопие е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО (1902). Загива в сражение с турска войска.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 9; Енц. Пирински .. ., т. I, с. 351.

ДАЧЕВ, Атанас Николов (10 I 1883, Сливен – 29 VI 1973, Сливен) – тиквешки войвода. Член на ВМОРО от 1902 г. – заклет от Кр. Асенов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е във въстаническата болница при с. Църварица, Кюстендилско. През 1904 и 1905 г. е четник при П. Самарджиев, а от 1907 до 1908 г. е войвода в Тиквешко. Участвува в похода на младотурците към Цариград (1909). По-късно е отново войвода на чета във Воденско (1910) и Гевгелийско (1911).

Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските.. ., 1973, бр. 7-8, с. 71

ДАЧЕВ, Евстрати /Страти/ (1875, Котел – 29 V 1903, с. Баница, Леринско) – воденски войвода. Завършва пети гимназиален клас. Четник е при Ар. Манасиев в Гевгелийско (1902). През пролетта на 1903 г. пристигна в Битолско, където е определен за войвода във Воденско. Загива заедно с Г. Папанчев, В. Попов, С. Пардов и др.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 2, с. 8; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 332; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XX

ДАЧЕВ, Стойчо (10 II 1872, с. Гъокчебунар, Ивайловградско – неизв.) – ивайловградски селски войвода. Войвода на смъртната дружина в родното си село. Куриер и четник при Д. Николов и Ал. Иванчев. Участвува в Междусъюзническата и Първата световна война.

Лит.:в. Нов живот, 1993, бр. 184-185, с. 5

ДЕЛЕВ /ДЕЛЬОВ/, Лазар (1875, с. Оряховица, Гевгелийско – 1938, София) – гевгелийски войвода. Самоук. Член на ВМОРО от 1894 г. Куриер, терорист и четник при Ив. Карасулията. Участвува в повече от 15 сражения. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на полк. Ст. Николов. От 1905 г. е гевгелийски войвода. През Балканската война е войвода на чета № 44 и действува в тила на турците.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 33; в. Македония, 1932, бр. 1791; в. Български доброволец, 1938, бр. 11; сп. Македония, 1903, бр. 10, с. 5; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 9; Ан. Динев, Илинденската .. ., ч. II, с. 209; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 574, 579, 582, 584, 601, 606, 613, 617, 622, 623; ЦДА, ф. 1683, оп. 1; пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 12, 16, 73

ДЕЛИБОЗОВ, Иван (неизв., с. Гъоктепе, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за пом. войвода на К. Узунов, а след

Лазар Делев

раняването на последния (20 VII 1903 г.) поема командуването на четата. Участвува в нападението на турските гранични постове „Босна“ и „Живак“.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното..., с. 121, 124, 276, 280, 281, 298; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 334; Преображенско въстание. Статии..., с. 46

ДЕЛИИВАНОВ, Петър /Туше/ Иванов (13 X 1869, Кукуш – 14 I 1950, София) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887). Учителствува в Кукуш, Щип, Кавадарци. Председател е на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш (1895-1898). През 1901 г. е арестуван, но успява да избяга от затвора. Член на ЗП от септември 1901 г. до началото на 1903 г. Той е един от учредителите на Народната федеративна партия (българска секция) през 1909 г. в Солун.
Лит.:в. Вечерна поща, 1900-1901, бр. 89; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 65-68; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 400; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XX, т. II, с. X; Т. Влахов, пос. съч., с. 188-197; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 45; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 106

ДЕЛЙОВ, Кочо (1880, с. Кучковени, Леринско – 10 III 1910, с. Лесковец, Леринско) – леринski войвода. През 1902 г. е арестуван, осъден на 15 г. затвор и лежи в Битоля. Убит от турците между селата Лесковец и Негован.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Вести, 1910, бр. 84; в. Дебърски глас, 1910, бр. 51; в. Родина, 1910, бр. 5

ДЕЛОВ, , Дзоле /Лазар/ (неизв., с. Сович, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Четник при М. Леринski. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е арестуван и лежи 9 месеца в затвора в Битоля. През 1904 г. е освободен и отново е войвода на селската чета. Убит е от гръцки андарти.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 84, 85

ДЕЛОВ, Никола (неизв., Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1900 г. действува с чета в Гевгелийско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 50, л. 642, 1268

ДЕЛЧЕВ, Георги /Гоце/ Николов (23 I 1872, Кукуш – 21 IV 1903, с. Баница, Серско) – член на ЦК на ВМОРО. Учи в Солунската българска гимназия и във Военното училище в София (1894). Учителствува в Щип (1894-1895) и Банско (1896). Участвува в Солунския конгрес на ВМОРО (1896), а от ноември с. г. е нелегален. Задграничен представител на ЦК на ВМОРО (1896-1901). Като главен ревизор на четите и подвижен член на ЦК обикаля Македония и Одринско. Присъ-

Гоце Делчев

твува на Пловдивския конгрес на Одринския революционен окръг (1902). Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Изгрев, 1903, бр. 9, 10; в. Мир, 1903, бр. 1248, 1261; в. Народен лист, 1903, бр. 35, 36; в. Народни права, 1903, бр. 37; в. Пряпорец, 1903, бр. 12; в. Реформи, 1903-1904, бр. 25; в. Утро, 1923, бр. 4203; в. Тиквеш, 1942, бр. 6; в. Македонско знаме, 1946, бр. 43; сп. Бунтовник, 1903, бр. 3, с. 9-12; сп. Демократически преглед, 1903, бр. 17; сп. Свято дело, 1903, бр. 8, с. 337-340; сп. Родина, 1933, бр. 7; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 5-6; сп. Македонски преглед, 1992, кн. 2, с. 118-124; Ан. Страшимиров, Апостолът на свободата (Гоце Делчев); Г. Баждаров, Духът на Македония, с. 18; Гоце Делчев. Писма и други материали; Гоце Делчев. Спомени, документи, материали; Д. Кьосев, Гоце Делчев; Д. Талев, Гоце Делчев; Кр. Христов, Гоце Делчев; М. Макдермот, Свобода или смърт. Биография на Гоце Делчев; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 400; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XX, т. II, с. X; П. К. Яворов, Гоце Делчев; Ст. Аврамов, Героични времена, ч. I, с. 11; Ст. Стаматов, Спомени за Георги Делчев и Борис Дрангов; Т. Павлов, Гоце Делчев; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460, т. II, с. 576; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 85-117; ЦДА, ф. 1938к

ДЕЛЧЕВ, Христо Николов (1887, Кукуш – 15 VI 1927, София) – кукушки войвода. Брат на Г. Делчев. Завършва прогимназия в Кукуш. Работи като търговец на манифактура. Член на градския РК на ВМОРО в Кукуш. Участвува като доброволец в Балканската и Междусъюзническата война. През декември 1913 г. е войвода на чета в Кукушко, а през март 1915 г. участвува във Валандовската акция.
Лит.:в. Македония, 1927, бр. 202; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 4, Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 405; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133, 147

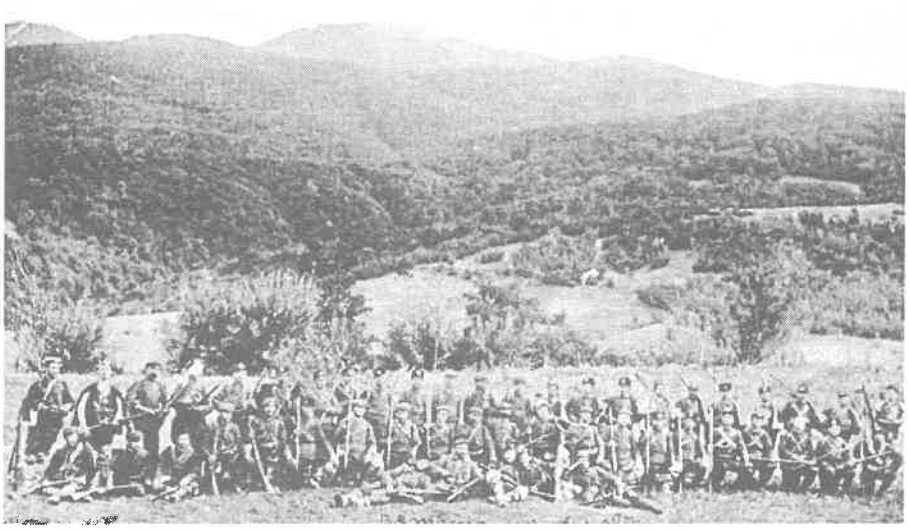
ДЕЛЬОВ /ДЕЛОВ/, Иван (1880, Охрид – неизв.) – битолски р. н. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898). На Смилевския конгрес е избран за член на Горското началство на Битолска околия, Смилевски район. През 1907 г. е арестуван и изпратен на заточение.
Лит.:Притурка на в. Автономия, 1903, бр. 4; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Г. Попхристов, пос. съч., с. 49, 53; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 318

ДЕМОВ, Георги (неизв., с. Поздивища, Костурско – неизв.) – костурски войвода.
Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 8, л. 1-6

ДЕНКОВ, Симеон Иванов (2 XII 1886, София – 15 II 1907, вр. Китка, Никодимската планина, Велешко) – кичевски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание напуска училището и влиза в четата на пор. П. Константинов. През 1904 г. е четник при Атанас Бабата. От 1905 г. е пом. -войвода на Пешо Пашата в Кичевско. Известно време го замества като самостоятелен войвода. В края на 1906 г. е във велешката чета на Д. Йотов. Загива по време на сражение с турска войска.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 18; в. Независима Македония, 1924, бр. 40; в. Илинден,

Симеон Денков

Четата на Никола Дечев

1925, бр. 7; в. Софийска правда, 1983, бр. 92; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 38, с. 598; Г. Баждаров, Духът на..., с. 163-167; Илинден 1903-1922. Сборник в..., с. 130; Освободителното движение в .. ., т. II, с. X

ДЕСПОТ (неизв., с. Брежани, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Брежани.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 3-4, с. 16, пак там, бр. 15, с. 11

ДЕЧЕВ, Антон /А. Д. Харитев/ (5 IV 1876, Чепеларе – 30 III 1939, Чепеларе) – смолянски войвода. Учител. Завършва Държавното техническо училище в Княжево (1894). Учителствува в Чепеларе (1894-1900), Асеновград (1901-1902), а по-късно работи като инспектор в Българската земеделска банка. През 1896 г. основава Македонско дружество в Чепеларе. През пролетта на 1903 г. е четник при П. Манджуков, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета във II участък в Смолянския революционен район.

Лит.:сп. Родопа, 1939, бр. 5, с. 4, 5, 8; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 509; Н. Хайтов, пос. съч., с. 45-55; П. Т. Карапетков, пос. съч., с. 218; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 220

ДЕЧЕВ, Димитър, портупей-юнкер (1883, Сливен – 22 X 1903, край с. Сълб, Велешко) – битолски войвода. Учи гимназия в Сливен и Военно училище в София. През 1902 г. е в четата на Т. Давидов, но в края на годината се завръща обратно в България. През януари 1903 г. влиза в четата на Б. Сарафов и заминава за Битолско. Присъствува на Смилевския конгрес където е определен за военен ръководител на Демирхисарския район. Загива при преминаването на р. Вардар.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 35; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 12; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. X; С. Табаков, пос. съч., т. II, с. 365, 366; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460; Ст. Цветков, пос. съч., с. 8; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2. а. е. 4, л. 37

ДЕЧЕВ, Никола (1880, Стара Загора – 12 IX 1903, с. Луково, Кратовско) – велешки околийски войвода. Завършва железарско училище в Самоков и е член на революционния кръжок „Тр. Китанчев". През 1900 г. е секретар на Андон Кьосето в Гевгелийско, през 1901 г. е пом. войвода на Хр. Чернопеев в Горноджумайско, а от пролетта на 1902 г. е войвода във Велешко. В края на въстанието Н. Дечев заедно с четите на Ат. Мурджев, Т. Пожарлиев, Гр. Манасиев и пор. Ив. Топчев се отправят за вътрешността, но са обградени от многобройна турска войска край с. Луково. По време на сражението Н. Дечев е тежко ранен в корема и се самоубива.

Лит.:в. Отзив, 1903, бр. 546; в. Македония, 1920, бр. 66; в. Илинден, 1925, бр. 42; сп. Македония, 1904, бр. 3, с. 12; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 13; Илинден 1903-1922. Сборник в..., с. 125; Г. Баждаров, Духът на..., с. 92-95; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 46-54; Освободителното движение в..., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Ст. Аврамов, пос. съч., ч. II, с. 149; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 460

ДЖАНОВ, Ангел Богев (неизв. – неизв.) – прилепски околийски войвода. През лятото на 1913 г. води сражение със сръбска войскова част при с. Прилепец, Прилепско.

Лит.:К. Пърличев, Сръбският .. ., с. 54

ДЖЕЛЕБОВ, Дико Г. (1873, Малко Търново – 8 IV 1909, с. Ятрос, Бунархисарско) – малкотърновски войвода. Учител. Завършва III клас. Служи в 24 Черноморски полк в Бургас. През 1901 г. е четник при Г. Кондолов, а от началото на 1903 г. е войвода в Малкотърновско. По време на Илинденско-Преображенското въстание ръководи нападението срещу турския гарнизон в с. Стоилово, Малкотърновско. След Хуриета става учител в с. Ятрос. Убит е от гръцки андарти в мест. „Татар дере", близо до с. Ятрос, Бунархисарско.

Лит.:сп. Завет, 1932-1933, бр. 3, с. 2; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 509; Михаил Герджиков. Спомени ..., с. 400; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 144-161

ДЖЕРОВ, Лука (27 X 1870, Битоля – 20 IX 1948, София) – кичевски р. н. Учител. Учи в Битоля и Солун. Участвува в акцията на Македонския комитет през 1895 г. От 1897 до 1899 г. е учител и училищен инспектор в Кичевско. През 1901 г. е избран за член на Битолския ОРК. На Смилевския конгрес е определен за ръководител на въстанието в Кичевско. През 1907 г. начело на чета заминава за Битолско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 7, с. 1-6; сп. Македонска мисъл, 1946, бр. 7-8, с. 353-357; Борбите в Македония и .. ., с. 838; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Т. Николов, пос. съч., с. 382; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460, т. II, с. 486

ДЖЕРОВ, Михаил (27 IX 1879, Битоля) – 30 XI 1944, Хасково) – член на Битолския ОРК. Учи в Битоля и Търново, а по-късно завършва право в СУ „Кл. Охридски" (1920). През 1904 г. е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля.

Лит.:Алманах на завършилите .. ., с. 121; Борбите в Македония и .. ., с. 838

ДЖИКОВ, Угрин (неизв., Дебър – неизв.) – паланечки войвода. По време на акция-

Григор Джинджифилов (1)

та на Македонския комитет (1895) е войвода на чета от 22 души и действува в Паланечко.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 14, л. 90, пак там, а. е. 52, л. 90, пак там, ф. 14, а. е. 2617, л. 3

ДЖИНДЖИФИЛОВ, Григор Георгиев (1877, Воден – неизв., Несебър) – воденски войвода. Завършва III кл. във Воден. През 1905 г. е четник при Д. Занешев. По време на Балканската война е войвода на чета № 28 и действува във Воденско. По-късно е в състава на 14 Воденска дружина от МООП.
Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с.

Иван Джонев

11; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 76, пак там, а. е. 3, л. 138

ДЖОЛЕВ, Христо (неизв., с. Моноспитово, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. Ръководител на РК в родното си село. През 1910 г. е войвода в Струмишко.
Лит.:М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 286; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 95, л. 566, 573

ДЖОНЕВ, Иван Костов (2 VIII 1882, Крушово – 27 X 1967, Плевен) – крушовски околийски войвода. Влах по националност. Завършва прогимназия. Участвува в отбраната на Крушово по време на Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е четник при М. Гюрлуков, П. Юруков, Г. Ралев и др. Секретар е в четата на Блаже Биринчето, а от 1911 г. е крушовски войвода. През Балканската война заедно с М. Стойчев освобождават Крушово. След 1920 г. е назначен за заведущ Крушовската околия. По-късно се оттегля от активна революционна дейност.
Лит.:в. Вечерна поща, 1913, с. 315; сп. Ил. Илинден, 1934, бр. 5-6, с. 19; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XI

ДЖОРЛЕВ, Алеко Гичев (1878, с. Баница, Леринско – 1914, неизв.) – леринski районен войвода. От 1902 г. е нелегален. Присъствува на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и действува в пункта „Каймакчалан – Нидже планина". След края на въстанието остава в Леринско. През септември 1905 г. е заловен, осъден и изпратен на вечно заточение във Фезан, Африка, откъдето е освободен през Хуриета. През Балканската война е войвода на чета № 9 и действува във Воденско и Леринско.
Лит.:в. Македония, 1912, бр. 556; в. Право, 1912, бр. 462; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 10, с. 7; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 383; Г. Попхристов, пос. съч., с. 59, 61, 75, 76, 78, 96, 99; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11; П. Шатев, Заточението във .. ., с. 231; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 309, 395, т. II, с. 15; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 211, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 11

ДЖУЗДАНОВ, Димитър /Мито/ Делев (1887, с. Сехово, Гевгелийско – 30 IV 1929, София) – гевгелийски войвода. Овчар. Член на ВМОРО от 1902 г. Куриер, а през 1923 г. е войвода в Гевгелийско. През 1924 г. е в четата на Лазо Дивлянски в Скопско.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1929, бр. 93; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 722; ЦДА, ф. 847, оп. 1, а. е. 7, л. 17, 192

ДЖУНОВ, Доне (неизв. – неизв.) – малешевски войвода. От пролетта на 1900 г. е войвода в Малешевско.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4

ДЗЕКОВ, Константин /Дино/ Г. (неизв. – 7 XII 1919, София) – гевгелийски войвода. Дългогодишен председател на Гумендженското братство в София. Редактор на в. Автономна Македония (1914) и в. Македония (1910-1912). По време на Балканската война е войвода в Гевгелийско.
Лит.: в. Родина, 1916, бр. 21; в. Македония, 1919, бр. 4; сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 1-2, с. 18; Ан. Динев, Хуриетът и.. ., с. 63, 64, 89, 91-94; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 574

ДИАМАНДИЕВ, Ангел (1876, Свиленград – 1 II 1941, София) – тракийски войвода. Търговец. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при З. Начев в Смолянско. По време на Балканската война е войвода на чета и действува в Родопите и Тракия.
Лит.:в. Български доброволец, 1940, бр. 2-3, с. 5, пак там, 1941, бр. 2, с. 8; сп. Родопа, 1943, бр. 1, с. 2; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 220

ДИАМАНДИЕВ, Васил (30 I 1839, Охрид – 1 V 1912, София) – член на ВМОК. Учител. Учи във Физико-математическия факултет на университета в Москва, а по-късно в Киев. Учителствува в Кукуш (1861-1864), Велес (1864-1866), Охрид (1866-1867) и др. Народен представител в Учредителното и в Първото Велико народно събрание. Член е на Върховния касационен съд (1883), директор на Народната библиотека в Пловдив (1891) и пр. Участвува в учредяването на македонските дружества в Княжество България и е избран за член на Върховния комитет (1895).
Лит.:в. Глас, 1912, бр. 72; в. Македония, 1928, бр. 393, пак там, 1932, бр. 1669; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 84-89

ДИГАЛОВ, Илия (1890, с. Въмбел, Костурско – 26 XI 1922, с. Глъмбочани, Преспанско) – костурски войвода. Куриер, а по време на Балканската война е четник при В. Чекаларов. След Междусъюзническата война образува чета и действува в Костурско и Преспанско. В края на 1919 г. напуска университета и с трима другари заминава за Македония. Действува в Битолско, Кичевско, Мориховско и др. През 1922 г. се прехвърля в Леринско. Загива в сражение с гръцката жандармерия.
Лит.:в. Пирин, 1924, бр. 21; в. Устрем, 1924, бр. 19; в. Македония, 1930, бр. 1037; сп. Родина, 1926, бр. 1, с. 9; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 8, с. 6; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 156

ДИЛБЕРОВ, Илия Манолев (4 IV 1876, с. Гавалянци, Кукушко – 29 VIII 1962, Благоевград) – гевгелийски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1897 г. Участник в аферата „мис Стоун". Четник е при Кр. Асенов в Кукушко. След Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Гевгелийско, Горноджумайско и Малешевско. Участвува в похода на младотурците към Цариград (1909).
Лит.:Енц. Пиринский край, т. I, с. 272

ДИЛЬОВ, Спиро (1881, Скопие – неизв.) – скопски войвода. С гимназиално образование. Член на ВМОРО от 1902 г. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1905 г. е секретар при войводата Б. Стойчев, а през 1910 г. е инструктор по взривните вещества в четата на струмишкия войвода Ив. Николаев. От 1911 г. е скопски войвода. По време на Балканската война е войвода на чета № 36 и действува в Скопско. През Първата световна война е ст. подофицер в партизанската рота на пор. Н. Лефтеров.
Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 598, 599; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 248; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 95, л. 577, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 49

ДИМАШЕВ, Димитър (неизв. – 22 IX 1928, между Дупница и Самоков) – кукушки войвода. През 1912 г. е четник при Т. Александров. След 1920 г. е войвода в Кукушко, Ениджевардарско и Струмишко. През 1925 г. се сражава срещу войските на ген. Пангалос в Петричко.
Лит.:в. Свобода или смърт (Протог.), 1928, бр. 79; в. Македонска правда, 1934, бр. 31; М. Пандевски, М. Стоев, пос. съч., с. 324

ДИМЕ БЕРБЕРЧЕТО вж. Стоянов, Диме

ДИМЕВ, Мишо вж. Мише Кьосето

ДИМИТРАКОВ, Александър (15 III 1879, Крива Паланка – 7 IV 1912, Кюстендил) – член на ЦК на ВМОРО. Завършва българската гимназия в Солун (1898) и физико-математическия факултет в СУ"Кл. Охридски"(1901). Учителствува в Битоля, Скопие, Солун и Кюстендил. Като учител в Солун (1904-1906) е избран за член на ЦК. През юли 1906 г. е арестуван, осъден на 101 г. затвор и изпратен на заточение на о-в Родос. Освободен е през Хуриета.
Лит.:в. Глас, 1912, бр. 87; в. Македония, 1932, бр. 1659; сп. Искра, 1912, бр. XIV, с. 40; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 8, с. 2; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 31; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 95

ДИМИТРИЕВ, Спасо (неизв., с. Мургаш, Кумановско – 1913, Кумановско) – кумановски войвода. Убит от сръбските окупационни власти след избухването на Междусъюзническата война.
Лит.:в. Воля, 1913, бр. 239

ДИМИТРИЕВ, Стефан, капитан (14 VI 1872, Русе – неизв.) – горноджумайски войвода. Завършва Военно училище в София (1895). По време на Горноджумайското въстание е войвода на чета. Участвува във войните за национално обединение и достига чин подполковник. Кавалер е на ордена за храброст IV ст., 2 кл.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар на .. ., с. 91; Списък на офицерите от .. ., 1918, с. 89; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 5

ДИМИТРОВ, Антон /А. Д. Филахтечев/ (I 1867, с. Айватово, Солунско – 13 III 1933, София) – член на ЦК на ВМОРО. Доктор по право. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и право в Цариград и Лиеж, Белгия (1901). Учителствува в Солун и Битоля, а по-късно е съдия в Битоля и Цариград. Той е един от основателите на ВМОРО (1893) и член на нейния пръв ЦК. След Хуриета участвува в създаването на българските конституционни клубове в Турция. Автор е на учебници по турски език и география.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 1918; ИИИ, т. XXVI, с. 260-301; Енц. България, 1981, т. II, с. 314; Енц. Пиринский край, т. I, с. 272; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Т. Петров, Ц. Билярски, пос. съч., с. 158-241; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460; НБКМ-БИА, ф. 339

ДИМИТРОВ, Владимир (1870, Тулча – неизв.) – подпредседател на ВМОК. Адвокат. Лисансие по право. Завършва висшето си образование в Лозана, Швейцария. На VIII извънреден конгрес на македонските дружества в Княжество България е избран за подпредседател на ВМОК (април 1901).
Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 98; в. Реформи, 1901, бр. 12; Гр. Чешмеджиев, Политически спомени, с. 516; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 154, 155; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 235, 629

ДИМИТРОВ, Гено, подофицер (1877, с. Струпец, Врачанско – 12 III 1903, с. Карбинци, Щипско) – щипски районен войвода. Завършва IV отделение. Служи във 2 артилерийски полк, 6 Бдинска дивизия с чин старши подофицер. Войвода е от края на 1902 год. Загива заедно с войводата Ст. Бъчваров.
Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 13; в. Целокупна България, 1943, бр. 591; сп. Македония, 1903, бр. 1, с. 18; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 1, с. 9; А. Изворов, пос. съч., с. 27

ДИМИТРОВ, Деян (9 III 1873, с. Лактиньe, Охридско – IX 1912, с. Песочен, Охридско) – охридски войвода. Самоук. Каменоделец. Четник при Тале Горанов (1901), а от 1902 г. войвода в Дебърцата, Охридско. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в сраженията при „Сирулски рид", „Гърмешница" и др. След въстанието заминава за Княжество България. През юни 1905 г. се завръща в района си и действува до Хуриета. В навечерието на Балканската война е заловен от турците, изведен край с. Песочен, облят с газ и жив запален.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 765; в. Илинден, 1908, бр. 13; в. Воля, 1914, бр. 361; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 7, с. 14; Илинден 1903-1927, Сборник в .. ., с. 6; Македонците в .. ., с. 96; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 127; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460, т. II, с. 577

ДИМИТРОВ, Еню, капитан (15 IV 1860, Сливен – неизв.) – войвода. Завършва Военно училище в София (1880). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като командир на III Серска въстаническа дружина и ръководи нападението срещу с. Доспат.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 5, с. 9; Списък на офицерите от .. . 1901, с. 538; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 17, л. 186, пак там, а. е. 247, л. 148

ДИМИТРОВ, Кольо (неизв., с. Котори, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната чета и участвува в сражението при с. Песодер, Леринско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 3, с. 5

ДИМИТРОВ, Коста /К. Д. Гацов/ (1881, Прилеп – 1961, Благоевград) – секретар на Прилепския Ок. РК. Учител. През есента на 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп. Учителствува в Прилеп, Горна Джумая и др. По време на Междусъюзническата война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП.

Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 257; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 855; Сто години ..., с. 95; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 575; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 159

ДИМИТРОВ, Коста Христов (неизв., с. Годиве, Охридско – 14 IX 1903, мест. „Пърнич", край с. Зашле, Крушовско) – крушовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание охранява с четата си прохода „Муратова чешма" и участвува в отбраната на Крушовската република. Загива в сражение с турска войска.

Лит.: Македония и Одринско (1893-1904). Мемоар ..., с. 130; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 33, 48, 82, 83, 85.

ДИМИТРОВ, Ксатой (неизв., с. Граматиково, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Член на ВМОРО от 1901 г. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода на смъртната дружина в с. Граматиково.

Лит.: Ив. Ормандживев, Революционното ..., с. 348, 351, 356

ДИМИТРОВ, Лазар (6 IV 1869, с. Дренок, Дебърско – 1945, Пловдив) – председател на ООРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и славянска филология в СУ „Кл. Охридски" (1904). Учителствува в Дебър, Солун, Одрин, Сер и др. Председател е на Одринския (1902) и Серския (1902-1903) ОРК. Делегат е на Солунския конгрес на ВМОРО (1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание е районен началник в Дебърско. През Първата световна война е училищен инспектор в Прищински и Призренски окръг.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 5, с. 5, пак там, 1938, бр. 3, с. 3, бр. 4, с. 3, бр. 5, с. 8, бр. 6, с. 4, пак там, 1942, бр. 9, с. 2, бр. 10, с. 5, пак там, 1943, бр. 4, с. 12; Алманах на завършилите .. ., с. 37; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 509; М. Куманов, пос. съч., с. 89; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 74, 249; Освободителното движение в ..., т. I, с. XXI, т. II, с. XI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460, т. II, с. 577; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 194, пак там, а. е. 48, л. 94, 97; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36[а], л. 20

ДИМИТРОВ, Лазар (1874, с. Горно Родево, Воденско – 7 XII 1903, с. Владово, Воденско) – воденски районен войвода. Член на ВМОРО от 1897 г. и ръководител на селския РК. От юни 1902 г. е нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода и води няколко сражения с турски войски във Воденско.

Лит.:в. Революционен лист, 1904, бр. 20, с. 4-7; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 138; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар ..., с. 174

ДИМИТРОВ, Ной (1878, с. Зеленград, Кратовско – неизв.) – кратовски войвода. През 1907 г. е четник при Йор. Спасов, а по-късно е войвода в Кратовско. По време на Междусъюзническата война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 2, с. 5; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 33, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 39, 152; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 175

ДИМИТРОВ, Ставри /С. Д. Кръстев/ (3 VIII 1880, с. Долно Дивяци, Крушовско – неизв.) – крушовски районен войвода. Без образование. Земеделец. Член на ВМОРО от 1900 г. Куриер. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Г. Наумов и участвува в защитата на Крушовската република. През 1910 г. е четник при Блаже Биринчето, а през 1911-1912 г. е войвода в Крушовско. През март 1914 г. е арестуван от сръбските власти и хвърлен в Битолския затвор.

Лит.:в. Воля, 1914, бр. 334; в. Дневник, 1914, бр. 4155; сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 2, с. 12; К. Пърличев, Сръбският режим..., с. 6; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 35; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 603; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 62, 66

ДИМИТРОВ, Стефан (1875, с. Зелениче, Леринско – 27 IV 1905, мест."Орешки ливади", Велешко) – велешки околийски войвода. Завършва гимназия в Пловдив (1898) и се записва да следва физико-математическия факултет при СУ"Кл. Охридски". През 1900 г. напуска университета и отива учител в Кукуш. На следващата година е арестуван във връзка със Солунската афера, осъден на 8 год. затвор и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран през 1903 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е ениджевардарски р. н. От март 1904 г. е войвода във Велешко. Загива край с. Ореше, Азот-Велешко в сражение с чети на сръбската пропаганда.

Лит.:Притурка на в. Автономия, 7 III 1903; в. Балкански новини, 1906, бр. 104; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1922; сп. Македоно-Одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 11; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XI; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 121; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 577; Гласник .. ., 1963, бр. 2, с. 208; Йован Хаджи Василевич, Четнишка акция у Старой Сърбии и Македонии, Белград, 1928, с. 20

ДИМИТРОВ, Ташко (неизв. – неизв.) – воденски войвода. През 1903 г. е войвода във Воденско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 2, с. 3; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI

ДИМИТРОВ, Христо /Кутруля/ (неизв., с. Робово, Малешевско – 24 IX 1905, мест. „Тънката ридана", Малешевско) – малешевски войвода. Четник при Хр. Чернопеев, а от есента на 1902 г. е малешевски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава в мест."Обозна", близо до с. Митрошинци с многобройна турска войска. Загива край с. Митрошинци, Малешевско.

Лит.:сп. Македоно-Одрински преглед, 1905, бр. 10, с. 148; сп. Ил. Илинден, 1927, бр. 3, с. 14, 15; Борбите в Македония и .. ., с. 526; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI;Сл. Гоцев, Национално-революционни борби в Малешево и Пиянец 1860 – 1912, с. 189, 193, 204

ДИМИТЪР КАШИНАЛИЯТА /Д. Арнаудов Филчев/ (неизв., с. Кашина, Серско – 6 IV 1905, между с. Ковачево и Черешница, Серско) – серски войвода. През лятото на 1899 г. е четник при Г. Делчев, а през 1902 г. е в четата на дядо Илия Кърчовалията. В началото на 1903 г. е отново в четата на Г. Делчев. Участвува в атентата на моста при р. Ангиста и в сражението при с. Баница, където загива Г. Делчев. По-късно е войвода на чета и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1905 г. е в четата на кап. Юр. Стоянов и загива в засадата устроена от Я. Сандански.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 27, пак там, 1905, бр. 19; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 5, с. 3; ИДА, 1973, кн. 23, л. 187; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 183, 196

ДИМИТЪР КОФТОРДЖИЯТА (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. През декември 1904 г. е арестуван и лежи в затворите в Горна Джумая и Солун. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Горна Джумая през 1906-1907 г.

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 4; М. Юруков, пос. съч., с. 84-85

ДИМИТЪР СТАРОЗАГОРСКИ вж. кап. Андонов, Димитър

ДИМИТЪР ЧЕМБЕРА /Д. Наумов Димов/ (1868, с. Бабчор, Костурско – 3 XII 1931, с. Гложене, Оряховско) – костурски селски войвода. Земеделец. Четник при Ив. Попов и В. Чекаларов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на бабчорската чета и участвува в похода на костурските чети към Морихово. През Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия.

Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1544; сп. ИПр., 1983, бр. 3, с. 124; Дневници и спомени за .. ., с. 68

ДИМКО ДРАГОВЧЕТО /Д. Николов/ (27 X 1883, с. Драгош, Битолско – 1 XI 1908, с. Драгош, Битолско) – битолски районен войвода. Четник, а през 1908 г. е войвода в Битолско. Убит от андартския войвода Павле Илиев от с. Раково, Битолско.

Лит.:в. Вести, 1908, бр. 301, ; в. Ден, 1908, бр. 1673; в. Единство, 1908, бр. 13; в. Бор-

ба, Чикаго, 1912, бр. 4; в. Пастирско ехо, 1942, бр. 19; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII

ДИМКО МОГИЛЧЕТО /Д. Илиев Сарванов/ (1879, с. Могила, Битолско – 4 I 1908, с. Ношпал, Битолско) – битолски околийски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Йон Кафеджията. След въстанието е назначен за битолски районен войвода. От пролетта на 1906 г. е околийски войвода и води редица ожесточени сражения с гръцки чети и турски потери. За да не бъде заловен от турците се самоубива.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2282; в. Време, 1908, бр. 15; в. Ден, 1908, бр. 1438; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 9, пак там, 1943, бр. 73; сп. Македонски преглед, 1905, бр. 10, с. 153; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 7, с. 12; Освободителното движение в ..., т. II, с. XII; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 341

ДИМКОВ, Тодор (1879, с. Колицко, Кумановско – 15 VI 1927, с. Дренък, Кумановско) – кумановски селски войвода. Ръководител на РК в родното си село и войвода на местната чета. През 1910 г. е четник при Кр. Лазаров. След края на Първата световна война е преследван от сръбски власти и през 1921 г. е арестуван. През 1923 г. успява да избяга от затвора. Отначало е в четата на Цв. Спасов, а по-късно е отново четник при Кр. Лазаров. В сражението в околностите на с. Дренък е тежко ранен в крака и за да не бъде заловен от сърбите се самоубива.

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 256; в. Свобода или смърт, 1927, бр. 54, с. 4-6

ДИМО ДЕДОТО /Д. Тодоров/ (неизв., Прилеп – 13 VI 1895, мест. „Чифте хан", Паланечко) – прилепски войвода. Четник е при хайдушкия войвода Георги Лажот. От 1883 г. е войвода на хайдушка чета в Мориховско. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и на път за района си загива с почти цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:Извънредна притурка на в. Право, 1895, бр. 5; сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 1, с. 15; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII; Св. Тошев, По кървав път, с. 29-32; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 90, л. 199

ДИМОВ, Андон (неизв., Велес – неизв.) – председател на Велешкия Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. През 1904 г. е учител във Велес и ръководител на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.: Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 84, 85

ДИМОВ, Георги /Г. Гюруджуклията/ (неизв., с. Гюреджик, Неврокопско – неизв.) – неврокопски войвода. Хайдушки войвода. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет като войвода на чета в Неврокопско.

Лит.:Извънредна притурка на в. Право, 1895, бр. 6

ДИМОВ, Иван Николов (неизв., Гевгели – неизв.) – член на Гевгелийския Ок. РК. Търговец. Член на ВМОРО от 1895 г. През 1903 г. е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели.

Лит.:ВИС, 1983, бр. 3, с. 200; Македонците в .. ., с. 102; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 6

ДИМОВ, Коце (неизв. – неизв.) – радовишки войвода. Действува с четата си в Радовишко през 1915 г.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 405, а. е. 1, л. 23

ДИМОВ, Никола (неизв., с. Клодороби, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. През 1904 г. е войвода на селската чета в с. Клодороби.

Лит. ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 442

ДИМОВ, Стамат (неизв., с. Чаглаик, Лозенградско – неизв.) – лозенградски войвода. През 1903 г. е избран за войвода на смъртната дружина в с. Чаглаик и участвува в нападението на турския гарнизон в с. Дерекьово, Лозенградско.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната ..., с. 268

ДИМОВСКИ, Илия (неизв., с. Слоещица, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Слоещица.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 148

ДИМОВСКИ, Цветан (неизв., с. Мренога, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Мренога.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 148

ДИМУШЕВ, Илия вж. Търпенов, Илия Димушев

ДИШКОВ, Спиро (неизв., с. Карамани, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. През 1903 г. е войвода на четата от с. Карамани.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 157

ДИНЕ (неизв., с. Нивица, Преспанско – 30 VII 1903, с. Нивица, Преспанско) – преспански войвода. Четник е при Н. Кокарев. Назначен е за войвода в Долна Преспа, но загива в навечерието на въстанието заедно с един свои четник.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI

ДИНЕ АРАБАДЖИЯТА /Д. Арабаджиев/ (неизв., с. Ени махала, Серско – април 1908, с. Сякавче, Серско) – серски войвода. Войвода на чета от 1903 г. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 40; ЦДА, ф. 403, оп. 1, а. е. 6, л. 3

ДИНЕ КУМАНИЦКИ вж. Николов, Константин

ДИНЕВ, Ангел (1 X 1891, с. Смоквица, Гевгелийско – 17 II 1952, Скопие) – секретар на Гевгелийския Ок. РК. С основно образование. През есента на 1911 г. става член на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели, а от май 1912 г. е секретар на четата на К. Попето. През Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия, а след войната работи в Министерството на земеделието. Редактор е на сп. „Македонски вести" (1935-1936). Автор е на книгите „Илинденска епопея", т. I, II, „История на гръцко-турския съюз срещу ВМРО" и др.

Лит.:в. Нова Македония, Скопје, 19 II 1977; Ангел Динев. Отбрани дела, т. I; А. Динев, Хуриетът и .. ., с. 42, 55

ДИНЕВ, Гурко /Г. Д. Садилов/ (неизв., Охрид – 20 VII 1903, с. Мешеища, Охридско) – охридски войвода. Учител. Четник при Д. Димитров. В деня на избухването на Илинденско-Преображенското въстание е изпратен да ръководи прекъсването на телеграфните връзки между Охрид и Струга. Ръководените от него чети попадат в засада и той загива в гората край с. Мешеища.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 9; Дневници и спомени за .. ., с. 95; Освободителното движение .. ., т. I, с. XL; 50 години от .. ., с. 81

ДИНКАТА вж. Дробенов, Дине Иванов

ДИНКОВ, Георги (неизв., с. Калапот, Драмско – неизв.) – касиер на Драмския Ок. РК. Живее в с. Просечен (околийския център за Драмска околия) и е член на околийския комитет на ВМОРО през 1905 г.

Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, л. 98, пак там, а. е. 93, л. 156

ДИНО (неизв., с. Драчевица, Тиквешко – VII 1913, Кавадарци) – гевгелийски войвода. Четник при Иван Радналията и П. Самарджиев. През 1906 г. е войвода в Гевгелийско. Убит от сръбските власти край Кавадарци.

Лит.:А. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 226, 231; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 236; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 94

ДИНОВСКИ, Дино (неизв., с. Петрово, Гевгелийско – 1902, с. Тушим, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. През 1899 г. е четник при Коста Попето, а по-късно е войвода в Гевгелийско. Загива в местността „Валанова нива" край с. Тушим.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1768; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 32, 91

ДИЧЕВ, Димитър (неизв., с. Лобаница, Костурско – неизв.) – костурски центрови войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Вишенския център.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 13

ДИЧЕВ, Димитър Христакиев, подофицер (23 II 1882, с. Долно Райково – 2 XII 1934, с. Долно Райково, Смолянско) – одрински войвода. Завършва прогимназия в Чепеларе (1898) и военна санитарна школа в София (1900). Служи в 24 Черноморски полк в Бургас. През януари 1903 г. бяга от казармата и заминава с М. Герджиков за Одринско. Делегат е на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на санитарната чета и участвува в нападението на с. Цикнихор, Малкотърновско. След въстанието отново служи като фелдшер в армията.
Лит.:в. Тракия, 1934, бр. 594; сп. Родопа, 1934, бр. 1, с. 6; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 152-164; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 510; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 401

ДИЧЕВ, Йордже (III 1877, с. Ковачевци, Неврокопско – V 1902, край с. Плевня, Драмско) – неврокопски войвода. Учи в българското училище в Сер. Учител в родното си село. Четник, а по-късно войвода. Ранен, за да не бъде заловен се самоубива.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 7, с. 12-14; Енц. Пиринski край, т. I, с. 274

ДИШКОВ, Никола (1873, с. Карамани, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Член на ВМОРО от 1898 г. Куриер и ръководител на селския РК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Карамани и се сражава при с. Смилево. По-късно е член на районното ръководно тяло. През 1913 г. е арестуван от сърбите и лежи в Битолския затвор.
Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 19; М. Матов, Спомени (ръкопис), с. 442-443

ДОБРЕВ, Спас /С. Д. Пасков/ (неизв., Свиленград – неизв.) – ортакьойски р. н. Учител. По решение на ООРК през 1901 г. е изпратен за ръководител на РК на ВМОРО в с. Драбишна, Ортакьойско. През май 1903 г. е арестуван и осъден на 15 г. затвор. Амнистиран е през 1904 г. Присъствува на IV конгрес на Одринския революционен окръг в Одрин (1908). През 1909 г. отваря първата книжарница в Свиленград.
Лит.:в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 267-269, 273; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 510; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 401; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 298, 299;; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 768, пак там, а. е. 21, л. 449, пак там, а. е. 33, , л. 311

ДОБРЕВ, Стефан (6 I 1878, Лозенград – неизв.) – агитатор-организатор. Учител. През 1899 г. е изпратен от Одринския ОРК за учител и организатор на Малко Търново. С пристигането си той полага основите на революционната организация в града и околните села. През лятото на 1900 г. във връзка с Керемедчиоглувата афера е принуден да избяга в Княжество България.
Лит.:Б. Божинов, пос. съч., с. 191; Ив. Ормандживев, Освободителната ..., с. 197-200; Ив. Ормандживев, Революционното..., с. 20-30; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 510; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 92, л. 274

ДОБРЕВ, Стоян (5 I 1876, с. Мокрушево, Малкотърновско – неизв., Варна) – малкотърновски селски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1900 г. Ръководител на РК и войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Паспалово, Малкотърновско.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното..., с. 298-302; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 267

ДОГРАМАДЖИЕВ, Апостол (27 IX 1882, Нова Загора – 2 VI 1935, Нова Загора) – тракийски войвода. С прогимназиално образование. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като четник при пор. Д. Зографов. По време на Балканската война е войвода на чета и действува в Софлийско и Дедеагачко. Издава вестниците „Кукуригу" (1913) в София и „Политическо съзнание" (1910-1931) в Нова Загора.

Апостол Доградмаджиев

Лит.:в. Български доброволец, 1935, бр. 7, с. 7-8; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 572, 580, 588, 603, 606, 612, 617, 621-623, 630, 638, 642

ДОЙЧИНОВ, Пандел (неизв. – 23 I 1904, Скопие) – скопски р. н. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е арестуван. Умира в затвора Куршумли хан, Скопие.
Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 905

ДОКТОРОВ, Васил Тодоров (неизв., с. Габрово, Ксантийско – 1915, неизв.) – председател на Ксантийския Ок. РК. С основно образование. Член на ВМОРО от 1899 г. Ръководител на околийския комитет на ВМОРО, чието седалище е с. Габрово. През 1903 г. е арестуван и осъден на 10 години затвор. През 1904 г. е амнистиран и отново се включва в революционното движение. По време на Първата световна война служи в 3 пех. Македонски полк. Умира през есента на 1915 год.
Лит.:П. Коруев, пос. съч., с. 71, 73, 76, 79, 80; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 162-165; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 247, пак там, а. е. 12, л. 456

ДОКТОРОВ, Илия Константинов (1874, Гевгели – неизв.) – председател на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Член на ВМОРО от 1895 г. През 1901 г. е арестуван и изпратен на заточение в Подрумкале, Мала Азия. Амнистиран е през март 1903 г. Като учител в Гевгели, той е ръководител на околийския комитет на ВМОРО от септември 1903 г. до август 1905 г. По време на Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1766; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 139-141, 147; Гласник .. ., 1971, кн. 3, с. 218; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 1-68, пак там, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 17

ДОКУРЧЕВ, Ангел (неизв., Велес – 1918, неизв.) – велешки градски войвода. През 1898 г. е назначен за градски войвода. През 1903 г. е арестуван и осъден на 15 години затвор. По време на Балканската война е в четата на Т. Оровчанов. След Междусъюзническата война е арестуван и осъден на смърт от сръбските власти, но успява да избяга от затвора. Загива в сражение със сръбската чета на Иван Бабунски.
Лит.:Л. Милетич, Документи за .. ., с. 99; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 91; пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 124

ДОКУРЧЕВ, Андрей Димков (1878, Велес – 10/11 X 1907, с. Будинарци, Малешевско) – член на Струмишкия ОРК. Член на ВМОРО е от 1894 г., а от 1896 г. е нелегален. Четник е при Михаил Попето, Андон Кьосето и др. През 1901 г. е горноджумайски околийски войвода и участвува в аферата „мис Стоун". По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в защитата на Крушовската република. След въстанието е отново войвода в Горноджумайско (1904-1905).

Андрей Докурчев (вляво), Андон Кьосето (в средата), Марко Христов (вдясно)

От 1906 г. е ревизор на четите в Струмишко и нелегален член на окръжния комитет на ВМОРО. Загива в местността „Бел камен", близо до с. Будинарци.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 3, с. 15-16, пак там, бр. 4, с. 12-15; сп. Македонски вести, 1935, бр. 16, с. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 535, 536; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 39; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 98-101; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 383; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 93

ДОЛАПЧИЕВ, Никола Атанасов (1869, Одрин – 26 VI 1948, Бургас) – член на Лозенградския Ок. РК. Завършва прогимназия в Одрин (1888) и учителствува в с. Селиолу, Одринско, с. Раклица, Лозенградско и Лозенград. Член на ВМОРО от 1897 г., а от 1899 г. член на околийския комитет. През лятото на 1900 г., във връзка с „Керемедчиоглувата афера" е арестуван и осъден на 10 години затвор. Изпратен е на заточение в Паяс кале, Мала Азия, откъдето е амнистиран през март 1907 г.
Лит.:в. Пряпорец, 1900, бр. 58; в. Завет, 1935, бр. 604; в. Тракийска дума, 1948, бр. 36-37; Тракийски сборник, 1928, бр. 1, с. 99-127; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 198, 199, 215; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 510; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 401

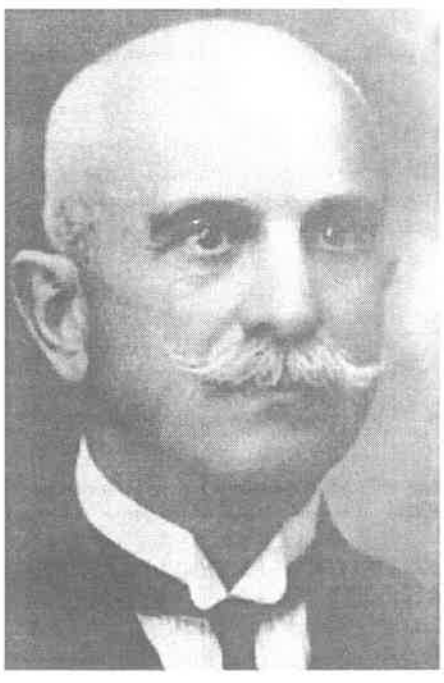
ДОЛГАЧОВ, Змейко (неизв., с. Кошино, Крушовско – неизв.) – крушовски районен войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Г. Наумов и участвува в защитата на Крушовската република. След въстанието действува в Крушовско и в Азот, Велешко. Убит от брат си Йован Долгача, преминал на сръбска служба.
Лит.:Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 35; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 303; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 119, НБКМ-БИА, ф. 371, а. е. 2, л. 125

ДОМАЗЕТОВ, Димитър Стефанов (1865, с. Ябланица, Дебърско – 30 V 1903, пл. Голак, Кочанско) – дебърски войвода. Самоук. През 1880 г. пристига в Княжество България и работи като каменоделец. Четник е при полк. А. Янков (1902). През 1903 г. е помощник-войвода на М. Ненов. След смъртта на М. Ненов при вр."Чафките", повежда останалите четници, но попада в засада и загива на път за Царевоселско.
Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 4, с. 16; Д. Арсов, пос. съч., с. 5-7.

ДОНО ДЪМБЕНСКИ вж. Попщерев, Доно

ДОНЧЕВА, Тота (Т. Д. Антонова) (18 V 1880, Карлово – 8 X 1959, Стара Загора) – секретар на Смолянския Ок. РК. Съпруга на В. Антонов (Сеченката). Завършва гимназия в Пловдив (1896). Учителка и ръководителка на пограничните пунктове на ВМОРО в Чепеларе (1901) и с. Проглед, Асеновградско (1902). През 1901 г. е член на Смолянския околийски РК. През 1905 г. заедно със съпругът си В. Антонов основават в Скопие социалистическа група.
Лит.:Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 147; Н. Хайтов, пос. съч., с. 49-51, 57, 114, 128, 238, 239; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 58-60; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 92

ДОРЕВ, Аце В. (1871, с. Пъгеле, Леринско – 19 IX 1941, Битоля) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Книжар. Завършва прогимназия в Битоля. Член на ВМОРО от 1897 г. Касиер на Битолския ОРК. По време на Илинденско-Преображенското въстание завежда информационното бюро на ВМОРО в Битоля, което е осведомявало

Аце Дорев

чуждестранните консули и журналисти за хода на въстанието. През 1907-1908 г. е задграничен представител на ЦК в София. През 1910 г. е арестуван и изпратен на заточение в Мала Азия, откъдето е освободен през 1913 г. По време на Първата световна война е член на Битолската окръжна постоянна комисия (1915-1918).
Лит.:в. Знаме, 1906, бр. 22; в. Зора, 1941, бр. 6679; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 33, 34; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 8, с. 1; сп. Македонски вести, 1935, бр. 26, с. 3; Г. Попхристов, пос. съч., с. 24; К. Ципушев, пос. съч., с. 33; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXI, т. II, с. XII.

ДОРЕВ, Минче /Д. М. Трайков/ (1877, с. Горничево, Леринско – 26 I 1933, София) – леринski селски войвода. Самоук. Млекар. Четник при М. Леринski, Т. Стойчев и Кр. Льондев. По време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с Г. Попов са войводи на селската чета от с. Горничево.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 75; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 375-377

ДОРЕВ, Михаил (неизв. – неизв.) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Делегат е на II общ конгрес на ВМОРО (1906). На Кюстендилския конгрес на ВМОРО (март 1908) е избран за член на Представителното тяло.
Лит.:Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 486, 562

ДОСЕВ, Никола Манолов (1880, с. Загоричане, Костурско – неизв.) – битолски полски войвода. Член на ВМОРО от 1902 г. Участвува в преноски на оръжие от гръцката граница за Костурско. През 1907 г. е помощник-войвода на П. Сидов в Костурско. От началото на 1908 г. е войвода на Малко Морихово, Прилепско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 30, л. 1

Никола Досев (седналият)

ДОЧЕВ, Никола Георгиев (1883, Стара Загора – 1917, неизв.) – битолски полски войвода. Учи в американския колеж в Самоков. Член е на кръжока „Трайко Китанчев". По време на Илинденско – Преображенското въстание е четник при Мих. Герджиков в Одринско. През март 1906 г. е четник в Тиквешко. В края на 1907 г. е назначен за войвода в Битолско. През Между-

съюзническата война е доброволец в 1 рота, 11 Серска дружина на МООП. Загива като младши подофицер от 63 пех. полк по време на Първата световна война.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 472; в. Софийски общински вестник, 1917 – 1918, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 10; Илинден 1903 – 1925. Сборник в .. ., с. 37; Македония в образи, 1919, с. 117; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 54; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 84; НБКМ – БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 175

ДОЧЕВ, Тодор Георгиев (1882, Стара Загора – 1909, Прилеп) – велешки войвода. Брат на Н. Дочев. През 1904 г. е нелегален работник в Крушовско. Четник е при Иван Алябака (1905) и пор. П. Константинов (1906), а след смъртта на П. Константинов е войвода във Велешко. Участвува в сражението при „Ножот" (юли 1907), а след това е войвода в Корещата, Костурско. По време на Хуриета е арестуван и умира отровен от турците в Прилепския затвор.
Лит.:в. Вести, 1909, бр. 14; в. Вечерна поща, 1909, бр. 2745, 2918; сп. Ил. Илинден, 1927, бр. 2, с. 15; ИДА, 1992, т. 64, л. 132; Албум-Алманах „Македония". Обяснителен текст към илюстрациите в албум „Македония", с. 49; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 61-63;Македония в образи, 1919, с. 116; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 19, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 25

ДОЧКОВ, д-р Страшимир Иванов (20 II 1873, Цариград – 16 XI 1936, Пловдив) – член на ООРК. Завършва българската гимназия в Солун (1895) и медицина в Берлин (1905). Работи като лекар в Битоля (1905), Одрин (1906-1912), Цариград и др. На IV конгрес на Одринския революционен окръг (1908) е избран за член на ООРК. През 1920 г. присъствува на конгреса на Българо-турската революционна организация и е избран за един от министрите на Автономна Западна Тракия.
Лит.:в. Български доброволец, 1937, бр. 1, с. 2; сп. Завет, 1937, бр. 633, пак там, 1939, бр. 681; Бюлетин. Съюз на тракийските..., 1976, бр. 12, с. 89; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Д-р Петър Берон и Одринската..., с. 123; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 218

ДРАГАН (неизв., Велес – неизв.) – градски велешки войвода. По време на обезоръжителната акция (август 1910) е подгонен от младотурците и бяга нелегален.
Лит.: в. Вечерна поща, 1910, бр. 3206

ДРАНГОВ, Борис Стоянов, полковник (3 III 1872, Скопие – 26 V 1917, Македония) – кратовски войвода. Завършва Военно училище в София (1895) и Генералщабна академия в Петербург, Русия (1907). По време на Илинденско-Преображенското

полк. Борис Дрангов (1), Владислав Ковачев (2)

въстание е войвода на чета и участвува в сражението в планината Плавница, близо до Кратово (29 август 1903 г.). Участвува във войните за национално обединение като командир на 5 пех. Македонски полк, началник на Школата за запасни офицери в Скопие, командир на 9 пех. полк. Загива на кота 1050, при Завоя на р. Черна, Южния фронт.
Лит.:в. Родина, 1917, бр. 347; в. Македония, 1927, бр. 187, пак там, 1928, бр. 492; в. Свобода или смърт, 1929, бр. 92, с. 2; сп. Родина, 1927, бр. 14-15, с. 4, 5; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 6, с. 5, пак там, 1939, бр. 5, с. 1; Борис Дрангов. Сборник материали и научни изследвания, С., 1993; Енц. Пиринski край, т. I, с. 292; Полковник Борис Дрангов. Избрани произведения, С., 1985; Списък на генералите, щаб– и обер офицерите от българската войска, 1901, с. 193; Ст. Стаматов, Спомени за Георги Делчев и Борис Дрангов; Т. И. Бъчваров, Полковник Борис Дрангов. Организатор на 5-и п. Македонски полк. С., 1918;

ДРАНГОВ, Кирил Борисов (15 VII 1901, Лом – 8/9 VI 1946, София) – запасен член на ЦК на ВМРО. Син на полк. Б. Дрангов. Завършва гимназия в София (1919) и право в СУ"Кл. Охридски" (1938). Член на ВМРО от 1922 г. Председател на студентското дружество „Вардар". На VIII конгрес на ВМРО (април 1932 г.) е избран за запасен член на ЦК. След превратa на 19 V 1934 г. е арестуван и задържан във военните казарми в Лом до април 1936 г. От 1941 до 1944 г. е адвокат в Скопие. След 9 IX 1944 г. се укрива в София. Обграден от органите на милицията се самоубива.
Лит.:в. Нови дни, 1934, бр. 72; Енц. Пиринski край, т. I, с. 292

Кирил Дрангов

ДРОБЕНОВ, Дине /Динката/ Иванов (неизв., с. Търлис, Неврокопско – 5 II 1910, Сер) – неврокопски войвода. Четник при Г. Делчев и Ат. Тешовалията, а по-късно е войвода в Неврокопско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Присъствува като делегат на Серския окръжен конгрес (1905). През 1909 г. заедно с Г. Занков се опитват да възстановят организацията в Серския окръг, но четата е разбита, а Динката Дробенов е заловен. Осъден е на смърт и е обесен на Ат. пазар в Сер.
Лит.:в. Вести, 1909, бр. 58; в. Ден, 1909, бр. 1983; в. Народна воля, 1909, бр. 29; в. Народни права, 1909, бр. 167; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3018, 3019, 3021; в. Дебърски глас, 1910, бр. 46; Македонците в .. ., с. 99; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, л. 32, 68

ДУДУКОВ, Павел (неизв., с. Берово, Малешевско – I 1914, Пехчево) – малешевски участъков войвода. През есента на 1900 г. убива кърсердаря Сюлейман чауш и става нелегален. Десет години е войвода и р. н. в Пехчевско. На 8 I 1914 г. заедно с войводата Иван Странджата са арестувани от сръбските власти, закарани в Пехчево и след безчовечни изтезания са хвърлени живи в един кладенец.
Лит.:в. Ден, 1910, бр. 2310; в. Камбана, 1914, бр. 1812; в. Народност, 1919, бр. 35; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 95, 96; К. Пърличев, Сръбския режим и .. ., с. 44, обр. № 14; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 165

ДУЙКОВ, Григор /Гичо Дуйката/ (неизв., с. Ватоша, Тиквешко – VII 1913, Неготино) – член на Тиквешкия Ок. РК. Куриер. През април 1905 г. е избран за член на околийския комитет. Убит от сърбите след потушаването на Тиквешкото въстание в местността „Грънчарски дупки", край Неготино.
Лит.:в. Политика, 1913, бр. 53, с. 3; в. Тиквеш, 1942, бр. 5; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 114; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 93

ДУКОВ, Никола Илиев, капитан (неизв. – неизв.) – член на ВМОК. Касиер е на Софийското македонско дружество, а на III конгрес на македонските дружества в Княжество България (1896) е избран за член на ВМОК.
Лит.:в. Глас Македонски, 1896, бр. 3; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 371, 675; пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 92, 107

ДУМБАЛАКОВ, Димитър Атанасов, майор (21 III 1872, с. Сухо, Солунско – 31 X 1915, гара Градско, Велешко) – неврокопски войвода. Баща му, тримата му чичовци и брат му са убити от турците. Завършва V клас на Солунската българска гимназия (1890) и Военно училище в София (1893). Като войвода на чета участвува в акцията на Македонския комитет (1895), Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. По време на Балканската война е командир на 3 Солунска дружина от МООП, а през Първата световна война е командир на 2 дружина от 3 пех. полк на 11 Македонска дивизия. Загива над гара Градско. Погребан е в църквата „Св. Панталеймон" във Велес.
Лит.:в. Утро, 1916, бр. 1763; в. Илинден, 1921, бр. 2, пак там, 1922, бр. 42, пак там, 1925, бр. 44; в. Независима Македония, 1924, бр. 73, 75, пак там, 1925, бр. 134; в. Български доброволец, 1935, бр. 10, с. 12; в. Обзор, 1935, бр. 33; в. Български юг, 1941, бр. 5; в. Народна армия, 1983, бр. 10419; сп. Македония, 1903, бр. 8, с. 21-23; сп. Художествена седмица, 1916, бр. 9, с. 4, 5; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 9-10, с. 12; ИДА, 1984, кн. 47, с. 197-228;

Димитър Думбалаков (1), Михаил Думбалаков (2), Трендафил Думбалаков (3)

Списък на генералите .. ., 1901, с. 186; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 461, т. II, с. 577

ДУМБАЛАКОВ, Михаил Атанасов (1882, с. Сухо, Солунско – 13 II 1959, София) – поройски войвода. Брат на майор Д. Думбалаков. Учи в Солун, Лом и Шумен. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание в четата на кап. Юрдан Стоянов. По време на Балканската война е командир на чета № 1 и действува в Поройско и Солунско. Редактор е на вестниците „Време"(1929-1930), „Страж" (1930-1931) и „Български юг", Серес, (1941-1944). Автор е на спомените „През пламъците на живота и революцията", т. I-III. След 9 IX 1944 г. е арестуван и осъден на смърт. По-късно смъртната присъда е заменена с доживотен затвор. След излизането си от затвора поради амнистия, изпада в голяма мизерия и се самоубива.
Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 10, 584, 589, 590, 601, 617, 627, 630, 632

Михаил Думбалаков

ДУМЕВ, Велко Петров (15 III 1869, Воден – 2 XII 1945, София) – председател на ООРК. Учител. Завършва славянска филология в СУ"Кл. Охридски". Учителствува в Одрин, Велес, Скопие, Сер и др. Присъствува като делегат на солунските конгреси на ВМОРО през 1896 и 1903 г. Ръководител е на Одринския окръжен комитет (1902-1903) и е подпредседател на конгреса на „Петрова нива" (1903). През април 1905 г. е избран за член на Битолския ОРК. Участвува в редактирането на вестниците: „Илинден" (1921-1926), „Македония" (1926-1934) и „Независима Македония" (1932).
Лит.:Г. Трайчев, Спомени от .. ., с. 19; Евтим Спространов, пос. съч., с. 448; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 111, пак там, 1903-1927 .. ., с. 51; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 511; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 401; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII, т. II, с. XIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 461; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 21, л. 481, пак там, а. е. 48, л. 94

ДУНЕВ, Никола (неизв., Тетовско – неизв.) – тетовски войвода.
Лит.: в. Народност, 1918, бр. 45

ДУНЧЕВ, Гале (неизв. – неизв.) – малешевски войвода. През 1915 г. действува с четата си в Малешевско.
Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 150

ДУПКОВ, Георги /Джорджо/ Костадинов (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукуш-

кия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1899). Като учител в Кукуш (1899-1900) е член на околийския комитет на ВМОРО. През 1900 год. е учител в Щип и член на местния РК. В края на м. декември с. г. е арестуван и осъден на 12 г. затвор. Лежи в „Куршумли хан", Скопие.

Лит.:в. Реформи, 1901, бр. 20; сп. Македонски вести, 1935, бр. 11, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 5, с. 8; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 353-357; Македонците в .. ., с. 98; Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 198, 213; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 732; ЦДА, ф. 754, оп. 1, а. е. 18, л. 20

ДУРОВ, Тома Григоров (1899, с. Пътеле, Леринско – 20 X 1932, София) – леринski войвода. Баща му Гр. Дуров е дългогодишен ръководител на селския РК на ВМОРО. За революционната си дейност Т. Дуров е арестуван от гръцките власти, съден и лежи две години и половина в затвора. След излизането си бяга в България. От 1925 г. е войвода в Леринско.

Лит.:в. Македония, 1932-1933, бр. 1801; в. Свобода или смърт, 1932, бр. 138; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 827

ДУШКО /Душан/ (неизв., Малешевско – неизв.) – кумановски войвода. След Винишката афера (1897) е войвода на тричленна чета в Кумановско.

Лит.:Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 94; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 9

ДУШКОВ (неизв. – 3 XII 1906, с. Почеп, Воденско) – воденски войвода. През ноември 1906 г. пристига с чета в района си. В началото на декември четата попада в засада и в сражението войводата загива.

Лит.:АБАН, ф. 41, оп. 1, а. е. 86, л. 13, пак там, ф. 36к, оп. 1, а. е. 689, л. 58; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 512

ДУЯКОВ, Йордан Николов (неизв., Прилеп – 18 II 1927, Берковица) – член на Битолския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1891). Учител в Прилеп, Битоля, Солун и др. През 1905 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля.

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 109; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 91, 152, 154; Г. Попхристов, пос. съч., с. 112; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 129; Т. Николов, пос. съч., с. 383; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 21

ДЪРВИНГОВ, Петър Георгиев, полковник (25 V 1875, Кукуш – 8 III 1958, София) – мелнишки войвода. Завършва Военно училище в София (1896) и Военна академия в Торино, Италия (1909). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на кап. Ю. Стоянов и действува в Мелнишко и Горноджумайско. През Балканската война е началник щаб на МООП, а през Първата световна война е началник-щаб на Моравската военно-инспекционна област. Член-

полк. Петър Дървингов

кор. на БАН (1932). Автор е на трудовете: „История на МООП", т. I, II, „От Пловдив и София към Цариград и Скопие", „Пирин и борбата в неговите недра" и др.

Лит.:Д. Минчев, Военнореволюционната дейност на Петър Дървингов (1898-1918); Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIII; Офицерският корпус .. ., т. I-II, с. 295; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, 344; АБАН, ф. 73к

ДЮЛГЕРОВ, Никола Василев (ок. 1864, с. Белица, Разложко – 1929, София) – разложки селски войвода. Член на ВМОРО от 1896 г. През 1902.г. е в четата на Мичман Саев и участвува в Горноджумайското въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и участвува в сражението при с. Белица. През Балканската война е отново четник и участвува в освобождението на Разложко.

Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1976, бр. 9, с. 1; Белица – крепост на комунизма в Пиринския край, с. 13; Енц. Пирински край, т. I, с. 304

ДЯДО АНГО /Ан. Костадинов/ (1831, с. Чоричене, Петричко – неизв.) – мелнишки войвода. Хайдутин. Участвува в превземането на Мелник през 1895 г. по време на акцията на Македонския комитет. Привлечен от ВМОК участвува в Горноджумайското въстание.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 2, с. 13; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 56, 58, 160; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 21, л. 188, пак там, а. е. 17, л. 78, пак там, а. е. 15, л. 759[а]

ДЯДО АНДРЕ вж. Расолковски, Андре Петров

ДЯДО ИЛИЯ вж. Видинов, Илия

ДЯДО ИЧО (ок. 1850, с. Вощарани, Леринско – неизв.) – леринski районен войвода. Член на ВМОРО от 1899 г. Ръководител на селския РК, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е районен войвода и действува в пункта Каймакчалан – Ниджe планина.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1572; в. Македонска правда, 1933-1934, бр. 21; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 60, 61; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV

ДЯДО КАЦАРЕЯ /Георги Кацарея/ (неизв. – неизв.) – малешевски войвода. Войвода на хайдушка дружина. През 1885 г. е в отряда на кап. Калмиков. Привлечен от ВМОК участвува в акцията на Македонския комитет (1895).

Лит.:в. Струма, 1901, бр. 2; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 2-3, с. 12, пак там, 1937, бр. 9, с. 6; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 56

ДЯДО КОЛЕ (ок. 1854, с. Егри, Битолско – 9 III 1904, с. Скочивир, Битолско) – мариовски полски войвода. Овчар. Войвода на хайдушка дружина. През 1902 г. е четник при Т. Златков в Битолско, а от края на с. г. е войвода. Загива в пл. Петалино, Мориховско (близо до с. Скочивир) с още двама четника.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII; Св. Тошев, По кървав път, с. 169; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 391; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 42, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 84, л. 200

ДЯДО КОЧО ЦОНКАТА /К. Христов Цонков/ (1866, с. Зелениче, Леринско – XII 1906, с. Търсье, Леринско) – леринski районен войвода. През 1901 г. е арестуван във връзка със Солунската афера. Осъден е на смърт, но смъртната присъда е заменена с доживотен затвор и е изпратен на заточение. В началото на 1903 г. е амнистиран и участвува в Илинденско-Преображенското въстание като центрови войвода. След въстанието заминава за Княжество България. През пролетта на 1905 г. пристига с чета в Леринско и е определен за войвода на Нередския район. Води редица сражения с гръцки андарти. Убит е в една колиба над с. Търсье.

Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 87, 90; в. Балкански новини, 1906, бр. 100, 121, 127; в. Илинден, 1922, бр. 36, пак там, 1923, бр. 20; сп. Македоно-одрински преглед, 1906-1907, бр. 21, с. 333; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 5, с. 7, пак там, 1940, бр. 3, с. 13; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 163; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63, 107

ДЯДО МИШО (неизв., с. Вишни, Стружко – неизв.) – стружки селски войвода. Войвода на селската чета и брани местното население от золумите на албанс-

ките бегове. През 1913 г. е в четата на П. Чаулев.
Лит.:в. Реформи, 1900-1901, бр. 47; Албум-алманах „Струга“, с. 13, 37, 128[6]; Освободителното движение в..., т. I, с. XXII; Струга и Стружко, с. 68, 69; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 5, л. 137

ДЯДО НАЦЕ (неизв., с. Неманци, Щипско – неизв.) – щипски селски войвода. През 1904 г. е войвода на селската чета. Заедно с М. Развигоров наказват предателите на четата на Сл. Арсов.
Лит.:ИИИ, т. 6, с. 519

ДЯДО НИКОЛА КУТРУЛЯ /Н. Георгиев/ (неизв., с. Игралище, Петричко – неизв.) – петрички войвода. Участвува в Горноджумайското въстание. През 1903 г. действува в Петричко и Струмишко.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 9, с. 10; ВИС, 1984, бр. 3, с. 171; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 81; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI

ДЯДО ПЕТКО ТЛЪМИНСКИ вж. Стефанов, Петко

ДЯДО ПЕТЪР /Георги Иванов Узунов/ (1852, с. Хаджи Бейлик, Серско – 13 II 1932, София) – софлийски войвода. Без образование. Четник е в хайдушката дружина на Стойо Костов. През 1899 г. е в четата на В. Сарафов, а през 1901 г. – при В. Андонов /Сеченката/. През юли 1903 г. е в четата на К. Нунков и заминава за Беломорска Тракия, където е определен за войвода в Софлийско. По-късно действува с Т. Николов в Беломорска Тракия и с Дончо Златков в Петричко.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1600; в. Тракия, 1932, бр. 469; сп. Родопа, 1932, бр. 3, с. 8; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 4, с. 4; Н. Хайтов, пос. съч., 48, 50, 71, 114, 126, 135, 136, 163, 223, 231, 232, ; П. Манджуков, Предвестници на..., с. 254-257; Хр. Караманджуков, Западнотракийските ..., с. 52, 63, 86; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 503

ДЯДО СТАВРИ /Ст. Андонов Лясков/ (ок. 1843, с. Кономлади, Костурско – 3 IX 1903, връх Сокле, Нидже пл.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на кономладската чета. Загива заедно с М. Розов в сражение с турска войска.
Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 153; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 391; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 15; ЦДА, ф. 403, оп. 1, а. е. 6, л. 4

ДЯКОН ЕВСТАТИЙ /Георги Димитров Шкорнов/ (12 II 1873, с. Нестрам, Костурско – 20 III 1935, София) – ресенски околийски войвода. На 15 год. става послушник в Зографския манастир. Завършва френската католическа гимназия в Солун (1896). По-късно служи като дякон в българската черква в Букурещ. През 1903 г. влиза в четата на Б. Сарафов и заминава

Дякон Евстатий

за Битолски окръг. На Смилевския конгрес е избран за член на Горското началство на Гяватоколския революционен район. След въстанието остава заедно с Д. Груев в Битолско. През 1905-1906 г. е войвода в Ресенско. По време на Балканската война е войвода на чета № 29 и действува в района на Воденско. През Първата световна война служи в щаба на 11 Македонска дивизия.
Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1313; в. Български доброволец, 1935, бр. 3; сп. Македонски вести, 1935, бр. 12, с. 3; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 7, пак там, 1934-1935, бр. 4-5, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 188, 635; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIII; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 574, 579, 590, 601, 602, 616, 621; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 73-77, 85-87; Т. Николов, пос. съч., с. 383; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 461, т. II, с. 15, 16; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 81, л. 1-18

ДЯКОН ЙОСИФ /Иван Николов Иванов/ (1 II 1870, Крушово – 4 I 1903, Крушово) – председател на Кичевския Ок. РК. Завършва пети клас в Солунската българска гимназия и отива учител в училището при кичевския манастир „Св. Богородица Пречиста“. През 1888 г. става монах, а през 1890 г. е ръкоположен за дякон. Член е на ВМОРО от 1894 г. Той поставя началото на организираното революционно движение в Кичевско. Председател е на първия околийски комитет на ВМОРО в Кичево (1896). През 1899 г. е арестуван и лежи 13 месеца в затвора. След излизането си от затвора се завръща в Крушово и е избран за член на околийския комитет. Умира от туберкулоза.
Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 12; в. Вардар, 1929, бр. 14; Ан. П. Стоилов, пос. съч., т. II, с. 31-32; Г. Томалевски, пос. съч., с. 117-122; 224-230; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; Т. Николов, пос. съч., с. 391; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 92.

ЕВТИМОВ /ЕФТИМОВ/, Александър (1874, Битоля – неизв.) – битолски войвода. Учител. Завършва IV кл. в българската гимназия в Битоля (1890). Учителствува в с. Буф, Леринско, Битоля и др. Член е на градския, а от 1901 г. на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Битолско. През 1910 г. е арестуван и осъден на смърт, но по-късно присъдата е заменена с доживотно заточение. През 1912 г. избягва от заточението и участвува в Балканската война.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 16; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 8, с. 13; Албум „Борческа Македония“. Обяснителен текст, с. 45; Г. Попхристов, пос. съч., с. 25; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII; Т. Николов, пос. съч., с. 59; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 380

ЕФТИМ ПОЛСКИ вж. Ташов, Ефтим

ЕФТИМ /ЕВТИМ/ Чифлишки /Е. Цеков/ (1879, с. Чифлик, Малешевско – 1925, неизв.) – малешевски околийски войвода. С гимназиално образование. Войвода в Малешевско след 1920 г. и води редица сражения със сръбски потери.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1930, бр. 108, с. 5; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 714, 720; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 3, л. 17, 18, 84, пак там, а. е. 5, л. 376, 378, пак там, а. е. 16, л. 157

ЕФТО вж. Божинов, Ефтим

ЖЕБЧЕВ, Пере (неизв., с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Четник е при П. Цветков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и участвува в сраженията при с. Смилево, Битолско.
Лит.:Б. Цветкова, пос. съч., с. 57, 60; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 92; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 365, 367

ЖЕКОВ, Желязко /Ж. Стоянов Каражеков/ (20 I 1863, с. Маглаикьово, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Без образование. Земеделец. Член на ВМОРО от 1900 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на смъртната дружина в родното си село и участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Инджекьой, Малкотърновско.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното..., с. 319, 320; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 132

ЖЕКОВ, Никола Костов (1880, Стара Загора – неизв.) – радовишки околийски войвода. Учи в железарското училище в Самоков и е член на революционния кръжок „Трайко Китанчев“. Четник при М. Попето и Хр. Чернопеев, а след това дългогодишен войвода в Струмишко и Радовишко. През Балканската война е войвода на чета № 40, а по-късно е в състава на 6 Охридска дружина на МООП.

Никола Жеков

Лит.:в. Мир, 1903, бр. 1326; в. Утро, 1903, бр. 1278; в. Македония, 1929, бр. 748; сп. Македонски вести, 1935, бр. 26; Борбите в Македония и .. ., с. 369; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 54; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIV; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 99, 353; Т. Николов, пос. съч., с. 384; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 99, 353, т. II, с. 58; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 45, 50

ЖЕЛЕВ, Душо /Д. Ж. Стоянов/ (9 I 1880, с. Еркеч, Бургаско – неизв.) – малешевски районен войвода. Учи в Бургас, Анхиало и в железарското училище в Самоков. Член е на революционния кръжок „Трайко Китанчев“. Като ученик става член на БРСДП. През 1900 г. е четник при Г. Кондолов в Малкотърновско, а от 1901 г. до октомври 1905 г. е войвода в Тиквешко, Кратовско и Малешевско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като войвода на техническата чета в отряда на Хр. Чернопеев. В края на 1905 г. е тежко ранен и се оттегля от четнишка дейност.

Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 450, 507; сп. Ил. Илинден, 1935, бр. 5, с. 19; Дневници и спомени за..., с. 174-188; Ив. Орманджиев, Георги Кондолов..., с. 27, 34, 35, 100, 101; Освободителното движение в..., т. II, с.

Трайко Желевски (1), Тома Желински (2), дякон Евстатий (3), Пандо Сидов (4)

XIV; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 388; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 379

ЖЕЛЕВСКИ, Трайко Тодоров (1875, с. Желево, Костурско – VI 1923, Асеновградско) – костурски районен войвода. Завършва IIклас. Член на ВМОРО от 1898 г. От 1900 г. е четник при П. Кляшев и М. Влаха, а от 1904 до 1908 г. е районен войвода в Костурско. През Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов, а през Първата световна война служи в 85 пех. полк.

Лит.:в. Македонско огнище, 1925, бр. 1; ИДА, 1992, т. 64, с. 132; Бистрицки, пос. съч., с. 53; Борбите в Македония и .. ., с. 841; В. Иванов, пос. съч., с. 34, 77; Изменниците на .. ., с. 43; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 190

ЖЕЛЕЗАРОВ, Петре Н. /П. Железарчето/ (1875, Битоля – 20 III 1905, с. Дрен, Прилепско) – битолски войвода. Терорист. От 1900 г. е р. н., а от април 1903 г. е четник при Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и участвува в сраженията при с. Смилево, Битолско и др. След въстанието е член на Битолския околийски комитет на ВМОРО, а по-късно е мориовски войвода.

Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 267; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXII, т. II, с. XIV; Т. Николов, пос. съч., с. 384; Никола Петров Русинсски. Спомени, с. 353

ЖЕЛЕЗНИЧКИ, Тоне (неизв., с. Железница, Кратовско – неизв.) – кратовски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание начело на селската чета се притичва на помощ на войводата Гр. Манасиев и се сражава с турската войска в мест.“Петроко“, пл. Плавица, Кратовско. След въстанието участвува в преноска на оръжие и материали за вътрешността.

Лит.:ОДА-Кюстендил, ф. 727, оп. 1, а. е. 9, л. 72

ЖЕЛИНСКИ, Нумо Янакиев (1882, с. Желин, Костурско – VIII 1904, с. Загоричане, Костурско) – костурски районен войвода. С начално образование. Нелегален от 1900 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода на селските чети от селата Блаца и Черешница. След въстанието емигрира в Гърция. В началото на 1904 г. се завръща обратно и възстановява организацията в Костенарията. Загива при трагични обстоятелства.

Лит.:Реформи, 1903-1904, бр. 41; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 71; Бистрицки, пос. съч., с. 54; Борбите в Македония и .. ., с. 617-621; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 578; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 78, л. 1; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 82, л. 113

ЖЕЛИНСКИ, Тома Янакиев (неизв., с. Желин, Костурско – VI 1923, Асеновградско) – костурски районен войвода. Брат на Н. Желински. С основно образование. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като четник в Костенарийската чета. След въстанието емигрира в Гърция. В средата на февруари 1904 г. се завръща в Костурско и влиза в четата на брат си. В началото на 1906 г. е назначен за районен войвода в Костенарията. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:в. Македония, 1921, бр. 115; в. Македонско съзнание, 1925, бр. 1; Бистрицки, пос. съч., с. 55; Борбите в Македония и..., с. 619, 622, 623, 630, 631; В. Иванов, пос. съч., с. 77; Изменниците на..., с. 43; НБКМ-БИА, кол., 42, а. е. 78, л. 2

ЖЕЛЯЗКОВ, Павел (1881, Добрич – 4 III 1906, с. Рамна, Демирхисарско) – порийс-

ки районен войвода. Четник при мичман Саев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на кап. Юр. Стоянов. От 1904 г. действува в Поройско и Мелнишко. Обграден, след близо шестчасово сражение се самоубива с цялата си чета.
Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1657; в. Български юг, 1941, бр. 27; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 7, с. 7; Ив. Белев, Габровско-Априловската въстаническа чета, с. 66; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 1, а. е. 52, л. 64-65

ЖЕЛЯЗКОВ, Стоян (неизв., с. Кладара, Малкотърновско – VI 1903, с. Цикнихор, Малкотърновско) – малкотърновски селски войвода. Член на ВМОРО от 1902 г. Подвойвода, а по-късно войвода на смъртната дружина в родното си село. Загива при нещастен случай в местността „Киряков чукар" край с. Цикнихор.
Лит.:Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 110, 111; Ив. Орманджиев, Революционното..., с. 339, 341, 375

ЖЕЛЯЗКОВ, Янко (1870, Свиленград – неизв.) – свиленградски войвода. Терорист. През 1903 г. убива един турски шпионин и лежи 3-4 месеца в затвора. След излизането си влиза в четата на войводата Г. Тенев и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През Балканската война е войвода на чета в Свиленградско, а по-късно е в състава на 14 Воденска дружина от МООП.
Лит.:Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 511; Преображенско въстание. Статии .. ., с. 241; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 353, 354, пак там, а. е. 30, л. 32; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 141

ЖИВКОВ, Константо (неизв., с. Тиквени, Костурско – 4 XII 1904, с. Либишово, Костурско) – костурски районен войвода. Овчар. Самоук. През юни 1901 г. убива един турчин и става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Н. Желински, а след неговата смърт е войвода в Костенарията. Загива в сражение с гръцки андарти.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 841; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 578; ЦДА, ф. 770, а. е. 82, л. 110

ЖИЛЕВ, Иван Михалев (1861, с. Горно Броди, Серско – 12 X 1907, Сер) – председател на Серския ОРК. Завършва прогимназия в Сер. Шивач и бакалин. Председател на РК в с. Горно Броди в продължение на 15 години. През 1906 г. е избран за член на Серския окръжен комитет на ВМОРО. За своята революционна дейност е арестуван, осъден на смърт и обесен заедно с учителя Д. Трендафилов на Ат пазар в Сер.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 311; в. Ден, 1906-1907, бр. 1355; ИИБИ, т. 12, с. 141; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 160; Г. Баждаров, Горно Броди, с. 70; Опис

Иван Жилев (1), Димитър Трендафилов (2)

на сбирката .. ., с. 99; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 16; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 293, 324

ЖОСТОВ, Димитър Антонов, генерал (20 VIII 1868, с. Гайтаниново, Неврокопско – 21 XII 1935, София) – войвода. Военен юрист. Завършва Военното училище в София (1890) и право в СУ"Кл. Охридски" (1897). През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет като военен ръководител в четата на дядо Стою Костов. Участвува във войните за национално обединение. Автор е на два сборника фейлетони: „Негово величество невежеството" и „Негово превъзходителство социалното безгрижие".

ген. Димитър Жостов

Лит.:в. Македонско слово, 1935, бр. 4; в. Утро, 1935, бр. 7935; Освободителното движение в..., т. II, с. XIV; Списък на офицерите от..., 1918, с. 583

Васил Жуглов

ЖУГЛОВ, Васил Хр. (5 XII 1880, с. Въмбел, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Член на ВМОРО от 1900 г. През март 1903 г. начело на селската чета се сражава при с. Смърдеш, Костурско. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание отива в четата на В. Чекаларов. Участвува в превземането на гр. Невеска, в сражението при с. Апоскеп, в похода на отряда на В. Чекаларов в областта Колоня и др.
Лит.:в. Завет, 1932, бр. 3; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 16, л. 1-5

ЗАГОРСКИ, Димитър Георгиев /Д. Г. Хаджибанов/ (2 I 1880, Стара Загора – 1 VII

Димитър Загорски

1942, Стара Загора) – софлийски районен войвода. Учи в Старозагорската мъжка гимназия. През 1903 г. служи в 3 пионерна дружина в гр. Ямбол. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание бяга от казармата и влиза в четата на М. Герджиков. По-късно командува чета и участвува в нападението на Василико (дн. Царево). През 1904 г. е войвода в Беломорска Тракия и обикаля Софлийско, Дедеагачко, Ортакьойско и Димотишко.
Лит.:сп. Завет, 1941, бр. 12, с. 9; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 10-13; Тракийски сборник, кн. 4, с. 158; Борбите в Македония и .. .., с. 841; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 402

ЗАГОРИЧЕВ, Иван Георгиев (неизв., с. Велика, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната смъртна дружина.
Лит.:Ил. Орманджиев, Революционното .. ., с. 325, 328

ЗАНЕШЕВ, Димитър Иванов (21 I 1876, Воден – 24 I 1962, София) – воденски войвода. Търговец. Учи в Солунската българска гимназия, но не я завършва. Занимава се с търговия на шевни машини. Делегат е на Солунския конгрес на ВМОРО (1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание е р. н. и член на щаба на II Солунски революционен окръг. През 1905 г. е войвода на чета във Воденско и води редица сражения с гръцки андарти. По време на Първата световна война работи във военното комендантство в гр. Фере.

Димитър Занешев

Лит.:Притурка на в. Автономия, 7 август 1903 г.; в. Реформи, 1905, бр. 46; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198, т. II, с. 486; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 63

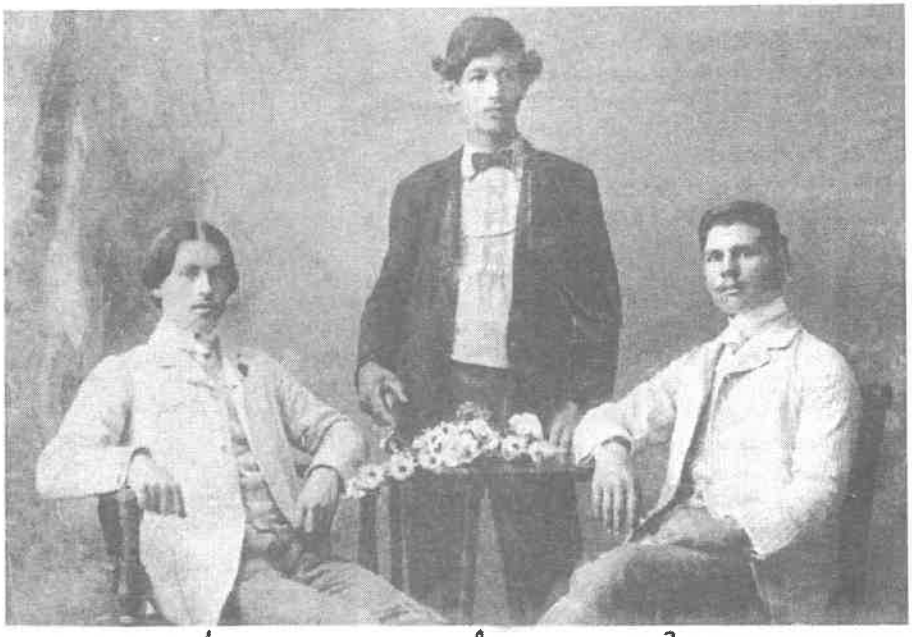
Георги Занков

ЗАНКОВ, Георги Христов (1886, Самоков – 12 VII 1949, София) – серски войвода. Завършва VI-ти гимназиален клас в София. От 1904 до 1907 г. е четник и войвода в Серски революционен окръг. По време на Балканската война с четата си взема участие в освобождаването на Разлог, Банско, Неврокоп и Сер, а като доброволец в МООП се сражава при Булаир и Султан тепе. За проявена храброст е произведен в офицерски чин. През 1914 г. е депутат в Народното събрание. След 1920 г. е председател на Илинденската организация и участвува в редактирането на вестниците: „Илинден“, „Пирин“ и др. Член е на ЦК на ВМРО (об.), но през 1927 г. е изключен от организацията.
Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 1870; в. Независимост, 1924, бр. 1023; ИИИ, т. XXV, с. 245, 256; Енц. Пиринski край, т. I, с. 343; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 402; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11, 573, 578, 589, 594, 612, 617, 619, 621, 623, 625, 627; Списък на офицерите от запаса на .. ., 1917, с. 92; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 491, 515

ЗАПАРТОВ, Стайко Д. (X 1888, с. Съчанли, Гюмюрджинско – неизв.) – войвода. Земеделец. С основно образование. Четник, а след 1922 г. войвода в Дедеагачко, Гюмюрджинско и Софлийско. През април 1923 г. с четата си нападa казармата в Гюмюрджина.
Лит. Ил. Славков, Б. Димитрова, Сачанли, с. 111, 150-152; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 257, пак там, ф. 1738, оп. 1, а. е. 12

ЗАПРЕВ, Димитър (неизв., с. Старчища, Неврокопско – 27 V 1909, Неврокопско) – неврокопски войвода. През 1903 г. е в четата на Г. Делчев и участвува в атентата при Ангиста. По-късно е войвода в Неврокопско. Убит е между селата Долна и Горна Сингартия, Неврокопско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1909, бр. 2785; в. Дебърски глас, 1909, бр. 39; в. Камбана, 1909, бр. 1186; Борбите в Македония и .. ., с. 399, 667; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 340; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 406

ЗАПРЯНОВ, Димитър (1883, с. Караорман, Хасковско – 24 V 1909, Кюстендил) – кратовски районен войвода. През 1902-1903 г. е четник в Одринско и взема участие в Илинденско-Преображенското въстание. В началото на март 1905 г. бяга от казармата и заминава за Драмско с четата на М. Даев. От пролетта на 1906 г. до

Тачо Хаджистоенчев (1), Тодор Берберов (2), Димитър Запрянов (3)

есента на 1907 г. е войвода в Зъхненско, а след това е войвода в Кратовско.
Лит.:в. Ден, 1909, бр. 1996; в. Сговор, 1909, бр. 16; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 1, с. 13, 14, бр. 2, с. 10-12, пак там, бр. 8, с. 11; М. Макдермот, За свобода и съвършенство, с. 425; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 131-138; Хр. Силянов. Освободителните .. ., т. II, с. 579; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е., 94, л. 406

ЗАРОВ, Климент В. (неизв., Охрид – X 1915, неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1894 г. От края на 1901 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. Автор е на проекта на знамето на Охридската чета през Илинденско-Преображенското въстание. Убит е от сърбите по пътя за Дебър.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 31, пак там, 1936, бр. 3-4, с. 17; ИИИ, т. XXV, с. 271; Дневници и спомени на .. ., с. 88; Лихнид. Зборник на трудови, 1988, т. 6, с. 157-163

ЗАФИРОВ, Дельо (1856, Гевгели – 3 IV 1932, Кърджали) – член на Гевгелийския Ок. РК. Шивач. Член на ВМОРО от 1895 г. От 1898 г. е член на околийския комитет в Гевгели. През 1902 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор. През март 1903 г. е амнистиран и отново е член на ръководството на Гевгелийска околия.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1668, 1774; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 160, 161; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 6, 15

Дельо Зафиров

ЗАФИРОВ, Запро (неизв. – неизв.) – тетовски войвода. С основно образование. Войвода в Тетовско след 1920 г.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 147, 712

ЗАФИРОВ, Коце (1869, Радовиш – 6 XI 1915, неизв.) – член на Радовишкия Ок. РК. От 1900 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш. През март 1901 г. е арестуван и лежи в затвора „Куршумли хан", Скопие. След няколко месеца е оправдан и освободен. През 1915 г. е арестуван от сърбите и подложен на жестоки изтезания, от които полудява. Покъсно е убит от тях по пътя за гр. Призрен.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607; А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 104; К. Пърличев, Сръбския режим и .. ., с. 73, 96; К. Ципушев, пос. съч., с. 17

ЗАФИРОВ, Панайот /Панзо/ (1896, Свети Николе, Щипско – 31 VIII 1924, мест. „Три реки", пл. Пирин) – светиниколски войвода. С основно образование. Още като юноша е куриер и член на ВМОРО. По време на Първата световна война е войник в българската армия. След края на войната по нареждане на Т. Александров организира Царевоселската околия. През 1921 г. е арестуван от сърбите, но успява да избяга от затвора в Щип и отива четник при Иван Бърльо. По-късно е помощник войвода и войвода в Светиниколско и участвува в редица сражения със сръбски потери. Убит е заедно с Т. Александров.
Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 84; в. Устрем, 1924-1925, бр. 9; в. Македония, 1928-1929, бр. 865; в. Целокупна България, 1943, бр. 641; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711

ЗАХАРИЕВ /ЗАРЕВ/, Кръстю (1860, с. Оряхово, Серско – 27 VIII 1899, над с. Лопово, Мелнишко) – серски войвода. Хайдутин. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и действува в Мелнишко и Серско. По-късно отказва да се присъедини към четите на ВМОРО и е убит с другарите си при вр. Демирчал, пл. Пирин.
Лит.:в. Реформи, 1899, бр. 27; в. Струма, 1901-1902, бр. 43; сп. Свято дело, 1903, бр. 3, с. 128; Освободителното движение в..., т. II, с. XIV; П. Манджуков, Предвестници на..., с. 233-237; П. Стойков, Кръсто Зарев войвода; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 58

ЗАХОВ, Дафе (неизв., Разлог – 20 IX 1906, Разлог) – член на Разложкия Ок. РК. Покръстен от Г. Делчев. Член на първия РК в Разлог, учреден през 1896 г.
Лит.:Л. Томов, пос. съч., с. 13; Хр. Киров, Спомени, с. 18

ЗДРОЛЬОВ, Коста (неизв., с. Дъмбени, Костурско – неизв.) – костурски войвода. Четник, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Участвува в ръководения от В. Чекаларов поход в албанската област Колоня.
Лит.:ИНВИМ, 1988, т. VIII, с. 59-63; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 387-389

ЗЕЛЕВ, Тодор (1872, Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. Касиер на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш до Хуриета (1908). През Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 236; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 21

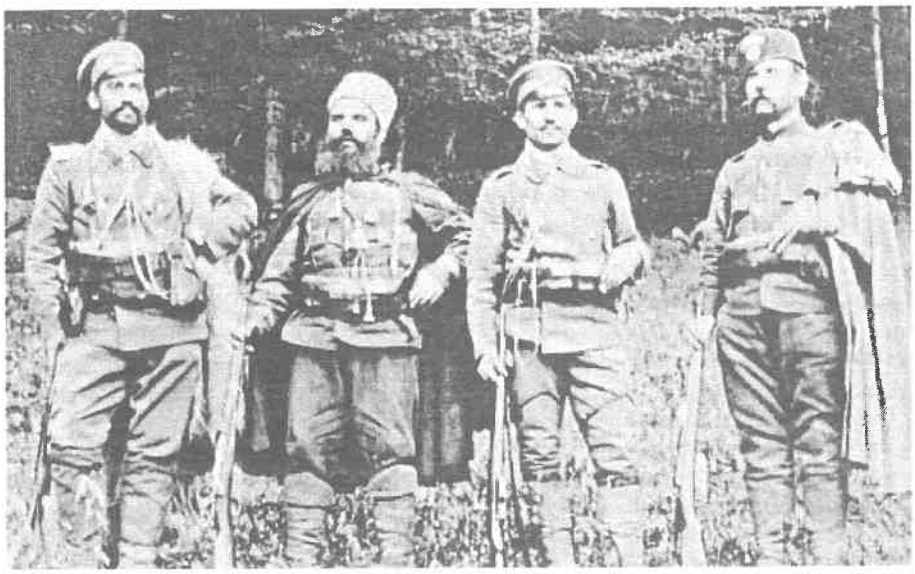
ЗЕЛНИКОВ, Костадин Георгиев (неизв., с. Русиново, Малешевско – неизв., край с. Русиново, Малешевско) – малешевски войвода. Хайдутин. Привлечен в редиците на ВМОРО от Д. Гущанов. Войвода на първата организационна чета в Малешевско (лятото на 1897 г.) Убит е в мест. Суви Лаки, Русинската планина.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIV; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 154, 156; Никола Петров Русински. Спомени, с. 189

ЗИДАРОВ, Петко Димитров (1879, с. Цикнихор, Малкотърновско – 27 I 1960, Варна) – малкотърновски участъков войвода. Учи в родното си село. През 1903 г. е четник при М. Герджиков, Кр. Българията и подвойвода на Ц. Куртев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в нападенията срещу с. Маджура, Малкотърновско и градовете Енияда и Ахтопол.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1962, бр. 1, с. 15; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 180-198; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 512; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 402

ЗЛАТАРЕВ, Иван /Йонче/ Д. (неизв., Охрид – 1957, Корча) – охридски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е четник, а по-късно войвода в Охридско. По време на Първата световна война е в редовете на българската армия. След войната се заселва в Корча и организира бази на четите на ВМРО на албанска територия. От 1924 до 1928 г. е представител на ВМРО в Рим.
Лит.:в. Зора, 1990, бр. 11, с. 7

ЗЛАТАРЕВ, Наум Д. (1874, Охрид – 31 VIII 1903, неизв.) – охридски р. н. Брат на Ив. Златарев. С прогимназиално образование. Златар. Член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид от 1902 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за р. н. Тежко ранен в сражението при мест."Гърмешница" е заловен и убит на шосето между Ресен и Охрид.
Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 4; ИИИ, т. XXV, с. 234; Албум-Алманах Македония. Отдел IX. Обяснителен текст, с. 22; Дневници и спомени за .. ., с. 88, 124; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 461; Никола Петров Русински. Спомени, с. 353

ЗЛАТЕ (неизв., с. Цер, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание

Отляво надясно: П. Дървингов, Дончо Златков, Димитър Зографов и Кочо Аврамов

заедно с войводата Велко водят сражение с турски войски в мест. „Коприндол", недалеч от с. Цер.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 130; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 296

ЗЛАТЕВ, Коце Паунов (неизв., Кочани – неизв., Кочани) – член на Кочанския Ок. РК. Един от първите заклети членове на ВМОРО в Кочани и дългогодишен член на околийския комитет.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 38

ЗЛАТКОВ, Белчо (неизв. – неизв.) – пехчевски войвода.
Лит.:в. Македония, 1911, бр. 509

ЗЛАТКОВ, Дончо /Андон/ Томов (VIII 1856, с. Палат, Петричко – 2 X 1918, Дупница) – петрички войвода. Син е на Златко войвода. Завършва IV отделение в Дупница. От 1884 г. е войвода на хайдушка дружина. Участвува в четническата акция на ВМОК (1895), Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. По време на Балканската война е войвода на чета № 42 и действува в Петричко. Депутат е в XVII обикновено Народно събрание (1914-1919).
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 16; в. Глас, 1912, бр. 49; в. Камбана, 1914, бр. 1906; в. Воля, 1919, бр. 41; сп. Македония, 1903, бр. 10, с. 19; ВИС, 1984, бр. 3, с. 173-177; Албум-Алманах Македония. Отдел IX. Обяснителен текст, с. 4; Борбите в Македония и..., с. 842; Гоце Делчев. Спомени..., с. 406; Енц. Пиринский край, т. I, с. 357; Македонците в..., с. 54; Освободителното движение в..., т. II, с. XIV; П. Дървингов, История на..., т. I, с. 12, 574, 579, 582, 584, 590, 594, 598, 601, 606, 622; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 461, т. II, с. 382, 387; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2061

ЗЛАТКОВ, поп Найден (5 III 1859, с. Сърбиново, Горноджумайско – 25 I 1934, с. Сърбиново, Горноджумайско) – горноджумайски селски войвода. С основно образование. През 1893 г. е ръкоположен за свещеник. Ръководител на местния РК и участвува в Горноджумайското въстание, като войвода на селската чета.
Лит.:в. Македония, 1934, бр. 2179; в. Македонско огнище, 1934, бр. 39; в. Пастирско дело, 1934, бр. 6; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 126

ЗЛАТКОВ, Тодор (1876, с. Поешево, Битолско – 1919, София) – битолски районен войвода. Учител. Учи в Битолската гимназия. Учителствува в родното си село, с. Неред, Леринско и др. Член на ВМОРО от 1896 г. Четник е при Г. Сугарев (от II 1902 г.), а от пролетта на 1903 г. е войвода в Малко Мориово и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1905 г. е в ревизорната чета на Г. Попхристов. След Хуриета е учител, но скоро е арестуван и осъден на 15 г. затвор. По време на Първата световна война служи в 5 Македонски полк, 11 Македонска дивизия.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 1, с. 12; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII, т. II, с. XIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 486; Никола Петров Русински. Спомени, с. 353

ЗНАМЕНОВ, Димитър Киряков (1862, с. Петково, Смолянско – 1952, Асеновград) – председател на Гюмюрджинския Ок. РК. Търговец. Завършва IV отд. в родното си село. По-късно се преселва в Гюмюрджина. Член на ВМОРО от 1901 г. През лятото на 1902 г. е избран за ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Гюмюрджина. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за р. н. в Смолянско.
Лит.:в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1976, бр. 5, с. 36; Г. Ташев, Село Петково, с. 284-288; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 217; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 1003

ЗОГРАФОВ, Димитър Андреев, полковник (15 VIII 1877, Велес – 27 II 1940, София) – войвода. Завършва Военно училище в София (1900). Участвува като войвода на чета в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. Води редица сражения с турски войски в Мелнишко, Разложко и Горноджумайско. През Балканската война е командир на 11 Серска дружина от МООП, а през Пър-

Тодор Златков

полк. Димитър Зографов

вата световна война е командир на ж. п. дружина.
Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 41; в. Български доброволец, 1940, бр. 2-3; сп. Македония, 1904, бр. 1, с. 17; Илинденско-Преображенско въстание 1903. Хронология, с. 150; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 175; Списък на българските офицери .. ., 1918, с. 516; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, 344

ЗОГРАФОВ, Крум Нацев (1884, Велес – 4 V 1922, с. Кошево, Щипско) – щипски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1904 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО във Велес, а през 1907 г. е четник при Иван Алябака и се сражава при „Ножот", Прилепско. По време на Балканската война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП. През Първата световна война е командир на 49 планински взвод в Моравската военноинспекционна област. След 1920 г. е войвода в Щипско.
Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 24; в. Освобождение, 1922, бр. 14; в. Целокупна България, 1943, бр. 669; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIV; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 160

ЗОГРАФОВ, Никола Петров (1869, с. Ораовец, Велешко – 25 XI 1931, София) – задграничен пунктов началник. Часовникар. През 1895 г. се свързва с Г. Делчев и е назначен за пунктов началник в Кюстендил, на който пост остава до пролетта на 1901 г. Активно участвува в организирането на бомболеярницата в с. Сабляр, Кюстендилско. Дългогодишен председател е на македонското дружество в Кюстендил. Автор е на книгите: „Няколко думи за борбите в М. -одринската организация" и „Строежа на живота. Едно обяснение на въпросите: 1. Как се създаде погрома на България. 2. Защо не може да бъде извоювана автономията на Македония и Одринско".
Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1532; ИИИ, т. XXV, с. 182, 250; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 341; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 406; Обзор на архивните фондове .. ., 1963, кн. I, с. 182; НБКМ-БИА, ф. 23

ЗОЙЧЕВ, Данаил (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. Търговец. На конгреса на Прилепския революционен район през есента на 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 250, 257; Сто години .. ., с. 95.

ЗЪРЗОВСКИ, Михаил (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – рекански войвода. През 1902 г. е войвода на четата от с. Галичник.
Лит.:Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ИВАН БАНСКАЛИЯТА /Ив. Банскалиев/ (неизв. – май 1906, с. Кнеже, Светиниколско) – тиквешки районен войвода. Анархист. През 1905 г. е четник при П. Самарджиев, а по-късно е войвода в Тиквешко. Загива на път от района си за Княжество България.
Лит.:Ал. Мартулков, пос. съч., с. 131, 132; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 275, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 165

ИВАН ГАРСКИ (неизв., с. Гаре, Реканско – неизв.) – рекански селски войвода. Войвода на селската чета в с. Гаре, Реканско.
Лит.:в. Дебърски глас, 1909, бр. 14

ИВАН ДАСКАЛА вж. Апостолов, Иван

ИВАН ДОБРИНИЩАНИНО /Ив. Костадинов Пумпалов/ (неизв., с. Добринища, Разложко – неизв.) – горноджумайски войвода. През 1902 г. е четник при Я. Сандански, а през 1912 г. е войвода в Разложко и Горноджумайско.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII; НБКМ-БИА, ф. 189, а. е. 6, л. 89; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 97, л. 910

ИВАН /ЙОН/ Кафеджията (неизв., с. Раково, Битолско – 5 IX 1903, над с. Щърково, Преспанско) – битолски районен войвода. Терорист. Четник при Г. Сугарев (1902), а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Буф-кол, Битолско. Загива с 20 свои четници в мест. „Бигала", близо до с. Щърково, Преспанско.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 31; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 8, с. 13-14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 43, 72; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 380, 381

ИВАН МЕСАРА /Ив. Месаров/ (1858, с. Подереш, Радовишко – 30 VI 1913, с. Подереш, Радовишко) – радовишки войвода. Близък другар на Г. Делчев. От 1898 г. е четник, а по-късно е войвода в Радовишко. С четата си обслужва канала Кюстендилския пункт – р. Вардар, като пренася и придружава материали и чети за вътрешността. Зверски е убит от сръбските власти.
Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 27; в. Родина, 1918, бр. 507; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 334; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 94; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 2, л. 5

ИВАН ОХРИДСКИ вж. Златарев, Иван

ИВАН ПАШАЛИЯТА /Ив. Станков/ (18 X 1850, с. Берово, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. Земеделец. Четник при дядо Ильо Малешевски (1875). Участвува в Кресненско-Разложкото въстание. По време на Сръбско-българската война е в отряда на кап. Паница. През 1902 г. действува с четата си в Петричко и Малешевско.
Лит.:в. Реформи, 1904, бр. 1; сп. Македония, 1903, бр. 8, с. 4-8; Македонците в .. ., с. 102, 103; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 160, 161

ИВАН СТРАНДЖАТА (неизв., с. Ратово, Малешевско – януари 1914, Пехчево) – малешевски войвода. През 1908 г. е войвода в Малешевско. Убит е от сръбските власти заедно с войводата П. Дудуков.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2283; в. Ден, бр. 1423; в. Воля, 1914, бр. 365; в. Камбана, 1914, бр. 1812; К. Пърличев, Сръбския режим и .. ., с. 44

ИВАН ХАДЖИЯТА вж. Тодоров, Иван

ИВАН ШАБАНА (неизв., с. Дабиля, Струмишко – неизв.) – струмишки селски войвода. Войвода на селската чета в с. Дабиля.
Лит.:Васил П. Драгомиров, Спомени (ръкопис), с. 26

ИВАНОВ, Атанас (1874, Прилеп – неизв.) – секретар на Прилепския Ок. РК. Учител в Прилеп, Ресен и др. Член е на първия РК в Прилеп, а от 1895 до 1902 г. е негов секретар. На няколко пъти е арестуван и малтретиран, а от януари до декември 1902 г. лежи в Битолския затвор. След излизането си от затвора отива четник при П. Ацев. От пролетта на 1903 г. е секретар на войводата Хр. Оклев и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1904 г. заминава за София, където работи в Дирекцията на статистиката.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; Албум Македония. Обяснителен текст към илюстрации „Македонският въпрос", с. 45; Г. Попхристов, пос. съч., с. 10; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 224-229, 237; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII

ИВАНОВ, Аце (1884, с. Цапари, Петричко – неизв.) – петрички войвода. Войвода

Аце Иванов с четата си

на чета от 1904 г. в Петричко и Поройско. През 1913 г. е в състава на 14 Воденска дружина на МООП.
Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 27; сп. Ил. Илинден, 1930, бр. 3, с. 7; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 147

ИВАНОВ, Вангел (неизв., с. Тушин, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1901 г. е подгонен от турските власти и става нелегален, а след това се прехвърля в Княжество България. През април следващата година е изпратен от ген. Цончев с чета в Гевгелийско. На 15 X 1902 г. води ожесточено сражение с турска войска при връх „Титин камък", Гевгелийско.
Лит.:А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 148, 240, 242-247

ИВАНОВ, Васил (1884, с. Руля, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след 1904 г. е войвода на местната чета. По-късно емигрира в Торонто, Канада.
Лит.:Илинден 1903-1953, Индианаполис, САЩ

ИВАНОВ, Димитър /Таки/ 1866, с. Екшису, Леринско – 16 IX 1913, с. Велгощи, Охридско) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и учителствува в Крушово, Охрид и др. През 1901 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. През 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. Той е един от водачите на Българо-албанското въстание срещу сръбските власти. След разгрома му е заловен и разстрелян заедно с още 28 души край с. Велгощи.
Лит.:в. Пряпорец, 1913, бр. 16; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 8; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 109; Г. Томалевски, пос. съч., с. 169; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 30, обр. 5; Т. Николов, Спомени .. ., с. 153; Охрид и Охридско низ .. ., с. 254

ИВАНОВ, Димо (неизв., с. Лахчани, Кичевско – неизв.) – член на Кичевския Ок. РК. През 1905 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Кичево.
Лит.:Т. Николов, пос. съч., с. 384

ИВАНОВ, Илия /И. Ив. Шилегаров/ (1867, Прилеп – неизв., София) – член на Прилепския Ок. РК. Учител и публицист. Завършва българската гимназия в Солун (1889). Дълги години е учител и директор на българските училища в Прилеп, Охрид и др. От 1896 до 1898 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп. Автор е на книгата „География на Македония"(1928).
Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 109; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 132, 136, 139, 147, 226; 100 години ново .. ., с. 108, 148

ИВАНОВ, Йордан (1886, Куманово – 8 VIII 1911, с. Сергиево, Щипско) – войвода. Анархист. Учител. Четник при В. Аджарларски и Т. Александров, а от 1909 до 1911 г. е войвода в Кумановско и Щипско.
Лит.:в. Македония, 1911, бр. 527; в. Стрела, 1911, бр. 11, 17; в. Утро, 1911, бр. 1573; в. Свобода или смърт, 1928, бр. 84, с. 6; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 1, с. 15; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XV

ИВАНОВ, Коста (неизв., с. Ърбино, Охридско – неизв.) – охридски войвода. Помощник-войвода на Д. Димитров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при охридските села Издеглавье, Мраморец и др.
Лит.:Освободителното движение в .. ., , т. I, с. XXIII; Илинденско-Преображенско въстание 1903. Хронология, с. 102; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар..., с. 149

ИВАНОВ, Костадин (1876, с. Календра, Серско – неизв., мест."Легин", между с. Мелникич и с. Христос, Серско) – серски войвода. През 1901 г. е арестуван и лежи една година в затвора. След освобождаването си, става нелегален и войвода на местната чета. В сражението при с. Баница, Серско, когато загива Г. Делчев, е ранен и ослепява с едното си око. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава в района си. Предаден, той е обграден с двама свои четника. В завързалото се сражение е тежко ранен, остава да прикрива другарите си и с последния куршум се самоубива.
Лит.:в. Български юг, 1944, бр. 111

ИВАНОВ, Константин /Кочо/ (1872, Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1899). Учителствува в Дойран, Кукуш, Прилеп и др. Член е на околийските комитети на ВМОРО в Кукуш (1900-1901) и Прилеп (1901-1902). През януари 1902 г. е арестуван и осъден на смърт. По-късно е амнистиран и учителствува в Царибродско.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 143, 240; 100 години ново .. ., с. 127-129; Т. Влахов, пос. съч., с. 188;АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 520, л. 81

ИВАНОВ, Лука, подпоручик /Л. Ив. Поплуков/ (24 VII 1867, Панагюрище – 13 VIII 1906, Баювите колиби, над с. Сборско, Воденско) – воденски околийски войвода. Като ученик е доброволец в Сръбско-българската война (1885). Завършва Военно училище в София (1887) и служи в 5 Дунавски полк. През 1892 г. е осъден на 15 г. затвор за участие в заговор срещу княз Фердинанд. От 1900 г. е в редовете на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е военен ръководител в четата на Гьорче Петров. От 1904 г. е назначен за ръководител на Воденския революционен район и води редица сражения с гръцки чети. Предаден от власи е убит по време на сън от андарти. Заедно с него загива и войводата Ат. Караташов и седем четника.
Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 14; в. Ден, 1905-1906, бр. 955, пак там, 1906-1907, бр. 1127; в. Илинден, 1923, бр. 23; в. Македония, 1928-1929, бр. 854; в. Обзор, 1935-1936, с. 23; сп. Македоно-одрински преглед, 1905-1906, бр. 1, с. 10, пак там, бр. 4, с. 59; пак там, 1906-1907, бр. 29, с. 455; сп. Родина, 1930-1931, бр. 2, с. 13; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 5, с. 5; А. Сониксен, пос. съч., с. 18-22, 24-29, 33-56, 162-165, 188-193; Борбите в Македония и .. ., с. 189, 196-198, 530, 531, 533, 633, 808; Г. Баждаров, Духат на .. . с. 148, 149; Дневници (стенографически) на Осмото обикновено народно събрание. Втора редовна сесия. 19 X 1895 – 4 II 1896. Книга III, с. 432-437; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII, т. II, с. XV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 350, т. II, с. 579; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 171

ИВАНОВ, Марко /Мати/ /М. Ив. Петров/ (20 VI 1877, с. Палеор, Кайлярско – 16 XII 1933, София) – костурски центрови войвода. Куриер. Участвува в доставяне на оръжие за организацията. През 1903 г. е четник при пор. Г. Папанчев. Присъствува на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на загорицкия център. След превземането на гр. Клисура е назначен за комендант на града. През Балканската война е войвода на чета № 17 и действува в Леринско.

Марко Иванов

Лит.:в. Македонско слово, 1934-1935, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 4, с.

16, пак там, 1938, бр. 10, с. 7; А. Симеонов, пос. съч., с. 11; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 39; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 232; Освободителното движение в.. ., т. II, с. XV; П. Дървингов, История на .. ., с. 11, 574, 590, 601, 610, 640

ИВАНОВ, Михаил (1872, с. Кнеже, Щипско – неизв.) – войвода. По време на Балканската война е доброволец в 2 рота, 3 Солунска дружина на МООП. В хода на бойните действия е назначен за войвода на разузнавателна чета и действува в Кешанско. Кавалер е на ордена за храброст IV степен.

Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 225, 226; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 95

ИВАНОВ, Никола (неизв. – неизв.) – член на ВМОК. Търговец. На първия конгрес на Македонските братства в Княжество България (март 1895 г.) е избран за член на ВМОК.

Лит.:сп. ИПр., 1983, бр. 3, с. 102; Борбите в Македония и .. ., с. 842; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 341; Евтим Спространов, пос. съч., т. I, с. 449; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 415, пак там, а. е. 28, л. 466

ИВАНОВ, Павле (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Долна Дебърца и се сражава при с. Ботум, Охридско (29 юли).

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149

ИВАНОВ, Панайот /Пане/ (неизв., Неготино – неизв., Кюстендил) – председател на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Член на първия революционен комитет в Кавадарци, основан от Д. Груев, и негов пръв председател (1894-1899). През 1901 г. е арестуван във връзка със Солунската афера и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през пролетта на 1903 г. По време на Балканската война е доброволец в 3 Солунска дружина на МООП.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 842; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII, т. II, с. XV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 41; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 104, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27

ИВАНОВ, Петър (неизв. – неизв.) – петрички войвода. През 1905 г. с четата си действува в Петричко.

Лит.:сп. Македоно-одрински преглед, 1905-1906, бр. 15, с. 237

ИВАНОВ, дядо Пешо (1843, с. Пезово, Кумановско – 7 II 1905, с. Кутлиберг, Кумановско) – кумановски селски войвода. Кмет и войвода на селската чета в родното си село. С четирима свои четници се притичва на помощ на кумановския войвода К. Нунков и загива заедно с него.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 11; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1969, бр. 1, с. 44; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 311, 312

ИВАНОВ, Стойчо (неизв., с. Горничево, Леринско – неизв.) – леринski войвода.

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 10, с. 5

ИВАНОВ, Стоян /Ст. Ив. Поплуков/ (1879, Панагюрище – неизв.) – воденски войвода. Търговец. Брат на Лука Иванов. След смъртта на Т. Чочков организира чета, въоръжава я със собствени средства и идва във Воденско през 1907 г. Войвода е до Хуриета.

Лит.:ИДА, 1992, т. 64, с. 135; Ал. Сониксен, пос. съч., с. 165

ИВАНОВ, Тодор (неизв., с. Видраре, Софийско – 20 VII 1900, с. Робово, Малешевско) – малешевски войвода. Завършва железарското училище в Самоков, където членува в революционния кръжок „Трайко Китанчев". През май 1900 г. е изпратен от Г. Делчев с чета в Малешевско. Обграден от потеря, загива в пламъците на подпалената от турците къща, в която се намира, заедно с цялата си чета.

Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 967; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 14; сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XV

ИВАНОВ, Тома (15 IV 1875, с. Пътеле, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Дзоле Стойчев. След края на въстанието до 1906 г. е селски войвода и ръководител на местния РК.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 456

ИВАНОВ, Трифун (1879, с. Янковец, Преспанско – неизв.) – преспански селски войвода. Терорист. През 1900 г. е арестуван във връзка с убийството на поп Ставре в Битоля и е осъден на 10 години затвор в окови. Лежи в Битолския затвор. В началото на 1903 г. е амнистиран. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Избища, Преспанско.

Лит.:в. Нова борба, 1901, бр. 38; в. Право, 1901-1902, бр. 31; сп. ВИС, 1989, бр. 6, с. 176, 180-182; Г. Попхристов, пос. съч., с. 23, 25; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 16; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 69, л. 145

ИВАНЧО КАРАСУЛИЯТА /Ив. Христов Орджанов/ (VIII 1875, с. Карасуле, Солунско – 22 III 1905, мест. „Джарлов рид", до с. Лесково, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Без образование. Терорист на ЦК на ВМОРО. През пролетта на 1896 г. е арестуван и лежи 7 месеца в затвора в Солун. От есента на 1897 г. е нелегален и войвода на първата организационна чета в Солунско. През лятото на 1899 г. пленява Туран бег и взима 2000 лири откуп. По време на Илинденско-Преображенското въстание води редица сражения в Гевгелийско и Ениджевардарско. Загива в сражение с цялата си чета.

Лит.:в. Отзив, 1903, бр. 529; в. Реформи, 1903, бр. 32, пак там, 1905, бр. 33; в. Илинден, 1924, бр. 6; сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 22; сп. Македонски вести, 1935, бр. 1, с. 7, 8; пак там, бр. 24, с. 1; ИИИ, т. 7, с. 353-358, 372-374, пак там, т. 8, с. 325-327, 330, 331, 336, 337; А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 114-120, 124-128, 352-356; К. Младенов, пос. съч., с. 49-54; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463, т. II, с. 580; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, л. 14-36; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 25, л. 1-4, пак там, а. е. 35, л. 1, 2; ЦДА, ф. 771, а. е. 55, пак там, а. е. 74, л. 12, 13, 17, 71

ИВАНЧО СЪДИЯТА /Ив. Ил. Судията/ (неизв., с. Требатовище, Малешевско – 20 XII 1901, Кюстендил) – войвода. По време на Кресненско-Разложкото въстание е в отряда на Д. Попгеоргиев. След въстанието се заселва в Кюстендил. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). С четата си е авангард на дружината „Пирин Планина" и се сражава при с. Габрово, Горноджумайско. По-късно е член на настоятелството на Македонското дружество в Кюстендил.

Лит.:в. Право, 1895, бр. 38; в. Изгрев, 1901, бр. 35; в. Реформи, 1901-1902, бр. 42; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 408, пак там, а. е. 23[а], л. 463

ИГНАТИЕВ, Яким /Я. И. Златков/ (14 VIII 1870, Кратово – 7 VI 1901, Солун) – член на ЦК на ВМОРО. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и математика в СУ „Кл. Охридски" (1893). Учителствува в Одрин, Сер и др. Член е на ООРК (1897-1900), на Серския ОРК (1900), а от март 1901 г. е член на ЦК. Загива при нещастен случай.

Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 13; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV, т. II, с. XV; П. Шатев, В Македония .. ., с. 183; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 113

ИЗВОРСКИ, Борис (1897, с. Извор, Ениджевардарско – VIII 1928, над с. Добринище, Разложко) – ениджевардарски войвода. От 1922 г. е войвода в Ениджевардарско и води редица сражения със сръбски и гръцки войскови части. Загива в междуособните борби във ВМРО, разгоряли се след убийството на ген. Ал. Протогеров.

Лит. в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 83, с. 8; в. Македонска правда, 1934, бр. 22; По стъпките на Стоян Мишев и

Тодор Паница, с. 15-20; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 370, 389, 393, 402

ИЗМИРЛИЕВ, Пано Ставрев (1872, Неготино, Тиквешко – X 1928, Неготино, Тиквешко) – член на Тиквешкия Ок. РК. Фурнаджия. Завършва III прогимназиален клас. Член на ВМОРО от 1894 г. От 1900 до 1908 г. е член на Тиквешкия околийски комитет и ръководител на градския комитет на ВМОРО в Неготино. През 1913 г. е един от ръководителите на Тиквешкото въстание срещу сръбските окупационни власти и член на революционния щаб.

Лит.:в. Македония, 1928, бр. 607, 612; в. Тиквеш, 1942, бр. 1; Д. Гоцев, национално-освободителната .. ., с. 48; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 95-97, пак там, а. е. 165

ИКОНОМОВ, Гьошо (неизв., Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. По време на Винишката афера (1897) е арестуван и жестоко изтезаван. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Щип през 1904 г.

Лит.:ИИБИ, т. 6, с. 508, 515, 520

ИКОНОМОВ, Димитър Иванов (17 I 1873, с. Ловча, Неврокопско – 5 VIII 1922, Неврокоп) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1899). Учителствува в с. Сърбиново, Горноджумайско, с. Старчища, Неврокопско и др. Участвува в аферата „мис Стоун". През 1903 г. е арестуван и лежи в солунския затвор „Еди куле". Амнистиран е през 1904 г. Член е на Неврокопския Ок. РК и районен войвода, а от 1906 г. е член на Серския ОРК на ВМОРО. Участвува във войните за национално обединение. През 1920 г. е избран за кмет на Неврокоп.

Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 29; в. Македония, 1922, бр. 236; в. Пиринско дело, 1982, бр. 154; ИИИ, т. XXV, с. 253; Безсмъртните 1922-1944, с. 64; Енц. Пирински край, т. I, с. 373; ЦДА, ф. 1508, оп. 1, а. е. 472, л. 1, 2

ИКОНОМОВ, поп Димитър /поп Д. Попгеоргиев/ (неизв., Крива Паланка – неизв.) – член на Кривопаланечкия Ок. РК. Брат на В. Попгеоргиев. Член е на първия революционен комитет в Крива Паланка, основан през февруари 1896 г.

Лит.:К. В. Груев, пос. съч., с. 36, 39

ИКОНОМОВ, Димитър /Мицо/ Тенчов (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. Завършва българската гимназия в Солун (1897). Като учител в Кукуш (1898-1899) и Щип (1899-1900) е член на околийските комитети на ВМОРО. През 1901 г. е арестуван, осъден на 6 години затвор и изпратен на заточение. В началото на 1903 г. е амнистиран , но не след дълго отново е арестуван и осъден на 15 години затвор. Лежи в скопския затвор „Куршумли хан". През 1906 г. е амнистиран и заминава за Женева, където завършва зъболекарство. Работи като зъболекар в Скопие, а по-късно емигрира в САЩ.

Лит.:ИИБИ, т. 6, с. 504; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Д. Влахов, пос. съч., с. 15; Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 198; ЦДА, ф. 754, оп. 1, а. е. 18, л. 20

ИКОНОМОВ, Мирчо (неизв., Кукуш – неизв.) – струмишки войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Кр. Асенов в Кукушко. След въстанието е четник при Хр. Чернопеев, а по-късно е войвода в Струмишко. Делегат е на Струмишкия окръжен конгрес през 1905 г.

Лит.:в. Право, 1912, бр. 521; сп. Македонска мисъл, 1946, бр. 3-4, с. 130; Т. Влахов, пос. съч., с. 199, 207, 233; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 242

ИКОНОМОВ, Стамат Попгеоргиев, капитан (1 XII 1867, Малко Търново – 5 IX 1912, София) – одрински войвода. Завършва Военно училище в София (1887). През 1901 г. напуска армията. Привлечен от М. Герджиков, той заминава за Одринско. На конгреса на „Петрова нива" е избран за член на Главното ръководно боево тяло. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Бунархисарско. Присъствува като делегат на Рилския конгрес на ВМОРО (1905).

Лит.:сп. Завет, 1938, бр. 671, пак там, 1941, бр. 12; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 402; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XV; Офицерският корпус в .. ., т. III-IV, с. 34; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 462, т. II, с. 579; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 138-143, пак там, а. е. 81, л. 638-689

ИЛИЕВ, Александър (15 X 1879, Враца – XII 1901, с. Добра Лъка, Петричко) – петрички околийски войвода. Учител. Близък другар на Кр. Асенов и Г. Делчев. Завършва гимназия в София (1898). В началото на 1900 г. отива учител в с. Дедино, Радовишко, а по-късно е учител в Серско. През 1901 г. е в четата на Хр. Чернопеев и участвува в аферата „мис Стоун". След това е назначен за войвода в Петричко.

Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; сп. Свято дело, 1902, бр. IV-V, с. 177, 178; сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 5; А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 98, 224; А. Страшимиров, Кръстю Асенов, с. 17, 19, 40, 41, 46, 49, 51; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XV; Отчет на Софийската мъжка г-я 1897-1898, с. 440

ИЛИЕВ, Борис /Б. И. Попмихов/ (1882, Берковица – 28 VI 1930, Берковица) – горноджумайски войвода. Завършва V клас. Четник е при мичман Саев (1902), пор. С. Атанасов (1903), кап. Ю. Стоянов (1905), а след това при полк. Янков и Ст. Неделчев. По време на Балканската война е войвода на чета № 30 и действува в Горноджумайско и Солунско. През Междусъ-

Стамат Икономов

Борис Илиев с четата си

южническата война е в състава на 14 Воденска дружина на МООП.
Лит.:в. Септемврийско слово, Михайловград, 1983, бр. 3387; сп. Ил. Илинден, 1930, бр. 10, с. 8; ВАИ, 1989, с. 48, 49; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 15, 574, 579, 584, 590, 594, 598, 601, 606; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 156

ИЛИЕВ, Велян /В. Ил. Чипуров/ (1878, с. Смилево, Битолско – 15 VIII 1903, Дупенската пл., Преспанско) – преспански войвода. Завършва българската гимназия в Битоля. Учител е в Битоля, с. Смилево, Битолско и с. Герман, Преспанско. От юли 1901 г. е нелегален. Четник е при Н. Русински, Д. Димитров и Сл. Арсов. Делегат е на Смилевския конгрес и е определен за р. н. в Преспанско. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при с. Наколец, с. Ръмби и др. Загива в сражение с турски войски, заедно с другия преспански р. н. Н. Кокарев. Погребан е в с. Щърбово, Преспанско.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 30; Борбите в Македония и .. ., с. 843; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 462

ИЛИЕВ, Димко вж. Кочовски, Димко Илиев

ИЛИЕВ, Иван /И. И. Танев/ (23 IX 1885, с. Ново село, Струмишко – 10 X 1923, Горна Джумая) – член на Струмишкия ОРК. Учи в Солунската българска гимназия. Като ученик става член на групата на „гемиджиите“ и участвува в Солунските атентати (1903). Арестуван и е осъден на 101 г. затвор. Успява да избяга от затвора и отива четник при Хр. Чернопеев. След въстанието е инспектор на четите в Струмишко и член на Струмишкия ОРК. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905) и на Скопския окръжен конгрес (1906). След Хуриета следва право в Загреб и София (1913). Работи като адвокат в Струмица и Горна Джумая.
Лит.:в. Независимост, 1923, бр. 817; в. Пиринско дело, 1983, бр. 201; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; Алманах на завършилите..., т. I, с. 67; Безсмъртните 1922-1944, с. 25; Енц. Пиринский край, т. I, с. 378; Пиринский соколи, с. 69-83; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 374, 486; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 215, 242, 304

ИЛИЕВ, Иван (1850, с. Дедино, Радовишко – 16 III 1915, с. Дедино, Радовишко) – малешевски войвода. През 1902 г. е войвода в Малешевско. Заедно с двамата сина е жив закопан от сръбските власти.
Лит.:сп. Свято дело, 1902, бр. IV-V, с. 182; К. Пърличев, Сръбският .. ., с. 93

ИЛИЕВ, Костадин (2 IV 1872, Радовиш – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. Завършва педагогическия курс при българската гимназия в Солун (1895). През 1895 г. е учител в Горна Джумая и е един от основателите на първия РК на ВМОРО в града.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 3; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 112; М. Юруков, пос. съч., с. 76

ИЛИЕВ, Наум (неизв., с. Издеглавье, Охридско – неизв.) – охридски войвода. Четник е при Т. Христов (1902) и Д. Димитров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Охридско. След въстанието е четник при Г. Сугарев, а от есента на 1906 г. е войвода в Гяват кол, Битолско. През септември 1907 г. е в четата на П. Чаулев в Охридско.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; ИДА, 1992, т. 64, с. 134; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 56, л. 93, пак там, а. е. 66, л. 745; пак там, а. е. 67, л. 459, 507

ИЛИЕВ, Ст. (неизв. – неизв.) – кичевски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Рабетин кол, Кичевско.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903), Мемоар .. ., с. 155

ИЛИЕВ, Янаки (1881, Дойран – 3 I 1941, Бяла) – член на Дойранския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1900). Учителствува във Велес, Дойран и др. Председател е на околийския комитет на ВМОРО в Дойран (1904-1905). През март 1905 г. е арестуван и осъден на 20 години затвор. Лежи в затвора „Йени куле“, Солун.
Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 19; в. Заря, 1941, бр. 6467; Б. Янишлиев, пос. съч., с. 48; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 96; К. Хаджидинев, пос. съч., 24, 54; М. Теменугов, пос. съч., с. 165; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 120

ИЛИЕВ, Янаки (неизв., Свиленград – 21 VII 1913, Свиленград) – председател на Свиленградския Ок. РК. Обущар. Завършва VI клас в Пловдивската гимназия. Член на ВМОРО от 1896 г. От 1898 г. до началото на 1901 г. е председател на околийския РК в Свиленград. Заклан е от турците при окупирането на Свиленград през Междусъюзническата война.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1976, бр. 12, с. 66; А. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 250, 252, 253, 296 – 298; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 286, 291, 295; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Л. Милетич, Разорението на .. ., с. 47, 48; Н. Спиров, пос. съч., с. 74-77

ИЛИЕВ, Янаки /Я. И. Кюркчиев/ (неизв., Кавадарци – 9 X 1905, с. Шивец, Тиквешко) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител, а по-късно работи като кожухар. Учи в българската гимназия в Солун. Член е на основания от Д. Груев през лятото на 1894 г. в Кавадарци РК. Учител е в с. Мачуково, Гевгелийско (1900 – 1901). През 1901 г., във връзка със Солунската афера, е арестуван, осъден на 7 години затвор и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през април 1903 г.
Лит.: А. Динев, Илинденската..., т. I, с. 147; Освободителното движение в..., т. I, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 41; П. Камчевски, Лазо Ридов – Асијата, с. 149; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 91

ИЛИОВ, Христо Неделков (1878, с. Радево, Демирхисарско – неизв.) – битолски селски войвода. Млекар. Самоук. Член на ВМОРО от 1901 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. От 1904 до 1907 г. е четник при Ал. Стефанов и Т. Арсов.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 326

ИЛИЯ КОВАЧЕВИЦА вж. Тетимов, Илия

ИЛИЯ КЪРЧОВАЛИЯТА /И. Аргиров Джютов/ (1856, с. Кърчово, Демирхисарско – VII 1918, с. Кърчово, Демирхисарско) – демирхисарски околийски войвода. Хайдутин. Без образование. Четник е при хайдушкия войвода Георги Зимбилев. Участвува в Кресненско-Разложкото въстание и в акцията на Македонския комитет (1895). През 1897 г. е четник при Г. Делчев, а от 1899 г. е войвода в Демирхисарско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1906 до 1908 г. е задграничен пунктов началник в с. Рила. След Хуриета се завръща в родното си село, но през 1909 г. е арестуван и осъден на доживотен затвор. От 1913 г. е пунктов началник в с. Петрово, Демирхисарско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1909-1910, бр. 136; в. Ден, 1909, бр. 2081; в. Родина, 1918, бр.

Илия Кърчовалията

Илия Лерински с четници на гроба на Т. Александров

635; в. Македонска правда, 1934, бр. 41; Илинден 1903-1924. Сборник в .. ., с. 11; Енц. Пиринский край, т. I, с. 383; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464, т. II, с. 582; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, тетрадка I[а], л. 4-18, 21; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, л. 30

ИЛИЯ ЛЕРИНСКИ /И. Иванов Которкин/ (1884, с. Баница, Леринско – 18 VI 1934, София) – леринский околийски войвода. На 16 г. става нелегален. Четник е при М. Лерински и Т. Кляндже, и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. По-късно е районен войвода до Хуриета. През март 1911 г. е отново нелегален. След 1920 г. е околийски войвода в Леринско.

Лит.:в. Македония, 1911, бр. 504; в. Македонска правда, 1934, бр. 42; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX

ИЛИЯ ТЕТОВЧЕТО (неизв., Тетово – неизв., с. Капиново, Велешко) – велешки войвода. Загива в сражение с турска войска заедно с войводата Г. Попов.

Лит.:А. Мартулков, пос. съч., с. 100

ИЛОСКИ, Наум (неизв., с. Глобочица, Охридско – 4 VIII 1903, мест."Горица", близо до с. Сливово, Охридско) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село и загива с още петима свои четника.

Лит.:Освободителното движени в .. ., т. I, с. XXIV

ИЛЬО (неизв., с. Безиково, Кочанско – III 1908, с. Мещница, Пехчевско) – малешевски войвода. Открит от турска войска, загива с цялата си чета, в развалините на разрушената от оръдия къща.

Лит.:в. Време, 1908, бр. 86; в. Гражданин, 1908, бр. 299; в. Камбана, 1908, бр. 2366

ИЛЬО ДЕДИНЧЕТО /И. Георгиев/ (неизв., с. Дедино, Радовишко – 22 V 1903, пл. Асанлия, близо до с. Смилянци, Радовишко) – радовишки войвода. Терорист, а по-късно войвода. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 27; Ст. Жечкин, пос. съч., с. 45

ИМОВ, Георги /Гоце/ Атанасов (28 IV 1870, Кукуш – 28 IV 1961, Кърджали) – член на Кукушкия Ок. РК. Търговец. Учи в българската гимназия в Солун. През 1891 г. я напуска и заедно с Г. Делчев постъпват във Военното училище в София. След завършването му, се завръща в Кукуш и се занимава с търговия на пашкули. През 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш. След 1919 г. се преселва в Кърджали.

Лит.:Гоцев лист, София, 1933, бр. 1, с. 2; в. Нов живот, 1983, бр. 84; Т. Влахов, пос. съч., с. 215

ИНГИЛИЗОВ, Иван Попарсениев (20 VII 1882, с. Пехчевски чифлик, Малешевско – 28/29 IX 1944, между селата Церово и Айдарово, Горноджумайско) – член на Струмишкия ОРК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие и следва история и философия в София и Загреб. Учителствува в Струмица, Горна Джумая, Скопие, Пехчево и др. Като представител на Струмишкия ОРК присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903). Участвува като войвода на чета в Илинденско-Преображенското въстание и действува в Струмишко, Радовишко и Малешевско. Избиран е неколкократно за народен представител. След 9 IX 1944 г. е арестуван и убит заедно с други дейци на ВМРО в мест. „Айдаровско дере".

Лит.:в. Държавен вестник, 1945, бр. 236; сп. Независима Македония, 1932, бр. 1, с. 8, 9; сп. Векове, 1977, бр. 3, с. 68, 69; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV, т. II, XVI; С. Гоцев, пос. съч., с. 149, 193; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198

ИНДЖЕВ, Рали Стоянов (неизв., с. Кула, Лозенградско – неизв.) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва VI клас в българската семинария в Цариград. От 1902 до 1904 г. е учител в Дедеагач и член на околийския комитет на ВМОРО. През 1904-1905 г. е учител в Одрин и запасен член на ООРК. След това учителствува в Лозенград, Свиленград, Сер и др.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 606, пак там, а. е. 16, л. 226, 275

ИНДЖОВ, поп Ангел (9 III 1866, с. Славеино, Смолянско – 5 VII 1939, с. Славеино, Смолянско) – златоградски р. н. Член на ВМОРО от 1899 г. През 1900 г. е ръкоположен за свещеник в Златоград, а през май 1901 г. е назначен за ръководител на района. През следващата година е арестуван, осъден на 101 години затвор и изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. Амнистиран през 1904 г., той се завръща в родното си село.

Лит.:Н. Хайтов, пос. съч., с. 151-154; П. Карапетков, пос. съч., с. 248, 270; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 144-153; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 409

ИЧКО ГЮПЧЕТО вж. Гюпчев, Христо Димитров

ИЧКО ПАМУКЧИЯТА (неизв. – неизв.) – член на Леринския Ок. РК. Член на първия революционен комитет на ВМОРО в Лерин, основан от Г. Попхристов през учебната 1899 – 1900 г.

Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 18

ЙОВАН /Йон/ Лисолаецът /Иван Роглев/ (неизв., с. Лисолай, Битолско – неизв.) – битолски районен войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е районен войвода в Битолско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 154, 193, 196, 228, 236

ЙОВАНОВИЧ, Йово (1874, Цетина, Черна гора – 28 XI 1909, Битоля) – битолски войвода. Анархист. Участвува в заговор срещу черногорския княз Никола и е осъден задочно на смърт. Служи като офицер в сръбската армия. Емигрира в България и се включва в национално-освободителното движение на българите в Македония. През 1902 г. е в четата на мичман Саев. По време на Илинденско-Преображенското движение е в четата на Г. Петров и участвува в сражението при с. Пчанища, Мориовско, където загубва едното си око. През 1904 г. е определен за войвода в Битолско.

Лит.:в. Бъдаще, 1901-1903, бр. 38; в. Вести, 1909, бр. 41; в. Дебърски глас, 1909,

бр. 36; в. Ден, 1909, бр. 2068; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 4, с. 3; Г. Попхристов, пос. съч., с. 102, 103; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV, т. II, с. XVI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 462

ЙОВЕВ, Арсо /А. Локвички/ (1870, с. Локвица, Кичевско – 10 III 1923, мест."Вицбегово", край Скопие) – поречки войвода Самоук. Дълги години е емигрант в Трансилвания и Румъния. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Йордан Пиперката. След въстанието е поречки войвода и води ожесточени сражения с четите на сръбската пропаганда. През 1922 г. е изпратен във Велешко със задачата да проведе директивата на ЦК на ВМРО – в предстоящите избори българското население да подкрепи листата на кандидатите-членове на Сръбската комунистическа партия, тъй като тогава единствено сръбските комунисти признават българският характер на населението в Македония. Заловен, той е осъден на смърт и разстрелян, заедно с другаря си Петър Ацев от с. Теово, Велешко.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 25, пак там, 1923, бр. 11; в. Независима Македония, 1923, бр. 5; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 5; Освободителното движение в..., т. II, с. XVI;Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 140-141; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 290, 301

ЙОВЕВ, Атанас (неизв., с. Муртино, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. Ръководител на РК на ВМОРО в с. Муртино. През 1906 г. бяга нелегален и образува чета, с която действува до Хуриета.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 1, с. 14

ЙОВЕВ /Йовчев/, Йордан (неизв., с. Годиве, Охридско – неизв.) – охридски войвода. През 1915 г. е войвода на 20 членна чета в Охридско и води няколко сражения със сръбски войски.

Лит.:Ев. Янкулов, пос. съч., с. 177; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 151

ЙОВИЦОВ, Кирил Стефанов (неизв., с. Баница, Гостиварско – неизв.) – тетовски войвода. През 1924 г. е войвода в Тетовско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 93

ЙОВКОВ, Арсени Танасков (25 III 1882, с. Селце, Дебърско – 14 IX 1924, с. Бараково, Кюстендилско) – дебърски войвода. Учи в българската гимназия в Битоля. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на войводата Т. Христов, а след смъртта на брат си Нико е войвода на неговата чета. Участвува във войните за национално обединение. Автор е на поемите „Проклетина" (1905) и „Люлебургаз" (1912). Редактира в."Илинден" (1921-1926).

Лит. в. Илинден, 1924, бр. 1; в. Македонско знаме, 1945, бр. 9, пак там, 1946, бр. 62-63; в. Работническо дело, 1965, бр. 214; сп. Македонски вести, 1935, бр. 32, с. 1; Иван Михайлов, Спомени, т. III, с. 1023; Изменниците на .. ., с. 116

ЙОВКОВ, Нико Танасков (1879, с. Селце, Дебърско – 11 VIII 1903, с. Мраморец, Дебърско) – дебърски войвода. Учител. Брат на Ар. Йовков. Завършва българската гимназия в Битоля. Учителствува в дебърските села Гари, Селце и др. и полага основите на революционната организация в Дебърско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. В сражението над с. Мраморец е ранен в коляното, остава да прикрива другарите си и се сражава докато е убит.

Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 5; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV

ЙОВЧЕВ, Йордан (неизв., Куманово – 7 II 1913, Куманово) – председател на Кумановския Ок. РК. Търговец и член на училищното настоятелство. Градски войвода и дългогодишен ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Куманово. Убит е от сръбския майор Булкович с 47 удара с нож.

лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 611; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 5, 11, 17, 55

ЙОВЧЕВ, Петруш (1880, Охрид – 6 II 1932, Русе) – охридски войвода. С начално образование. Заминава на гурбет при братята си в Русе. През 1902 г. заедно с другаря си Стефан Пенев заминават за Битоля за да се включат в революционната борба. Заловени от турските власти са осъдени и лежат в Битолския затвор. Амнистиран през 1903 г. П. Йовчев заминава за Охрид. Отначало е член на градската терористична група, а по-късно е назначен за войвода на чета с която участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През Балканската война е доброволец в 9 Велешка дружина на МООП.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1593; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 8, с. 13

ЙОЛЕВ, Славчо (неизв., с. Слатина, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. През април 1906 г. е войвода на селската чета в родното си село.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а, е. 66, л. 281

ЙОН ПАШАТА, /Й. Найдов Димов/ (1878, с. Тройкръсти, Прилепско – 20 XI 1907, Битоля) – битолски районен войвода. Член на ВМОРО от 1900 г., а през 1902 г. е четник при Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Иван Кафеджията. През 1904 г. е войвода в Кичевско, а от 1905 г. е войвода в Битолско. Умира от дифтерит.

Лит.: в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 73;сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 6, с. 5, 6; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 73, пак там, а. е. 104; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 331, 332, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 46, л. 1

Йон Пашата

ЙОНЧЕ (неизв., с. Латово, Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода.

Лит.:в. Македония, 1927-1928, бр. 440

ЙОНЧЕВ, Божил Бранков (8 XII 1881, с. Церецел, Софийско – неизв.) – разложки войвода. Завършва I клас. Четник е при Д. Златков (1900), кап. Юрдан Стоянов (1901 – 1902) и мичман Т. Саев (1903). По време на Горноджумайското въстание е войвода в Разложко.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 344

ЙОНЧЕВ, Панайот (1877, с. Брезница, Костурско – неизв., Битоля) – костурски селски войвода. Член на ВМОРО от 1898 г. От 1902 г. е селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Коте Христов, която действува в Преспанско. След въстанието е отново селски войвода, а от 1904 г. е четник при П. Кляшев. След Хуриета емигрира в САЩ.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 92, 93

ЙОРДАН (неизв., с. Дупяни , Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода.

Лит.:в. Македония, 1927-1928, бр. 440

ЙОРДАН ПИПЕРКАТА /Й. Силянов Ангелов/ (23 VI 1870, с. Козица, Кичевско – 10 VIII 1903, с. Сълб, Кичевско) – битолски войвода. Без образование. През 1887 г. заминава за София и работи като фурнаджия. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). През 1897 г. участвува в първата организационна чета в Кичевско, а от 1900 г. е войвода в Битолски Демирхисар. Делегат е на Смилевския конгрес. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание в мест."Кера-

Йордан Пиперката

мидница“, близо до с. Сълб. В завързалото се сражение Йордан Пиперката е тежко ранен и за да се попадне жив в ръцете на турците се самоубива.

Лит.:в. Автономна Македония, 1903, бр. 13; в. Илинден, 1926, бр. 38; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 33; в. Пиринско дело, 1983, бр. 176; сп. Македония, 1903, бр. 6, с. 13; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 3, с. 13, пак там, 1930, бр. 2, с. 11, пак там, 1941, бр. 2, с. 6; Освободителното движение в..., т. I, с. XLI, т. II, XL; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469; Зл. Горшески, Йордан Пиперката; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ЙОСИФОВ, Илия /И. Й. Митрев/ (неизв., Охрид – 8 XII 1914, пл. Бабуна, Велешко) – битолски войвода. Терорист. През 1907 г. става четник, а по-късно е пом. войвода на Сл. Пирчев. През 1909 г. е арестуван, осъден на 3 години и лежи в Битолския затвор. В началото на 1912 г. е освободен и участвува в атентата на „Банк Салоник“ в Битоля, след което става нелегален. Назначен е за битолски полски войвода. През Балканската война участвува в освобождаването на Битоля. След Междусъюзническата война е арестуван от сръбските власти и хвърлен в Битолския затвор. Убит е от сърбите край ханчето „Зър попе“ в Бабуна планина, по пътя от Прилеп за Велес.

Лит.:в. Нова България, 1914, бр. 46; в. Свобода, Чикаго, 1914, бр. 58; в. Илинден, 1922, бр. 46; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 32, обр. № 7; М. Куманов, пос. съч., с. 115; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVI; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 343

ЙОСИФОВ, Мите /Димитър Й. Хаджидимитров/ (1875, с. Влахи, Мелнишко – 25 III 1936, Горна Джумая) – член на Горноджумайския Ок. РК. Шивач. Един от основателите на революционната организация в Горна Джумая (1895) и дългогодишен член на околийския комитет на ВМОРО. Участвува в аферата „Мис Стоун“. Помощник-кмет на Горна Джумая (1925-1930).

Лит.:Енц. Пиринski край, т. I, с. 406; М. Юруков, пос. съч., с. 76, 84, 85

ЙОСИФОВ, Михаил (неизв., с. Латово, Кичевско – неизв.) – кичевски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава при Латовската гора, Долно Кичево (21 юли) и на вр. Пясък, пл. Чальоица, Рабетин кол, Кичевско (27 август).

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 155

ЙОСИФОВ, Наум /Н. Й. Митрев/ (1888, Охрид – неизв.) – охридски войвода. Брат на Ил. Йосифов. С основно образование. Член на ВМОРО от 1902 г. В края на с. г. е арестуван, инквизиран и хвърлен в затвора в Охрид. През пролетта на 1903 г. е освободен и изпълнява куриерски задачи. През есента на с. г. заминава на гурбет в Румъния. В края на 1904 г. пристига в София, включва се в четата на Ив. Алябака и заминава за Велешко. След 1910 г. е войвода в Гяваткол, Битолско. Участвува в Българо-албанското въстание против сърбите. След 1923 г. е войвода в Охридско. През 1946 г. е арестуван в Охрид, осъден на смърт, но по-късно е помилван и присъдата е заменена с доживотен затвор.

Лит.: в. Илинден, 1926, бр. 10; в. Македония, 1931, бр. 1443-1452; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 16; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 476; М. Куманов, пос. съч., с. 115; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е., л. 1

ЙОСИФОВ, Пане (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава при с. Цървена вода, Долна Дебърца, Охридско (30 VII 1903 г.).

Лит.:Македония и Охридско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149

ЙОТОВ, Владимир (неизв., Пазарджик – неизв.) – член на ООРК. Учител. Завършва Роберт колеж в Цариград. Учител в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ и същевременно е член на окръжния комитет на ВМОРО от 1896 до 1899 г. По-късно участвува в редактирането на излизащия в Цариград в.“Прогрес“ (1899-1901).

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 4, с. 5; Д-р Петър Берон и Одринската .. ., с. 120, 473; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 36[a], л. 90

ЙОТОВ, Дачо (неизв., с. Турски Тръстеник, Тетевенско – 25 XI 1911, с. Войница, Велешко) – велешки околийски войвода. През 1904 г. е четник при Ст. Димитров във Велешко, а след неговата смърт при пор. П. Константинов. От лятото на 1906 до септември 1907 г. е околийски войвода. През април 1909 г. участвува в похода на младотурците към Цариград за възстановяването на конституцията.

Лит.:в. Вести, 1908-1909, бр. 87, с. 3; в. Македония, 1911, с. 533; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 521; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 126, 136, 201

ЙОТОВ, Трайко вж. Гъотов, Трайко Минов

К. ХАСАРДЖИЯТА вж. Хасърджиев, Костадин Христов

КАБРАКОВ, Григор (неизв. – неизв.) – член на Струмишкия ОРК. През 1906 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Струмица.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 309

КАЗАНДЖИЕВ, Атанас (неизв. – неизв.) – касиер на ВМОК. На IV конгрес на Македонските дружества в Княжество България (1897) е избран за член на ВМОК.

Лит.:в. Глас Македонски, 1897, бр. 33; в. Автономия, 1898, бр. 12; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 118

КАЗАНСКИ, Вангел (неизв., с. Арджан, Гевгелийско – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. Рибар. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Кр. Асенов. От 1904 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш. През 1907 г. е арестуван, но е освободен по недоказаност от ареста.

Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 208, 215, 218, 222

КАЗЕПОВ, Андрей (1878, с. Янковец, Ресенско – 11 IV 1904, с. Сенокос, Мелнишко) – кресненски войвода. Завършва прогимназия в Цариград и гимназия в Битоля (1900). Още като ученик става член на ВМОРО. Учителствува в Банско (1900-1901) и Струмица (1901). През 1902-1903 г. е четник при Я. Сандански. В началото на пролетта на 1904 г. заминава с чета за Кресненско. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Революционен лист, 1904, бр. 19, с. 3, 4; в. Реформи, 1904, бр. 21; в. Македония, 1929, бр. 750; в. Обзор, 1935, бр. 5; сп. Ил. Илинден, 1926-1927, бр. 1, с. 13; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 141; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV, т. II, с. XVI; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 111, т. II, с. 371

КАЗЕПОВ, Георги /Г. Ангелов Стоянов/ (21 II 1880, с. Калиманци, Мелнишко – 23 IX 1923, с. Пиперица, Мелнишко) – мел-

нишки околийски войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1900). Член на ВМОРО от 1900 г. Учителствува в с. Черешница, Демирхисарско, Мелник и др. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като четник при Я. Сандански. През 1905 г. е избран за секретар на Мелнишкия Ок. РК. От 1906 г. е мелнишки околийски войвода, а от 1907 г. е и член на Серския ОРК. По време на Балканската война с четата си се сражава при Рупелското дефиле, а по-късно влиза в състава на 7 Рилска дивизия. През 1920 г. е избран за кмет на Мелник.

Лит.:в. Пиринско дело, 1980, бр. 37, пак там, 1981, бр. 235; сп. Антени, 1988, бр. 1, с. 152-165; Безсмъртните 1922-1944, с. 54; Ил. Филянов, пос. съч., с. 62, 63; Ил. Бижев, пос. съч., с. 276, 279

КАИКОВ, Иван Стоянов (10 II 1874, Бунар Хисар – 15 II 1965, София) – член на Лозенградския Ок. РК. Завършва IV клас в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1892) и е назначен за учител в Лозенград. През 1900 г. във връзка с „Керемедчиоглувата афера“ е арестуван, осъден на 15 години затвор и изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. През 1907 г. е амнистиран и се завръща в Лозенград. По време на Балканската война е в четата на М. Герджиков, а по-късно е доброволец в МООП. След Първата световна война работи в Българската Екзархия в Цариград.

Иван Каиков със семейството си

Лит.:в. Пряпорец, 1900, бр. 58; в. Пастирско дело, 1939, бр. 15; в. Народен пастир, 1946, бр. 22; в. Тракийска дума, 1947, бр. 25; Тракийски сборник, кн. I, с. 102, 105, 119; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., , с. 513; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 98-118, пак там, а. е. 36[а], л. 120; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 111

КАЙМАКАНСКИ, Йованче (неизв., с. Кокошине, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода.

Лит.:Иван Арсениев Николов, Спомени (ръкопис), с. 5

КАКАЛОВ, Васил Трандафилов (1878, с. Дъмбени, Костурско – 5 VII 1913, близо до гара Сурович, Леринско) – костурски селски войвода. Член на ВМОРО от 1900 г. Урежда канали за пренасяне на оръжие от Гърция за Костурско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на дъмбенската чета. През Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. Загива при преминаването на ж. п. линията Битоля-Солун в района на гара Сурович.

Лит.:в. Родина, 1918, бр. 645; в. Илинден, 1922, бр. 14; в. Македония, 1933, бр. 2024; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 4, с. 7; В. Иванов, пос. съч., с. 33-36

КАЛАБУРОВ, Кръстьо /Ставро/ Наков (20 X 1877, с. Дъмбени, Костурско – 8 X 1939, Пловдив) – костурски центрови войвода. С първоначално образование. Член на ВМОРО от 1902 г. Участвува в сражението при „Локвата“, Костурско (21 V 1903 г.). По време на Илинденско-Преображенското въстание е центрови войвода и е в отряда на П. Кляшев. През Балканската война е доброволец в МООП.

Лит.:в. Зора, 1939, бр. 6102; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 1, с. 12, 13; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 24, л. 1-14; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36[а], л. 19.

КАЛАЙДЖИЕВ, поп Алексей Минджов (6 I 1865, с. Дервент, Дедеагачко – неизв.) – член на Дедеагачкия Ок. РК. С основно образование. От 1887 до 1893 г. е учител в с. Дервент. Ръкоположен е за свещеник през 1893 г. и служи в родното си село до 1920 г., когато е прогонен от гръцките власти. През 1895 г. става член на ВМОРО, а през 1901 г. е избран за член на Дедеагачкия околийски комитет.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1973, бр. 4, с. 33; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 153; Ст. Попов, пос. съч., с. 4; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 262, 273; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 357, 578

КАЛАЙДЖИЕВ, Кръсте Стериов (неизв., Струга – X 1912, неизв.) – стружки градски войвода. Дългогодишен градски войвода и участник в Илинденско-Преображенското въстание. Присъствува като делегат на Битолския окръжен конгрес през 1907 г. При обявяването на Балканската война е арестуван от турците и умира от нанесения му побой по пътя Охрид – Битоля.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 30, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 8; Дневници и спомени .. ., с. 235; Ев. Янкулов, Охрид в .. ., с. 168; Охрид и Охридско низ .. ., с. 254

КАЛЕВСКИ, Диме П. (неизв., с. Вранещица, Кичевско – неизв.) – член на Кичевския Ок. РК. През 1905 г. е ръководител на РК в родното си село и е член на околийския комитет на ВМОРО в Кичево.

Лит.:Т. Николов, пос. съч., с. 385

КАЛЕЙЧЕВ /Калейчиев/, Благой (1868, с. Владово, Воденско – 16 IV 1923, София) – председател на Прилепския Ок. РК. Завършва българската гимназия в Солун (1891). Учителствува в Прилеп, Битоля, Солун, Стара Загора и др. През 1896-1898 г. е директор на училището в Прилеп и председател на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 16, с. 4; в. Независима Македония, 1923, бр. 9; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 91, 152, 154; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 226; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; 100 години .. ., с. 149

КАЛЕЙЧЕВ, Вангел (13 VII 1866, с. Владово, Воденско – неизв.) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва СУ „Кл. Охридски“, специалност химия (1893). Учител е в Сер и член на окръжния комитет

Учители и ученици в Българското девическо педагогическо училище в Солун (1910-1911)

на ВМОРО. Участвува в Солунския конгрес на ВМОРО (април 1896 г.).
Лит.:Алманах на завършилите .. ., с. 14; Борбите в Македония и .. ., с. 105

КАЛЕНДЖИЕВ, Васил С. (неизв., с. Пътеле, Леринско – неизв., гр. Дейтон, Охайо, САЩ) – леринski селски войвода. През 1902 г. е четник при Т. Кляндже в и Д. Клюсев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 30 души. По-късно емигрира в САЩ.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 9, с. 12; Г. Попхристов, пос. съч., с. 75; Юбилеен сборник на в."Народен глас" 1907-1918, с. 258; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 9, л. 4; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 34

КАЛИНСКИ, Дино (неизв., с. Калиново, Кукушко – неизв.) -кукушки войвода. През 1903 г. е в отряда на Кр. Асенов, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Кукушко.
Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 194, 196, 198; М. Теменугов, пос. съч., с. 179; Т. Влахов, пос. съч., с. 208

КАЛКАНДЖИЕВ, Константин Петков (неизв., Малко Търново – 8 VII 1913, вр."Повиен", Паланечко) – бунархисарски войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). През 1902 г. е изпратен от Г. Делчев за войвода в Костурско. В Гърция е заловен от властите и лежи повече от три месеца в затвора в Лариса. След като е освободен той се завръща във Варна. През февруари 1903 г. заминава за Одринско с четата на М. Герджиков. Назначен е за войвода в Бунархисарско. Присъствува на конгреса на „Петрова нива". През 1905 г. е в четата на кап. Ал. Протогеров в Струмишко. По време на Балканската война е доброволец в 8 Костурска дружина на МООП. Загива в сражение със сърбите.
Лит.:в. Тракия, 1931-1932, бр. 449, с. 3; сп. Македонски вести, 1935, бр. 37; Г. Попаянов, пос. съч., с. 368, 392; Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 31, 33, 84, 88, 93, 109, 110, 117, 119, 130; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 170, 332

КАЛОЯНОВ, Георги (11 V 1877, Малко Търново – неизв.) – бунархисарски селски войвода. Учител. Завършва VI кл. в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон". Учителствува в с. Докуз-юк, Лозенградско и с. Урум-Беглия, Бунархисарско. Присъствува на Пловдивския конгрес на ВМОРО (1902). През пролетта на 1903 г. е избран за войвода на смъртната дружина в с. Урум-Беглия. Делегат е на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и действува в Бунархисарско.
Лит.:Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 106-111; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 513; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403

КАЛУДОВ, Стоян (неизв., с. Маджура, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Учител. През 1902 г. става член на ВМОРО и е избран за секретар – касиер на селския РК. На следващата година е назначен за войвода на смъртната дружина в родното му село. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на Ц. Куртев. Сражава се при малкотърновските села Маджура, Курфоколиба и др.
Лит.:Ив. Орманджиев. Революционното .. ., с. 373-379

КАЛФОВ, Атанас Ив. (6 I 1875, Лозенград – неизв.) – член на Малкотърновския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Съученик е с Г. Делчев и Л. Маджаров. Учителствува в Лозенград (1892-1896), Малко Търново (1896-1903) и др. Председател е на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново (1897-1902). През пролетта на 1903 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. От м. май до 20 юли с. г. е пунктов началник в с. Алан-Кайряк. По-късно е отново учител в Лозенград. През март 1908 г. е арестуван и лежи в Одринския затвор, но е освободен в навечерието на Хуриета.
Лит.:В. Божинов, пос. съч., с. 373; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91, Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 13-19; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 514; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 249

КАЛЧЕВ, Атанас (ок. 1893, Кавадарци – неизв.) – тиквешки войвода. С основно образование. Убива един сръбски пандурин и отива четник при М. Шкартов. От лятото на 1925 г. е войвода в Тиквешко. Убит е след септември 1944 г. от титовистите в Македония.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 942; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 485; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 370, 385, 390, пак там, а. е. 16, л. 160, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 165

КАЛЪЧЕВ, Дельо Петров (1877, с. Богданци, Гевгелийско – 1917, неизв.) – гевгелийски районен войвода. Нелегален е от 1899 г. Четник е при Кр. Българията, Ан. Кьосето, Кр. Асенов и др. Участвува в аферата „мис Стоун". От есента на 1903 г. е войвода в Гевгелийско и Дойранско. По време на Балканската война е доброволец в МООП. През есента на 1915 г. е отново войвода в Гевгелийско. Безследно изчезва по време на Първата световна война.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 10; в. Македония, 1932, бр. 1768; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 150; НБКМ-БИА, ф. 405, а. е. 1, л. 23, пак там, кол. 42, а. е. 68, л. 53; ЦДА, ф. 1, а. е. 1, л. 15, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 23, 44, 47, 85

КАМЕ ДВОРИШКИ вж. Лазаров, Камен

КАМИЛСКИ, Стоян /Ст. Вълчев Махеров/ (1870, с. Камила, Малкотърновско – 8 VI 1938, Варна) – малкотърновски участъков войвода. С основно образование. От пролетта на 1902 г. е четник при Г. Кондолов. Делегат е на конгреса на „Петрова нива", където е определен за войвода на III революционен участък. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Цикнихор.
Лит.:в. Тракия, 1933, бр. 528; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 127-138; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 514; М. Герджиков, Спомени .. ., с. 403; Хр. Караманджуков, Подготовката на .. ., с. 71

КАМЧЕВ, Тодор /Т. К. Петров/ (1880, Неготино – 10 V 1961, София) – тиквешки войвода. Учител. С прогимназиално образование. Учителствува в тиквешките села Барево (1898-1899) и Клино (1899-1900), а след това е секретар на училищното настоятелство в Неготино. През 1903 г. превежда четата на Б. Сарафов за Битолско. Десетар, войвода на градската чета, а през 1905 г. е член на Тиквешкия околийски комитет на ВМОРО. Той е един от основателите на Народна федеративна партия (българска секция) в Неготино (1909). През 1913 г. участвува в Тиквешкото въстание срещу сърбите. След 1920 г. работи като чиновник в Македонската народна банка в София.
Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 198; П. Камчевски, Революционерното движение во Тиквешията до Балканските войни, с. 102; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 81, пак там, а. е. 165

КАНАЗИРЕВ, Владимир Николов, майор (14 X 1879, Разлог – XII 1962, Ню Йорк) –

майор Владимир Каназирев

разложки войвода. Брат на Владислав Каназирев. Завършва Военно училище в София (1901). По време на Илинденско-Преображенското въстание начело на чета заминава за Разложко, където е определен за военен ръководител на района. Напуска военната служба през 1909 г. и постъпва на дипломатическа работа. През Балканската война е командир на 4 Битолска дружина от МООП, а през Първата световна война е дружинен командир в 62 пех. полк. След войната завършва право в Париж (1921). По-късно заминава за САЩ и се установява в гр. Сент Луис, където е преподавател в местното училище.

Лит.:в. Български доброволец, 1935, бр. 10; в. Пиринско дело, 1984, бр. 275; Енц. Пирински край, т. I, с. 416; Списък на генералите .. ., 1903, с. 252; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344, 345

КАНАЗИРЕВ, Владислав Николов (1876, Разлог – 25 XI 1950, София) – разложки войвода. Търговец. Завършва семинария в Цариград. Завръща се в Разлог, където се занимава с търговия, като същевременно е и ръководител на РК в града. От края на 1902 г. е нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за разложки р. н. След амнистията през 1904 г. се завръща в родния си град и отново се занимава с революционна дейност. Избран е за първия кмет на Разлог след освобождението му (1912).

Лит.:Енц. Пирински край, т. I, с. 416; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344

КАНАЗИРЕВ, Иван Николов (1872, Разлог – 16 X 1920, София) – председател на Разложкия Ок. РК. С прогимназиално образование. Секретар (1896), а от 1897 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Разлог. През 1901 г. подгонен от турските власти бяга при брат си Петър в София. Двамата основават фирма за производство на сапун. Правят големи дарения за просперирането на родния им град.

Иван Каназирев

Лит.:Енц. Пирински край, т. I, с. 417; Л. Томов, пос. съч., с. 12, 13

КАНДИЛАРОВ, Дионисий (23 I 1876, Кукуш – неизв.) – председател на Скопския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1896) и право в Лозана, Швейцария (1907). Учителствува в Скопие, Одрин, Солун и др. Като учител в Скопското основно училище е ръководител на окръжния комитет на ВМОРО (1897-1899).

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 7, с. 5; В. Божинов, пос. съч., с. 331; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 113, 156; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 65; Т. Влахов, пос. съч., с. 160

КАНЕВЧЕВ, Атанас (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид преди 1900 г.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 13

КАНТАРДЖИЕВ, Чудомир Петров (23 IX 1883, Сливен – 17 IX 1924, Пловдив) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва гимназия в Сливен. През 1904 г. е четник при Я. Сандански. По-късно е окръжен ревизор на четите в Серския окръг и нелегален член на Серския ОРК (1906). През 1909 г. е учител в Сер. Със стипендия отпусната му от младотурците следва машинно инженерство в Лозана, Швейцария. По време на Балканската война начело на чета участвува в освобождаването на Пиринския край.

Чудомир Кантарджиев

Лит.:в. Утро, 1924, бр. 4547; в. Македонско знаме, 1945-1946, бр. 9, 62-63; в. Пиринско дело, 1982, бр. 253; в. Сливенско дело, 1983, бр. 89; сп. Македонски вести, 1935, бр. 26, с. 1; Михаил Герджиков. Спомени.. ., с. 403; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 580; Юр. Анастасов, пос. съч., с. 104

КАНТУРОВ, Стоян Иванов (14 IX 1884, Пехчево – 22 VI 1959, Благоевград) – малешевски войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. Учителствува в Неготино, Пехчево, с. Падеж, Горноджумайско и др. През май 1906 г. е арестуван, осъден на 101 г. затвор и изпратен на заточение. Освободен е по време на Хуриета. След 1919 г. е войвода на чета, а от 1925 г. завежда заедно с Б. Тиков Малешевската околия. От 1941 г. до 1944 г. е кмет на Пехчево. След 9 IX 1944 г. е арестуван в Горна Джумая и предаден на властите в Скопие. Осъден на смърт. Помилван, присъдата е заменена с доживотен затвор и той лежи в Индризово и Стремска Митровица до 1953 г., когато е амнистиран.

Стоян Кантуров

Лит.:в. Пиринско дело, 1992, бр. 11; ИИИ, т. XXIX, с. 267; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 375, пак там, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 275

КАРА ТАШО /Атанас Караташов/ (неизв., с. Острово, Воденско – 13 VIII 1906, Баювите колиби, над с. Сборско, Воденско) – воденски районен войвода. През пролетта на 1903 г. е в четата на Ал. Кипров във Свиленградско. От 1904 г. е войвода във Воденско. През ноември 1904 г. край с. Саракиново унищожава четата на андартския капитан Епаминодас. Загива заедно с Лука Иванов.

Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 1204, 1207; в. Реформи, 1904, бр. 4; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 10, пак там, 1939, бр. 3, с. 7; Илинден 1903-1953, Индианаполис, САЩ, с. 214; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 580

Павел Караасановски (вляво), Ташко Цветков (в средата), Апостол Христов Фръчковски (вдясно)

КАРААСАНОВСКИ, Павле Гаврилов /П. Караасан/ (1869, с. Лазарополе, Реканско – неизв., Дебърско) – реканski войвода. Зидар. Член на ВМОРО от 1899 г. Четник е при Я. Янев в Кичевско, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Реканско. След въстанието заминава за Княжество България. През пролетта на 1904 г. се завръща отново и застава начело на новосформираната реканска чета. През март 1905 г. се сражава с турска войска край с. Селце, Дебърско. Загива при трагични обстоятелства.

Лит.:в. Балкански куриер, 1905, бр. 23, 35; Дебърски глас. Възпоменателен брой, 1928; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 9, с. 4, 5; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 152; Т. Николов, пос. съч., с. 215; Г. Тодоровски, пос. съч., с. 351-354;356-358

КАРАБЕЛЕВ, Найдо (неизв. – неизв.) – прилепски войвода. През лятото на 1913 г. води с четата си сражение в Прилепско със сръбски военни части.

Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим и ..., с. 54

КАРАБИБЕРОВ, Илия (неизв., Сливен – неизв.) – малешевски войвода. Завършва подофицерска школа. Войвода е от 1901 г. и действува в Струмишко и Малешевско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. По време на Балканската война е доброволец в 11 Серска дружина и е знаменосец на МООП. Кавалер е на ордена за храброст.

Лит.:в. Утро, 1903, бр. 1269; в. Български доброволец, 1940, бр. 12, л. 6; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 7, с. 3; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXV; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 727

КАРАДАЕВ, Стоимен П. (неизв., с. Железница, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски селски войвода. На 22 IX 1902 г. с четата си напада спахията Юмер чауш и с това дава сигнала за избухването на Горноджумайското въстание.

Илия Карабиберов (седналият по средата)

Лит.:в. Реформи, 1902-1903, бр. 38, с. 3

КАРАДЖОВ, Иван Христов (8 XII 1875, с. Лешко, Горноджумайско – 26 V 1934, Горна Джумая) – член на ЦК на ВМРО. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895) и консерватория в Петербург, Русия (1902). Учител е в Солун, Скопие, Горна Джумая и др. През пролетта на 1903 г. е арестуван и лежи в затвора „Беяз куле“ в Солун. Амнистиран, той е учител в Сер и председател на окръжния комитет на ВМОРО (1905-1907). Участвува във войните за национално обединение. На VII конгрес на ВМРО (1928) е избран за член на нейния ЦК.

Иван Караджов

Лит.:в. Македония, 1934, бр. 2276; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 6, пак там, 1933, бр. 7, с. 2; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1023, т. IV, с. 981;АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2927, л. 3

КАРАДЖОВ, Стефан (неизв., с. Игуменец, Петричко – неизв.) – малешевски войвода. През лятото на 1922 г. с четата си действува в Малешевско.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 35

КАРАДИМЧЕВ, поп Ахил Константинов (неизв., Охрид – неизв. член на Охридския Ок. РК. Учител. През април 1904 г. е избран за секретар на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. Арестуван, през март 1905 г. е осъден на три години затвор. Амнистиран е през Хуриета. По-късно приема свещенически чин. През 1918 г. е архиерейски наместник в Охрид.

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 14; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 64, л. 64, 130

КАРАЙОВОВ, Тома Иванов (17 IV 1869, Скопие – 2 XII 1950, София) – член на ВМОК. Завършва право в СУ“Кл. Охридски“ (1895). На II конгрес на Македонските дружества в Княжество България (XII 1895) е избран за член на ВМОК, а на X конгрес (VIII 1902) е избран за подпредседател на комитета на Хр. Станишев. През 1908 г. е избран за председател на Съюза на българските конституционни клубове в Турция. Участвува в редактирането на в.“Право“ (1894-1896), в.“Пряпорец“ (1898-1932) и в.“Автономия“ (1903). От 1904 г. работи в Министерството на външните работи.

Лит.:сп. Сливница, 1951, бр. 1-2, с. 8; ИИИ, т. XXV, с. 247; Алманах на завършилите..., с. 19; В. Божинов, пос. съч., с. 373; Енц. Пиринski край, т. I, с. 420; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXV, т. II, с. XVII; Т. Николов, пос. съч., с. 386; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463, т. II, с. 580; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 89, 368

Поп Ахил Карадимчев (зад него е Ангел Узунов)

КАРАМАНДЖУКОВ, Христо Иванов (14 XII 1876, с. Чокмаково, Смолянско – 23 II 1952, София) – смолянски войвода. Завършва философия и педагогика в СУ"Кл. Охридски" (1908). Агитатор-организатор е в Смолянския, Гюмюрджинския, Дедеагачкия и Малкотърновския революционни райони. Делегат е на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Смолянско и е член на ръководното боево тяло на района. Председател е на Тракийския научен институт (1934-1945). Автор е на книгите „Западно-тракийските българи в своето културно-историческо минало, с особен поглед към тяхното политико-революционно движение" (1934), „Родопа през Илинденско-Преображенското въстание" (1986), „Подготовка на Илинденско-Преображенското въстание в Странджа – Малкотърновски революционен район 1902-1903" (1996) и др.

Лит. сп. Родопа, 1943, бр. 2; Алманах на завършилите .. ., с. 43, Борбите в Македония и .. ., с. 845; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 514; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403; НБКМ-БИА, ф. 284

КАРАМАНОВ, Атанас (неизв., с. Дабиля, Струмишко – 1 VIII 1911, с. Дабиля, Струмишко) – струмишки войвода. Учител. Ръководител на РК в родното си село, а по-късно е войвода в Струмишко.

Лит.:в. Македония, 1911, бр. 524; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVII; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 215

КАРАМАНОВ, Георги (неизв. – неизв.) – председател на Кумановския Ок. РК. Учител. През 1904-1905 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Куманово.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVII; А. Мартулков, пос. съч., с. 134

КАРАМАНОВ, Манол Григоров /Караман войвода/ (1865, София – неизв.) – малешевски войвода. С четата си участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и действува в Малешевско.

Лит.:ВИС, 1981, бр. 3, с. 20; Опис на сбирката .. ., с. 69; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 52, л. 3-20

КАРАМАНОВ, Христо (1883, с. Просечен, Драмско – 5 VIII 1922, Неврокоп) – председател на Драмския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер и учителствува в Одринско, Неврокопско и др. Като учител в Драмско е и ръководител на Драмския революционен район.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 32, 33, пак там, 1923, бр. 8; ИИИ, т. XXV, с. 243

КАРАМАНОВ, Яни (неизв., с. Балъкьой, Ференско – неизв., Фере) – касиер на Ференския РК. Търговец. Учи в Карлово, Пловдив и завършва V гимназиален клас в Одрин. Член е на РК в гр. Фере (1902). През 1904 г. е арестуван, осъден е на 10 години и лежи в Одринския затвор. Освободен е през Хуриета. Умира наскоро след излизането си от затвора.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 5-6, с. 18; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 658, 876

КАРАМИХАЙЛОВ, Стоян Димитров (27 XII 1881, с. Горно Броди, Серско – неизв.) – воденски р. н. С незавършено средно образование. През 1902 г. е в четата на Ст. Николов (Калфа) в Разложко и Серско, а през 1903 г. е отдельонен началник в четата на Б. Сарафов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Горското началство във Воденско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 112

КАРАМОЧЕВ, Димитър (неизв., с. Алфатар, Силистренско – 4 IX 1903, мест. „Куклите", пл. Пирин) – разложки р. н. На конгреса на Серския революционен окръг (август 1903) е определен за районен началник в Разложко. Загива заедно с войвода Сп. Костов в сражение с турска войска.

Лит.:Бюлетин на в."Автономия", № 48; в. Реформи, 1903, бр. 41; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 1, с. 13

КАРАМФИЛОВ, Владимир Димитров (10 V 1877, Прилеп – 14 VII 1943, Пазарджик) – член на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898) и математика в СУ „Кл. Охридски" (1914). Учителствува в Крива Паланка, Кратово, Куманово, Прилеп и др. През 1902 г. е арестуван, осъден на 101 г. и лежи в „Куршумли хан", Скопие. Амнистиран е през февруари 1903 г. През с. г. е учител в Прилеп и член на околийския комитет на ВМОРО. Подгонен от турските власти бяга в Княжество България. Участвува в Балканската война като ротен командир на нестроевата рота при 10 Прилепска дружина на МООП.

Владимир Карамфилов със съпругата си Йорданка

Лит.:в. Български доброволец, 1943, бр. 106, с. 7; в. Зора, 1944, бр. 7500; Алманах на завършилите .. ., с. 70; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 229, 237, 241, 348; Илинден 1903-1922. Сборник в..., с. 94; Илинден 1903-1926. Сборник в..., с. 78; Илинден 1903-1927. Сборник в..., с. 102; Илинден 1903-1929. Сборник в..., с. 59

КАРАНДЖОВ, Никола /Лаки/ Гелин (неизв., с. Смърдеш, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание

е войвода на селската чета в с. Смърдеш.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 10, с. 2; Дневници и спомени за .. ., с. 26, 30; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8

КАРАНДЖУЛОВ, Никола /Ничо/ Димев 1876. Прилеп – 28 VII 1904, мест. „Червени стени“, с. Селце, Прилепско) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Учи в Прилеп, Битоля, Кюстендил и Загреб. Като учител в Прилеп (1898-1899) е ръководител на околийския комитет на ВМОРО. След това учителствува в Куманово (1899-1900) и Крива Паланка (1900-1902). През март 1903 г. е арестуван и осъден на шест години затвор. През март следващата година бяга с още 32 свои другари от Битолския затвор. Присъствува на Прилепския конгрес (1904). По време на сражение с турска войска е тежко ранен и по негова молба е застрелян от свой другар.
Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 6, 7; в. Революционен лист, 1904, бр. 1; в. Реформи, 1904, бр. 36; в. Македонска трибуна, 1927, бр. 31; сп. Македония, 1904, бр. 4, с. 17; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 9, с. 4-9, пак там, бр. 10, с. 6; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 112; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 226, 229, 296-298; К. Църнушанов, Р. Каранджулов, Никола Каранджулов, С., 1993; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 580; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 51-64

КАРАНФИЛОВИЧ, Панайот Манев, капитан (18 VIII 1882, Варна – 31 XII 1921, Петрич) – поройски войвода. Завършва Военно училище в София (1908). По време на Балканската война е войвода на чета № 2 и действува главно в Поройско. През Първата световна война е ротен командир в 64 пех. полк.
Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 3; в. Македония, 1922, бр. 182; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 10, 18, 579, 590, 604, 622, 623; Списък на офицерите .. ., 1918, с. 140

КАРЕВ, Никола Янакиев (10 XI 1877, Крушово – 14 IV 1905, с. Райчани, Кратовско) – крушовски войвода. Учител. Учи в Крушово и Битоля. Учителствува в с. Горно Дивяци, Крушовско и Крушово. Член на БРСДП и е един от създателите на Македоно-одринската социалдемократическа група. Делегат е на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Крушовското горско началство и един от организаторите на Крушовската република. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Борба, 1905, бр. 8; в. Ден, 1904-1905, бр. 481; в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 89, с. 3; в. Пиринско дело, 1957, бр. 34; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 11; сп. Македонски вести, 1935, бр. 27, с. 1; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 129; Г. Томалевски, пос. съч., с. 178-204, 263-270, 298-300; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 28, 35, 59; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXV, т. II, с. XVII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 94-97; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 238, 292; Червен народен календар за простата 1906 г., с. 91-94; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 175; Никола Карев. Време и дело; Никола Петров Русински. Спомени, с. 354; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 101, л. 1

Никола Карев

КАРЕВ, Петър Янакиев (1879, Крушово – 1951, Скопие) – член на Крушовския Ок. РК. Брат на Н. Карев. През 1904 г. става член на околийския комитет на ВМОРО в Крушово. По време на обезоръжителната акция в Крушово (1910) е арестуван и изтезаван. През септември 1944 г. е арестуван. Съден е заедно със сина си Михаил през 1946 г. Осъден е на пет години затвор. В навечерието на изтичане на присъдата е удушен в килията си в затвора Индризово.
Лит.:К. Църнушанов, Македонизмът и ..., с. 517; Историја на Крушово и .. ., т. I, с. 175, 260; Никола Петров Русински. Спомени, с. 354; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 102, л. 1

КАРЕВ, Ташко Христов (неизв., Крушово – неизв.) – крушовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си охранява прихода „Койов трън“. На 29 юли 1903 г. води няколко часово сражение с настъпващите турски войски и след като дава шест души убити е принуден да отстъпи.
Лит.:Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 33, 45, 64, 84; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 370, 372; Историја на Крушово и..., т. I, с. 175

КАРОЛЕОВ, Георги (неизв., Дупница – неизв.) – щипски войвода. През Балканската война е войвода на чета № 55 и действа в Щипско.
Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 98

КАРЧОВ /Карчев, Кирчев/, Иван (неизв., Лозенград – неизв.) – член на Лозенградския Ок. РК. През 1902 г. е избран за секретар на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“.
Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната борба..., с. 42-45, 59, 204, 205; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 92, л. 403, пак там, а. е. 104, л. 14

КАСАПОВ, Дамян Наумов (14 II 1877, с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Учител. Завършва IV кл. в българската гимназия в Битоля. Член на ВМОРО от 1899 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при с. Смилево. През Балканската война е доброволец в щаба на I бригада на МООП, а през Първата световна война е старши подофицер в 11 Македонска дивизия.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 1, с. 1; Б. Цветкова, пос. съч., с. 33; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 96; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 367; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 365, пак там, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 2

КАСЕВ, Васил (1880, с. Загоричани, Костурско – 3 V 1939, Детройт, САЩ) – костурски войвода. Член на ВМОРО от 1899 г. Четник е при М. Розов и Л. Поптрайков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската куманичка чета. През 1904 г. отива в София, а оттам в Цариград и Русия. През 1906 г. емигрира в САЩ.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1931, бр. 249, пак там, 1982, бр. 2848; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 233; Македонски алманах 1940, с. 412

КАСЕВ, Илия Марков (неизв., с. Чичово, Велешко – 9 VIII 1914, мест. „Малка Клепа“, над с. Скаченци, Велешко) – велешки градски войвода. През 1908 г. е войвода на градската чета във Велес. През с. г. е арестуван от турските власти и осъден на 15 години затвор. Изпратен е на заточение в гр. Синоп, Мала Азия, откъдето е освободен през април 1914 г. През юли с. г. влиза в четата на Вл. Сланков, която действува във Велешко. В с. Скаченци четата е предадена и почти всички четници загиват в сражението със сърбите. Считайки, че той е виновен за смъртта на другарите си, Илью Касев се самоубива.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 7; Д. Гоцев, Национално-освободителната борба .. ., с. 145; Македонците в .. ., с. 101; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVII; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 201, 202; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 3, л. 70

КАТЕРИНСКИ, Димитър Николов (26 X 1879, Свиленград – 25 II 1972, София) –

председател на Свиленградския Ок. РК. Учител. Учи в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ и в българското педагогическо училище в Скопие (1902). През 1902 – 1903 г. е учител и ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград. Делегат е на конгреса на „Петрова нива“. Завършва педагогика в СУ“Кл. Охридски“ (1907). Учителствува в София, Смолян и др. По време на Балканската война е арестуван в Одрин и изпратен на заточение в гр. Измит, Мала Азия. Директор е на българското училище в Цариград (1923-1944). Член е на Тракийския научен институт.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1975, бр. 11-12, с. 61; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 47; Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 256, 257, 262, 267-271; Борбите в Македония и .. ., с. 845; Ив. Орманджиев, Революционното движение в .. ., с. 256-262; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 515; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 323; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 226, пак там, а. е. 36[а], л. 102

КАТИН, Васил (неизв., Струмица – неизв.) – струмишки градски войвода. Четник е при Коста Попето в Гевгелийско. През 1922 г. е назначен за градски войвода на ВМОРО в Струмица.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932, бр. 9, с. 16; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 236, 237

КАФАДАРОВ, Петруш (неизв., с. Пирава, Дойранско – 8 I 1906, с. Пирава, Дойранско) – дойрански селски войвода. Войвода на селската чета на ВМОРО в родното си село. Убит е от гръцки андарти.

Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 734; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 181

КАЦАРЕВ, Христо (неизв., с. Берово, Малешевско – неизв.) – кочански районен войвода. През 1904 г. е войвода на винишката чета в Кочанско.

Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 472

КАЦАРСКИ, Тодор Иванов (1871, с. Градево, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски войвода. През 1901 г. във връзка с аферата „мис Стоун“ е арестуван и изтезаван от турските власти. Участвува в Горноджумайското въстание като войвода на чета.

Лит.:в. Право, 1901, бр. 12; в. Реформи, 1902, бр. 36, 37, 40, 41; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 126

КАЧАРКОВ, Андон Великов (1884, с. Мусомища, Неврокопско – 4 X 1944, Неврокопско) – драмски войвода. Земеделец. С основно образование. Четник от 10 IV 1912 г. След 1920 г. е войвода в Драмско и Серско. На 9 IX 1944 г. е арестуван и убит без съд и присъда в околностите на Неврокоп.

Лит.:в. Държавен вестник, 1945, бр. 228-306, с. 4; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 154, т. III, с. 940, т. IV, с. 388-390; П. Семерджиев, пос. съч., с. 14; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 164

КЕЛПЕКОВ, Иван (неизв., с. Старчища, Неврокопско – III 1945, Неврокопско) – серски войвода. С основно образование. Войвода в Серско след 1920 г. На 9 IX 1944 г. е арестуван заедно с Ан. Качарков, Ст. Филипов и др. революционери, но успява да избяга. През март 1945 г. е заловен в с. Добринище, Разложко и убит в околностите на гр. Неврокоп.

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 154, т. III, с. 35; П. Семерджиев, пос. съч., с. 14, 16

КЕНКОВ, Георги /Гаки/ Димитров (17 III 1867, с. Косинец, Костурско – 1932, с. Билища, Албания) – костурски селски войвода. През 1897 г. заминава на гурбет в Княжество България. Завръща се през 1900 г. и е назначен за селски войвода. Участвува в редица сражения с турски войски и гръцки андарти. За проявена храброст по време на Илинденско-Преображенското въстание е награден със „Свидетелство за храброст“. През 1913 г. е арестуван от гръцките власти и лежи в затвора до 1916 г. След излизането си отива доброволец в българската армия.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 11; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 54

КЕНОВСКИ, Янко Велев (15 III 1864, с. Галичник, Реканско – 10 II 1932, София) – кичевски войвода. Млекар. Без образование. През 1902 г. е на гурбет в Пловдив. Следващата година заминава за Гърция, образува чета и заминава за Кичевско. По време на Илинденско-Преображенското въстание взима участие в почти всички сражения в Горна и Долна Копачка.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1592, 1594; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 147, 154-156; Опис на сбирката .. ., с. 53; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 301, 308

КЕПОВ, Иван Петров (18 III 1870, с. Бобошево, Дупница – 8 I 1938, София) – член на ВМОК. Учител и журналист. Завършва история в СУ“Кл. Охридски“ (1892). На VIII конгрес на Македонските дружества в Княжество България е избран за секретар на ВМОК (1901). Редактор е на в. „Изгрев“ (1901-1903), а от 1907 г. до 1915 г. е редактор на в.“Учителски вестник“.

Лит.:в. Реформи, 1901, бр. 12; Енц. България, 1982, т. 3, с. 385; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 403; П. Чолов, пос. съч., с. 205; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 154, 156, т. II, с. 462

КЕХАЙОВ, Георги Димитров (неизв., Бунар Хисар – неизв.) – член на Бунархисарския Ок. РК. Член е на първия околийски комитет на ВМОРО в Бунархисар образуван през 1899 г.

Иван Кепов

Лит.:Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 50, 71; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 127; Н. Спиров, пос. съч., с. 82

КЕХАЙОВ, Гого Иванов (6 III 1875, с. Шугово, Демирхисарско – 1912, с. Шугово, Демирхисарско) – поройски войвода. Ръководител на РК в родното си село. През 1904 г. става нелегален и е назначен за войвода в Поройско, където действува до Хуриета (1908).

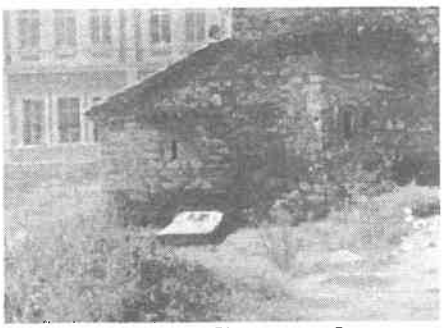
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 5, с. 13, 14

КЕХАЙОВ, Константин Тодоров (неизв., с. Ятрос, Бунархисарско – неизв.) – бунархисарски селски войвода. Помощник ръководител на селския РК. Във връзка с Керемедчиоглувата афера (1900) е арестуван и изпратен на заточение в крепостта Акия, Мала Азия. След 32 месеца е амнистиран . В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода на смъртната дружина в с. Ятрос.

Лит.:Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 123-125

КЕЦКАРОВ, Антон Евтимов (12 XII 1865, Охрид – 1945, Охрид) – охридски р. н. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887). Учителствува в Охрид, Битоля, Солун и др. Член е на ВМОРО от 1893 г. Делегат е на Смилевския конгрес, където е определен за охридски районен началник. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува с чета в Долна Дебърца, Охридско. След въстанието заминава за Княжество България.

Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 8, с. 10; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 11, бр. 2, с. 9, бр. 3-4, с. 14, бр. 5, с. 9, пак там, 1937, бр. 2, с. 3, пак там, 1940, бр. 2, с. 1-6, пак там, 1941, бр. 2, с. 3, бр. 4, с. 6, пак там, 1942, бр. 9, с. 7; Освободителното движение в..., т. I, с. XV; Хр. Силянов, Освободителни-

Гробът на Антон Кецкаров в Охрид

те .. ., т. I, с. 463; Никола Петров Русински. Спомени, с. 354; Охрид и Охридско низ .. ., с. 191; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 70; ЦДА, ф. 767, оп. 1

КИЛЕВ, Недялко /Киряк/ Георгиев /Георги Килев/ (8 X 1882, с. Еникьой, Ксантийско – 1944, Кейптаун, ЮАР) – дедеагачки войвода. Завършва III кл. в Чепеларе. От 1900 г. става професионален революционер – терорист и четник. През 1903 г. е войвода в Дедеагачко и действува главно в Беломорска Тракия. През август с. г. извършва атентат по ж. п. линията Солун-Дедеагач. След Илинденско-Преображенското въстание заминава за Одеса и работи в тютюнева фабрика. Завръща се в България през 1908 г. Не след дълго заминава за Южна Родезия и работи като експерт по тютюните. По-късно става един от най-големите производители на тютюн в Африка.

Лит.:в. Тракия, 1943, бр. 12; в. Жълт труд, 1994, бр. 20; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 515; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 159-169; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 479

КИЛИФАРСКИ, Върбан (25 V 1879, с. Хърсово, Разградско – I 1923, с. Самуил, Разградско) – кукушки войвода. Анархист. Учи в гимназията в Разград, но не я завършва. Привлечен от М. Герджиков в македонското освободително дело е изпратен от Г. Делчев за войвода в Кукушко. По-късно се оттегля от движението и започва да издава в София първия анархистичен вестник в България „Свободно общество“ (1907). През 1912 г. отива в Париж и става член на първата трудово-анархистична школа „Кошера“ на Себастиян Фора. От 1915 г. до 1920 г. живее в Италия, където проповядва своите анархистични и антимилитаристични идеи. Завръща се в България и живее в бащния си чифлик в мест.“Текето“ край с. Самуил.

Лит.:в. Работническа мисъл, 1923, бр. 61-64; сп. Свято дело, 1902, с. 122, 173, 176, 177, 179; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 56, 67; Т. Влахов, пос. съч., с. 193; ЦДА, ф. 1490

КИПРЕВ, Мирчо /Владимир Кипрев Максев/ (1880, Разлог – 14 IX 1903, между с. Калапот и Горенци, Зъхненско) – драмски околийски войвода. Учител. Учи в Разлог и Севлиево. През 1901-1902 г. е учител в Разлог. Напуска училището и отива четник при Г. Делчев, а по-късно при Я. Сандански. От пролетта на 1903 г. е драмски войвода. Предаден с четата си попада в засада при р. Прасалъка. В завързалото се сражение е тежко ранен и за да не попадне в ръцете на турците се самоубива.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 6, с. 11; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 174; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 340, 343; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, л. 79-81

КИПРОВ, Александър /А. Димитров/ (1 III 1881, Свиленград – 23 XII 1931, Свиленград) – одрински войвода. Журналист. Учи в Свиленград. Агитатор-организатор в Беломорска Тракия. Основава първите революционни комитети в Смолянско и Ксантийско през 1899 г. Участвува в Пловдивския конгрес на Одринския революционен окръг (1902). През с. г. води чета в Свиленградско. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание извършва атентат по ж. п. линията Свиленград-Одрин.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1930, бр. 3, с. 16, бр. 7, с. 12, бр. 8, с. 4, пак там, 1931, бр. 7, с. 8; Енц. България, 1982, т. 3, с. 410; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 515; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 404; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 113, 251, т. II, с. 510; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 335

КИРИН, Петър (неизв., с. Саракиново, Воденско – неизв.) – воденски селски войвода. През 1905 г. е войвода на четата в с. Саракиново.

Лит.:ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 8, л. 26

КИРЛИЕВ /Кирилиев/, Мицо /Димитър/ (неизв., Кукуш – неизв.) – кочански войвода. Завършва френското католическо училище в Солун. Четник е при Г. Делчев и агитатор в Серския революционен окръг. През 1903 г. е помощник на П. Яворов при издаването на нелегалния в.“Свобода или смърт“ в с. Крушево, Демирхисарско. През 1906-1907 г. е войвода в Кочанско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 8, с. 14; сп. Славяни, 1964, бр. 2, с. 30; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 406; Македонците в..., с. 98; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVIII; Сборник Солун, с. 326; Т. Влахов, пос. съч., с. 198

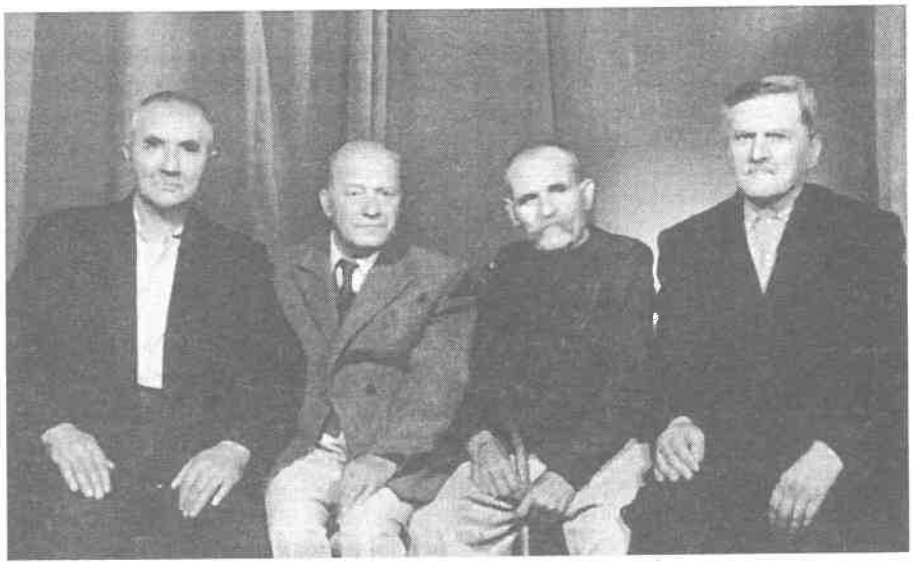
КИРЛИЕВ, Дино /Константин/ (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. През 1904 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш.

Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 215

КИРОВ, Гого (неизв., с. Мотилово, Кукушко – 22 III 1905, мест.“Джарлов рид“, до с. Лесково, Гевгелийско) – кукушки войвода. Отначало е войвода на малка чета в Кукушко, а по-късно е подвойвода на Иванчо Карасулията. Участвува в пленяването на Туран бей (1899) и в Илинденско-Преображенското въстание. Загива заедно с войводата си в сражение с турска войска.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 115, 116; Г. Ив. Белев, пос. съч., с. XVI, ил. № 4; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVIII; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 50, л. 1262; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 16, 71

КИРОВ-МАЙСКИ, Никола /Н. К. Трайков/ (28 VI 1880, Крушово – 1962, София) – член на Крушовския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1902). Учителствува в с. Баница, Леринско, Крушово, Солун и др. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е член на околийския комитет на ВМОРО в Крушово. Автор е на

Отляво надясно: Васил Христов, Никола Киров-Майски, Таки Ашлакот, Ташко Попхристов

книгата „Крушово и борбите му за свобода“.
Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 31, с. 4; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 260, 262; ЦДА, ф. 933, оп. 1

КИРОВ, Христо Костадинов (10 X 1880, Разлог – 15 II 1972, Разлог) – председател на Разложкия Ок. РК. Учител. Учи в българското педагогическо училище в Сер. Учителствува в Разлог, Горна Джумая, с. Габрово, Ксантийско и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Вл. Каназирев. Делегат е на II конгрес на Серския революционен окръг (1906). От 1906 г. до 1908 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Разлог. В началото на 1908 г. е четник при Я. Сандански и Г. Скрижовски.
Лит.:Христо Киров. Спомени из моят живот (ръкопис). Окръжен исторически музей Благоевград.

КИРЧАНОВ, Трайко Ст. вж. Кюрчанов, Трайко Ст.

КИРЯЗОВ, Петко /П. К. Киров/ (1870, с. Камила, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Става член на ВМОРО през 1900 г. Ръководител на революционния комитет, а от 1903 г. е и войвода на смъртната дружина в с. Камила. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Цикнихор, Малкотърновско.
Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 332-334

КИСЕЛИНЧЕВ, Лазар (20 I 1874, с. Косинец, Костурско – 18 XII 1946, София) – костурски войвода. Завършва V гимназиален клас в Атина. Участвува в пренасяне на оръжие от Гърция за Костурско. По

Лазар Киселинчев

Четите на Петър Китанов и Ичко Бойчев през Хуриета

време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за запасен член на Костурското горско началство.
Лит.:Илинден 1903-1924. Сборник в .. ., с. 46, 47; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463, т. II, с. 581

КИТАНОВ, Александър /А. К. Николов/ (1881, с. Лешко, Горноджумайско – 23 XII 1906, с. Русиново, Малешевско) – малешевски войвода. Учител. Брат на П. Китанов. Завършва педагогическо училище в Скопие (1898). Учителствува в с. Лешко и Горна Джумая. Участвува в аферата „мис Стоун“. Четник е при Г. Делчев и Кр. Асенов, а след Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Кукушко и Малешевско. Загива заедно с Даме Груев.
Лит.:в. Пиринско дело, 1981, бр. 255; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 31, с. 491; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 341; Енц. Пиринский край, т. I, с. 433, 434; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVIII; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 205-207; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 58, 169; Никола Петров Русински. Спомени, с. 354; НБКМ-БИА, ф. 305, а. е. 270, л. 282

КИТАНОВ, Димитър (1882, Разлог – неизв.) – мелнишки войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на кап. Юр. Стоянов. През Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 7, с. 7; Г. Белев, пос. съч., с. 37, 47, 52; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 23

КИТАНОВ, Иван Г. (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Войвода на селската чета в с. Цапари. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 2, с. 15

КИТАНОВ, Петър /П. К. Николов/ (1875, с. Лешко, Горноджумайско – 24 V 1912, Горна Джумая) – горноджумайски околийски войвода. Брат на Ал. Китанов. Търговец. Учи в българската гимназия в Солун и във Военното училище в София. В края на 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в четата на Хр. Чернопеев. Участвува в аферата „мис Стоун“. Отначало е помощник-войвода на Хр. Чернопеев, а след Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Петричко и Горноджумайско.
Лит.:в. Глас, 1912, бр. 82; в. Право, 1912, бр. 479, 486; в. Пиринско дело, 1978, бр. 97, 98, пак там, 1981, бр. 48; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 7-8, с. 7; ИДА, 1992, т. 64, л. 136; Борбите в Македония и .. ., с. 526; Енц. Пиринский край, т. I, с. 434; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XVIII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 481; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 68, л. 48, 100, пак там, ф. 305, а. е. 270, л. 282

КИТАНЧЕВ, Трайко Цветков (1 IX 1858, с. Подмочани, Ресенско – 1 VIII 1895, София) – председател на ВМОК. Учител. Завършва Киевската духовна семинария

Трайко Китанчев

(1879). Учителствува в Солун, Габрово, Пловдив, София и др. Участвува като доброволец в Сръбско-българската война (1885). На Първия конгрес на Македонските дружества в Княжество България е избран за председател на Македонския комитет (1895). Ръководи подготовката за четническата акция през лятото на с. г. Умира от сърдечен удар.
Лит.:в. Глас Македонски, 1895, бр. 34; в. Право, 1895, бр. 38, 41; в. Знаме, 1906, бр. 43; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 17; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 8, с. 1; Енц. България, 1982, т. 3, с. 429; Енц. Пиринski край, т. I, с. 434; Речник на българската литература, т. II, с. 217, 218; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463

КИТИН, Йонче (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападенията срещу битолските села Търново и Братин дол.
Лит.:ИНИ, Илинден 1903, с. 234

КИТИНЧЕВ, Спиро Георгиев (1895, Скопие – 1946, Скопие) – член на Скопския Ок. РК. Учи в Скопие и стопански науки в Лозана, Швейцария. Той е един от организаторите на Главния съвет на Македонските дружества в Швейцария (1918-1919). След 1921 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Скопие. През периода 1941-1944 г. е кмет на гр. Скопие. През м. септември 1944 г. напуска Скопие и се установява в Кюстендил. По-късно е арестуван и предаден на властите в Скопие. Осъден е на смърт, но е помилван и присъдата е заменена с 20 години затвор. Умира в затвора Индризово, Скопие.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1977, бр. 2566; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 144; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 517

КЛИМО (неизв., с. Плаке, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава с турска войска между охридските села Плаке и Свинища (30 юли 1903 г.).
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 12, пак там, 1941, бр. 2, с. 5

КЛИМОВ, Александър (неизв., с. Лъжене, Охридско – неизв.) – стружки войвода. Учител в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Стружко. През февруари 1908 г. е арестуван и осъден на доживотен затвор.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 21; в. Политика, 1913, бр. 7; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 312; Струга и Стружко, с. 77; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 1487

КЛЬОНКОВ, Лазар Ив. (неизв., Щип – неизв.) – щипски войвода. С основно образование. През Балканската война е доброволец в 1 рота, 15 Щипска дружина на МООП. По време на Първата световна война е ст. подофицер в партизанската рота на пор. Н. Лефтеров. От 1919 г. е войвода в Щипско, Радовишко и Малешевско.
Лит.:в. 20 юли, 1924, бр. 9; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 10, с. 12; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 153, т. III, с. 938; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 9, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 146

КЛЮСЕВ, Дине (неизв., с. Екшису, Леринско – 28 IX 1902, с. Крушоради, Леринско) – леринski войвода. Пренася оръжие от Гърция за Леринско. От 1901 г. е четник при Марко Леринski, а след смъртта на Марко, става войвода в Леринско. Предаден, сражава се цял ден и се самоубива с още трима четника (Ване Попов от с. Неокази, Кръсто Торбанов от с. Сетина и Найдо от с. Добровени).
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1572; в. Македонска правда, 1934, бр. 40; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 8, с. 10, 11; Борбите в Македония и .. ., с. 846; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463

КЛЯМБОВ, Славчо Василев (1879, Струмица – неизв.) – член на Струмишкия ОРК. Обущар. Завършва III прогимназиален клас. Четник е при С. Молеров. Делегат е на конгреса на Струмишкия революционен окръг (1905). През с. г. става член на околийския, а малко по-късно и на окръжния комитет на ВМОРО в Струмица. През 1907 г. е арестуван и лежи 14 месеца в затвора. През Балканската война е в четата на Н. Жеков, а по-късно е доброволец в 5 Одринска дружина на МООП. През юни 1913 г. е пунктов началник в с. Костурино, Струмишко.
Лит.:в. Македонски вести, 1936, бр. 44, с. 3; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 307; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 242, 247; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 82, пак там, а. е. 3, л. 10, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 31

КЛЯНДЖЕВ, Тане Стойчев (1874, с. Горничево, Леринско – 28 VI 1907, между с. Чеган и с. Горничево, Леринско) – леринski околийски войвода. Самоук. Куриер и терорист. През 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в София. През 1902 г. влиза в четата на полк. А. Янков и пристига в Леринско. След смъртта на пор. Г. Папанчев е назначен за районен войвода и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава в района си. Загива с още двама четника в гората при Чеганските колиби.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 210; в. Балкански новини, 1906, бр. 109, 121; в. Ден, 1906-1907, бр. 1253, 1265; в. Пирин, 1924, бр. 25; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 5, с. 14, пак там, 1939, бр. 3, с. 7; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 165; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 59, 61, 75-78, 80, 95-97, 107

КЛЯШЕВ, Пандо Наков (29 IX 1882, с. Смърдеш, Костурско – 31 VII 1907, с. Дреновени, Костурско) – костурски войвода. Завършва българската гимназия в Битоля (1900). Една година учителствува в родното си село и от лятото на 1901 г. е четник при М. Леринski. Делегат е на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Костурското горско началство . След въстанието заминава за Княжество България, откъдето през пролетта на 1904 г. се завръща обратно в Костурско. През 1906 г. е избран за член на Битолския ОРК. Тежко ранен в сражение с турска войска в клисурата край с. Дреновени се самоубива.
Лит.:в. Ден, 1906-1907, бр. 1301; в. Илинден, 1924, бр. 15; в. Македония, 1922, бр. 234; в. Македония, 1934, бр. 2116; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 6, с. 2; Борбите в Македония и .. ., с. 846; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 167-171; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XVIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 110-115; Т. Николов, пос. съч., с. 386; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463, т. II, 581; Никола Петров Русински. Спомени .. ., с. 354; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 28, пак там, ф. 892, оп. 1, а. е. 8, л. 1-15

Пандо Кляшев

КОВАЧЕВ, Атанас Иванов (18 I 1872, с. Белица, Разложко – 21 XI 1954, София) – член на Скопския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Скопие и духовна академия в Казан, Русия (1898). Учителствува в Сер, Битоля, Солун, Скопие и др. От 1902 г. до 1908 г. е член на околийския и окръжния РК на ВМОРО в Скопие. Същевременно е член на комисията за подпомагане на затворниците в „Куршумли хан“, Скопие. През Балканс-

ката война е доброволец в МООП.
Лит.:Енц. Пиринский край, т. I, с. 439; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 342.

КОВАЧЕВ, Владислав /Славчо/ Михайлов, полковник (5 I 1875, Щип – 13 IX 1924, София) – секретар на ВМОК. Завършва Военно училище в София (1895) и право в Брюксел, Белгия (1910). През 1899-1901 г. е секретар на ВМОК. От 1902 г. е войвода в Малешевско и Кратовско. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Щипско. Участвува във войните за национално обединение. Кавалер е на три ордена за храброст. Редактор е на в."Автономна Македония" (1920 – 1923).

полк. Владислав Ковачев

Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 1; в. Утро, 1924, бр. 4534; в. Македонска правда, 1933, бр. 8; в. Македонски вести, 1935, бр. 33; Борбите в Македония и .. ., с. 846; Енц. България, 1982, т. 3, с. 457; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463, т. II, с. 581

КОВАЧЕВ, Димитър Недялков (20 I 1887, Лозенград – 19 II 1974, София) – лозенградски войвода. Завършва II прогимназиален клас. Член на ВМОРО от 1901 г. Куриер. По време на Балканската война е войвода на партизанска чета. С четата си атакува турския пограничен пост „Карагьонджук калеси", освобождава с. Чаглаик, Лозенградско и участвува в битката при Бунар Хисар.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1974, бр. 3, с. 44, 45; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 13, 139-149

КОВАЧЕВ, Йосиф Антонов (14 I 1839, Щип – 31 X 1898, София) – член на ВМОК. Учител. Завършва семинария в Белград (1863) и духовна академия в Киев (1868). Учителствува в Габрово, Щип, Прилеп и др. След Освобождението на България е

Йосиф Ковачев

главен секретар в Министерството на Вътрешните работи (1880-1881), член на Държавния съвет (1882), кмет на София (1886-1887) и пр. На II (1895) и III (1896) конгреси на Македонските дружества в Княжество България е избиран за подпредседател на ВМОК.
Лит.:сп. Родина, 1927-1928, бр. 7, с. 13; А. Стоилов, пос. съч., т. I, с. 77; Биография на дарителите Екатерина и Йосиф Ковачеви, С., 1936 г.; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 59; Енц. България, 1982, т. 3, с. 458; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 146; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 84, 89, 107

КОВАЧЕВ, Павел Тенев (30 VI 1872, Свиленград – 15 V 1959, Кърджали) – касиер на ООРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1894), а след това следва две години педагогика в гр. Йена, Германия. Учителствува в Свиленград, Велес, Скопие, Сер и др. Като учител в Одрин (1902-1903) е касиер на окръжния комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е пунктов началник в Бургас. Делегат е на Варненския конгрес на одринци (февруари 1904).
Лит.:в. Нов живот, 1983, бр. 90; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 112; Г. Трайчев, Спомени от моето .. ., с. 30; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 314-317; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 516; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 404; Преображенско въстание. Статии..., с. 227, 228, 234-238; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 325; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 224

КОВАЧЕВ, Трайко (неизв., с. Вранещица, Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 11

КОВИЛОВ /Кавалов/, Коце Христов (1878, Прилеп – неизв.) – прилепски градски войвода. През 1901 г. е арестуван и осъден на 3 години затвор. По време на Хуриета е градски войвода в Прилеп.
Лит.:в. Право, 1902, бр. 28, с. 3, бр. 29, с. 2; в. Родина, 1918, бр. 613

КОЖУХАРОВ, Андрей Н. (неизв., Скопие – неизв.) – скопски войвода. Завършва педагогическо училище в Скопие (1898). Като учител в Лерин е и ръководител на околийския комитет на ВМОРО (1901-1902). През 1902 г. е арестуван и лежи в затворите в Лерин и Скопие. След излизането си от затвора е войвода на чета в Скопско (лятото на 1903 г.). След Илинденско-Преображенското въстание следва история в Берн, Швейцария.
Бит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 23; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 13; Г. Попхристов, пос. съч., с. 38, 42; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XIX

КОКАРЕВ, Никола (1876, с. Царедвор, Ресенско – 15 VIII 1903, Дупенската планина, Преспанско) – преспанска войвода. Учи в Цариград. Член на ВМОРО от 1895 г. От 1897 г. е агитатор-организатор в Ресенско. През февруари 1903 г. става нелегален. Делегат е на Смилевския конгрес, където е определен за р. н. на Долно-Преспанския район. По време на Илинденско-Преображенското въстание води редица сражения с турска войска и башибозук. В едно от тях е тежко ранен и се самоубива. Заедно с него загива и другия преспански р. н. Веле Илиев. Погребан е в с. Щърбово, Преспанско.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 22; Борбите в Македония .. ., с. 846; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 463; Никола Петров Русински. Спомени, с. 354; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 16, л. 7-38

КОЛЕ АЙТОШЕНЧЕТО /Никола Кръстев Пецов/ (неизв., с. Айтос, Леринско – VII 1913, с. Айтос, Леринско) – лерински войвода. Четник, а по-късно войвода в Леринско. През 1912 г. се завръща от САЩ, където е емигрант, и участвува в Балканската война. По време на Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. Загива в мест."Гъола" край родното си село в сражение с гръцки войски.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 8, с. 10; В. Иванов, пос. съч., с. 75, 76; Д. Гоцев, Национално-освободителното .. ., с. 45; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 12, 674; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 132

КОЛЕВ, Тодор (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – битолски полски войвода. Организатор, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода. В

края на въстанието е ранен и се укрива в Битоля.
Лит.:ЦДА, ф. 3, оп. 8, а. е. 592, л. 6

КОЛИЩЪРКОВ, Алекси (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. През 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 847; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 250

КОЛЦЕВ, Георги (неизв. – неизв.) – член на Дойранския Ок. РК. Член е на първия революционен комитет в Дойран (1894).
Лит.:М. Теменугов, пос. съч., с. 165

КОЛЧАГОВ, Иван (неизв., Банско – неизв.) – член на Разложкия Ок. РК. Член на основания от Г. Делчев през 1896 г. революционен комитет.
Лит.:Л. Томов, пос. съч., с. 14

КОЛЧАГОВ, Костадин (1865, Банско – 19 VIII 1954, Банско) – войвода. Куриер. Участвува в аферата „мис Стоун". Четник е при С. Молеров, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието е арестуван, осъден на 101 г. затвор и лежи до Хуриета. През Балканската война участвува в освобождаването на Разлог. Бил е кмет на Банско.
Лит.:в. Пиринско дело, 1983, бр. 179

КОЛЧАГОВ, Милош Тошков (1886, Банско – 11 I 1958, Велинград) – войвода. Завършва II прогимназиален клас в Банско. Куриер, участвува в преноски на оръжие. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието се заселва в с. Лъджане (дн. Велинград). През Балканската война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП, а през Първата световна война служи в 61 пех. Македонски полк.
Лит.:в. Пиринско дело, 1983, бр. 179; Енц. Пирински край, т. I, с. 448; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 186

Милош Колчагов

КОЛЧЕВ, Христо Василев (неизв., с. Чеган, Воденско – 28 VI 1907, между с. Чеган и Горничево, Леринско) – воденски селски войвода. Войвода на селската чета в родното си село. По-късно е четник при Т. Кляндже в Леринско. Загива заедно с войводата си в гората при Чеганските колиби.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 717

КОЛЬО БАБЧОРЧЕТО вж. Марковски, Никола Трифонов

КОЛЬО ДОБРОЛИЙСКИ /Никола Христов/ (1876, с. Добролища, Костурско – 30 X 1906, с. Добролища, Костурско) – костурски районен войвода. С начално образование. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като ръководител на четите, влизащи в Апоскепския център. След въстанието емигрира в Гърция. През февруари 1904 г. пристига в Костурско и е определен за войвода на Нестрамкол. Обграден с 4-ма свои четници води цял ден сражение и след свършване на патроните се самоубива. Погребан е в с. Апоскеп, Костурско.
Лит.:в. Балкански новини, 1906, бр. 137; Борбите в Македония и .. ., с. 840; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; М. Николов, пос. съч., с. 186; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 460, т. II, с. 197; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 156, л. 1

КОЛЬО МЪЖКОТО (неизв., с. Богородица, Гевгелийско – неизв.) – кукушки войвода. Четник е при Иванчо Карасулията и участвува в пленяването на Туран бей. На 20 III 1898 г. в с. Гавалянци, Кукушко води първото сражение на чета на ВМОРО с турска войска. През март 1903 г. отново се сражава с четата си при с. Оризарци, Ениджевардарско с турска войска и башибозук.
Лит.:в. Македония, 1929, бр. 740, с. 1; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 114, 115; ИИИ, т. 7, с. 354; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 81; Т. Влахов, пос. съч., с. 193; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 108; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 16

КОЛЬО САРАФЧЕТО / Никола Сарафов/ (неизв., с. Саса, Кочанско – неизв.) – кочански войвода. Куриер, а покъсно войвода на първата организационна чета в Кочанско. След Илинденско-Преображенското въстание работи към пункта на ВМОРО в Кюстендил, като организира пренасяне на оръжие, материали и пр. за вътрешността.
Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 469, пак там, 1943, бр. 629; Н. Зографов, Строежа на .. ., с. 55; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 3, л. 135

КОНДАКОВ, Стефан Илиев (28 XII 1878, Битоля – 5 III 1937, Хасково) – битолски войвода. Учител. Четник при Д. Груев, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието учителствува из Битолско. Осъден на смърт, но е помилван и изпратен на заточение в Диарбекир. През Балканската война е доброволец в 3 Солунска дружина на МООП.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 4, с. 3, пак там, 1937, бр. 5, с. 11, 12

КОНДЕВ, Георги Иванов (1872, Разлог – 20 XII 1960, Разлог) – разложки войвода. Учител. Завършва американското училище в Самоков (1892). Учител е в Разлог и Банско. Член на ВМОРО е от 1896 г. Участвува в аферата „мис Стоун". По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава в Крапата махала, Разлог с турска войска и е тежко ранен. След амнистията от 1904 г. се легализира. По-късно е арестуван, осъден на доживотен затвор и лежи в затвора в Солун до Хуриета. След излизането си от затвора отново учителствува в Разлог.
Лит.:сп. Антени, 1985, бр. 5, с. 15; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1967, бр. 6, с. 35, пак там, 1974, бр. 10, с. 18; Енц. Пирински край, т. I, с. 451; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344, 345

КОНДОВ, Йосиф Н. (28 III 1868, Прилеп – 20 II 1944, Хасково) – член на ЦК на ВМОРО. Виден солунски търговец и банкер, член-основател на Революционното братство (1898). След разтурването на братството и влизането на членовете му във ВМОРО е избран за член на ЦК (1900).
Лит.:в. Зора, 1944, бр. 7396; ИИБИ, т. 6, с. 504; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVI, т. II, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464

КОНДОВ, Константин Николов (22 XI 1874, Прилеп – 21 V 1929, София) – скопски войвода. Учител. Учи в София, Солун

Константин Кондов с четата си

и завършва Военно училище в София (1894). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) в четата на Б. Сарафов. Войвода на чета е през 1901 г. в Западните Родопи и Рила, а през 1902 г. – в Кочанско и участвува в Горноджумайското въстание. През 1903 г. е с чета във Велешко и Скопско. Участвува във войните за национално обединение като ротен командир. Достига до чин майор. Кавалер е на орден за храброст.

Лит.:в. Македония, 1929, бр. 783; НБКМ-БИА, ф. 326; ЦДА, ф. 949, оп. 1

КОНДОЛОВ, Георги /Желязко Димитров Кондолов/ (1858, с. Велика, Малкотърновско – 6 VIII 1903, с. Паспалово, Малкотърновско) – одрински войвода. Учи в Цариград. Участвува в Сръбско-българската война (1885). От май 1901 г. е войвода в Малкотърновско. На конгреса на „Петрова нива“ е определен за началник на всички чети в Одринско по време на Илинденско-Преображенското въстание. Тежко ранен в самото начало на въстанието е застрелян по негова молба от четника Димитър Йосифов.

Георги Кондолов

Лит.:Ив. Ормандживев, Георги Кондолов и дейността му в Странджанското въстание; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 516; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 404; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464; НБКМ-БИА, ф. 476

КОНЕВ, поп Милан /п. М. К. Миланов/ (7 III 1881, Прилеп – 23 VI 1923, София) – член на Кукушкия Ок. РК. Завършва българската семинария в Цариград (1904). Учителствува в Кукуш (1904-1906) и Дойран (1906-1907). Като учител в Кукуш е избран за член на околийския комитет на ВМОРО, а през 1905 г. е делегат на околийския конгрес проведен в Арджанското езеро. През 1910 г. е ръкоположен в

Георги Константинов

свещенически сан и служи в Радовиш и Неврокоп.

Лит.:Енц. Пиринski край, т. I, с. 452; Т. Влахов, пос. съч., с. 216

КОНСТАНТИНОВ, Алеко Иваницов (1 I 1863, Свищов – 11 V 1897, Пещера) – член на ВМОК. Завършва гимназия в Николаев (1881) и право в Новоросийския университет в Одеса (1885). Работи като прокурор, юрисконсулт и адвокат. На II (1895) и III (1896) конгреси на Македонските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК. Автор е на сборника разкази „Бай Ганю“, пътеписът „До Чикаго и назад“ и др.

Лит.:в. Македония, 1934, бр. 2272; Енц. България, 1982, т. 3, с. 525; Речник на българската .. ., т. II, с. 239-243

КОНСТАНТИНОВ, Георги /Г. К. Тодоров/ (19 I 1875, с. Хотово, Мелнишко – IX 1969, София) – председател на Петричкия Ок. РК. Учител. Брат на Ст. Константинов. Завършва българската гимназия в Солун (1896). Като учител в Петрич е същевременно и ръководител на околийския комитет на ВМОРО. Подгонен от турските власти бяга в Княжество България. Работи като секретар в Апелативния съд в Русе и София. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 113; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX

КОНСТАНТИНОВ Лазо (неизв., с. Баровица, Ениджевардарско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1905 г. действува в Гевгелийско, а по-късно е и войвода в Ениджевардарско.

Лит.:в. Ден, 1905, бр. 650, пак там, 1908, бр. 1505; в. Дневник, 1908, бр. 2037

КОНСТАНТИНОВ, Милан Спасов (X 1882, Кральово, Румъния – неизв.) – тетовски войвода. Родителите му са българи-емигранти в Румъния. Той служи в румънската армия. При обявяването на Илинденско-Преображенското въстание заминава за София за да вземе участие в него. Назначен е за войвода на 40 членна чета с която заминава за Тетовско.

Лит.:в. Народни права, 1903, бр. 60

КОНСТАНТИНОВ, Пантелей /Панчо/, подпоручик (10 VII 1881, Велес – 25 VI 1906, мест. „Куртов камък“, пл. Даутница, Велешко) – велешки околийски войвода. Завършва Военно училище в София (1903). Служи в 13 Рилски полк. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и води сражение с турците на вр.“Китка“, Кочанско. От май 1905 г. е войвода във Велешко. Загива в сражение с чети на сръбската пропаганда.

Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1922; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 5,

М. Развигоров (1), Еф. Чучков (2), Панчо Константинов (3), Д. Груев (4), Атанас Бабата (5)

Стефан Константинов със съпругата си Невена Панова

с. 69; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 14, пак там, 1931-1932, бр. 10, с. 9; Борбите в Македония и .. ., с. 847; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 178; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; Списък на генералите .. ., 1903, с. 568; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 353

КОНСТАНТИНОВ, Стефан /Ст. К. Тодоров/ (12 IX 1873, с. Хотово, Мелнишко – VI 1913, Сер) – председател на Серския ОРК. Завършва българската гимназия в Солун (1892) и право в СУ"Кл. Охридски" (1896). Учител, а по-късно адвокат в Сер и същевременно е ръководител на окръжния комитет на ВМОРО (1900). През 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. Член е на окръжния съд в Лом, Плевен и др. По време на Балканската война е доброволец в МООП. През Междусъюзническата война е заловен от гърците и убит.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 37; сп. Завет, 1939, бр. 687; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 14; Алманах на завършилите .. ., с. 22; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 111; Г. Трайчев, Спомени от .. ., с. 19; Невена Панова, Спомени; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 43, л. 1-37

КОНТЕВ, Христо Иванов (21 V 1868, Севлиево – 10 II 1908, с. Леорека, Ресенско) – преспански районен войвода. Завършва гимназия в Севлиево и е преподавател по гимнастика в Свищовската търговска гимназия. През 1902 г. заминава с чета за Битолско. През януари 1903 г. е тежко ранен и се завръща в София на лечение. В началото на 1906 г. отново заминава за вътрешността. През лятото на с. г. е войвода в Преспанско, а по-късно е назначен за войвода на Буфколския район. Загива в сражение с турците.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 2, с. 5, 6, пак там, 1942, бр. 9, с. 11; В. Беязов, Христо Ив. Контев. Четник в Македония; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 470, 745; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 21, л. 1, 2

КОПАРАН ЧАУШ вж. Апостолов, Иван

КОРАБАРОВ, Андрей (неизв., Велес – неизв., Скопие) – член на Велешкия Ок. РК. Член на ВМОРО от 1894 г. През 1903 г. е член на околийския комитет на ВМОРО във Велес. Арестуван от турските власти, умира в затвора „Куршумли хан", Скопие.

Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 11; А. Страшимиров, Войни и .. ., с. 268; Македонците в .. ., с. 101; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 38

КОРУЕВ, Владимир Тодоров (1 V 1878, с. Габрово, Ксантийско – 15 XI 1952, Пловдив) – агитатор-организатор в Смолянско. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1899). Като учител в с. Устово, Смолянско (1899-1901) е председател на местния комитет на ВМОРО и е пръв организатор на Смолянския край. През лятото на 1901 г. във връзка с аферата „Нури бей" е подгонен

Владимир Коруев

от турските власти и бяга в Княжество България. Влиза в четата на В. Андонов и участвува в сражението при с. Януздере, Смолянско (септември 1901 г.). По-късно учителствува из пловдивските села Дълги герен, Даутларе и др.

Лит.:сп. Родопа, 1943, бр. 3, с. 3; П. Коруев, пос. съч., с. 60, 61, 71-73; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 98, 106, 107, 134; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 224; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 85, л. 4, пак там, ф. 641, а. е. 12, л. 243

КОРУНЧЕВ, поп Васил (1877, с. Кукуречане, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Учител. Член на ВМОРО от 1898 г. Учител е в с. Могила, Битолско и центрови ръководител на шест села. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата на с. Кукуречане. През 1905 г. е ръкоположен за свещеник. Член е на Битолския околийски комитет на ВМОРО (1906).

Лит.:М. Матов, Спомени (ръкопис), с. 455

КОСОВСКИ, Кольо (неизв., с. Брезница, Костурско – неизв.) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на центрова чета.

Лит.:ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181

КОСТА МОРИОВСКИ (неизв. – неизв.) – войвода.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 5, с. 14

КОСТА ПОПЕТО вж. Попов, Коста Христов

КОСТАДИЕВ, Георги /Г. К. Шивачев/ (25 II 1879, Малко Търново – 23 II 1942, Варна) – малкотърновски подвойвода. Шивач. Завършва III прогимназиален клас. Член на ВМОРО от 1901 г. От есента на 1902 г. е четник при Г. Кондолов, а през 1903 г. е при П. Шиваров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за подвойвода на Д. Халачев и извършва нападението срещу турското село Потурнаково, Малкотърновско.

Лит.:сп. Завет, 1942, бр. 4, с. 13; Ив. Орманджиев, Революционното движение..., с. 173-179; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 517; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 405; Хр. Караманджуков, Подготовка на .. ., с. 76

КОСТАДИЕВ, Евтим (неизв., с. Берово, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. През 1902 г. с четата си действува в Малешевско и Пиянец и участвува в Горноджумайското въстание.

Лит.:сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 8; ИНИ, Илинден 1903, с. 185

КОСТАДИНОВ, Антон /А. К. Шарков/ (1878, Струмица – 19 IV 1936, Петрич) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1900). Учител в Кавадарци и член на околийския комитет на ВМОРО (1900-1901). Във връзка със Солунската афера (1901) е арестуван, осъден на вечен затвор и изпратен на заточение. През март 1903 г. е амнистиран и е учител в с. Босилово, Струмишко. Четник е при Хр. Чернопеев и Кр. Новоселски, а от лятото на 1905 г. е секретар при Кимо Георгиев. В едно сражение е тежко ранен и е изпратен на лечение в София. След Хуриета е учител в Струмица.

Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 118; сп. Македонски вести, 1936, бр. 50, с. 5, пак там, бр. 58, с. 1; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 96; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27

КОСТАДИНОВ, Киро (неизв., с. Мързево, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на смъртната дружина в родното си село.
Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното движение .. ., с. 358, 359

КОСТАДИНОВ, Мите вж. Мите Блатцалията

КОСТАДИНОВ, Стефан вж. Шиндилов, Стефан Костадинов

КОСТАДИНОВ, Цветан Колев (III 1878, с. Стругово, Битолско – неизв.) – крушовски районен войвода. Земеделец. Самоук. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Йордан Пиперката. През 1904 г. е арестуван и лежи в затвора до 1906 г. След излизането си емигрира в САЩ, откъдето се завръща през 1909 г. След Междусъюзническата война до 1915 г. е районен войвода в Крушовско.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 342

КОСТАДИНОВ, Яни /Иван Костадинов Грудев/ (25 V 1872, с. Долно Суванлий, Ортакьойско – неизв.) – председател на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895) и следва два семестъра педагогика в СУ „Кл. Охридски“ (1897-1898). Учителствува в Свиленград, Кавадарци, Дедеагач, Одрин и др. През 1905-1906 г. е главен учител и ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Дедеагач.
Лит.:В. Божинов, пос. съч., с. 262; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 112; Д-р Петър Берон и .. ., с. 501, 503; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 651

КОСТОВ, Ангел (неизв. – неизв.) – охридски войвода. През 1922 г. е войвода на чета в Долна Дебърца, Охридско.
Лит. в. Илинден, 1921, бр. 26

КОСТОВ, Антон (1873, Дойран – 23 III 1939, Бургас) – председател на Дойранския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Ръководител е на първия РК в Дойран основан през 1894 г. Учителствува в Дойран, Гевгели, Солун и др. През 1901 г. е арестуван във връзка със Солунската афера и е изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през март 1903 г.
Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 204; в. Македония, 1933, бр. 2107; в. Зора, 1939, бр. 5930; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 20-22; М. Теменугов, пос. съч., с. 165, 172, 178; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 463, л. 3-7; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27

КОСТОВ, Максим (1876, с. Рабетино, Кичевско – 10 VIII 1905, с. Рабетино, Кичевско) – кичевски р. н. Емигрант в Сърбия. Като българин е преследван от сръбската полиция и лежи 6 месеца в Белградския затвор. Веднъж дал 25 наполеона на оркестъра в един локал в Белград за да му изсвирят българският национален химн „Шуми Марица“. През 1902 г. се завръща в родното си село и е назначен за началник на четите в района. Арестуван е от турците и лежи няколко месеца в затвора. Освободен, взема участие в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието води упорита борба със сръбската пропаганда. Заловен от ренегата Йован Дългача след зверски изтезания е убит.
Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 37; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1840; в. Независима Македония, 1924, бр. 68; в. Македония, 1928, бр. 440; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 8, с. 122; К. Григоров, Сръбските жестокости .. ., с. 10; Т. Николов, пос. съч., с. 181

КОСТОВ, Мите (неизв., с. Кукушине, Кумановско – 6 V 1912, мест. „Широката нива“, под вр. Руен, пл. Осогово) – кумановски войвода. От 1906 г. е войвода на двадесетчленна чета в Кумановско. Загива в сражение с турците.
Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 611; Македонски алманах 1940, с. 385; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 165

КОСТОВ, Петър /Пашата/ (1889, Прилеп – 6 VIII 1925, с. Горна Драчевица, Тиквешко) – прилепски околийски войвода. С прогимназиално образование. Четник при М. Гюрлуков (1910), а през лятото на 1915 г. е войвода в Прилепско. След 1920 г. завежда Прилепската околия. Загива заедно с велешкия войвода П. Станчев в сражение със сърбите.
Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 86; в. Илинден, 1925, бр. 37; в. Целокупна България, 1944, бр. 857; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 343; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 277, 938; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 8; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 9, л. 27[а]

КОСТОВ, Спиро (8 XII 1848, Велес – 19 VIII 1931, София) – войвода. Емигрира в Румъния и работи в печатницата на Л. Каравелов. Доброволец е в Сръбско-турската война (1876) и опълченец в Руско-турската война (1877-1878). По време на Кресненско-Разложкото въстание (1878-1879) е войвода на чета. Участвува в Съединението и в Сръбско-българската война, като ротен командир в отряда на кап. Паница. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет като войвода на чета в дружина „Пирин планина“. По време на Балканската война е началник на огнестрелния парк на МООП. Кавалер е на руския орден за храброст „Св. Георги“.
Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1451, 1455; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 55; Съединението 1885. Енциклопедичен справочник, с. 128, 129; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 44-48

КОСТОВ, Стойко Вълчев /Ст. Келвълчев/ (8 III 1884, с. Мерхамлий, Софлийско – неизв.) – софлийски войвода. С основно образование. От 1904 г. е четник в Беломорска Тракия при Т. Николов, Ас. Хадживасилев, Т. Пожарлиев и Б. Чавдаров. През 1912 г. е мобилизиран в турската армия, но дезертира и отива в четата на Ап. Дограмаджиев. По време на Междусъюзническата война е войвода в Софлийско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 705, пак там, а. е. 30, л. 163

КОСТОВ, Стою (1855, с. Скрижово, Зъхненско – 20 VIII 1896, с. Радолиово, Зъхненско) – серски войвода. Хайдутин е в четата на Куку войвода. Участвува в Кресненско-Разложкото въстание. През 1885 г. е доброволец в Сръбско-българската война. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и ръководи нападението срещу с. Доспат.
Лит.:в. Глас Македонски, 1896, бр. 1; сп. Бунтовник, 1903, бр. 3, с. 16-19; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 5, с. 8, 9; В. Кънчов, Избрани произведения, т. I, с. 90; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. I, с. 56-58

КОТЕВ, Васил /Цильо Кономладски/ (1878, с. Кономлади, Костурско – 8 X 1903, пл. Вич) – костурски центрови войвода. Четник е при Ат. Петров и участвува в убийството на Касъм ага. За революционна дейност е арестуван и лежи в затвора от 1900 г. до 1901 г. В края на 1902 г. е в четата на Митре Влаха. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Кономладския център. Участвува в превземането на гр. Невеска. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 3; Дневници и спомени за .. ., с. 153, 154, 207, 216, 221; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 235, 238, 243, 245; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVII, т. II, с. XX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 393; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 29

КОТЕВ, Иван /Ванчо Белувчето/ (неизв., Крушово – 12 VII 1913, при Журечката река, Крушовско) – крушовски войвода. Терорист. През Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ив. Алябака. По време на Балканската война е войвода на чета и участвува в освобождаването на Крушово. Загива в сражение със сръбски потери между селата Ракитница и Острилци. След сражението сърбите отрязват главата му и я разнасят из улиците на Крушово за да сплашат българското население.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 1, с. 11; Д. Гоцев, Национално-освободителна-

та .. ., с. 112; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 25, 54, обр. №3; Л. Милетич, Документи за противобългарските .. ., с. 213; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 20, 24, 30, 43; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 165, 260, 287, 288; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 123

КОТЕВ, Новачко (неизв., с. Кономлади, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Брат на В. Котев. Селски войвода, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е знаменосец на Кономладското знаме. Участвува в превземането на гр. Невеска. През юли 1904 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор до май 1906 г.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 72, 154; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 29, пак там, а. е. 71, л. 241, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 84, л. 27

КОТЕВ, Ристе (1860, с. Църно Буки, Битолско – неизв., Битоля) – битолски селски войвода. Баща му е убит от турците. Десетар на терористична група в Битоля. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Иваньевци, Битолско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 1, с. 14

КОТКОВ, Иван Граматиков /Ив. Темелков Златанов/ (1858, с. Каваклия, Лозенградско – 4 VII 1901, с. Фикел, Свиленградско) – член на Бунархисарския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1896 г. Учител в с. Колибите, Бунархисарско и е председател на първия РК в селото (1898). През 1899 г. става член на Бунархисарския околийски революционен комитет. Подгонен от турските власти бяга в Княжество България. През 1901 г. влиза в четата на Сл. Мерджанов. През юли с. г. четата отвлича Нури бей, син на богатия одрински чифликчия Дертли Мустафа бей. Близо до с. Фикел, в мест."Киречлика", четата е открита от турска войска и в сражението Ив. Котков загива.

Лит.:в. Тракия, 1926, бр. 194; сп. Завет, 1938, бр. 668; Иван Ормандживев, Борбата в .. ., с. 11-19, 50, 51; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 517; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10, л. 7, пак там, а. е. 11, л. 285

КОТОРКИН, Илия Иванов вж. Илия Лерински

КОЦЕ АДВОКАТА /К. Авукатов/ (ок. 1850, Щип – X 1915, неизв.) – член на Щипския Ок. РК. Търговец на зърнени храни. През 1906 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Щип. По време на обезоръжителната акция (1910) е арестуван и лежи в Щипския затвор. През октомври 1915 г. е арестуван от сърбите и убит.

Лит.:в. Гражданин, 1907, бр. 49; в. Вести, 1910-1911, бр. 46; в. Право, 1911, бр. 86; ИИБИ, т. 6, с. 521

КОЦЕ ОМОРАНЧЕТО (неизв., с. Омо-рани, Велешко – неизв.) – велешки войвода. През 1900 г. е войвода във Велешко и сформира първите селски РК в района си.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXI

КОЦЕВ, Гъоше (неизв. – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. Учител и член на околийския комитет на ВМОРО във Велес през 1903 г.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 38

КОЦЕВ, Делчо Димитров (1876, Харманли – 1956, неизв.) – кочански войвода. Завършва железарското училище в Самоков и е председател на революционния кръжок „Тр. Китанчев". През 1901 г. е четник при Г. Кондолов в Одринско. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на Хр. Чернопеев и участвува в сражението при с. Просека, Кочанско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 19; Дневници и спомени .. ., с. 175, 183-186; Ив. Ормандживев, Георги Кондолов и .. ., с. 27, 33, 34, 101; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 99, 353

КОЦЕВ, Пандо /П. К. Витански/ (1896, с. Куклиш, Струмишко – 7 XI 1924, пл. Огражден/ – струмишки селски войвода. С основно образование. Куриер и селски войвода. От 1921 г. е четник при Г. Вандев. Загива в сражение със сръбски потери в мест. „Арамийска чука", пл. Огражден – Струмишко.

Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 85, 86; в. Устрем, 1924-1925, бр. 14; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 939

КОЦЕВ, Филип /Филе/ (1853, с. Оряховица, Радовишко – 28 VI 1913, с. Оряховица, Радовишко) – радовишки войвода. През лятото на 1903 г. е войвода на чета в Радовишко. Убит е от сърбите.

Лит.: в. Родина, 1918, бр. 507; К. Пърличев, Сръбските..., с. 94

КОЧЕВ, Аце (неизв. – 18 VIII 1922, Радовишко) – радовишки войвода. Войвода на чета в Радовишко през 1922 г. Загива в сражение със сръбски потери.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 35

КОЧЕВ, Нацо Мазаров (неизв., с. Баница, Леринско – 5 III 1908, с. Попължани, Леринско) – леринski районен войвода. През 1902 г. е арестуван, но успява да избяга от затвора и отива четник при Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на баничката чета в Леринско. След въстанието остава нелегален и е назначен за районен войвода. Води многобройни сражения с гръцки андарти.

Лит. в. Вечерна поща, 1907, бр. 2226, пак там, 1908, бр. 2282, 2352, 2358; в. Илинден, 1908, бр. 17; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 165; Г. Попхристов, пос. съч., с. 75; Македонците в .. ., с. 97; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX

КОЧКОВ, Трайче (неизв., с. Селци, Дебърско – неизв.) – дебърски селски войвода. Фурнаджия в Дебър. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията в мест."Църни камен", Дебърско (21 юли) и др. След въстанието заминава за Княжество България. Умира от холера през Балканската война.

Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 5, с. 1; в. 20 юли, 1924, бр. 15

КОЧКОНА, Апостол (неизв., с. Пляса, Гребенско – неизв.) – корчански войвода. Влах по националност. В края на февруари 1907 г. заедно с четника Ставре от с. Върбени, Леринско са заловени в с. Смърдеш, Костурско. Освободен е от затвора през Хуриета (1908).

Апостол Кочкона и Иван Чакулев

Лит.:в. Ден, 1907, бр. 1137; ЦДА, ф. 3, оп. 7, а. е. 421, л. 24, пак там, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 277

КОЧО КУРШУМА /К. Мат. Крушовцов/ (неизв., с. Крушица, Кичевско – 9/10 VII 1904, Кратовско) – кичевски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Кичевско. След въстанието заминава за Княжество България. През 1904 г. се включва в четата на Сл. Арсов. Участвува в сражението в мест. „Лингура", до с. Гигянци, Кратовско където е убит Сл. Арсов. В нощта след сражението попада в засада и загива заедно с войводата Ст. Донски.

Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 5; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 155; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 319; Илиденски зборник 1903-1953, с. 122

КОЧО ЛЮТАТА /К. Георгиев Лютов/ (1836, с. Левуново, Мелнишко – 10 VI

Кочо Лютата и Дончо Златков през 1895 г.

1918, Дупница) – войвода. Хайдутин. Без образование. По време на Руско-турската война е в четата на дядо Илью Малешевски. Участвува в Кресненско-разложкото въстание начело на 80 членна чета. През 1895 г. участвува в акцията на Македонският комитет като командир на дружина „Пирин планина".

Лит.:в. Право, 1895, бр. 38; в. Автономия, 1898-1899, бр. 23; в. Утро, 1918, бр. 2624; в. Илинден, 1926, бр. 26; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 8; Д. Дойнов, Кресненско-разложкото .. ., с. 328; патриарх Кирил, Съпротивата срещу .. ., с. 328; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 409, 497; ЦДА, ф. 173, оп. 1, а. е. 1166

КОЧО МУСТРУКА /К. Муструков/ (неизв., с. Тръстеница, Зъхненско – 20 V 1901, Неврокопско) – войвода. Хайдутин. Без образование. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет. Заедно с Б. Сарафов извършват нападението срещу Мелник и превземат града.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 38; сп. Свято дело, бр. IV-V, с. 172; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 8; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII, т. II. с. XXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 142, л. 34, пак там, ф. 305, а. е. 270, л. 291, пак там, ф. 326, а. е. 4, л. 106

КОЧО СТРУДЛИЖАНЧЕТО (неизв. – неизв.) – прилепски районен войвода. Войвода в Прилепско преди Хуриета (1908).

Лит.: сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 6, с. 9

КОЧОВСКИ, Димко Илиев (неизв., с. Плетвар, Прилепско – 6 V 1907, над с. Кръстец, Прилепско) – прилепски селски войвода. Войвода и ръководител на РК в родното си село. Убит е заедно с петгодишното си дете и жена си от ренегата Григор Соколов.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2057; в. Ден, 1907, бр. 1202; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 92; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 38, с. 597; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 321, 322; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 124, пак там, а. е. 49, л. 19; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 86, л. 20

КОЧОВСКИ, Климент Д. (неизв., Ресен – 12 X 1905, с. Пуста Река, Крушовско) – преспански войвода. Завършва V клас в българската гимназия в Битоля. Член на РК в Ресен. Подгонен от турските власти бяга в четата на Ат. Петров. По-късно е изпратен за войвода в Преспанско. През 1903 г. е в Костурско, а по време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Порече, Кичевско. През 1905 г. е секретар при Сп. Олчев, а от юли с. г. е секретар при кичевския войвода Лазар. Загива в сражение с турците заедно с цялата чета.

Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 22; Г. Попхристов, пос. съч., с. 111; Освободителното движение в .. ., г. I, с. XXVII; Т. Николов, пос. съч., с. 180, 191; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 10

КОЧОВСКИ, Кочо Илиев (неизв., с. Подмочани, Ресенско – 27 VIII 1903, с. Подмочани, Ресенско) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Подмочани. Загива по време на сражение с турска войска в гората над родното си село.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 15; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар.. ., с. 131; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464

КОШКА, Александър Костов (1873, с. Гопеш, Битолско – 22 V 1907, между с. Сливница и с. Курбиново, Долна Преспа) – битолски войвода. Влах по националност. Завършва румънската гимназия в Битоля и следва медицина в Букурещ. През 1902 г. напуска университета и се завръща в родния си край. През 1903 г. е четник при П. Цветков, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието организира влашките села в Битолско и пл. Пинд. Загива с още четирима свои четника в сражение с турска войска.

Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 175; в. Гражданин, 1907, бр. 31; в. Ден, 1907, бр. 1219; в. Илинден, 1923, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 1, с. 5, пак там, 1931-1932, бр. 4, с. 5; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 145-148; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; Спомени и биографии .. ., с. 208; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 84, л. 187

КОШОВ, Захари Илиев (15 VIII 1869, с. Белица, Разложко – 14 I 1945, с. Белица, Разложко) – разложки селски войвода. Член на ВМОРО от 1896 г. Четник е при мичман Саев и участвува в Горноджумайското въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и се сражава при с. Белица. След въстанието е отново четник в Разложко. През 1916-1918 г. е кмет на родното си село.

Лит.:Белица – крепост на .. ., с. 13; Енц. Пиринski край, т. I, с. 461; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 50, л. 739

КОЩАНОВ, Димитър (18 III 1879, Горна Джумая – 21 V 1915, р. Струма) – смолянски войвода. Предприемач-строител. Учи в българската гимназия в Солун. Анархист. Терорист към ЦК на ВМОРО, а по-късно е член на групата на „гемиджиите". Участвува в прокопаването на тунела до основите на Банк отоман в Солун (1900). През юли 1902 г. е войвода на чета в Смолянско. Той е един от основателите на Народната федеративна партия (българска секция) в Горна Джумая. Загива при строежа на мост над р. Струма при с. Покровник, Горноджумайско.

Лит.:Енц. Пиринski край, т. I, с. 461; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XX; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 40, 42-45, 47-49, 140, 487, 642, 643

КОЮМДЖИЕВ, Иван Георгиев (25 V 1870, с. Либяхово, Неврокопско – 26 XI 1923, София) – неврокопски районен войвода. Златар. С основно образование. Основава през 1895 г. РК в родното си село. Селски, а през 1903 г. е районен войвода След смъртта на Ат. Тешовалията (1905) е заместник-околийски войвода. Участвува в похода на Я. Сандански към Цариград (1909). През Балканската война е в четата на Т. Паница, а по-късно е доброволец в МООП.

Лит.:в. Пиринско дело, 1980, бр. 110; Безсмъртните 1922-1924, с. 67; Енц. Пиринski край, т. I, с. 462

КРАГУЕВ, Иван (неизв., с. Спространье, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Работи в София. През пролетта на

1903 г. се завръща в родния си край и е избран за селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 1, с. 2

КРАЕВ, Димитър П. (1888, Варна – 1914, неизв.) – серски войвода. Четник е при Н. Гърков (1907). През Балканската война е в четата на П. Каранфилович, а по-късно е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП. През есента на 1913 г. е войвода на 14 членна чета в Серски Демирхисар.
Лит.:в. Утро, 1914, бр. 1111; НБКМ-БИА, ф. 189, а. е. 7, л. 171, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 40; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 63, пак там, а. е. 2, л. 159

КРАЛЕВ, Александър Ив. (1882, Щип – 1905, с. Теке, Софлийско) – софлийски войвода. Четник е при мичман Т. Саев. През лятото на 1903 г. е в четата на К. Нунков, която действува в Дедеагачко и Софлийско. През 1904 г. отново идва в Беломорска Тракия с четата на М. Даев, който по-късно го оставя за войвода в Софлийско.
Лит.:сп. Завет, 1931, бр. 80; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 9, с. 8-10; Лъджакьой. 65 години .. ., с. 129; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 503, пак там, а. е. 13, л. 373

КРЕПИЕВ, Димко Петров (1882, Велес – 15 I 1945, Велес) – член на Велешкия Ок. РК. Учител и дългогодишен ръководител на революционното дело във Велешко. В края на 1944 г. е арестуван и зверски убит заедно с още 54 души в околностите на Велес.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1977, бр. 2566; К. Църнушанов, Принос към историята на Македонската младежка тайна революционна организация, с. 509, 510; Македония. Сборник от .. ., с. 605

КРОМИДАРОВ, Димитър Тръпков (неизв., с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Учител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 27 души и участвува в отбраната на с. Смилево.
Лит.:Б. Цветкова, пос. съч., с. 34, 73; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 96; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 367

КРЪСКЬОВ, Георги (неизв., с. Докуз-юк, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. През 1900 г. става член на основания от Г. Делчев революционен комитет в селото. През 1903 г. е войвода на местната смъртна дружина. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Я. Попов.
Лит.:Ив. Ормандживев, Освободителната .. ., с. 244-247

КРЪСТЕВ, Атанас (неизв. – неизв.) – воденски войвода. През 1903 г. е войвода във Воденско и води няколко сражения с турски войски: при с. Луковец, с. Горно Родево и др.
Лит.:Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968 г., с. 138; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 81, 174

Хр. Силянов (1), Кръстю Българията (2), Илия Пасков (3), Хр. Карамандживков (4)

КРЪСТЕВ, Григор (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. През май 1903 г. е арестуван, осъден на доживотен затвор и изпратен на заточение в Диарбекир. Амнистиран е през април 1904 г.
Лит.:Г. Т. Ачков, Страданията на 323 македонски заточеници в Диярбекир през 1903-1904, г., с. 2, 3, 7; Гласник .. ., 1970, бр. 2-3, с. 136

КРЪСТЕВ, Милан (неизв., Щип – 3 IV 1907, Щип) – щипски градски войвода. Загива заедно с войводата М. Развигоров.
Лит.:в. Целокупна България, 1941, бр. 20

КРЪСТЕВ, Мише (неизв., с. Полаки, Кочанско – неизв.) – кочански войвода. През юли 1915 г. е войвода на чета в Кочанско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 25[а]

КРЪСТЕВ, Павел Колев (1871, с. Смилево, Битолско – 1941, Битоля) – битолски селски войвода. Гребенар. Касиер на РК в с. Смилево. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 26 души. След въстанието е заловен и осъден на смърт. През 1904 г. е амнистиран. Участвува в Балканската война.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 13; Б. Цветкова, пос. съч., с. 36; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 366

КРЪСТЕВ, Павел Трайков (1 VII 1872, с. Голямо Илино, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Търговец. Самоук. Войвода на селската чета в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Йордан Пиперката, а след смъртта му го замества.
Лит.: ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 216, 341

КРЪСТЕВ, Тале /Т. К. Церговски/ (4 V 1882, с. Галичник, Реканско – 20 XI 1968, София) – галички войвода. Завършва II кл. в българската гимназия в Солун. Четник е при Кр. Българията в Кочанско (1901). През пролетта на 1903 г. е изпратен от ЗП с чета в Реканско и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието заминава за Княжество България. На следващата година се завръща отново в района си. Войвода е до 1905 г. По време на Балканската война е доброволец в 1 Дебърска дружина на МООП, а през Първата световна война служи в 5 пех. Македонски полк.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 9, с. 3; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1968, бр. 10, с. 40; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 146, 147; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 152; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 35, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 122, 125

КРЪСТО КОБАПЧИЯТА (неизв. – неизв.) – войвода.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр.5, с. 14

КРЪСТО МАЛИКО вж. Маликов, Кръсте

КРЪСТЮ БЪЛГАРИЯТА /Кр. Георгиев Катранкьов/ (1874, Враца – 1913, Демир Хисар) – кочански околийски войвода. Фелдфебел от българската армия. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Привлечен е от Г. Делчев за военен организатор на четите. Войвода е в Тиквешко (1900-1901), Чокенско (1902), Малкотърновско (1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си извършва нападение над турското село Хаджи Талашман, Одринско. След въстанието дълги години е войвода в Кочанско. През Балканската война е войвода на чета № 16 и действува в района на Родопите и Беломорска Тракия. За проявена храброст е произведен в чин подпоручик (18 V 1913 г.). Умира от холера в района на „Черната скала“ по време на Междусъюзническата война. Погребан е в Демир Хисар.
Лит.:в. Воля, 1914, бр. 429; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 5, с. 11, пак там, 1929-1930, бр. 2, с. 2; сп. Завет, 1937, бр. 648; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Гоце Делчев. Спомени.. ., с. 404; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 517; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 409; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII, т. II,

с. XXX; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11, 573, 578, 583, 601, т. II, с. 54; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468, т. II, с. 574; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 332, пак там, а. е. 84, л. 391-420

КРЪСТЮ НОВОСЕЛСКИ /К. Георгиев/ (неизв., с. Ново село, Струмишко – XII 1905, с. Моноспитово, Струмишко) – струмишки районен войвода. През есента на 1901 г. във връзка с Новоселската афера е подгонен от турските власти и става нелегален. Четник е при Ан. Кьосето (1902-1903). След Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода в Струмишко. В средата на м. XII 1905 г. е обграден с 8 души четници в с. Костурино, Струмишко. При пробива на обръча шест четника са убити, а Кръстю е ранен. Отправяйки се за с. Моноспитово е застигнат от потерята и с последния куршум се самоубива.

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 16; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 14, с. 220; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 111; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 526, 527; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 228, 229; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 68, л. 56, 99

КУДЕВ, Димитър Киряков (19 VII 1880, с. Габрово, Ксантийско – 1967, Пловдив) – председател на Ксантийския Ок. РК. Завършва френски колеж в Солун (1900). Тук става член на ВМОРО. От средата на 1902 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Ксанти. През септември 1907 г. поради опити на гръцки терористи да бъде убит заминава за Русия. След провъзгласяването на Хуриета се завръща отново в Ксанти.

Лит.:П. Я. Коруев, пос. съч., с. 60, 71-73, 82; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 163; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 444, пак там, а. е. 13, л. 253

КУЗИНЧЕВ, Никола Филипов (1873, с. Дреновени, Костурско – 2 I 1925, София) – костурски районен войвода. Член на ВМОРО от 1897 г. През 1902 г. е в четата на полк. А. Янков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Л. Поптрайков. През 1904 г. е четник при А. Кършаков, а от 1907 г. е войвода в Костурско. По време на Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. След войните работи в Дирекцията на полицията. Убит е от бойна група на БКП.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 2, с. 3; Борбите в Македония и .. ., с. 621; В. Иванов, пос. съч., с. 62, 73, 75, 88, 101, 125, 128, 130; Дневници и спомени за .. ., с. 26, 37; Освободителното движение в..., т. I, с. XXVII, т. II, с. XXI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 297

КУЗМАНОВ, Димчо (неизв., с. Ореше, Велешко – неизв.) – велешки селски войвода. През 1905 г. е войвода на селската чета и се сражава с четите на сръбската пропаганда.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI

КУЗМАНОВ, Здраве /Чолака/ (неизв., с. Журче, Крушовско – неизв.) – крушовски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на П. Гули и се сражава при защитата на Крушовската република.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 1, с. 12; Н. К. -Майски, пос. съч., с. 32

КУЗМАНОВ, Петър /П. К. Харитев/ (1878, с. Долно Дереке, Смолянско – 1917, неизв.) – член на Беломорския ОРК. Ръководител на РК в родното си село (1900). През март 1901 г. е арестуван, но успява да избяга в Княжество България. През с. г. е назначен за член на формираното от В. Антонов окръжно тяло за ръководенето на революционната дейност в Беломорска Тракия. Завежда пункта на ВМОРО в Чепеларе (1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание

Петър Кузманов

е в четата на В. Шишманов. Загива през Първата световна война.

Лит.:сп. Родопа, 1943, бр. 4, с. 1; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 97, 119; Хр. Ив. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 225; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 416

КУЗМАНОВ, Цветан (1872, с. Търновац, Кратовско – неизв.) – войвода. По време на Балканската война е доброволец в 1 рота, 3 Солунска дружина на МООП. В хода на бойните действия е назначен за войвода на разузнавателна чета № 2 и действува в Малгарско, Източна Тракия. Награден е с орден за храброст IV ст.

Лит.:П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 255; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. л. 91

КУЗО БЛАТСКИ вж. Попдинов, Кузо

КУЛИМАН /Колиман, Кольоман/ /Никола Иванов/ (1887, с. Кронцелово, Воденско – 7 IX 1909, с. Саракиново, Воденско) – воденски районен войвода. Нелегален е от 1902 г. Четник е при Хр. Гърков, Г. Тоцев и пом. войвода на Л. Иванов. От 1906 г. до Хуриета е районен войвода във Воденско. В началото на 1909 г. отново излиза нелегален. Убит е заедно със своя четник Гоше.

Лит.:в. Ден, 1909, бр. 1961; в. Дебърски глас, 1909, бр. 32; в. Народност, 1918-1919, бр. 52; ИДА, 1992, т. 64, с. 135; Илинден 1903-1953, САЩ, с. 217; Македонски алманах 1940, САЩ, с. 173; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 177

Лит.:ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 77, 80

КУЛИШЕВ, Георги /Г. К. Гугов/ (21 IX 1885, Дойран – 27 IX 1974, София) – член на Солунския ОРК. Завършва българската гимназия в Солун (1904) и право в СУ „Кл. Охридски" (1914). Учителствува в Дойран, Щип и Солун. Делегат е на конгреса на Солунския революционен окръг, на който е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО. През 1906 г. е арестуван и лежи в затвора. Редактор е на в."Вардар" (1929-1930) и директор на в."Македония" (1926-1928). След 9 IX 1944 г. е министър на Външните работи (1946), подпредседател на президиума на Народното събрание (1954-1971), народен представител от 1945 г. до 1974 г.

Лит.:в. Отечествен фронт, 1974, бр. 9282; Г. Кандиларов, пос. съч., , с. 86, 98; Енц. България, 1982, т. 3, с. 643; ЦДА, ф. 890, оп. 1;пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 353

КУРЛИНОВ, Иван Трайчев (неизв., с. Арменско, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. През 1902 г. е войвода на четата в родното си село.

Лит.:ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 77

КУРЛИНОВ, Траян Гочев (неизв., с. Арменско, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. От 1904 г. до 1907 г. е войвода на четата в родното си село.

КУРТЕВ, Владимир Спиридонов (19 X 1888, Плевен – неизв.) – член на ЦК на ВМРО. Учител. Завършва история и география в СУ"Кл. Охридски" (1914). Като ученик в VII кл. става член на ВМОРО. Четник е при Д. Даскалов (1907), Сим. Клинчарски (1908), М. Чаков (1911) и др. Участвува във Войните за национално обединение и е награден с шест ордена за храброст. Преподавател и директор е на прогимназия „Марин Дринов" в Кюстендил. През 1926 г. е назначен за пунктов началник в Кюстендил, а на VIII конгрес на ВМРО (април 1932 г.) е избран за член на ЦК. След преврата на 19 май 1934 г. е арестуван, осъден и лежи в затвора

Владимир Куртев

до юни 1940 г., когато е амнистиран. Участвува в акцията за спасяването на българските евреи. През юни 1946 г. е арестуван и убит без съд и присъда.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1932, бр. 133; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 73; Ст. Лачански, Един живот за Македония; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1023

КУРТЕВ, Георги Янков /Г. Латровалията/ (неизв., с. Латрово, Демирхисарско – неизв.) – поройски войвода. По време на акцията на Македонския комитет (1895) е в четата на К. Муструка и участвува в превземането на Мелник. През 1896 г. е войвода на чета в Поройско.

Лит.:в. Български юг, 1942, бр. 45; сп. Ил. Илинден, 1930, бр. 6, с. 15; АБАН, ф. 73к, а. е. 2006, л. 31; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 87

КУРТЕВ, Курти Иванов (неизв., с. Еникьой, Дедеагачко – неизв.) – касиер на Дедеагачкия Ок. РК. Преселва се да живее в Дедеагач. През 1907 г. е избран за ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Дедеагач.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 589, пак там, а. е. 92, л. 14

КУРТЕВ, Цено Ст. (1877, Златица – 2 IV 1905, с. Драмче, Кочанско) – кочански околийски войвода. Служи като подофицер в 24 Черноморски полк. През януари 1903 г. напуска службата си и заминава четник при М. Герджиков. На конгреса на „Петрова нива“ (юли 1903) е определен за войвода в Малкотърновско. През 1904 г. е изпратен за войвода в Кочанско. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:в. Революционен лист, 1904, бр. 12, с. 11, бр. 13, с. 9; в. Софийска правда, 1983, бр. 80; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 11, пак там, бр. 2, с. 24; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 15; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 188, 190, 194, 376-378; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 518; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 405; Хр. Карамандживков, Родопа през .. ., с. 225; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464

КУРТЕЛОВ, Ангел Н. (27 X 1887, Охрид – 1 VI 1933, Видин) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1907) и история в СУ „Кл. Охридски“ (1914). Учителствува в Струга, Видин и др. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Охрид след 1910 г. Участвува в няколко атентата срещу турски административни учреждения в Охрид. През Първата световна война завършва ШЗО и служи в 11 Македонска дивизия.

Лит.:в. Революционен лист, 1933, бр. 13-14, с. 10, 11; Алманах на завършилите .. ., с. 71

КУРЧИСТОЕВ, Стою Георгаков (неизв., с. Иниджия, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. През 1880 г. служи войник в Източна Румелия. Член на ВМОРО от 1898 г. През с. г. е избран за касиер на РК в родното си село, а през 1903 г. е назначен за войвода на смъртната дружина и участвува в Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1972, кн. 7, с. 30, пак там, кн. 8, с. 28

КУСИТАСЕВ, Миро /Владимир Тасев/ (неизв., Прилеп – 1904, Солун) – ениджевардарски р. н. Завършва българската гимназия в Солун (1901). Пълномощник е на ЦК на ВМОРО и ръководител на терористичните групи в Солун. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Кр. Асенов и е избран за районен началник на Ениджевардарско.

Лит.:Бюлетин на в. Автономия, 7 VIII 1903; в. Устрем, 1926, бр. 47; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; ИИБИ, т. 6, с. 504; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 5

КУСЛЕВ, Христо (18 III 1877, Кукуш – 19 IX 1943, гр. Подгорица, Черна гора) – струмишки войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1900) и зъболекарство в Женева, Швейцария (1907). Учителствува в с. Лешко, Горноджумайско, с. Долни Порой, Поройско, с. Цапарево, Петричко и др. От края на 1901 г. е секретар на Ат. Тешовалията. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и действува в Струмишко.

Лит. в. Зора, 1943, бр. 7414; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 161

КУШЕВ, Бано (1863, Велес – 14 XI 1910, Велес) – член на Велешкия Ок. РК. Учител. Брат на П. Кушев и баща на Ил. Кушев. Завършва българската гимназия в Солун (1886). Учителствува в Прилеп, Сер, Солун, Воден, Тетово, Дедеагач и др. Като учител във Велес е председател на градския и член на околийския комитет на ВМОРО (1903-1904). Убит е от турците.

Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 32, 35; в. Целокупна България, 1941, бр. 153; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 49; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 1, с. 4; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 88, 153; Освободителното движение в..., т. II, с. XXI; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 88-90, 100, 118

КУШЕВ, Илия Банов (24 III 1896, Велес – 29 XI 1922, между с. Ърлевци и с. Баница, Велешко) – велешки околийски войвода. Завършва българската гимназия в Солун (1913) и Военно училище в София (1915). Участвува в Първата световна война и служи в 1 артилерийски полк, 5 Дунавска дивизия. След войната следва право в СУ“Кл. Охридски“. През 1922 г. напуска университета, включва се в редиците на ВМРО и е изпратен за войвода във Велешко.

Илия Кушев

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 1, 2; в. Македония, 1923, бр. 275; в. Свобода или смърт, 1933, бр. 144, с. 9; в. Целокупна България, 1941, бр. 153; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 49; сп. Родина, 1926-1927, бр. 1, с. 10; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 1, с. 4; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 101; Иван Михайлов, Спомени, т. II, с. 820, т. III, с. 1023; Офицерският корпус в .. ., т. III, с. 158

КУШЕВ, д-р Петър Михайлов (24 III 1870, Велес – 12 V 1939, София) – председател на Велешкия Ок. РК. Лекар. Учи в българската гимназия в Солун и завършва Военно училище в София (1892). Служи в 6 Търновски полк. През 1898 г. напуска военната служба и завършва медицина в Момпелие, Франция. Работи като лекар

в Скопие и Велес. Присъствува като делегат на Рилския конгрес на ВМОРО през 1905 г. През с. г. е арестуван, осъден на 10 г. затвор и изпратен на заточение заедно с Т. Лазаров. Участвува във войните за национално обединение като военен лекар в Планинската дивизия.
Лит.: в. Вечерна поща, 1905, бр. 1572; в. Софийски новини, 1906, бр. 1; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 2, с. 3, пак там, бр. 9-10, с. 23, пак там, 1940, бр. 1, с. 4; Гласник .. ., 1963, бр. 2, с. 218; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXI; Офицерският корпус в .. ., т. III, с. 159; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 374

КУШУЛЕФТЕРОВ, Киряк /К. Лефтеров/ (неизв., с. Блаца, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. През 1903 г. е избран за войвода на смъртната дружина в родното си село. През лятото на с. г. участвува в убийството на разбойниците Петър Странджата и Градю Лефтеров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ц. Куртев.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 209, 210, 369

КУЮМДЖИЕВ, Иван Др. (1880, Разград – 14 IV 1927, София) – солунски окръжен войвода. Четник в Охридско (1903-1905) и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През Балканската война е доброволец в МООП. От 1922 г. до 1924 г. е войвода в Солунско.
Лит.:в. Македония, 1928-1929, бр. 753; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 527, 528; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 21, л. 17

КЪНЕВ, Тего (1881, Лерин – 7 III 1911, Лерин) – член на Леринския Ок. РК. През лятото на 1905 г. е тежко ранен от гръцки терористи. По-късно е арестуван и лежи в затвора в Лерин. През 1908 г. е войвода в Леринско. По време на обезоръжителната акция (септември 1910 г.) е арестуван и жестоко изтезаван. Убит е на пазара в Лерин.
Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 37, с. 3; в. Вести, 1910-1911, бр. 10, 74, 93; в. Македония, 1911, бр. 504; в. Право, 1911, бр. 135.

КЪРДЖИЕВ, Никола Славейков (16 IV 1875, Лозенград – неизв.) – председател на Лозенградския Ок. РК. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1900). От пролетта на 1902 г. до април 1903 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград. Присъствува като делегат на конгреса на „Петрова нива“. След въстанието заминава за Русия, където завършва медицина.
Лит.:“Д-р Петър Берон и Одринската .. .“, 121, 568; Ив. Ормандживев, Освободителната .. ., с. 43, 44, 91, 203-208; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 251; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 405

КЪРКОВ, Димитър Симонов (X 1872, с. Гявато, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Земеделец. Без образование. Куриер, а по-късно е четник при Сл. Арсов и Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 28 души.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 174; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 169

КЪРЧОВ, Тома Димитров (18 III 1878, Крушово – 1962, София) – председател на Битолския ОРК. Учи в Крушово и Белград. През 1897 г. е в София и се сближава с В. Главинов, Н. Карев и др. Става член на Македонската социал-демократическа група при БРСДП. През пролетта на 1904 г. е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля, а от март 1906 г. – за негов председател. След Хуриета основава социалистически клуб в Битоля (1908). През 1912 г. е четник при М. Матов. По време на Първата световна война служи в 59 п. полк, 11 Македонска дивизия.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., 567-573; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXII; Т. Николов, пос. съч., с. 387; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 79, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 143, 144, 153

КЪРШАКОВ, Атанас Андреев (1883, с. Косинец, Костурско – 4 VII 1907, с. Стенско, Костурско) – костурски войвода. Учи в българската гимназия в Битоля, но я напуска и отива четник при М. Леренски. По-късно е назначен за войвода на наказателната чета в Костурско. Два месеца преди въстанието е тежко ранен, а след потушаването му успява да замине за Варна, където се лекува близо три месеца. През пролетта на 1904 г. се завръща с чета в Костурско. През лятото на 1907 г., между селата Стенско и Гръчи, се сражава едновременно с гръцки андарти и турска войска. Привечер, в края на сражението, Ат. Кършаков е тежко ранен, но успява да се добере до с. Стенско. По негова молба една жена му изкопава гроб в градината си и той се самоубива.
Лит.:в. Ден, 1907, бр. 1265; в. 20 юли, 1924, бр. 2; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 3, с. 6-9, пак там, бр. 10, с. 10; сп. Македонски вести, 1935, бр. 31; Борбите в Македония и .. ., с. 848; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII, т. II, с. XXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464, т. II, с. 582

КЪРШАКОВ, Васил Динев (неизв., с. Косинец, Костурско – неизв., София) – костурски селски войвода. Братовчед на Ат. Кършаков. С основно образование. Земеделец. През 1902 г. е селски войвода, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на В. Чекаларов. След въстанието емигрира в САЩ, откъдето се завръща в навечерието на Балканската война. През 1916 г. се преселва в София, където работи като печатарски работник.
Лит.:Л. Поповски, Спомени (ръкопис), с. 71

КЬОСЕВ, Георги Смиленов (неизв., Пехчево – 2 IV 1915, Пехчево) – пехчевски р. н. През 1915 г. е арестуван от сърбите и жив погребан заедно с брат си Иван и още петима свои съграждани.
Лит.:Албум-Алманах Македония. Обяснителен .. ., отдел IX, с. 50; К. Пърличев,

Погребението на Атанас Кършаков. Търпо Георгиев – Бузлю (1), Липо Саров Кършаков (2), Атанас Кършаков (3), Пандо от с. Четирок, Костурско (4), власи, четници от четата на Ал. Кошка (5,6), Доро от с. Дреничево, Костурско (7), четник от с. Добролища, Костурско (8). Снимката е направена в с. Дъмбени, Костурско от Христо Андреев Кършаков.

Сръбските жестокости .. ., с. 45, 127, обр. № 29

КЮЗЕКОВ, Георги (неизв., с. Сърбиново, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски войвода. Войвода на чета през 1902 г.

Лит.:Н. Димитров, пос. съч., с. 57

КЮРКЧИЕВ, Константин Митов (1884, с. Преколница, Кюстендилско – 16 X 1955, Кюстендил) – битолски окръжен ревизор. Подофицер от българската армия. Четник при Иван Алябака и участвува в сражението при „Ножот" (1907). На конгреса на Битолския революционен окръг през с. г. е избран за войвода и е назначен за окръжен ревизор на четите. Участвува

Константин Кюркчиев

в Балканската война, а през Първата световна война е пом. войвода на Тане Николов в Моравско. Автор е на стихосбирката „Войводски подвизи", Кюстендил, 1942 г.

Лит.:Гласник .. ., 1966, кн. 2-3, с. 245; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 76, л. 1; ЦДА, ф. 735, оп. 1, а. е. 9, л. 250, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 66

КЮРЧАНОВ /Кирчанов/, Трайко Ст. (1872, Дойран – VI 1913, вр. Султан тепе, пл. Осогово) – дойрански войвода. Четник и войвода в Дойранско. При обявяването на Хуриета е тържествено посрещнат в Дойран с четата си. През 1913 г. е доброволец в 4 рота, 13 Кукушка дружина на МООП. Загива в боевете срещу сърбите на Султан тепе през Междусъюзническата война.

Лит.:Б. Янишлиев, пос. съч., с. 20; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 20; М. Теменугов, пос. съч., с. 199; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 187

КЮЧУКОВ, Стойко Георгиев (1855, с. Ковчас, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. В края на 1901 г. е избран за председател на селския РК. В началото на 1903 г. е назначен за войвода на смъртната дружина в родното си село. Присъствува на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Я. Стоянов и участвува в нападението на с. Дерекьово.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 116, 272-278.

ЛАВЧАНЕЦ, Наум Д. (1875, с. Лафци, Битолско – 1924, Битоля) – битолски р. н. Районен началник на Буф-кол, Битолско. През юни 1903 г. е арестуван и осъден на смърт. По-късно е помилван и изпратен на заточение в Диарбекир.

Лит.:М. Матов, Спомени (ръкопис), с. 437

ЛАВЧИЕВ, Ангел Димитров (5 I 1868, с. Еникьой, Дедеагачко – неизв.) – касиер на Дедеагачкия Ок. РК. Търговец. През 1896 г. заедно с Г. Маринов основават първия РК в Дедеагач. През 1902 г. е подгонен от турските власти и отива в четата на К. Нунков. Осъден е задочно на 101 г. затвор. Амнистиран , през 1904 г. той се завръща обратно в Дедеагач. През 1906 г. е арестуван, но по-късно е освободен.

Лит.:Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 151; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 253; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 584, пак там, а. е. 94, л. 30

ЛАЕВ, Тасе (неизв. – неизв.) – паланечки войвода. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет и с чета от 35 души действува в Паланечко.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 729

ЛАЗАР (неизв., с. Вирово, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:Освободителното движение в..., т. II, с. XXII; Спомени и биографии..., с. 148

ЛАЗАР (неизв., с. Белица, Кичевско – 12 X 1905, с. Пуста Река, Крушовско) – кичевски войвода. Без образование. Четник при А. Мицков. От януари 1905 г. е войвода в Кичевско и води ожесточени сражения с четите на сръбската пропаганда. Загива с цялата си чета в сражение с турците.

Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1507; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 11, с. 165; сп. Отечество, 1914, бр. 3, с. 58; Г. Попхристов, пос. съч., с. 111; Т. Николов, пос. съч., с. 387

ЛАЗАР ДИВЛЯНЕЦ /Л. Велков Тодев/ (1880, с. Дивля, Скопско – 22 IX 1924, мест."Островица", между с. Живине и Колицко, Кумановско) – скопски войвода. Зидар. Член на ВМОРО от 1896 г. Куриер и ръководител на селския РК. През 1906 г. е арестуван и осъден на 15 г. затвор. Освободен е през Хуриета. От 1910 г. е войвода в Скопско. През 1913 г. е арестуван от сръбските власти и хвърлен в Белградския затвор. През 1914 г. успява да избяга. От 1920 г. е отново с чета в Скопско. Тежко ранен в сражение със сръбски потери се самоубива.

Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 10, 11; в. Независима Македония, 1924, бр. 80; в. Устрем, 1924-1925;бр. 8; в. Целокупна България, 1942, бр. 391; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 818; т. III, с. 262-266; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13

ЛАЗАР ФЕРТИКА /Л. Тодоров/ (1885, Щип – неизв.) – тиквешки войвода. Четник е при Е. Чучков и Ст. Мишев в Щипско (1907-1908). След 1910 г. е войвода в Тиквешко. През Междусъюзническата война е доброволец в 1 рота, 13 Кукушка дружина на МООП. От декември 1913 г. е отново войвода в Тиквешко. По време на Първата световна война е ст. подофицер в състава на партизанската рота на пор. Н. Лефтеров. След 1920 г. действува в Щипско.

Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 21, 133; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 966; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 167

ЛАЗАРЕВ, Огнян (неизв. – неизв.) – поречки войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Поречето с чета от 45 души.

Лит.:Извештаи от 1903 година на ..., с. 326

ЛАЗАРОВ, Андон /Доне/ (1866, Струмица – 24 V 1926, Струмишко) – член на Струмишкия ОРК. Обущар. Член на окръжния комитет на ВМОРО в Струмица (1896). През 1901 г. е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран, през 1904 г. е отново арестуван във връзка с атентата на ж. п. гарата в Гевгели. Убит от сръбската полиция в мест."Безденик", край с. Ангелци, Струмишко, вляво от шосето за Радовиш.

Лит.:в. Дело, 1901, бр. 21, с. 3; в. Македония, 1927, бр. 207; в. Свобода или смърт, 1927, бр. 52; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 85; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 2; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 210, 230, 265; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 385

ЛАЗАРОВ, Атанас (неизв., с. Турие, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си участвува в сражението на пл."Бигла" и при превземането на гр. Клисура, Костурско.

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 9

ЛАЗАРОВ, Георги (неизв., с. Младо Нагоричано, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. През 1907 г. е войвода на чета в родното си село.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 684

Дончо Лазаров (1) с четата си

ЛАЗАРОВ, Дончо /Д. Л. Сойтариев/ (30 I 1878, с. Ваташа, Тиквешко – 25 I 1950, Петрич) – тиквешки войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие и учителствува в Тиквешко. От 1904 г. е нелегален в четата на Д. Даскалов. По-късно е назначен за районен войвода в Тиквешко и на този пост остава с малки прекъсвания до Хуриета. Той е един от ръководителите на Тиквешкото въстание (юни 1913) против сръбските окупационни власти. След 1920 г. се заселва в Петрич и работи в постоянната окръжна комисия. Участвува активно в отблъскването на гръцкото нападение през 1925 г. в Петричкия край.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1927, бр. 52, с. 2; в. Тиквеш, 1942, бр. 3; сп. Македонска мисъл, 1946, бр. 3-4, с. 130; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 199

ЛАЗАРОВ, Иван (неизв., с. Дерманци, Луковитско – неизв.) – малешевски войвода. През 1902 г. действува с чета в Малешевско.

Лит.:Ст. Жечкин, пос. съч., 40, 44

ЛАЗАРОВ, Йордан Г. (30 XII 1883, Ихтиман – неизв.) – воденски районен войвода. С основно образование. От 1903 г. е четник, а през 1904-1906 г. е секретар на войводата Наце от с. Русилово, Воденско. През Балканската война е в четата на М. Чаков и участвува в освобождаването на Кавала. По време на Междусъюзническата война е в състава на 15 Щипска дружина на МООП. От лятото на 1913 г. е войвода във Воденско.

Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 45; П. Дървингов, История на..., т. II, с. 12; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 131, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 299

ЛАЗАРОВ, Камен /Каме Дворишки/ (неизв., с. Дворища, Велешко – 8 VIII 1914, с. Скаченци, Велешко) – велешки войвода. През 1910 г. е войвода в Клепата, Велешко. По време на Балканската война е в четата на Д. Мартинов. През лятото на 1914 г. влиза в четата на Вл. Сланков. Загива в сражение със сръбска потеря в околностите на с. Скаченци.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 7-13; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 154; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIII; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 81

ЛАЗАРОВ, Кръстю /К. Л. Иванов/ (1881, с. Коню, Кумановско – IX 1944, Куманово) – кумановски околийски войвода. Четник е от 1901 г. до 1903 г. при кап. Юр. Стоянов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Н. Пушкаров. През 1904 г. е четник при М. Чаков и К. Нунков в Кумановско, а от 1905 г. до 1934 г. е околийски войвода. Като войвода е водил 47 сражения с турци и сърби. Убит е заедно с още 40 свои съграждани от сърбите, като Кр. Лазаров е жив погребан.

Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 381-383; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 6, с. 10, пак там, бр. 10, с. 9; ИИИ, т. XXV, с. 247, 248; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 199; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821; К. Църнушанов, Македонизмът и .. ., с. 519; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 310-312; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 1-59

ЛАЗАРОВ/Лазов/, Марко /М. Л. Стоянов/ (1867, с. Косача, Радомирско – неизв.) – прилепски войвода. Подофицер от българската армия. През 1901 г. е войвода в Прилепско, но се разболява и през есента на с. г. се завръща на лечение. През 1907 г. е пом. началник на пункта на ВМОРО в Кюстендил. По време на Балканската война е доброволец в 3 рота, 7 Кумановска дружина на МООП. За проявена храброст е произведен в офицерски чин.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 10, с. 14; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 231; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX; Списък на офицерите от запаса .. ., 1917, с. 138; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 136; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 105

ЛАЗАРОВ, Михаил (неизв., Лом – неизв.) – малешевски войвода. Подофицер от българската армия. През 1901 г. и 1903 г. е войвода в Кочанско, а през 1902 г. – в Малешевско, където води цял ден сражение в мест."Момина чешма", пл. Плачковица.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIII; ОДА-Кюстендил, ф. 727, оп. 1, а. е. 9, л. 11, 31

ЛАЗАРОВ, Панайот (10 VIII 1883, гр. Фере, Дедеагачко – неизв.) – председател на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1903). Близо 20 години е учител в Тракия и Македония. Четник е при Б. Чавдаров. През 1905-1907 г. е учител в Дедеагач и ръководител на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 569; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 641, 790

ЛАЗАРОВ, Петруш вж. Поплазаров, Петруш

ЛАЗАРОВ, Тодор (1869, Щип – 29 IX 1912, София) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Търговец. Завършва VIкл. в Солунската българска гимназия. Покръстен от Д. Груев става член на първия РК в Щип. През 1899 г. е арестуван и лежи 4 години в затворите в Скопие и Прищина. Присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (яну-

Тодор Лазаров

ари 1903 г.). Отново е арестуван през 1905 г. и е изпратен на заточение в Дамаск, Сирия. През Хуриета е освободен. Участвува в учредяването на Българските конституционни клубове и е избран за член на тяхното Централно управително тяло. През 1910 г. е назначен за член на ЗП. Болен от туберкулоза, той се самоубива при вестта за обявяването на Балканската война, считайки че неговата роля в борбата за освобождението на българите в Македония е завършена.

Лит.:в. Дело, 1901, бр. 7; в. Родина, 1916, бр. 162; в. Целокупна България, 1941, бр. 21, пак там, 1943, бр. 743, с. 7; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 2, с. 1; Гласник..., 1963, бр. 2, с. 224; Г. Баждаров, Духът на..., с. 53; Освободителното движение в..., т. I, с. XXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 18, 198

ЛАЗО (неизв. – 27 VIII 1903, вр. Песяк, пл. Чальоица, Рабетин кол, Кичевско) – скопски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Скопско. Загива с цялата си чета в най-ожесточеното сражение в Кичевско водено между 180 въстаници и 16000 турска войска.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 154, 155; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 54, л. 4

ЛАЗО ОШЛИНЕЦО (неизв. – неизв.) – воденски войвода.

Лит.:в. Македонска трибуна, 1927, бр. 34

ЛАЗО РОДЕВЧЕТО вж. Димитров, Лазар

ЛАЗОВ, Лазо Димитров (19 III 1872, Лозенград – 17 IV 1929, София) – лозенградски войвода. Брат на Ст. Лазов. Завършва II прогимназиален клас. От 1901 г. е четник при Л. Маджаров. Делегат е на конгреса на „Петрова нива", на който е определен за войвода на X Дерекьойски революционен участник. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си извършва нападение срещу турския гарнизон в с. Дерекьово, Лозенградско. На Варненския конгрес (1904) е избран за член на Задграничното ръководство на Одринския революционен окръг.

Лит.:в. Македония, 1929, бр. 756; в. Тракия, 1929, бр. 336; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 93-109; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 518; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 406; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 333

ЛАЗОВ, Рале (неизв. – неизв.) – гевгелийски войвода. Войвода в Гевгелийско през 1910 г.

Лит.:в. Ден, 1910, бр. 2099

ЛАЗОВ, Стефан (неизв., с. Кривени, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода на селската чета на с. Перово, Ресенско.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 16, л. 51

ЛАЗОВ, Стоян Димитров (15 XI 1874, Лозенград – неизв.) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Брат на Л. Лазов. Завършва българската гимназия в Солун (1893) и история в СУ „Кл. Охридски" (1897). През 1898 г. е директор на училището в Прилеп и ръководител на околийския комитет на ВМОРО. В началото на 1899 г. е арестуван и интерниран в родния си град. През 1900 г. придружава Г. Делчев при обиколката му из Одринско. По време на Балканската война е доброволец в щаба на МООП, а през Първата световна война служи в 6 пех. Македонски полк.

Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 22; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 131; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 21, 22, 52, 57, 95, 182, 189; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII, т. II, с. XXIII; Сто години ново .. ., с. 149; ЦДА, ф. 1, а. е. 28, л. 208

ЛАЗОВ, Яне (неизв., с. Шестеово, Костурско – 1903, между с. Сетома и Шестеово, Костурско) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Шестеово.

Лит.:А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 121; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 233

ЛАКАВИШКИ, Траян /Т. Кръстев Стоилов/ (неизв., с. Люботен, Щипско – IX 1944, Кюстендил) – радовишки войвода. Без образование. От 1923 г. до 1934 г. е войвода в Радовишко и Щипско. След 9 IX 1944 г. е арестуван и разстрелян без съд и присъда в околностите на Кюстендил.

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 544; в. Държавен вестник, 1945, бр. 237, с. 4; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711, т. III, с. 417

ЛАКЕНСКИ, Михаил (неизв., Галичник, Реканско – неизв.) – член на Галичкия Ок. РК. През лятото на 1902 г. е избран за член на Галичко-Реканския РК.

Лит.:Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132, 137; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ЛАКОВ, Стерио Костадинов (IV 1856, с. Галища, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Воденичар. С основно образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета в отряда на войводата Ст. Ташков. След въстанието ръководи канал за прехвърляне на чети и оръжие от Гърция за вътрешността.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 261

ЛАКОЕЦ, Стоян (неизв., с. Злести, Охридско – 9 IX 1903, с. Злести, Охридско) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Злести. Осъден на смърт и разстрелян от революционната организация за това , че се е предал с оръжието си на турците.

Лит.:Дневници и спомени .. ., с. 99, 115

ЛАКУДОВ, Христо Стоев /Лакудата/ (1869, с. Чокмаково, Смолянско – 16 IX 1934, с. Смилян, Смолянско) – смолянски войвода. Брат на Т. Стоев. Самоук. Овчар. Член на ВМОРО от 1898 г. От 1901 г. до 1908 г. е четник и войвода на чета в Родопите. По време на Балканската война е водач на настъпващите български

Лазо Лазов

Христо Лакудов

войски, а през Междусъюзническата война се сражава с четата си с турския башибозук и гръцки войски. Кмет е на родното си село (1908-1912) и на гр. Смолян (1914-1923).
Лит.:в. Тракия, 1934, бр. 583; сп. Родопа, 1935, бр. 1, с. 5, 6; Н. Хайтов, пос. съч., с. 218-264; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 229

ЛАМОВ, Петре Ристев (VI 1870, с. Полог, Битолско – неизв.) – битолски войвода. Земеделец. Без образование. Член на ВМОРО от 1901 г. Четник е при Т. Златков, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на 40 членна чета в Битолско. През 1905 г. е арестуван и осъден на смърт. По-късно е помилван и изпратен на заточение във Фезан, Африка. Освободен е през Хуриета.
Лит.:П. Шатев, Заточението във .. ., с. 231; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 237

ЛАНЕВ, Григор (неизв. – неизв.) – щипски войвода. През 1920 г. е войвода на чета в Щипско.
Лит.:в. Македония, 1922, бр. 220

ЛАПАЙКОВ, Христо Илиев (1873, с. Велгощи, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. Терорист. От 1901 г. е нелегален. Четник е при Н. П. Русински, поп Хр. Търпев и Н. Митрев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник във велгошката чета, а след раняването на войводата ѝ Ан. Шибаков, той става войвода. След въстанието е заловен и осъден на 7 години затвор. През 1904 г. е амнистиран.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 4, с. 8; Дневници и спомени.. ., 88, 89; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV

ЛАЧИНОВ, Петър Иванов (1876, Разлог – 13 VI 1950, Разлог) – разложки войвода. Учител. Завършва IV кл. в българското педагогическо училище в Сер. Учителства в с. Якоруда и Разлог близо 14 години. Член е на ВМОРО от 1896 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на ръководното тяло на въстанието в града. През Балканската война е в четата на Хр. Чернопеев и участвува в освобождаването на Разложко.
Лит.:в. Пиринско дело, 1986, бр. 293; Енц. Пирински край, т. I, с. 502; Л. Томов, пос. съч., с. 34, 35; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344

Петър Лачинов (вляво), Владимир Каназирев (в средата), Владислав Каназирев (вдясно)

ЛЕВКОВ, Илия (неизв., Велес – неизв.) – председател на Кумановския Ок. РК. Завършва българската гимназия в Солун (1894). Учителствува в Куманово, Велес, Струмица, Драма и др. През 1905 г. като ръководител на околийския комитет на ВМОРО е арестуван и осъден на 5 години затвор. Лежи в „Куршумли хан", Скопие до Хуриета.
Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 10; в. Вести, 1908-1909, бр. 37, с. 4; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3305; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 1, с. 3-7; ИИИ, 1986, т. 29, с. 289; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 310; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 135, 136; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 120;

ЛЕКОВ, Стоян /Царот/ (1879, с. Горно Кратово, Кратовско – 19 IV 1925, между с. Куново и Мушково, Кратовско) – кратовски войвода. Без образование. От 1903 г. е ръководител на РК в родното си село. През 1907 г. е нелегален в Кратовско. В началото на 1915 г. е куриер, а от април с. г. е войвода в Кратовско. След Първата световна война е отново войвода в Паланечко и Кратовско. Обграден с четата си от сръбски потери, след няколко часово сражение се самоубиват всичките.
Лит.:в. Македония, 1921, бр. 108; в. Илинден, 1925, бр. 23; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 706, т. III, с. 145, 146; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 20[a]; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 41

ЛЕПИШКОВ, Алексо Нацев (неизв., с. Любетино, Леринско – 1905, с. Айтос, Леринско) – леринski селски войвода. Терорист и селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Убит по време на сражение с турска потеря.
Лит.:А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 161

ЛЕСЕВ, Петър Василев (16 III 1891, Ямбол – неизв.) – велешки околийски войвода. Учител. С гимназиално образование. През ноември 1911 г. влиза в четата на Секула Христов като пом. войвода и заминава за Велешко. От февруари до октомври 1912 г. е околийски войвода във Велешко. През Междусъюзническата война е доброволец в 1 рота, 4 Битолска дружина на МООП. По време на Първата световна война е ст. подофицер в партизанската рота на пор. Н. Лефтеров.
Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 359, с. 4; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 199; Освободителното движение в .. ., II, с. XXIII; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 598, 601; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 14, л. 158, пак там, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 129, пак там, а. е. 28, л. 125

ЛЕФТЕРОВ, Киряк /Кушо/ вж. Кушулефтеров, Киряк

ЛЕФТЕРОВ, Никола /Н. Л. Павлов/ (14 X 1874, с. Калиманци, Варненско – неизв.) – поройски войвода. От 1901 г. е войвода на чета и действува в Поройско, Петричко, Струмишко и др. Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През 1906 г. завършва Полкова учебна команда. По време на Балканската война е войвода на чета № 41, а по-късно е командир на 4 рота, 10 Прилепска дружина на МООП. През Първата световна война е командир на партизанска рота, като през 1917 г. е произведен в чин капитан. Кавалер е на два ордена за храброст.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 7, пак там, бр. 5, с. 16; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII, т. II, с. XXIII; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 574, 579, 590, 594, 597, 604, 610, 613, 617, 620, т. II, с. 54; Списък на офицерите от запаса .. ., 1917, с. 138; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 582; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 71, л. 145

ЛЕЧО ЦЕРОВСКИ /Александър Гьошев Попнастев/ (неизв., с. Церово, Леринско – 23 IX 1903, Попадийската пл., Леринско) – леринski р. н. Учител. Завършва V кл. в Битолската българска гимназия. Учител е в с. Апоскеп, Костурско (1899-1900). От лятото на 1900 г. е нелегален. Четник е при Коте Христов, М. Леринski и секретар на Йордан Пиперката. Присъствува на Смилевския конгрес, където е определен за Леринski р. н. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:Бюлетин на в."Автономия", 1903, бр. 4; в. Илинден, 1925, бр. 38; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 9, с. 7; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 162; Г. Попхристов, пос. съч., с. 44, 46, 49, 53, 60, 61, 75-78; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII, т. II, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 9, л. 13

ЛЕШНИКОВ, Димитър Н. (неизв., Енидже Вардар – 23 XI 1910, Енидже Вардар) – кукушки войвода. Завършва българската католическа гимназия в Зейтинлика, Солун. По време на акцията на Македонския комитет (1895) е в четата на Б. Сарафов и участвува в превземането на Мелник. През 1903 г. е четник при Г. Делчев, а през 1905 г. заедно със Станиш Наков е

войвода в Кукушко. По-късно работи в Министерството на финансиите в София. След Хуриета е учител в Енидже Вардар. За революционната си дейност е арестуван от турците, осъден на смърт и обесен на площада „Халки бунар" в Енидже Вардар.
Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 40; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3211; в. Македония, 1910, бр. 501; в. Учителски глас, 1910, бр. 10; в. Български доброволец, 1938, бр. 8-9, с. 4; Сборник Солун, с. 326, Т. Николов, пос. съч., с. 388; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 87

ЛИМОНЧЕВ, Иван Христов (1864, Охрид – 4 IV 1899, Костур) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887). Учителствува в Охрид и Костур. През 1894 г. е заклет от Д. Груев и е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.
Лит.:в. Борба за свободата на Македония и Одринско, 1899, бр. 15; **ИИИ**, т. XXV, с. 271; В. Божинов, пос. съч., с. 375; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 41

ЛИПИТКОВ, Васил Николов (1862, с. Любетино, Леринско – 21 VI 1928, с. Горно Оризари, Битолско) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на Айтошко-люботинската чета и участвува в превземането на гр. Невеска. През май 1905 г. е арестуван и осъден на 10 години затвор. Във връзка с атентата срещу Спас Попович в Битоля (1927) е арестуван от сърбите, осъден на смърт и разстрелян заедно с още четирима свои другари.
Лит.:в. Реформа, 1904-1905, бр. 26; в. Македония, 1928, бр. 493, 509, 514; в. Свобода или смърт, 1928, бр. 74, с. 2; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 70; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 9, с. 9; Илинден 1903-1925. Сборник в .. ., с. 50, 51

ЛИПИТКОВ, Доне (1875, с. Любетино, Леринско – 14 V 1905, с. Спанци, Леринско) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си участвува в превземането на гр. Невеска. След въстанието се легализира, но е арестуван и лежи в Битолския затвор. През 1904 г. е амнистиран. Убит е от турци при гробищата на с. Спанци.
Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1362; Илинден 1903-1925. Сборник в.. ., с. 50, 51

ЛИПОШЛИЕВ, Иван Т. (25 VI 1866, с. Горни Порой, Серско – неизв.) – член на Серския ОРК. Учител. Със гимназиално образование. Учителствува 22 години в Македония и Одринско. Член е на околийските комитети в Горни Порой, Ресен, Крушово, Радовиш, Дедеагач и на окръжния комитет на ВМОРО в Сер. За революционна дейност е арестуван и лежи 11 месеца в затвора в Сер.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 472

ЛЙОМЧЕВ, Иван (неизв., Гуменджа – неизв.) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в София (1901). Учителствува в Кавадарци, Сер и др. През 1903 г., като член на Тиквешкия околийски комитет на ВМОРО, е арестуван и малтретиран.
Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 8, л. 74

ЛОЗАНЧЕВ, Анастас Димев (8 IV 1870, Битоля – 8 XI 1945, София) – член на Битолския ОРК. Брат на К. Лозанчев. Завършва V кл. в българската гимназия в Солун (1885). Учител е в битолските села Смилево и Могила, а след това е фотограф в Битоля. Член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля. Делегат е на Солунския конгрес (януари 1903), на който се взема курс за въоръжено въстание в Македония и Одринско. На Смилевския конгрес е избран за член на Главния щаб на въстанието в Битолско. След въстанието остава нелегален до септември 1904 г. когато заминава за Княжество България.

Анастас Лозанчев със семейството си

Лит.:в. Македонско знаме, 1945, бр. 14, 18; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 3-4, с. 11, пак там, 1937, бр. 3, с. 9; **ИИБИ**, т. 6, с. 482-497; **ИИИ**, т. XXV, с. 242, 259; сп. Македонска мисъл, 1946, бр. 7-8, с. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 849; Енц. България, 1982, т. 3, с. 822; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 406; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII, т. II, с. XXIV; Т. Николов, пос. съч., с. 388; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 582; Никола Петров Русински. Спомени .. ., с. 354

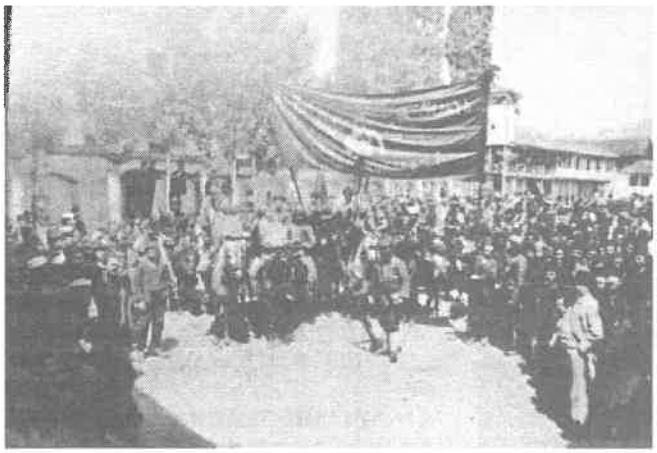
ЛОЗАНЧЕВ, Кирил Димев (1873, Битоля – 1950, Битоля) – член на Битолския Ок. РК. Брат на Ан. Лозанчев. Търговец. През 1901 г. избран за член на Битолския околийски комитет на ВМОРО. През март 1905 г. е нападнат в Солун от гръцки терористи, но успява да се спаси. През с. г. е арестуван, осъден на 3 години и лежи в Битолския затвор до март 1907 г., когато е амнистиран.
Лит.:в. Балкански куриер, 1905, бр. 20; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 407; Г. Попхристов, пос. съч., с. 37; Т. Николов, пос. съч., с. 849; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 281

ЛОЗЕВ, Ристо (неизв., с. Ехла, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.
Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12

ЛУКОВ, Хараламби, поручик (11 X 1868, Сливен – неизв.) – войвода. Завършва Военно училище в София (1889). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като войвода в Малешевско. На следващата година заедно с пор. Ст. Гаруфалов са с чета в Одринско. След това се завръща отново на военна служба.
Лит.:в. Право, 1895, бр. 35; в. Македония, 1933, бр. 1942; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 185; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXVIII, т. II, с. XXIV; Офицерският корпус в .. ., т. IV, с. 189; С. Табаков, пос. съч., т. II, с. 361; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 56, т. II, с. 356

ЛУЛЧЕВ, Никола (10 VI 1873, Одрин – неизв.) – секретар на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва IV клас в Одринската гимназия (1891). Учителствува в махалата Илдъръм, Одрин, с. Драбишна, Ивайловградско, Дедеагач, Фере, Димотика и др. Секретар е на РК на ВМОРО в Дедеагач (1901-1902) и Фере (1902-1903). По време на Балканската война е арестуван от турските власти в Одрин и изпратен на заточение в гр. Измит, Мала Азия. През 1913-1920 г. е директор на основното училище в гр. Софлу.
Лит.:в. Нов живот, 1983, бр. 84; В. Божинов, пос. съч., с. 261; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 71, 153, 154; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 672

ЛУЧАНСКИ, Манаси Димитров (ок. 1870, Крива Паланка – 4 VI 1913, София) – председател на Узункьоприйския РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и дълги години е главен учител в Узункьопрю. През 1900 г. под негово ръководство е образуван РК на ВМОРО. През Балканската война е доброволец в 2 рота, 3 Солунска дружина на МООП. Тежко се разболява по време на бойните действия и пуснат в отпуска, умира в жилището си в кв. Подуене.
Лит.:в. Вечерна поща, 1913, бр. 471; в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 3, с. 7; Г. Кандиларов, пос.

Кръстю Льондев с четата си в Лерин през Хуриета

Димо Яков, Тане Николов, Димитър Ляпов

съч., с. 89; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 23; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 100

ЛЬОНДЕВ, Кръстю (неизв., с. Неокази, Леринско – II 1927, Битоля) – леринski районен войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Неокази. По-късно е четник, а от 1905 г. е районен войвода в Леринско. След Хуриета се легализира, но от 1910 г. е отново нелегален до Балканската война. След края на Първата световна война отначало е в София, а по-късно се установява в Битоля. Обвинен, от сръбските власти, че е организирал убийството на ренегата Спас Попович е убит при опит за бягство от ареста.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2282; в. Македония, 1927, бр. 95, ; ИДА, 1992, т. 64, с. 133; Г. Попхристов, пос. съч., с. 76; Д. Гоцев, Национално-освободителната..., с. 199; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., обр. № 46; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13; Хр. Силянов, От Витоша до .. ., с. 108, 109; Никола Петров Русински. Спомени .. ., с. 354

ЛЯПОВ, Димитър Н. /Гурин/ (1870, с. Бобища, Костурско – 17 II 1941, София) – председател на Цариградския РК. Завършва българската гимназия в Солун (1890). От 1894 г. до 1896 г. е ръководител на РК в Цариград и осъществява връзката между ВМОРО и арменските революционери. На III конгрес на Македонските дружества в Княжество България (1896) е избран за член на ВМОК. Участвува в редактирането на в."Реформи" (1899-1905).

Лит.:в. Зора, 1941, бр. 6504; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 6, с. 7, пак там, 1941, бр. 3, с. 2; Борбите в Македония и .. ., с. 849; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 90; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 407; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 406; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX, т. II, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 583

ЛЯПЧЕВ, Андрей Тасев (30 XI 1866, Ресен – 8 XI 1933, София) – подпредседател на ВМОК. Следва финансови и стопански науки в Цюрих, Берлин и Париж. Един от основателите на ВМОК и негов член от 1895 до 1898 г. Редактор е в. „Млада България" (1895-1896) и в."Реформи" (1899-1905). Един от водачите на Демократическата партия. Министър-председател на България (1926-1931).

Лит.:в. Утро, 1933, бр. 7265; Енц. България, 1982, т. 3, с. 855; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 406; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 583; НБКМ-БИА, ф. 315

МАВРОВ, Каранфил (неизв., с. Тепавци, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си извършва нападение срещу черкезкото село Ново село, Битолско.

Андрей Ляпчев

Лит.:Зл. Горшески, пос. съч., с. 105, 106

МАВРОДИЕВ, Димитър Костадинов (7 VII 1853, с. Гайтаниново, Неврокопско – 10 X 1935, София) – председател на Неврокопския РК. Учител. Завършва училище в София (1873) и учителствува из Неврокопско, Солунско, Лъгадинско и др. Като учител в Сер (1881-1884) е арестуван и изпратен на заточение в Диарбекир (1886-1888). Член на ВМОРО от 1895 г. През с. г. основава революционен комитет в Неврокоп и е негов председател до 1898 г. когато преследван от турските власти е принуден да се пресели в София.

Лит.:Енц. Пиринski край, т. I, с. 524; Град Гоце Делчев. Из миналото на града и района, с. 160, 161, 177-180

МАВЧЕВ, Павел (1875, с. Върбени, Леринско – 14 XII 1925, Кожани, Гърция) – леринski районен войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а по-късно е районен войвода в Леринско. През 1925 г. е арестуван от гръцките власти и обвинен, че е участвувал в извършването на бомбен атентат в Лерин. Осъден е на смърт и е разстрелян заедно с Ат. Попов край гр. Кожани.

Лит.:в. Независима Македония, 1926, бр. 145, 151; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 18, л. 5, пак там, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 164, 282

МАГЕРОВ, Кръстю Наумов вж. Наумов, Кръстю

МАДЖАРОВ, Димитър Петков (15 XII 1882, с. Мерхамлъ, Ферenско – 25 XI 1949, Кърджали) – гюмюрджински войвода. С начално образование. През 1907 г. е четник при Ст. Икономов в Малкотърновско. През есента на 1913 г. е войвода на чета и брани българското население в Беломорска Тракия от турците. След Първата световна война действува в Западна Тракия.

Лит.:в. Тракийска дума, 1949, бр. 18, пак там, 1950, бр. 7; сп. Славяни, 1981, бр. 4, с. 55; Енц. България, 1984, т. 4, с. 15, 16; Л. Милетич, Разорението на .. ., с. 153-155; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 406; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 441-466, пак там, а. е. 32, л. 57

МАДЖАРОВ, Лазар Иванов (1872, с. Не-

Димитър Маджаров

Лазар Маджаров

Коста Мазнейков

гован, Солунско – 10 XI 1907, с. Лъджакьой, Дедеагачко) – лозенградски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в с. Жеравна, Сливенско, с. Рила, Дупнишко и Лозенград. От 1899 г. е нелегален организатор и войвода в Лозенградско. На конгреса на „Петрова нива" е избран за член на Главното ръководно боево тяло (ГРБТ). От 1904 г. е член на ЗП за Одринско. Загива в сражение с турците заедно с П. Васков, Г. Гешанов и др.

Лит.:в. Илинден, 1907-1908, бр. 1, 4; в. Тракия, 1927, бр. 241; в. Български юг, 1943, бр. 88; Енц. България, 1984, т. 4, с. 16; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 176-180; Ив. Орманджиев, Освободителната борба .. .; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 519; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 406; Лъджакьой. 65 години..., с. 44-67; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 583; НБКМ-БИА, ф. 459, пак там, ф. 641, а. е. 11, л. 48-61, пак там, а. е. 81, л. 334-390

МАЗНЕЙКОВ, Костадин (1882, Струмица – 11 V 1903, с. Инево, Радовишко) – радовишки войвода. Учител. Завършва III кл. в Струмица. Учителствува в с. Робово, Малешевско и с. Добрейци, Струмишко. От 1901 г. е войвода на чета отначало в Малешевско, а по-късно в Радовишко. Загива в сражение с турски войски.

Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 25; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 225, 339; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 215, 236

МАЗНЕОВ, Ангел (1863, с. Градево, Горноджумайско – IV 1902, с. Градево, Горноджумайско) – горноджумайски селски войвода. Войвода на селската чета в с. Градево. През 1901 г. във връзка с аферата „мис Стоун" е арестуван и изтезаван от турските власти.

Лит. в. Право, 1901, бр. 12; в. Дело, 1902, бр. 29, с. 3; М. Юруков, пос. съч., с. 78, 80

МАЗНОВ, Гоце /Г. Мазното/ (неизв., Кукуш – неизв.) – кукушки войвода. През 1900 г. е войвода на чета в Кукушко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на пор. П. Дървингов. През 1911 г. действува в Петричко заедно с Д. Златков. Загива по време на Балканската война като мл. подофицер от 3 Солунска дружина на МООП.

Лит.:в. Вечерна поща, 1913, бр. 471; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 799, пак там, ф. 36к, оп. 1, а. е. 1077, л. 2

МАЙКОВ, Никола Талев (III 1870, Битоля – неизв.) – битолски р. н. Завършва III кл. в Битолската българска гимназия. Член на ВМОРО от 1895 г. Назначен за началник на района от Битоля до с. Смилево. През април 1903 г. е арестуван и осъден на смърт. През 1904 г. е амнистиран и отново заема поста си на р. н. През 1905 г. е отново арестуван и лежи в затвора до Хуриета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 208

МАКАЗЛИЕВ, Илия (неизв., с. Мачуково, Гевгелийско – 3 II 1903, пл. Асанлия, Радовишко) – струмишки войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие и е учител в Струмица. През 1902 г. е определен от Г. Делчев за войвода в Струмишко. Загива в сражение с турска войска над с. Смилянци, Радовишко.

Лит. сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 2; сп. Родина, 1932, бр. 8, с. 13; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 342; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 86; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 214; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 68, л. 98, 100

МАКАРЕСОВ, Дзафо Христов (неизв., с. Мачуково, Гевгелийско – 28 III 1907, с. Стояково, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. С основно образование. Работи като хлебар в Солун. Четник е при Кр. Българията, Ар. Манасиев, а по-късно е десетар при Ап. Петков. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1905 г. е войвода в Гевгелийско. Отровен е заедно с цялата си чета от гъркомани с афион.

Лит.:сп. Македонски преглед, 1907, бр. 34-35, с. 551; в. Илинден, 1926, бр. 2; в. Македония, 1932, бр. 1795; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 76

МАКСЕВ /Максимов/, Благой Иванов (1881, Разлог – 6 X 1944, Разложко) – касиер на Разложкия Ок. РК. Търговец. Неговият баща е член на основания от В. Левски РК в Разлог. Завършва българското педагогическо училище в Сер. Като учител в Разлог (1906-1910) е и член на околийския комитет на ВМОРО. За революционната си дейност е арестуван и изтезаван от турците. След Балканската война е банков чиновник, а по-късно се занимава с търговия. През септември 1944 г. е арестуван и убит с още 12 души свои съграждани в мест."Лошун", Разложко.

Лит.:в. Държавен вестник, 1945, бр. 244, с. 6; в. Македония, 1992, бр. 10, с. 5; Хр. Киров, Спомени /ръкопис/, с. 7, 8, 18, 22

МАКШУТ, Вангю Георчев (неизв., Крушово – неизв.) – крушовски градски войвода. Дългогодишен ръководител на градската чета. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Ив. Алябака и участвува в нападението срещу турската казарма в Крушово. През 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО. По време на обезоръжителната акция в Крушово (1910) е арестуван и инквизиран.

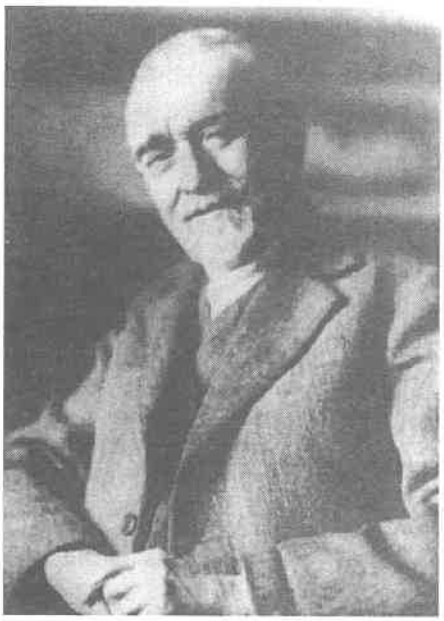
Лит.:Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 30, 43; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; Историја на Крушево .. ., т. I, с. 260, 262, 283; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 59, 205, пак там, а. е. 102, л. 1

МАЛАМАТА вж. Христов, Георги

МАЛАШЕВ, Стоян (неизв., с. Негорци,

Гевгелийско – 2 VI 1912, пл. Кожух) – гевгелийски околийски войвода. През лятото на 1904 г. убива шпионина Петко Харизанов и става нелегален. Четник е при Г. Янев, К. Попето, а от ноември 1911 г. е околийски войвода. Убит е в мест."Бараловски дол", пл. Кожух, Гевгелийско.
Лит.:в. Македония, 1912, бр. 553, 557; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 18, 38, 42-44, 47, 48, 51-54, 56; Ан. Динев, Илинденската..., т. II, с. 143; Ан. Митрев, пос. съч., с. 85

МАЛЕЕВ, Малей Костов (1880, Димотика – неизв.) – член на Димотишкия Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1903). Учител в Одрин и Димотика, и е член на околийския комитет на ВМОРО в Димотика. По време на Балканската война е заточен в гр. Измит, Мала Азия. Умира наскоро след освобождението си.
Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 582; НБКМ-

Малей Малеев

БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 111, 142

МАЛЕШЕВСКИ, Никола С. (1850, с. Берово, Малешевско – II 1945, Дупница) – задграничен пунктов началник. Терзия. С основно образование. След Руско-турската война (1877-1878) се преселва в Дупница. От 1896 г. е началник на пункта на ВМОРО в Дупница, на който пост остава дълги години.
Лит.:в. Светлина, 1923, бр. 129, 130, 133, 134; в. Пиринско дело 1981, бр. 70; в. Звезда, Кюстендил, 1983, бр. 89; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 342; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в..., т. II, с. XXV; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 169; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 45; Никола Петров Русински. Спомени..., с. 355; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 2, л. 22

МАЛИКОВ, Кръсте (неизв., с. Асаново село, Леринско – неизв.) – леринска ра-

Учители в гр. Гуменджа (1910-1911). Отляво надясно: прави – Борис Янишлиев, Христо Д. Батев, София Караянова, Венера Попсаева, Кирил Попиванов, Аргир Манасиев; седнали – Виктория Мизева, Христодул Левов, Христо Стоянов, Олимпия Батанджиева

йонен войвода. Четник, а от 1907 г. е лерински полски войвода. Води редица сражения с гръцки андарти. През Балканската война с четата си участвува в освобождаването на гр. Лерин.
Лит.:в. Ден, 1906-1907, бр. 1348; в. Вечерна поща, 1908, бр. 2483; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; П. Дървингов, История..., т. I, с. 628, 640; НБКМ-БИА, ф. 583, а. е. 67, л. 501

МАЛИНСКИ, Геле /Ангел Попарсов Малински/ (неизв., с. Малино, Кумановско – неизв., с. Петърлица, Кривопаланечко) – кумановски войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) в четата на Б. Сарафов. По време на Винишката афера е подгонен от турските власти и бяга в София (1897). По-късно е назначен за войвода на първата организационна чета в Кумановско. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 611; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 2

МАЛКОВ, Петър Христов /П. Шестевски/_ (неизв., с. Шестево, Костурско – 20 II 1908, с. Вишени, Костурско) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е центрови войвода. Загива заедно с един свой четник в сражение с турците.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1908, бр. 431; в. Вечерна поща, 1908, бр. 2348; Бистрицки, пос. съч., с. 53; Дневници и спомени за .. ., с. 35; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 228; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 19; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181, пак там, ф. 847, оп. 5, а. е. 11, л. 28

МАНАСИЕВ, Аргир Наков (1873, с. Сехово, Гевгелийско – 7 IX 1932, Горна Джумая) – гевгелийски околийски войвода. Учител. Завършва българската католическа гимназия „Зейтенлика", Солун. Учителствува в с. Ново село, Солунско, с. Негован, Солунско, с. Смоковица, Гевгелийско и др. Член на ВМОРО от 1894 г. От февруари до юли 1901 г. е секретар при Кр. България, а от август с. г. до август 1905 г. е гевгелийски околийски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). Околийски управител е на Гевгели (1912-1913) и Струмица (1913-1919).
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1770; в. Независима Македония, 1932, бр. 97; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 5, пак там, 1932-1933, бр. 2, с. 9; Борбите в Македония и .. ., с. 850. Енц. Пиринский край, т. I, с. 542; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 583; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 65, пак там, а. е. 33, л. 1-84; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 17, 23, 79

МАНАСИЕВ, Григор (неизв., Кратово – 25 IX 1903, с. Луково, Кратовско) – кратовски войвода. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил. Учител е в Кратово. От 1897 до 1898 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Кратово. Във връзка с Винишката афера (1898) е арестуван и жестоко изтезаван. До 1901 г. лежи в затвора в Прищина. В началото на пролетта на 1903 г. пристига в София, за да организира чета за Кратовско. През септември с. г. заедно с пор. Ив. Топчев оглавяват кратовската чета и заедно с че-

тите на Н. Дечев и Мурджев-Пожарлиев заминават за вътрешността. В сражението край с. Луково Гр. Манасиев е тежко ранен и се самоубива.
Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 7; в. Отзив, 1903, бр. 546; в. Пирин, 1923, бр. 15; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 4, с. 10; П. Манджуков, Предвестници на .. ., с. 117

МАНАСИЕВ, Димитър (неизв. – неизв.) – малешевски войвода.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4

МАНГЪРОВ, Игнат Монев (1880, Кратово – IX 1944, Куманово) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учителствува в Гевгели, Крива Паланка и др. През 1904-1905 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели. По време на обезоръжителната акция (1910) е арестуван, жестоко изтезаван и лежи в затвора „Куршумли хан", Скопие. През Балканската война е в четата на Сл. Абазов. Убит е заедно с Кр. Лазаров и още 40 души бивши членове на ВМОРО в околностите на Куманово от сърбите.
Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 3175; в. Македонска трибуна, 1977, бр. 2566; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; ИИИ, т. 29, с. 262, 263; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 247; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 78, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 49

МАНДАДЖИЕВ, Георги (неизв., с. Долна Сингартия, Неврокопско – неизв.) – неврокопски селски войвода. Член на РК в родното си село. Той е един от организаторите на канала от Лъджене за Неврокопско и активно участвува в пренасяне на оръжие и материали за вътрешността. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на местната чета.
Лит.:Ан. Мельов, Хаджидимово и районът в миналото и днес, с. 41-43

МАНДАЛОВ, Стефан Т. (XII 1875, с. Стояково, Гевгелийско – 10 IX 1903, мест. „Юрушки гробища", Кочанско) – войвода. Учител. Баща на Стоян Мандалов. Учи до VI кл. в българската католическа гимназия в Солун (1893). Учителствува в гевгелийските села Богородица и Серменин. От 1900 г. е четник при Хр. Чернопеев и участвува аферата „мис Стоун". По-късно е войвода в Македония. Загива в сражение с турците по време на Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:в. Независима Македония, 1925, бр. 123; Дневници и спомени за .. ., с. 54, 55; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXV

МАНДАЛОВ, Стоян Стефанов (1897, с. Стояково, Гевгелийско – 29 IX 1933, с. Стояково, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Син на Ст. Мандалов. Участвува във Валандовската акция (1915). По време на Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия. След 1920 г. е четник и войвода в Гевгелийско. Тежко ранен в сражение със сръбски потери в околностите на родното си село се самоубива.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 2085, 2124; в. Свобода или смърт, 1933, бр. 144, с. 3-5

МАНДАРЧЕВ, Велко Кръстев (1874, Скопие – неизв.) – скопски районен войвода. По време на Балканската война е доброволец в 4 рота, 2 Скопска дружина на МООП. След Междусъюзническата война е районен войвода в Скопско (1913-1914). През Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия.
Лит.:в. Дневник, 1914, бр. 4156; Л. Милетич, Документи за противобългарските..., с. 46; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXV; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 123, пак там, а. е. 2, л. 75

МАНДЖУКОВ, Петър Георгиев (20 VII 1878, с. Мирковци, Скопско – 1 I 1966, Пловдив) – смолянски войвода. Племенник на Митрополит Натанаил Охридски. Завършва педагогическо училище в Лом (1897) и лесовъдство в Нанси, Франция (1909). Анархист, член на групата на „гемиджиите". През 1899 г. е четник при Г. Делчев, а през 1900 г. заедно с П. Соколов, Св. Мерджанов и П. Шатев копаят канал под „Банк Отоман" в Цариград. През пролетта на 1903 г. е войвода на чета в Родопите. Участвува във войните за национално обединение. Автор е на „Предвестници на бурята", С., 1993 г.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 850; Енц. България, 1984, т. 4, с. 50; ИДА, 1972, т. 23, с. 176; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; Н. Хайтов, Родопските .. ., с. 164-209; Освободителното движение в..., т. II, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 465, т. II, с. 359; ОДА-Пловдив, ф. 962 К.

МАНОВ, Александър, поручик (15 VIII 1875, Кочани – неизв.) – войвода. Завършва Военно училище в София (1896). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на полк. Ат. Янков и се сражава при с. Бачево, Разложко. Участвува във войните за национално обединение. Достига до чин полковник. Кавалер е на ордена за храброст IV ст., 2 кл.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 10, с. 5; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .., с. 175; Македонците в .. ., с. 70; Офицерският корпус в .. ., т. IV, с. 208; Хр. Силянов, Освободителните борби .. ., т. I, с. 342, 345

МАНОВ, Панайот (1867, Щип – 3 XI 1931, София) – член на ООРК. Учител. Следва в Женева, Швейцария. Учителствува в Щип, Сер, Скопие, Одрин и др. Един от първите организатори на революционното дело в Скопско. През 1897 г. във връзка с Валандовската афера е арестуван и лежи в затвора „Куршумли хан", Скопие. През 1899-1902 г. е учител в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" и същевременно е член на окръжния комитет на ВМОРО.
Лит.:в. Зора, 1931, бр. 3704; в. Македония, 1931, бр. 1514; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; В. Божинов, пос. съч., с. 100; Г. Трайков, Спомени от .. ., с. 29; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 519; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX;

МАНОВ, Христо /Хр. М. Хаджинанев/ (1878, Чирпан – 12 IV 1906, с. Горенци, Драмско) – драмски районен войвода. С прогимназиално образование. Учи във Военното училище в София, но не го завършва. През април 1905 г. заминава четник при М. Даев в Драмско. От лятото на с. г. е войвода в Зъхненско. През пролетта на 1906 г. е обграден с четата си край с. Горенци. Загива при пробива на обръча в мест."Динкова поляна", в подножието на вр. Пиляф тепе.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 846; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 1, с. 12; Ст. Аврамов, Героични .. ., т. I, с. 109-114; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 230-233; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, л. 74

МАНОЛЕВ, Иван М. (6 XII 1871, Кукуш – 9 I 1930, София) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1891) и славянска филология в СУ „Кл. Охридски" (1896). Като учител в Гевгели (1898-1899) е член на околийския комитет на ВМОРО. През 1901 г. придружава Г. Делчев при обиколката му в Костурско.
Лит.:в. Македония, 1930, бр. 973, пак там, 1932, бр. 1766; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 20; Г. Кандиларов, пос. съч, с. 91; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX

МАНОЛОВ, Христо Петров (1873, с. Клепушна, Зъхненско – неизв.) – серски селски войвода. Търговец. С основно образование. Член на ВМОРО от 1899 г. Отначало е куриер, а по-късно е селски войвода и ръководител на РК в с. Клепушна до 1912 г.
лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 521

МАНУШКИН, Костадин Атанасов (26 X 1872, с. Бачево, Разложко – 15 X 1912, с. Бачево, Разложко) – разложки войвода. Учител. Завършва III прогимназиален клас. Учителствува из разложките села Белица, Якоруда, Добринище и др. От 1901 г. е четник при Я. Сандански. По време на Илинденско Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в нападението срещу с. Бачево. При сражението е ранен в двете ръце. След амнистията през 1904 г. е отново учител и революционер в родния си край. През ап-

рил 1909 г. е осъден на 15 год. и изпратен на заточение на о-в Родос.
Лит.:в. Вести 1910-1911, бр. 91; в. Разложка комуна, 1986, бр. 20; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 28, 29; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 345

МАНЧЕВ, Гоно Христов (1883, с. Робово, Струмишко – 26 IX 1927, мест."Коджа баир", пл. Беласица) – струмишки войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1901 г. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. До 1912 г. е куриер. През 1921-1923 г. е струмишки пом. войвода, а от 1924 г. е самостоятелен войвода. Загива в сражение със сръбски потери.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1928, бр. 62, с. 3-4

МАНЧЕВ, Найдо вж. Бъндев, Найдо Манчев

МАРИНОВ, Аргир (1858, Охрид – 31 III 1903, мест. „Гърмешница", Охридско) – охридски войвода. Учител. Ученик на Гр. Пърличев. Завършва прогимназия в Охрид и учителствува в Струга, Охрид и др. През 1902 г. става нелегален, а от пролетта на 1903 г. е войвода на чета. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание в едно от най-кръвопролитните сражения в Охридско.
Лит.:в. 20 юли, 1924, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 15; Дневници и спомени .. ., с. 93, 96, 124; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466

МАРИНОВ, Георги Янев (1875, с. Дервент, Дедеагачко – 2 VI 1903, с. Дервент, Дедеагачко) – председател на Дедеагачкия Ок. РК. Търговец. С основно образование. Посветен е от П. Генадиев (1896) и е основоположник на революционното движение в Дедеагачко. Председател е на първия околийски комитет в Дедеагач (1899). Умира от туберкулоза.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 5, с. 9; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 151-153; Ст. Попов, пос. съч., с. 147-149; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 252-263

МАРИНЧЕВ, Никола (1884, с. Песочница, Леринско – 15 XI 1932, Варна) – леринski войвода. Член на ВМОРО от 1900 г. Отначало е куриер, а по-късно е организатор в Леринско. От 1902 г. е нелегален в четите на Т. Стойчев и Дзоле Гергев. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. След въстанието е пом. войвода на Дз. Гергев.
Лит.:в. Черно море, 1932, бр. 1145; в. Македонска правда, 1933, бр. 9, с. 4

МАРКО БЕЗОВСКИ вж. Павлев, Марко Ст.

МАРКО ЛЕРИНСКИ /Георги Иванов Георгиев/ (20 VII 1862, Котел – 14 VI 1902, с. Пътеле, Леринско) – леринski войвода. Подофицер от българската армия. Участвува в Сръбско-българската война (1885) и в четническата акция на Македонския комитет (1895). През 1900 г. е изпратен от Г. Делчев за военен организатор в Югозападна Македония – Костурско и Леринско. Загива в сражение с турска войска. Погребан е в двора на църквата на с. Суровичево, Леринско.
Лит.:в. Право, 1902, бр. 20-21, с. 3; в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 2, 5; в. Македония, 1928, бр. 533, пак там, 1929, бр. 836, пак там, 1932, бр. 1700; сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 13; сп. Сборник от турските зверства, 1903, бр. 5, с. 13; сп. Македоно-одрински преглед. Литературно-художествена прибавка, 1905, бр. 2, с. 13; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 72-75; Й. Несторов, , пос. съч., с. 51; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIII, т. II, с. XV; Ст. Аврамов, Героични .. ., т. II, с. 154; Хр. Силянов, Писма и изповеди на един четник; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 461; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 11, л. 12; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 27

МАРКОВ, Велко (1870, с. Селце, Крушовско – 12 VI 1902, с. Ракитница, Битолско) – крушовски войвода. Дърводелец. През 1892 г. заминава за София, където се сближава с Васил Главинов. В. Марков е един от основателите на Македоно-одринската социалдемократическа група (1896). През 1900 г. се установява в Битоля и образува социал-демократически кръжок.

Велко Марков

От март 1901 г. е четник при Н. Русински, а от август с. г. е войвода в Крушовско. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Дело, 1901-1902, бр. 24, с. 2; в. Право, 1902, бр. 18-20, 23; в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 19; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 6, с. 1; сп. Македонски вести, 1935, бр. 22, с. 1; Г. Томалевски, пос. съч., с. 170-173; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 33; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 22, 23; Освободителното движение в..., т. I, с. XXIX, т. II, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 137, 142; Червен народен календар за простата 1906 г., с. 89, 90; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 168-170; Никола Петров Русинов. Спомени .. ., с. 355

МАРКОВ, Дамян Константинов (1858, с. Вишени, Костурско – 28 I 1941, София) – член на Костурския Ок. РК. Баща на Т. Марков. Самоук. Дългогодишен кмет на с. Вишени. Ръководител е на селския РК и член на първия околийски комитет на ВМОРО в Костур (1900). През 1902 г. е арестуван и лежи една година в затвора в гр. Корча. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1912 г. е арестуван и изпратен от гръцките власти на о-в Трикери.
Лит.:в. Зора, 1941, бр. 6488; М. Николов, пос. съч., с. 56; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 88[а]

МАРКОВ, Димитър (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. През 1901 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Горна Джумая.
Лит.:Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 343

МАРКОВ, Марко вж. Христов, Марко

МАРКОВ, Михаил (неизв., Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. Завършва българската гимназия в Солун (1894). Учител, а по-късно бакалин в Щип. През 1899 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Щип.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 14; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92

МАРКОВ, Търпен Дамянов (1879, с. Вишени , Костурско – 21 IX 1903, Пловдив) – член на Малкотърновския Ок. РК. Син на Д. Марков. Учител. Завършва Битолската българска гимназия и учителствува в родното си село. Арестуван за революционна дейност успява да избяга от затвора и под името Димитър Върбанов отива учител в Малко Търново (октомври 1902 г.). Тук той е избран за член на околийския комитет на ВМОРО.
Лит.:Ив. Орманджиев, Георги Кондолов и .. ., с. 45; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 111; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 88[а]

МАРКОВСКИ, Дельо Динев (1871, с. Косинец, Костурско – 31 XII 1939, София) – костурски селски войвода. Самоук. Член на ВМОРО от 1898 г. През 1900 г. е арестуван във връзка с „Иванчовата афера" и лежи две години в затвора в гр. Корча. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след него води редица сражения с гръцки чети. По време на Първата световна война е зачислен към разузнавателната служба на Щаба на армията. Изпратен е в гр. Пограделц където урежда

разузнаването в тила на французите, както и канала по който минава тайната кореспонденция на гръцките роялисти с Германия.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 5-7; Борбите в Македония и .. ., с. 650; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX

МАРКОВСКИ, Никола Трифонов /Кольо Бабчорчето/ (13 I 1883, с. Бабчор, Костурско – 26 X 1966, София) – костурски центрови войвода. Учи в Солун, Битоля и София. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на загорицката чета и е тежко ранен в десния крак. След въстанието заминава за София, където следва история в СУ"Кл. Охридски" През Първата световна война завършва ШЗО и служи в 65 Македонски полк.
Лит:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 301

МАРТИНОВ, Дамян (3 V 1875, Велес – неизв.) – скопски околийски войвода. Дърводелец. Четник, а от 1905 г. е войвода в Скопско. През януари 1906 г. е заловен в Скопие. Осъден е на смърт, но е помилван и изпратен на заточение във Фезан, Либия. Амнистиран е през Хуриета. През есента на 1910 г. е отново арестуван и осъден на 5 години затвор. По време на Балканската война е войвода на чета № 37 и участвува в освобождаването на Велес.
Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 9; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1803, пак там, 1910, бр. 3236; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 19, с. 304; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 10, с. 9, пак там, 1934-1935, бр. 7-8, с. 19, пак там, 1943, бр. 2, с. 14; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 12, 575, 579, 595, 598, 613; П. Шатев, Заточението в Сахара-Фезан, с. 232; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 47; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 4, л. 12

МАРТИНОВ, Спас (23 VI 1872, Битоля – 30 XII 1937, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва славянска филология в СУ „Кл. Охридски" (1896). Учителствува в Солун, Одрин и Свищов. Председател е на ООРК (1901-1902) и член на ЦК (1902-1903). Присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903). През пролетта на 1903 г. е арестуван и екстерниран в Княжество България. По време на Илинденско-Преображенското въстание работи в ЗП на ЦК на ВМОРО.
Лит.:в. Зора, 1937, бр. 5555; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 1, с. 4; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 20; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 335; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 519; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 113, 198, т. II, с. 61; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 48, л. 94; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 90

МАРТУЛКОВ, Петър Панев (12 V 1875, Велес – неизв.) – член на ООРК. Учител. Завършва математика и физика при СУ „Кл. Охриски"(1897). Учителствува в Битоля, Одрин и др. Член е на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин (1900-1901). Завършва ШЗО (1902) и участвува във войните за национално обединение. По-късно работи като главен инспектор по математика и физика при Министерството на просветата в София. Автор е на много

Петър Мартулков (1), Климент Скопаков (4)

учебници за средните училища.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 2140; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 23; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 519; Македонците в .. ., с. 79; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 3, 21; Списък на офицерите от запаса .. ., 1905, с. 199; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 111

МАРЧЕВ, Ило (неизв., с. Сикулево, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на А. Джорлев и действува в района „Каймакчалан-Нидже".
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 76

МАТАНЛИЕВ, Ангел /Атанас/ (неизв. – неизв.) – председател на Поройския Ок. РК.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4

МАТЛИЕВ, Димитър (1875, Охрид – 5 X 1903, мест. „Пещерка", над с. Брезово, Битолско) – битолски войвода. Учител. Учи в Охрид и София. Учител е в с. Зашле, Крушовско. От април 1902 г. е четник при Йордан Пиперката. През 1903 г. е назначен за войвода в Битолски Демирхисар. В края на въстанието е обграден от турски войски. Загива заедно с войводата С. Ристев и осем четника.

Димитър Матлиев

Лит.:сп. Македония, 1904, бр. 3, с. 21; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 10, с. 14, пак там, 1944, бр. 1, с. 15; Борбите в Македония и .. ., с. 421, 442; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 130; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 238

МАТОВ, Димитър Хр. (15 V 1864, Велес – 15 IX 1896, Дрезден) – член на ВМОК. Завършва история, литература и фолклористика в Харковския университет (1888). Специализира славянска филология във Виена и Лайпциг (1890-1892). Учител е в Солун, София и преподавател по славянска етнография в СУ „Кл. Охридски". Ав-

Димитър Матов

Милан Матов с битолските войводи (отляво надясно): първи ред (седнали) – Трайко Зойката, Кръсте Маликов, Славчо Пирчев, Ангел Базернишки, Божин Вълчев; втори ред – Димко Драговчето, Кръстю Льондев, Блаже Биринчето, Милан Матов, Кръстю Трайков, Кръстю Алексов; трети ред (прави) – Гюрчин Петров, Георги Ралев, Никола Досев, Коста (Петре) Костурски, Димко Богов, Пецо Христов, Лазар Цириов, Стоян Мариовчето

тор е на редица трудове по езикознание, етнография и фолклор. На втория конгрес на Македонските дружества в Княжество България (1895) е избран за член на ВМОК.

Лит.:в. Македония, 1922, бр. 167; в. Независима Македония, 1923, бр. 25; сп. Родина, 1927-1928, бр. 6, с. 10-12; Алманах на СУ „Кл. Охридски“, с. 341, 342; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 82; Енц. България, 1984, т. 4, с. 104; А. П. Стоилов, Български книжовници .. ., т. II, с. 13-20

МАТОВ, Милан Апостолов (8 XI 1875, Струга – 21 V 1962, София) – председател на Битолския ОРК. Брат на Хр. Матов. Завършва българската гимназия в Битоля. Член на ВМОРО от 1895 г. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Струга (1900). Арестуван, от юли 1902 г. до март 1903 г. лежи в затвора в Охрид. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Л. Групчев. Делегат е на Прилепския конгрес (1904). През 1905 г. става член на Битолския ОРК, а от юни 1907 г. е негов председател. През с. г. е назначен за битолски окръжен войвода. Той е един от водачите на Българо-албанското въстание срещу сръбските окупационни власти в Охридско (1913).

Лит.:в. Изгрев, 1913, бр. 25; в. Македония, 1922, бр. 264; в. Обзор, 1936, бр. 72; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 48; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 9-10, с. 11; пак там, 1940, бр. 2, с. 7; ИИИ, т. XXV, с. 256; Илинден 1903-1922. Сборник в..., с. 69; Илинден 1903-1925. Сборник в..., с. 35; Освободителното движение в..., т. II, с. XXV; П. Дървингов, История..., т. I, с. 13, 635; Т. Николов, пос. съч., с. 389; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 258, 259, пак там, а. е. 160, л. 162

МАТОВ, Христо Апостолов (6 III 1869, Струга – 10 II 1922, София) – член на ЦК на ВМОРО. Брат на М. Матов. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1888) и славянска филология и литература в СУ „Кл. Охридски“ (1893). Учителствува в Сер, Скопие и Солун. От 1898 г. до 1901 г. е член на ЦК. През 1901 г. е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през 1902 г. Член е на ЗП на ВМОРО (1902-1905, 1907-1908). По време на Балканската война е доброволец в 9 Велешка дружина на МООП. Автор е на книгите: Основи на Вътрешната революционна организация“, „Въстанишки действия“, „За управлението на Вътрешната революционна организация“ и др.

Христо Матов

Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 71, 86-119; в. Нова борба, 1901, бр. 36, 40; в. Илинден, 1922, бр. 8, пак там, 1925, бр. 6; в. Македония, 1922, бр. 192; в. Освобождение, 1922, бр. 41; в. Независима Македония, 1925, бр. 96; в. Вардар, 1929, бр. 26; в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 86, с. 1; в. Обзор, 1936, бр. 70, 72; в. Български доброволец, 1938, бр. 8, с. 9; сп. Родина, 1927, бр. 7, с. 9, 10; сп. Македонски вести, 1935, бр. 6, с. 1; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 2-3, с. 1, пак там, бр. 4-5, с. 6, пак там, 1937, бр. 2, с. 1, пак там, 1942, бр. 3, с. 5; ИИИ, т. XXV, с. 239, 244, 245; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 13; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXVI; Христо Матов за своята революционна дейност; Хр. Матов, Мълчаливецът от Струга; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466; т. II, с. 583

МАТРОВ, Тодор Георгиев, капитан (1 IX 1865, Лясковец – неизв.) – войвода. Завършва Военно училище в София (1885). Участвува в Сръбско-българската война (1885) и е награден с орден за храброст. През лятото на 1895 г. напуска армията и участвува в четническата акция на Македонския комитет, като военен ръководител на дружина „Пирин планина“. Завръща се в армията (1901), но през 1905 г. я напуска отново и заминава доброволец в руската армия. Загива в Манджурия по време на Руско-японската война.

Лит.:Д. Минев, Град Лясковец, с. 350, 351; Списък на генералите .. ., 1901, с. 95; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 56, 57; НБКМ-БИА, ф. 14, а. е. 2617, л. 21, пак там, ф. 326, а. е. 1, л. 1

МАХЕРОВ, Стоян Вълчев вж. Стоян Камилски

МАЦАНОВ, Андрей (16 X 1880, Велес – неизв.) – председател на ООРК. Завършва българската гимназия в Солун (1899) и химия в СУ „Кл. Охридски“ (1902). Учителствува в Одрин, Солун и др. През 1903-1904 г. е председател на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин.

Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 33; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 85, 96; Д-р Петър Берон и .. ., с. 122; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 48, л. 94

МАЧКАРОВ, Веле (неизв., с. Беранци, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда

на П. Гули и участвува в отбраната на Крушовската република.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 132

МЕДАРОВ, Димитър Иванов (1 X 1902, с. Дулица, Царевоселско – XII 1946, Кочани) – царевоселски районен войвода. Самоук. От края на 1920 г. е четник при Т. Александров и П. Михайлов. През пролетта на 1922 г. е назначен за районен войвода на селската милиция в Царевоселско. През зимата на с. г. участвува в превземането на Кюстендил от четите на ВМРО. Като четник и войвода участвува в много сражения със сръбски потери. След IX 1944 г. остава нелегален в Царевоселско. Заловен, осъден е на смърт, но успява да се самоубие в затвора.
Лит.:в. Македонско знаме, 1946, бр. 79; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821; т. III, с. 278-289; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 520

МЕЖДУРЕЧКИ, Гоце Толев (1877, с. Междурек, Кукушко – 18 IV 1941, Горна Джумая) – кукушки войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Помощник е на Кр. Лазаров в Кумановско (1905). През 1907 г. е четник при Кимо Георгиев, а по-късно е районен войвода в Кукушко. По време на Балканската война е войвода на чета № 26 и участвува в освобождаването на Кукуш. През Първата световна война е началник на партизански отряд.
Лит.:в. Време, 1908, бр. 21; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 4, с. 17; ИДА, 1992, т. 64, с. 135; Борбите в Македония и .. ., с. 685; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 574, 584, 601, 615, 622, 625; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 28

МЕРДЖАНОВ, Светослав /Слави/ Чанев (16 VII 1876, Карнобат – 27 XI 1901, Одрин) – войвода. Анархист. Учи в Бургас и Русе. Следва право в Женева, но не го завършва. Четник е при Г. Делчев (1899). Член на групата на „гемиджиите“, заедно с П. Соколов, П. Манджуков и П. Шатев копаят канал под „Банк Отоман“ в Цариград. През 1901 г. начело на една българо-арменска чета залавя за откуп Нури бей, син на одринския чифликчия Дертли Мустафа бей. Открита от потерите в мест. „Юклуците“, близо с. Киречли, Одринско четата е разгромена, а Сл. Мерджанов с трима свои другари ранени са заловени. Осъден е на смърт и е обесен на ул. Ели Йолази в центъра на Одрин.
Лит.:в. Тракия, 1926, бр. 212, 226; сп. Македония, 1904, бр. 4, с. 8; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 5, пак там, 1928-1929, бр. 1, с. 3, пак там, 1933-1934, бр. 5-6, с. 20, пак там, 1936, бр. 10, с. 12; сп. Завет, 1936, бр. 623, 625; ИТрНИ, 1970, бр. 2, с. 30; Енц. България, 1984, т. 4, с. 193; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 520; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXVI; П. Манджуков, Предвестници на .. ., с. 19-52, 140-142, 146-150, 152, 163-305, 309-313, 328-400, 407-428, 439-476, 507, 613-618; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 16; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466

Светослав Мерджанов и Петър Соколов

МЕСАРОВ, Ставруш Иванов (неизв., с. Подереш, Радовишко – неизв.) – радовишки войвода. Син на войводата Иван Месара. След 1920 г. е четник при Георги Въндев и член на нелегална задгранична куриерска група. През 1925 г. е войвода в Малешевско, а от 1928 г. – в Радовишко. Присъствува като делегат на VII конгрес на ВМОРО (юли 1928 г.).
Лит.:ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 14, 381, 385

МЕХОМИЙСКИ, Сава Иванов (неизв., Банско – IV 1908, Банско) – разложки войвода. Участвува в аферата „мис Стоун“. Арестуван и жестоко изтезаван от турските власти. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Разложко.
Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 248; в. Реформи, 1901, бр. 35, 36; Бюлетин на в.“Автономия“, бр. 57 (9 X 1903); в. Илинден, 1908, бр. 37; сп. Македония, 1903, бр. 10, с. 13

МЕЧЕВ, Лефтер Русинов (22 XII 1877, Малко Търново – 8 VIII 1959, Бургас) – малкотърновски подвойвода. Учител. Завършва III кл. в Малко Търново. Член на ВМОРО от 1896 г. През 1901 г. е учител в с. Камила, Малкотърновско. От април 1903 г. е четник при Кр. Българията. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е командир на отделение в отряда на П. Шиваров. През 1905 г. е арестуван, осъден на 5 години и лежи в Одринския затвор до Хуриета.
Лит.:в. Одрински глас, 1908, бр. 23; сп. Родолюбие, 1983, бр. 7-8, с. 24; Енц. България, 1984, т. 4, с. 214; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 83-106; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 407; ОДА-Бургас, ф. 805к, а. е. 27

МЕЧКАРОВ, Пандо (1869, с. Прекопана, Леринско – 13 XI 1904, с. Зелениче, Леринско) – леринski селски войвода. Член на ВМОРО (1899) и председател на селския РК. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Прекопана. Убит от гръцки андарти по време на „Зеленичката кървава свадба“.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 7; Илинден 1903-1925; Сборник в .. ., с. 45; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18

МЕЧОВ /Мечев/, Трайко (неизв., с. Моларци, Кукушко – неизв.) – кукушки войвода. През 1903 г. е четник при Кр. Асенов и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е в четата на Ар. Манасиев. В края на 1913 г. е войвода в Кукушко.
Лит.:ВИС, 1983, бр. 3, с. 201; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 113; Т. Влахов, пос. съч., с. 207

МЕШКОВ, Йордан Георгиев (3 I 1883, Малко Търново – неизв.) – малкотърновски войвода. Зъболекар. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1901). През 1902 г. е секретар на Г. Кондолов. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар в четата на Д. Джелебов. След раняването на войводата К. Узунов е изпратен да го замества. Секретар е на конгреса на Одринския революционен окръг във Варна (1904). През с. г. заминава за Одеса, където завършва зъболекарство. Участвува в Балканската война като доброволец в 5 Одринска дружина на МООП.

Йордан Мешков

Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 568; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 121, 124;

Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 520; Хр. Караманджуков, Подготовка на .. ., с. 73; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 208-211

МЕШКОВ, Никола Митрев (1845, с. Могила, Битолско – неизв.) – битолски р. н. Кмет на с. Могила. В неговата къща е открита четата на П. Цветков. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при битолските села Облаково, Илино, Брезово и др. Синът му Лозан загива в сражението при с. Смилево.

Лит. Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVI; ЦДА, ф. 3, оп. 8, а. е. 192, л. 9

МЕШКОВ, Стефан К. /Ст. Мавроto/ (1884, Охрид – 9 VII 1904, с. Гугянци, Кратовско) – ресенски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Ехла, Ресенско. С четата си напада кулата при с. Петрино, Ресенско. След въстанието заминава за Княжество България. През юли с. г. влиза в четата на Сл. Арсов. Загива в сражение с турска войска в мест. „Лингура", край с. Гугянци.

Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 4; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 297, 298; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 16, л. 60

МИКОВ, Велко (неизв., Кула – 1 IV 1903, с. Лески, Кочанско) – кочански войвода. Учи в железарското училище в Самоков и е член на революционния кръжок „Трайко Китанчев". Войвода е в Кочанско, Радовишко и др. През 1903 г. е в четата на Хр. Чернопеев. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVI

МИЛАДИНОВ, Ефрем (неизв., с. Криводол, Щипско – X 1915, между Струмица и Радовиш) – щипски околийски войвода. В края на 1900 г. е арестуван и лежи в Скопския затвор. През 1914-1915 г. е околийски войвода в Щипско и води редица сражения със сръбски полицейски и военни части. Участва във Валандовската акция (III 1915 г.). Загива в сражение със сърбите в началото на Първата световна война.

Петър Говедарчето (1), Георги Николов (2), Лазар Топалов (3), Петър Милев (4)

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 743; Албум-Алманах Македония, табло XCVIII. Обяснителен текст, с. 39; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 146, 155; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 54; П. Завоев, Град Щип, с. 129

МИЛАДИНОВ, Миладин (неизв. – неизв.) – петрички селски войвода. През 1903 г. с четата си действува в района на с. Горна Крушица, Петричко.

Лит.:Енц. Пиринский край, т. I, с. 218

МИЛАН ЗМИЯТА (неизв. – 19 IV 1908, Велес) – велешки районен войвода. Четник, а от август 1907 г. е районен войвода във Велешко. Предаден от агенти на сръбската пропаганда загива в престрелка с турски полицаи.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XIV

МИЛЕВ, Димитър Иванов, подпоручик (15 II 1882, Охрид – 15 IV 1903, с. Габрово, Горноджумайско) – войвода. Завършва Военно училище в София (1903). Напуска военната служба и влиза в отряда на кап. Ал. Протогеров като взводен командир на охридската чета. Загива по време на сражението край с. Габрово, когато се опитва да изнесе на гръб от полесражението своя тежко ранен другар подпор. Б. Сугарев.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 22; в. Реформи, 1903-1904, бр. 20; сп. Македония, 1903, бр. 2, с. 32; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 3

МИЛЕВ, Никола Илиев (8 V 1881, с. Мокрени, Костурско – 13 II 1925, София) – секретар на Цариградския РК. Завършва история в СУ „Кл. Охридски" (1909) и специализира във Виена (1910-1912). Член на ВМОРО от 1898 г. Като учител в Цариград (1902-1903) е член на РК. Доцент по история в Софийския университет. Негови по-важни трудове са: „Факторите на българското възраждане", „Исторически връзки между българи и поляци" и др.

Лит.:в. Зора, 1924-1925, бр. 1696, 1697; в. Илинден, 1925, бр. 8; в. Независима Македония, 1925, бр. 98; в. Свобода или смърт, 1925, бр. 5, с. 1; в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 1; Енц. Пиринский край, т. I, с. 574; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821, т. III, с. 1024; П. Чолов, пос. съч., с. 261; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 510; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10^a, л. 30

МИЛЕВ, Петър Иванов (1879, с. Косача, Пернишко – 8 VII 1908, с. Ковачевица, Неврокопско) – неврокопски околийски войвода. Завършва гимназия в Кюстендил. От 1900 г. е нелегален. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Четник и секретар е при Я. Сандански, а от 1905 г. е неврокопски войвода.

Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 29; в. Пиринско дело, 1957, бр. 51; сп. Родопски напредък, 1911-1912, бр. VIII и IX, с. 200, 201; А. Смит, Спомени от Македония;

подпор. Димитър Милев

Никола Милев

Енц. Пиринski край, т. I, с. 574; Р. Гинев, пос. съч., с. 63; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 584

МИЛЕНКОВ, Иван (неизв., с. Крушово, Демирхисарско – неизв.) – член на Демирхисарския Ок. РК. През 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО, чието седалище е с. Крушово.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 36, с. 2

МИЛЕНКОВ, Илия (1877, с. Брежани, Охридско – 21 VII 1903, мест."Напескite", Охридско) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. С четата си попада в засада и е убит между охридските села Брежани и Велмей.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 132; Ев. Янкулов, Охрид в своето минало и настояще (ръкопис), с. 132; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXV

МИЛЕТИЧ, проф. Любомир Георгиев (1 I 1863, Щип – 1 VI 1937, София) – член на ВМОК. Завършва славянска филология в Прага, Чехия (1885). Един от основателите на Софийския университет и негов ректор (1900-1901, 1921-1922). Председател на БАН (1926-1937) и на Македонския научен институт (1925-1937). На III конгрес на Македонските дружества в България (1896) е избран за член на ВМОК. Автор е на: „Разорението на тракийските българи през 1913 г.", „Гръцките жестокости в Македония през гръцко-българската война" и др.

Лит.:в. Стожер, 1937, бр. 2122; в. Целокупна България, 1943, бр. 743, с. 7; 1 Юбилеен лист. В чест на проф. Л. Милетич по случай седемдесетгодишнината му; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 6, с. 7, пак там, 1940, бр. 6, с. 1; Г. Баласчев, Научната дейност на проф. академик Л. Милетич; Енц. България, 1984, т. 4, с. 234; Енц. Пиринski край, т. I, с. 574; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821, т. III, с. 1024; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXVI; П. Чолов, пос. съч., с. 261, 262; Сборник в чест на проф. Л. Милетич по случай 25-годишната му книжовна дейност; Сборник в чест на проф. Л. Милетич за седемдесетгодишнината от рождението му (1863-1933); Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466, т. II, с. 584

проф. Любомир Милетич

МИЛОСОВ, Тасе (1872, с. Злетово, Кратовско – 25 III 1908, неизв.) – кратовски войвода. Дългогодишен задграничен куриер при пункта на ВМОРО в Кюстендил. Четник, а от 1907 г. е войвода в Кратовско. Загива при нещастен случай.

Лит.:сп. Родина, 1929, бр. 13, с. 5; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 240, пак там, а. е. 6, л. 39

МИЛОШЕВ, Найден (неизв., Тетовско – неизв.) – тетовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на полк. А. Янков. По-късно е войвода в Тетовско.

Лит.:в. Народност, 1918, бр. 45; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 1077, л. 1

МИЛОШЕВ, Стоян (неизв., с. Кленоец, Кичевско – неизв.) – кичевски р. н. Районен началник е на Горна Копачка, Кичевско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е ранен в сражението при с. Извор, Кичевско (21 юли).

Лит.:ЦДА, ф. 3, оп. 8, а. е. 592, л. 8

МИЛЧЕВ, Давидко (неизв. – 7 IV 1905, с. Кашина, Демирхисарско) – горноджумайски войвода. Войвода е в Горноджумайско през 1904-1905 г. През пролетта на 1905 г. е в четата на кап. Юр. Стоянов.

Лит.:в. Ден, 1905, бр. 518; в. Реформи, 1905, бр. 20; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 382

МИНЕВ, Теодоси Киров /Т. Сарафов/ (1867, Кочани – 14 VIII 1902, Кочанско) – кочански войвода. Сараф. С прогимназиално образование. По поръчение на Кочанския околийски комитет на ВМОРО става агент на турската полиция и успява да разкрие предателя Георги Йованчев от с. Виница. По-късно е подгонен от турските власти и става нелегален. Загива в сражение с турска войска в мест. „Оризарци", Кочанско.

Лит.:сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 8; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 6, с. 7-9; ИИИ, т. XXV, с. 259; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 343; НБКМ-БИА, ф. 305, а. е. 261, л. 4

МИНКОВ, Георги Костов (14 IV 1864, Лозенград – 1 I 1943, Бургас) – член на ВМОК. Учител. Учи в Лозенград и Варна. Доброволец в Сръбско-българската война (1885). На VII (1900) и VIII (1901) конгреси на Македонските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК. От май 1901 г. до края на 1903 г. е ЗП на ООРК. През Балканската война е пунктов началник в Бургас.

Лит:в. Реформи, 1901, бр. 12; сп. Завет, 1943, бр. 2, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 1, с. 17, пак там, бр. 2, с. 11; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 520; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 408; НБКМ-БИА, ф. 24, пак там, ф. 641, а. е. 18, л. 1-377

МИНОВ, Илия Стефанов (неизв., Прилеп – 7 XI 1912, прохода „Маказа", Кърджалийско) – член на Прилепския Ок. РК. Книжар. Член на Прилепския околийски комитет на ВМОРО (1907). През 1907 г. е арестуван и лежи три месеца в затвора. По време на обезоръжителната акция (септември 1910) е отново арестуван и изтезаван. Освободен, заминава за САЩ. При обявяването на Балканската война се завръща в България и се записва доброволец в 10 Прилепска дружина на МООП. Загива в сражение с турска войска на шосето Кърджали – Гюмюрджина в местността „Балкан Тореси".

Лит.:в. Македонска трибуна, 1927, бр. 11; Македонски алманах, 1940, САЩ, с. 399; Сто години ново .. ., с. 134

МИНЦЕВ, Никола (22 X 1880, Дойран – 28 VII 1927, София) – член на Дойранския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898). Учителствува в Дойран, Кукуш, Елена, Струмица и др. Като учител в Дойран е член на околийския комитет на ВМОРО (1899). Във връзка със Солунската афера (1901) е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. През 1903 г. е амнистиран. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 238, 241; сп. Читалище, 1982, бр. 10, с. 22; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 115; М. Теменугов, пос. съч., с. 165, 172, 178; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27

МИНЧЕ (неизв., с. Вощарани, Леринско – неизв.) – леринski войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета от 25 души.

Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 75

МИНЧЕВ, Иван Петров (25 XII 1874, с. Ваташа, Тиквешко – 24 XI 1960, София) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895). Като ученик става член на ВМОРО. През 1894 г. завежда Д. Груев в Кавадарци и му помага при основаването на революционната организация в града. От 1895 до 1903 г. е учител в Кавадарци и член на Тиквешкия околийски комитет на ВМОРО. Подгонен от турските власти бяга в София. По-късно работи в Българската Екзархия в Цариград. През Първата световна война служи във Военно-санитарна част.

Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Г. Попхристов, пос. съч., с. 9; Св. Тошев, пос.

Иван Минчев

съч., с. 94; П. Камчевски, пос. съч., с. 42; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 376

МИРАСЧИЕВ, Димитър Панев (1 VIII 1872, Щип – 28 IX 1934, София) – паланечки войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892) и химия в СУ „Кл. Охридски" (1896). Участвува в акцията на Македонския комитет в отряда на дядо Стою Костов (1895). Учителствува в Крива Паланка, Куманово и др. Във връзка с Винишката афера (1897) е арестуван, осъден на вечни окови и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. През август 1902 г. е амнистиран. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Паланечко. През Хуриета е главен редактор на в. „Конституционна заря" (1908-1909) излизал в Солун.

Димитър Мирасчиев

Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 22; в. Реформи, 1900, бр. 4; в. Зора, 1934, бр. 4575; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 18; В. Божинов, пос. съч., с. 100; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 259; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 584; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 784, пак там, ф. 23, а. е. 3, л. 122

МИРЧЕВ, Димитър /Д. М. Тошев/ (23 X 1865, Прилеп – 13 VI 1938, Вършец) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва славянска филология в СУ „Кл. Охридски" (1892). Учителствува в Солун, Битоля, Търново, Одрин и др. Той е един от основателите на „Революционното братство" (1898). От януари 1901 г. е член на ЦК. Секретар е на Солунския конгрес на ВМОРО (1903). През април 1903 г. е арестуван, осъден на 101 години и изпратен на заточение на о-в Митилин, Амнистиран е през 1904 г. По време на Балканската война е арестуван в Одрин и изпратен на заточение в гр. Измит, Мала Азия. Автор е на редица учебници по български език и литература.

Лит.:в. Македонско слово, 1934, бр. 19, 23; в. Утро, 1938, бр. 8618; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 9; ИПр., 1982, бр. 6, с. 106; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 11; В. Божинов, пос. съч., с. 330, 331; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 82; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 231, 335; Д-р Петър Берон и..., с. 501-505; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXX, т. II, с. XXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 225

МИРЧЕВ, Тале (X 1872, Прилеп – неизв.) – прилепски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1901 г. През 1902-1903 г. е четник при П. Ацев, а през 1904 г. е войвода в Прилепско. По време на Балканската война е доброволец в 6 Охридска дружина на МООП, а през Първата световна война служи във 2 пех. Македонски полк.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 404

МИРЧО ТРЪСТЕНИЧКИ вж. Атанасов, Мирчо

МИСАЙЛЕ (неизв., с. Дупяни, Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода.

Лит.:в. Македония, 1927-1928, бр. 440

МИСКОВ, Даме Павлов (1874, с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. С основно образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и участвува в сраженията край с. Смилево. През Балканската война е доброволец в МООП. По-късно емигрира в Русия.

Лит.:Б. Цветкова, пос. съч., с. 36, 60; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 95; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 366; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 84

МИСОВ, поп Симеон (23 V 1870, Тетово – 29 XII 1940, Брацигово) – член на Тетовския Ок. РК. Учител. Със средно образование. От 1885 г. до 1912 г. е учител в Тетово и член на околийския комитет на ВМОРО. През пролетта на 1903 г. е арестуван и лежи в затвора. По-късно е ръкоположен за свещеник. Служи в Софлу и Брацигово.

Лит.:в. Църковен вестник, 1915, бр. 43, с. 494; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 23, пак там, 1941, бр. 1, с. 3; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 194

МИТЕ БЛАТЦАЛИЯТА /Димитър Костадинов/ (неизв., с. Блатец, Кочанско – неизв.) – кочански войвода. Терорист. През 1900 г. убива в Кочани предателя Георги Йованчев. Заловен, осъден е на смърт, но по-късно е помилван и амнистиран. След излизането си от затвора заминава за Кюстендил и работи като задграничен куриер към пункта на ВМОРО. През 1913-1914 г. е войвода в Кочанско и Царевоселско. След 1920 г. е началник на пункта на ВМРО в с. Раково, Кюстендилско.

Лит.:в. Реформи, 1900-1901, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 15; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 102; НБКМ-БИА, ф. 189, а. е. 6, л. 88, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 240; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 38

МИТЕ ОПИЛСКИ /Димитър Атанасов Михалков/ (12 IX 1887, с. Опила, Кратовско – 8 IX 1944, Кратовско) – кратовски околийски войвода. Овчар. С основно образование. Нелегален е от 1909 г. Четник е от 1911 г. в Паланечко и Кратовско. През Междусъюзническата война е доброволец в 3 Солунска дружина на МООП. От ноември 1913 г. е пом. войвода на Д. Ангелов в Кратовско. По време на Първата световна война е в партизанската рота на кап. Н. Лефтеров. От края на 1921 г. е кратовски околийски войвода. През 1927 г. се разболява и напуска нелегалната борба. Занимава се с мелничарство. Убит е по пътя между с. Опила и Кратово.

Лит.:в. 20 юли, 1924, бр. 11; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711, т. III, с. 935; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 98, пак там, ф. 396, оп. 1, а. е. 18, л. 86а, 207, пак там, оп. 2, а. е. 16, л. 27; ОДА-Кюстендил, ф. необработен

МИТЕ ЦЕРСКИ /М. Веленинов/ (неизв., с. Цера, Пехчевско – 12 VII 1924, с. Калиманци, Пехчевско) – кочански войвода. Четник, а след 1920 г. войвода в Кочанско. През 1924 г. е в четата на П. Михайлов. Тежко ранен в сражение със сръбски потери е убит по негова молба от другарите му.

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 106, 107, 704, т. III, с. 270; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 21, л. 36

МИТЕВ, Гоце /Георги М. Георгиев/ (24 IV

1878, Дойран – неизв.) – председател на Дойранския Ок. РК. Учител. С висше образование. Учителствува в Дойран, Кукуш и др. От лятото на 1901 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Дойран. Участвува в Балканската война като доброволец в 3 солунска дружина на МООП. През Първата световна война служи в 61 пех. Македонски полк.

Лит.:Б. Янишлиев, пос. съч., с. 19; М. Теменугов, пос. съч., с. 173; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 26, л. 148

МИТО ДЯДО ИЛИЕВ вж. Аргиров, Димитър Илиев

МИТО ПАТАРОЗЛИЯТА вж. Патарозлиев, Мито Наков

МИТРЕ ВЛАХА /Димитър Николов Панджаров/ (1873, с. Билища, Костурско – 22 II 1907, с. Жупанища, Костурско) – костурски войвода. По националност влах. Самоук. През 1900 г. е четник при М. Лерински. От 1902 г. е войвода на чета. Участвува в многобройни сражения с турски войски и гръцки андарти. С трима четника попада в засада край с. Жупанища. В сражението всички са тежко ранени. Митре Влаха доубива своите другари, унищожава архивата и оръжието, и се самоубива.

Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 44; в. Вечерна поща, 1907, бр. 1991; в. Ден, 1906-1907, бр. 1140, 1141, 1185; в. Телефон, 1907, бр. 148; в. Илинден, 1922, бр. 50, пак там, 1926, бр. 8; в. Целокупна България, 1941, бр. 71, 72; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 30, с. 471, пак там, бр. 31, с. 490, пак там, бр. 36, с. 566; сп. Ил. Илинден, 1927-1928; бр. 3, с. 6; сп. Македонски вести, 1935, бр. 13; Борбите в Македония и ..., с. 834; Освободителното движение в ..., т. I, с. XVII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 142-151; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. I, с. 458, т. II, с. 574; ЦДА, ф. 403, оп. 1, а. е. 6, л. 4

МИТРЕВ, Блаже /неизв., с. Опейница, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и взема участие в сражението при „Ращанец“ (31 VII 1903 г.).

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXI

МИТРЕВ, Митрю (1866, с. Вургари, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. През пролетта на 1903 г. е определен за войвода на смъртната дружина в с. Вургари. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на М. Герджиков и участвува в нападението срещу гр. Василико (дн. Царево).

Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 359-361

МИТРЕВ, Никола /Елшанчето/ /Н. М. Доневски/ (1865, с. Елшани, Охридско – неизв.) – охридски районен войвода. Зидар. През пролетта на 1902 г. пристига от Русия в Костурско и става четник при Коте Христов. От юли с. г. е четник при Н. Русински и поп Хр. Търпев. Войвода на чета е от февруари 1903 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на IV Езерски район.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 87, 89, 91-93, 95, 143; Македонците в .. ., с. 96; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXI; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. I, с. 466; Никола Петров Русински. Спомени .. ., с. 355; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 63, л. 130

МИТРЕВ, Ставре вж. Димитров, Ставре

МИТРЕВСКИ, Траян (1874, Битоля – неизв.) – битолски войвода. Член на ВМОРО от 1895 г. Четник при Йордан Пиперката (1902-1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Слепче, Битолско. След въстанието е четник в Кичевско при Арсо Мицков и Лазар от с. Белица, Кичевско. От пролетта на 1904 г. до есента на 1905 г. е четник при Ал. Стефанов в Демирхисар – Битолско. Разболява се от ревматизъм и заминава на лечение в София. През пролетта на 1907 г. влиза в четата на Тане Николов и се сражава при „Ножот“. По-късно отново е четник при Ал. Стефанов.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 107-113

МИТРОВ, Доне (неизв. – неизв.) . член на Кукушкия Ок. РК. Учител и член на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш през 1904 г.

Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 215

МИХАИЛ ГЕГАТА вж. Самарджиев, Михаил

МИХАИЛ ПОПЕТО /М. Апостолов Райнов/ (1871, с. Диканя, Радомирско – 21 III 1902, с. Чугунци, Кукушко) – войвода. Завършва III гимназиален клас. Унтерофицер от кавалерията. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) в четата на дядо Кацарея. Близък сратник на Г. Делчев и един от организаторите на четнишкия институт. Действува в Гевгелийско, Солунско, Кукушко, Ениджевардарско и др. Загива в сражение с турска потеря. Погребан е в двора на черквата в с. Чугунци.

Михаил Попето

Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 21; в. Български доброволец, 1935, бр. 5-6, с. 4; сп. Сборник от турските зверства, 1902-1903, бр. 6, с. 19; сп. Родина, 1930, бр. 6-7, с. 6; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 6, с. 8; сп. Македонски вести, 1935, бр. 7, с. 1; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 75; Освободителното движение в .. ., т. II, с. II; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 152; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 20

МИХАИЛ ПОРОЙЛИЯТА /М. Симов/ (неизв., с. Горни Порой, Демирхисарско – лятото на 1901, пл. Беласица/ – поройски войвода. Терорист, Нелегален е от 1899 г., а от 1900 г. е войвода в Поройско.

Лит.:сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 5; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 92, 94; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVI

МИХАИЛ СТРАНДЖАТА /М. Радев/ (1865, Търговище – 18 IX 1922, София) – войвода. Участвува като доброволец в Сръбско-българската война (1885) и е награден с орден за храброст. През 1895 г. е в четата на пор. П. Начев и участвува в акцията на Македонския комитет. От 1901 г. е четник при Д. Златков, Н. Лефтеров, полк. А. Янков и ген. Ив. Цончев. Участ-

Михаил Странджата

вува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През 1905-1906 г. е войвода в Ресенско, а след това е тиквешки войвода до Хуриета. От 1910 г. до 1912 г. е войвода в Ениджевардарско и Гевгелийско. През Междусъюзническата война за проявена храброст е произведен в офицерски чин. По време на Първата световна война служи във 2 пех. Македонски полк.

Лит.:в. Автономна Македония, 1922, бр. 82; в. Илинден, 1922, бр. 38; в. Македония, 1922, бр. 248; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 62, 64, 68, 72, 74, 78-80; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII

МИХАЙЛОВ, Иван /И. М. Гаврилов/ (26 VIII 1896, с. Ново село, Щипско – 5 IX 1990, Рим) – член на ЦК на ВМРО. Завършва гимназия в Скопие (1915). Като ученик става член на ВМОРО. Един от основателите на Македонското студентско дружество „Вардар“. От 1922 г. е секретар на Т. Александров и началник на пункта на ВМРО в София. На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за член на ЦК. От 1934 г. живее в емиграция. Автор е на четири тома „Спомени“, „Македония – Швейцария на Балканите“, „Сталин и македонския въпрос“ и др.

Иван Михайлов и съпругата му Менча (Мелпомена) Кърничева

Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 3193; в. Свобода или смърт, 1932, бр. 133, с. 1; в. Вести Македония, 1990, бр. 6, с. 8; в. Зора, 1990, бр. 15; Енц. България, 1984, т. 4, с. 292; Енц. Пиринski край, т. I, с. 578; Иван Михайлов. Избрани произведения, С., 1993 г.

МИХАЙЛОВ, Панчо /П. М. Апостолов/ (1891, Щип – 14 VI 1925, София) – кочански околийски войвода. Завършва българското педагогическо училище в Скопие и учителствува в Кочани. Участвува в Балканската война като доброволец. Завършва ШЗО и през Първата световна война е командир на картечна рота в 53 пех. полк. След края на войната е главен счетоводител в мини „Перник“. Член на ВМРО от 1920 г. От 1921 г. е кочански околийски войвода. Води редица ожесточени сражения със сръбски потери и войскови части. През декември 1922 г. организира завземането на гр. Кюстендил. Автор е на: „В страната на сълзите“, „Защо дойдохме?“ и др.

Панчо Михайлов

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 49, пак там, 1925, бр. 24; в. Камбана, 1925, бр. 34; в. Свобода или смърт, 1925, бр. 12, с. 8; в. Тиквеш, 1942, бр. 7; в. Целокупна България, 1943, бр. 743, с. 8; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821, т. III, с. 1024; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 59-61

МИХАЙЛОВ, Сава /с. М. Йосифов/ (25 XII 1877, с. Мачуково, Гевгелийско – 1 III 1905 г., с. Смол, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Завършва българската гимназия в Солун (1895). Учителствува в Кавадарци, Неготино, Гевгели, Горна Джумая и др. Участвува в аферата мис Стоун“. От 1903 г. е войвода в Гевгелийско и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1905 г. на път за Гевгелийско е открит от турски потери. Укрепява се на височината „Голема Рудина“ край с. Смол. След няколко часово сражение всички четници загиват, а С. Михайлов се самоотравя.

Сава Михайлов

Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 485; в. Революционен лист, 1905, бр. 12, с. 2; в. Илинден, 1923, бр. 9, пак там, 1925, бр. 11; в. Независима Македония, 1925, бр. 97; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 10; сп. Македоно-одрински преглед. Литературно .. ., 1905, бр. 5, с. 35; сп. Македонски вести, 1935, бр. 9, с. 1; сп. ИПр., 1989, бр. 6, с. 75-90; Борбите в Македония и .. ., с. 852; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 108-111; Гоце Делчев. Писма и .., с. 343; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 408; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 129; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXI, т. II, с. XXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 466, т. II, с. 584; Вл. Картов, Сава Михайлов; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 2; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 80

МИХАЙЛОВ, Трайко (27 III 1887, София – неизв.) – кочански р. н. Завършва III кл. Четник е при Сл. Ковачев и Б. Драгнов, и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е четник при Д. Желев (1904) и Кр. Българията (1905). От май до ноември 1905 г. е назначен за началник на Виничкия район в Кочанско. По време на Балканската война служи в 1 пех. Софийски полк.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 187

МИХАЙЛОВСКИ, Стоян Николов (7 I 1856, Елена – 3 VIII 1927, София) – председател на ВМОК. Писател. Завършва френски лицей в Цариград (1872) и право в Екс ан Прованс, Франция (1883). Учител е в Дойран (1872-1874). След освобождението на България работи като преподавател в Софийския университет, съдия, адвокат, висш държавен чиновник и пр. На VIII конгрес на Македонските дружества в Княжество България е избран за председател на ВМОК (април 1901). На този пост той остава до 1903 г.

Лит.:Енц. България, 1984, т. 4, с. 303; Освободителното движение в .. ., т. I, с.

ген. Иван Цончев и Стоян Михайловски

XXXI, т. II, с. XXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467, т. II, с. 584

МИХАЛЕВ /Михайлов/, Димитър (неизв., Сливен – неизв.) – серски районен войвода. Четник е при М. Даев в Драмско. През 1907 г. е войвода и действува в района на серските села Дреново и Мъклен.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1969, бр. 9-11, с. 27; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 94, л. 324, 325

МИХАЛЕВ, Стоян Стоянов (1874, с. Кулата, Лозенградско – неизв.) – лозенградски селски войвода. Учител. Завършва прогимназия в Лозенград (1899). Учител е в родното си село. По поръчение на Л. Маджаров образува РК в селото си (пролетта на 1901 г.). През следващата година е избран за председател на селския РК, а през 1903 г. е определен за войвода на смъртната дружина. Присъствува на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Я. Стоянов.
Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 263-367

МИХОВ, Петър К (27 V 1865, Велес – 25 IV 1902, Скопие) – председател на велешкия Ок. РК. Завършва гимназия в София (1885). Учителствува в Ст. Загора, Тетово, Велес и др. Като учител в Тетово е нападнат от един сърбоман и тежко ранен. Той е пръв организатор на Велешкия район и председател на околийския комитет на ВМОРО (1899). През април 1902 г. е арестуван и изпратен в затвора „Куршумли хан", Скопие. Тук турските власти го убиват, инсценирайки самоубийство.
Лит.:в. Вести, 1901-1902, бр. 44; в. Дело, 1901, бр. 16, 17; в. Струма, 1901-1902, бр. 33; в. Светлина, 1942, бр. 24; сп. Сборник от турските зверства, 1902-1903, бр. 1, с. 7-13; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVII; Юбилеен сборник на I Софийска държавна мъжка гимназия (1879-1904), с. 72; АБАН, ф. 41к, оп. 1, а. е. 105, л. 1

МИЦЕ ЧЕГАНСКИ /Димитър Христов/ (1875, с. Чеган, Воденско – X 1970, София) – воденски околийски войвода. Член на ВМОРО от 1903 г. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Четник е при Т. Кляндже в, А. Джорлев и Кр. Льондев. По-късно е околийски войвода във Воденско, на който пост остава до 1926 г.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1968, бр. 6-7, с. 8, 9, пак там, 1973, кн. 12, с. 26

МИЦЕВ, Ташко /Т. М. Трайков/ (1876, с. Шльопинци, Гевгелийско – 28 VI 1901, с. Калиново, Кукушко) – кукушки войвода. Учител. През февруари 1901 г. във връзка с Баялската афера е подгонен от турските власти и отива четник при Кр. България. От март с. г. е назначен за войвода в Кукушко. Загива след няколко часово сражение в пламъците на подпалената от турците къща.
Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; сп. Македонски вести, 1935, бр. 11, с. 1; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 147, 149, 152-155; Никола Петров Русински. Спомени, с. 355; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 30

МИЦЕВ, Тодор Д. (неизв., с. Люблен, Поповско – 1930, с. Люблен, Поповско) – мелнишки войвода. Доброволец е в Сръбско-българската война (1885). След войната остава на военна служба в Шуменския гарнизон. Участва в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. От 1903 г. до 1905 г. е войвода в Мелнишко. Поради тежко заболяване се оттегля от революционното движение. През 1919 г. е избран за кмет на с. Люблен.
Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 2; в. Свободен народ, 1990, бр. 79; сп. Отечество, 1983, бр. 13, с. 23; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 81

МИЦКОВ, Арсо /А. М. Поповски/ (неизв., с. Подвис, Кичевско – 18 I 1905, с. Подвис, Кичевско) – кичевски войвода. През лятото на 1901 г. е четник при Я. Янев, а по-късно е определен за районен войвода в Кичевско. Делегат е на Смилевския конгрес и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава в района си. Загива с още трима свои четника.
Лит.:в. Ден, 1905, бр. 402; в. Македонска трибуна, 1930, бр. 172; Н. П. Русински, Принос към .. ., с. 5, 9, 12; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 129

МИЦКОВСКИ, Васил Настев (18 I 1886, Крушово – неизв.) – крушовски районен войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при П. Гули. След въстанието се легализира и е член на градската терористична чета. През 1906 г. е четник при П. Юруков, а по-късно е районен войвода в Крушовско. На тоя пост стои до Хуриета. След Балканската война е арестуван от сърбите и близо една година лежи в затвора. Освободен, той е мобилизиран и изпратен да служи в сръбската армия. Избягва от казармата, завръща се в Крушовско, организира чета и се сражава със сърбите до 1915 г.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVII; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 59-71

МИЦО ВРАНСКИ /М. Стоянов/ (1866, с. Враня, Мелнишко – 24 IX 1908, Солун) – член на Мелнишкия Ок. РК. Търговец. С основно образование. Основава РК в селото си. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание в четата на Я. Сандански. След въстанието се легализира, но е арестуван и лежи в затворите в Мелник и Солун. След излизането си е отново четник при Я. Сандански и Хр. Чернопеев. По-късно е избран за нелегален член на Мелнишкия околийски комитет. Загива по време на атентат срещу Я. Сандански.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2545, 2546; в. Камбана, 1908, бр. 36; в. Пиринско дело, 1976, бр. 236; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1967, бр. 1, с. 20; Н. Димитров, пос. съч., с. 57

МИШАЙКОВ, Кръсто А. (неизв., с. Хрупища, Костурско – неизв.) – поройски войвода По време на Балканската война е четник при П. Каранфилович. През есента на 1913 г. с чета от 14 души действува в Поройско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 189, а. е. 7, л. 171; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 63

МИШЕ КЬОСЕТО /М. Димев Кьосев/ (15

Гр. Джинджифилов (1), Мице Чегански (2), Васил от Воденско (3)

VIII 1878, Битоля – неизв.) – битолски селски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г. През 1901 г. е градски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при с. Смилево, Битолско. След въстанието е член на околийския комитет на ВМОРО в Битоля. През 1910 г. е арестуван и осъден на 15 години затвор. Скоро е амнистиран и през 1911 г. е избран за член на Битолския ОРК.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 31; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXII; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 171

МИШЕВ, Костадин (неизв., с. Моноспитово, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. Войвода в Струмишко след 1920 г.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 268; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 98

МИШЕВ, Лазар /Л. М. Боцев/ (10 III 1881, Кавадарци – 7 VII 1951, София) – председател на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1901). Учителствува в Кавадарци, където е избран за ръководител на Тиквешкия околийски комитет на ВМОРО. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание отива четник при П. Юруков, а по време на самото въстание е войвода на чета. През ноември 1903 г. заминава за Княжество България. След дадената амнистия през 1904 г. се завръща в Кавадарци, но е арестуван и лежи в затвора. След излизането си се преселва в София.
Лит.:сп. Славяни, бр. 8, с. 16; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, с. 267-273

МИШЕВ, Младен (неизв., Тетово – неизв.) – член на Тетовския Ок. РК. Близо 11 години е член на ръководството на околийския комитет на ВМОРО в Тетово.
Лит.:Македония. Сборник от .. ., с. 606

МИШЕВ, Стоян (22 III 1882, Щип – 30 XII 1924, Щип) – щипски околийски войвода. Учител. Със средно образование. Член на ВМОРО от 1900 г. По-късно е избран за член на РК в Щип. През 1904 г. е четник при М. Развигоров. От 1905 г. до 1908 г. е щипски войвода. През есента на 1910 г. е арестуван, осъден на доживотен затвор и изпратен на заточение в Денизли, Мала Азия. Амнистиран, заминава за Царство България. По време на Балканската война е войвода на чета № 31 и действува в Щипско. Близък с Т. Александров и му съдействува при възстановяването на дейността на Организацията в Македония. През 1922 г. напуска редиците на ВМРО и постъпва на сръбска служба. Убит е като ренегат от Кирил Григоров.
Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2276; в. Вести, 1910-1911, бр. 9, пак там, 1911-1912, бр. 24; в. Свобода или смърт, 1925, бр. 3,

Костадин Молеров

Отляво надясно: Димитър Молеров, майка му и брат му Костадин Молеров

с. 3, 4; ИДА, 1992, т. 64, с. 138; Борбите в Македония и .. ., с. 662, 686; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821, т. III, с. 1024; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 111

МИШОВ, Йордан (неизв., Кочанско – неизв.) – кочански селски войвода. Дългогодишен селски войвода. През 1914 г. е четник при Мите Блатцалията, а по-късно при Симеон Клинчарски.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 48

МЛАДЕНОВ, Пешко (неизв., с. Маково, Прилепско – неизв.) – прилепски районен войвода. През пролетта на 1904 г. е войвода в Мариово, Прилепско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 962;ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 64

МЛАДЕНОВСКИ, Слави Христов (неизв., с. Владимирово, Малешевско – 1924, неизв.) – малешевски околийски войвода. Дългогодишен куриер и войвода в Малешевско. През лятото на 1910 г. с четата си действува в Малешевско и Пиянец. По време на Първата световна война е в състава на Радовишкия партизански взвод.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4; Албум-алманах Македония, отдел IX, табло CXXXIV, 449, обяснителен текст, с. 46; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 211, 212; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 14, л. 177

МЛАДЧЕВ, Пано Петрев (1880, Щип – неизв.) – председател на Свиленградския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учителствува в Охрид, Свиленград и др. През 1904 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград. В края на с. г. е арестуван, осъден на 3 години и лежи в Одринския затвор до Хуриета.
Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1887; в. Одрински глас, 1908, бр. 23; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; ИИБИ, т. 12, с. 171; В. Божинов, пос. съч., с. 263; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXI; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 21, л. 561, 578

МОЛЕРОВ, Димитър Георгиев (24 V 1874, Банско – 4 X 1961, София) – член на Битолския ОРК. Брат на К. Молеров. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898) и славянска филология и литература в СУ"Кл. Охридски" (1902). Учителствува в Банско, Горна Джумая, Битоля и др. Член е на Горноджумайския РК (1898) и на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля (1905-1906). Заедно с брат си К. Молеров издават „Сборник за народни умотворения и народопис от Банско и Разложко" (1954).
Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 33; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 167; Енц. Пирински край, т. I, с. 584; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 21

МОЛЕРОВ, Константин /Кочо/ Георгиев (8 XI 1876, Банско – 24 X 1957, Банско) – разложки войвода. Брат на Д. Молеров. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1896). Учителствува в Банско, Дупница, Сливен и др. Секретар е на РК в Банско (1897-1898, 1900-1902). През 1899 г. е арестуван и лежи три месеца в Куршумли хан, Скопие. Участвува в аферата „мис Стоун". От юни 1903 до 1904 г. е войвода в Разложко и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1905 г. до 1908 г. следва социология в Лозана, Швейцария. През Балканската война е отново с чета в Разложко.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 575; Енц. Пирински край, т. I, с. 585; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 89, 90, 93, 95, 99-103; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 344

МОЛЕРОВ, Симеон Вишанов (15 II 1875, Банско – 7 V 1923, между Банско и Разлог) – радовишки околийски войвода. Завършва школа за ветеринарни фелдшери в София. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и в аферата „мис Стоун" (1901). През 1902 г. е войвода в Кочанско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за член на Главния въстанически щаб в Разложко. От 1904 г. е околийски войвода в Радовишко, а от юли 1906 г. е Скопски околийски войвода. По време на Балканската война е войвода на чета № 38 и участ-

Симеон Молеров (1) с четата си

вува в освобождаването на Скопие. След Първата световна война е околийски управител на Разложка околия.
Лит.:в. Балкански куриер, 1905, бр. 34; в. Дебърски глас, 1910, бр. 43; в. Ден, 1910, бр. 2083; Борбите в Македония и .. ., с. 345, 371; Енц. Пиринский край, т. I, с. 586; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 340, 345; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 325

МОНДОВА, София Стоилова (9 IV 1888, Неврокоп – 3 XII 1948, София) – секретар на Драмския Ок. РК. Учителка. Учи в Солунската българска девическа гимназия. Учителствува в Разлог и с. Просечен, Драмско. През 1906 г. е секретар на Драмския околийски комитет на ВМОРО. През есента на с. г. е арестувана и осъдена на смърт. По-късно смъртната присъда е заменена с доживотно заточение в Диарбекир. Амнистирана е през Хуриета.
Лит.:в. Работническо дело, 1984, бр. 330; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 96, л. 748

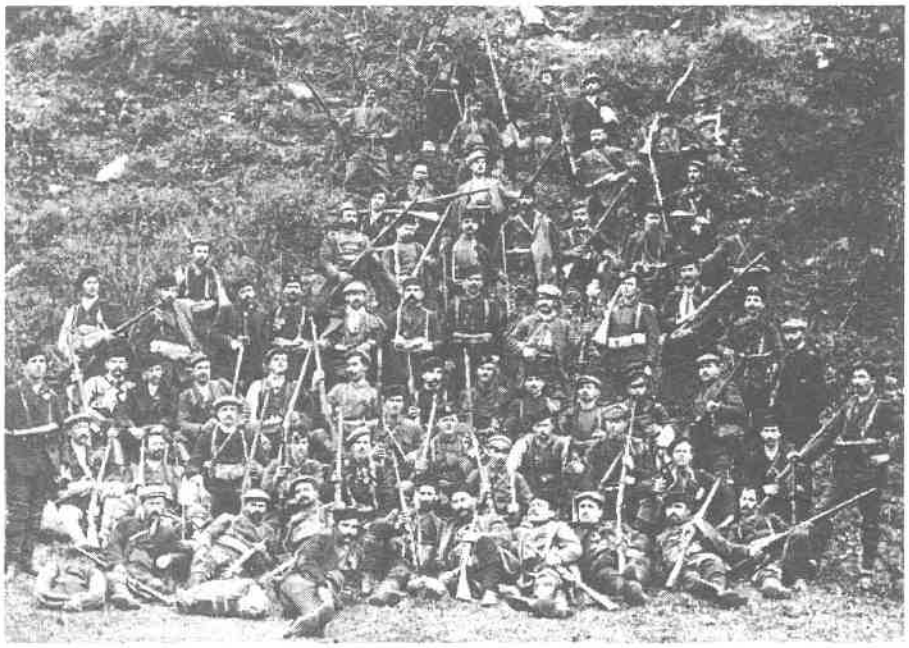
МОНЕВ, Михаил /М. М. Колев/ (4 XI 1881, Кратово – 13 IV 1944, Горна Джумая) – член на Кратовския Ок. РК. Учител. Учи в Скопското педагогическо училище и в българската семинария в Цариград. Член на ВМОРО от 1897 г. Учителствува в Скопие, Кратово, Кочани, Куманово и др. Навсякъде където е учител играе важна роля в дейността на революционната организация. През 1898 г. във връзка с Винишката афера е арестуван и изтезаван. През Балканската война служи в щаба на III армия. Кавалер е на орден за храброст.
Лит.:в. Зора, 1944, бр. 7435; в. Целокупна България, 1944, бр. 915; ИИИ, т. XXI, с. 251; Борбите в Македония и .. ., с. 687; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 821, т. III, с. 1024, т. IV, с. 983; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 551; А. Мартулков, пос. съч., с. 119

МОНЧЕВ, Борис Василев (15 VIII 1881, Прилеп – 4 X 1942, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Брат на Г. Мончев. Завършва българската гимназия в Солун (1902) и право в Женева, Швейцария (1911). През 1903-1905 г. е учител в Солунската българска мъжка гимназия и същевременно е член на ЦК. Присъствува като делегат на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). Активно участвува в създаването на българските конституционни клубове в Турция след Хуриета. През Първата световна война служи в 39 пех. Родопски полк. Народен представител е в XIX (1920-1923) и XXIV (1938-1939) Обикновено народно събрание.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 5, с. 5, пак там, 1943, бр. 7, с. 8; Борбите в Македония и .. ., с. 853; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 97; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 275, т. II, с. 585; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 95

МОНЧЕВ, Георги Василев (1883, Прилеп – 6 IX 1913, Солун) – солунски войвода. Учител. Брат на Б. Мончев. Завършва българската гимназия в Солун (1902). През Илинденско-Преображенското въстание е четник при Д. Груев. След въстанието е член на Солунския ОРК. От 1906

Михаил Монев

Четите на Георги Мончев, Гоце Междуречки, Григор Джинджифилов, дякон Евстатий, Стамен Темелков и Христо Цветков

г. до 1908 г. е четник при Сандо Китанов и Г. Междуречки. По време на Балканската война е войвода на чета № 27 и действува в Солунско. През Междусъюзническата война участвува в отбраната на Кукуш. Ранен, прави несполучлив опит да се самоубие. Пленен в безсъзнание от гърците е изпратен в Солунския затвор, където умира от раните си.
Лит.:в. Родина, 1916, бр. 125; в. Илинден, 1922, бр. 27; в. Свобода или смърт (Прот.), 1928, бр. 80, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 2, с. 3; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 85, 97; Освободителното движение в.. ., т. II, с. XXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 585

МОРАРЦАЛИЕВ, Мито (неизв. – неизв.) – кукушки войвода. През 1912 г. е войвода на чета в Кукушко.
Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим и.. ., с. 6

МОСКОВ, Иван Ат. (1888, с. Дъмбени, Костурско – 31 III 1936, София) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Л. Поптрайков. По-късно е войвода на чета в Костурско.
лит.:в. Зора, 1936, бр. 5056; в. Обзор, 1936, бр. 70; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. I, с. 394

МОСКОВ, Лазар (1880, с. Дъмбени, Костурско – 2 VIII 1902, с. Вишени, Костурско) – костурски войвода. Завършва VII кл. в българската гимназия в Битоля (1901). През лятото на същата година е определен за районен началник в Костурско. Обграден в с. Вишени от турска войска, сражава се цял ден и с последния куршум се самоубива.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 10, с. 13; Илинден 1903-1927. Сборник .., с. 116; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 117, 133; Ат. Близнаков, пос. съч., с. 29, 30

МУКЕВ, Михаил Ставрев (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв. Битоля) – битолски войвода. През 1905 г. е четник при дякон Евстатий. Войвода е през 1913 г. в Битолско и се сражава със сръбските окупационни части. След Първата световна война се завръща в родния си край, но е арестуван, осъден на смърт и разстрелян в мест. „Билбил камък" край Битоля.
Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 54, обр. № 36; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 187; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVIII; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 288

МУКЕВ, Ристе (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си прекъсва телеграфните жици по пътя Превалец – Кажани (Бела чешма).
Лит. ИНИ, Илинден 1903, 1970, с. 234

МУНДЖОВ, Зарко (неизв. – неизв.) – костурски войвода. През 1912 г. е войвода в Костурско.
Лит.:в. Глас, 1912, бр. 44; в. Македония, 1912, бр. 545

МУРАДЧЕВ, Насто (неизв., с. Вевчани, Стружко – 28 II 1905, с. Вевчани, Стружко) – стружки селски войвода. Кмет на с. Вевчани. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Загива след петчасово сражение с турска войска.
Лит.:в. Балкански куриер, 1905, бр. 25; в. Реформи, 1905, бр. 17; Албум-алманах „Струга", с. 38; Илинден 1903-1924. Сборник в .. ., с. 50-54

МУРДЖЕВ, Атанас Петров (23 I 1872, Прилеп – неизв.) – гевгелийски войвода. Учител. Един от първите заклети членове на ВМОРО в Солун (1894). През 1896 г. е учител в с. Бистрица, Горноджумайско. Участвува в организирането на бомболеярницата при с. Сабляр, Кюстендилско (1897). През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и се сражава при с. Луково, Кратовско. По време на Балканската война е доброволец в 13 Кукушка дружина на МООП.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 7-10, бр. 6, с. 16; Борбите в Македония и..., с. 853; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 343; ИИБИ, т. 7, с. 349; М. Юруков, пос. съч., с. 76; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII, т. II, с. XXIII; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 53; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 26, л. 70

МУРТО (неизв., с. Въмбел, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на въмбелската чета.
Лит.:Хр. Силянов, От Витоша .. ., с. 126, 127, 465; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8

МУТАФОВ, Васил Николов, поручик (20 VIII 1868, Шумен – 7 VII 1895, с. Дебочица, Горноджумайско) – войвода. Завършва Военно училище в София (1890). Служи в 5 артилерийски полк и в крепостния батальон в Шумен и Видин. През 1895 г. напуска военната служба и участвува в четническата акция на Македонския комитет. Включва се в отряда на пор. П. Начев, а след неговата смърт го замества като командир на отряда. Загива по време на сражение с турска войска в Габровската кория, близо до с. Дебочица.
Лит.:в. Глас Македонски, 1895, бр. 34; в. Право, 1895, бр. 35; Илинденски лист, 1942; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 7, с. 10, пак там, 1943, бр. 2, с. 9, 10; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467

МУХЧИНОВ, Георги Анков (1866, с. Мелникич, Серско – 6 VII 1899, с. Мелникич, Серско) – серски войвода. Влах по националност. Без образование. Овчар. През 1881 г. е арестуван, но успява да избяга от затвора. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като войвода в Серско. Загива със шестима свои четници в сражение с турска войска.
Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 45; в. Илинден, 1926, бр. 39

МУЧИТАНО, Георги К. (1882, Крушово – 2 VIII 1911, с. Крушари, Ениджевардарско) – берски войвода. Влах по националност. Завършва IV кл. в румънското училище в София. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Петров. След въстанието е войвода в Берско, Негушко и Ениджевардарско. Загива заедно с Ап. Петров.
Лит.:в. Македония, 1911, бр. 526; в. Илин-

Георги Мучитано

ден, 1923, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 1, с. 6, пак там, 1929-1930, бр. 8, с. 7, пак там, 1931-1932, бр. 4, с. 5; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 162, т. II, с. 190; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 84, л. 187

МУШЕВ, Даме (неизв. – неизв.) – прилепски селски войвода.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 33

МУШМОВ, Теофил (1860, Струга – 25 X 1928, с. Тръстеник, Русенско) – председател на Стружкия Ок. РК. Търговец. Един от основателите на революционната организация в Струга. През януари 1901 г. е избран за председател на околийския комитет на ВМОРО в Струга. След Илин-

денско-Преображенското въстание се установява в Княжество България.
Лит.:в. Македония, 1928, бр. 614; Дневници и спомени за .. ., с. 230; Струга и стружко, с. 69; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 58, л. 12

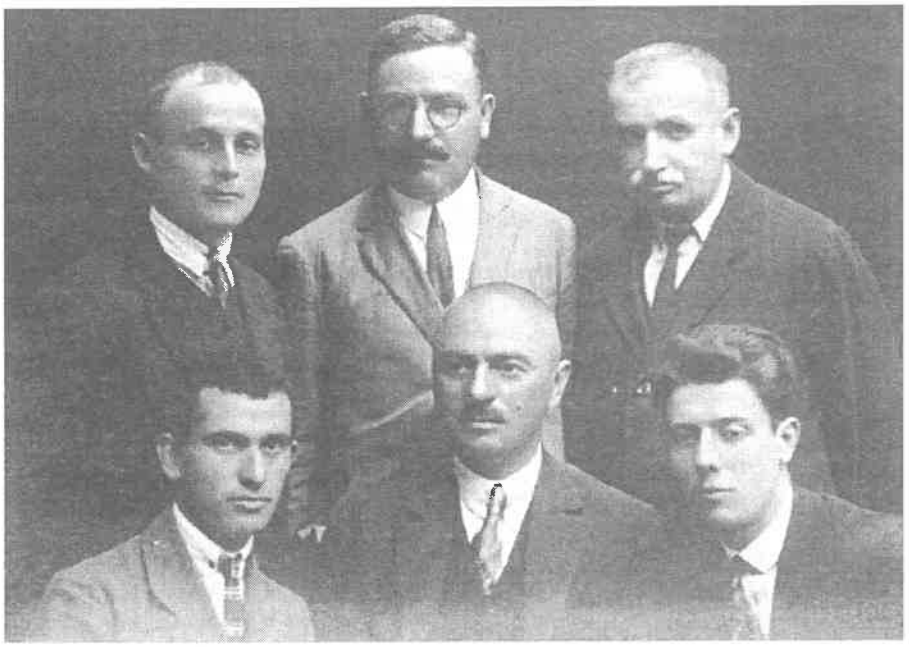
МЪЛЧАНКОВ, Стоян (1875, с. Скребатно, Неврокопско – 22 IV 1920, мест. „Букова ливада", Разложко) – неврокопски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898) и учителствува в Неврокопско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и се сражава в Мелнишко и Неврокопско. След въстанието е учител в с.

Стоян Мълчанков

Щърково, Пазарджишко и Неврокоп. През 1909 г. е арестуван, осъден на вечен затвор и изпратен на заточение на о-в Родос. Амнистиран е през 1911 г. По време на Балканската война е войвода на чета № 48 и участвува в освобождаването на Неврокопско. През 1913 г. е ротен командир в 13 Кукушка дружина на МООП. Избран за депутат в XVIII (1919-1920) и XIX (1920-1923) Обикновено народно събрание. Убит е на пътя между Неврокоп и Горна Джумая.
Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 3020; в. Македония, 1920, бр. 40; в. Македония, 1993, бр. 27; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 15; Борбите в Македония и .. ., с. 853; Г. Кандиларов, пос. съч. с. 95; Г. Трайчев, Спомени от моето .. ., с. 40; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 573, 581, 583, 612, т. II, с. 53; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, т. II, с. 585; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 126, л. 1

МЪРДЕВ, Хараламби /Ламбо/ Атанасов

Редакцията на в. "Независима Македония". Отляво надясно: седнали – Д. Ризов, Петър Мърмев, Л. Димитров; прави – Д. Титизов, Ст. Симеонов, Ил. Иванов.

(1858, с. Булгаркьой, Кешанско – VII 1913, Кешан) – кешански р. н. Учител. Завършва VI гимназиален клас в Пловдив. Учителствува в с. Сотир, Пловдивско и в родното си село, където отваря първото екзархийско училище (1897). През 1902 г. се оттегля от учителството и се занимава със стопанска дейност. През 1898 г. основава РК в родното си село и е дълги години ръководител на революционната организация в Булгаркьой и Кешанско. През 1904 г. е арестуван и лежи няколко месеца в затвора. Убит е заедно с 1240 свои съселяни от турските войски при реокупацията на Източна Тракия.
Лит.:в. Тракия, 1934, бр. 580, 587-593; в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; Борбите в Македония и .. ., с. 853; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 521; Л. Милетич, Разорението на .. ., с. 29, 31, Тракийски сборник, кн. II, с. 82; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], с. 42, 56

МЪРМЕВ, Петър (23 IV 1884, Прилеп – 23 VII 1945, Свищов) – член на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва търговска гимназия, а през 1907 г. – социология в Лозана, Щвейцария. През 1902-1904 г. е учител в Прилеп и член на околийския комитет на ВМОРО. След това учителствува в Одрин, Свищов, София и др. Участвува в редактирането на в. „Независима Македония" (1923-1926) и сп. „Илюстрация Илинден" (1928-1944).
Лит. В. Божинов, пос. съч., с. 378; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 132; Д-р Петър Берон и .. ., с. 501-504; Сто години ново..., с. 142; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 71; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 36[а], л. 63

НАЙДЕНОВ /Найдов/, Мирчо /М. Н. Георгиев/ (1878, с. Мажуйчища, Прилепско или 1881, с. Мало Койнари, Прилепско – 28 IX 1917, Моравско) – прилепски районен войвода. Син на хайдутин Найдо, четник при Спиро Черне. Самоук. Като младеж заминава на гурбет в Белград. През 1904 г. влиза в четата на велешкия войвода Ст. Димитров, а през 1905 г. е при Г. Ацев в Прилепско. След смъртта на Г. Ацев е временен околийски войвода, а след това прекоридски районен войвода. Участвува в сражението при „Ножот" (юни 1907 г.). По време на Балканската война е в четата на Кр. Гермов. През Първата световна война служи в 63 пех. Македонски полк. По-късно е зачислен в партизанската рота на Т. Николов в Моравската военноинспекционна област. Тежко ранен при с. Обретинци, Моравско, умира на път за болницата в Ниш.
Лит.:в. Устрем, 1924-1925, бр. 28; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 7-8, с. 17-20; Борбите в Македония и .. ., с. 853; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 241, 247, 249, 271, 307; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. II, с. 534-538; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 6, л. 1-3, пак там, а. е. 49, л. 22; ЦДА, ф. 735, оп. 1, а. е. 4, л. 8, 9, пак там, а. е. 15, л. 3, 33

НАКОВ, Димитър (1884, Кочани – неизв.) – председател на Кочанския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1902) и учителствува в Кочани. Член е на околийския комитет на ВМОРО, а от март 1903 г. е й негов ръководител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Д. Коцев в Кочанско. След въстанието се легализира и е отново учител и

околийски ръководител в Кочани. През август 1904 г. е арестуван и осъден на 10 год. затвор. Изпратен е на заточение в Триполи, Либия, откъдето е освободен през Хуриета. След Първата световна война работи в пункта на ВМРО в Кюстендил (1923-1924).
Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 472

НАКОВ, Станиш (неизв., с. Грамадна, Кукушко – неизв.) – кукушки войвода. През 1903 г. е в четата на Г. Делчев и участвува в атентата при р. Ангиста. През лятото на 1905 г. заедно с войводата Д. Калъчев водят ожесточено сражение с многобройна турска войска в мест. „Мадема", край с. Стояково, Гевгелийско.
Лит.:сп. Революционен лист, 1905, бр. 15, с. 7, пак там, бр. 16, с. 12, пак там, бр. 17, с. 14; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 5; сп. ВИС, 1984, бр. 3, с. 168; А. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 150; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 180-187; Т. Влахов, пос. съч., с. 198

НАКОВ, Христо (неизв., с. Българска Блаца, Костурско – неизв.) – член на Костурския Ок. РК. През есента на 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО. По време на „Иванчовата афера" (1901) е арестуван и лежи в Корчанския затвор. През февруари 1903 г. е амнистиран и излиза от затвора.
Лит.:М. Николов, пос. съч., с. 56, 84, 159, 172

НАКУ, Стерьо (неизв., с. Магарево, Битолско – 23 IX 1903, вр. Малък Пелистер, Битолско) – битолски войвода. Влах по националност. Член на ВМОРО. За революционна дейност е арестуван и лежи в затвора в Битоля. През 1903 г. е амнистиран и веднага става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива заедно с войводата Аце Коларчето в сражение с турска войска.
Лит.:ИНИ, Илинденски зборник 1903-1953, с. 196, 197;

НАНКИН, Георги Иванов (неизв., с. Конак, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Член на РК в с. Конак и задграничен куриер. По-късно е определен за войвода на местната смъртна дружина. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на К. Узунов, а по-късно при Йордан Мешков.
Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 277-281

НАПЕТОВ, Петко Георгиев (23 XI 1880, с. Галата, Варненско – 12 V 1933, София) – организатор в Чокенско, Одринска Тракия. Учител. Учи във Варненската гимназия. След 1900 г. е учител в одринските села Ташлъмюселим и Провадия, и основава първите РК в Чокенско. През лятото на 1901 г. е четник при Л. Маджаров, а през декември 1902 г. е секретар при Кр. Българията в Чокенско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание и във войните за национално обединение. През 1925 г. е избран за член на Изпълнителното бюро на ЦК на БКП. Депутат е в XXIII (1932) Обикновено народно събрание.
Лит.:Енц. България, 1984, т. 4, с. 418; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 521; Л. Панайотов, Петко Напетов; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 408; Н. Андонова, Живот умножен по седем; НБКМ-БИА, ф. 459, а. е. 1, л. 173, пак там, ф. 641, а. е. 11, л. 184-186

НАСО (неизв., с. Апоскеп, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Сетома, Костурско.
Лит.:Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233

НАСОВ, Димитър (неизв., с. Смолани, Прилепско – неизв.) – прилепски селски войвода. През есента на 1903 г. е войвода на селската чета в с. Смолани.
Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 84, л. 235

НАСТЕВ, Георги (неизв. – неизв.) – член на ЦК на ВМРО. Пълномощник на ВМРО в Разложко. На VIII конгрес на ВМРО (април 1932 г.) е избран за член на ЦК. На 7 VI 1946 г. е арестуван и убит без съд и присъда.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1932, бр. 133; в. Македония, 1998, бр. 22; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1025, т. IV, с. 983

НАСТЕВ, Константин /Кочо/ /К. Н. Стоянов/, капитан, (17 IV 1880, Солун – 16 XI 1916, завоя на р. Черна, Битолско) – малешевски войвода. Син на възрожденския деец Насте Стоянов. Завършва V кл. в българската гимназия в Солун (1897) и Военно училище в София (1902). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. По-късно отново действува с чета в Горноджумайско и Малешевско. Участвува във войните за национално обединение като дружинен командир от 21 пех. Средногорски полк. Загива при атаката на върха „Еровете" при завоя на р. Черна.
Лит.:в. Утро, 1917, бр. 2122; сп. Отечество, 1917, бр. 6, с. 9; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 8, с. 13-15; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91, 175; Списък на генералите .. ., 1905, бр. 378; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 343, 344, т. II, с. 388; ЦДА, ф. 173, оп. 4, а. е. 354, л. 410

НАСТЕВ, Нацо /Н. Русинеца, Н. Росиленски/ (неизв., с. Русилово, Воденско – неизв.) – воденски районен войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Войвода във Воденско от 1903 г. През май 1905 г. разгромява една гръцка чета, като убива 12 андарти.
Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1369; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 12, л. 1; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 299, 367, 470

НАСТЕВ, Стефан Гъошев (1 V 1875, с. Церово, Леринско – неизв.) – леринski войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г. Ръководител на селския РК (1899). През 1902 г. е арестуван и осъден на 101 години. Лежи в Корчанския затвор. След амнистирането си през 1903 г. е нелегален и войвода на чета. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си действува в района „Каймакчалан – Нидже", Леринско. През Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов.
Лит.: В. Иванов, пос. съч., с. 28; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 75; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 78, пак там, а. е. 29, л. 161

НАСТЕВ, Стоян (1866, с. Опейница, Охридско – 1937, Охрид) – охридски селски войвода. От 1901 г. до 1903 г. е председател на селския РК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на опейничката чета и се сражава при мест. „Ращанец", където е ранен.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 1, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII

НАСТЕВ, Христо (6 IV 1876, Щип – 20 VI 1962, Варна) – председател на Бунархисарския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учителствува в с. Виница, Кочанско, с. Банско, Разложко и др. Като учител в Бунархисар (1899-1900) е председател на първия околийски комитет на ВМОРО в града. Във връзка с „Керемидчиоглувата афера" е осъден задочно на 101 г. затвор. През 1902 г. е секретар в четата на Т. Давидов в Битолско. Присъствува на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въста-

Христо Настев (1), Лука Джеров (2), поп Тома Николов (3), А. Лозанчев (4), Георги Попхристов (5), Й. Тренков (6)

ние е войвода в Леринско. През януари-август 1904 г. е началник на пункта на ВМОРО в Кюстендил. След общата амнистия заминава за Щип, но е арестуван, осъден на 5 години и лежи до Хуриета в Скопския затвор „Куршумли хан".

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 17; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 9, пак там, 1937, бр. 9, с. 12; пак там, 1939, бр. 4-10; пак там, 1940, бр. 4-10; пак там, 1941, бр. 3, с. 5, пак там, бр. 4, с. 9; пак там, 1943, бр. 1, с. 3-7, бр. 4, с. 3, бр. 5-6, с. 26, бр. 7, с. 9, бр. 9, с. 12, бр. 10, с. 2; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63, 66, 81; Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 47-61; Л. Томов, пос. съч., с. 18; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII, т. II, с. XXIX; Т. Николов, пос. съч., с. 390; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 396, 397

НАУМ (неизв., с. Наколец, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. Ръководител е на РК в с. Наколец и войвода на селската чета.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 7

НАУМ (неизв., с. Стрежево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Стрежево.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 258

НАУМОВ, Ванчо /Иван/ (неизв., с. Велмевци, Битолско – 7 VII 1903, мест. „Лисича река", край с. Дуйне, Прилепско) – прилепски войвода. Хлебар. От декември 1902 г. е четник при Н. П. Русински, а от февруари 1903 г. е пом. войвода. Когато Н. П. Русински се разболява, той е титулярен войвода до лятото на 1903 г. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:Никола Петров Русински. Спомени, с. 355

НАУМ БУФЧЕТО /Н. Петров/ (1878, с. Буф, Леринско – 21 XI 1905, с. Драгош, Битолско) – битолски районен войвода. Внук на поп Коста Буфски, участник в Кресненско-Разложкото въстание. Бояджия. Завършва първи клас в Кюстендил. През януари 1903 г. влиза в четата на Б. Сарафов и заминава за Битолско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за районен войвода на Буфкол. След края на въстанието заминава за Княжество България. През следващата година се завръща и отново заема поста си на районен войвода. Загива в сражение с турски войски.

Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1426; в. Реформи, 1904-1905, бр. 34; в. 20 юли, 1924, бр. 1; в. Устрем, 1925-1926, бр. 25; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 5, пак там, 1936, бр. 7, с. 14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 64

НАУМОВ, Гюрчин /Плякот/ (1851, с. Сланско, Прилепско – 23 IX 1904, с. Слатина, Поречко) – крушовски войвода. Хайдутин. По-късно е четник при Йордан Пиперката (1899), М. Ацев (1900) и В. Марков (1902). По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в отбраната на Крушовската република. След въстанието остава в района си. От 1904 г. е околийски войвода. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Революционен лист, 1904, бр. 6, с. 14; Г. Томалевски, пос. съч., с. 239-244, 257, 270, 297; Н. Киров-Майски, пос. съч., 22, 23, 34, 46, 83, 84, 86; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXII, т. II, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467, т. II, с. 576; Никола Петров Русински. Спомени, с. 355

НАУМОВ, Дамян вж. Касапов, Дамян Наумов

НАУМОВ, Иван /Алябака/ (1878, с. Ораовец, Велешко – 24 VIII 1907, с. Белица, Кичевско) – битолски окръжен ревизор. Брат на П. Наумов. Работи като комисионер в Солун и бакалин в Драма и Кавала. През 1902 г. убива един турчин и бяга в София. През с. г. е четник в Одринско и Смолянско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е крушовски войвода и участвува в превземането на казармата в града. След въстанието е войвода в Кичевско и Велешко. Участвува в сражението при „Ножот" (юли 1907). На конгреса на Битолския революционен окръг (август 1907) е избран за окръжен ревизор на четите. Загива в сражение с турска войска. Погребан е пред олтара на църквата в с. Белица.

Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 295; в. Балкански новини, 1907, бр. 159; в. Ден, 1906-1907, бр. 1341; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 3, с. 10; Борбите в Македония и .. ., с. 854; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 36, 43, 83, 84; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII, т. II, с. XXIX; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 642-646; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 38, 39; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467, т. II, с. 585; Гласник .. ., 1966, бр. 2-3, с. 231-254; А. Мартулков, пос. съч., с. 90, 96-105, 110-112, 116-126, 137, 138, 140

НАУМОВ, Кръстю /Кр. Н. Магеров/ (1855, с. Дреновци, Прилепско – 14 IV 1905, с. Райчени, Кратовско) – паланечки войвода. Кожухар. Нелегален е от 1889 г. С четата си участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и се сражава в Паланечко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Хр. Чернопеев. През 1905 г. заедно с Н. Карев образуват чета, но на път за Крушовско загиват в сражение с турска войска.

Лит.:в. Борба, 1905, бр. 8; в. Илинден, 1924, бр. 21; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1975, бр. 4-5, с. 71, пак там, бр. 11, с. 23; Освободителното движение в.. ., т. I, с. XXVII; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 14, л. 80, 109, пак там, а. е. 52, л. 90, 92, 109, пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 524

НАУМОВ, Никола (ок. 1871, Щип – 8 X 1927, София) – резервен член на ВМОК. Журналист. Учи в българската гимназия в Солун и в Белград. Следва в СУ „Кл. Охридски". От 1891 г. до лятото на 1894 г. е учител в Македония. На III конгрес на Македонските дружества е избран за резервен член на ВМОК (1896). През 1897 г. е секретар на Българското търговско агентство в Скопие. Заедно с П. Яворов през 1903 г. са четници при Г. Делчев. Издател и редактор е на в „Право" (1894-1896, 1901-1903), сп. „Македоно-одрински преглед" (1905-1907), в. „Изгрев" (1913) и др. Депутат е в XVII Обикновено народно събрание (1914-1919).

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 299; Борбите в Македония и .. ., с. 854; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 408; Енц. България, 1984, т. 4, с. 493; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII, т. II, с. XXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 467

НАУМОВ, Павел (1883, с. Ораовец, Велешко – неизв.) – кичевски войвода. Брат на Ив. Наумов (Алябака). Четник е при брат си през 1904-1905 г. във Велешко. Присъствува на конгреса на Битолския революционен окръг (1907) на който е определен за районен войвода в Кичевско.

Лит.:сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 33, с. 526; сп. Ил. Илинден, 1928, бр. 6, с. 13; ИДА, 1992, т. 64, с. 134; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIX; Гласник .. ., 1966, бр. 2-3, с. 244, 252

НАУМОВ, Славе /Чавчето/ (неизв., Ресен – неизв.) – ресенски войвода. С прогимназиално образование. Войвода в Ресенско след 1920 г.

Лит.:в. Македония, 1934, бр. 2124; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 157, т. III, с. 938

НАЦЕ РУСИНЕЦА вж. Настев, Наце

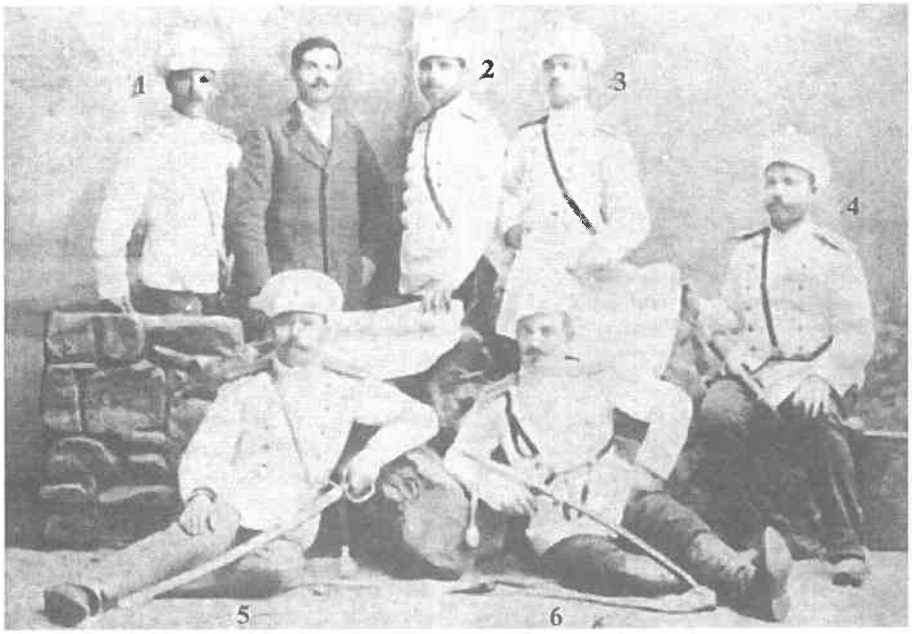
НАЦЕВ, Стойче (неизв. – неизв.) – щипски войвода. Войвода в Щипско след 1920 г. През 1923 г. води сражение със сръбски потери в мест. „Скок" край с. Станевци, Кумановско

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 641, с. 4

НАЧЕВ, Запрян /З. Н. Лапаров/ (1876, с. Катунско Конаре, Асеновградско – неизв.) – смолянски участъков войвода. Подофицер от българската армия. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на IV революционен участък в Смолянския район.

Лит.:сп. Родопа, 1943, бр. 1; П. Карапетков, пос. съч., с. 216-218; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 226

НАЧЕВ, Петър /П. Попначев Икономов/, поручик (6 VI 1869, Сливен – 29 VI 1895, с. Калиманци, Малешевско) – войвода. Завършва Военно училище в София (1889) и

подпор. Йордан Венедиков (1), пор. Петър Начев (2), подпор. Борис Сарафов (3), пор. Христо Луков (4), пор. Васил Мутафов (5), пор. Стойчо Гаруфалов (6)

служи във 2 Артилерийски полк във Враца. През февруари 1895 г. постъпва във Висшия офицерски курс при Военното училище в София. През юни с. г. напуска армията и начело на отряд от 160 души заминава за Македония. На път за Струмишко получава сърдечна криза. За да не бъде в тежест на другарите си се самоубива. Лобното му място е в гората при притока на р. Брегалница, близо до с. Калиманци, на 300 крачки от шосето Царево село – Щип.

Лит.:в. Глас Македонски, 1895, бр. 32; в. Право, 1895, бр. 35, 36; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 14, л. 7, 81

НЕВОЛСКИ, Ильо вж. Видинов, Илия

НЕДАНОВ, Нове Янкулов (1868, с. Обършени, Крушовско – 30 VII 1903, мест. „Мечкин камен", край Крушово) – крушовски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета в отряда на П. Гули. Загива при отбраната на Крушовската република.

Лит.:в. Свобода или смърт (Протог.), 1930, бр. 103, с. 4, 5; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 32, 68, 69, 84

НЕДЕВ, Иван вж. Чакулев, Иван Недев

НЕДЕЛЧЕВ, Стамат (неизв., с. Черешница, Демирхисарско – неизв.) – мелнишки войвода. По време на акцията на Македонския комитет (1895) е в четата на Георги Мосчината. През лятото на 1899 г. се сражава с турски войски в Горноджумайско и Кресненско. Участвува в Горноджумайското въстание. През Балканската война е доброволец в 5 Одринска дружина на МООП.

Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 45; в. Право, 1901-1902, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 5, с. 11; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 21, л. 423, 527, пак там, а. е. 141, л. 310, пак там, а. е. 260[а], л. 82; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 8

НЕДКОВ, Димитър Спиров (16 X 1883, Щип – 19 IV 1977, София) – щипски войвода. Учител. Завършва гимназия в София (1903). Като ученик се включва в четите на пор. С. Стоянов (1902) и Н. Дечев (1903). Участвува в сраженията при с. Лески, Кочанско, вр."Готен", пл. Плачковица и др. Учителствува в Щип, Шабла и др. През 1905 г. е секретар при радовишкия войвода Ст. Темелков. По време на Междусъюзническата война е доброволец в 1 рота, 3 Солунска дружина на МООП, а след края на войната е войвода в Щипско. Участвува във Валандовската акция (1915). През 1915 г. е старши подофицер в партизанската рота на пор. Н. Лефтеров.

Лит.:в. Родина, 1918, бр. 608; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 199; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 55, 56; К. Ципушев, пос. съч., с. 45, 52, 54, 57, 65; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 10, 11; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 176, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 42.

Стамат Неделчев (1) с четата си

Димитър Недков

НЕДКОВ, Йордан (1882, Кавадарци – 8 XI 1912, Кавадарци) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Учи в българската гимназия в Солун. Член на ВМОРО от 1902 г. Учител и член на околийския комитет в Кавадарци (1903-1904). През 1904 г. е четник при Д. Даскалов. Участвува в похода към Цариград в помощ на младотурците (1909).
Лит.:Хр. Попандов, Спомени .. ., с. 24, 53; П. Камчевски, пос. съч., с. 235

НЕДЯЛКОВ, Тодор (неизв., с. Резово, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. През пролетта на 1903 г. е избран за член на РК и войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ц. Куртев.
Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 363

НЕДЯЛКОВ, Цвятко /Пайнчар/ (1873, с. Слатино, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. Четник е при Н. П. Русински (1902). По време на Илинденско-Преображенското е войвода на чета в отряда на Д. Димитров и участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Сируля, Охридско. През Междусъюзническата война е доброволец в 9 Велешка дружина.
Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 95; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII; 50 години от Илинденското .. ., с. 81; Никола Петров Русински. Спомени, с. 347; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 8

НЕЙКОВ, Ангел (1866, Свищов – неизв.) – демирхисарски районен войвода. Подофицер от българската армия. През септември 1904 г. е в четата на пор. С. Атанасов и пристига в Серско. В края на с. г. е назначен за войвода в Демирхисарско. Стои в района си до пролетта на 1905 г., когато се завръща в Княжество България.
Лит.:Ил. Бижев, Спомени, с. 68, 70; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 2, а. е150, л. 2

НЕЙЧЕВ /Нешев/, Петър вж. Шишков, Петър Нейчев

НЕЛЧИНОВ, Иван Николов (26 IX 1869, Охрид – 27 I 1944, София) – член на Охридския Ок. РК. Завършва V клас в Солунската българска гимназия (1885). Член на ВМОРО от 1894 г. Учителствува в Кичево, Костур, Охрид и др. Член е на околийските комитети на ВМОРО в Костур, Крушово и Охрид. За революционната си дейност е арестуван многократно. През 1907 г. е осъден на смърт, но е помилван и лежи в затвора до Хуриета.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 21; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 23; в. Зора, 1944, бр. 7374; Бюлетин. Съюз на македонските.. ., 1975, бр. 6, с. 26-33; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII; Т. Николов, пос. съч., с. 390; Историја на Крушево и..., т. I, с. 262; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 30, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 468

Максим Ненов (1), Димитър Стефанов (2)

НЕНОВ, Максим (13 VIII 1870, с. Тресонче, Дебърско – 29 V 1903, мест."Чафките", пл. Голак, Пехчевско) – дебърски войвода. Иконописец. Работи в Старозагорско, Варненско и др. През лятото на 1902 г. е четник при полк. А. Янков, а в края на с. г. в Дебърско при Я. Янев. През пролетта на 1903 г. начело на чета от 42 души се отправя за Дебърско. Загива заедно с 17 свои четника в сражение с турска войска.
Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 26, пак там, 1903-1904, бр. 25; в. Македония, 1927-1928, бр. 510; в. Илинден, 1925, бр. 12; Дебърски глас. Възпоменателен брой, 1928; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 8, с. 11, пак там, 1934, бр. 9, с. 15; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 147, 148; Д. Арсов, пос. съч.

НЕСТОРОВ, Милан (1870, Струга – 17 IV 1928, Струга) – член на Стружкия Ок. РК. През 1903 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Струга. Арестуван, умира вследствие на побой нанесен му от сърбите в затвора.
Лит.:в. Македония, 1928, бр. 479; Албум-алманах „Струга", с. 38; Дневници и спомени за .. ., с. 230

НЕШКОВ, Матей Христов (неизв., Крушово – неизв., Крушово) – председател на Крушовския Ок. РК. Търговец. Член на ВМОРО от 1895 г. През пролетта на 1903 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 659; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 16; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 146; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 74

НИКЛЕВ, Ат. (неизв. – неизв.) – солунски войвода. По време на Междусъюзническата война е войвода в Солунско.
Лит.:П. Дървингов, История .., т. II, с. 603

НИКЛЕВ, Тома /Т. Н. Петров/ (1860, с. Светомитрени, Прилепско – 4 V 1909, край с. Могила, Битолско) – крушовски р. н. Земеделец От 1895 г. е член на ВМОРО и е председател на първия РК в Крушово. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Горското началство и участвува в освобождаването на Крушово. Убит е заедно с крушовския четник Стойче Летник от гръцки терористи при преминаването на р. Шемница, край с. Могила.
Лит.:в. Вести, 1909, бр. 106, 110; в. Илинден, 1926, бр. 4, с. 3; в. Целокупна България, 1942, бр. 368; Борбите в Македония и .. ., с. 854; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 16, 28, 59; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 146

НИКОВ, Атанас Георгиев (1858, с. Горно Броди, Серско – 17 X 1906, Сер) – член на Серския ОРК. Книжар. С основно образование. През 1888 г. отваря в Сер първата българска книжарница. От 1894 г. е член на ВМОРО, като същевременно е избран за член на окръжния комитет в Сер. По време на Илинденско-Преображенското въстание е касиер на ЗП на ЦК на ВМОРО в София. Убит е, заедно с племенника си, от гръцки терористи.
Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1859, 1865; в. Ден, 1905-1906, бр. 1007; в. Пирин, 1923, бр. 4; в. Български юг, 1943, бр. 58; Борбите в Македония и .. ., с. 854; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 153-159; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 228; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 12

НИКОВ, Угрин (неизв., Галичник – неизв.) – дебърски войвода.
Лит.:в. Вардар, 1929, бр. 29

НИКОВ, Христо Т. (1877, с. Баялци, Гевгелийско – неизв.) – секретар на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил. Учителствува в с. Муртино, Струмишко, Смоквица и Стояково, Гевгелийско и др. През януари 1901 г. е арестуван заедно с целия състав на ЦК на ВМОРО. Осъден е на 101 г. затвор и е изпратен на заточение в Акия, Мала Азия. Амнистиран е през август 1902 г.
Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 71, 86, 118, 119; в. Нова борба, 1901, бр. 31; в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Реформи, 1901-1902, бр. 28; А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 131; Христо Матов за своята .. ., с. 37, 39; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 17, л. 376

НИКОЛА (неизв. – 6 XI 1910, с. Владиловци, Велешко) – велешки войвода. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 3294, 3305

НИКОЛА (неизв., с. Долно Еловци, Гостиварско – неизв.) – гостиварски войво-

да. През лятото на 1904 г. е войвода на чета от 10 души и действува в Гостиварско. Негов секретар е Д. Тодоров, по-късно кичевски войвода.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 13; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 4, л. 6

НИКОЛА БРУСНИЧАНЕЦО /Н. Иванов/ (неизв., с. Брусник, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско– Преображенското въстание е войвода на селска чета.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 73; Спомени и биографии .. ., с. 215

НИКОЛА ВЛАХЪТ (неизв. – неизв.) – ресенски войвода. Влах по националност. През зимата на 1902-1903 г. е войвода на чета в Ресенско.
Лит.:Освободителната борба на българите .. ., с. 91

НИКОЛА ВЪРБАТА (неизв., с. Брезово, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Ханджия. Четник при П. Цветков (1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на 45 членна чета и се сражава при с. Смилево, Битолско.
Лит.:Спомени и биографии... с. 70-72; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 13, 92, 165, 239

НИКОЛА С. ГЕРОЙСКИ (неизв., с. Брезово, Битолско – 27 VIII 1899, с. Брезово, Битолско) – битолски войвода. Войвода на хайдушка дружина. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет, но четата му е разбита, а той е пленен. Лежи в Скопския затвор и на о-в Родос. Амнистиран е през 1897 г. и се завръща в Княжество България. През 1899 г. заминава с чета за Битолско. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Право. Извънредна притурка, 10 VI 1895 г.; в. Глас Македонски, 1896, бр. 48; в. Вардар, 1929, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 3, с. 14; Освободителното движение в .., т. I, с. XIX, т. II, с. VIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 59; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 23[а], л. 3838, пак там, кол. 42, а. е. 59, л. 171; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 90, л. 291

НИКОЛА ЕЛШАНЧЕТО вж. Митрев, Никола

НИКОЛА КУСОТО /Н. Стойков/ (1878, Крушово – неизв.) – член на Битолския Ок. РК. Хлебар. От 1900 г. е ръководител на Горни Демир Хисар – Битолско. През лятото на с. г. е арестуван във връзка с убийството на поп Ставре, но е освободен по недоказаност. През юли 1902 г. е отново арестуван и осъден на 101 г. затвор. Амнистиран, през 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Битоля. В края на с. г. е отново арестуван и лежи в затвора до Хуриета.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Мир, 1910, бр. 3147; сп. ВИС, 1989, бр. 6, с. 176, 182; Борбите в Македония и .. ., с. 570, 571; Г. Попхристов, пос. съч., 25, 43; Т. Николов, пос. съч., с. 387; Зл. Горшески, пос. съч., с. 46; ЦДА, ф, 771, оп. 1, а. е. 79, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 19

НИКОЛА МОКРЕНСКИ вж. Андреев, Никола

НИКОЛА НЕГОВАНСКИ /Н. Христов/ (1885, с. Негован, Леринско – 17 IX 1927, мест. „Хумата“, на р. Вардар) – леринski войвода. По произход албанец. Завършва III отделение. От пролетта на 1905 г. е четник при Илия Которкин. В навечерието на Балканската война е войвода на чета. След 1920 г. е отново войвода в Леринско. Загива в сражение с гръцка войска.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1928, бр. 63; в. Македонска правда 1933-1934, бр. 12; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1976, бр. 1, с. 53

НИКОЛА ПАЗАРДЖИКЛИЯТА вж. Груйчинов, Никола

НИКОЛА ТРОЯЧЕНЕЦ вж. Божков, Никола

НИКОЛА ЧАРГАТА (неизв., с. Бучино, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски селски войвода. През 1904 г. е войвода на селската чета в с. Бучино.
Лит.:Освободителното движение в..., т. II, XLIX

НИКОЛАЕВ, Данаил Цонев, генерал (18 XII 1852, Болград, Бесарабия – 29 VIII 1942, София) – председател на ВМОК. Завършва Военно училище в Одеса (1875). Участвува в Сръбско-турската (1876) и Руско-турската (1877-1878) война. През Сръбско-българската война (1885) е командир на Западния корпус. Военен министър на Княжество България (1886-1887, 1907-1911). На II (1895) и III (1896) конгреси на Македонските дружества е избран за председател на ВМОК.
Лит.:в. Дневник, 1942, бр. 12799; Енц. България, 1984, т. 4, с. 592; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII, т. II, с. XXX;

ген. Данаил Николаев

Съединението 1885. Енциклопедичен справочник, с. 159

НИКОЛАЕВ, Иван (неизв., Пловдив – 20 X 1912, с. Ново село, Струмишко) – струмишки околийски войвода. Учител. През 1906 г. е секретар в четата на радовишкия войвода Ст. Темелков. След Хуриета е учител в с. Костурино, Струмишко. От 1910 г. е войвода в Струмишко. Автор е на книгата „Горски царе. Спомени от македонската революция през 1907“.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 608; в. Пирин, 1924, бр. 26, с. 1; в. Македонски вести, 1936, бр. 62, с. 4; А. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 269; А. Динев, Хуриетът и .. ., с. 39, 46, 47, 52, 56, 57, 84, 85, 95; М. Думбалаков, пос. съч., т. II, с. 172-176, 242; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 288; ЦДА, ф. 771, оп. 1. а. е. 95, л. 577, 578

НИКОЛОВ, Ацко (неизв. – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. Търговец. Член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп през 1907 г.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 250, 251; Сто години ново.. ., с. 95

НИКОЛОВ, Васил вж. Васил Саатчията

НИКОЛОВ, Васил /В. Н. Тасев/ (4 I 1895, с. Кучичино, Кочанско – 19 IV 1933, Царевоселско) – кочански селски войвода. Без образование. Самоук. От 1920 г. е селски войвода. Подгонен от сръбските власти минава в нелегалност. От декември 1923 г. е четник при Ев. Полски, а по-късно е в четата на Митко Паликрушев. Загива в сражение със сръбска войска на брега на р. Брегалница, близо до с. Драмча, Царевоселско.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 1980; в. Свобода или смърт, 1933, бр. 142, с. 11

НИКОЛОВ, д-р Георги (1868, Охрид – 1 III 1939, Цариград) – председател на Скопския ОРК. Лекар. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и Медицински факултет в Цариград. Работи като лекар в Охрид, Битоля, Скопие, Воден и др. През 1904 г. е председател на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие. Като председател на околийския комитет във Воден (1907) е арестуван и осъден на вечни окови. Освободен е през Хуриета. Участвува във войните за национално обединение като военен лекар.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 3, с. 13, пак там, 1939, бр. 4, с. 5, 6, пак там, 1944, бр. 4-5, с. 15; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; Дневници и спомени .. ., с. 84; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 294, 357; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 294

НИКОЛОВ, Георги /Г. Н. Поптеофилов/ (13 XI 1883, с. Белица, Разложко – 18 X 1916, с. Белица, Разложко) – разложки войвода. Учи в Солунската българска гимназия и в педагогическото училище в Сер. По време на Илинденско. Преобра-

Йон. Вапцаров (1), Л. Топалов (2), Георги Николов Поптеофилов (3)

женското въстание е войвода на четата от с. Белица. След въстанието е четник при Г. Скрижовски в Разложко. През Балканската война заедно с Л. Топалов образуват чета и участвуват в освобождаването на своя роден край. След войната е кмет на с. Белица.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1976, бр. 9, с. 4; Белица – крепост на .. ., с. 13, 16-24

НИКОЛОВ, Димо /Д. Н. Славов/ (14 X 1879, Стара Загора – 2 VII 1961, София) – дедеагачки войвода. Завършва IV гимназиален клас в Хасково, а след това учи в Морското училище във Варна (1897-1901). Привлечен от мичман Т. Саев в редовете на ВМОРО, той напуска училището и заминава за София. През с. г. постъпва в четата на Ар. Манасиев, а по-късно е четник при К. Мазнейков и Хр. Чернопеев. В края на 1902 г. заминава с четата на М. Чолаков за Беломорска Тракия. През 1904 г. е войвода в Дедеагачко и подвижен член на Одринския ОРК. Ранен, той се прибира на лечение в България. През 1907 г. е отново с четата в Дедеагачко. Участвува във войните за национално обединение.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1961, бр. 1, с. 20, пак там, бр. 4, с. 33; Борбите в Македония и .. ., с. 672-681; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 332; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 44; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 88-103

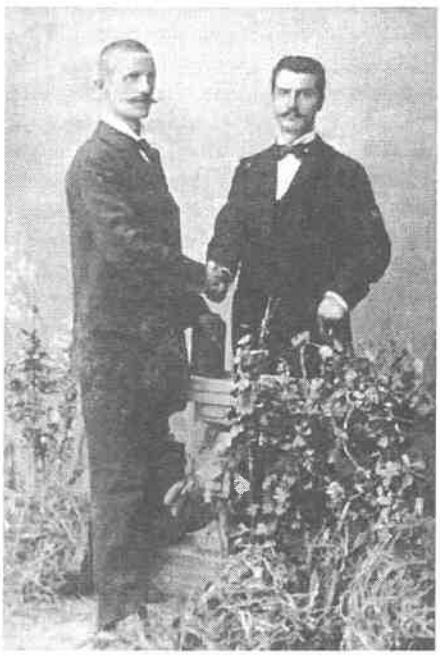
НИКОЛОВ, Еротей /Е. Н. Ангелов/ (1884, Царево село, Малешевско – неизв.) – пиянечки войвода. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил. През 1906 г. е учител в Царево село, но е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. При обявяването на Балканската война той напуска университета, назначен е за войвода на чета № 53 и действува в Пиянечко. През Междусъюзническата война е в състава на 14 Воденска дружина на МООП.
Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1909; в. Целокупна България, 1943, бр. 620, с. 4; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 17; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 95, пак там, а. е. 3, л. 139

НИКОЛОВ, Иван (неизв., с. Карадере, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. Член на ВМОРО от 1901 г. През 1902 г. е избран за член на селския РК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на смъртната дружина на с. Карадере.
Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 303

НИКОЛОВ, Йордан вж. Дуяков, Йордан Николов

НИКОЛОВ, Йосиф Петров (неизв., Велес – 16 X 1912, с. Серген, Бунархисарско) – малкотърновски войвода. През 1903 г. е четник при Г. Кондолов, а след неговата смърт е временен войвода. По време на Балканската война е доброволец в Лозенградската партизанска дружина. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:Г. Попаянов, Малко Търново и .. ., с. 380, 396; Ив. Орманджиев, Георги Кондолов .. ., с. 84, 87, 88. Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 76; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 12, 146

НИКОЛОВ, Константин (1869, Ресен –

Константин Николов и Тодор Паскалев

неизв.) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889) и университет в Загреб, Хърватско (1897). Учителствува в Гевгели, Скопие, Цариград, Одрин, Солун и др. През 1897-1898 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1766; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 86, 109; Д-р Петър Берон и .. ., с. 117, 501, 502

НИКОЛОВ, Константин /К. Н. Костов/ (17 XII 1875, с. Райково, Смолянско – 11 V 1931, Пловдив) – смолянски подвойвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер. През 1900 г. е секретар на РК в с. Райково. През лятото на 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. Четник, а по време Илинденско-Преображенското въстание е подвойвода на Ан. Дечев. След Хуриета е учител в смолянските села Устово и Райково. След Балканската война е член на Смолянската постоянна окръжна комисия.
Лит.:в. Тракия, 1931, бр. 435; сп. Родопа, 1931, бр. 6, с. 5, 6, 8; Хр. Ив. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 227

НИКОЛОВ, Константин Георгиев /Дине Куманички/ (15 VII 1878, с. Куманичево Костурско – 15 VII 1924, Свиленград) – костурски районен войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1900 г. През пролетта на 1903 г. е арестуван и лежи четири месеца в Костурския затвор. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Куманичево. След въстанието се укрива в Солун. От 1904 г. е четник при Н. Андреев, Кузо Блатски и Ап. Петков, а от края на 1907 г. е районен войвода. През Балканската война е доброволец в 1 Дебърска дружина на МООП, а през Междусъюзническата е в отряда на В. Чекаларов.
Лит.:в. 20 юли, 1924, бр. 15; в. Илинден, 1925, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 6, с. 16; Бистрицки, пос. съч., с. 53; Дневници и спомени за .. ., с. 216; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 658; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 19; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 121, пак там, ф. 770, оп. 1, а. е. 181, л. 1

НИКОЛОВ, Михаил /М. Н. Розов/ (25 VIII 1874, с. Бобища, Костурско – 1 VIII 1934, Варна) – костурски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1896). Като ученик става член на ВМОРО. Учителствува в Дойран, Воден и Костур. Той е един от основателите и ръководителите на революционната организация в Костурско. През септември 1902 г. е арестуван и лежи в Корчанския затвор до началото на 1903 г. когато е амнистиран. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Костурското горско началство. След въстанието се заселва във Варна. Автор е на книгата „Революционното движение в Костурско. Спомени".
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 9, с. 2, пак там, 1939, бр. 6, с. 2; Борбите в Македония и..., с. 855; Освободителното движение в..., т. I, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 468, т. II, с. 585

НИКОЛОВ, Петко (неизв., с. Скочивир, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. През януари 1903 г. е избран за войвода на селската чета.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 8, с. 12; 50 години от .. ., с. 109

НИКОЛОВ, Петър (неизв., с. Лешани, Охридско – X 1913, Охридско) – охридски войвода. Войвода на чета в Охридско, а през декември 1912 г. е в партизанската рота на П. Чаулев. Убит от сърбите.
Лит.:в. Камбана, 1913, бр. 1696; К. Пърличев, Сръбският .. ., с. 136; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 98; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 59

НИКОЛОВ, Стефан, полковник (9 IX 1859, Прилеп – 13 IV 1915, София) – войвода. Завършва Военно училище в София (1880). През Сръбско-българската война (1885) е командир на рота в 3 Бдински полк. През 1900 г. напуска военната служба и се отдава изцяло на македонското освободително дело. Член на ВМОК през 1901-1902 г. Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. До пролетта на 1906 г. влиза с чети в Петричко, Поройско и Малешевско. По време на Балканската война е ко-

полк. Стефан Николов

мандир на I бригада на МООП. Кавалер е на офицерския орден за храброст III ст.
Лит.:в. Реформи, 1901, бр. 33; в. Камбана, 1915, бр. 2228-2230; в. Български доброволец, 1935, бр. 5-6; сп. Македония, 1903, бр. 7, с. 28; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 302, 303; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91, 175; М. Думбалаков, пос. съч., т. III, с. 101-103; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII, т. II, с. XXX; Списък на генералите .. ., 1905, с. 93; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468, т. II, с. 391

НИКОЛОВ, Стефан /Калфа/ (неизв., с. Зелениче, Леринско – неизв.) – тракийски войвода. Член-основател на македонското дружество в Пловдив (1895). Един от първите нелегални агитатори в Беломорска Тракия. През 1905 г. е във Велешко заедно с войводата Ст. Димитров. Покъсно е изпратен за нелегален ръководител в Леринско. По време на Балканската война е войвода на чета в Беломорска Тракия.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1927, бр. 30; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 573, 583, 601, 609, 623

НИКОЛОВ, Стефан (1855, с. Бесвина, Долна Преспа – 16 VIII 1902, с. Горничево, Леринско) – войвода. Без образование. Овчар. Ятак на хайдушки дружини, а по-късно сам образува такава. Действува в Преспанско, Костурско, Тиквешко и др. Участвува в Кресненско-Разложкото въстание. През 1883 г. преследван от турските потери бяга в Гърция. Тук е арестуван, обвинен несправедливо в убийство и лежи 13 години в гръцките затвори. През 1900 г. пристига в София, а през 1902 г. с чета заминава за Леринско. Загива в сражение с многобройна турска войска в мест. „Узунов Аргач", над с. Горничево.
Лит.:в. Право, 1902, бр. 29, с. 3; сп. Македония, 1903, бр. 2, с. 12; В. Иванов, пос. съч., с. 27; Д. Дойнов, Кресненско-Разложкото .. ., с. 330

НИКОЛОВ, Стефан (неизв., с. Бобища, Костурско – неизв.) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1902). Член на ВМОРО от 1900 г. Като учител в Дедеагач е и член на околийския комитет на ВМОРО (1902-1907).
Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 568; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 379, 381, 411; пак там, а. е. 36[а], л. 126

НИКОЛОВ, Стоян Спиров (1882, Кичево – неизв.) – кичевски войвода. Завършва III клас. Член на ВМОРО от 1900 г. От 1901 г. е четник, а от 1902 г. – войвода в Кичевско. През Балканската война е доброволец в МООП, а през Първата световна война е в партизанската рота на пор. Н. Лефтеров. Отново е войвода в Кичевско през 1919-1924 г.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 274

НИКОЛОВ, Тане (1873, Хасково – 17 I 1947, Асеновград) – войвода. Завършва подофицерска школа и служи в 10 Родопски полк. От 1902 до 1905 г. действува в Беломорска Тракия отначало като четник, а по-късно като самостоятелен войвода. През 1907 г. е назначен за ревизор на четите в Западна Македония. Ръководи сражението при „Ножот", Прилепско (1907). През 1910-1912 г. е войвода в Ениджевардарско и Горноджумайско. Участвува във войните за национално обединение. След Първата световна война е избран за член на ръководството на Вътрешната тракийска революционна организация и е

Тане Николов

назначен за главен войвода на четите в Беломорска Тракия (1923). През 1924 г. се оттегля от всякаква революционна дейност и се заселва в Асеновград.
Лит.:в. Вечерна поща, 1911, бр. 3530; в. Беломорец, 1943, бр. 177; в. Тракия, 1943, бр. 32; Таню Николов. Юбилеен вестник, 1993; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 5, с. 10; Борбите в Македония и..., с. 855; Освободителното движение в..., т. II, с. XXXI; П. Дървингов, История..., т. I, с. 14, 574, 579, 590, 594, 598, 601, 606, 613, 617, 622, 623; Таню Николов (1873-1993). Научна конференция. Доклади и съобщения. Хасково, 1993; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 586; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 503, 509-537; ЦДА, ф. 735, оп. 1

НИКОЛОВ, поп Тома (п. Т. Н. Христов) (23 IV 1862, с. Вранещица, Кичевско – 19 VIII 1946, София) – член на Битолския ОРК. Свещеник. Учи в манастира „Св. Богородица Пречиста", Кичевско и Солунската българска гимназия. Учител е в Кичево, а през 1889 г. приема свещенически сан. Член е на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля и на РК в Кичево и Дебър. В края на 1899 г. е арестуван и лежи една година в затворите в Кичево и Битоля. От 1902 г. е четник при Т. Давидов и Сл. Арсов. Делегат е на Смилевския конгрес. След това е изпратен от Д. Груев да занесе на ЗП в София протоколите от конгреса. Секретар е на църковната община в Кичево (1904). През 1907 г. е арестуван и осъден на доживотен затвор. Амнистиран е през Хуриета. След това е управляващ Воденската епархия. По време на Първата световна война е полкови свещеник в 63 п. Македонски полк.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 9, с. 3, пак там, 1940, бр. 3, с. 1; ИИБИ, т. 6, с. 482-497; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 187-202; Освободителното движе-

ние в ..., т. I, с. XXXIII, т. II, с. XXXI; Тома Николов, Спомени из моето минало; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 468, т. II, с. 294-296; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 41, л. 1-13; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 151

НИКОЛОВ, Яким (неизв. – неизв.) – тиквешки околийски войвода. Четник при П. Самарджиев (1905) и Д. Даскалов (1906). От есента на 1906 г. заедно с Д. Лазаров са войводи в Тиквешко. От зимата на 1907 г. до Хуриета е околийски войвода.

Лит.:П. Камчевски, пос. съч., с. 210, 222; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 95

НИКУЛИЕВ, Никола (неизв., с. Алистратик, Зъхненско – IV 1904, с. Мелникич, Серско) – серски войвода. Учи в българското педагогическо училище в Сер. Делегат е на конгреса на Серския революционен окръг (септември 1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си действува в Серско. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Реформи, 1904, бр. 21; в. Македонска правда, 1934, бр. 46, с. 2, 3; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468

НИНЕВ, Симеон Савев (15 I 1841, с. Доленци, Кичевско – неизв.) – войвода. Учи в манастира „Св. Богородица Пречиста", Кичевско. От 1861 до 1870 г. с хайдушка дружина действува в Кичевско, Тетовско, Скопско, Велешко и др. Участвува във Френско-пруската война (1870) и е награден с френски ордени за храброст. След войната се заселва в гр. Калараш, Румъния. През 1902 г. пристига с чета от 35 души и участвува в Горноджумайското въстание. На другата година отново идва с чета от Румъния и се включва в отряда на С. Стоянов и Ал. Протогеров. В сражението при с. Габрово, Горноджумайско е ранен, но успява да се спаси. След въстанието е изгонен от Румъния и живее в Силистра.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 18; в. Реформи, 1903, бр. 4, 31; сп. Македония, 1903, бр. 4, с. 11; сп. Родина, 1928, бр. 5, с. 15; ЦДА, ф. 173, оп. 2, а. е. 1601, л. 217, пак там, а. е. 2914, л. 33

НИСТОРОВ, Гоце (1870, с. Крецово, Кукушко – 1905, Русенско) – кукушки войвода. Без образование. Покръстен е от М. Попето. От 1901 г. е нелегален. Четник е при Гр. Тотев, десетар при Кр. Асенов, а след смъртта на последния кукушки войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание води няколко сражения с турски войски.

Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 23; в. Илинден, 1924, бр. 12; в. Български доброволец, 1938, бр. 8-9; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 1, с. 14, пак там, 1929-1930, бр. 5, с. 12; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 142; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 351; Т. Влахов, пос. съч., с. 191, 207, 208, 211

НИЧЕВ, Драган (неизв., Велес – неизв.) – член на Тетовския Ок. РК. През 1895 г. е учител в Тетово и член на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 23

НИЧОВ, Типе Гелев (неизв., с. Баница, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Войвода на селската чета през 1902-1903 г.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 5-6, с. 7; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 98, л. 23

НОЕВ, Захари /З. Н. Пандулов/ (12 XI 1877, с. Баница, Гостиварско – неизв.) – председател на Кумановския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Член на ВМОРО от 1899 г. Ръководител е на РК в Гостивар, а през 1906-1907 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Куманово. След Хуриета е председател на Българския конституционен клуб в Гостивар. През Първата световна война е околийски началник в гр. Тетово.

Лит.:в. Народност, 1915, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; ИИИ, 1986, т. 29, с. 225; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 45; Д. Минчев, Участието на .. ., с. 75; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 389

НУНКОВ, Константин Иванов (8 VI 1877, Чирпан – 7 II 1905, с. Кутлибег, Кумановско) – кумановски околийски войвода. Завършва II гимназиален клас. Анархист. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Четник е при Хр. Чернопеев в Горноджумайско (1900), а от 1902 г. е войвода в Дедеагачко и Гюмюрджинско. От 1904 г. е околийски войвода в Кумановско. Загива в сражение с турска войска в мест."Плакало", край с. Кутлибег.

Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 435; в. Реформи, 1905, бр. 11; в. Нов живот, 1983, бр. 60; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 10; сп. Македонски преглед. Литературно .. ., 1905, бр. 8, с. 59; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 3, с. 7, пак там, 1932-1933, бр. 3, с. 10; Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1973, бр. 12, с. 14; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 115; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 522; Михаил Герджиков, Спомени .. ., с. 409; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXI; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 101; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 101, т. II, с. 586; НБКМ-БИА, ф. 459, а. е. 1, л. 173, пак там, ф. 641, а. е. 11, л. 184-186, пак там, а. е. 81, л. 480-508; ЦДА, ф. 847, оп. 7, а. е. 7, л. 8

НУСЕВ, Христо К. (15 III 1884, с. Пожарско, Воденско – неизв.) – воденски селски войвода. Завършва духовна семинария в Цариград (1909). Член на ВМОРО от 1901 г. През 1904 г. е войвода на селската чета в с. Пожарско. По време на Балканската война е в четата на дякон Евстатий. По-късно е пунктов началник в Кочани, а през 1915 г. – в Петрич.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 516

ОБЩИНСКИ, Димитър Петров (1877, Пловдив – неизв.) – одрински войвода. Следва право в Лозана (1897) и е член на Македонския таен революционен комитет. От лятото на 1902 г. е четник при М. Герджиков в Одринско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Одринско.

Димитър Общински (1)

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 10, с. 5; Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1976, бр. 7, с. 8; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 409; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 32, 34, 35; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 244

ОВЧАРОВ, Петър Георгиев (неизв., Свиленград – 17 VII 1944, Щип) – радовишки войвода. От 1914 г. е войвода в Радовишко. Участвува във Валандовската акция (1915), където е ранен. По време на Първата световна война заедно с велешкия войвода П. Лесев освобождават Радовиш. През 1925 г. е отново войвода в Радовишко.

Лит.:в. Български доброволец, 1944, бр. 117-118, с. 8; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 145, 155; Д. Минчев, Участието на .. ., с. 76; К. Пърличев, Сръбски режим и .. ., с. 56, 57, 69; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 385

ОГНЕНОВ, Лев Петров (неизв., Охрид – 1953, Охрид) – председател на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва Роберт колеж в Цариград (1887). Учителствува в Охрид и Велес. Дълги години е секретар на охридския митрополит Методий. По донос на сърбомани е арестуван през април 1903 г. и лежи в Охридския затвор. Осво-

боден е в края на с. г. През 1905-1906 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. След провъзгласяването на Хуриета, той е един от основателите на Българските конституционни клубове.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 31, пак там, 1936, бр. 1, с. 12, 13; ИИИ, т. XXV, с. 270-272, 292, 298-325; Борбите в Македония и .. ., с. 855; Дневници и спомени за .. ., с. 84, 85, 88; С. Радев, Ранни спомени, с. 323, 324; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 118

ОГНЯНОВ, Герасим /Г. Петканчин/ (1885, Банско – X 1912, Кукуш) – малешевски околийски войвода. Учи във Военното училище в София, но го напуска и завършва американското училище в Самоков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на кап. Юр. Стоянов. По-късно е четник при П. Самарджиев в Тиквешко. От 1907 г. е околийски войвода в Малешевско. След Хуриета се занимава с търговия в Солун.
Лит.:в. Вечерна поща, 1909, бр. 2868; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 3, с. 15; сп. Македонски вести, 1936, бр. 68, с. 1; М. Думбалаков, пос. съч., т. II, с. 240, 241; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356; ЦДА, ф. 933, а. е. 165

ОДЖАКОВ, Никола (неизв., с. Дупени, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. Учител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Дупени.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 16, л. 60

ОКЛЕВ, Христо (неизв., Прилеп – 8 VI 1903, Прилепско) – прилепски районен войвода. С непълно прогимназиално образование. През 1902 г. е четник при П. Ацев. От пролетта на 1903 г. е войвода в Прилепско. Води няколко сражения с турска войска. Загива заедно с четирима свои четника под вр. Веслец, над с. Марул, Прилепско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 5, с. 7; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 236, 237; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 320

ОЛЧЕВ, Спиро Иванов (25 XII 1870, с. Дърмени, Ресенско – 23 IV 1954, София) – ресенски войвода. Книжар. Завършва IV гимназиален клас в София. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Дърмени. След въстанието се завръща в София. В края на януари 1905 г. с чета пристига в Ресенско. През Хуриета открива българска книжарница в Битоля, която съществува до идването на сърбите през 1912 г.
Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 16, с. 4; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468, т. II, с. 586; ЦДА, ф. 892, оп. 1, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 50

ОРДЖАНОВ, Атанас (неизв., с. Петрово, Ениджевардарско – неизв., с. Петрово, Ениджевардарско) – ениджевардарски войвода. Чичо на Иванчо Карасулията. През 1902 г. е изпратен от ВМОК за войвода в Ениджевардарско. По-късно се легализира и е избран за ръководител на селския РК. През декември 1904 г. е арестуван и лежи 7 месеца в затвора в Солун. Убит е от гръцки андарти.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 6, с. 16; Ан. Динев, Илинденската ..., т. I, с. 240

ОРЛОВ, Благой (неизв., с. Бобища, Костурско – неизв.) – член на Цариградския РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учител е в българското училище в Цариград и е член на РК на ВМОРО.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 15; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 357; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 21, л. 403

ОРМАНДЖИЕВ, Стойчо Панайотов (неизв. – неизв.) – член на Лозенградския Ок. РК. Търговец. По време на обиколката си из Одринско Г. Делчев и Л. Маджаров (1900 г.) се укриват в неговата къща. През 1902 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград. Подгонен от турските власти във връзка с Керемедчиоглувата афера бяга в Княжество България.
Лит.:Ив. Ормандживев, Освободителната .. ., с. 44, 181, 195, 196

ОРОВЧАНОВ, Тодор Георгиев (6 I 1881, с. Ораовец, Велешко – 25 XII 1927, София) – солунски окръжен войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. Учител е във Велес и член на околийския комитет на ВМОРО (1901-1902). През 1905 г. е четник при братовчед си Иван Алябака, а през 1906 г. е секретар при Б. Сарафов. От 1907 г. до 1908 г. е окръжен войвода в Солунско. По време на Балканската война е войвода на чета № 50 и действува във Велешко. През Първата световна война е произведен в офицерски чин. Служи като командир на 48 Планински взвод, Планинска дивизия в Моравската военноинспекционна област.
Лит.:сп. Ил. Илинден , 1928-1929, бр. 10, с. 13; ИДА, 1992, т. 64, с. 135; Освободителното движение в..., т. II, с. XXXI; П. Дървингов, История..., т. I, с. 12, 575, 598, 601, 613; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 486; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 111, 227; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 122; ЦДА, ф. 735, оп. 1, а. е. 15, л. 12, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 21, л. 71, пак там, а. е. 34, л. 419, 421

ОТЕЦ ПАИСИЙ /Петър Иванов/ (1861, с. Робово, Малешевско или 1866, с. Митрошинци, Малешевско – 1938, Рилски манастир) – задграничен пунктов началник. Следва една година семинария. През 1882 г. заминава за Рилския манастир, където през 1885 г. става монах под името Паисий. Член на ВМОРО от 1895 г. По-късно е назначен за ръководител на пункта на ВМОРО в Рилския манастир. Организира посрещането на делегатите и правилното протичане на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През 1907-1908 г. е избран за игумен на Рилския манастир.

Отец Паисий

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2261; в. Звезда, 1983, бр. 130; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 15; Л. Томов, пос. съч., с. 45; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XV; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 174; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 31

ОТЦЕВ, поп Наум (1870, с. Косинец, Костурско – 29 V 1927, Варна) – костурски селски войвода. Свещеник. За революционна дейност е арестуван и лежи в Битолския затвор. През юни 1903 г. е освободен. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Косинец. След въстанието бяга в Гърция, но е заловен и лежи в затвора в Атина. В началото на 1904 г. пристига във Варна и е свещеник в с. Кичево, Варненско.
Лит.:в. Пастирско ехо, 1927, бр. 23; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 54; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 70, л. 94, пак там, а. е. 71, л. 35.

ОШАВКОВ, Григор /Гиче/ Лазаров (неизв., Дебър – XI 1914, Дурацо, Албания) – член на Битолския ОРК. Учител. Член на ВМОРО от 1896 г. През лятото на 1900 г. е арестуван и лежи в затворите в Кичево и Битоля до края на 1901 г. След това е учител в с. Луково, Дебърско. През пролетта на 1904 г. е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля, като представител на Дебърска околия.

През октомври 1907 г. е арестуван и лежи отново в затвора в Битоля. След Междуюзническата война е войвода на чета в Дебърско.
Лит.:в. Камбана, 1913, бр. 1674; в. Воля, 1914, бр. 559; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 5, с. 2; Борбите в Македония и .. ., с. 569; Т. Николов, пос. съч., с. 391; Охрид и Охридско низ .. ., с. 252; НБКМ-БИА, ф. 405, а. е. 1, л. 19

ПАВЛЕ (неизв., с. Стублите, Кратовско – неизв.) – кратовски селски войвода. Войвода на четата в родното си село.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXII

ПАВЛЕ КОНИКОВСКИ вж. Граматиков, Павел Пейков

ПАВЛЕВ, Стефан /Кантарджия/ (неизв. – неизв.) – кратовски войвода. През 1897 г. действува с чета в Кратовско.
Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 1, с. 22, бр. 6, с. 15

ПАВЛОВ, Коце (неизв. – неизв.) – кукушки войвода. През 1903 г. е войвода в Кукушко.
Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 147

ПАВЛОВ, Марко Стефанов (неизв., с. Безево, Дебърско – неизв., с. Луково, Дебърско) – дебърски районен войвода. Каменоделец. Работи в Албания и Сърбия. През май 1902 г. е четник при Н. Русински, а по-късно при Цв. Стоянов. От 1903 г. е войвода в Дебърски Дримкол и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието през Албания и Черна гора заминава за Княжество България. По-късно се завръща в родния си край и постъпва в четата на братовчед си Милош Павлов.
Лит.:в. Дебърски глас. Възспоменателен брой, 1928; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 14; Дневници и спомени за .. ., с. 90-95; Илинден 1903-1927. Сборник в .. ., с. 8; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468, т. II, с. 55; Никола Петров Русински. Спомени .. ., с. 356

ПАВЛОВ, Милош Кръстев (неизв., с. Безево, Дебърско – 6 III 1906, с. Нерези, Дебърско) – дебърски районен войвода. Каменоделец. Работи в Албания и Сърбия. Секретар в четата на братовчед си М. Павлов. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след него е назначен за войвода в Дебърско. Обграден при с. Нерези, М. Павлов се самоубива, а братовчед му М. Павлов с двама четника се спасяват.
Лит.:в. Софийски новини, 1906, бр. 6; в. Дебърски глас. Възспоменателен брой 1928; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 21, с. 331; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 14; Дневници и спомени за .. ., с. 92, 112, 113; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; НБКМ-БИА, ф. 583, а. е. 66, л. 167

ПАВЛОВ, Петър /П. Облаковчето/ (неизв., с. Облаково, Битолско – неизв.) – битолски войвода. През 1910-1911 г. е войвода в Битолско. По време на Балканската война е в четата на Сл. Пирчев. След Междусъюзническата война е отново войвода в Битолско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1913, бр. 387; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 37, 42; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 72, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 232

ПАВЛОВ, Тодор К. (1878, Скопие – неизв.) – член на Крушовското горско началство. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895) и право в Лозана, Швейцария и Цариград. Учителствува във Велес, Крушово, Скопие и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на щаба на въстанието в Крушово. През 1908 – 1912 г. е народен представител от Скопския санджак в Отоманския парламент в Цариград. Български генерален консул е в Дурацо, Албания (1914-1915) и в Унгария (1924). Пълномощен министър в Турция (1927, 1935).
Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 647; сп. Светлина, 1916, бр. 8, с. 10; Борбите в Македония и .. ., с. 856; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 28; Ст. Лафчиев, Спомени за българската Екзархия, с. 132; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 202; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 90

ПАВЛОВ, Трайко /Тр. П. Койкаров/ (III 1876, с. Псача, Кривопаланечко – неизв.) – паланечки войвода. Земеделец. Завършва I прогимназиален клас. През 1903 г. е четник при Н. Пушкаров и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1909 г. е войвода в Кривопаланечко. По време на Балканската война е войвода на чета № 47 и участвува в освобождаването на Крива Паланка и Велес. През Първата световна война служи в 5 пех. Македонски полк.

Трайко Павлов

Лит.:в. Вечерна поща, 1913, бр. 377; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 2-3, с. 20; К. Григоров, Сръбските жестокости .. ., с. 20; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 44; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 575, 582, 590, 595, 613; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 42; ЦДА, ф. 735, оп. 1, а. е. 9, л. 77, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 191

ПАЛИКРУШЕВ, Димитър /Митко/ Панов (неизв., с. Виница, Кочанско – 19 IV 1933, Царевоселско) – велешки войвода. От 1922 г. е четник при Т. Александров, Ст. Петков (Сиркето) и Б. Тиков. По-късно е назначен за велешки войвода. Загива в сражение със сърбите на брега на р. Брегалница, близо до с. Драмче, Царевоселско.
Лит.:в. Македония, 1932-1933, бр. 1979; в. Свобода или смърт 1933, бр. 142, с. 9; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 376

ПАЛИСЛАМОВ, Георги Талев (1883, Прилеп – 1955, Благоевград) – член на Прилепския Ок. РК. Брат на писателя Димитър Талев. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1905 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп. През есента на 1907 г. е арестуван, а през юни 1908 г. подгонен от турските власти бяга в София.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 133, 135, 143, 245, 248, 256; Сто години ново .. ., с. 142; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 71; ЦДА, ф. 847, оп. 9, а. е. 7, л. 60

ПАЛЬОШЕВ, Иван Кр. (неизв., Енидже Вардар – неизв.) – ениджевардарски войвода. Четник при Ап. Петков. През 1911-1913 г. е войвода на чета и действува в Ениджевардарско и Воденско. Участвува във Валандовската акция (1915). По време на Първата световна война служи в Планинската дивизия.
Лит.:в. Право, 1911, бр. 325; Д. Минчев, Участието .. ., с. 108; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 6, 56; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 136

ПАНАЙОТОВ, Александър, подпоручик (16 IV 1878, Търново – 21 IX 1903, с. Перово, Ресенско) – ресенски р. н. Завършва Военно училище в София (1901). Служи в 17 Доростолски полк. В началото на 1903 г. напуска военната служба и влиза в четата на Б. Сарафов. Присъствува на Смилевския конгрес, където е определен за военен инструктор в Ресенско. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 15; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; Списък на генералите .. ., 1901, с. 247, 568; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 468

ПАНДЕВ, Георги Димков (1869, с. Калапот, Драмско – 3 VIII 1929, София) – член на Драмския Ок. РК. На II конгрес на Драмската революционна околия (октомври 1907) е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:в. Македония, 1929, бр. 842; ИБИД, 1986, кн. XXXIII, с. 400, 403

ПАНДО СТРУМИШКИ /П. Николов/ (1898, Струмица – 28 VII 1928, мест. Юндола, Родопите) – струмишки войвода. Завършва III прогимназиален клас. През 1920 г. убива един сръбски полицай и става нелегален. Четник е при Г. Вандев и Д. Димашев, а по-късно е войвода в Струмишко. Загива в междуособните борби във ВМРО след убийството на ген. Ал. Протогеров.

Лит. в. Македонска правда, 1934, бр. 20; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 381

ПАНДОВ, Никола /Коле/ (неизв., с. Кономлади, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на М. Николов.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 154, 216; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 15

ПАНИЦА, Тодор Николов (1879, Оряхово – 8 V 1925, Виена) – драмски околийски войвода. Завършва гимназия във Варна. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Н. Пушкаров в Скопско. След въстанието е войвода в Кумановско, а от есента на 1905 г. е в четата на М. Даев в Драмско. Убива по заповед на Я. Сандански Борис Сарафов и Иван Гарванов. От края на 1907 г. е

Мишо Шкартов (1), Тодор Паница (2), Мирчо Икономов (3)

драмски околийски войвода и член на Серския ОРК. Участвува в похода на младотурците към Цариград за свалянето на султан Абдул Хамид (1909). През Балканската война действува в Пиринска Македония. Член е на ЦК на Македонската федеративна организация. През 1923 г. емигрира. Убит е от Менча Кърничева в Бургтеатър във Виена.

Лит.:в. Зора, 1924-1925, бр. 1765, 1766; в. Камбана, 1925, бр. 8; в. Независима Македония, 1925, бр. 109; в. Македонско дело, 1928, бр. 65, с. 9-10; сп. Славяни, 1965, бр. 5, с. 24; Борбите в Македония и .. ., с. 856; Енц. България, 1986, т. 5, с. 53; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 822, т. III, с. 1025, т. IV, с. 983; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 410; П. Манджуков, Предвестници .. ., с. 491; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 586; Ю. Анастасов, Яне Сандански, с. 104, 105, 148-151, 167, 173-176, 181, 207, 210-213, 221, 223, 233; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 15; ЦДА, ф. 526, оп. 1, а. е. 1217

ПАНО ЖИГЯНСКИ /П. Манев Златев/ (неизв., с. Жегнянци, Кочанско – 10 XII 1962, Кочани) – кочански войвода. Член на ВМОРО от 1903 г. Участвува в преноски на оръжие през границата. Ръководител е на селския РК. От 1910 г. е нелегален. Четник е при Т. Александров и Ив. Бърльо, а по-късно е войвода в Щипско и Кочанско. След 1920 г. отново действува с чета в Кочанско.

Лит.:в. Целокупна България, 1941, бр. 76, пак там, 1942, бр. 371, 467, 470; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 44, 50

ПАНОВ, Никола (1884, Велес – неизв.) – велешки войвода. С прогимназиално образование. От 1904 г. е четник при Ив. Наумов – Алябака. Участвува в сражението при „Ножот“ (юни 1907 г.). След 1920 г. е войвода във Велешко.

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 145, 712; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXII; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 23

ПАНОВ, Цвятко (неизв., с. Брезница, Костурско – 19 XII 1904, с. Лънг, Преспанско) – костурски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Четник, а по-късно войвода в Костурско и Преспанско. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:Македонски алманах, САЩ, 1940, с. 176; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 124

ПАНОВ, Яне (неизв., с. Брезница, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Брезница.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 8

ПАНТЕЛЕЙ вж. Томовски, Пантелей

ПАНЧЕВ, Никола (неизв., Щип – неизв.) – член на Тетовския Ок. РК. През 1895 г. е учител в Тетово и член на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 23

ПАПАНЧЕВ, Георги Илиев, подпоручик (1872, Сливен – 29 V 1903, с. Баница, Леринско) – леринski войвода. Завършва ШЗО (1894) и служи в 16 пех. Ловчански полк. През есента на 1902 г. влиза в четата на Т. Давидов и пристига в Битолски окръг. Отначало е войвода в Костурско, а по-късно в Леринско. Присъствува на Смилевския конгрес на който е назначен за леринski р. н. Загива заедно с войводите В. Попов, Ев. Дачев, С. Пардов и още 13 четника. Погребан е в двора на черквата „Св. Никола“ в с. Баница.

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 24; в. Македония, 1927-1928, бр. 532, 533; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 259-161; Освободителното движение в.. ., т. I, с. XXXIV; Офицерският корпус .. ., т. V, с. 24; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 469; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ПАРАДОВ, Гоне /Георги/ Наков (1866, с. Гавалянци, Кукушко – 1 XI 1938, Свищов) – кукушки войвода. На 29 юни 1903 г. с четата си се сражава при с. Мутулово, Кукушко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Кр. Асенов. През Балканската война е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП.

Лит.:в. Български доброволец, 1938, бр. 11, с. 7; в. Македония, 1929, бр. 813; Дневници и спомени за .. ., с. 193; Т. Влахов, пос. съч., с. 207, 208

ПАРАЛОВСКИ, Никола (неизв., с. Секулево, Леринско – 1909, неизв.) – леринski селски войвода. През 1901 г. е заклет от М. Леринski и избран за селски войвода.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 121

ПАРАПАНОВ, Никола Иванов, майор (10 XII 1874, с. Фотовище, Неврокопско – 25 XII 1937, София) – петрички войвода. Завършва Военно училище в София (1900). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През юни 1912 г. е войвода в Петричко. По време на Балканската война с четата си освобождава гр. Петрич (16 X 1912 г.). Покъсно е назначен за командир на 15 Щипска дружина от МООП. През Първата световна война е дружинен командир в 28 пех. Стремски полк. Кавалер е на военния орден за храброст.

Лит.:в. Български доброволец, 1936, бр. 1-2, с. 7, пак там, 1938, бр. 1, с. 12; Й. Митев, пос. съч., с. 199-302; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13, 590, 610, т. II, с. 55; Списък на офицерите .. ., 1908, с. 163

ПАРДОВ, Силян Тодоров (1857, с. Цер, Битолско – 29 V 1903, с. Баница, Леринско) – леринski войвода. С основно образование. През 1897 г. заминава на гурбет

в Румъния. Работи като фурнаджия в гр. Драгшани. В началото на 1903 г. със свои средства образува чета и през март с. г. пристига в Битолско. Определен е за войвода на Буф-кол, Леринско. Загива заедно с подпор. Г. Папанчев.
Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 22; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 2, с. 7; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 225; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 98, л. 39

ПАРМАКОВ, Александър (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. През 1903 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.
Лит.:Илинден-Преображение 1903, с. 287; М. Йонов, Жалби и съдби на българите в Македония, с. 285

ПАРТАЛЕВ, Серафим, подпоручик (1869, с. Берово, Малешевско – неизв.) – войвода. Фелдфебел от българската армия. С основно образование. Като войвода на чета участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През Балканската война е доброволец във 2 Скопска дружина от МООП. За проявена храброст е произведен в офицерски чин.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 32; Борбите

Серафим Парталев

в Македония и .. ., с. 575; П. Дървингов, История на .. ., т. II, с. 542; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 1314, л. 1; ОДА-Кюстендил, ф. 727, оп. 1, а. е. 7, л. 1

ПАРТЕНИЕВ, Асен Иванов, подпоручик (1876, Лом – 8 IV 1905, с. Кашина, Демирхисарско) – войвода. Учи в родния си град, а по-късно постъпва в Софийското военно училище. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на ген. Ив. Цончев и участвува в редица сражения с турски войски. В края на

подпор. Асен Партениев

1904 г. е с чета в Малешевско. През пролетта на 1905 г. заедно с кап. Юр. Стоянов са в Мелнишко, но попадат в засада устроена им от Я. Сандански. Ранен в двете рамена, Ас. Партениев е заловен и убит.
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 6, пак там, 1904-1905, бр. 19, 20; Г. Ив. Белев, пос. съч., с. 24, 43, 47, 50, 57, 86, 89, 117, 118, 136; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342, т. II, с. 383

ПАСКАЛЕВ, Наки /Янаки/ (15 IV 1865, с. Хрупища, Костурско – 16 XII 1933, Ксанти) – председател на Ксантийския Ок. РК. През 1877 г. пристига при баща си в Ксанти. Взима активно участие в църковно-училищните борби против гърцизма. Член на ВМОРО от 1899 г. През 1900 г. е образуван РК в Ксанти и за негов пръв председател е избран Я. Паскалев. През февруари 1904 г. е арестуван и хвърлен в Костурския затвор.
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 13, с. 4; в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 9, с. 15; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 150; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 143, 160, 162; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 442, 470

ПАСКАЛЕВ, Тодор (23 VII 1870, с. Старчища, Неврокопско – неизв.) – член на Скопския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892) и право в СУ"Кл. Охридски" (1895). Член на ВМОРО от 1897 г. От 1898 г. до 1902 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие. След май 1903 г. е пунктов ръководител в Самоков. От 1904 г. до 1908 г. е член на Солунския РК. Секретар е на Българската митрополия в Скопие, а през 1912 г. е избран за депутат в турския парламент в Цариград.
Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 22; В. Божинов, пос. съч., с. 380; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 181, 182

ПАСКОВ, Васил Илиев (3 I 1874, с. Осиково, Неврокопско – 9 IX 1934, с. Лъджене, Чепинско) – член на Битолския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1893) и история в СУ"Кл. Охридски" (1898). Учителствува в Битоля, Щип и др. През 1900 г. е арестуван, осъден на 12 години и лежи в Скопския затвор „Куршумли хан". Амнистиран е през август 1902 г. Присъствува като делегат на ЦК на ВМОРО на конгреса на Одринския революционен окръг в мест."Петрова нива", където е избран за негов председател. Редактор е на сп. „Революционен лист" (1904-1906), в."Илинден" (1907-1908) и др.
Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 1903; в. Тракия,

Васил Пасков

1934, бр. 582; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 9, с. 5; Алманах на завършилите..., т. I, с. 24; Борбите в Македония и..., с. 856; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; Гоце Делчев. Спомени..., с. 409; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 523; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 410; Освободителното движение в..., т. I, с. XXXV, т. II, с. XXXII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 469, т. II, с. 586; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 6

ПАСКОВ, Петър (неизв. – неизв.) – струмишки войвода. Четник при Г. Вындев, а през 1923 г. е войвода на чета и действува в Струмишко.
лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 928

ПАСХОВ, Никола Стефанов (1 I 1862, Охрид – 1 III 1932, Луковит) – член на гевгелийския Ок. РК. Племенник на Кузман Шапкарев. Учител. Завършва V гимназиален клас в Кюстендил (1883). Учител е в Охрид (1885-1891), а след това е секретар на българската митрополия в Битоля. От

1893 г. отново учителствува в Куманово, Воден, Костур, Ениджевардар, Кукуш и др. Като учител в Гевгели (1903-1904) е член на околийския комитет на ВМОРО. През Балканската война е доброволец в МООП.

Лит.:в. Вести, 1898-1899, бр. 2; в. Македония, 1932, бр. 1612, 1766; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 30-32, пак там, 1933-1934, бр. 1, с. 20-24, бр. 9, с. 12, 13, пак там, 1934-1935, бр. 2-3, с. 14, 15, бр. 4-5, с. 18-20, бр. 6, с. 15, 16; В. Божинов, пос. съч., с. 380

ПАСХОВ, Христо Ник. (15 I 1874, с. Пътеле, Леринско – V 1936, София) – битолски р. н. Учител. Завършва IV кл. в българската гимназия в Битоля. Учителствува в Битолско, Преспанско и др. На Смилевския конгрес е назначен за р. н. в Битолски Демирхисар. След въстанието остава нелегален в района си, а по-късно заминава за София. След амнистията през 1904 г. се завръща в Битолско и дълги години учителствува в с. Цер.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 16, бр. 7, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 856; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469, т. II, с. 16; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 224

ПАТАРОЗЛИЕВ, Мито Наков /М. Патарозлията/ (неизв., с. Патарос, Дойранско – неизв.) – кукушки войвода. Четник е при Кр. Асенов и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. В навечерието на Балканската война е войвода на чета и действува в Кукушко и Дойранско. През 1915 г. участвува във Валандовската акция.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1788; Вл. Караманов, Кукуш и .. ., с. 19; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 6, 56; Македонците в .. ., с. 98; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; Т. Влахов, пос. съч., с. 207

ПАТЧЕВ, Методи Я. (7 V 1875, Охрид – 25 III 1902, с. Кадино село, Прилепско) – прилепски войвода. Учител. Завършва прогимназия в Охрид. Учителствува в Охрид и с. Елховец, Кичевско. През август 1898 г. убива в Охрид сърбомана Димитър Гърданов. Арестуван от турските власти, той е осъден на 15 год. затвор. През юни 1901 г. е амнистиран и отива четник при М. Леримски. От октомври с. г. е войвода в Прилепско. Предаден, обграден е с четата си от многобройна турска войска и башибозук. След като свършат муниците, М. Патчев застрелва четниците си и хвърля последната бомба, но в този момент пада убит.

Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; в. Независима Македония, 1923, бр. 7; в. Устрем, 1926, бр. 47; в. Македония, 1929, бр. 746; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 27; в.

Методи Патчев

Целокупна България, 1944, бр. 857; сп. Сборник от турските зверства, 1902-1903, бр. 1, с. 14; сп. Македония, 1903, бр. 5, с. 5; Македоно-одрински преглед. Литературно-художествена .. ., 1905, бр. 9, с. 65, 66; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 69-72; Дневници и спомени за .. ., 84; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 121; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469; К. В. Груев, пос. съч., с. 55, 56, 58-60

ПАУНКО (неизв., с. Брежани, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 5, л. 3

ПАУНЧЕВ, д-р Георги Николов (5 IV 1858, Охрид – 6 XI 1915, София) – секретар на ВМОК. Учител. Завършва гимназия в Загреб (1880) и естествени науки и философия в Лайпциг, Германия (1884). Учителствува във Варна, Търново, Тулча, София и др. На II конгрес на Македонските дружества в Княжество България (декември 1895 г.) е избран за секретар на ВМОК. Той е един от основателите и ръководителите на Съюза на учителите в България. Автор е на редица студии, статии, учебници и пр. по естествени науки, по психология и логика и т. н.

Лит.:в. Утро, 1915, бр. 4718; Отчет на II Софийска държавна девическа гимназия за учебната 1903-1904 г., с. 10; Юбилейна книга за двадесет и пет-годишна съюзна дейност на Съюза на учителите от прогимназиите, средните и висшите училища в България. 1901-1926, с. 208-212; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 84-89

ПАЧАВАРОВ, Гьошо (неизв. – неизв., с. Трогярци, Щипско) – щипски войвода. От февруари 1902 г. е войвода в Щипско Загива в сражение с турска войска.

Лит.:ИИБИ, т. 6, с. 512

ПАЧАДЖИЕВ, Васил (1883, с. Баня, Разложко – 1942, Кавадарци) – тиквешки войвода. Учител. Завършва VII гимназиален клас в София. През август 1903 г. е четник при П. Самарджиев и участвува в сражението при с. Ново село, Кочанско (5 септември). През 1905 г. е отново четник при П. Самарджиев, а през 1906 г. е при Д. Даскалов. От есента на 1907 г. до пролетта на 1908 г. е войвода в Тиквешко. След Хуриета е учител в Кавадарци. Участвува в похода на младотурците към Цариград за детронирането на султан Абдул Хамид (1909).

Лит.:в. Отечество, 1909, бр. 13; в. Тиквеш, 1942, бр. 7; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 4, с. 12; ИДА, 1992, т. 64, с. 135; В. Малинков, Кавадарци некогаш и сега, с. 180; П. Камчевски, пос. съч., с. 234; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 32; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 95

ПАШКУЛЕВ, Стойко Неделчев (неизв., с. Гърмен, Неврокопско – 28 VIII 1912, с. Марчево, Неврокопско) – член на Неврокопския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1897). Учителствува в неврокопските села Белотинци, Гърмен, Долен и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на Ат. Тешовалията. На околийския конгрес през юни 1907 г. е избран за член на ръководното тяло на Неврокопския околийски комитет. Убит е заедно с К. Алакушев.

Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 29; в. Пиринско дело, 1983, бр. 13; Р. Гинев, пос. съч., с. 59; Свобода и Отечество, с. 176, 177

ПЕЙКОВ, Коце (1873, Велес – 6 I 1902, с. Бигла, Кочанско) – кочански войвода. Търговец. Нелегален е от 1901 г. Загива с почти цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; сп. Свято дело, 1902-1903, бр. IV-V, с. 173, 178-180; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 344

ПЕЙКОВ, Тодор (неизв., Велес – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учител е във Велес. Присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.) като представител на Велешкия околийски комитет.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 7-8, с. 6, пак там, 1940, бр. 3, с. 13; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 122

ПЕКОВСКИ, Христо (неизв., с. Куратица, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на част от куратичката чета. На 31 август с четата си се сражава при мест. „Високо дърво“ и „Висока чука“, между охридските села Сируля и Куратица с настъпващата турска войска.

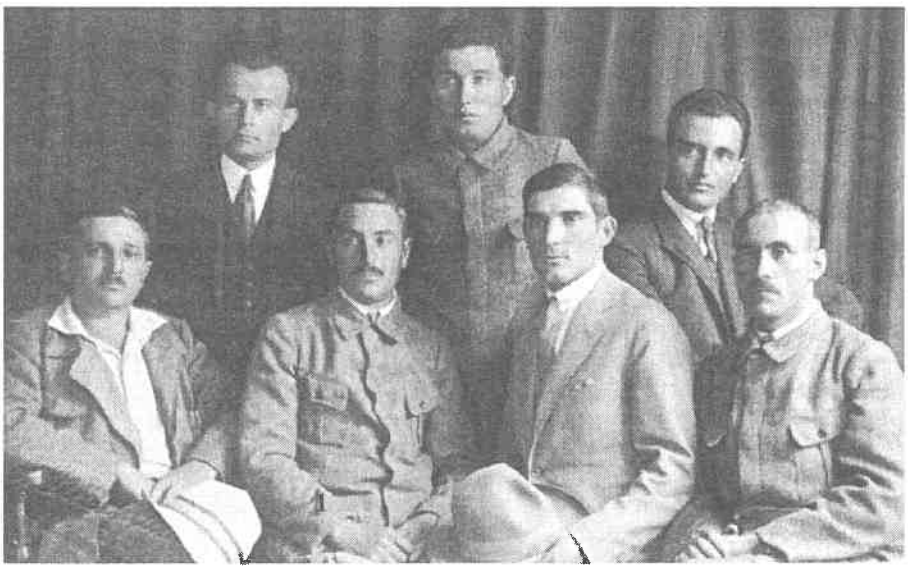
Лит.:Освободителното движение в ..., т. I, с. XXXV

ПЕНДАРОВСКИ, Иван Дуков (1863, Галичник – 1917, неизв.) – дебърски войвода. Овчар. През лятото на 1902 г. заминава от София през Албания за родния си край. Предаден той е заловен в Тирана и отведен в Битолския затвор, където прекарва 16 месеца. След излизането си от затвора (декември 1903 г.) става нелегален и от лятото на 1904 г. е войвода в Дебърско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 9, с. 3; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 149, 150; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 64, л. 189; ЦДА, ф. 3, оп. 8, а. е. 592, л. 10
ПЕНЕВ, Стефан вж. Петров, Стефан
ПЕНКОВ, Димитър /Д. П. Иванов/ (1876, с. Обидим, Неврокопско – 16 VI 1925, с. Дъбница, Неврокопско) – член на Неврокопския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер и учителствува в Неврокоп и околните села Обидим, Скребатно и др. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Неврокоп и пунктов войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Делегат е на конгресите на Серския революционен окръг през 1903 г. и 1905 г. Участвува във войните за национално обединение.
Лит.:в. Доброволец, 1946, бр. 21, с. 4; в. Пиринско дело, 1980, бр. 130; ИИИ, т. XXV, с. 240; Безсмъртните 1922-1944, с. 125; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 341; ЦДА, ф. 1508, оп. 1, а. е. 472, л. 1, 2
ПЕНОВ, Никола (неизв. – неизв.) – тиквешки войвода. Войвода в Тиквешко след Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 2, с. 5
ПЕНЧЕВ, Петко Петров (1 XI 1882, Варна – 10 V 1947, София) – член на ЦК на ВМОРО. Журналист. Завършва гимназия във Варна и право в Женева, Швейцария. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като четник при Хр. Чернопеев. През 1904 г. е четник при Я. Сандански, а през следващата година е избран за член на Серския ОРК. През 1906 г. издава в Щип нелегалния вестник „Революция“. На Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908) е избран за член на ЦК. Участвува в редактирането на в.“Илинден“ (1907-1908). Председател е на дружеството на столичните журналисти. Автор е на книгата „По нашите спорни въпроси“, С., 1906 г.
Лит.:в. Поглед, 1982, бр. 46, с. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 856; Енц. България, 1986, т. 5, с. 146; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 410; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 587
ПЕПЕЛЮГОВ, Александър (неизв., с. Варош, Прилепско – неизв.) – прилепски селски войвода. Убит от турци.

Петко Пенчев

Апостол Петков

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 62
ПЕРЕ (неизв., с. Янковец, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Янковец.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV
ПЕТИШЕВ, Крум Константинов (11 II 1886, Плевен – 23 V 1975, София) – кочански войвода. През 1903 г. напуска училището и се записва четник при полк. А. Янков. В края на 1904 г. влиза в четата на пор. Лефтеров с която се движи в Петричко и Горноджумайско. През 1907 г. е в четата на Л. Джеров, а по-късно се прехвърля при Димко Могилчето. Участвува в сражението при с. Ивени, Битолско (11 IX 1907 г.), където е тежко ранен. През 1914 г. е войвода в Кочанско. След Първата световна война е секретар на Битолския революционен окръг и действува в Охридско, Ресенско и др. Делегат е на VI (1925) и VII (1928) конгреси на ВМРО.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1975, бр. 12, с. 56; Д. Гоцев, Националноосвободителната .. ., с. 27; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIII
ПЕТКАНЧИН, Герасим вж. Огнянов, Герасим
ПЕТКО (неизв., с. Могила, Битолско – 1 VI 1908, с. Могила, Битолско) – битолски селски войвода. За злоупотреби е осъден на смърт от ВМОРО и екзекутиран.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 53, с. 104
ПЕТКОВ, Апостол /А. П. Терзиев/ (6 V 1869, с. Боймица, Гевгелийско – 2 VIII 1911, с. Крушари, Ениджевардарско) – ениджевардарски войвода. Двамата му братя Митре и Тано, както и братовчед му Антон загиват в борбата за освобож-

Крум Петишев (1)

дението на Македония. Член е на ВМОРО от 1897 г. От 1898 г. е войвода в Ениджевардарско. В продължение на 15 години води ожесточена борба с гръцки андарти и турски войски. Паметни ще останат сраженията водени от него при с. Боймица, Гевгелийско (24 III 1901 г.), на вр. „Гандач", Паяк пл. (12 IX 1903 г.), с. Смол, Гевгелийско (1 III 1905 г.), при Ениджевардарското езеро (май 1907 г.) и др. Предаден от своя четник Тодор Чифтеев, загива заедно с Г. Мучитано и Васил Пуфката.

Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 396; в. Балканска трибуна, 1906-1907, бр. 195; в. Вечерна поща, 1908, бр. 2480, пак там, 1909, бр. 2707; в. Дневник, 1908, бр. 2181; в. Вести, 1911, бр. 136; в. Воля, 1911, бр. 123; в. Македония, 1911, бр. 524; в. Стрела, 1911, бр. 2, 5; в. Пирин, 1923, бр. 13; в. Македонска правда, 1934, бр. 6; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 2, с. 8, 9, пак там, 1929-1930, бр. 8, с. 6, 7, пак там, 1931-1932, бр. 4, с. 14, бр. 5, с. 13, бр. 7, с. 14, пак там, 1933-1934, бр. 9, с. 1; сп. Македонски вести, 1935, бр. 17, с. 1; А. Сониксен, пос. съч., с. 23-26, 38-41, 147-152; Борбите в Македония и .. ., с. 857; Енц. България, 1986, т. 5, с. 178; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 28; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469, т. II, с. 591; Спомени и биографии .. ., с. 152, 153; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2102

ПЕТКОВ, Драган Ставрев (24 VII 1879, Ресен – неизв.) – ресенски р. н. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1899). Учителствува в битолските села Бабино (1899-1901) и Боища (1901-1902). През 1902 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор. Амнистиран е през 1903 г. На Смилевския конгрес е определен за ресенски р. н. В деня на въстанието е отново арестуван и лежи в Битолския затвор до 1904 г. След като излиза от затвора е отново учител в с. Рамна, Битолско (1904-1905) и в с. Брежани, Охридско (1905-1906). Подгонен от турските власти емигрира в САЩ (1906-1911).

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 427; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV; Зл. Горшески, пос. съч., с. 46; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 150-164

ПЕТКОВ, Петко Стойков (X 1867, с. Старавина, Прилепско – неизв.) – прилепски войвода. Земеделец. Без образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Стойо Орленчето. През 1904 г. е четник при Йон Пашата, а от 1905 г. – при Димко Могилчето. През 1906 г. е войвода в Мариово, Прилепско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 223

ПЕТКОВ, Спас (неизв., с. Селци, Дебърско – неизв.) – дебърски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Стефан Петков (1), Лазар Дивлянски (2)

Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 5, с. 1

ПЕТКОВ, Стефан /Сиркето/ (1876, Чирпан – 27 XII 1928, Чирпан) – велешки околийски войвода. Завършва IV клас. През 1905 г. заминава за Париж и Лондон, където завършва две годишен международен курс за подготовка на полицейски инструктори. По време на Първата световна война завежда военно-полицейската секция във Велес. След края на войната остава във Велешко и пет години е войвода на чета.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1929 (Протог.), бр. 84, 85; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 15; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 47-49; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 283

ПЕТКОВ, Тодор (20 VIII 1872, с. Лъджакьой, Дедеагачко – 30 VII 1937, Свиленград) – председател на Свиленградския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в Свиленград, Лозенград и др. Касиер (1896-1898) и председател (1900-1902) на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград. През 1902 г. присъствува на Пловдивския конгрес на Одринския ОРК. По време на Балканската война е арестуван от турските власти и изпратен на заточение в гр. Сивас, Мала Азия.

Лит.:в. Зора, 1937, бр. 5404; сп. Завет, 1937, бр. 649, с. 16; В. Божинов, пос. съч., с. 380; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 111; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 291, 294, 295, 314, 315; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 253; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 74; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 18, пак там, а. е. 30, л. 225, пак там, а. е. 33, л. 124-127

ПЕТКОВ, Христо (неизв., с. Смоквица, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. Брат на Коста Попето. Четник при Ичко Гюпчев. От края на 1906 г. до Хурието (1908) е войвода в Гевгелийско.

Лит.:в. Българска независимост, 1908, бр. 99, 103; в. Македония, 1932-1933, бр. 1795, 1796; Ан. Динев, Одбрани .. ., т. I, с. 28

ПЕТРЕ ЖЕЛЕЗАРЧЕТО вж. Железаров, Петър Н.

ПЕТРЕ /Коста/ Костурчето (неизв., с. Куманичево, Костурско – неизв.) – прилепски районен войвода. През 1908 г. е войвода на полската чета в Прилепско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 1, с. 9, пак там, 1940, бр. 2, с. 7; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 252, 260, 261, 271; Г. Трайчев, Спомени от моето..., с. 61

ПЕТРЕ ПАШАТА вж. Костов, Петър

ПЕТРЕ ЦАПАРЕВЕЦА (неизв., с. Цапарево, Петричко – неизв.) – петрички районен войвода. Четник при дядо Д. Златков. През март 1905 г. е войвода на чета в Петричко.

Лит.:Кр. Петишев, Спомени (ръкопис), с. 15

ПЕТРОВ, Атанас (неизв., с. Шестеово, Костурско – 26 V 1902, Долна Преспа) – костурски войвода. Без образование. През 1900 г. е назначен от П. Христов за войвода в Костурско. С четата си извършва убийството на Нуредин бей. По-късно е войвода в Ресенско и Преспанско.

Лит.:М. Николов, пос. съч., с. 70-73, 77, 79; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 137; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 21, л. 827; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 69, л. 180

ПЕТРОВ, Георги (неизв. – неизв.) – касиер на Цариградския РК. Учител по математика в българската семинария в Цариград и член на РК през 1901-1902 г.

Лит.:в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10^{a}, л. 30

ПЕТРОВ, Георги /Г. П. Николов/ (1862, с. Белица, Разложко – 1914, София) – касиер на ВМОК. С основно образование. През 1875 г. заминава на гурбет в Румъния. През Руско-турската война (1877-1878) е опълченец в 4 рота, 2 дружина и участвува в боевете при Стара Загора,

Отляво надясно: седнали – Т. Давидов, Б. Сарафов, Георги Петров; прави – Вл. Ковачев, Георги Минков

Шипка и Шейново. Доброволец е в Сръбско-българската война. Работи като чиновник в БНБ. От 1899 г. до 1901 г. е касиер на ВМОК.
Лит.:в. Реформи, 1901, бр. 12; в. Илинден, 1925, бр. 49; в. Вести, Македония, 1990, бр. 2, с. 15

ПЕТРОВ, Гьорче /Г. П. Николов/ (2 IV 1865, с. Варош, Прилепско – 28 VI 1921, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва гимназия в Пловдив (1885). Участвува в съединението на Княжество България и Източна Румелия. Учителствува в Щип, Битоля, Солун и др. От март 1895 г. е член на ЦК. През 1897 г. е назначен за ЗП на ЦК на ВМОРО в София. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и действува в Прилепско. След края на въстанието остава в Македония и присъствува на Прилепския конгрес (май 1904 г.). Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През Балканската война е доброволец в МООП. По време на Първата световна

Гьорче Петров със съпругата си Йорданка

война е председател на Битолската окръжна постоянна комисия, а по-късно е кмет на гр. Драма. Автор е на книгите: „Материали по изучаването на Македония“, „Македонското освободително дело на българска почва“, „Градските организации“ и др.
Лит.:в. Автономия, 1898, бр. 41; в. Вечерна поща, 1905, бр. 1404; в. Автономна Македония, 1921, с. 30; в. Македония, 1921, бр. 154, 155; сп. Македонски вести, 1935, бр. 3, с. 1; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 4; ИИВИ, 1995, т. 57, с. 181-236; Борбите в Македония и .. ., с. 857; В. Божинов, пос. съч., с. 380; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 306, 307; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 344; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Ев. Спространов, пос. съч., с. 455; Енц. България, 1986, т. 5, с. 193; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 583; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 410; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXV, т. II, с. XXXIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 52; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469, т. II, с. 587; Горче Петров. Спомени. Кореспонденциа, Скопје, 1984; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 18, л. 210

ПЕТРОВ, Гюрчин /Г. П. Велянов/ (IV 1875, с. Слатино, Охридско – 1 XI 1909, с. Слатино, Охридско) – охридски районен войвода. На 18 години става хайдутин. От 1901 г. е член на ВМОРО, а от 1902 г. е нелегален. Отначало е четник при Д. Димитров, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на ботунската чета. След въстанието се легализира. От 1904 г. е отново четник при Д. Груев, Хр. Узунов и П. Чаулев. През 1907 г. е назначен за районен войвода на Дебърцата, на който пост остава до Хуриета. Загива при нещастен случай.
Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 13; в. Вечерна поща, 1909, бр. 2935, 2936; в. Дебърски глас, 1909, бр. 33; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; Освободителното движение в..., т. I, с. XVII; 50 години от .. ., с. 80, 81

ПЕТРОВ, поп Димитър вж. Грозданов, поп Димитър Петров

ПЕТРОВ, Димитър (неизв. – неизв.) – тиквешки войвода. През 1915 г. с чета от 7 души действува в Тиквешко.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 405, а. е. 1, л. 23

ПЕТРОВ, Илия (неизв., с. Любанци, Скопско – неизв.) – скопски войвода. През 1924 г. е войвода в Скопска Черна гора
Лит.:ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 34

ПЕТРОВ, Наум вж. Наум Буфчето

ПЕТРОВ, Наум (1869, с. Песочница, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Завършва българската гимназия в Солун (1890). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Нередския център.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 14; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 110; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63

ПЕТРОВ, Никола (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. Учител. Член на РК в Цариград и е делегат на солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.). По-късно е учител в Кукуш и член на околийския комитет на ВМОРО (1905). През 1907 г. е арестуван, осъден и хвърлен в солунския затвор „Беяз куле“. Освободен е през Хуриета.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 6; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVI; Т. Влахов, пос. съч., с. 216, 218, 222, 233; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198

ПЕТРОВ, Райко Лалов (4 VII 1876, Малко Търново – 20 IV 1933, Малко Търново) – председател на Малкотърновския Ок. РК. Завършва IV кл. в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1893) и учителствува в родния си град. Отначало е секретар, а по-късно е избран за ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново. През февруари 1903 г. е арестуван и осъден на 15 години. Лежи в затвора в Цариград, откъдето е амнистиран през октомври 1904 год.
Лит.:Енц. България, 1986, т. 5, с. 201; Ив. Орманджиев, Георги Кондолов и .. ., с. 47, 63, 64; Ив. Орманджиев, Революционното движение .. ., с. 31-48; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 408-414; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 411

ПЕТРОВ, Спиро (неизв., Прилеп – 4 IX 1903, вр. „Куклите“, над с. Пирин, Мелнишко) – мелнишки войвода. Търговец, Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Четник при Я. Сандански и участвува в аферата „мис Стоун“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода в Мелнишко. Загива в сражение с турска войска заедно с още 12 четника.
Лит.:Бюлетин на в. Автономия, 1903, бр. 58; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 4, с. 14, 15; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 343; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 87

ПЕТРОВ, Спиро (неизв. – неизв.) – преспански войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Преспанско.
Лит.:Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 252.

ПЕТРОВ, Стефан (1873, Скопие – 1 III 1926, София) – председател на Скопския ОРК. Хотелиер и търговец. Завършва III кл. в българското педагогическо училище в Скопие. Член на ВМОРО от 1896 г. Градски ръководител и член на окръжния комитет на ВМОРО (1896-1912), а през 1905 г. е негов председател. За революционната си дейност е осъден от турските власти на 7 години затвор.
Лит.:в. Независима Македония, 1926, бр. 150; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 786, пак там, а. е. 28, л. 543; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 30, пак там, а. е. 34, л. 268

ПЕТРОВ /Пенев/, Стефан (1873, Русе – неизв.) – преспански войвода. Служи като младши подофицер в 5 Дунавски полк. През 1902 г. пристига заедно с П. Йовчев в Битоля. В началото на април с. г. е арестуван от турците и лежи в Битолския затвор. През 1903 г. е освободен и отива четник при Г. Сугарев, а по-късно при Сл. Арсов. По време на Илинденско-Преобра-

женското въстание е войвода на четите от с. Брайчино и с. Щърбово, Преспанско.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 8, с. 13; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 300

ПЕТРОВ, Стоян /Ст. П. Топузов/ (1874, Малко Търново – 28 V 1914, София) – бунархисарски войвода. Учител и книжар. Учи във Варненската гимназия. През 1897 г. участвува в първата революционна чета в Странджа. Заловен от турските власти е осъден на 5 г. затвор. Освободен през есента на 1902 г. той влиза в четата на М. Герджиков. Присъствува на конгреса в мест. „Петрова нива“, където е определен за войвода на II Революционен Велишки участък. През Балканската война е войвода на чета в отряда на М. Герджиков.
Лит.:в. Воля, 1914, бр. 399; Енц. България, 1986, т. 5, с. 202; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 5-7; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 411; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 333; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 49-84

ПЕТРОВ, Стою (неизв., Свиленград – неизв.) – касиер на Свиленградския Ок. РК. Баща на Г. и П. Стоеви. Мелничар. Член на първия околийски комитет на ВМОРО в Свиленград (1896), а по-късно е и негов касиер (1897-1902).
Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 250, 252, 253; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Н. Спиров, пос. съч., с. 74

ПЕТРОВ, Тодор Златев (2 IV 1900, Хасково – неизв.) – радовишки войвода. С полувисше образование. През 1922 г. е секретар на Г. Вындев. От края на 1923 г. до януари 1924 г. е околийски войвода в Радовишко.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 420

ПЕТРОВ, Христо (5 XII 1880, с. Трап, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Земеделец. Без образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Поешово, Битолско. След въстанието е четник при Йон Пашата.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 328

ПЕТРОВ, Цветан (25 III 1878, с. Голямо Илино, Битолско – неизв.) – битолски районен войвода. Завършва II клас. Член на ВМОРО от 1903 г. Куриер. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание и е районен войвода от 1903 г. до 1905 г. От 1905 г. до 1907 г. е в София. Завръща се в района си през есента на 1907 г. и е отново битолски войвода до март 1908 г.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 286, 287

ПЕТРОВ, Янаки (неизв. – неизв.) – поречки р. н. На Смилевския конгрес е избран за р. н. на Поречето.
Лит.:Бюлетин на в. „Автономия“, 1903, бр. 4; Борбите в Македония и .. ., с. 427; Г. Попхристов, пос. съч., с. 53; Дневници и спомени .. ., с. 22

ПЕТРУШЕВ, Георги (неизв., с. Войници, Велешко – неизв.) – велешки войвода.
Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 544, с. 4

ПЕТЪР ГЕРМАНЧЕТО вж. Христов, Петър

ПЕТЪР ОБЛАКОВЧЕТО, вж. Павлов, Петър

ПЕТЪР ПАШАТА вж. Костов, Петър

ПЕТЪР ПОЛОЖАНЕЦ (неизв. – неизв.) – прилепски войвода. Четник при Н. П. Русински. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 20 души в Мариово.
Лит.:Никола Петров Русински. Спомени, с. 294, 296

ПЕТЪР ШЕСТЕВСКИ вж. Малков, Петър

ПЕЦАНОВ, Велко (неизв., Крушово – неизв., София) – член на Крушовския Ок. РК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник в отряда на М. Христов и е ранен в сражението при мест.“Кале“ край Крушово. През 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Крушово.
Лит.: Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 46; Историја на Крушево и .. ., с. 262

ПЕЦО (неизв. – 6 V 1906, с. Лисолай, Битолско) – битолски полски войвода. Четник при Димко Могилчето, а по-късно войвода. Обграден от турска войска, загива с 10 свои четника след близо шестчасово сражение.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 849; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 27, с. 423; Ал. Сониксен, пос. съч., с. 89, 90

ПЕЦО СУХОДОЛЧЕТО (неизв., с. Суходол, Битолско – неизв.) – битолски войвода. През 1905 г. е четник при Йон Пашата и участвува в убийството на Шефкия. По-късно е войвода в Битолско.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 9; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 46

ПЕЧЕНКОВ, Ефтим (неизв., с. Перово, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Перово.
Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12

ПЕЧУРКОВ, Насте Димков (неизв., с. Орланци, Кичевско – неизв.) – член на Кичевския Ок. РК. Като ръководител на милицията в родното си село, организира отбраната на района си от нападенията на четите на сръбската пропаганда. През 1905 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Кичево.
Лит.:Т. Николов, пос. съч., с. 393

ПЕШКОВ, Георги Спиров (1872, Прилеп – VI 1913, с. Лахна, Солунско) – поречки р. н. Брат на Н. Пешков. Търговец. Завършва българската гимназия в Битоля. От 1895 г. до 1901 г. е член на околийския, а от 1901 г. – на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля. В края на 1901 г. е арестуван осъден на 101 г. и лежи в Битолския затвор. Амнистиран е през март 1903 г. След излизането си от затвора отива четник при Н. Русински. Присъствува като делегат на Смилевския конгрес, на който е определен за р. н. на Поречето. След въстанието остава нелегален и присъствува на Прилепския конгрес (1904). Загива като войник по време на Междусъюзническата война.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Илинден, 1923, бр. 4; в. Илинденски лист, 1943; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 1, с. 8, пак там, 1940, бр. 5, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 857; Г. Попхристов, пос. съч., с. 24, 37, 38, 46, 49, 53, 87; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVI, т. II, с. XXXIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 469, т. II, с. 587; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ПЕШКОВ, Никола Спиров (1881, Прилеп – 14 VIII 1903, с. Вепърчани, Прилепско) – прилепски войвода. Брат на Г. Пешков. Търговец. Учи в българската гимназия в Битоля. По поръчение на ЦК открива канал за доставяне на оръжие от Сърбия. През 1903 г. е войвода в Прилепско. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с още 20 четника.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 5, с. 6; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 236, 241; Св. Тошев, По кървав .. ., с. 137, 140, 146, 147, 149, 150; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 320; Гласник .. ., 1970, бр. 2-3, с. 170; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ПЕШО ПАШАТА вж. Радев, Пешо

ПИПЕРКОВ, Тома (неизв. – 24 VIII 1928, Бургас) – член на Лозенградския Ок. РК. През 1901 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград.
Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 202; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 22, л. 11

ПИРЧЕВ, Славейко /Славчо/ Гигов (8 I 1886, Брезник – 21 I 1973, София) – битолски полски войвода. С прогимназиално образование. От 1906 г. е четник при Ал. Стефанов и Ив. Наумов (Алябака). Участвува в сражението при мест. „Ножот“(1907). От януари 1908 г. е войвода в Битолско. По време на Балканската война е войвода на чета № 20 и действува в Битолско. През Първата световна война е взводен командир от 5 пех. Македонски полк.
Лит.:ИДА, 1985, бр. 50, с. 327-335; сп. Ил.

Славейко Пирчев (вляво)

полк. Иван Пожарлиев

Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIV; Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11, 574, 590, 601, 610, 616, 628, 636, 637; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 28

ПЛАВЕВ, Лазар Костов (неизв., Велес – неизв.) – велешки районен войвода. Войвода във Велешко (1904) и действува по лявата страна на р. Вардар. През 1907 г. е в Аржентина, където устройва Македоно-одрински дружества сред българските емигранти.

Лит.:в. Ден, 1907, бр. 1165; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 9, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXIV; Гласник.. ., 1963, бр. 2, с. 244; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 110, 128, 132

ПОГОНЧЕВ, Петър Вангелов (1875, с. Загоричане, Костурско – 9 VII 1908, с. Горничево, Леринско) – костурски селски войвода. Завършва в София IV кл. и служи в българската армия. През 1900 г. се завръща в Загоричане. От зимата на 1902 г. е нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. Участвува в превземането на Невеска и Клисура. През 1904 г. е арестуван и осъден на 3 год. затвор. Освободен през пролетта на 1907 г. той отново е войвода на чета. Загива в околностите на с. Горничево в сражение с гръцки андарти.

Лит.:в. Време, 1908, бр. 191; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; Освободителното движение в ..., т. I, с. XXXVI; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. I, с. 470; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 58

ПОЖАРЛИЕВ, Иван Петров, полковник (14 IX 1868, Енидже Вардар – 16 VIII 1943, София) – войвода. Брат на Т. Пожарлиев. Завършва българската гимназия в Солун (1891) и Военно училище в София (1895). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като военен ръководител на четата на М. Караманов. През 1896 г. заедно с кап. Ст. Гаруфалов са с чета в Одринско. По време на Балканската война е командир на 2 Скопска дружина от МООП. През Първата световна война е дружинен командир в 63 пех. Македонски полк.

Лит.:в. Български доброволец, 1935, бр. 9; в. Зора, 1943, бр. 7244, 7273; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 91; Офицерският корпус в .. ., т. V, с. 91; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 52; Преображенско въстание, с. 158; Списък на генералите .. ., 1900, с. 294; Тракийски сборник, кн. 4, с. 150; НБКМ-БИА, ф. 23, а. е. 3, л. 1-7

ПОЖАРЛИЕВ, Тома Петров (1 V 1878, Енидже Вардар – 5 XII 1938, София) – войвода. Брат на Ив. Пожарлиев. Завършва VI кл. в българската гимназия в Солун. Член на ВМОРО от 1895 г. Учител в с. Бистрица, Горноджумайско. През 1896 г. е арестуван и интериран в родния си град. Подгонен от турските власти бяга в Княжество България (1898). През 1902 г. е войвода във Воденско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Кратовско и участвува заедно с войводите Н. Дечев, Гр. Манасиев и Ив. Топчев в сражението при с. Луково, Кратовско. През периода 1904-1906 г. е войвода в Смолянско и Беломорска Тракия.

Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 3; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 9; Н. Хайтов, пос. съч., с. 155, 267-269, 305-307; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 459

ПОП ГЕОРГИ КЬОСЕТО /поп Г. Попангелов/ (неизв., с. Слатино, Охридско – IX 1913, Охрид) – селски охридски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на слатинската чета. След въстанието е арестуван и лежи в Битолския затвор. През януари 1904 г. е амнистиран. В началото на 1908 г. е отново арестуван и осъден на 10 години затвор. Освободен е през Хуриета. Участвува в Българо-албанското въстание срещу сръбските окупационни власти. След разгрома на въстанието е заловен и разстрелян от сърбите.

Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 922; в. Илинден, 1908, бр. 21; в. Ден, 1909-1910, бр. 2129; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 12, пак там, 1941, бр. 2, с. 4; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 30; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 312

ПОП ГЕРМАН (неизв., с. Черешница, Костурско – неизв., Костур) – костурски селски войвода. По време на Илинденско Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. След потушаването на въстанието е заловен и лежи в затвора. През януари 1904 г. е амнистиран. По-късно е отровен от гърците в Костур.

Лит.:в. Църковен вестник, 1900, бр. 3; в. Вечерна поща, 1904, бр. 922; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 12; Македонски алманах, 1940, с. 50

Тома Пожарлиев с четата си

ПОП ДИМЕ, (неизв., с. Църно Буки, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от родното си село.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 281
ПОП ДИМИТЪР /поп Д. Екатерински/ (неизв., с. Горна Рибница, Петричко – неизв.) – петрички селски войвода. По време на Горноджумайското въстание е войвода на четата от родното си село.
Лит.:ВИС, 1984, бр. 3, с. 175, 176; НБКМ, ф. 326, а. е. 4, л. 126.
ПОП ИВАН /поп Ив. Велков/ (1854, с. Долене, Петричко – 16 VIII 1940, неизв.) – петрички селски войвода. Ръкоположен за свещеник през 1893 г. По време на Горноджумайското въстание е войвода на четата от родното си село.
Лит.:в. Пастирско дело, 1940, бр. 31; ВИС, 1984, бр. 3, с. 171; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 126
ПОП ИЛИЯ (неизв., с. Сенокос, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски селски войвода. По време на Горноджумайското въстание е войвода на чета и се сражава при с. Сърбиново, Горноджумайско (23 септември 1902 г.).
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91
ПОП КУЗМАН /поп К. Попдимитров/ (неизв., с. Бабино, Битолско – 26 VII 1906, с. Сопотница, Битолско) – демирхисарски р. н. На Смилевския конгрес е избран за р. н. на Битолски Демирхисар. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Убит е от турци близо до с. Сопотница.
Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 909; в. Революционен лист, 1906, бр. 3, с. 8; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 7, с. 104; ИИИ, т. XXV, с. 300; Дневници и спомени..., с. 22; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 294
ПОП НАЙДЕН вж. Златков, поп Найден
ПОП НАЙДО /поп Н. Ставрев/ (неизв., с. Цапари, Битолско – 1 VII 1903, с. Цапари, Битолско) – битолски селски войвода. Ръкоположен за свещеник през 1899 г. Касиер на селския РК, а в навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е определен за войвода на селската чета. Загива в сражение с турска войска в околностите на с. Цапари.
Лит.:сп. Културно единство, 1908, бр. 8, с. 30-34; Македонски алманах, 1940, с. 371; Освободителното движение в..., т. II, с. XXXIV
ПОП ПЕНЗО (неизв., с. Павлешенци, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. На 4 март 1905 г. начело на селската чета напада в гръб турската войска, обградила четата на Иван Алябака край с. Павлешенци и я спасява.
Лит.:в. 20 юли, бр. 15; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 121
ПОП ФИЛИП /поп Ф. Търповски/ (неизв., с. Дъмбени, Костурско – неизв.) – член на Костурския Ок. РК. Ръкоположен за свещеник през 1884 г. Член на ВМОРО от 1895 г. През есента на 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Костур. През юли 1901 г. е арестуван във връзка с „Иванчовата афера" и е осъден на 7 години. Лежи в Корчанския затвор, откъдето е освободен през февруари 1903 г.
Лит.:М. Николов, пос. съч., с. 56, 84, 159; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 17; ЦИАИ, ф. 1, оп. 1, а. е. 20, л. 67
ПОПАДАМОВ, Тодор Николов (13 II 1883, Прилеп – 22 IX 1960, София) – член на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие. Учителствува в с. Негован, Солунско, Прилеп и др. Като учител в Прилеп е член на околийския комитет на ВМОРО (1905). По време на обезоръжителната акция на младотурците през 1910 г. е арестуван и изтезаван. През Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 749-756; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 132, 245, 248; ИИИ, т. XXV, с. 247; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 1-65; Гласник .. ., 1957, бр. 2, с. 207
ПОПАДИЙСКИ, Илия (VI 1861, с. Попадия, Леринско – неизв.) – леринski войвода. Завършва II отделение. Член на ВМОРО от 1895 г. Четник, а от 1904 г. е войвода. През октомври 1906 г. заедно с войвода Н. Бъндев разгромяват една андартска чета в с. Сетино, Леринско.
Лит.:Хр. Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 222; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 249, 254, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 98, 99, 203; пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 132
ПОПАНАСТАСОВ, протоирей Ананий (13 III 1871, с. Кокошине, Кумановско – 31 X 1941, Куманово) – член на Кумановския Ок. РК. През 1893 г. е ръкоположен за свещеник. Служи в Куманово (1894-1913, 1916-1918), Нови Пазар (1913-1915) и гара Криводол, Врачанско (1921-1938). Член на околийския комитет на ВМОРО в Куманово. За революционната си дейност лежи 3 години в Скопския затвор „Куршумли хан". Синът му Васил Попананиев е убит през 1924 г. като четник в Кратовско.
лит.:в. Пастирско дело, 1941, бр. 38, с. 2
ПОПАНГЕЛОВ, поп Васил (1861, с. Лешани, Охридско – 14 IX 1903, мест. „Сърпница", с. Лешани, Охридско) – охридски селски войвода. Игумен е на манастира „Всях Светих" в Долна Дебърца, Охридско. Член на ВМОРО от 1897 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на лешанската чета. Загива в сражение с турска войска в гората край родното си село.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 1, с. 14; Дневници и спомени .. ., с. 99, 133; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII
ПОПАНГЕЛОВ, Димитър (неизв., с. Зарово, Солунско – неизв.) – член на Солунския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1896). Учителствува в с. Зарово, Солунско, Солун и др. През 1905 г. на конгреса на Солунския революционен окръг е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО.
Лит.:А. Попстоилов, Село Зарово, Солунско, с. 46, 50; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94, 187; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 11, с. 15
ПОПАНДОНОВ, Коце (неизв. – неизв.) – член на Радовишкия Ок. РК.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607
ПОПАНДРЕЕВ, Христо (XII 1869, с. Хаджи Бейлик, Серско – неизв.) – петрички войвода. С основно образование. Участвува в акцията на Македонския комитет през 1895 г. От 1897 г. до 1901 г. е войвода на чета в Петричко. Действува предимно с Д. Златков. През 1902 г. е войвода в Поройско заедно с Алексо Пороилията. По време на Горно-джумайското въстание е в отряда на ген. Ив. Цончев.
Лит.:АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2006, л. 58-62
ПОПАНДЕРЕЕВ, Христо (неизв. – неизв.) – костурски войвода. На 3 ноември 1902 г. води сражение с турска войска при с. Езерец, Костурско.
Лит. в. Реформи, 1902-1903, бр. 41
ПОПАНАСТАСОВ, Георги /Г. П. Гюрджилов/ (18 III 1881, с. Петково, Смолянско – 1953, с. Устово, Смолянско) – член на Смолянския Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1900). Учителствува в смолянските села Петково и Устово, Одрин, Гюмюрджина и др. По време на учителстването си в с. Устово е избран за член на околийския комитет на ВМОРО (1901). През 1905 г. е арестуван, но скоро е освободен поради липса на доказателства. След Балканската война е кмет на гр. Гюмюрджина.
Лит.:сп. Родопа, 1942, бр. 5, с. 5-8; Георги Попанастасов. 40 г. учител, общественик и народен деец; Г. Ташев, Село Петково, с. 316-319; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 97; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 99
ПОПАНТОВ, Йованче /Й. П. Попангелов/ (4 I 1882, с. Ваташа, Тиквешко – 28 VI 1906, с. Ваташа, Тиквешко) – тиквешки р. н. Брат на Т. и Хр. Попантови. Учител. Завършва прогимназия в Прилеп, а след това учи в българското педагогическо училище в Скопие. През април 1902 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор

Йованче Попантов

до март 1903 г. когато е освободен. През 1904 г. е учител в Кавадарци. През есента на с. г. става четник при Д. Даскалов. През следващата година се легализира и е учител в родното си село, като същевременно е ръководител на Тиквешкия район. Убит е от турци.

Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Независима Македония, 1924, бр. 66; в. Тиквеш, 1942, бр. 3; Кратки биографични бележки.. ., с. 10-12

ПОПАНТОВ, Тодор /Т. П. Попангелов/ (28 II 1875, с. Ваташа, Тиквешко – 29 XII 1954, Пловдив) – член на ЦК на ВМОРО. Брат на Й. и Хр. Попантови. Учител. Завършва българската гимназия в Солун

Тодор Попантов със съпругата си Поликсена Мосинова

(1895). Учителствува в Прилеп, Пехчево, Мелник, Скопие, Свиленград и др. Член е на Серския и Скопския ОРК, а на Рилския конгрес на ВМОРО (1905) е избран за член на ЦК. През 1910 г. заминава за Женева и следва индустриална химия, но при вестта за обявяването на Балканската война напуска университета и се записва доброволец в МООП. По време на Първата световна война е околийски управител на Тиквешка околия.

Лит.:в. Пиринско дело, 1986, бр. 240; Борбите в Македония и .. ., с. 585; Ев. Спространов, пос. съч., с. 456; Т. Попантов, Спомени (ръкопис); Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 588; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 518

ПОПАНТОВ, Христо /Хр. П. Попангелов/ (16 IV 1879, с. Ваташа, Тиквешко – 31 I 1964, София) – председател на Тиквешкия Ок. РК. Брат на Й. и Т. Попантови. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1899) и учителствува в Кавадарци. Член, а по-късно

Христо Попантов

е избран за ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Квадарци. В края на 1904 г. е подгонен от турските власти и бяга в София. Осъден е задочно на 7 години затвор. През 1907 г. завършва право в Швейцария. Завръща се в Турция и работи като съдия в Шкодра (1910). След войните за национално обединение е адвокат в София.

Лит.:Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Хр. Попантов, Спомени (ръкопис)

ПОПАНТОВ, Псалтир (неизв., Куманово – 6 X 1905, Лесковац, Сърбия) – секретар на Кумановския Ок. РК. Учител в Куманово и член на околийския комитет на ВМОРО. През есента на 1905 г. е изпратен от ръководството на РК със специална мисия в София. На път за Княжество България той е арестуван от сръбската полиция, жестоко изтезаван и убит.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 8; в. Родина, 1916, бр. 163; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 588

ПОПАПОСТОЛОВ, протоиерей Константин (1868, Крива Паланка – 2 VII 1940, София) – член на Кривопаланечкия Ок. РК. Ръкоположен за свещеник през 1890 г. Член е на първия РК в Крива Паланка основан през февруари 1896 г. Във връзка с Винишката афера (1897) е арестуван, изтезаван и лежи в Скопския затвор „Куршумли хан". След излизането си от затвора бяга в Княжество България. Служи като енорийски свещеник във Враца и София. Дългогодишен председател е на Паланечкото благотворително братство „Осогово". През 1913-1918 г. е председател на държавната комисия по прехраната и настаняването на бежанците в София.

Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 45, пак там, 1925, бр. 101; в. Македония, 1930, бр. 1024, 1025; в. Зора, 1940, бр. 6315; К. В. Груев, пос. съч., с. 36, 41, 43, 44

ПОПАРСОВ, Петър (13 VIII 1868, с. Богомила, Велешко – 1 I 1941, Костенец) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва славянска филология и литература в СУ"Кл. Охридски" (1892). Учителствува в Солун, Велес, Прилеп и др. Той е един от основателите на ВМОРО (1893), член на нейния пръв ЦК и автор на първия й устав. Във връзка с Винишката афера (1897) е арестуван, осъден на 101 г. и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през август 1902 г. На Рилския конгрес на ВМОРО (1905) г. е избран за член на ЗП. Автор е на брошурата „Стамболовщината в Македония и нейните представители".

Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 26; в. Реформи, 1900-1901, бр. 47; в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Зора, 1941, бр. 6467; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 1, с. 6, пак там, 1943, бр. 2, с. 13, 14; сп. Славяни, 1966, бр. 3, с. 34; Алманах на завършилите..., т. I, с. 11; Борбите в Македония и..., с. 858; Гоце Делчев. Спомени..., с. 409; Е. Спространов, пос. съч., с. 456; Енц. България, 1986, т. 5, с. 337; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 411; Освободителното движение..., т. I, с. XXXVII, т. II, с. XXXV; Т. Петров, Ц. Билярски, пос. съч., с. 245-250; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 470, т. II, с. 588; П. Стоянов, Петър п. Арсов, Скопје;

ПОПАТАНАСОВ, Константин, капитан (1 IX 1893, с. Елешница, Разложко – 27 XII 1973, София) – радовишки войвода. Завършва прогимназия в Разлог и учи до III кл. в българското педагогическо училище в Сер. През Балканската война е доброволец в 70 пех. полк. След края на войната постъпва във военното училище в София. Завършва го през 1916 г. По време на Първата световна война служи от-

Константин Попатанасов (вдясно)

начало в 64 пех. Македонски полк, а покъсно завършва курс за пилот-наблюдател. От 1925 г. до май 1928 г. е секретар на ген. Ал. Протогеров и е войвода на ревизионната чета в Радовишко и Малешевско. От 1928 г. до 1939 г. служи в българската легация във Вашингтон. След 9 IX 1944 г. е временен командир на Първи противовъздушен полк в София.

Лит.:в. Антени, 1988, бр. 32, с. 15; Списък на офицерите от .. . 1918, с. 224

ПОПАХТАРОВ, Андон (XI 1878, с. Могила, Битолско – неизв.) – член на Битолския Ок. РК. Земеделец. Завършва IV кл. Член на ВМОРО от 1893 г. Селски ръководител и центрови началник до 1912 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Мише Димев – Кьосето. След въстанието е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Битоля. За революционната си дейност е арестуван многократно от турците.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 7

ПОПАЯНОВ, Георги Попстойчев (2 IX 1881, с. Дерекьой, Лозенградско – 24 II 1951, Бургас) – секретар на Малкотърновския Ок. РК. Учител. Завършва история и география в СУ"Кл. Охридски" (1910). Учителствува в Малко Търново, Солун, Одрин и др. През 1902 г. е избран за секретар на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново. По време на Илинденско-Преображенското въстание е началник на революционния пункт в с. Алан кайряк, Бургаско. Автор е на книгите „Малко Търново и неговата покрайнина", „Странджа – Етнографски, географски и исторически проучвания" и др.

Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 56; Ив. Орманджиев, Георги Кондолов и .. ., с. 45, 47; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 266; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 411; П. Чолов, пос. съч ., с. 37; ОДА Бургас, ф. 803к

ПОПВАСИЛЕВ, Ангел /А. П. Тупарев/ (1885, с. Лешани, Охридско – 30 IX 1924, София) – охридски околийски войвода. Учител в Охридско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а през 1905-1906 г. е четник при Йон Пашата. През 1911 г. организира атентат срещу турския конак в Охрид. През 1920 – 1922 г. е нелегален организатор в Охридско, Битолско и Кичевско. Като войвода на чета води редица сражения със сръбски войски.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 45; в. Зора, 1924, бр. 1589; в. Правда, 1924, бр. 588; Бл. Видов, Спомени (ръкопис), т. III, с. 81, 82; Ев. Янкулов, пос. съч., с. 160, 197; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 273; Общ годишник на България. Летопис за 1924 г. (второ полугодие), с. 2

ПОПВАСИЛЕВ, Христо /Хр. П. Ризов/ (23 III 1874, с. Берово, Малешевско – неизв.) – председател на Струмишкия ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895). Учител е в Струмица, Сер и др. През 1899 г. е председател на окръжния комитет на ВМОРО в Струмица. По време на Балканската война е доброволец в 3 рота, 5 Одринска дружина на МООП, а през Първата световна война служи в 59 пех. Македонски полк, 11 Македонска дивизия.

Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 112; Г. Трайчев, Спомени от моето .. ., с. 30; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 211; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 28[а], л. 97

ПОПВАЧЕВ, Васил (1879, с. Екши су, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. През март 1902 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Екши су.

Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 30; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 14; 50 години от Илинденското .. ., с. 65

ПОПГЕОРГИЕВ, Веселин (неизв., Крива Паланка – неизв.) – член на Кривопаланечкия Ок. РК. Брат на п. Д. Икономов. Ханджия. Член е на първия РК в Крива Паланка основан през февруари 1896 г.

Лит.:Македония. Сборник от .. ., с. 604; К. В. Груев, пос. съч., с. 36, 39, 40

ПОПГЕОРГИЕВ, Димитър (неизв. – VI 1904, Щипско) – щипски войвода. През 1904 г. е войвода в Щипско. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 70, л. 100

ПОПГЕОРГИЕВ, Стефан (Ст. Попов) (1850, Кочани – неизв.) – паланечки войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като войвода на 70 членна чета в Кривопаланечко. През 1902 г. е войвода в Кочанско.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 729, пак там, а. е. 51, л. 3, пак там, а. е. 52, л. 104, пак там, а. е. 186, л. 65, 72

ПОПГЕРАСИМОВ, Стефан (неизв., с. Нивичани, Кочанско – неизв.) – кочански селски войвода. От 1920 г. е войвода на селската чета в родното си село. През 1922 г. е арестуван, осъден на 10 год. затвор и лежи до 1932 г.

Лит.:Veritas, пос. съч., с. CVIII; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 44

ПОПДАНАИЛОВ, Кузман (неизв., Велес – неизв.) – председател на Тиквешкия Ок. РК. През 1904-1906 г. е учител в Кавадарци и същевременно е ръководител на околийския комитет на ВМОРО. През пролетта на 1906 г. е арестуван и осъден на вечен затвор.

Лит.:ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 275

ПОПДИНОВ, Кузо /Кузо Блацки/ (1875, с. Българска Блаца, Костурско – 18 XI 1907, с. Черешница, Костурско) – костурски районен войвода. Дядо му Василий е бил гръцки владика на Смирна. Кузо Попдинов завършва гръцка гимназия (1899) и е учител в родното си село. Във връзка с „Иванчовата афера" (1901) е арестуван и осъден на 101 г. Лежи в Корчанския затвор. Амнистиран е през 1903 г. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета и ръководител на Блацкия център. След края на въстанието заминава през Гърция за Варна. В края на 1905 г. пристига с чета в Костурско. Води ожесточени сражения с гръцките андарти. Предаден, за да не бъде заловен се самоубива.

Лит. в. Вечерна поща, 1908, бр. 2291; в. Илинден, 1924, бр. 5; в. Македонска трибуна, 1932, бр. 302; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 12; Борбите в Македония и .. ., с. 585; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 303; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 82, л. 101, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 212-220

ПОПЕВ, Григор Стефанов (1869, Прилеп – 2 II 1938, София) – член на ЦК на ВМОРО. Търговец. Завършва III кл. в българската гимназия в Солун. През 1892-1896 г. е търговец в Битоля, а след това в Солун. Член е на Битолския ОРК, а от края на 1896 г. е избран за касиер на ЦК, на който пост остава до 1901 г.

Лит.:в. Зора, 1938, бр. 5582; ИИБИ, т. 6, с. 497-506; Освободителното движение в.. ., т. I, с. XXXVII, т. II, с. XXXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 41

ПОПЕВ, Михаил (неизв., Прилеп – неизв.) – член на Прилепския Ок. РК. През есента на 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп.

Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 250, 257; Сто години .. ., с. 119, 120

Никола Попиванов

ПОПЕВТИМОВ, Иван /Ив. П. Константинов/ (26 XII 1882, Радовиш – неизв.) – зап. член на ЦК на ВМРО. Учител. Учителствува в Радовиш, Щип и др. Член на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш. През Междусъюзническата война е доброволец в 9 Велешка дружина на МООП. По време на Първата световна война е околийски началник в Щип. На VII конгрес на ВМРО (1928) е избран за запасен член на ЦК.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; Ив. Михайлов, Спомени, т. I, с. 157, т. II, с. 819, т. III, с. 1022; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 8, а. е. 27, л. 89, пак там, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 26

ПОПЗИСОВ, Яни (неизв., с. Осичени, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. През 1905 г. е войвода на селската чета в родното си село.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 5, с. 9; А. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 81; Борбите в Македония и .. ., с. 625

ПОПИВАНОВ, Ангелуш (неизв., Гевгели – неизв.) – председател на Гевгелийския Ок. РК. Учител в Гевгели. Член на околийския комитет на ВМОРО, а от юли до септември 1903 г. е ръководител на Гевгелийската революционна околия. След това е учител в с. Сехово, Гевгелийско и др.
Лит.:ВИС, 1893, бр. 3, с. 198-200

ПОПИВАНОВ, Йордан Николов (1884, с. Варош, Прилепско – 4 VI 1917, с. Варош, Прилепско) – секретар на Прилепския Ок. РК. Учител. Учителствува в Прилеп, Солун, Сер и др. През 1910-1911 г. е директор на българската девическа гимназия в Солун. Като учител в Прилеп е и секретар на околийския комитет на ВМОРО (1907).
Лит.:в. Народни права, 1917, бр. 132; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 152; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 133, 248; Сто години ново .. ., с. 148; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 333

ПОПИВАНОВ, Никола /Н. П. Попгеоргиев/ (29 IV 1880, с. Долно Драглище, Разложко – 13 XI 1918, с. Ракитово, Пазарджишко) – разложки селски войвода. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1897). Учителствува в родното си село, Банско Разлог и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Д. Драглище и участвува в сражението при с. Белица, Разложко (18 IX 1903 г.). След въстанието се преселва в с. Ракитово, Пазарджишко, където учителствува до смъртта си.
Лит.:Д. Чолаков, Неизбледняващи образи, с. 149-154; Отчет на Кюстендилското държавно училище през 1896/97 г., с. 120

ПОПИВАНОВ, Христо (неизв., с. Крушово, Демирхисарско – неизв.) – член на Демирхисарския Ок. РК. През 1902 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието се легализира и отново е член на РК.
Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 36, 42, 47; Ил. Бижев, Спомени (ръкопис), с. 52, 65

ПОПИЛИЕВ, Димитър (16 I 1878, Струмица – неизв.) – член на ООРК. Учител. завършва българската гимназия в Солун (1897) и славянска филология и литература в СУ „Кл. Охридски“ (1903). През 1906-1907 г. е учител в Одрин и член на окръжния комитет на ВМОРО.
Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 34; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 115; Д-р Петър Берон и .. ., с. 122; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 36[а], с. 93, 95

ПОПЙОРДАНОВ, Миле /Милан Попйорданов Органджиев/ (1877, Велес – IX 1901, Велес) – поройски войвода. Брат е на Йордан Попйорданов (Орцето), ръководител на солунския кръжок на „гемиджиите“. Учител. Учи в българската гимназия в Битоля и в Цариградската семинария. Учителствува в с. Чичево, Велешко, с. Дедино, Радовишко и др. През 1900 г. е секретар, а по-късно войвода на чета в Поройско. В началото на март 1901 г. пристига в София при брат си. През септември с. г. се завръща във Велес. Подгонен от турските власти минава в нелегалност. Попада в засада и след кратка престрелка с турски патраул се самоубива.
Лит.:в. Автономия, 1901, бр. 2; в. Народни права, 1902, бр. 34; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 94; Енц. България, 1986, т. 5, с. 343; Н. Зографов, Строежа на .. ., с. 70; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXV; П. Манджуков, Предвестници на .. ., с. 519, 520, 591, 592, 613, 617, 619

ПОПКИРОВ, Ангел (1 VII 1881, с. Малък Дервент, Софлийско – неизв.) – софлийски р. н. Учител. Учи в Одринската българска гимназия „Д-р Петър Берон“. Като учител в с. Горно Суванлий, Ивайловградско (1902-1904) е и р. н. на Софлийската революционна околия. През октомври 1904 г. подгонен от турските власти бяга в Княжество България и е осъден задочно на смърт. Участвува в редактирането на в. „Одрински глас“ (1908). След 1912 г. е кмет на гр. Софлу.
Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 1875; в. Тракийска дума, 1950, бр. 1; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 284, 286; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 60-111, пак там, а. е. 16, л. 428

ПОПКОНСТАНТИНОВ, Симеон /С. П. Иванов/ (25 II 1874, с. Годлево, Разложко – 23 VI 1962, Разлог) – секретар на Разложкия Ок. РК. Учител. Завършва Кюстендилското педагогическо училище (1895). Учителствува в Разлог, Банско, Радовиш и др. Участвува в аферата „мис Стоун“. От ноември 1902 г. е нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Добърско, Разложко. През 1905-1906 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Разлог. Подгонен от турските власти минава в нелегалност (юни 1907 г.) и е осъден задочно на 15 год. затвор.
Лит.:Бюлетин на в. Автономия, 1903, бр. 57; Л. Томов, пос. съч., с. 51; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 33

ПОПКОСТАДИНОВ, Йордан (неизв., Прилеп – неизв., Прилеп) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител и книжар.

Симеон Попконстантинов

Член на първия околийски комитет на ВМОРО в Прилеп (1895). Дългогодишен ръководител на терористичната група към комитета. По-късно е арестуван и лежи в Битолския затвор. Умира наскоро след излизането си от затвора.
Лит.:в. Илинден, 1921, бр. 8; Г. Попхристов, пос. съч., с. 10; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 224, 225, 229; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII; Сто години ново .. ., с. 143, 144

ПОПКОЦЕВ, Христо (5 I 1869, с. Ново село, Щипско – 30 IV 1933, Варна) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887) и славянска филология и литература в СУ"Кл. Охридски" (1892). Учителствува в Цариград, Скопие, Одрин, Щип, Солун и др. През март 1899 г. е арестуван и осъден на 4 год. затвор. Член е на ЦК през периода 1896-1897, 1903-1904 г. Присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.). По време на Балканската война е доброволец в МООП. През 1917-1918 г. е кмет на гр. Скопие. Автор е на книгата „Стари и нови писатели за българите в Македония", Варна, 1933.
Лит.:в. Дело, 1901, бр. 7; в. Време, 1929, бр. 2; в. Революционен лист, 1933, бр. 12; ИПр., 1982, бр. 6, с. 106; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 847; Илинден 1903-1921, Сборник в .. ., с. 41, пак там, 1903-1922, с. 44, пак там, 1903-1926, с. 115; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 285; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 517; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII, т. II, с. XXXV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464, т. II, с. 61; НБКМ-БИА, ф. 589

ПОПЛАЗАРОВ, Атанас (10 III 1867, с. Чеган, Воденско – неизв.) – воденски войвода. Земеделец. Завършва III кл. Член на ВМОРО от 1896 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода във Воденско. През Балканската война е доброволец в МООП.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 287

ПОПЛАЗАРОВ, Петруш (неизв., Радовиш – неизв.) – радовишки околийски войвода. За революционна дейност през май 1898 г. е арестуван. След излизането си от затвора отива в четата на В. Миков в Радовишко. По-късно придружава Г. Делчев при обиколката му из Петричко, а след това е изпратен за войвода в Радовишко с поръчение да организира каналите в околията.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; К. Ципушев, пос. съч., с. 17

ПОПМАНУШЕВ, Пандо (неизв. – неизв.) – петрички околийски войвода. На конгреса на Струмишкия революционен окръг (юни 1905 г.) е назначен за околийски войвода в Петричко, на който пост остава до настъпването на Хуриета.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935-1936, бр. 33, с. 2, бр. 37, с. 2, бр. 50, с. 1; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 243, 267

ПОПМИЛЕТИЕВ, поп Амвроси (неизв., с. Галичник, Реканско – 1 V 1909, с. Галичник, Реканско) – касиер на галичкия Ок. РК. През лятото на 1902 г. е избран за касиер на първия околийски комитет на ВМОРО в Галичник.
Лит.:в. Дебърски глас, 1909, бр. 7; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132, 136, 137, 141, 144; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ПОПМИХАЙЛОВ, Милан /М. П. Михайловски/ (1881, Кавадарци – 26 VII 1903, Пловдив) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва семинария в Цариград (1902) и е назначен за главен учител в Кавадарци. Член е на околийския комитет на ВМОРО (1902-1903). През пролетта на 1903 г. заминава за Княжество България за да организира чета за Тиквешко. Загива при нещастен случай заедно с войводата Т. Ангелов.
Лит.:в. Вести, 1901-1902, бр. 59; в. Независима Македония, 1925, бр. 119, 121; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 8, с. 16; Кратки биографични .. ., с. 7; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXV

ПОПНИКОЛОВ, Димитър /Д. П. Янев/ (7 XII 1880, с. Кара Хадър, Лозенградско – 30 III 1978, София) – задграничен пунктов началник. Брат на Я. Попов. Учител. Завършва педагогика в СУ"Кл. Охридски" (1906). През 1900 г. във връзка с „Керемедчиоглувата афера" е осъден задочно на доживотен затвор. Установява се в Бургас, където е назначен за ръководител на пункта на ВМОРО. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Председател е на Върховния комитет на Тракийската организация. Народен представител (1927-1931). От 1919 до 1929 г. е редактор на в. „Тракия". Автор е на книгите „Одринска Тракия", „Преображенското въстание" и др.

Димитър Попниколов

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1972, бр. 6, с. 14; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 44; Д. Николов, Преображенското .. ., с. 125, 126; Енц. България, 1986, т. 5, с. 345

ПОПОВ, Александър /А. Попмавродиев Гочев/ (1870, Свиленград – неизв.) – секретар на Свиленградския Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1899). Учител е в Свиленград и секретар на околийския комитет на ВМОРО (1902-1903). Присъствува на Пловдивския конгрес на Одринския революционен окръг (1902). В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е арестуван, осъден на 5 години и лежи в Одринския затвор. През 1904 г. е амнистиран и отново учителствува в Свиленград.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1976, бр. 12, с. 73; Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 253, 255, 256, 257, 261, 263, 268, 273, 278, 279, 280; В. Божинов, пос. съч., с. 381; Д-р Петър Берон и..., с. 118, 567; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 524; Преображенското въстание, с. 201; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 33, л. 129, пак там, а. е. 36[а], л. 69

ПОПОВ, Атанас (1871, с. Борешница, Леринско – 14 XII 1925, Кожани, Гърция) – леринси селски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от 14 души. След въстанието емигрира в САЩ. През Балканската война начело на чета участвува в освобождаването на родния си край. През 1925 г. е арестуван и обвинен, че е участвувал в извършването на бомбен атентат в Лерин. Осъден е на смърт и е разстрелян заедно с П. Мавчев край гр. Кожани.
Лит.:в. Независима Македония, 1926, бр. 145, 151; в. Македонска правда, 1933, бр. 17; Г. Попхристов, пос. съч., с. 75; Спомени и биографии .. ., с. 136; ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 164, 282

ПОПОВ, Атанас (неизв., с. Чеган, Воденско – неизв.) – воденски селски войвода. Завършва VIII кл. в Атина. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Чеган.
Лит.:Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1968, бр. 6-7, с. 8

ПОПОВ, Васил (ок. 1877, Стара Загора – 29 V 1903, с. Баница, Леринско) – малешевски районен войвода. Учител. През

1902 г. е войвода в Малешевско. В началото на 1903 г. влиза в четата на Б. Сарафов и заминава за Битолско. Присъствува на Смилевския конгрес. На него е определен за войвода в Леринско. Загива заедно с Г. Папанчев, Ев. Дачев, С. Пардов и още 13 четника.
Лит.:сп. Свято дело, 1902, бр. IV-V, с. 176, 182; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 2, с. 15; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII; П. К. Яворов, Съчинения, 1934, т. II, с. 28; Ст. Жечкин, пос. съч., с. 40; Т. Николов, пос. съч., с. 394; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470

ПОПОВ, Геле (неизв., с. Горничево, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание, заедно с М. Дорев, е войвода на чета от 25 души въстаници.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 75

ПОПОВ, Георги Димитров (неизв., с. Ресава, Тиквешко – неизв., с. Капиново, Велешко) – велешки войвода. През 1903 г. е четник при Ан. Кьосето. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Петров и пристига в Прилепско. Тук се отделя с 38 четника и заминава за Велешко, където действува до края на въстанието. През 1904 г. заедно с войводата Илия Тетовчето се опитват да организират Азот, Велешко. В края на с. г. четата е предадена и в завързалото се сражение загиват двамата войводи с неколцина от четниците.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 242; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 278; Хр. Попантов, Спомени (ръкопис), с. 51; Ал. Мартулков, пос. съч. с. 100

ПОПОВ, Георги /Г. Явриков/ (неизв., Стара Загора – 4 IV 1907, с. Никодим, Велешко) – прилепски войвода. Загива в сражение с чети на сръбската пропаганда.
Лит.:М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 46; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 29, л. 121, пак там, ф. 583, оп. 1, а. е. 67, л. 230; Гласник .. ., 1971, бр. 3, с. 216, 221

ПОПОВ, Георги Ст. (1874, Кочани – 18 VIII 1907, София) – член на Скопския ОРК. Фотограф. Член на ВМОРО от 1896 г. Дългогодишен член на на окръжния революционен комитет в Скопие. Председател на манастирската комисия за манастира „Св. Богородица“, с. Матка, Скопско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2151-650, 2154-653; 2158-657, 2159-658; в. Независима Македония, 1923, бр. 28; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 164

ПОПОВ, Григор вж. Поппавлов, Григор

ПОПОВ, Даме /Д. Попиванов/ (15 IV 1874, с. Долнени, Прилепско – 13 VI 1948, Прилеп) – прилепски войвода. През май 1901 г. е четник при М. Лазаров в Прилепско. След разболяването на войводата е негов заместник. От 1902 до 1908 г. е четник при Г. Скрижовски. През 1911 г. е четник при М. Гюрлуков, а през 1913 г. е доброволец в МООП. От 1914 до 1915 г. е войвода в Прилепско.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 230-232, 283, 285, 311, 312, 334-336; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133, 146; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 49, 54; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ПОПОВ, Димитър Захариев (30 VI 1879, с. Голямо Ботево, Варненско – неизв., Варна) – малкотърновски войвода. През 1899 г. постъпва в армията и остава на свръхсрочна служба. В началото на лятото на 1903 г. напуска военната служба и заминава за с. Аланкайряк, Бургаско, където обучава въстаниците на военно дело. Влиза в четата на М. Даев и през август с. г. се отправя за Одринско. По-късно е назначен от М. Герджиков за участъков войвода. С четата си участвува в превземането на гр. Василико (дн. Царево), а в края на въстанието прикрива бежанците при преминаването им през границата.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 236-241

ПОПОВ, Доне (неизв., с. Кономлади, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Войвода на селската чета в с. Кономлади.
Лит.:Г. Райков, Спомени (ръкопис), с. 31

ПОПОВ, Зисо (неизв., с. Бабчор, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Учител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Бабчор. По-късно се преселва в гр. Св. Врач (дн. гр. Сандански).
Лит.:Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 121; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 1993

ПОПОВ, Иван (неизв., с. Бяла река, Първомайско – неизв.) – член на ООРК. Шивач. През 1904-1907 г. е член на окръжния комитет в Одрин. По време на Балканската война е арестуван и заточен в гр. Самсун, Мала Азия.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 225, 229

ПОПОВ, Иван /Ив. Попкостантинов/ (1871, с. Лески, Неврокопско – 15 IX 1921, пл. Витоша) – костурски войвода. Фелдфебел от българската армия. През 1902 г. е изпратен от Г. Делчев за войвода в Костурско. По време на Илинденско– Преображенското въстание участвува в превземането на Клисура и Невеска и ръководи похода на костурските чети към Прилепско. През Балканската война е войвода на чета № 5 и действува в Костурско. За проявена храброст е произведен в офицерски чин. През Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. По време на Първата световна война е командир на разузнавателно поделение. Самоубива се в мест. „Паша бунар“, над Драгалевския манастир, пл. Витоша.
Лит.:в. Воля, 1913, бр. 261; в. Илинден, 1921, бр. 3; в. Македония, 1921, бр. 167, 170; Борбите в Македония и .. ., с. 859; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 21, 24, 45, 118; Енц. България, 1986, т. 5, с. 352; Македонците в .. ., с. 82; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII, т. II, с. XXXVI; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 11, 581, 582, 618, 635, 641; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470, т. II, с. 588; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

ПОПОВ, Коста Христов /К. Попето/ (21 IV 1862, с. Смоквица, Гевгелийско – неизв., София) – гевгелийски околийски войвода. Завършва II отделение. Четник е при хайдушкия войвода Стоян Мохаджира във Велешко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е пом. войвода на Ан. Докурчев и участвува при отбраната на Крушовската република. През лятото на 1911 г. заминава с чета за Гевгелийско където е назначен за околийски войвода.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 47; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 2-3, с. 23; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 36-45, 55, 67-72, 80, 81; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 29, 35,

Коста Попов (1), Тане Николов (2)

39; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 18, л. 1-4; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 181, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 88

ПОПОВ, Костандин /К. Попстоянов/ (неизв., с. Игуменец, Петричко – неизв.) – петрички войвода. През 1900 г. е четник при Ст. Бакалов. По време на Горноджумайското въстание е войвода в Петричко.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 5, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVI; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 51, л. 82-83[6], пак там, ф. 326, а. е. 4, л. 117

ПОПОВ, поп Лев Г. (1882, Струга – 5 VIII 1935, София) – член на Стружкия Ок. РК. Учител. Ръководител на терористичната група и член на околийския комитет на ВМОРО в Струга. Завършва българската класическа гимназия в Битоля и семинария в Цариград. Учителствува в Струга , Охрид и др. От 1908 г. е свещеник и архиерейски наместник в Крушово, с. Съботско, Воденско и др. Участвува във войните за национално обединение.
Лит.:в. Вести, 1907-1908, бр. 57; в. Македония, 1927, бр. 544; в. Зора, 1935, бр. 4830; Албум-алманах „Струга“, с. 110; Струга и Стружко, с. 69

ПОПОВ, Никола (неизв., с. Долно Котори, Леринско – неизв.) – леринski районен войвода. Войвода в Леринско преди Хуриета (1908).
Лит.:ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 164

ПОПОВ, Никола (неизв. – неизв.) – тетовски войвода. През 1913 г. действува с четата си в Тетовско и Гостиварско.
Лит.:в. Народност, 1919, бр. 45; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 45

ПОПОВ, Сребрен (неизв., с. Прекопана, Леринско – неизв.) – леринski районен войвода. Войвода в Леринско преди Хуриета (1908).
Лит.:ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 164

ПОПОВ, Стефан вж. Попгеоргиев, Стефан

ПОПОВ, Стоян (неизв. – неизв.) – войвода. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 52, л. 94

ПОПОВ, Стоян (неизв. – неизв.) – поройски войвода. През 1907 г. е изпратен за войвода в Поройско.
Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 363

ПОПОВ, Христо Ив. (1862, с. Стояково, Гевгелийско – неизв.) – член на ВМОК. Завършва гимназия в Пловдив и юридически факултет в Москва, Русия. Работи като директор на училищата в Охрид, член е на Русенския окръжен съд (1889), а от 1892 г. е адвокат. През 1893-1894 г. издава в.“Време“. От 1894 г. е член на Либералната партия. Народен представител и министър на правосъдието в кабинета на д-р В. Радославов (1914-1918). На V-я конгрес на Македоно-одринските дружества е избран за член на ВМОК (1898).
Лит.:в. Автономия, 1898, бр. 12; в. Камбана, 1914, бр. 1886; Македонците в .. ., с. 51, 53, 62

ПОПОВ, Яни /Я. Попниколов Янев/ (13 IX 1876, с. Карахадър, Лозенградско – 24 I 1954, Ивайловградско) – лозенградски войвода. Брат на Д. Попниколов. Завършва прогимназия в Лозенград. Член на ВМОРО от 1897 г. През 1900 г. във връзка с Керемедчиоглувата афера е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. От 1901 г. е четник при Л. Маджаров. Присъствува на конгреса на Петрова нива, където е определен за лозенградски полски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува с четата си в Лозенградско и Бабаескийско. През 1904 г. присъствува на Варненския конгрес на Одринския революционен окръг. Участвува във войните за национално обединение.

Яни Попов

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1975, бр. 7, с. 36; Д. Попниколов, пос. съч.; Енц. България, 1986, т. 5, с. 363; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 363-366, 370, 371; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 525; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 411; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 63-80

ПОПОВСКИ, Секула (неизв., с. Селци, Дебърско – неизв.) – дебърски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Селци.
Лит.:в. 20 юли, 1924, бр. 15; Освободителното движение в .. ., т. I, кн. IV, с. 138

ПОПОВСКИ, поп Търпо Иванов (21 V 1848, с. Косинец, Костурско – 25 V 1927, София) – председател на Битолския ОРК. Учи до VII кл. в гръцката гимназия в Цариград, а след това в българското училище във Фенер, Цариград. Учителствува в костурските села Косинец, Дъмбени, гр. Воден, гр. Корча и др. През 1893 г. е ръкоположен за свещеник. Служи като председател на българските общини в Лерин (1895-1896), Костур (1896-1904), Битоля (1904-1906) и др. През август 1901 г. във връзка с Иванчовата афера е арестуван, осъден на 7 години и лежи в Корчанския затвор. Амнистиран е през есента на 1902 г. През февруари 1903 г. е отново арестуван и осъден на 3 години. Лежи в Битолския затвор откъдето е амнистиран през пролетта на 1904 г. Председател на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля (1905-1906).

поп Търпо Поповски

Лит.:в. Македония, 1928, бр. 487, 488; ИИИ, т. XXI, с. 251; А. Сониксен, пос. съч., с. 65, 74; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 206; ЦДА, ф. 869, оп. 1, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 55, л. 12, 19, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 467

ПОППАВЛОВ, Григор /Гр. Попов/ (неизв., с. Смилево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Строител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията около с. Смилево.
Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 372; Б. Цветкова, пос. съч., с. 35, 60; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 96

ПОППАНДОВ, Димитър (неизв., с. Ваташа, Тиквешко – неизв.) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва духовна академия в Петербург, Русия. През 1901 г. е директор на училището в Прилеп и ръководител на околийския комитет на ВМОРО. В края на с. г. е арестуван от турските власти и лежи в Прилепския затвор.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 4, с. 15; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 131, 132, 231, 270; К. В. Груев, пос. съч., с. 60, 61

ПОПАНДОВ, Христо (неизв. – неизв.) – член на Скопския ОРК. Учител в Кавадарци, Скопие и др. През 1906-1907 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 786

ПОППЕТРОВ, Сребрен /С. П. Попдимитров/ (18 X 1869, с. Екши су, Леринско – 17 XI 1950, София) – член на Скопския ОРК. Учител. Завършва българската гим-

назия в Солун (1891) и славянска филология в СУ „Кл. Охридски“ (1897). Учителствува в Скопие, Сер, Солун, Струмица, Тетово и др. Член на ВМОРО от 1895 г. През 1897-1898 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие, а през 1906-1907 г. е председател на градския комитет в Солун. Участвува в редактирането на излизалите в Солун български вестници „Учителски глас“ (1910-1912) и „Истина“ (1912). Окръжен управител в Битоля (1916-1917), Куманово (1917-1918) и Петрич (1922-1923). Избиран е за народен представител в XXI Обикновено НС (1923-1927).

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 1-2, с. 13-16; Борбите в Македония и .. ., с. 859; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 110, 154; Енц. България, 1986, т. 5, с. 373; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 71, л. 1-6; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 56

ПОППЕТРОВ, поп Стоян (1874, с. Подвис, Кичевско – 27 IX 1913, манастира „Св. Богородица Пречиста“, Кичевско) – кичевски войвода. Завършва прогимназия в Битоля. През 1895 г. е ръкоположен за свещеник. По-късно се подстригва и става монах в Кичевския манастир „Св. Богородица Пречиста“ под името Софроний. Член на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Кичевско. В едно сражение е ранен, заловен и осъден на 101 години затвор. През март 1904 г. бяга от Битолския затвор и отново е нелегален. След Хуриета се легализира и става игумен на манастира „Св. Богородица Пречиста“. Участвува в Българо-албанското въстание против сръбските окупационни власти. В края на въстанието е заловен и убит от сърбите край манастира.

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 5; К. Пърличев, Сръбският режим и ..., с. 22, обр. № 1

ПОПСАНДЕВ, Страхил /С. Попалександров Поппетров/ (1901, с. Свети Николе, Щипско – 12 VII 1923, Гюришкия манастир, Скопско) – светиниколски войвода. Баща му п. Александър е заклан от сърбите през 1928 г. Завършва VI гимназиален клас. След Първата световна война е първия нелегален организатор в Светиниколско. Загива в сражение със сръбска войска.

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 641; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 705; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 18, л. 52

ПОПСИМЕОНОВ, Евгени (1872, с. Вранещица, Кичевско – неизв., София) – член на Битолския ОРК. Племенник на п. Т. Николов. Учител. От 1904 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля. През 1908 г. е арестуван и осъден на доживотен затвор. Освободен е през Хуриета.

Лит.:в. Илинден, 1908, бр. 21; сп. Завет, 1940, бр. 696; ИИИ, т. XXV, с. 274; Борбите в Македония и .. ., с. 569; Т. Николов, Спомени .. ., с. 394; НБКМ-БИА, ф. 573, а. е. 7, л. 20

ПОПСИМЕОНОВ, Стоян (14 X 1880, Велес – 19 XII 1946, София) – член на Одринския ОРК. Учител и журналист. Завършва семинария в Цариград (1902) и социални науки в Лозана, Швейцария (1905). Учителствува в Одрин, Сер, Солун и др. От 1905 г. до 1907 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин. Участвува в редактирането на сп. „Искра“ (1911-1912), в.“Българин“ (1912) и др.

Лит.:в. Вести, 1901-1902, бр. 59, пак там, 1908-1909, бр. 49; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 5-6, с. 21; Български периодичен печат 1844-1944. Анотиран библиографски указател, т. III, с. 298; Д-р Петър Берон и .. ., с. 122; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 35[а], л. 51, 93

ПОПСТАМАТОВ, Димитър /Д. П. Танчев/ (VI 1878, с. Бугариево, Солунско – 26 VII 1904, с. Будинарци, Малешевско) – малешевски войвода. Син на поп Ст. Танчев. Учител. Завършва V кл. в българската гимназия в Солун. Учителствува в с. Конско, Гевгелийско и с. Моларци, Кукушко. Арестуван е през февруари 1901 г. във връзка със Солунската афера, но скоро е освободен. През 1903 г. е четник при Кр. Асенов. През зимата на с. г. е войвода в Струмишко, а през 1904 г. – в Малешевско. Загива в сражение с турска потеря.

Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 6; в. Революционен лист, 1904, бр. 1; в. Реформи, 1904, бр. 36, 39; А. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 137, 139, т. II, с. 76; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 41

ПОПСТАНОЕВ, Никола (неизв. – неизв.) – серски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Рупел, Демирхисарско.

Лит.:в. Отзив, 1903, бр. 530;

ПОПСТЕФОВ, Кузо (25 IX 1875, с. Загоричане, Костурско – 12 II 1902, с. Шестеово, Костурско) – костурски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898). Учител в с. Хрупища, Костурско. През 1901 г. е арестуван, но успява да избяга и става нелегален. В края на с. г. е определен за р. н. на Пополе кол, Костурско. Тежко ранен в сражение с турците, се самоубива заедно с годеницата си учителката Василка Иванова.

Лит.:в. Народни права, 1902, бр. 34; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 2, с. 15; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 115; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. I, с. 472

ПОПСТОЯНОВ, Антон /А. П. Стойков/ (1873, с. Стояково, Гевгелийско – 6 IV 1903, вр. Готен, Малешевско) – секретар на ВМОК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува във Воден, Карнобат и др. През 1902 г. на X конгрес на Македоно-одринските дружества е избран за секретар на ВМОК с председател инж. Хр. Станишев. През 1903 г. влиза в отряда на Хр. Чернопеев и заминава за вътрешността. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 10; в. Пирин, 1923, бр. 19; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 172, пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 368

ПОПСТОЯНЧЕВ, Никола (неизв., Стара Загора – неизв.) – член на Одринския ОРК. Учител. Завършва духовна семинария. През 1901-1903 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин и е учител в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“.

Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 122, 488, 489; Л. Днаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 116, 117; Преображенско въстание. Статии .. ., с. 237; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 182, пак там, а. е. 36[а], л. 90

ПОПТЕОФИЛОВ, Лука /Л. П. Николов – Мелийчин/ (1865, с. Белица, Разложко – VI 1911, Созопол) – председател на Серския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1887). Учителствува в Банско, Неврокоп, Мелник, Сер и др., като навсякъде е ръководител на местните революционни организации на ВМОРО. За дейността си многократно е арестуван и изтезаван, а два пъти е лежал по девет месеца в Еди куле, Солун. Загива при нещастен случай.

Лит.:в. Съзнание, 1911, бр. 44; в. Учителски глас, 1911, бр. 23; в. Илинден, 1925, бр. 38; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 8, с. 8, 9; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; Л. Томов, пос. съч., с. 50, 51; ЦДА, ф. 417, оп. 1, а. е. 52, л. 2

ПОПТОДОРОВ, Лазар (неизв., с. Мачуково, Гевгелийско – 12 XI 1903, Дупница) – войвода. Учител. От 1897 г. е четник и войвода в Македония.

Лит.:сп. Македония, 1903, бр. 10, с. 27

ПОПТОДОРОВ, Русе (неизв., с. Велмей, Битолско – неизв., манастира „Всех Святих“, Охридско) – битолски селски войвода. Учител. Завършва II кл. в българската гимназия в Битоля. Учителствува в битолските села Рамна, Велмей и др. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. След въстанието се легализира и е ръководител на РК в родното си село. През март 1907 г. е избран за член на Охридския Ок. РК. През юни с. г. е арестуван и осъден на доживотен затвор. Лежи в Битолския затвор до Хуриета, когато е освободен. Участвува в Балканската война като доб-

роволец в МООП. Към края на своя живот става монах и умира в манастира „Всех Святих" над с. Лешани, Охридско.
Лит.:в. Илинден, 1907-1908, бр. 21; Спомени и биографии.. ., л. 218; АБАН, ф. 36к, а. е. 559, л. 25; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 61, л. 5, 30, пак там, а. е. 64, л. 1288; пак там, а. е. 67, л. 167, 210, 313, 374; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 61, 116, 125

ПОПТОМОВ, Димитър (неизв., с. Мачуково, Гевгелийско – неизв.) – председател на Петричкия Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889). Учител в Петрич и ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Петрич (1900).
Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; 100 години Вътрешна Македоно-одринска революционна организация, с. 130

ПОПТРАЙКОВ, Лазар (10 VI 1877, с. Дъмбени, Костурско – 11/12 X 1903, с. Търново, Костурско) – костурски войвода. Завършва гимназия в София (1898). Организатор на първите организационни комитети в Костурско. През 1899 г. е арестуван и лежи две години в затвора в Корча. След излизането си от затвора заминава за София на лечение. В края на 1902 г. тръгва обратно за Костурско, но е арестуван в Скопие и лежи в Куршумли хан до февруари 1903 г. Освободен, се завръща в родния си край и става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за член на Костурското горско началство. В сражението при с. Пчанища, Мариовско е тежко ранен. Завръща се в Костурско и се доверява на войводата Коте Христов, който

Лазар Поптрайков

му обещава лечение и закрила в своя район. Но през нощта на 11 срещу 12 октомври, в полите на пл. Лисец, до керемидарницата край с. Търново, Костурско, Лазо Поптрайков е убит, главата му е отрязана и занесена на костурския гръцки владика Каравангелис.
Лит.:в. Ден, 1904-1905, бр. 519; в. Илинден, 1926, бр. 18; в. Македонска трибуна, 1932-1933, бр. 249; сп. Македоно-одрински преглед. Литературно .. ., 1905, бр. 1, с. 4-5; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 6, с. 6; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 101; Дневници и спомени за .. ., с. 82, 222; Енц. България, 1986, т. 5, с. 576;Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 124; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII, т. II, с. XXXVI; Отчет на Софийската мъжка гимназия 1897-1898, с. 440; Ст. Аврамов, Героични..., т. II, с. 106; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470

ПОПХРИСТОВ, Вангел (неизв., с. Брещени, Костурско – 22 II 1907, с. Жупанища, Костурско) – костурски районен войвода. Терорист. Заедно с Доно Брещенски убиват Ахмед бей от с. Желегоже, Костурско. През 1907 г. е определен за войвода на Костенарията. На път за района си загива заедно с Митре Влаха и Доно Брещенски.
Лит.:в. Ден, 1906-1907, бр. 1185; в. Илинден, 1926, бр. 8; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 36, с. 566; Бистрицки, пос. съч., с. 55; Борбите в Македония и.. ., с. 631

ПОПХРИСТОВ, Георги /Г. П. Стойчев/ (1876, с. Кръстофор, Битолско – 20 II 1962, София) – член на ЦК на ВМРО. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1896). Учителствува в Кавадарци, Битоля, с. Варош, Прилепско и др. От лятото на 1900 г. е член на Битолския ОРК. През 1902 г. е арестуван и осъден на смърт. В началото на 1903 г. е амнистиран. Присъствува като делегат на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание е един от ръководи-

Георги Попхристов Стойчев

телите на бойните действия в Леринско. В края на 1903 г. заминава за Княжество България, но през пролетта на следващата година се завръща с чета в Битолско. Присъствува на Прилепския конгрес на Битолския революционен окръг (май 1904 г.). До есента на 1905 г. с четата си обикаля Леринско, Костурско и Битолско. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (октомври 1905 г.). След Хуриета се завръща в Битоля, но през 1910 г. е арестуван и изпратен на заточение в гр. Айдин, Мала Азия. През 1911 г. бяга от заточението. По време на Балканската война е войвода на чета № 18 и действува в Битолско и Леринско. След 1920 г. с чета действува в Битолски окръг. На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за член на ЦК. През 1931 г. се оттегля от всякаква революционна дейност. Автор е на книгата „Революционната борба в Битолски окръг", С., 1953 г.
Лит.:в. Право, 1902, бр. 29; Борбите в Македония и .. ., с. 859; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409. Енц. България, 1986, т. 5, с. 376; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1027; т. IV, с. 984; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; Освободителното движение в..., т. I, с. XXXVIII, т. II, с. XXXVI; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11, 574, 590, 601, 610, 628, 640; Т. Николов, пос. съч., с. 394; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470, т. II, с. 588; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 81-109

ПОПХРИСТОВ, Георги (неизв., с. Шкрапари, Костурско – неизв.) – костурски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля. Дългогодишен учител в с. Хрупища, Костурско. Организатор на ВМОРО в Костенарията, Костурско. За своята революционна дейност е многократно арестуван, съден и лежи в Битолския затвор (1902-1903, 1904-1905, 1907-1908). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и взима участие в похода на отряда на В. Чекаларов в албанската област Колоня.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 6, с. 3; ИНВИМ, 1989, т. VIII, с. 63; Бистрицки, пос. съч., с. 52; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 78, л. 1; ЦДА, ф. 1, оп. 5, а. е. 13, л. 82

ПОПЩЕРЕВ, Андон /Доно Дъмбенски/ (1881, с. Дъмбени, Костурско – 3 I 1932,

Георги Попхристов

Асеновград) – костурски войвода. С основно образование. Селски войвода. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Л. Потрайков, а по време на самото въстание е войвода на чета. През Балканската и Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. Заловен от гърците лежи в Солунския затвор Беяз куле (1913 г.). След 1920 г. действува с чета в Костурско и Леринско до 1929 г.

Лит.:в. Македонска правда, 1932, бр. 27; в. Революционен лист 1932, бр. 3-4, 5-6; ИИИ, т. XXV, с. 256; В. Иванов, пос. съч., с. 32, 30-33, 40, 42

ПОПЯНЕВ, Георги Иванов (1886, с. Ново село, Щипско – 6 III 1960, Асеновград) – малешевски войвода. На 17 год. става член на ВМОРО. Четник е при Д. Недков (1914) и Хр. Овчаров (1915). След 1921 г. е подгонен от сръбските власти и става нелегален. Секретар е на Иван Бърльо, а по-късно е войвода в Малешевско. От 1924 до 1934 г. е началник на пункта на ВМРО в Асеновград.

Лит.:в. Народност, 1919, бр. 68; в. Целокупна България, 1944, бр. 967; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 206

Георги Попянев

ПОРЯЗОВ, Ламбо (неизв., Костур – неизв.) – член на Костурския Ок. РК. Опинчар. През есента на 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Костур.

Лит.:М. Николов, пос. съч., с. 56; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVIII

ПОСТОЛЕВ, Христо вж. Апостолов, Христо

ПОСТОЛОВ, Трайчо (неизв., с. Соколарци, Кочанско – неизв.) – член на Кочанския Ок. РК. През юни 1908 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 7, л. 97

ПОТИРОВ, Иван Николов (25 XII 1865, с. Пирок, Лозенградско – 2 XII 1966, София) – лозенградски селски войвода. Учител. Завършва семинария в Цариград (1891). Учителствува в с. Пирок, с. Мустраклия, Свиленградско и др. Член на ВМОРО от 1896 г. Войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Л. Лазов, а по-късно е четник при Л. Маджаров.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1970, бр. 8, с. 21, 22; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 50-56; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 525; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 125, 126; съобщил Атанас Абанозов

Иван Потиров

ПОЦКОВ, Георги (7 IV 1883, с. Враня, Мелнишко – 1938, София) – касиер на Мелнишкия Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1900) и учителствува в родното си село. Избран е за касиер на околийския комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник заедно с баща си и чичо си. След въстанието е арестуван и лежи две години в Солунския затвор Беяз куле. Депутат е в XVII Обикновено НС (1914 – 1919).

Лит.:в. Пиринско дело, 1983, бр. 82; Македонците в .. ., с. 54; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 371

ПРАМАТАРОВ, Жеко Г. (12 V 1875, с. Калово, Малкотърновско – неизв., с. Равна гора, Бургаско) – малкотърновски селски войвода. Бакалин. завършва I кл. Ръководител на РК в с. Калово. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на смъртна дружина и подвойвода на Д. Джелебов.

Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното движение .. ., с. 286, 287; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 331-333; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 130

ПРАМАТАРОВ, Ташко (неизв., Битоля – 1914, Битолско) – битолски войвода. По време на Балканската война е в четата на М. Матов. Войвода е през 1913 г. Убит на каменния мост „Св. Арахангел", Битолско.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 36; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 73, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 232

ПРЕШЛЕНКОВ, Яне Ристов (неизв., с. Дъмбени, Костурско – 1903, неизв.) – костурски селски войвода. Войвода на дъмбенската чета. Участвува в сраженията при „Локвата" и „Виняри", Костурско. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската..., т. I, с. 415; Освободителното движение в..., т. I, с. XXXIX; Ат. Близнаков, пос. съч., с. 82

ПРИПОРСКИ, Кръстьо Митев (1900, с. Градче, Кочанско – 3 X 1931, с. Калотина, Царибродско) – войвода. Баща му, брат му Боне и още 12 негови роднини са убити от сърбите. Като войник от сръбската армия дезертира и отива четник при Ефтим Полски (1924). По-късно е назначен за ръководител на четите на ВМРО действуващи в Западните Покрайнини. Загива в сражение със сърбите.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1932, бр. 134, с. 5; в. Целокупна България, 1943, бр. 620, с. 4; Енц. речник „Кюстендил", с. 530; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 984

ПРОДАНОВ, Божин Димитров (12 XII 1871, неизв. – неизв.) – председател на солунския Ок. РК. Учител. Член на градския, а през 1907 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Солун.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 357, 374; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 476-478; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 52, л. 11

ПРОДАНОВ, Димитър (неизв. – неизв.) – битолски районен войвода. Четник е при Ал. Стефанов (1908). През пролетта на 1912 г. заедно с Ив. Стоянов заминават за Битолско, където е определен за войвода на Гяват кол.

Лит.:в. Вардар, 1929-1930, бр. 24, с. 2; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 27; Кр. Петишев, Спомени (ръкопис), с. 42

ПРОЕВСКИ, д-р Борис Ташков (1 II 1879, с. Янковец, Ресенско – 30 I 1961, Благоевград) – секретар на Ресенския Ок. РК. Учител и лекар. Завършва българската гимназия в Солун (1899). Като учител в Ресен е й секретар на околийския комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Сл. Арсов и Сп. Олчев. След въстанието е отново учител. През 1909 г. заминава за Одеса и следва медицина в Новоросийския университет. При обявяването на Балканската война прекъсва следването си и се записва доброволец в МООП. След края на войната се завръща в Одеса и завършва следването си. Участвува в Първата световна война като лекар в 64 пех. полк.

Лит.:в. Пиринско дело, 1979, бр. 30; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 13; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 115; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 379; ОДА Благоевград, ф. 1112, а. е. 97

ПРОКОПОВ, Крум Спасов (23 IX 1870, Гайтаниново – 2 X 1950, София) – председател на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва VII кл. в българската гимназия в Солун (1895) и следва три семестъра право в СУ „Кл. Охридски". Учителствува в Разлог, Неврокоп, с. Горно Броди, Серско и др. През 1900-1901 г. е учител и ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград. През 1903 г. постъпва в ШЗО в Княжево. След това работи като чиновник в Българската земеделска банка, а по-късно се занимава с търговия.

Крум Прокопов

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 3, с. 6; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 57-59; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 20

ПРОНЕВ, Стоян (неизв., Лозенград – неизв.) – касиер на Лозенградския Ок. РК. Търговец. Член на ВМОРО от 1900 г. От февруари 1903 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград. През пролетта на с. г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. Покъсно се установява в гр. Варна.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 205, 206; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 92, л. 236

ПРОТОГЕРОВ, Александър Николов, генерал (22 II 1867, Охрид – 7 VII 1928, София) – член на ЦК на ВМРО. Завършва Военно училище в София (1887). Участвува като доброволец в Сръбско-българската война (1885). От 1902 г. до 1906 г. е

ген. Александър Протогеров

войвода на чета и действува в Малешевско, Петричко, Поройско и др. Участвува в Горноджумайското въстание. През 1911 г. е избран за запасен член на ЦК на ВМОРО. По време на Балканската война е командир на III бригада от МООП, а през Първата световна война последователно е командир на дивизия, началник на Моравската военно-инспекционна област, директор на Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливост. От 1915 г. е член на ЦК на ВМРО. След края на войната заедно с Т. Александров възстановяват дейността на Организацията. От 1920 до 1928 г. действува с чета в Малешевско, Стружко, Охридско и др. Кавалер е на военния орден за храброст III ст., 1 и 2 кл.

Лит.:в. Отечество, 1928, бр. 288; в. Свобода или смърт (Прот.), 1928, бр. 75, 79, 88, 94; в. Сливница, 1928, бр. 85; Протогеров лист, 1930, 1934; в. Български доброволец, 1935, бр. 5-6; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 3; Борбите в Македония и .. ., с. 859; В. Пундев, След злодейството. Шест месеца след убийството на Ал. Протогеров; Гоце Делчев. Спомени..., с. 409; Ев. Спространов, пос. съч., с. 456; Енц. България, 1986, т. 5, с. 557. Защо бе убит Ал. Протогеров; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 822, т. III, с. 1026, т. IV, с. 984; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 54; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX, т. II, с. XXXVI; Списък на офицерите от запаса .. ., 1905, бр. 283; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470, т. II, с. 588; НБКМ-БИА, ф. 189; ЦДА, ф. 1909к

ПРОШЕВ, Пане Ат. (1866, Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. Обущар. Един от първите членове на ВМОРО в Щип, заклет от Г. Делчев (1894). Ръководител на терористичните групи и член на околийския комитет на ВМОРО в Щип (1899). През 1905 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 14; ИИБИ, т. 6, с. 512

ПРОШЕВ, Пешо (неизв., Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. През 1904 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Щип.

Лит.:ИИБИ, т. 6, с. 514

ПУЗДЕРЛИЕВ, Благой /Блаже/ Данев (неизв., Щип – неизв.) – председател на Щипския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учител в родния си град. През 1901 г. е избран за председател на околийския комитет на ВМОРО в Щип. През пролетта на 1903 г. бяга нелегален в четата на пор. С. Атанасов и участвува в сражението при с. Луково, Кратовско (28 април).

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 22, с. 2; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; ИИБИ, т. 6, с. 512

ПУШКАРОВ, Никола Петков (14 XII 1874, Пирдоп – 18 II 1943, София) – скопски войвода. Учител. Завършва естествени науки в СУ"Кл. Охридски" (1901). По поръчение на Г. Делчев заминава учител в българското педагогическо училище в Скопие. Председател е на Скопския ОРК. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Скопско. След въстанието учителствува в Пловдив, Видин, София и др., като същевременно се занимава с научна работа. Той е основоположник на българското почвознание. Днес института по почвознание в София носи неговото име.

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 515, пак там, 1944, бр. 814; сп. Славяни, 1964, бр. 4, с. 33; Борбите в Македония и .. ., с. 860; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Енц.

България, 1986, т. 5, с. 581; Илинден 1903-1927. Сборник в .. ., с. 89; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; Никола П. Пушкаров. Библиография; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX, т. II, с. XXXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470, т. II, с. 588; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 75

ПЪРЖОЛОВ, Мино Г. (15 II 1886, с. Баровица, Ениджевердарско – 30 I 1933, София) – ениджевардарски войвода. От 1905 до 1908 г. е четник при Ичко Гюпчето. След Хуриета емигрира в Южна Америка. През 1911 г. се завръща и е десетар при Ичко Гюпчето. По време на Първата световна война е началник на група от партизански отряд и действува в тила на съглашенските войски. След 1920 г. е ениджевардарски войвода.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1933, бр. 141, с. 15; сп. Ил. Илинден 1933-1934, бр. 3, с. 13-14; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 77; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 984

ПЪРЛИЧЕВ, Кирил Григоров (1 III 1874, Охрид – 10 II 1944, Охрид) – член на ЗП на ЦК на ВМРО. Учител. Син на Гр. Пърличев. Завършва българската гимназия в Солун (1894). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Учителствува във Воден, Прилеп и др. През 1902 г. е секретар на ЗП в София. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на Хр. Чернопеев. През 1909 – 1913 г. е учител в Солун и е един от основателите на Съюза на българските конституционни клубове. На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за член на ЗП. През 1931 г. се оттегля от всякаква революционна дейност. Автор е на книгите: „Сръбският режим и революционната борба в Македония (1912-1915), „Пирот“, „Враня“, „Ниш“ и др.

Лит.:в. Целокупна България, 1944, бр. 808; ИИИ, т. XXV, с. 253; Борбите в Македония и .. ., с. 860; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 85; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Ев. Спространов, пос. съч., с. 456; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 822, т. III, с. 1026, т. IV, с. 984; К. Пърличев, 36 години във ВМРО. Спомени на Кирил Пърличев; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX, т. II, с. XXXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471

РАБОРСКИ, Гоно (неизв. – неизв.) – струмишки войвода. От 1922 до 1926 г. е войвода в Струмишко.

Лит.:М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 326

РАДЕВ, д-р Александър Петров (4 II 1864, Битоля – 23 V 1911, Виена) – касиер на ВМОК. Юрист. Завършва гръцка гимназия в Битоля и право в Атина (1888). Доктор по право. Министър на правосъдието в кабинета на П. Каравелов (1901-1902) и на просветата в кабинета на д-р Ст. Данев (1902-1903). На II (1895), III (1896) и V (1898) конгреси на Македонските дружества е избран за касиер на ВМОК.

Лит.:в. Автономия, 1898, бр. 12; в. Воля, 1911, бр. 63; в. Македония, 1911, бр. 514; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 6, с. 6; Алманах на СУ“Кл. Охридски“, 1940, с. 507; Борбите в Македония и.. . с. 860; Енц. България, 1986, т. 5, с. 637; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 6; НБКМ-БИА, ф. 375; пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 107, 127; ЦДА, ф. 783, оп. 1

РАДЕВ, Георги Николов /Бродалията/ (1857, с. Горно Броди, Серско – 15 II 1942, Асеновград) – серски войвода. Овчар. Ятак на войводите Георги Зимбилев и Стою Костов. По-късно е четник при Илия Кърчовалията и Г. Делчев. От 1899 г. до 1904 г. е серски войвода. Участвува в сражението при с. Баница, Серско в което загива Г. Делчев. През декември 1904 г. залавя предателите на Г. Делчев и ги екзекутира над гроба му. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 4, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 860; Г. Баждаров, Горно Броди, с. 71-78, 83; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 217; АБАН, ф. 77к, оп. 1, а. е. 2006, част I, л. 61-64; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 8, 14

Георги Радев

РАДЕВ, Михаил вж. Михаил Странджата

РАДЕВ, Пешо Величков /Пешо Пашата/ (1875, с. Градоман, Софийско – 25 V 1907, с. Русяци, Кичевско) – кичевски войвода. Служи като фелдфебел в 1 пех. Софийски полк. През пролетта на 1903 г. влиза в четата на Ванчо Сърбака и заминава за Кичевско, където участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От лятото на 1905 г. е войвода в Кичевско. Убит е в мест. „Кошарище“, над с. Русяци от агенти на сръбската пропаганда.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2092; в. Илинден, 1926, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 14; Борбите в Македония и .. ., с. 571; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 23; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVII; Т. Николов, пос. съч., с. 394; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 67, л. 280

РАДИНЧЕВ, Иван Георгиев (1887, с. Кадъкьой, Свиленградско – 1912, неизв.) – свиленградски войвода. Член на ВМОРО от 1904 г. Председател на селския РК. През 1904 г. е арестуван, но успява да избяга и образува чета. След Хуриета се легализира, но отново е арестуван и осъден. Успява да избяга от затвора и отива в България. Загива малко преди избухването на Балканската война.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 33, л. 255, 263-265, пак там, а. е. 92, л. 54

РАДОСЛАВОВ, Александър (20 VII 1878, Търново – 28 II 1951, София) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва естествена история в СУ“Кл. Охридски“ (1902). Секретар е на Я. Сандански и присъствува на конгреса на Серския окръг (септември 1903 г.). На него е избран за член на ръководното окръжно тяло заедно с Д. Стефанов и С. Молеров. След въстание-

Александър Радославов

то учителствува в София и Цариброд, а по-късно работи като секретар в Министерството на просветата. Специализира фитопатология и микология в Берлин, Германия. Автор е над 200 статии из областта на природните науки.

Лит.:Бюлетин на в. Автономия, бр. 48; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 33; Енц. България, 1986, т. 5, с. 660; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 589

РАЕВ, Андон Илиев (1869, Прилеп – 4 III 1928, София) – касиер на Прилепския Ок. РК. Търговец. Завършва прогимназия в Прилеп. Занимава се с търговия на железарски стоки. От 1905 г. до 1907 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е арестуван и лежи в Битолския затвор. През есента на 1918 г. се преселва в София.

Лит.:в. Македония, 1928, бр. 420, 427; в. Пелистерско ехо, 1944, бр. 97-99; ЦДА, ф. 847, оп. 9, а. е. 3, л. 96, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 93

РАЗБОЙНИКОВ, Анастас Спасов (27 XII 1882, Свиленград – 9 I 1967, София) – председател на Бунархисарския Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1902) и география и история в СУ“Кл. Охридски“ (1906). Учителствува в Бунархисар, Сер, Солун, София и др. През 1902-1903 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Бунархисар. Секретар е на конгреса на „Петрова нива“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на войводата Ст. Петров. Участвува в Междусъюзническата война. Автор е на много статии, брошури, книги и други научни изследвания.

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1976, бр. 12, с. 105; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 48; Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, Миналото на Свиленград. Историята на града до 1913 година, С., 1990 г.; Борбите в Македония и .. ., с. 860; Енц. България, 1986, т. 5, с. 666; Ив. Орманджиев, Борбата в .. ., с. 65-95; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 393-407; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 525; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; П. Чолов, пос. съч., с. 338; Преображенско въстание. Статии .. ., с. 54-78, 93-102; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 323; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 52-60

РАЗВИГОРОВ, Александър Спиров (1874, Щип – 9 XI 1946, София) – председател на Кочанския Ок. РК. Учител. Брат на Е. и М. Развигорови. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1892). Учителствува в Кратово, Кочани, Крива Паланка, Куманово, Щип и др. През 1898 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Кочани. През 1913 г. е арестуван от сръбските власти и лежи няколко месеца в затвора Куршумли хан, Скопие, откъдето е екстерниран в България. Той е един от издателите и редакторите

Александър Развигоров със семейството си

на „Албум-Алманах „Македония“, С., 1931 г.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 6, с. 6; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 92, 93; Енц. България, 1986, т. 5, с. 666

РАЗВИГОРОВ, Емануил /Мане/ Спиров (1886, Щип – 17 IX 1919, София) – председател на Щипския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1907). Като ученик става член на ВМОРО. Учител е в Щип и същевременно е ръководител на околийския комитет на ВМОРО (1910). По време на Първата световна война служи като пристав в Куманово и в Моравската военноинспекционна област.

Лит.:в. Право, 1912, бр. 436; в. Родина, 1916, бр. 127, с. 3; в. Народност, 1919, бр. 112; Албум-Алманах „Македония“. Маке-

Емануил Развигоров

донският въпрос, табло XXXVI-129, Легални организации, с. 16

РАЗВИГОРОВ, Михаил Спиров (1873, Щип – 21 III 1907, Щип) – щипски войвода. Учител. Брат на Ал. и Е. Развигорови. Завършва педагогическото училище в Казанлък (1895). Учител е в Щип. През 1897 г. във връзка с Винишката афера е арестуван, осъден на доживотен затвор и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през август 1902 г. От 1904 г. е щипски околийски войвода. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През 1906 г. е избран за нелегален член на Скопския окръжен комитет. Загива в подпалената от турците къща.

Лит.:в. Реформи, 1900-1901, бр. 4; в. Балканска трибуна, 1907, бр. 111, 149; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2008, 2020; в. Маке-

Отляво надясно: Дим. Мирасчиев, Михаил Развигоров, Йосиф Даскалов

дония, 1926, бр. 143; в. Свобода или смърт, 1927, бр. 49; в. Целокупна България, 1943, бр. 743, с. 6; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 33, с. 517, бр. 34-35, с. 533-536; сп. Родина, 1927, бр. 10, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 10, с. 3-5, пак там, 1937, бр. 4, с. 1, пак там, 1943, бр. 4, с. 2, бр. 9, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 860; Г. Баждаров, Духът на.. ., с. 161, 162; Енц. България, 1986, т. 5, с. 666; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 118; Н. Зографов, Строежа .. ., с. 52; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 589; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 129, 130, 133, 134

РАЗВИГОРОВ, Страхил Михайлов (10 X 1897, Щип – 1948, Пазарджик) – член на ЦК на ВМРО. Юрист. Син на М. Развигоров. Завършва гимназия в Кюстендил, а след това постъпва във Военното училище в София. След Първата световна война завършва право в СУ“Кл. Охридски“ (1922). Работи като адвокат в Кюстендил, София, Скопие, Елена. През 1924 г. е пълномощник на ЦК в Свети Врач (дн. Сандански). На VII конгрес на ВМРО (1928) е избран за член на ЦК. През юли 1946 г. е арестуван. Умира в затвора в Пазарджик.

Лит.:в. Македония, 1991, бр. 37, с. 6; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 161; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1026, т. IV,

с. 352; К. Караджич, Разкритията за ВМРО, с. 27

РАЗЛОГОВ, Никола Лазаров (27 X 1885, Банско – 30 XII 1975, София) – член на Разложкия Ок. РК. Учител. Завършва гимназия в София (1902). Учител е в Банско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при С. Мехомийски. През 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО. Завършва право в Женева, Швейцария (1910). Член на БКП (1919) и сътрудник на нейния ЦК. По-късно е осъден на 12 г. и лежи в затвора. След излизането си емигрира отначало във Франция, а след това в СССР. Завръща се след 9 IX 1944 г. Работи като окръжен прокурор в Благоевград, посланик на НР България в Австрия и пр.

Лит.:в. Пиринско дело, 1985, бр. 90; Бюлетин. Съюз на Македонските .. ., 1976, с. 48-50; Юбилеен сборник на I-ва Софийска държавна мъжка гимназия (1879-1904), с. 104

РАКИДЖИЕВ, Михаил (1878, Битоля – 1935, Битоля) – член на Битолския ОРК. Търговец. През 1904 г. е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля, като същевременно е и р. н. на Гяват кол. През 1905 г. е арестуван, осъден на 5 год. и лежи в Битолския затвор до Хурието.

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 33; сп. Ил. Илинден, 1927 – 1928, бр. 5, с. 13; Т. Николов, пос. съч., с. 395; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 79, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 19

РАКОВ, Петър Христов (6 VII 1877, Пещера – 21 VI 1907, о-в Родос) – председател на Солунския ОРК. Учител, Завършва история и география в СУ"Кл. Охридски" (1902). Учителствува в София и Солун. В Солун става член на ВМОРО и ръководител на окръжния комитет. През 1906 г. във връзка с „Мацановата афера" е арестуван и осъден на 101 г. затвор. Изпратен е на заточение на о-в Родос където умира от туберкулоза.

Петър Раков

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2102; в. Гражданин, 1907, бр. 51; в. Илинден, 1907, бр. 1; сп. Родопи, 1982, бр. 11, с. 32, 33; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 33

РАЛЕВ, Георги Христов (1875, с. Света, Крушовско – 20 V 1911, мест. „Воденицite", Крушовско) – крушевски селски войвода. През 1902 г. е четник при В. Марков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Света и е в отряда на Иван Алябака. След въстанието е в четата на Г. Наумов. През 1907 г. е отново четник при Алябака и участвува в сражението при „Ножот". След сражението е пом. войвода на Блаже Биринчето. Убит е от турци между селата Бучин и Света, Крушовско.

Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 109; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 22, с. 2; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 6, с. 9; ИДА, 1922, т. 64, с. 133; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 22, 23, 30, 43, 86; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 282; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 25; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 44, л. 2

РАЛЬОВ, Дино (неизв., Кукуш – неизв.) – член на Кукушкия Ок. РК. През 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Кукуш.

Лит. Т. Влахов, Кукуш и .. ., с. 215

РАНДЕВ, Гроздан /Гроздан Башчауш/ (1866, Карнобат – неизв.) – кумановски околийски войвода. Старши подофицер от българската армия, кавалерист. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). В края на 1904 г. е околийски войвода в Кумановско, замества К. Нунков. През лятото на 1905 г. е четник при Ал. Протогеров в Петричко. През 1907 г. е отново войвода в Кумановско. По време на Балканската война е доброволец в 4 рота, 2 Скопска дружина от МООП.

Лит.:в. Целокупна България, 1943, бр. 611; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 9, с. 12; ВИС, 1984, бр. 3, с. 169, 178; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 311; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 17-19, пак там, ф. 224, а. е. 52, л. 8, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 32; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 75, 79

РАСОЛКОВСКИ, Андре Петров (дядо Андре) (1861, с. Мало Църско, Кичевско – 8 V 1903, с. Могила, Битолско) – прилепски войвода. През 1885 г. е четник в хайдушката дружина на Калеш Димко, а от 1887 г. е самостоятелен войвода. По-късно емигрира в Румъния. През 1900 г. е четник при М. Ацев, а по-късно при М. Леринski и Йордан Пиперката. През 1901 г. е войвода в Прилепско. От началото на 1903 г. е в четата на П. Цветков и загива заедно с него.

Лит.:в. Пирин, 1923, бр. 10; сп. Македония, 1903, бр. 9, с. 20; Г. Попхристов, пос. съч., с. 26, 27, 32, 56; Хр. Силянов, Писма и изповеди на един четник; Никола Петров Русински. Спомени, с. 190, 278

РАХОВ, Миле П. (18 XI 1869, Банско – 17 V 1940, София) – разложки войвода. През септември 1903 г. влиза в четата на кап. А. Шипков и пристига в Разложко. По-късно се прехвърля в четата на Р. Тодев и се сражава в мест."Чало", Годлевската пл. След смъртта на войводата М. Рахов го замества. По време на Балканската война е доброволец в 5 Одринска дружина от МООП.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 6, с. 10; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 7,

РАШАЙКОВ, Йото (неизв., с. Вишени, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Вишени и е в отряда на Ив. Попов.

Лит.:ИПр., 1983, бр. 3, с. 124; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 391

РАЩАНОВ, Илия (29 X 1878, Велес – 1945, София) – член на Скопския ОРК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1897) и химия в СУ"Кл. Охридски" (1901). Учителствува в Сер, Скопие, София и др. През 1902 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие. По време на Илинденско-Преображенското въстание е заловен от турските власти, осъден на 101 години и лежи в затвора Куршумли хан, Скопие. След излизането си от затвора е асистент в Софийския университет (1904-1908).

Лит.:Алманах на СУ"Кл. Охридски", 1940, с. 524; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXVII; Отчет на Софийската мъжка гимназия 1905-1906, с. 24; А. Мартулков, пос. съч., с. 78

РЕДЖОВ, Иван Георгиев /Иван Реджо/ (неизв., с. Владимирово, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. Куриер. Четник при Г. Делчев и участвува в залавянето на Назлъм бей (1897). По-късно е войвода в Малешевско.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 49; сп. Македонски вести, 1935, бр. 8, с. 2; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 38; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356

РИЗОВ, Димитър Христов (1860, Битоля – 23 IV 1918, Берлин, Германия) – член на ВМОК. Журналист и дипломат. Завършва гимназия в Пловдив. Активно участвува в Съединението на България (1885). Редактира вестниците: „Македонский глас" (1885, 1887), „Млада България" (1895-1896) и др. На II конгрес на Македонските дружества (XII 1895) е избран

за член на ВМОК. По-късно се отдава на дипломатическа работа: търговски консул в Скопие (1897-1899), дипломатически агент в Цетина, Черна гора (1903-1905), пълномощен министър в Белград (1905-1907), Рим (1905-1907) и Берлин (1915-1918). Автор е на първата „Етнография на Македония", излязла през 1881 г. на френски език, а през 1917 г. заедно с Никола Ризов издават атласа „Българите в техните исторически, етнографически и политически граници".
Лит.:в. Утро, 1918, бр. 2573; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 409; Енц. България, 1986, т. 5, с. 766; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX, т. II, с. XXXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 589; НБКМ-БИА, ф. 178

РИЗОВ, Никола /Колю/ (1855, с. Влахи, Мелнишко – неизв.) – мелнишки войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и заедно с К. Мусгрука и Б. Сарафов превземат гр. Мелник.
Лит.:Македонците в .. ., с. 45; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. Iс. 471; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 325, 627, пак там, а. е. 52, л. 3

РИЗОВ, Ризо (неизв., Велес – неизв.) – член на Велешкия Ок. РК. Учител. През 1904 г. е член на околийския комитет на ВМОРО във Велес. След Първата световна война е активен член на ВМРО (об.) и запасен член на нейния ЦК. Присъствува на Цариградската конференция на ВМРО (об.) през 1930 г. По-късно емигрира в СССР. Завръща се във Велес през 1945 г.
Лит.:Гоце Делчев. Писма и..., с. 345; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 412; Освободителното движение в..., т. II, с. XXXVIII; Хр. Силянов, Освободителните ..., т. II, с. 297; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 111; Т. Шоптраянов, пос. съч., с. 101, 113-116

РИСТЕВ, Ристе Илиев (25 XI 1880, с. Мало Илино, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Млекар. Самоук. Куриер, а по-късно войвода на селската чета. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 321

РИСТЕВ, Сотир (неизв., с. Брезово, Битолско – 10 IX 1903, мест. „Пещерка", над с. Брезово, Битолско) – битолски селски войвода. Четник при Йор. Пиперката. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Брезово. Загива в края на въстанието заедно с войводата Д. Матлиев и още осем четника.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 7, с. 10, пак там, 1944, бр. 1, с. 15; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XL; Зл. Горшески, пос. съч., с. 105, 106

РИСТО ШИКАТА (неизв., с. Каленик, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в района на Ал. Джорлев.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 76

РИЧКИ, Тимо (неизв., с. Рич, Струмишко – неизв.) – струмишки селски войвода. По време на Балканската война участвува с четата си в освобождението на Струмишко.
Лит.:М. Думбалаков, пос. съч., т. II, с. 172, 173, 176, 179

РОБКОВ, Митре Пр. /М. Робката/ (неизв., с. Крива, Ениджевардарско – 20 I 1913, Бер) – гуменджански войвода. Четник е при Ичко Гюпчето, а от пролетта на 1912 г. е войвода в Гуменджанско. През декември 1912 г. е арестуван от гръцките власти и хвърлен в затвора в гр. Берн, където по-късно е отровен.
Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 2106; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 7, с. 8; Ан. Динев, Хуриетът и .. ., с. 62, 64, 68; М. Йонов, пос. съч., с. 456; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 13; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 5, л. 131

РОЗОВ, Кузо (неизв., с. Бобища, Костурско – 14 VIII 1903, с. Черешница, Костурско) – костурски селски войвода. През 1902 г. заедно с М. Розов организират канал за преноска на оръжие от Гърция за Костурско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от с. Бобища. Загива в мест. „Кайнакът", край с. Черешница в сражение с турски войски.
лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 13; М. Николов, пос. съч., с. 175

РОЗОВ, Манол (1878, с. Бобища, Костурско – 3 IX 1903, вр. „Сокле", Нидже пл.) – костурски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1900). В края на с. г. е арестуван и лежи в Корчанския затвор до октомври 1902 г. След излизането си от затвора е учител в родното си село. От пролетта на 1903 г. е нелегален и е избран за член на Костурското горско началство. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в превземането на градовете Клисура и Невеска. Загива в сражение с турска войска над с. Пожарско, Воденско.

Отляво надясно: Васил Чекаларов, Пандо Кляшев, Манол Розов

Лит.:в. Илинден, 1926, бр. 7; сп. Македония, 1904, бр. 6, с. 6; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 1, с. 7, 13, пак там, 1939, бр. 6, с. 2; Борбите в Македония и..., с. 861; Освободителното движение в..., т. I, с. XXXIX; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 471; Никола Петров Русински. Спомени, с. 356; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 32

РОЛЕВ, Стефан (1865, с. Вървени, Леринско – неизв.) – леринski войвода. Учител. Четник при М. Леринski (1901-1902) и Г. Попхристов (1902-1903). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Леринско. През Хуриета е ръководител на гимнастическото дружество „Бигленски юнак" в Лерин.
Лит.:Спомени и биографии..., с. 138, 159-162

РУМЕНОВ, д-р Владимир Иванов /Наум Иванов Мушевски/ (1 V 1870, Крушово – 20 I 1939, София) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Завършва духовна семинария в Киев и медицински факултет в Москва, Русия (1896). През 1898 – 1901 г. е лекар в Скопие и е член на окръжния комитет на ВМОРО. Подгонен от турските власти бяга в Княжество България и постъпва на служба в армията. През 1903 г. заедно с Сп. Мартинов е назначен за временен ЗП. Участвува във войните за национално

д-р Владимир Руменов със съпругата си Люба Кюпева

обединение като военен лекар. През 1920 г. минава в запаса с чин генерал. Участвува в създаването на Медицинския факултет. Народен представител на XXI (1923-1927) и XXII (1927-1931) Обикновено народно събрание.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 4, бр. 2, с. 1, 2; Борбите в Македония и..., с. 861; Гоце Делчев. Спомени..., с. 409; Ев. Спространов, пос. съч., т. I, с. 457; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 413; Офицерският корпус в..., т. V, с. 170; Хр. Силянов, Освободителните..., т. II, с. 481

РУСЕВ, Трайко (18 VIII 1874, с. Росен, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1902 г. От 1903 г. до 1911 г. е войвода на селската чета и ръководител на селския РК в родното си село.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 195

РУСИНСКИ, Никола Петров (21 XI 1875, с. Русиново, Малешевско – 14 VI 1942, с. Русиново, Малешевско) – войвода. Завършва прогимназия в Кочани. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). От IX 1895 г. до III 1897 г. учи в подофицерската школа в София. През лятото на 1897 г. е четник в първата организационна чета в Малешевско. През с. г. участвува в организираното от Г. Делчев отвличане на Назлъм бей. През пролетта на 1900 г. е изпратен от Г. Делчев за Битолския революционен окръг и организира Демирхисарско, Крушовско и Кичевско (1900 – август 1901), Прилепско (август-ноември 1901), Охридско и Стружко (ноември 1901 – декември 1902), Битолското поле и Мариово (1903). Делегат е на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Прилепско и Леринско. Участвува във войните за национално обединение. Автор е на книгата „Принос към историята на Вътрешната македоно-одринска революционна организация (градивния период) за времето 1900-1903".
Лит. в. Македонско знаме, 1945, бр. 49; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 5, с. 9, пак там, 1937, бр. 4, с. 11, пак там, 1938, бр. 8, с. 11, бр. 10, с. 7, пак там, 1940, бр. 8, с. 5; Бюлетин. Съюз на македонските .. ., 1972, бр. 6, с. 22-26; ИИИ, т. XXI, с. 252; Борбите в Македония и .. ., с. 861; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 345; Дневници и спомени .. ., с. 87, 88; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 169-186; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL, т. II, с. XXXVIII; Сл. Гоцев, пос. съч., с. 173; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 137-139; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 589; Никола Петров Русински. Спомени, ИНИ-Скопје, 1997 г.

РУЯНОВ, Тренко (неизв., с. Крапа, Прилепско – неизв.) – кичевски войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като войвода на чета от 9 души и действува в Кичевско.
Лит.:в. Право, 1895, Трета извънредна притурка (12 VI 1895 г.); НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 729, пак там, а. е. 22, л. 106

САВЕВ, Трифон /Тр. С. Янакиев/ (1900, Пантелей, Кочанско – IX 1944, Кюстендил) – кочански войвода. С основно образование. През 1923 г. е повикан да служи в сръбската армия, но избягва. Пристига в Кюстендил, където става член на ВМРО. Четник и войвода в Кочанско, а по-късно пунктов началник в Кюстендил. През 1941 – 1944 г. организира земеделски задруги в Кочанско. На 10 IX 1944 г. е арестуван и няколко дни по-късно е убит без съд и присъда в околностите на гр. Кюстендил.
Лит.:в. Македония, 1991, бр. 30, пак там, 1992, бр. 5; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 718; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 45

САВИНОВ, Гурко Христов (1882, Охрид – 9 II 1957, София) – член на Охридския Ок. РК. Търговец. Завършва I кл. в българската гимназия в Битоля. През 1902 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид и началник на терористичната група. През 1903 г. е в Солун и сътрудничи на „гемиджиите". След атентатите е арестуван и осъден на смърт. По-късно е помилван и изпратен на заточение на о-в Родос. През 1906 г. е амнистиран, а през 1907 г. се преселва в София.
Лит.:Притурка на в. Автономия, 1903, бр. 38; Дневници и спомени за .. ., с. 88

Гурко Савинов

САВИНОВ, Костадин (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Търговец. Завършва българската гимназия в Солун (1899). През 1905-1906 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. През 1906 г. е арестуван и осъден на 1 година затвор.
Лит.:в. Софийски новини, 1906, бр. 3; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 96

САВОВ, Иван (1870, с. Калугер, Белоградчишко – 13 III 1902, мест. „Мушата", между с. Гърляни и с. Бигла, Кочанско) – кочански войвода. Старши подофицер от българската армия. Служи в 15 пех. Ломски полк. През 1899 г. е изпратен от Б. Сарафов за военен инструктор отначало в Петричко, а по-късно в Кочанско. Загива с цялата си чета в сражение с турците.
Лит.: в. Народни права, 1902, бр. 34; сп. Свято дело, 1902, бр. IV-V, с. 180; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 31, 32; Освободителното движение в /. ., т. II, с. XXXVIII; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 15, л. 525

САВОВ, Сотир (неизв., с. Смърдеш, Костурско – неизв.) – костурски войвода. По време на Балканската война е в четата на В. Чекаларов и пристига в Костурско. През декември 1912 г. заедно с П. Сидов и местната милиция спират турското настъпление от Корча към Костур.

Отляво надясно: прави – Никола Коцев, Михаил Монев, Атанас Саев, Данчо Данов; седнали – Пантелей Костурлиев, Вангел Попангелов, Милан Конев, Спас Попфилимонов

Лит.:Й. Митев, пос. съч., с. 310; П. Дървингов, История на .. ., т. I, с. 646; Хр. Силянов, От Витоша .. ., с. 125

САЕВ, Атанас Попниколов (6 VI 1883, с. Калагларе, Пазарджишко – 8 III 1963, София) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва семинария в Цариград (1904) и постъпва на служба в българската община в Сер. Тук е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО. През март 1906 г. е арестуван, осъден на 101 години и е изпратен на заточение на о-в Родос. Освободен е през Хуриета. След това е учител в с. Моноспитово, Струмишко и Разлог. По време на Балканската война е доброволец в МООП.

Лит.:в. Антени, 1984, бр. 31; Л. Томов, пос. съч., с. 41, 43; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 490

САЕВ, иконом Константин Христов (1861, с. Белица, Разложко – 12 IV 1936, София) – касиер на Радовишкия Ок. РК. Брат на мичман Т. Саев. Завършва III кл. в българската гимназия в Солун (1885). Учителствува в родното си село, Банско и др. През 1894 г. е ръкоположен за свещеник. Архиерейски наместник в Горна Джумая, Гевгели, Радовиш, Драма и др. Член на ВМОРО от 1895 г. Той е един от основателите на РК в Горна Джумая. Член е на околийските комитети на ВМОРО в

иконом Константин Саев

Гевгели (1897-1899) и Радовиш (1899-1901). През 1901 г. е арестуван и лежи в затвора Куршумли хан, Скопие. След излизането си от затвора бяга в София. По време на Първата световна война е свещеник в 11 македонска дивизия.

Лит.:в. Македонски вести, 1936, бр. 51, с. 5; Ан. Динев, Илинденската..., т. I, с. 100-103

САЕВ, Тодор Христов, мичман (27 XII 1872, с. Белица, Разложко – 28 III 1903, с. Долене, Петричко) – войвода. Брат на иконом К. Саев. Учи в Банско, Сер и София, а след това завършва морското училище в Триест, Австроунгария (1894). През октомври 1900 г. напуска военната служба с чин мичман I ранг и се отдава изцяло на македоно-одринското революционно дело. Участвува в Горноджумайското въстание. Тежко ранен в сражение с турска войска умира от раните си. Погребан е в мест. „Орешец", при Доленските колиби.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 3; в. Мир, 1903, бр. 1254; в. Реформи, 1903-1904, бр. 2; в. Пирин, 1923, бр. 12; в.

мичман Тодор Саев

Македония, 1929, бр. 749; в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 89, с. 7; сп. Бунтовник, 1903, бр. 2, с. 20; сп. Македония, 1903, бр. 1, с. 14; сп. Сборник от турските зверства, 1903, бр. 5, с. 9; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 10, пак там, 1928-1929, бр. 9, с. 8-11, пак там, 1931-1932, бр. 10, с. 13, пак там, 1932-1933, бр. 3, с. 7, бр. 5, с. 14; Борбите в Македония и ..., с. 861; Г. Баждаров, Духът ..., с. 82-85; Гоце Делчев. Спомени..., с. 410; Евтим Спространов, пос. съч., с. 457; Енц. България, 1988, т. 6, с. 13; Освободителното движение в..., т. I, с. XL, т. II, с. XXXVIII; Списък на генералите..., 1901, с. 375; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 471; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2102, л. 11, 12

САЙТОВ, Зафир (неизв., с. Младо Нагоричино, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. През 1907 г. е войвода на селската чета в родното си село.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 684

САМАРДЖИЕВ, Иван (неизв., с. Крушово, Демирхисарско – неизв.) – подпредседател на Демирхисарския Ок. РК. През 1900 г. е избран за подпредседател на околийския комитет на ВМРО, чието седалище е в с. Крушово.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 36, с. 2

САМАРДЖИЕВ, Костадин (15 V 1884, с. Дабиля, Струмишко – 1 VIII 1911, с. Дабиля, Струмишко) – струмишки околийски войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1903). Учителствува в струмишките села Дабиля (1903-1904) и Робово (1904-1905). През лятото на 1905 г. е арестуван и лежи няколко месеца в затвора Еди куле, Солун. От май 1906 г. до 1908 г. е четник при Хр. Чернопеев. От пролетта на 1911 г. е войвода в Струмишко.

Лит.:в. Македония, 1911, бр. 524, 525; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 8, с. 4, пак там, 1943, бр. 3, с. 13; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 2; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 211, 214, 247, 268, 286

САМАРДЖИЕВ, Михаил /Гегата/ (неизв., Костур – неизв.) – член на Костурския Ок. РК. През есента на 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Костур.

Лит.:Зл. Каратанасов, пос. съч., с. 20; Илинден 1903-1922; Сборник в .. ., с. 17; М. Николов, пос. съч., с. 56

САМАРДЖИЕВ, Петър Димов (1878, с. Подлес, Велешко – 12 VII 1906, Тиквешко) – тиквешки околийски войвода. Учи в Неготино и в железарското училище в Самоков. Член е на тайния ученически революционен кръжок „Тр. Китанчев". През 1901 г. е четник при М. Попето и Хр. Чернопеев, а от 1903 г. е тиквешки войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Присъствува на Прилепския конгрес (май 1904 г.). Убит е в местността „Преслапот" между тиквешките села Клисура и Дрен.

Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1765; в. Ден, 1906, бр. 923; в. Революционен лист,

Петър Самарджиев (1); Герасим Огнянов (2), Атанас Дачев (3)

1906, бр. 3, с. 5; в. Македония, 1932, бр. 1794; в. Тиквеш, 1942, бр. 1; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 9, с. 6, пак там, 1929-1930, бр. 10, с. 5; Борбите в Македония и .. ., с. 861; Кратки биографични .. ., с. 8; Освободителното.. ., т. II, с. XXXVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 589; К. Андонов, Тиквешки от войвода Пешо Самарджиев; П. Емшов, Илинденските светлини на Неготино, с. 52; П. Камчевски, пос. съч., с. 209; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 331

САНДАНСКИ, Яне Иванов (18 V 1872, с. Влахи, Кресненско – 21 IV 1915, мест. „Блатата", Мелнишко) – войвода. Завършва II прогимназиален клас. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). От април 1901 г. е войвода в Серски окръг. Участвува в аферата „мис Стоун" (1901). По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава в Мелнишко и Разложко. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През 1909 г. участвува в похода на младотурците към Цариград и в детрониране-

Яне Сандански

нето на султан Абдул Хамид II. По време на Балканската война с четата си освобождава Мелник и указва съдействие на настъпващите български войски.

Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 272, 278, 355, 360, 502, 506; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2266, пак там, 1908, бр. 2545, 2546; в. Време, 1908, бр. 38, 47, 49, 90, 144, 162, 187, 188, 191, 192, 193, 201, 208, 209, 213, 221, 256, 258, 319; в. Ден, 1908, бр. 1463, 1473, 1476, 1480, 1514, 1516, 1552, 1558, 1561, 1562, 1565, 1569, 1584, 1586, 1593, 1622, 1625; в. Вести, 1909, бр. 60, 62, 78; в. Камбана, 1915, бр. 2228-2233; в. Пиринско дело, 1957, бр. 31, 39; сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 1; сп. Светлина, 1935, бр. 14; Борбите в Македония и .. ., с. 861; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 345; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Ил. Филянов, По стъпките на Яне; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 526; М. Макдермот, За свобода и съвършенство. Биография на Яне Сандански; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 413; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL, т. II, с. XXXVIII; П. Делирадев, Яне Сандански; Сарафов, Петър, Станка Гарванова и Тодор Ив. Даев, Истинския лик на Яни Сандански – убиецът на Б. Сарафов, Ив. Гарванов и М. Даев; Ст. Аврамов, Героични .. ., т. II, с. 61; Хр. Константинов, Старика (Яне Сандански); Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 589; Юр. Анастасов, Яне Сандански

САНДЕ ЧОЛАКА вж. Георгиев, Александър

САПУНАРОВ, Иван Константинов (неизв., с. Загоричани, Костурско – неизв., Варна) – член на Солунския ОРК. Завършва семинария в Москва и духовна академия в Петербург, Русия. Той е един от основателите на Тайния македоно-одрински революционен кръжок в Петербург (1900) и негов пръв председател. Учителствува в Солун (1902-1913) и Варна. Като учител в Солун е сътрудник към ЦК на ВМОРО и член на окръжния комитет. Делегат е на Солунския конгрес (януари 1903 г.)

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 6, пак там, 1940, бр. 5, с. 15; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 35; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 11, л. 5, пак там, ф. 933, оп. 1, а. е. 154, л. 15, 17

САПУНДЖИЕВ, д-р Васил Ап. (1880, с. Осничени, Костурско – 17 I 1939, Дупница) – член на Леринския Ок. РК. завършва медицина в Атина. Лекар е в Лерин и същевременно е член на околийския комитет на ВМОРО (1904-1906). През 1907 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2208, с. 4; в. Зора, 1939, бр. 5876; в. Светлина, 1939, бр. 4; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 89, л. 98

САРАДИНОВ /Саратинов/, Петър Д. (1865, Прилеп – 11 XI 1923, Прилеп) – член на Прилепския Ок. РК. Свещар. Член е на първия, основан от Д. Груев, РК в Прилеп (1895). За революционната си дейност лежи в затворите в Прилеп и Кичево.

Лит.:в. Независима Македония, 1923, бр. 45; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 224, 225

САРАКИНОВ, Христо, капитан (21 III 1872, воден – 29 X 1908, София) – войвода. Учи във Воден, Солун и София. Завършва Военно училище в София (1895). През 1900 г. напуска военната служба и се отдава изцяло на македоно-одринското освободително дело. На VII конгрес на Македонските дружества (1900) е избран за член на ВМОК. От 1901 г. е войвода в Мелнишко и Петричко. Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. През март 1904 г. постъпва отново на военна служба.

Лит.:в. Дневник, 1908, бр. 2250; в. Илинден, 1926, бр. 6; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 6, с. 10; Борбите в Македония и .. ., с. 861; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL, т. II, с. XXXIX; Списък на генералите .. ., 1905, с. 202; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471; НБКМ-БИА, ф. 305, а. е. 270, л. 291

САРАФОВ, Борис Петров (12 VII 1872, с. Либяхово, Неврокопско – 28 XI 1907, София) – председател на ВМОК. Завършва Военно училище в София (1893). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) и начело на чета превзема гр. Мелник. От 1899 г. до 1901 г. е председател на ВМОК. През януари 1903 г. с чета заминава за Битолско. На Смилевския кон-

Борис Сарафов

грес е избран за член на Главния щаб на въстанието. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при битолските села Смилево, Бабино, Брежани, Боища и др. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През 1906 г. обикаля с чета Битолско, Скопско и Солунско. Убит е заедно с Ив. Гарванов от Т. Паница по заповед на Я. Сандански.

Лит.:в. Отзив, 1901, бр. 511; в. Мир, 1904, бр. 1358; в. Балканска трибуна, 1907, бр. 351-355, 371, 373; в. Балкански новини 1907, бр. 72; в. Вечерна поща, 1907, бр. 2208-2249; в. Илинден, 1907, бр. 2; в. Родина, 1916, бр. 214; в. Обзор, 1935, бр. 24; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 5, пак там, 1932-1933, бр. 3, с. 1, пак там, 1943,

бр. 1, с. 8-12; ИИИ, т. XXV, с. 266; Борбите в Македония и .. ., с. 861; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 41-46; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 345; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 475; Е. Сарафова, Борис Сарафов „човек со звезда"; Енц. България, 1988, т. 6, с. 39; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 50; Л. Днаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 526; Михаил Герджиков. Спомени.. ., с. 413; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL, т. II, с. XXXIX; Р. Пасков, Борис Сарафов 1872-1907. Биография; Списък на генералите .. ., 1901, с. 374; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 471, т. II, с. 590; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 1

САРАФОВ, Вълчо Костадинов (1877, с. Гайтаниново, Неврокопско – 10/11 I 1901, Чепеларе) – смолянски р. н. Братовчед на Б. Сарафов. Учи в солунската българска гимназия. Участвува в превземането на Мелник по време на акцията на Македонския комитет (1895). След това завежда революционния пункт в Дупница, а от септември 1899 г. е началник на пункта в Чепеларе. Като ръководител на Смолянския революционен район създава околийско тяло, селски комитети, районна чета, канали, урежда куриерската служба и пр.

лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 862; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 141-144; Н. Хайтов, пос. съч., с. 9, 14-22, 48-51, 57, 80; Хр. Карамандjуков, пос. съч., 50-56

САРАФОВ, Никола вж. Кольо Сарафчето

САРАФОВ, Теодоси вж. Теодоси Киров Минев

САРДЖОВ, Спиро (неизв. – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Обущар. През 1901 – 1903 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 13; ЦДА, ф. 767, оп. 1, а. е. 49, л. 11

САТИЕВ /Сатнов/, Никола (1880, с. Гавалянци, Кукушко – неизв., Горна Джумая) – кукушки войвода. Задграничен куриер, а по-късно е четник при Хр. Чернопеев и Кр. Асенов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е тежко ранен в сражението при „Саръгьол", Кукушко. От 1905 г. до настъпването на Хуриета е отново нелегален. В навечерието на Балканската война е войвода в родния си край и участвува в освобождаването на Кукуш. След Междусъюзническата война е отново войвода в Кукушко.

Лит.:в. Пиринско дело, 1984, бр. 171; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133; Македонците в .. ., с. 107

СЕИЗОВ, Димитър (неизв., с. Обидим, Неврокопско – VII 1895, с. Добринища, Разложко) – войвода. Войвода в Неврокопско и Мелнишко. Загива в сражение с турска войска по време на акцията на Македонския комитет през 1895 год.

Лит.:в. Глас Македонски, 1895, Притурка № 6

СЕЙМЕНСКИ, Гаврил /Гаве/ Стоилов (неизв., с. Смоймирово, Малешевско – неизв.) – малешевски околийски войвода. От 1913 г. е околийски войвода и води редица сражения със сръбски войски. По време на Първата световна война е ст. подофицер в състава на партизанската рота на пор. Н. Лефтеров.

Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133, 150; Д. Минчев, Участието на .. ., с. 76, 108; К. Пърличев, Сръбският режим и .. ., с. 50, 53, обр. № 27; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137

СЕКУЛА ОРАОВДОЛСКИ вж. Христов, Секула

СЕКУЛИЧКИ, Йордан (неизв., с. Секулица, Кратовско – 25 VII 1908, Кратовско) – кратовски районен войвода. Дългогодишен четник при Йор. Спасов, а по-късно войвода в Кратовско.

Лит.:в. Време, 1908, бр. 208; в. Ден, 1908, бр. 1561; в. Илинден, 1908, бр. 62

СЕКУЛИЧКИ, Марко Стоянов (16 XI 1848, с. Секулица, Кратовско – 1925, Кюстендил) – задграничен пунктов началник. С брат си Никола образуват хайдушка дружина и действуват от 1870 до 1876 г. в Кратовско, Кумановско, Велешко и др. Доброволец е в Сръбско-българската война (1885). От май 1904 г. до май 1905 г. е началник на пункта на ВМОРО в Кюстендил. По време на Балканската война е доброволец в 1 рота, 7 Кумановска дружина от МООП.

Лит.:в. Знаме, 1906, бр. 22, 23; в. Сливница, 1911-1912, бр. 15, с. 4; в. Независима Македония, 1925, бр. 98; в. Утро, 1932, бр. 6786; Борбите в Македония и .. ., с. 862; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 345; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLI, т. II, с. XXXIX; НБКМ-БИА, ф. 239, пак там, кол. 42, а. е. 64, л. 81, пак там, ф. 224, а. е. 23[а], л. 1352; ОДА-Кюстендил, ф. 727, оп. 1, а. е. 10, л. 89

Марко Секулички

СЕКУЛОВ, Ангел вж. Ангел Базернишки

СЕРАФИМ (неизв. – III 1908, с. Драгоманци, Кумановско) – кумановски войвода. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2353; в. Ден, 1908, бр. 97

СЕРМЕНИНСКИ, Тодор вж. Чочков, Тодор

СЕРОВ, Илия (неизв., с. Търсье, Леринско – неизв.) – лерински селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 310

СЕТОВ, Аргир (неизв., с. Сребрено, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета в командвания от Ив. Попов Блатски център.

Лит.:Илинденско-Преображенското въстание 1903 – 1968, с. 233

СИДЕРОВ, Михаил (неизв., Свиленград – 10 X 1903, с. Кюстюкьой, Свиленградско) – свиленградски войвода. Кафеджия. По време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с четите на М. Чолаков и подпор. В. Славов извършват нападение срещу с. Кюстюкьой, Свиленградско. В завързалото се сражение с турския гарнизон загива М. Сидеров и още един четник.

Лит.:Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 298; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 375; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 33, л. 162, 238, 278

СИДОВ, Андрей (неизв., с. Бобища, Костурско – 14 VIII 1903, мест."Кайнакът", с. Черешница, Костурско) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и загива в сражение с турска войска при защитата на знамето на Блацкия център.

Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 71, 73; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 140, 141; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 7

СИДОВ, Пандо (1878, с. Жупанища, костурско – 9 XII 1942, Кърджали) – костурски районен войвода. Завършва V кл. в българската гимназия в Битоля. От 1901 г. е нелегален. Четник е при М. Влаха, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на жупаницката чета. От 1907 г. е районен войвода в Костурско. През 1910 г. емигрира в САЩ. Зав-

Пандо Сидов

ръща се през 1912 г. за да участвува във войните за национално обединение. Покъсно се заселва в Кърджали. Депутат е в XXII 1927-1931) Обикновено народно събрание.

Лит.:в. Ардинска дума, 1942, бр. 540; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 2, с. 10; Борбите в Македония и .. ., с. 862; В. Иванов, пос. съч., с. 24, 30-34, 38-41; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 53, л. 1-19;

СИЙН, Симеон Костов (12 V 1863, с. Мокрени, Костурско – 20 II 1929, Варна) – костурски р. н. Завършва IV отделение. Член на ВМОРО от 1895 г. Работи в Цариград, Солун и Кавала, като навсякъде участвува в дейността на ВМОРО. Селски ръководител, а по времето на Илинденско-Преображенското въстание е началник на Мокренския революционен център. Участвува в превземането на гр. Невеска. След въстанието се заселва в гр. Варна.

Лит.:в. Македония, 1929, бр. 709, с. 3; А. Симеонов, пос. съч., Дневници и спомени..., с. 42; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 189

СИЛЯНОВ, Божин /Б. С. Ангелов/ (неизв., с. Козица, Кичевско – неизв.) – кичевски селски войвода. Брат на Йор. Пиперката. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сражението при с. Сълп, Кичевско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 2, с. 11; Зл. Горшески, пос. съч., с. 16, 105, 109-111

СИЛЯНОВ, Димитър (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Учител в с. Вевчани, Охридско (1906). През 1907 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 811, пак там, а. е. 67, л. 263, 286, 360

СИЛЯНОВ, Кипро (неизв. – неизв.) – охридски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при селата Турье и Мраморец, Долна Дебърца – Охридско.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149

СИЛЯНОВ, Христо Иванов (28 V 1880, Цариград – 26 IX 1939, София) – костурски войвода. Завършва гимназия в Битоля и история в СУ"Кл. Охридски" (1907). Учител в Прилеп и член на околийския комитет на ВМОРО (1899-1900). През 1902 г. е четник при М. Лерински. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в Одринско и участвува в освобождаването на Ахтопол и Василико (дн. Царево). През Балканската война е войвода на чета № 6 и действува в Костурско. Участвува в редактирането на в."Илинден" (1907-1908), в."Вести", в."Ден", сп."Сила" и др. Автор е на книгите: „Освободителните борби на Македония", т. I, II, „Писма и изповеди на един четник" и др.

Христо Силянов

Лит.:в. Мир, 1939, бр. 11746, 11753; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 8, с. 1, 17; В. Божинов, пос. съч., с. 384; Енц. България, 1988, т. 6, с. 185; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 413; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL, т. II, с. XL; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11, 581, 590, 601, 610, 618, 635; П. Чолов, пос. съч., с. 348; Речник на българската литература, т. III, с. 261; НБКМ-БИА, ф. 650; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 271, 284

СИМЕОН КЛИНЧАРСКИ /С. Георгиев/ (1866, с. Пресека, Кочанско – 15 VII 1921, с. Жиленци, Кюстендилско) – кочански войвода. Член на ВМОРО от 1897 г. Куриер. През 1903 г. е четник при Хр. Чернопеев, а през 1904-1905 г. е в четата на Кр. Българията. От 1907 г. до 1912 г. е кочански войвода. Негов секретар е Т. Александров. Участвува във войните за национално обединение.

Симеон Клинчарски (1)

Лит.:в. Македония, 1921, бр. 158-161; в. Илинден, 1923, бр. 1; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 2, с. 7; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 818

СИМЕОНОВ, Богой /Б. С. Лазаровски/ (1885, с. Малко Църско, Битолско – неизв.) – прилепски войвода. Хлебар. Завършва I прогимназиален клас в София. Работи като фурнаджия. През 1903 г. влиза в четата на Ванчо Сърбака и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1904 г. до края на 1905 г. е войвода на чета в Мариово, Прилепско. През ноември 1905 г. е заловен в с. Бонче, Прилепско. Осъден е на смърт, но е помилван и изпратен на заточение в Мурзук, Либия. Освободен е през Хуриета.

Лит.:в. Ден, 1905, бр. 685; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 13, с. 199; П. Шатев, Заточението в .. ., с. 231; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 54, л. 1-12

СИМЕОНОВ, Георги (неизв., с. Радово, Воденско – неизв.) – воденски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета във Воденско.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 154

СИМЕОНОВ, Марко (1866, с. Галичник, Дебърско – 26 X 1933, София) – дебърски селски войвода. Без образование. Член на ВМОРО от 1893 г. Куриер. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Дебърско. От 1904 г. до 1910 г. е легален работник и куриер в Ениджевардарско, Солунско и Воденско. През Балканската война е доброволец в 1 Дебърска дружина от МООП.

Лит.:в. Македония, 1933, бр. 2119; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 1-2, с. 12; Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132, 137, 138, 145, 156, 157; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 46, л. 1-11

СИМЕОНОВ, Спиро (XI 1881, Ресен – неизв.) – ресенски войвода. Бакалин. Завършва III прогимназиален клас в Ресен. Член на ВМОРО от 1901 г. Куриер, а от 1909 г. до 1912 г. е четник при Кр. Трайчев. През 1913-1915 г. е войвода в Ресенско.

Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим и.. ., с. 53; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 51, 52

СИМЕОНОВ, Христо (неизв., Пловдив – неизв.) – радовишки войвода. Завършва гимназия в Пловдив. През 1910 г. е секретар при войводата Ст. Темелков, а от зимата на с. г. е войвода в Радовишко. Устройва атентатите в Кочани, Щип и Куманово. След 1920 г. е отново войвода в Радовишко.

Лит.:в. Родина, 1918, бр. 608; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 823; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13; Хр. Силянов, От Витоша до .. ., с. 39

СИМИДОВ, Христо Георгиев (9 III 1884, гр. Узункьопрю, Източна Тракия – неизв.) – член на Узункьоприйския РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1903). Като ученик е секретар на революционен кръжок в гимназията. През 1906-1907 г. е учител в родния си град и член на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 121, 569; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 73

СИМОВ, Христо (неизв., с. Цапари, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от с. Цапари и се сражава с турците при битолските села Цапари, Облаково и Гявато.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XL

СИМОН (неизв. – VIII 1910, Кочанско) – кочански войвода. Загива с още шест четника в сражение с турска войска в Кочанската планина.

Лит.:в. Дебърски глас, 1910, бр. 20; в. Ден, 1910, бр. 2301

СИМОНОВСКИ, Кипро Спиров (1873, с. Лазарополе, Дебърско – 12 II 1938, София) – член на Цариградския РК. Работи в Австрийското параходно д-во в Цариград. Член на ръководството на РК в Цариград (1901-1902). Устройва канал за пренасяне на взривни материали и оръжие. Заподозрян от турските власти бяга в Княжество България. Установява се в София и работи като главен контрольор по трамваите.

Лит.:Единичен лист, Дебърски глас, 1939; в. Зора, 1938, бр. 5590; в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 1, с. 9; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 30

СИРАКОВ, Христо Иванов (1872, с. Костел, Еленско – неизв.) – поройски войвода. Внук на хайдушкия войвода Дели Димо, обесен от турците. Подофицер от българската армия. Участвува в Горноджумайското въстание като подвойвода на чета. В началото на 1903 г. е войвода на чета и действува в Поройско и Горноджумайско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е взводен командир в отряда на пор. Л. Стоянчов. След въстанието се заселва в гр. Горна Оряховица и работи като железничар.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 9, с. 11-14, пак там, 1940, бр. 9, с. 10

СКАЕВ, Яне (1865, с. Вранещица, Кичевско – неизв.) – член на Битолския Ок. РК. Търговец. През март 1902 г. е арестуван и осъден на смърт. По-късно е помилван и амнистиран. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Битоля (1905-1908). Делегат е на окръжния конгрес на Битолския революционен окръг (1907). През декември 1907 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. През 1910 г. е отново арестуван и изпратен на заточение в Мала Азия. Освободен е през 1912 г. През 1914 г. е арестуван от сърбите и е осъден на две години затвор.

Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29, с. 2; Г. Попхристов, пос. съч., с. 43; Т. Николов, пос. съч., с. 396; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 41

СКАЧКОВ, Туше Иванов (1887, Кукуш – лятото 1922, мест. „Шейтан дере“, Кресненско) – кукушки войвода. Железар. С основно образование. През 1909 г. става нелегален с брат си Дино. По-късно е четник при Т. Александров. През 1913 г. е войвода в Кукушко.

Лит.:в. Дневник, 1916, бр. 4821; в. Илинден, 1922, бр. 16, пак там, 1924, бр. 16, 19; в. Свобода или смърт, 1928, бр. 80, с. 4; Д. Гоцев, Национално-освободителната..., с. 133

Скендеров, Васил (неизв., с. Берово, Малешевско – 7 II 1908, мест. „Трънката“, с. Долна Рибница, Петричко) – петрички околийски войвода. Четник, а през 1907 г. е назначен за околийски войвода. Загива заедно с М. Георгиев и още 21 души четници и селски милиционери.

Лит.:в. Македония, 1930, бр. 1130, 1131; сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 5; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 93-95

СКЕНДЕРОВ, Григор Хр. (1873, Охрид – неизв.) – охридски войвода. Градинар. От април 1902 г. е четник при Н. П. Русински и поп Хр. Търпев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Сражава се в мест.“Бигла“ край с. Велмей (7 август) и край с. Опейнца (29 август), Охридско. През Балканската война е в четата на П. Чаулев.

Лит.:Дневници и спомени .. ., с. 88, 89; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; Никола Петров Русински. Спомени, с. 357; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 5, л. 139, пак там, ф. 892, оп. 1, а. е. 3

СКЕНДЕРОВ, Михаил Иванов (1888, с. Горно Броди, Серско – 17 IV 1930, Неврокоп) – серски околийски войвода. Племенник на Ив. Жилев. С основно образование. Куриер. От 1905 г. е четник, а през 1912 г. е войвода в Серско. През Балканската война е назначен за серски околийски началник. След 1919 г. е отново войвода в Серско.

Лит.:в. Дебърски глас, 1909, бр. 26; в. Македония, 1930, бр. 1056; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 823, т. IV, с. 985; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 167, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 97, л. 980

СКРИЖОВСКИ, Георги /Г. Иванов Радев/ (28 III 1882, с. Скрижово, Драмско – 26 II 1925, Свиленград) – разложки околийски войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1896). Учителствува в с. Горни Порой, Демирхисарско, с. Горно Броди, Серско и в с. Скрижово. От 1902 г. е нелегален. Отначало е четник при Илия Кърчовалията, а след това е секретар при Я. Сандански. От 1905 г. е разложки войвода, а от следващата – член на Серския ОРК. По време на Балканската война с четата си действува в тила на турската армия и участвува в освобождаването на Драма.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2331; в. Македонско знаме, 1945, бр. 62-63, 87; в. Пиринско дело, 1982, бр. 60, пак там, 1985, бр. 83; сп. Славяни, 1965, бр. 2; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 412; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 209, т. Ii, с. 590

СЛАВОВ, Вълчо Узунов, подпоручик (12 I 1869, с. Пет могили, Новозагорско – 28 X 1939, с. Пет могили, Новозагорско) – войвода. Завършва Школа за запасни подпоручици (1892). Служи в 28 пех. полк. В началото на 1903 г. е изпратен за войвода в Чокенско – Одринска Тракия. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Свиленградско и ръководи нападението срещу турския гарнизон в с. Кюстюкьой. Участвува във войните за национално обединение. Достига до чин капитан и служи в 44 пех. полк.

Лит.:Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 331; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 527; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 414; Списък на офицерите от запаса .. ., 1905, с. 715, пак там, 1917, с. 221

СЛАВОВ, Руси /Р. С. Георгиев/ (1884, Нова Загора – 2 XII 1937, Пловдив) – тракийски войвода. Член на ВМОРО от 1901 г. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. При превземането на гр. Василико (дн. Царево) е тежко ранен. През 1904 г. начело на чета действува в Тракия. По време на Балканската война с четата си освобождава гр. Софлу. Участвува в атаката на форта „Айваз баба“ при превземането на Одрин.

Лит.:сп. Завет, 1937, бр. 654-656; Л. Милетич, Разоренето на .. ., с. 149

СЛАВОВСКИ, Михаил Стоянов (неизв., с. Зашле, Крушовско – неизв.) – крушовски селски войвода. Син на Ст. Славовс-

ки. По време на Илинденско-Преображенското въстание е селски войвода. След амнистията се легализира. Убит е заедно с баща си от турците в мест."Неглева рупа".
Лит.:ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 90, л. 162

СЛАВОВСКИ, Стоян (неизв., с. Зашле, Крушовско – неизв.) – крушовски селски войвода. Четник е при хайдушкия войвода Ангеле Церанец. По време на Илинденско-Преображенското въстание е селски войвода. След амнистията се легализира. Убит е заедно със сина си от турците в мест."Неглева рупа".
Лит.:ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 90, л. 162

СЛАНКОВ, Владимир Ив. (1886, с. Ново село, Щипско – 8 VIII 1914, с. Скаченци, Велешко) – велешки войвода. Завършва прогимназия в Щип. От 1906 г. е четник при М. Развигоров, Ефр. Чучков и Ст. Мишев. През 1909 г. е арестуван, осъден на 15 години и изпратен на заточение в Мала Азия. В края на 1911 г. е амнистиран. През 1912 г. е четник при Т. Александров и извършва редица атентати в Солун. По време на Балканската война участвува в освобождаването на Кукуш. През лятото на 1914 г. е войвода във Велешко. Загива заедно с още шест четника в сражение със сръбска потеря.
Лит.:в. Дневник, 1914, бр. 4223, в. Родина, 1916, бр. 110; в. Пирин, 1924, бр. 18; в. Целокупна България, 1943, бр. 743, с. 5; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 7-13; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 143, 150-152, 154; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133, 144, 145; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XL

СМАТРАКАЛЕВ, Иван Димитров (9 III 1878, с. Горно Броди, Серско – 4 VI 1946, Пловдив) – член на Драмския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер. Учителствува в родното си село, с. Крушево, Серско и др. Като учител в с. Просечен, Драмско е пунктов ръководител и член на Драмския околийски комитет на ВМОРО (1901-1902). През 1903 г. е арестуван, осъден на смърт, но впоследствие е помилван и лежи в затвора до Хуриета. От 1910 г. до 1912 г. работи като секретар в българската митрополия в Сер.
Лит.:в. Македонско знаме, 1946, бр. 49; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 1

СМИЛЕВ, Симеон Трайков (25 VIII 1880, с. Велмевци, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Търговец. Завършва II клас. През 1901 г. е избран за ръководител на селския РК. През следващата година е четник при Йордан Пиперката. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 121

СМИЧКОВ, Иван К. (1878, с. Варош, Прилепско – 17 X 1933, София) – прилепски районен войвода. От 1903 г. до 1908 г. е войвода на чета. Действува в Мариово и Велешко. Води редица сражения с турска войска и гръцки андарти.
Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2230; в. Илинден, 1908, бр. 12; в. Македония, 1933, бр. 2097; ИДА, 1992, т. 64, с. 133; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 271; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XL

СМОЛАРСКИ, Иван Тасев (1872, с. Смоларе, Петричко – неизв.) – петрички войвода. Войвода на чета е от 1906 г. По време на Балканската война с четата си е авангард на 7 Рилска дивизия и участвува в освобождението на Петричко, Струмишко и Кукушко. През януари 1913 г. с четата си влиза в редиците на 14 Воденска дружина от МООП.
Лит.:в. Вести, 1911-1912, бр. 62; в. Право, 1911, бр. 321; сп. Македоно-одрински преглед, 1905-1906, бр. 23, с. 369; Й. Митев, пос. съч., с. 290 – 292; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 574, 584, 590, 601, 617, 620; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 99, пак там, а. е. 3, л. 138

СМУГРЕВ, Диме Кулев (неизв., с. Обършени, Битолско – 2 VI 1906, Битолско) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и е в отряда на П. Гули. Участвува в сражението при Мечкин камен. След въстанието активно участвува във възстановяването на организацията в Крушовско. Убит е от турците заедно с един свой другар.
Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 1763; сп. Македоно-одрински преглед, 1906-1907, бр. 10, с. 148; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 1, с. 15; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 32; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 372, 373; Гласник .. ., 1966, бр. 2-3, с. 245; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 262

СОГРИЕВ, Силян (1873, с. Брезово, Битолско – 1917, Битоля) – битолски р. н. Терзия-абаджия. Около 1900 г. се преселва в Битоля. Районен началник на Битолски Демирхисар, а след Илинденско-Преображенското въстание е член на околийския комитет на ВМОРО в Битоля.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 74; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 150, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 248

СОКОЛОВ, Георги Павлов /Георги Чаушът/ (1879, с. Златари, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. Завършва II отделение. През 1901 г. е четник в Ресенско при Ат. Петров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. През Балканската война е доброволец в 6 Охридска дружина от МООП.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 32; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 297; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 26, л. 150

СОКОЛОВ, Григор /Гр. С. Лямев/ (17 I 1870, с. Небрегово, Прилепско – 29 VII 1910, Прилеп) – прилепски войвода. Без образование. Самоук. Четник е при Димо Дядото и участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Отново е четник при Ст. Павлов в Кратовско (1897) и М. Ацев в Прилепско (1900). През 1902 г. е войвода на чета в Прилепско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието заминава за Сърбия. Тук е завербуван от сърбите и организира чета от бивши членове на ВМОРО, изгонени от организацията за различни престъпления. През лятото на 1904 г. Гр. Соколов пристига в Прилепско. Използвайки фракционните борби вътре в самата организация, той успява да се закрепи в Азот, Велешко и да поведе борба срещу ВМОРО. Убит е при казармите край Прилеп от турския терорист Шериф със съдействието на организацията.
Лит.:в. Вести, 1910, бр. 139, 148; сп. Македония, 1903, бр. 1, с. 21; Борбите в Македония и .. ., с. 862; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 230, 244, 281; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 583

СОЛАКОВ, Мицко Ташков (1890, с. Попължени, Леринско – 21 III 1928, между с. Герман и с. Коняри, Преспанско) – битолски войвода. Четник, а през 1915 г. е войвода на чета и се сражава със сръбските окупационни части. След 1918 г. е арестуван от сърбите и лежи в затвора. По-късно е кмет на с. Бач, Битолско. Убит е по заповед на сръбския жупан Маткович.
Лит.:в. Македония, 1928, бр. 436; в. Македонска трибуна, 1928, бр. 62; в. Свобода или смърт, 1928, бр. 68; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 82; Veritas, пос. съч., с. 276-278

СОМОВ, Иван Георгиев /Йоан Сомо/ (неизв., с. Люмница, Гевгелийско – III 1906, с. Купа, Гевгелийско) – гевгелийски районен войвода. Влах по националност. Четник, а по-късно десетар при Иванчо Карасулията. От март 1905 г. е районен войвода. Загива в сражение с турска войска заедно с трима свои четника при река под с. Купа, Гевгелийско.
Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 165; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 69-71, 76

СОПОТСКИ, Тодор Стойчев (28 IX 1885, с. Сопот, Кумановско – IX 1944, Куманово) – член на Кумановския Ок. РК. Търговец. Завършва прогимназия. През 1906 г. заедно с М. Костов образуват чета и водят борба със сръбската пропаганда. Член е на околийския комитет на ВМОРО и инспектор на Кумановския революционен район. Убит е заедно с войводата Кр. Лазаров от сърбите.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1977, бр.

2566; К. Църнушанов, Македонизмът .. ., с. 246; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 165, 184

СОТИРОВ, Георги М. (неизв., с. Неволяни, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода.

Лит.:в. Вечерна поща, 1909, бр. 2678

СПАНЧЕВСКИ, Георги (1895, с. Спанчево, Кочанско – VII 1931, с. Горна Лисина, Босилеградско) – кочански околийски подвойвода. Куриер. През Първата световна война служи в българската армия, ефрейтор. От 1920 г. е нелегален. Убива ренегата Мите Суджукаро (1924). Подвойвода е на кочанския войвода Еф. Ташов – Полски. След смъртта на войводата той води четата. Загива в сражение със сръбската жандармерия.

Лит.:в. Свобода или смърт, 1931, бр. 130; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 6, с. 4; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 23, л. 2

СПАСОВ, Величко /В. С. Механджиев/ (1880, с. Младо Нагоричано, Кумановско – неизв.) – кумановски селски войвода. През 1905 г. е селски войвода в родното си село. От 1911 г. е четник при Кр. Лазаров и участвува в сражението при мест. „Орловец", Кумановско (27 VIII 1915 г.) срещу сърбите. През март 1919 г. е арестуван от сръбските власти. След 1925 г. е отдельонен командир при Кр. Лазаров.

Лит.:в. Народност, 1919, бр. 29, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 10, с. 9; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 26, 53; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 290

СПАСОВ, Йордан (1875, с. Кнеже, Щипско – 25 VII 1908, Кратовско) – кратовски районен войвода. Без образование. Четник е при Димо Дядото и участвува в акцията на Македонския комитет (1895). След разгрома на четата е заловен и изпратен на заточение. След амнистията се завръща в България и е четник при М. Ацев (1900). По-късно е дългогодишен войвода в Кратовско.

Лит.:в. Глас Македонски, 1896, бр. 48; в. Куриер, 1904, бр. 9; в. Революционен лист, 1904, бр. 9; в. Реформи, 1904-1905, бр. 12; в. Време, 1908, бр. 208; в. Ден, 1908, бр. 1561; в. Илинден, 1908, бр. 62; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 13, пак там, 1929-1930, бр. 2, с. 8, бр. 4, с. 9; ИДА, 1992, т. 64, с. 139; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 230; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 106-109; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 52, л. 47

СПАСОВ, Стоян (1884, с. Гиновци, Паланечко – неизв.) – кратовски войвода. Четник, а през 1908 г. е войвода в Кратовско. В сражение с турска войска е ранен, заловен и осъден на 101 г. затвор. След края на Първата световна война е председател на Софийското весникопродавателно дружество.

Лит.:в. Зора, 1924-1925, бр. 1598; в. Утро, 1924, бр. 4557; Борбата в Македония и .. ., с. 686; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 28, пак там, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 33

СПАСОВ, Тодор (неизв. – неизв.) – кратовски войвода. На 6 XI 1905 г. с четата си е обграден в с. Стърмош, Кратовско. След ожесточено сражение четата си пробива път като дава двама убити и един ранен четник.

Лит.:сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 13, с. 198

СПАСОВ, Цветан /Цв. Сп. Трайков/ (1889, с. Орашец, Кумановско – 5 VIII 1924, вр. „Борса", край с. Тополовник, Кратовско) – кратовски войвода. По време на Балканската война е доброволец в 3 рота, 2 Скопска дружина от МООП. От 1920 г. е войвода в Кратовско. Обграден с четата си води цял ден сражение с многобройни сръбски потери. По време на атаката за разкъсване на сръбския обръч е тежко ранен и се самоубива.

Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 2, 11; в. Независима Македония, 1924, бр. 70, 79; в. Устрем, 1924-1925, бр. 5; в. Целокупна България, 1943, бр. 611; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 143; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 68

СПАСОВ, Яким вж. Беляков, Яким Спасов

СПИРКОВ, Александър (неизв. – 6 VII 1903, Беловодичката пл., Прилепско) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител в Кавадарци и член на околийския комитет на ВМОРО (1902-1903). През пролетта на 1903 г. е изпратен от РК в Прилеп за покупка на оръжие за Тиквешко. Подгонен от турските власти бяга нелегален в четата на П. Ацев. Загива заедно с Тале Христов и още 15 четника в сражение с турска войска.

Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 237; Хр. Попантов, Кратки ръкописни бележки (ръкопис), с. 23

СПИРКОВ, Георги Иванов /Г. С. Ленищанец/ (1870, с. Ленища, Прилепско – 15 VIII 1907, с. Топлица, Прилепско) – прилепски районен войвода. Без образование. Член на ВМОРО от 1899 г. Ръководител на селския РК в с. Ленища. От края на 1900 г. до 1903 г. лежи в затвора. Четник е при П. Ацев и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е назначен за районен войвода. Участвува в сражението при „Ножот" (юли 1907 г.). Тежко ранен в сражение с турска войска се самоубива.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2158; в. Устрем, 1924, бр. 28; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 3, бр. 10, с. 7, 8; Борбите в Македония и .. ., с. 863; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 268, 271; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XL; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 590; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 109, л. 127; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 315

СПИРО (неизв., с. Леорека, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. След въстанието заминава за Княжество България. През май 1904 г. влиза в четата на Сл. Арсов и участвува в сражението при с. Гигянци, Щипско. По-късно заминава за Ресенско и влиза в четата на Геро от с. Кривени.

Лит. сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5-7; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 131; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 299; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 3

СПИРОВ, Димитър Тодоров (1865, с. Урумбеглия, Бунархисарско – 20 VI 1933, Варна) – секретар на Бунархисарския Ок. РК. Учител. Член е на първия РК в Бунархисар (1899). През 1900 г. във връзка с Керемедчиоглувата афера е арестуван и осъден на 15 г. затвор. Изпратен е на заточение в Паяс кале, откъдето е амнистиран през 1907 г.

Лит.:в. Пряпорец, 1900, бр. 58; в. Черно море, 1933, бр. 1361; Ив. Ормандживев, Борбата в .. ., с. 49, 50, 60; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 527; Тракийски сборник, кн. I, с. 104, 106

СПИРОВ, Ставре (1881, Битоля – 16 XII 1934, София) – битолски центрови войвода. Търговец. Завършва V кл. в българската гимназия в Битоля. Член на ВМОРО от 1902 г. Терорист. По време на Илинденско-Преображенското въстание е центрови войвода. През Балканската война е доброволец в МООП, а през Първата световна война служи в 64 пех. Македонски полк.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 57, пак там, а. е. 29, л. 111, пак там, а. е. 35, л. 94

СПИРОВ, Христо (неизв., Лерин – неизв.) – председател на Леринския Ок. РК. Учител. През 1899 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Лерин.

Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 17, 18

СПРОСТРАНОВ, Димитър Ставрев (24 X 1882, Охрид – 10 I 1958, София) – кичевски войвода. Завършва история в СУ „Кл. Охридски" (1921). През януари 1903 г. напуска ученическата скамейка в Битолската гимназия и отива четник при П. Цветков. През март с. г. е секретар на войводата Ар. Мицков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Кичевско. След въстанието заминава за Княжество България. През Балканската война е доброволец в 6 Охридска дружина от МООП. През Първата световна война завършва ШЗО и се сражава при Дойран. След войната работи като контрольор в Сметната палата.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 5, с. 9, пак там, 1937, бр. 2, с. 4; Алманах на

завършилите .. ., т. I, с. 137; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 369, пак там, ф. 1, оп. 1, а. е. 27, л. 43

СПРОСТРАНОВ, Евтим Ангелов (15 I 1867, Охрид – 5 VII 1931, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учи в Охрид и Солун, а по-късно следва в Русия. През 1891 г. по болест е принуден да прекъсне следването си и се установява в София. Той е един от основателите на Младата македонска книжовна дружина и сътрудничи в нейния орган сп."Лоза" (1892-1894). Председател е на Софийското македонско дружество. Взема активно участие в обединяването на македонските дружества в Княжество България и в създаването на ВМОК. Като училищен инспектор в Солунско е избран за член на ЦК на ВМОРО (1905-1906). След Хуриета е инспектор на училищата в Битолски окръг, а през 1909 г. е главен секретар на българската митрополия в Одрин. Дългогодишен председател е на Охридското културно дружество „Св. Климент" в София. Участвува в редактирането на сп. „Ученически другар" (1898), в."Отечество" (1909) и др.

Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1412; сп. Светлина, 1917, Юбилеен брой, с. 71; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 155; Енц. България 1988, т. 6, с. 369; Евтим Спространов.

Отляво надясно: Евтим, Анастас, Димче и Тома Спространови

Дневник. т. I (1901-1907), С., 1994 г.; НБКМ-БИА, ф. 324

СТАВРЕ БОУНЧЕТО вж. Тасев, Ставре

СТАВРЕВ, поп Найдо вж. поп Найдо

СТОЙКОВ, Ст. (неизв. – неизв.) – охридски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и заедно с Д. Димитров се сражава с турска войска при с. Старо Велмей, Долна Дебърца (28 IX 1903 г.).

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149

СТАЛЕВ, Стоян (18 I 1884, Малко Търново – неизв., София) – секретар на Малкотърновския Ок. РК. Учител. Учи в Малко Търново, Лозенград, Сер и Казанлък. Учителствува в малкотърновските села Маглаик (1898-1899) и Велика (1899-1902). Член на ВМОРО от 1899 г. През пролетта на 1903 г. е назначен за секретар на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Кондолов.

Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното..., с. 64-82; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 527

СТАМБОЛИЕВ, Трайко М. (V 1868, Кукуш – неизв.) – кукушки селски войвода. Член на ВМОРО от 1895 г. Организатор на селските РК в Кукушко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Кр. Асенов и Тр. Гьотов. От 1905 г. до 1908 г. е войвода на селската милиция на три кукушки села.

Лит.:Т. Влахов, пос. съч., с. 208; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 196

СТАМЕН ОРАОВСКИ вж. Темелков, Стамен

СТАМЕНОВ, Стоян (неизв. – неизв.) – петрички селски войвода. Учител. Войвода на четата от с. Гореме, Петричко. По време на Горноджумайското въстание води ожесточено сражение с турска войска в околностите на селото. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание четата му е разбита от турците.

Лит.:Енц. Пиринski край, т. I, с. 217

СТАМЕНОВ, Янко (неизв., с. Долна Рибница, Петричко – 7 II 1908, мест. „Трънката", над с. Долна Рибница, Петричко) – петрички селски войвода. Войвода на селската чета в родното си село. Загива заедно с войводата М. Георгиев и още 21 четника и селски милиционери.

Лит.:в. Македония, 1930, бр. 1130, 1131; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 93

СТАМЧЕВ, Мичо /Мицо Станчев, Минчо Станчев, Минчо Томов/ (ок. 1845, с. Косинец, Костурско – неизв.) – войвода. От 1875 г. до 1878 г. е четник при кап. Петко Киряков под името Иван Димитров. След Освобождението на България се заселва във Варна. През април и май 1897 г. е войвода на чета „Странджа" в Одринска Тракия.

Лит.:в. Отечествен фронт, 1982, бр. 11455; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 8-12; Преображенското въстание .. ., с. 163; НБКМ-БИА, П. д. б. п. 1206, л. 1-24

СТАНИШЕВ, Христо Арап-Наков (24 XII 1863, Кукуш – 13 XII 1952, София) – председател на ВМОК. Учи в Кукуш, София и завършва строително инженерство в Белгия (1889). Учител е в българската гимназия в Солун (1886-1887). Като инженер и строителен предприемач той построява Английската легация в София, паметника на Цар-Освободител в София, ж. п. линията Левски-Свищов и др. Делегат е на всички конгреси на Македонските дружества в Княжество България. Избиран е за председател на ВМОК на IV (1897), V (1898) и X (1902) конгреси. През 1933 г. председателствува Великия Македонски събор в гр. Горна Джумая. Автор е на книгата „История на строежите и съобщенията в България от Освобождението до края на 1939 год.".

Лит.:в. Автономия, 1898, бр. 12; сп. Известия на Инженерно-Архитектурната камара, 1939, бр. 12, с. 262; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 1, с. 8; Борбите в Македония и .. ., с. 863; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 346; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410 Евт. Спространов. Дневник, т. I, с. 458; Енц. България, 1988, т. 6, с. 406; Неколцина от многото .. . с. 31-33; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLII, т. II, с. XLI; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 472; Хр. Станишев, Път от миналото към бъдещето, С., 1995 г.

Христо Станишев със съпругата си Ефтимия

СТАНКОВ, Тодор (28 I 1875, Прилеп – 22 IX 1938, София) – радовишки войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1893). Учителствува в Прилеп, Щип, Радовиш и Крушово. Член е на първия РК в Прилеп (1893). Председател е на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш (1895-1896). През 1898 г. действува с чета в Радовишко. Заловен и осъден на шест години затвор. Освободен погрешно заминава за Княжество България и от 1900 г. до 1901 г. е началник на пункта на ВМОРО в Кюстендил. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Л. Маджаров в Лозенградско. През Балканската война е доброволец в 9 Велешка дружина от МООП.

Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1380; в. Зора, 1938, бр. 5777; сп. Светлина, 1917, Юбилеен брой, с. 54; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 1, с. 16; пак там, 1938, бр. 8, с. 8, 9; ИИИ, т. XXIV, с. 73; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 223, 224; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 346; Гоце Делчев. Споме-

ни..., с. 410; К. Ципушев, пос. съч., с. 17; П. Манджуков, Предшественици .. ., с. 116, 117; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 56, л. 1-8; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 184

СТАНОЕВ, Александър /А. Ст. Абаджиев/ (май 1881, Неготино, Тиквешко – 9 XI 1907, Виена) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1900). Учителствува в с. Бегнище, Тиквешко и Кавадарци. През 1901 г. при опасността да бъде арестуван от турците, прави неуспешен опит да се самоубие. Заловен, осъден е на 101 г. затвор и е изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през 1903 г.. Завръща се в Неготино и застава начело на околийския комитет. През 1905 г. заминава за Солун и влиза в състава на ЦК. Умира след операция във Виена.

Лит.:в. Македония, 1922, бр. 264; в. Македония, 1926, бр. 36, пак там, 1932, бр. 1845; в. Тиквеш, 1942, бр. 1; сп. Славяни, 1966,

бр. 2, с. 21; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 180-186; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 459; Кратки биографични .. ., с. 7, 8; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 111, 113, т. II, с. 481; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 504; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 165

СТАНОЕВ, Михаил /Миле/ Илчев (1885, Крушово – 8 XII 1929, Св. Врач) – член на Крушовския Ок. РК. Завършва българската гимназия в Битоля. Участвува в сраженията при Крушово по време на Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е член на околийския комитет на ВМОРО в Крушово. От 1906 г. е четник при Блаже Биринчето, а по-късно е секретар при Ал. Стефанов. През 1910 г. е арестуван от турците и осъден на шест години затвор. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 40; в. Лъч, 1929, бр. 300; в. Македония, 1929, бр. 849; в. Свобода или смърт (Прот.), 1930, бр. 103, с. 1; в. Македонско слово, 1934, бр. 12;сп. Ил. Илинден, 1934-1925, бр. 9-10, с. 11; Македония. Сборник от .. ., с. 605; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLI

СТАНОЙКОВ, Иван (неизв., с. Подържи кон, Кривопаланечко – IV 1906, с. Подържи кон, Кривопаланечко) – паланечки войвода. Ръководител на РК в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Паланечко. През 1905 г. къщата му е опожарена от четите на сръбската пропаганда. На 15 IV 1906 г. попада в засада устроена му от сърбите и е тежко ранен в корема. Умира по-късно от раните си.

Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 823; в. Светлина, 1942, бр. 21; сп. Македоно-одрински преглед, 1905-1906, бр. 25, с. 397; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 5, л. 447

СТАНЧЕВ, Минчо вж. Стамчев, Мичо

СТАНЧЕВ, Мицо вж. Стамчев, Мичо

СТАНЧЕВ, Петър С. (1893, Берковица – 6 VIII 1925, с. Горна Драчевица, Тиквешко) – велешки околийски войвода. Завършва Втора мъжка гимназия в София. През есента на 1912 г. е четник в Македония. Завършва ШЗО и участвува в Първата световна война. През 1920 г. е привлечен от Т. Александров и работи по организирането на населението в Кратовско, Щипско и др. Секретар е на скопския войвода Лазар Дивлянски, а по-късно е войвода във Велешко. Загива заедно с прилепския войвода Петър Пашата в сражение със сърбите.

Петър Станчев

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 37; в. Македония, 1927, бр. 245, пак там, 1928-1929, бр. 840, 842; в. Свобода или смърт (Прот.) 1929, бр. 96; сп. Родина, 1926-1927, бр. 4, с. 3; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 823, т. III, с. 1026, т. IV, с. 985; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 7

СТАНЧЕВ, Станоя Стоянов (неизв., Кочанско – неизв.) – кочански селски войвода. Селски войвода, а по-късно е четник при П. Михайлов.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 51

СТАРИ ВЪНДО вж. Гьошев, Въндо

СТЕРИОВ, Антон (6 I 1882, с. Папрадище, Велешко – 6 XII 1924, с. Чупрене, Видинско) – битолски войвода. Учител. Завършва българска гимназия в Битоля и история в СУ „Кл. Охридски“ (1907). По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар на Г. Сугарев, а по-късно е войвода на чета и участвува в сраженията при с. Смилево, Битолско.

Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 21; в. Независима Македония, 1924, бр. 90; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 49; Б. Цветкова, пос. съч., с. 57, 65; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 92

СТЕРИОВ, Пандо (неизв., с. Търново, Костурско – неизв.) – костурски войвода. През 1905 г. е заловен от турците. Обвинен в убийство на турски войник е осъден от Битолския съд на смърт (28 I 1906 г.).

Лит.:ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 234

СТЕРИОВСКИ, Стерио Ант. (1876, с. Смърдеш, Костурско – 16 V 1905, край с. Буковик, Преспанско) – костурски районен войвода. Каменоделец. С основно образование. Куриер, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода. Участвува при превземането на Невеска и Клисура и придружава В. Чекала-

Стерио Стериовски

ров в похода му в албанската област Колоня. След въстанието заминава за Варна. През 1904 г. се завръща отново в Костурско. Загива в сражение с гръцки андарти.
Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1376; в. Ден, 1904-1905, бр. 517, 519; в. Реформи, 1905, бр. 25; в. Илинден, 1925, бр. 51; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 2, с. 24; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 10, с. 10; ИНВИМ, 1988, т. VIII, с. 54-68; Г. Попхристов, пос. съч., с. 108, 109; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 472

СТЕФАН, (неизв. – IV 1907, с. Баница, Серско) – серски районен войвода. През март 1907 г. замества убития районен войвода Ташко. През април с. г. е открит с четата си от турците и в сражението загива заедно с няколко свои другари.
Лит.:в. Ден, 1907, бр. 1179

СТЕФАН КАРАДЖАТА вж. Давидов, Стефан

СТЕФАН КЪПОТ (неизв., с. Присад, Прилепско – 1904, с. Присад, Прилепско) – прилепски селски войвода. Убит е от ренегата Гр. Соколов.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 92

СТЕФАН МАВРОТО вж. Мешков, Стефан К.

СТЕФАН ХАНДЖИЯТА (неизв. – неизв.) – кичевски селски войвода. Четник при Л. Джеров. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при с. Извор и прохода „Лопушник“, Кичевско.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 155; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 316

СТЕФАН ХОДЖАТА вж. Алабаков, Стефан

СТЕФАНОВ, Алексо /А. С. Симоновски/ (1869, с. Радово, Битолско – 16 VII 1935, София) – битолски демирхисарски войвода. Фурнаджия. Без образование. През 1902 г. е четник при Т. Давидов, а след неговата смърт – при Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в сраженията при битолските села Смилево, Цапари, Облаково и др. През 1904 г. е четник в Горноджумайско и Малешевско, а от 1905 г. до 1908 г. е войвода в Битолски Демирхисар. През Балканската война е войвода на чета № 19 и действува в Битолско, а през Междусъюзническата е доброволец в 6 Охридска дружина от МООП. През периода 1920-1928 г. отново действува с чета в Битолско и Охридско.
Лит.:сп. Родина, 1930, бр. 10, с. 11; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 4, с. 4, пак там, 1936, бр. 7, с. 7; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 294

СТЕФАНОВ, Димитър вж. Домазетов, Димитър Стефанов

СТЕФАНОВ, Димитър Георгиев (18 VIII 1871, с. Караагач, Болградско, Бесарабия – 11 II 1940, Бургас) – член на ЗП на ЦК на ВМОРО. Завършва право в Московския университет и Военно училище в Киев. Работи като околийски съдия в Русе, юрисконсулт при Светия Синод и др. През 1900 г. е назначен за директор на българската гимназия в Битоля, но за революционната си дейност е екстерниран от турските власти в България. От септември 1901 г. до началото на 1903 г. е член на ЗП заедно с Т. Делииванов. През месец май е четник при Я. Сандански. Председател е на конгреса на Серския революционен окръг (IX 1903 г.), на който е избран за член на ръководното окръжно тяло на предстоящото въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува с чета в Разложко. На Рилския конгрес на ВМОРО (1905) отново е избран за член на ЗП. Участвува във войните за национално обединение.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 6, бр. 5, с. 8; сп. Антени, 1981, бр. 57, с. 143-149; Борбите в Македония и .. ., с. 863; Гоце Делчев. Писма .. ., с. 346; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 459; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 414; Освободителното движение в..., т. I, с. XLII, т. II, с. XLI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 472, т. II, с. 591; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 87

СТЕФАНОВ, Лазар (ок. 1881, с. Велгощи, Охридско – 31 VIII 1903, мест. „Марково долче“, Охридско) – охридски войвода. Учител в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива заедно с още 31 въстаника.
Лит.:Илинденско-Преображенско въстание 1903. Хронология, с. 108; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 400

СТЕФАНОВ, Петко /дядо Петко Тлъмински/ (неизв., с. Тлъменци, Кривопаланечко – VII 1920, мест. „Баба Велини ханове“, Кривопаланечко) – паланечки войвода. През 1914-1915 г. е войвода на чета и води редица сражения със сръбски потери и войскови части. В началото на януари 1919 г. е арестуван от сърбите, осъден на смърт и разстрелян.
Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2244; в. Народност, 1918, бр. 14; в. Македонска трибуна, 1927, бр. 42; К. Пърличев, Сръбския режим и .. ., с. 53, 54

СТЕФАНОВ, Тодор (неизв. – неизв.) – член на Радовишкия Ок. РК. ПРез 1897 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607

СТЕФАНОВ, Траян Христов (V 1877, с. Мало Илино, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Без образование. Бакалин. Четник при Йордан Пиперката, а след смъртта му е назначен за войвода на чета от 12 души.
Лит.: Спомени и биографии .. ., с. 168; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 305

СТЕФО войвода вж. Николов, Стефан

СТОЕВ, Георги /Г. С. Петров/ (неизв., Свиленград – неизв.) – член на Свиленградския Ок. РК. Брат на П. Стоев. Терорист на ООРК. Член на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград (1905-1908). През 1908 г. е назначен за секретар на българската църковна община в Свиленград.
Лит.:ИИИ, т. 12, с. 169, 171; НБКМ-БИА, ф. 309, а. е. 125, л. 1-12.

СТОЕВ, Петър /П. С. Петров/ (18 XI 1876, Свиленград – 15 VII 1900, Акия, Мала Азия) – секретар на Свиленградския Ок. РК. Учител. Брат на Г. Стоев. Завършва

Алексо Стефанов (1), Стойче Летник (2)

Петър Стоев

педагогическото училище в Кюстендил (1896). Учителствува в с. Ениджия, Лозенградско и Свиленград. Член е на първия РК на ВМОРО в Свиленград (1896). От пролетта на 1899 г. е нелегален. През май с. г. е заловен от турците, осъден на доживотен затвор и изпратен на заточение в крепостта Акия, където умира.

Лит.:в. Дело, 1902, бр. 16-17, с. 3-4; в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 1; сп. Македония, 1904, бр. 1, с. 12; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 3, с. 6, пак там, 1940, бр. 9, с. 2-4; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 528

СТОЕВ, Таню /Т. С. Лакудов/ (1863, с. Чокмаково, Смолянско – неизв.) – председател на Смолянския Ок. РК. Брат на Хр. Лакудов. От 1892 г. до 1900 г. работи във Военния арсенал в София. Член на ВМОРО от 1899 г. Прибира се в родното си село и е избран за член на околийския комитет на ВМОРО (1900). През 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в Чепеларе. По-късно организира работилница за леене и зареждане на бомби в Пловдив. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ан. Дечев.

Лит.:Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 141, 147; Н. Хайтов, пос. съч., с. 60-69, 120; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 97; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 229; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 85, л. 4, пак там, ф. 641, а. е. 12, л. 230, пак там, а. е. 13, л. 145

СТОИЛКОВ, Таско Стоичков (5 XI 1880, с. Кочериново, Дупнишко – неизв.) – разложки войвода. Земеделец. С основно образование. Четник при Я. Сандански, а по-късно дългогодишен началник на пункта на ВМОРО в с. Кочериново. По време на Балканската война е войвода на чета и участвува в освобождаването на Разложко. През Междусъюзническата война е доброволец в 4 Битолска дружина от МООП, а през Първата световна война е началник на разузнавателно отделение на южния фронт. Избиран е за народен представител в XXI (1923), XXII (1927), XXIV (1938) и XXV (1940) Обикновено народно събрание.

Лит.:в. Български доброволец, 1935, бр. 5-6, с. 4; в. Пирински глас, 1937-1938, бр. 14; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 248, т. IV, с. 412, 413; П. Дървингов, История..., т. I, с. 15; Сборник на XXV Обикновено народно събрание, с. 313, 314; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 86; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 145

СТОИМЕН БАНИЧАНСКИ /С. Стоянов Мърваков/ (неизв., с. Баничан, Неврокопско – 26 V 1905, с. Гърмен, Неврокопско) – неврокопски селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През пролетта на 1905 г. е обграден от многобройна войска и загива с цялата си чета в пламъците на подпалената от турците къща.

Лит.:в. Македонска трибуна, 1927, бр. 19; в. Антени, 1982, бр. 42, с. 3; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 2, с. 25; Р. Гинев, пос. съч., с. 59

СТОИЦОВ, Васил (неизв., с. Русиново, Малешевско – неизв., с. Русиново, Малешевско) – малешевски селски войвода. Убит е след Първата световна война в мест."Палазлия", край с. Русиново.

Лит.:в. Дневник, 1942, бр. 12775; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 8, с. 4; Никола Петров Русински. Спомени, с. 336

СТОЙКОВ, Димитър Великов, полковник (28 VI 1875, с. Гайтаниново, Неврокопско – неизв.) – охридски р. н. Братовчед на Б. Сарафов. Завършва Военно училище в София (1897). През 1903 г. влиза в четата на Б. Сарафов и заминава за Битолско. На Смилевския конгрес е определен за военен ръководител на въстаниците в Охридско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в щабната чета и се сражава при с. Смилево, Битолско. Участвува във войните за национално обединение.

Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 7; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLII, т. II, с. XLII; Офицерският корпус в .. ., т. 6, с. 265; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 472

СТОЙКОВ Манчо (неизв., Дойран – 1900, Дойранско) – дойрански войвода. Терорист. Член на Революционното братство в Солун. През лятото на 1900 г. е войвода в Дойранско.

Лит.:Б. Янишлиев, пос. съч., с. 20; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLII

СТОЙКОВ, Методи (неизв., с. Вранещица, Кичевско – неизв.) – кичевски войвода.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 4-5, с. 11

СТОЙКОВ, Миладин (неизв., с. Лешани, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Лешани.

Лит.:Освободителното движение в.. ., т. I, с. XLII

СТОЙКОВ, Никола вж. Никола Кусото

СТОЙКОВ, Стоян (18 V 1879, с. Сурлево, Дойранско – неизв.) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898). Учителствува в Дойран, Гевгели и др. През 1903 – 1904 г. е учител в Гевгели и член на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 115; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 49

СТОЙКОВ, Христо (1866, с. Жван, Битолско – 15 VI 1906, с. Жван, Битолско) – битолски войвода. Отдельонен командир в четата на Йордан Пиперката, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е негов подвойвода. След въстанието е войвода в Битолски Демирхисар. Заобиколен от турска потеря се самоубива.

Лит.:сп. Родина, 1931, бр. 5-6, с. 16; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 64, л. 62; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 342

СТОЙО ОРЛЕНЧЕТО, (неизв., с. Орле, Битолско – неизв.) – битолски войвода. Учител в с. Поешево, Битолско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Битолско.

Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 25, л. 5; М. Димов, пос. съч., с. 69; Спомени и биографии .. ., с. 157; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 198, 222, 223, 263

СТОЙЧЕВ, Боби (неизв., Дряново – 2 IV 1906, с. Лугунци, Велешко) – войвода. Старши подофицер от 18 Етърски полк. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Като войвода действува в Щипско, Кратовско, Кумановско и Скопско. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 844; в. Революционен лист, 1906, бр. 7, с. 7; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 2; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 163; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Илинден 1903-1929. Сборник в .. ., с. 38; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 353, т. II, с. 591; А. Мартулков, пос. съч., с. 133-135, 139; НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 169

Отляво надясно: първи ред – Михаил Ганчев, Сотир Атанасов, Боби Стойчев; втори ред – Шишков, Атанас Бабата

СТОЙЧЕВ, Дзоле /Лазар/ Гергев (неизв., с. Баница, Леринско – 31 XII 1909, Лерин) – леринski околийски войвода. Куриер и терорист на ВМОРО. Четник при Т. Кляндjев , а от 1903 г. е войвода и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е околийски войвода в Леринско до Хуриета. Убит е от турци.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2282; в. Вести, 1910, бр. 53; в. Ден, 1910, бр. 2070;

Дзоле Стойчев

Илинденски лист, 1943 г.; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 5, с. 12-14; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 215; Спомени и биографии .. ., с. 67; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 89

СТОЙЧЕВ, Иван Кирянов, капитан (21 III 1867, Разлог – 7 VI 1903, София) – секретар на ВМОК. Завършва Военно училище в София (1889) и право в СУ „Кл. Охридски“ (1894). На IX конгрес на Македонските дружества е избран за член на

кап. Иван Стойчев

ВМОК (1901). На следващия конгрес през 1902 г. е преизбран. През пролетта на 1903 г. е определен за войвода в Разложко. На път за района си умира от сърдечен удар.
Лит.:Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 17; Списък на генералите .. ., 1901, с. 369; в. Реформи, 1901, бр. 33, пак там, 1903, бр. 27, 28

СТОЙЧЕВ, Методи (1880, Крушово – 11 II 1946, София) – крушовски войвода. Учител. През 1902 г. е четник при В. Марков. В сражението при с. Ракитница, Крушовско (1902) е заловен и осъден на 15 години. Лежи в Битолския затвор. След излизането си от затвора е градски войвода в Крушово. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През Балканската война е войвода на чета № 39 и действува в Крушовско.

Методи Стойчев

Лит.:в. Право, 1902, бр. 29, с. 2; в. Македонско знаме, 1945, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 7, с. 8; Г. Томалевски, пос. съч., с. 169; М. Йонов, пос. съч., с. 459; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 22, 23; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLII; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 627

СТОЙЧЕВ, Харалампи /Х. С. Златанов/ / Шарен Ампо/ (1895, с. Дулица, Царевоселско – 16 X 1925, мест. „Търличката“, с. Дулица, Царевоселско) – щипски войвода. Нелегален от 1920 г. Терорист. Четник при Т. Александров и П. Михайлов. По-късно е войвода в Щипско. През 1925 г. с още трима свои четници е заобиколен от близо 800 души сръбска войска и полиция. В сражението той е тежко ранен и се самоубива с последната бомба.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1932, бр. 137, с. 10, 13, 16; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 819, т. III, с. 278-285

СТОЯН ВАРДАРСКИ /С. Серафимов Андонов/ (19 V 1900, Пехчево – 7 VIII, София) – тиквешки войвода. С гимназиално образование. Четник, а от 1923 г. е секретар на Еф. Чифлишки. По-късно е войвода в Тиквешко и Малешевско. След 1934 г. е директор на Акционерно д-во „Задруга“ в Горна Джумая.

Стоян Вардарски

Лит.:ИИИ, т. XXV, с. 258; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 14, 378

СТОЯН ДОНСКИ /Ст. Ангелов/ (1869, с. Битоше, Битолско – 9 VII 1904, Кратовско) – битолски войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Заловен, осъден е на 101 г. затвор и е изпратен на заточение в Диарбекир. След амнистирането си е четник при Никола Геройски. През лятото на 1901 г. пристига нелегално в Битолско и е назначен за войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при с. Смилево. След въстанието заминава за София. През лятото на 1904 г. заедно с Кл. Групчев и Сл. Арсов се отправят с четите си за Битолско. Вечерта , след сражението при с. Гугянци, Кратовско, Ст. Донски заедно с още седем четника попадат в засада и загиват всичките.
Лит.:в. Глас Македонски, 1896, бр. 48; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 33; сп. Македония, 1904, бр. 6, с. 19; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5, 6; Г. Попхристов, пос. съч., с. 35, 36, 40; Освободителното движение

в .. ., т. I, с. XXI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 288, т. II, с. 577; ИНИ, Илинденски зборник 1903-1953, с. 141; Спомени и биографии .. ., с. 143; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 23[а], л. 3838

СТОЯН КАМИЛСКИ, /Ст. Вълчев Махеров/ (1870, с. Камила, Малкотърновско – 8 VI 1933, Варна) – малкотърновски участъков войвода. С основно образование. От пролетта на 1902 г. е четник при Г. Кондолов. Делегат е на конгреса на „Петрова нива", където е определен за войвода на III революционен участък в Малкотърновско. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Цикнихор.

Лит.:в. Тракия, 1933, бр. 528; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 127-138; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 514; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 403

СТОЯН КАРАДЖАТА (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Мешейща. Участвува в нападението срещу лагера на турската войска в мест. „Сирулски рид", край с. Сируля, Охридско (21 юли).

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; 50 години от .. ., с. 81

СТОЯН КАРАИБИША /Ст. Тодоров Караибишев/ (18 IX 1852, с. Стоилово, Малкотърновско – 1945, с. Стоилово, Малкотърновско) – малкотърновски селски войвода. Земеделец. Без образование. Член на селския РК и войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Д. Джелебов и участвува в сраженията при с. Стоилово и с. Калово, Малкотърновско.

Лит.:в. Черноморски фронт, 1984, бр. 12928; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 272, 273; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36, л. 25

СТОЯН МАРИОВЧЕТО (неизв. – неизв.) – прилепски районен войвода. През 1908 г. е войвода в Малко Мариово, Прилепско.

Лит. сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7

СТОЯНОВ, Алексо (неизв., с. Лактиньe, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149, Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII

СТОЯНОВ, Андрей (неизв., с. Ореше, Велешко – 1906, с. Ореше, Велешко) – велешки селски войвода. Ръководител на селския РК и войвода на селската чета в родното си село. Заловен от чета на сръбската пропаганда и след жестоки изтезания е убит в мест. „Петкана череша", край с. Ореше.

Лит.:Л. Андонов, Ликът на Македония, с. 41; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLII

СТОЯНОВ, Богоя Стефанов (19 II 1877, с. Спространье, Битолско – неизв.) – битолски р. н. Терзия. Завършва IV отделение. Районен началник на Горни Демирхисар, Битолско. Присъствува като делегат на Битолския окръжен конгрес (1906). През 1907 г. е арестуван и осъден на 101 год. затвор. Освободен е през Хуриета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 19

СТОЯНОВ, Георги (неизв., Крушово – 30 VII 1903, мест. „Слива", Крушово) – крушовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с 40 души четници защитава прохода „Слива" при Крушово от настъпващите турски войски. След кръвопролитно сражение загива с по-голямата част от четата си.

Лит.:Г. Томалевски, пос. съч., с. 212-216, 272-275; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 65-67; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473

СТОЯНОВ, Диме /Диме Берберчето/ (1875, Велес – 1910, Рилския манастир) – кратовски войвода. Бръснар. Терорист. Убива агента на сръбската пропаганда Тонче Султанчев в Скопие и става нелегален. Четник е при Г. Делчев в Щипско (1900). През 1901 г. е осъден от турските власти задочно на смърт. От лятото на 1902 г. е войвода в Кратовско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Умира от туберкулоза.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 26; в. Утро, 1903, бр. 1278; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 2, с. 13; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 346; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410

Диме Стоянов

СТОЯНОВ, Иван (1887, с. Цер, Битолско – 21 I 1930, София) – битолски войвода. Четник е при Б. Стойчев (1905), П. Сидов (1907) и Ал. Стефанов (1908).. През 1910 г. действува в Кочанско заедно с Ив. Бърльо. От 1911 г. е войвода в Демирхисар, Битолско. Участвува във войните за национално обединение. След 1920 г. действува отново в Битолско.

Лит.:в. Вардар, 1929-1930, бр. 24; в. Македония, 1930, бр. 982; в. Свобода или смърт (Прот), 1930, бр. 104; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 27, 147

СТОЯНОВ, Йован (неизв. – неизв.) – поречки войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на 50 души въстаници в Поречието.

Лит.:Извештаи од 1903 година на..., с. 326

СТОЯНОВ, Кирил (1878, с. Мавровo, Гостиварско – 24 IX 1909, Скопие) – председател на Скопския ОРК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учителствува в Крива Паланка, Куманово, Скопие и др. През 1903 г. е ръководител на окръжния комитет на ВМОРО в Скопие.

Лит.:в. Учителски глас, 1909, бр. 6; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIII; А. Мартулков, пос. съч., с. 82; НБКМ-БИА, ф. 589, а. е. 1, л. 377

СТОЯНОВ, Коста /К. С. Сапунджиев/, поручик (3 I 1860, с. Кючук алан (дн. Малка поляна), Айтоско – неизв.) – малкотърновски войвода. Завършва дивизионна учебна команда и е произведен в чин подпоручик от запаса (1894). Служи в 24 пех. Черноморски полк. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в IX Гьоктепенски революционен участък в Малкотърновско. През ноември с. г. сформира чета от 40 души и навлиза в Одринско.

Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 108, 124; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 287, 334; Списък на офицерите от запаса .. ., 1911, с. 528; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 18, л. 217

СТОЯНОВ, Костадин вж. Попов, Костадин

СТОЯНОВ, Кръсте Калчов (1880, с. Дърмени, Ресенско – 3 II 1905, с. Кривени, Ресенско) – член на Цариградския РК. Работи като печатар в печатницата на баща си Калчо Стоянов в Цариград. Член е на РК в Цариград (1900-1903). През 1904 г. влиза в четата на Сп. Олчев и заминава за Ресенско. Загива заедно с Геро войвода в сражение с турска войска.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 11; в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 16, л. 60, пак там, а. е. 17, л. 65, пак там, а. е. 19, л. 23, пак там, а. е. 26

СТОЯНОВ, Леонид (неизв., с. Стояково,

Гевгелийско – IX 1923, неизв.) – гевгелийски войвода. Войвода в Гевгелийско след 1920 г.
Лит.:Изменниците на .., с. 43

СТОЯНОВ, Методия Ив. (неизв., Куманово – неизв.) – кумановски войвода. Член на ВМОРО от 1897 г. От 1904 г. до 1908 г. е градски войвода в Куманово. След Хуриета е войвода на чета и действува в Кумановско и Скопско. По-късно се легализира, но е арестуван и осъден на 10 години затвор. Изпратен е на заточение на о-в Родос, където стои до Балканската война.
лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 48

СТОЯНОВ, Петко (неизв., с. Скочивир, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. През януари 1903 г. е избран за войвода на селската чета в родното си село.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 8, с. 12; 50 години от .. ., с. 109

СТОЯНОВ, Софрони, поручик (С. С. Доленков) (8 X 1871, с. Цер, Битолско – 15 IV 1903, с. Габрово , Горноджумайско) – войвода. Завършва Военно училище в София (1892). Служи в 14 Македонски и 5 Дунавски полкове. През март 1900 г. напуска военната служба и се отдава изцяло на македонското освободително дело. От края на 1901 г. е войвода в Малешевско и Горноджумайско. През април 1903 г. е определен за войвода на кичевската чета в отряда на кап. Ал. Протогеров. Загива по време на сражение с турски войски заедно с още 30 свои другари.

пор. Софрони Стоянов

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 22; в. Реформи, 1903-1904, бр. 20; сп. Македония, 1903, бр. 2, с. 23; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 3, пак там, 1928-1929, бр. 7, с. 9, пак там, 1938, бр. 6, с. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 459; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII, т. II, с. XLIII; Списък на генералите .. ., 1901, с. 375; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 514

СТОЯНОВ, Стоян (неизв., с. Крушево, Демирхисарско – неизв.) – член на Демирхисарския Ок. РК. Завършва III прогимназиален клас. Учител в с. Крушево и член на околийския комитет на ВМОРО през 1906-1907 г.
Лит.:Ил. Бижев, пос. съч., с. 84, 86, 95

СТОЯНОВ, Тодор (неизв., с. Новоселци, Софийско – 20 VII 1913, неизв.) – тиквешки войвода. През 1912-1913 г. е войвода в Тиквешко. Умира от холера.
Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 200; Л. Милетич, Документи за противобългарските .. ., с. 223; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 601, т. II, с. 11; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. л. 129

СТОЯНОВ, Тома П. (27 I 1887, с. Мелникич, Серско – неизв.) – председател на Струмишкия Ок. РК. Член на ВМОРО от 1902 г. През 1907-1908 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Струмица. Четник е при Хр. Чернопеев (1908), а през 1912 г. е секретар в четата на Г. Занков. По време на Първата световна война служи в 65 пех. полк.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 145, 147

СТОЯНОВ, Христо /Хр. С. Урумов/ (1873, с. Мързенци, Гевгелийско – 15 I 1923, Св. Врач) – председател на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1894). Учителствува в Гевгели, Кавадарци и др. През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. През пролетта на 1903 г. е амнистиран. Завръща се в Гевгели и застава начело на околийския комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Ар. Манасиев. След въстанието заминава за София и работи към ЗП. Дългогодишен председател е на дружество „Илинден“ в Св. Врач.
Лит.:в. Македония, 1923, бр. 280; в. Македония, 1932, бр. 1766; ВИС, 1983, бр. 3, с. 196, 197, 199; Борбите в Македония и .. . с. 864 В. Божинов, пос. съч., с. 244; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 4, л. 49; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 27, 88

СТОЯНОВ, Цвятко Георгиев /Цв. Ябландски/ (1872, с. Ябланица, Дебърско – неизв., с. Нерези, Дебърско) – охридски войвода. Каменоделец. Без образование. Терорист. През 1900-1901 г. е арестуван и лежи в затвора в Дебър. След излизането си от затвора е четник при Т. Горанов и Н. П. Русински. От пролетта на 1902 г. е войвода в Дримкол. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Охридско и Стружко.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 15, пак там, 1936, , бр. 2, с. 11; Дневници и спомени за .. ., с. 87, 91, 95; Илинден 1903-1927. Сборник в .. ., с. 6; Македонците в..., с. 95; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 399; Никола Петров Русински. Спомени, с. 357; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 57, л. 20, 30, 119, пак там, а. е. 58, л. 59, 242, 313

СТОЯНОВ, Юрдан, капитан /Ю. С. Трифонов/ (15 IX 1869, с. Долна Вереница, Монтанско – 18 III 1910, София) – войвода. Правнук на Цеко войвода. Баща му и дядо му са взели активно участие в революционното движени във Врачанския край преди Освобождението. Като ученик отива доброволец в Сръбско-българската война. В сражението при Брезник е ранен и пленен. Успява да избяга и участвува в превземането на Пирот. Награден е с орден за храброст III ст. Завършва Военно училище в София (1892). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета. През 1906 г. се оттегля от революционна дейност и постъпва отново на во-

кап. Юрдан Стоянов със съпругата си Райна Каназирева

енна служба.
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 5; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3060; в. Сливница, 1910, бр. 16-20; сп. Македония, 1903, бр. 9, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 459; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91, 175; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIII; Списък на генералите .. ., 1901, с. 390; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 591

СТОЯНОВ, Янко /Я. С. Петров/ (14 II 1879, Малко Търново – 5 III 1906, колибите Дуденово, Ново Паничарево, Бургас-

ко) – лозенградски войвода. Учител. Завършва III прогимназиален клас в Лозенград. Учителствува в малкотърновските села Велика и Цикнихор и в с. Каракоч, Лозенградско. През 1900 г. е арестуван във връзка с Керемидчиоглувата афера и осъден на 5 г. затвор. Изпратен е на заточение в Паяс кале, Мала Азия. В края на 1901 г. е освободен и веднага отива четник при Л. Маджаров. От 1902 г. е районен войвода в Лозенградско. Присъствува на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в Лозенградско. През въстанието загива баща му Стоян кехая Петров, куриер и четник.

Лит.:в. Балкански новини, 1906, бр. 100; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1652; в. Ден, 1906, бр. 795; в. Тракия, 1926, бр. 210; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 22, с. 345, 346; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 529; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 333; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 82, 83

СТОЯНЧОВ, Любомир Димитров, полковник (14 X 1876, Велико Търново – 21 IV 1952, София) – войвода. Завършва Военно училище в София (1895). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета. След въстанието действува в Малешевско. По време на Балканската война е командир на 9 Велешка дружина от МООП, а през Първата световна война е командир на 28 пех. Стремски полк.

Лит.:Общински вестник „Велико Търново", 1928, бр. 11-12, с. 82-90; в. Български доброволец, 1936, бр. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Илинденско-Преображенско въстание 1903. Хронология, с. 155; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 91, 175; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII, т. II, с. XLIII; П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 54; Списък на офицерите от .. ., 1918, с. 91; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 472

СТРЕЗОВ, Борис Наумов, полковник (17 IX 1879, Ресен – 7 VII 1947, София) – войвода. Брат на П. СТрезов. Завършва Военно училище в София (1900). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета. След въстанието завършва генералщабна академия в Сен Сир, Франция, а по-късно е изпратен на специализация в Петербург. Участвува във войните за национално обединение като началник щаб на 11 пех. дивизия. Той е един от основателите на Илинденската организация в София (януари 1923 г.).

полк. Борис Стрезов

полк. Любомир Стоянчов с четата си

Лит.:в. Народност, 1918, бр. 38; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 6, с. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Македонците в .. ., с. 78; Списък на генералите .. ., 1903, с. 235; Хр. Силянов, Освободителните .., т. I, с. 274

СТРЕЗОВ, Максим Ставрев (неизв., с. Мраморец, Охридско – 13 I 1930, София) – охридски войвода. След 1920 г. образува чета и действува в Охридско. Подгонен от сърбите бяга в Албания. Тук е интерниран в гр. Берат, а след освобождението си заминава за България.

Лит.:в. Македония, 1927, бр. 299, пак там, 1930, бр. 975; в. Вардар, 1929-1930, бр. 23; в. Протогеров лист, 1930; в. Сливница 1930, бр. 128; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 4430

СТРЕЗОВ, Петър Наумов (1870, Ресен – неизв., Ресен) – ресенски войвода. Брат на Б. Стрезов. Търговец. Член на първия РК в Ресен (XII 1895 г.). От началото на 1903 г. е четник при Сл. Арсов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Покръвеник, Ресенско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 9, с. 14; сп. Македонски преглед, 1993, бр. 4, с. 139; ИИБИ, т. 6, с. 500; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473

подпор. Борис Сугарев (на лявата снимка)

СУГАРЕВ, Борис Илиев, подпоручик (12 III 1878, Прилеп – 15 IV 1903, с. Габрово, Горноджумайско) – войвода. Учи в Прилеп и Солун. Завършва Военно училище в София (1900). Служи в 5 Дунавски полк. Участвува в Горноджумайското въстание. През април 1903 г. влиза в отряда на кап. Ал. Протогеров, като командир на взвод. Загива по време на сражение с турска войска при височините край с. Габрово.

Лит.:в. Македоно-одрински куриер, 1903, бр. 22; в. Реформи, 1903-1904, бр. 20; сп. Македония, 1903, бр. 2, с. 31; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 4, с. 3, пак там, 1936, бр. 6, с. 3, пак там, 1942, бр. 6, с. 6; Списък на генералите .. ., 1901, с. 236

СУГАРЕВ, Георги Костов (1879, Битоля – 23 III 1906, край с. Паралово, Мариовско) – битолски окръжен войвода. Учител. Завършва III кл. при българската гимна-

Георги Сугарев

зия в Битоля и пет години учителствува в Кичевско и Битолско. Ръководител е на терористична група, а от края на 1901 г. е секретар на Битолския ОРК. От февруари 1902 г. е нелегален и войвода на чета. Делегат е на Смилевския конгрес, на който е избран за член на Горското началство на Битолската околия. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава край с. Смилево. След края на въстанието остава в Битолско и работи по възстановяването на организацията. Присъствува на Прилепския конгрес (1904). През ноември с. г. заминава на почивка в София. През следващата година се завръща и води ожесточени сражения с четите на сръбската и гръцката пропаганда. Загива в сражение с турска войска заедно с цялата си чета в околностите на с. Паралово.

Лит.:в. Ден, 1905-1906, бр. 817; в. Революционен лист, 1906, бр. 1, с. 4; в. Илинден, 1921, бр. 3, пак там, 1926, бр. 16; в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 89, с. 6, бр. 91, с. 2; в. Македония, 1931, бр. 1339; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 1, пак там, 1944, бр. 109; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 23, с. 362; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 2, пак там, 1928-1929, бр. 1, с. 11; сп. Родина, 1930, бр. 6-7, с. 11, 12; сп. Македонски вести, 1935, бр. 28, с. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 864; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 121; Г. Попхристов, пос. съч., с. 28, 30, 36, 37, 40, 42, 43, 46, 49, 53, 56, 58, 83, 85, 87-89, 101, 105; Илинден 1903-1924. Сборник .. ., с. 26; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII, т. II, с. XLIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 67; Т. Николов, пос. съч., с. 398; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 591; Г. Димовски-Цолев, Георги Сугарев; Никола Петров Русински. Спомени, с. 357; Спомени и биографии .. ., с. 176-180

СУМИ, Васе (неизв., с. Боймица – 1906, с. Ливадия, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. Влах по националност. През пролетта на 1906 г. загива заедно с трима свои четника в сражение с турска войска.

Лит.:сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 23, с. 368

СЪРБИНОВ, Йове (неизв., с. Куратица, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село и участвува в сражението в мест ."Гърмешница", Охридско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 12; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIII

СЪЧАНОВ, Христо (1879, Самоков – 11 III 1903, с. Карбинци, Щипско) – щипски районен войвода. През зимата на 1902-1903 г. е войвода в Щипско. Тежко ранен в сражението при с. Карбинци, се самоубива.

Лит.:А. Изворов, пос. съч., с. 5, 27

ТАБАКОВ, Димитър Николов (1860, с. Еникьой, Дедеагачко – неизв.) – касиер на Дедеагачкия Ок. РК. През 1902-1903 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Дедеагач. От 1904 г. е нелегален. Четник е при Б. Чавдаров (1907-1908).

Лит.:Бюлетин. Съюз на Тракийските .. ., 1961, бр. 6, с. 19; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 274; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 793, 849; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 131

ТАБАКОВ, Костадин Денев (27 VIII 1866, Габрово – неизв.) – председател на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва V гимназиален клас в Пловдив. Учителствува в Свиленград, Лозенград, Дедеагач, Узункьопрю и др. Председател е на околийските комитети на ВМОРО в Лозенград (1901 – 1902) и Дедеагач (1902-1903). През 1900 г. е арестуван и лежи осем месеца в Одринския затвор.

Лит.:А. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 235, 251; В. Божинов, пос. съч., с. 386; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 201-203; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 95, пак там, а. е. 13, л. 582

ТАБАКОВ, Никола (1862, Дедеагач – 25 VII 1938, Пловдив) – касиер на Дедеагачкия Ок. РК. Учи в Априловската гимназия в Габрово. Участвува активно в борбата за църковно-училищна независимост. През 1901 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Дедеагач, а през 1909 г. е избран за първия български кмет на града.

Лит.:в. Вечерна поща, 1909, бр. 2692; в. Утро, 1938, бр. 8690, сп. Завет, 1938, бр. 668-670, с. 12, пак там, 1941, бр. 14, с. 13, 14; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 530

ТАБУРОВ, Димитър Георгиев (1872, с. Кушланли, Гюмюрджинско – 10 VII 1932, Пловдив) – касиер на Гюмюрджинския Ок. РК. През 1902 г. е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО в Гюмюрджина.

Лит.:в. Тракия, 1932, бр. 489; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 92, л. 87

ТАКЕВ, Илия (неизв., Свищов – неизв.) – паланечки войвода. През 1905 г. е войвода в Кривопаланечко.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 52

ТАЛЕ (неизв., с. Златари, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на царедворската чета.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV

ТАЛЕВ, Александър (неизв., Охрид – 4 VIII 1948, София) – войвода. През 1902 г. е четник при Хр. Саракинов, а по-късно войвода на чета. По време на Балканската война е в четата на К. Хаджиманов.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1930, бр. 9, с. 5; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 66, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 31

ТАЛЕВ, Божин (1875, Битоля – 3 XII 1929, Будапеща) – член на Битолския ОРК. Учител. Завършва IV прогимназиален клас в Битоля. Член на ВМОРО от 1896 г. В навечерието на Илинденско-Преображенското въстание отива четник при Г. Сугарев. Избран е за член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля през 1906 г. През лятото на с. г. е арестуван, осъден на 3 г. затвор и изпратен на заточение в Мала Азия. Амнистиран е през Хуриета. По-късно емигрира в Будапеща, Австро-Унгария.

Лит.:в. Македония, 1930, бр. 1049; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 5, с. 12; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 20; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 318

ТАЛЕВ, Георги вж. Палисламов, Георги Талев

ТАЛЕВ, Кръсте (неизв., Ресен – неизв.) – кумановски войвода. Четник при Кр. Лазаров, а през 1908 г., в навечерието на Хуриета, го замества като войвода в Кумановско. Убит от сърбите.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 686

ТАЛЕВ, Тале Велянов (1876, с. Ношпал, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Земеделец. Без образование. Куриер, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 275

ТАМАХКЯРОВ, Вълчо Т. (неизв., с. Паспалово, Малкотърновско – VI 1903, с. Паспалово, Малкотърновско) – малкотърновски селски войвода. Секретар на РК и войвода на смъртната дружина в родното си село. През юни 1903 г. е заловен и зверски убит от турците.

Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 233, 313, 314

ТАНБУРКОВ, Константин В. (неизв., Крива Паланка – неизв.) – член на Кри-

вопаланечкия Ок. РК. Търговец. Член е на първия РК в Крива Паланка основан през февруари 1896 г. През лятото на с. г. е арестуван и инквизиран. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е отново арестуван и изтезаван.
Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 8; в. Вести, 1910-1911, бр. 4; К. В. Груев, пос. съч., с. 36

ТАНЕВ, Трайче (неизв., с. Смилево, Битолско – 9 VII 1904, мест."Лингура", с. Гугянци, Кратовско) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Кривени, Ресенско. След въстанието заминава за Княжество България. През 1904 г. влиза в четата на Сл. Арсов. Загива заедно с войводата си в сражение с турска войска.
Лит.:в. Куриер, 1904, бр. 4, 5; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 5; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV

ТАНУШЕВ, Ангел Неданов (неизв., с. Бяла църква, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село и е в отряда на П. Гули. Участвува в сражението при „Мечкин камен" където е ранен.
Лит.:Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 68, 73

ТАНУШЕВ, Христо Трайчев, подполковник (8 X 1877, Крушово – 21 IV 1953, София) – войвода. Завършва гимназия (1894) и Военно училище в София (1900). Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета в Пиринския край. Участвува в Балканската, Междусъюзническата, Първата световна и в Отечествената война.

полк. Христо Танушев

Служи в 1 и 5 пионерна дружина, началник на автомобилния транспорт в I-ва армия и др. Кавалер е на ордена за храброст III ст., 2 клас.
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 1; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 10, с. 6, 7; Илинденско-Преображенското въстание 1903. Хронология, с. 118, 121; К. Косев, Подвигът, с. 71; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 81, 91; Македонците в .. ., с. 77; Списък на офицерите от .. ., 1918, с. 513; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 342; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 256

ТАНЧЕВ, Милан (неизв., Струга – неизв., Струга) – стружки градски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 30, с. 4; Дневници и спомени за .. ., с. 228

ТАНЧЕВ, поп Стамат (1857, с. Бугариево, Солунско – 5 X 1904, Солун) – член на ЦК на ВМОРО. Баща на Д. Попстаматов. Свещеник при българската църква „Св. Димитър" в Солун и председател на българската община в града. Член на ВМОРО от 1894 г. През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. След амнистията през август 1902 г. той отново се включва активно в революционното движение. Убит е от гръцки терористи.
Лит.:в. Нова борба, 1901, бр. 37; в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Реформи, 1901-1902, бр. 25, пак там, 1903-1904, бр. 46, пак там 1904-1905, бр. 1; в. Мир, 1904, бр. 1468; в. Македония, 1929, бр. 901; ИИБИ, 1957, т. 7, с. 370; ИИИ, 1981, т. XXV, с. 255; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV; т. II, с. XLIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 591

ТАРУНДЖИЕВ, Вангел Милошев (III 1884, с. Ижица, Кичевско – неизв.) – кичевски р. н. Завършва III клас. Районен ръководител е на Рабетин кол, Кичевско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 32

ТАСЕ (неизв., с. Перово, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от родното си село. В края на въстанието е заловен от турците и лежи в затвора.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV

ТАСЕВ, Ангел (неизв., с. Крушево, Демирхисарско – неизв.) – член на Серския ОРК. Учител в с. Крушево и член на окръжния комитет на ВМОРО в Сер (1904).
Лит.:Ил. Бижев, пос. съч., с. 32, 65

ТАСЕВ, Ангел /А. Т. Неделков/ (1875, с. Света, Битолско – 21 XII 1953, София) – битолски селски войвода. Хлебар. Без об-

Ангел Тасев (седналият)

разование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село и е в отряда на П. Гули. Участвува в сражението при „Мечкин камен". След въстанието се заселва в София.
Лит.:Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 32, 68

ТАСЕВ, Георги (неизв., с. Мокрени, Кайлярско – 18 VIII 1903, мест."Лясковица", пл. Върбица, Костурско) – кайлярски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. Загива в сражение с турска войска и башибозук заедно с още 17 четника.
Лит.:А. Симеонов, пос. съч., с. 11, 20

ТАСЕВ, Дуко /Д. Т. Червенков/ (1855, с. Юдово, Кичевско – 14 III 1942, София) – кичевски войвода. През 1885 г. се включва в четата на кап. А. Калмиков. Заловен от турците той е изпратен на заточение в Диарбекир, където прекарва седем години. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като десетар в четата на дядо Стою Костов. През 1897-1900 г. заедно с Йордан Пиперката и Н. Геройски действува в Кичевско. След това се заселва в София.
Лит.:в. Утро, 1942, бр. 9782; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 9, с. 5, пак там, 1942, бр. 3; Г. Попхристов, пос. съч., с. 16, 17; М. К. Дамянов, Дуко Тасев; Т. Николов, пос. съч., с. 398

ТАСЕВ, Пане (неизв., с. Лазарополе, Дебърско – неизв.) – дебърски селски войвода. Войвода на селската чета в родното си село.
Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 19, л. 1

ТАСЕВ, Ристе (неизв., с. Вогяни, Битолско – неизв.) – крушовски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и охранява прохода „Павлева чешма" край Крушово.

Лит.:Н. Киров. Майски, пос. съч., с. 29, 33

ТАСЕВ, Ристо (неизв., с. Таш Морунища, Охридско – 4 VIII 1903, мест."Горица", край с. Сливово, Охридско) – охридски селски войвода. Войвода на селската чета в родното си село. Загива по време на Илинденско-Преображенското въстание заедно с брат си Наум в сражение с турска войска.

Лит.:Албум-алманах „Струга", с. 56; Освободителното движене в .. ., т. I, с. XLIV; М. Ашталковски, пос. съч., с. 11

ТАСЕВ, Ставре Христов /Ставре Боунчето/ (неизв., с. Боуно, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Боуно. На 20 и 24 юли, и на 22 август 1903 г. се сражава край родното си село с настъпващите турски войски.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 131; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 297; Спомени и биографии .. ., с. 126

ТАСЕВ, Цвятко (неизв., с. Таш Морунища, Охридско – 6 III 1906, с. Нерези, Дебърско) – битолски войвода. Войвода на селската чета в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава с четата си при с. Таш Морунища (23 юли) и в мест. „Горица", край с. Сливово, Охридско (2 август). През 1904 г. е войвода в Битолско. На 5 юли с. г. води ожесточено сражение с турска войска при с. Тепавци, Битолско. През 1906 г. е в четата на М. Павлов и загива заедно с него.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 197; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 92

ТАСКАТА ВРАНСКИ вж. Таската Серски

ТАСКАТА СЕРСКИ /Т. Вранski/ /Атанас Спасов Даскалов/ (II 1876, с. Враня, Мелнишко – 7 VII 1923, София) – серски околийски войвода. Завършва българското педагогическо училище в Сер. През 1902 г. е четник при Г. Делчев, а след това при Я. Сандански. От 1904 г. е околийски войвода и член на Серския ОРК. През 1909 г. участвува в похода на Я. Сандански към Цариград в помощ на младотурците. По време на Балканската война с четата си действува в тила на турците. След освобождението на гр. Сер е назначен за негов кмет. Умира след операция в Александровската болница в София.

Лит.:в. Македонско знаме, 1946, бр. 62-63; ИИИ, т. XXV, с. 259; Безсмъртните 1922-1944, с. 45; Борбите в Македония и .. ., с. 862; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 413; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 574; Ю. Анастасов, пос. съч., с. 102-104, 126, 140, 145, 184, 199, 207

ТАТАРЧЕВ, Михаил Николов (1864, Ресен – 5 VII 1917, Ресен) – член на Ресенския Ок. РК. Брат на д-р Хр. Татарчев. Търговец. Член на първия РК в Ресен (1895). За революционната си дейност е арестуван през 1906 г. През февруари 1908 г. е отново арестуван и лежи в Битолския затвор. По време на Хуриета е председател на българския Конституционен клуб в Ресен. През 1913 г. е арестуван от гърците и лежи в Солунския затвор. Убит е от сърбоманския четник „Келеша".

Лит.:в. Софийски новини, 1906, бр. 3; в. Вести, 1908-1909, бр. 12; в. Мир, 1908, бр. 2386; в. Народни права, 1917, бр. 154; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 16; ИИБИ, т. 6, с. 500; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIV; Д. Влахов, Мемоари, с. 182

ТАТАРЧЕВ, д-р Христо Николов (16 XII 1869, Ресен – 5 I 1952, Торино, Италия) – член на ЦК на ВМОРО. Завършва медицина в Берлин (1892) и работи като лекар в българската гимназия в Солун. Той е един от основателите на ВМОРО (1893) и пръв председател на нейния ЦК. През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван, осъден на 5 г. затвор и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през 1902 г. и заминава за София. От края на 1902 г. до октомври 1905 г. е член на ЗП на ЦК на

д-р Христо Татарчев

ВМОРО в София. Делегат е на Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908), на който е избран за допълнителен член на Представителното тяло на ВМОРО. Участвува във войните за национално обединение като завеждащ военнополева болница. Той е един от инициаторите за създаването на Македонската федеративна емигрантска организация в София (1921). По-късно емигрира в Италия и работи като лекар в Торино.

Лит.:в. Нова борба, 1901, бр. 36, 37; в. Народен лист, 1902-1903, бр. 20, 22, 24; в. Мир, 1903, бр. 1272, 1303, 1327; в. Целокупна България, 1944, бр. 863; в. Пиринско дело, 1979, бр. 149; сп. Векове, 1975, бр. 2, с. 11; ВИС, 1986, бр. 4, с. 47-58; Билярски, Ц., Д-р Христо Татарчев. Първият ръководител на ВМОРО, С., 1994; Борбите в Македония и .. ., с. 865; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Евтим Стространов. Дневник, т. I, с. 459; Енц. България, 1988, т. 6, с. 600; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 11; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV, т. II, с. XLIV; Христо Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, 591; Д-р Хр. Татарчев, Македонският въпрос, България, Балканите и Общността на народите, С., 1997; Д-р Христо Татарчев. Спомени. Документи. Материали, С., 1989

ТАУШАНОВ, Яни (1856, Свиленград – неизв.) – свиленградски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Тенев в Свиленградско. През Балканската война е войвода на чета в Свиленградско, а през Междусъюзническата – доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП.

Лит.:Преображенското въстание, с. 241; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 30, л. 32; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 159

ТАШЕВ, Антон (неизв. – неизв.) – член на Гевгелийския Ок. РК. Учител в Гевгели и член на околийския комитет на ВМОРО.

Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1766

ТАШЕВ, Димитър /Д. Т. Стоянов/ (13 III 1874, с. Колибите, Бунархисарско – 29 IV

Димитър Ташев (левият) и Димо Георгиев

1955, Созопол) – бунархисарски подвойвода. Завършва I прогимназиален клас. Член на ВМОРО от 1897 г. Четник е при Т. Шишманов (1902) и М. Герджиков (1903). Присъствува на конгреса на Петрова нива, където е назначен за подвойвода на Ст. Петров. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува във Величкия участък, Бунархисарско.
Лит.:Д. Попниколов, пос. съч., с. 80; Ив. Ормандживев, Борбата .. ., с. 7-44; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 530; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, с. 317

ТАШЕВ, Иван /Вано Морарски/ (1876, с. Морарци, Кукушко – 9 VI 1924, неизв.) – кукушки войвода. Без образование. Член на ВМРО от 1900 г. Куриер, а от пролетта на 1903 г. е четник при Кр. Асенов и Тр. Гьотов. През 1905 г. е изпратен с чета в Солунско, но е тежко ранен, заловен и осъден на 101 г. затвор. Освободен е през Хуриета. По време на Балканската война е войвода в Кукушко, а през Междусъюзническата – е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1928, бр. 80, с. 4; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 340; Вл. Караманов, Кукуш и .. ., с. 19; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 262; Илинден 1903-1926. Сборник .. ., с. 9; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 159, пак там, ф. 403, оп. 1, а. е. 6, л. 7

ТАШЕМИНОВ, Дине Минчев (неизв., с. Забърдени, Леринско – 23 IX 1903, Попадийската пл., Леринско) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Забърдени. Загива в сражение с турска войска заедно с войводата Лечо Церовски.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 75; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 9, л. 4

ТАШКОВ, Стерио /Щерио/ (неизв., с. Желин, Костурско – 1906, Пазарджик) – костурски центрови войвода. Завършва педагогическия курс при българската гимназия в Битоля. Терорист. От 1902 г. е четник при В. Чекаларов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Костенарията. Загива при нещастен случай.
Лит.:А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 121; Бистрицки, пос. съч., с. 54; Дневници и спомени за .. ., с. 28, 35, 37; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 78, л. 1

ТАШОВ, Георги (неизв., с. Нивичани, Кочанско – 1910, с. Нивичани, Кочанско) – кочански селски войвода. Баща на Еф. Ташов. Дългогодишен селски войвода, убит от турците.
Лит. в. Целокупна България, 1943, бр. 629

ТАШОВ, Ефтим Георгиев /Полски/ (1886, с. Нивичани, Кочанско – 20 VII 1931, с. Прибой, Вранско) – кочански околийски войвода. Син на Г. Ташов. Без образование. След смъртта на баща си е селски войвода (1910). През Балканската война е доброволец в МООП. След войната е подвойвода на С. Клинчарски (1914-1915). От 1920 г. е отново нелегален. През 1923 г. е царевоселски войвода, а от 1924 г. до смъртта си завежда Кочанската околия. Загива при опит да извърши атентат на ж. п. линията край с. Прибой, Вранско.
Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 85; в. Свобода или смърт, 1931, бр. 130, с. 4, 6; в. Целокупна България, 1943, бр. 596, 598, 629; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 6, с. 3; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 823, т. III, с. 1025; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 23, л. 2

ТЕЛЯТИНОВ, Иван Попхристов (17 XII 1871, Дойран – 6 V 1930, Петрич) – председател на Гевгелийския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895). Член на ВМОРО от 1897 г. Учителствува в Гевгели, Кавадарци, Гюменджа, Дойран, с. Горно Броди, Серско и др. През учебната 1897-1898 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели. След 1919 г. е чиновник в Петричката община.
Лит.:в. Вести, 1910, бр. 111; в. Македония, 1932, бр. 1766; в. Петричко дело, 1988, бр. 12; Б. Янишлиев, пос. съч., с. 41; М. Николов, пос. съч., с. 29; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 6

ТЕМЕЛКО Степанцалията /Т. Наумов/ (1870, с. Степанци, Прилепско – неизв.) – велешки районен войвода. Ръководител е на РК в родното си село. През април 1902 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. През юни 1905 г. отива четник при П. Константинов, а от август 1907 г. е районен войвода във Велешко.
Лит.:в. Право, 1901-1903, бр. 29; Освободителното движение в .. ., с. XLI

ТЕМЕЛКОВ, Стамен /Ст. Ораовски/ (1864, с. Ораовица, Радовишко – неизв.) – радовишки войвода. Един от основателите и член на първия РК в родното си село. Терорист. Нелегален е от 1899 г. Четник е при Г. Делчев и В. Миков, а от 1900 г. е войвода в Радовишко. През Хуриета се легализира, но от 1910 г. е отново нелегален. След Междусъюзническата война жена му Гена е убита от сърбите, а през януари 1919 г. той е арестуван, изтезаван и хвърлен в затвора в Радовиш.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 607, 608; в. Народност, 1919, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 8, с. 12; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 270; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 21; К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 94

ТЕМЕЛКОВ, Тодор (неизв., с. Балдево, Неврокопско – неизв.) – неврокопски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Балдево.
Лит.:в. Пиринско дело, 1965, с. 86

ТЕМКОВ, Ефтим /Темко/ Манев (неизв., Кавадарци – неизв., София) – председател на Тиквешкия Ок. РК. Учител и търговец. Учи в българската гимназия в Солун. Учител в Кавадарци. Член на Тиквешкия околийски комитет на ВМОРО, а от юли 1906 г. е негов ръководител. През 1901 г. е арестуван във връзка със Солунската афера. Лежи в затвора Беяз куле, Солун, но на процеса е оправдан и освободен. Той е един от ръководителите на Тиквешкото въстание против сръбските окупационни власти.
Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 119; Бл. Видов, Тиквешкото .. ., с. 9, 18; Хр. Попантов, Спомени, с. 11

ТЕНЕВ, Георги (18 I 1864, Свиленград – 1948, Ямбол) – свиленградски войвода. Куриер. Член е на РК в Свиленград. През 1897 г. е арестуван и лежи 18 месеца в затвора. През 1900 г. е войвода на четата, която отвлича за откуп лекаря Керемедчиоглу и създава така наречената „Керемедчиоглува афера". Делегат е на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Свиленградско и извършва нападенията срещу турските села Кюстюкьой и Дервишка могила.
Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 263-265; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 327-331; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 530; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415

ТЕНИШЕВ, Коста Стоянов (21 V 1878, Лозенград – 27 VI 1951, Бургас) – лозенградски войвода. Брат на Хр. Тенишев. С основно образование. Член на ВМОРО от 1900 г. От 1902 г. е четник при Л. Маджаров. Присъствува на конгреса на „Петрова нива". По време на Илинденско-Преображенското въстание действува заедно с Я. Стоянов в Тастепенския революционен участък – северната част на Лозенградската околия. През 1906 г. е в четата на кап. Ст. Икономов в Одринско.
Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1973, бр. 12, с. 11; Ив. Ормандживев, Освободителната .. ., с. 97, 110-130; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 35; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 530; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415

ТЕНИШЕВ, Христо Стоянов (неизв., Лозенград – неизв.) – член на Лозенградския Ок. РК. Брат на К. Тенишев. Член на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград (1901-1903). През май 1903 г. е арестуван и осъден на 15 години затвор. Лежи в Одринския затвор откъдето е амнистиран през 1904 г.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 202, 211, 212; НБКМ-БИА, ф. 614, а. е. 104, л. 14

ТЕНЧЕВ, Иван Г. (1875, Кукуш – 5 V 1909, Солун) – председател на солунския ОРК. Аптекар. Завършва българската гимназия в Солун (1895). През 1905 г., на окръжния конгрес на Солунския революционен окръг, е избран за председател на окръжния комитет на ВМОРО в Солун.

Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 21; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 11, л. 15, пак там, а. е. 52, л. 24

ТЕНЧЕВ, Мицо (1880, Дойран – 12 VI 1903, Кюстендил) – член на Дойранския Ок. РК. Член на първия РК в Дойран (1894). След 1900 г. е четник в Дойранско. Загива при нещастен случай.

Лит.:сп. Свято дело, 1902-1903, бр. VIII-IX, с. 385; Б. Янишлиев, пос. съч., с. 20, 48; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 20, 21; М. Теменугов, пос. съч., с. 165

ТЕНЧОВ, Тенчо (неизв., Дойран – неизв., САЩ) – член на Дойранския Ок. РК. Учител. През 1904-1905 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Дойран.

Лит.:в. Вести, 1910, бр. 111; Б. Янишлиев, пос. съч., с. 19, 41; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 24; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 11, л. 6

ТЕОФИЛОВ, Божин /Б. Косоврашки/ (неизв., с. Косоврасти, Реканско – 1 IX 1910, Дебър) – дебърски районен войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е четник при Г. Сугарев, а по-късно е войвода в Дебърско и Реканско. Обесен е от турските власти.

Лит.:в. Балкански куриер, 1905, бр. 4; в. Дебърски глас, 1910, бр. 9-14; в. Македония, 1910, бр. 539; Г. Трайчев, Книга .. ., с. 157

ТЕРЗИЙСКИ, Димитър Илиев (неизв., с. Долно Фращани, Серско – неизв.) – серски районен войвода. През 1907 г. е войвода на чета и действува в планинските села северно от гр. Сер.

Лит.:ИДА, 1992, т. 64, с. 137

ТЕТИМОВ, Илия /Ил. Ковачевеца/ (1885, с. Ковачовица, Неврокопско – 30 VIII 1922, с. Ковачовица, Неврокопско) – неврокопски войвода. Четник е при П. Милев (1906). През 1912 г. е войвода в Неврокопско и участвува в освобождаването на родния си край от турците.

Лит.:в. Македония, 1922, бр. 236; в. Македония, 1927, бр. 376; в. Македонско огнище, 1933, бр. 36; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 93; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 2; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 14; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 244

ТИКОВ, Борис Георгиев (3 VIII 1898, Кюстендил – 11 XII 1972, Стара Загора) – малешевски околийски войвода. Учи в педагогическото училище в Кюстендил и завършва ШЗО в София. Участвува в Първата световна война като взводен командир в 13 пех. Рилски полк. След края на войната става член на ВМОРО. От януари 1922 г. е нелегален. Четник и секретар при Т. Александров. По-късно е войвода в Малешевско и Царевоселско. През 1929 г. се оттегля от революционна дейност и постъпва отново в армията. Служи като командир на 8 трудова дружина в Стара Загора.

Борис Тиков (в средата)

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 915; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 376, пак там, а. е. 16, л. 163

ТИЛКОВ, Стоян (18 I 1870, с. Кърчово, Демирхисарско – неизв.) – член на Цариградския РК. Учител. Завършва турската гимназия в Солун (1893) и право в Цариград (1897). Преподавател е в българската духовна семинария в Цариград (1897 – 1904) и е член на РК в Цариград. От 1904 г. до 1906 г. е секретар на българската църковна община в Сер, а след това е преподавател по турски език в СУ"Кл. Охридски".

Лит.:Алманах на СУ"Кл. Охридски", 1940, с. 602; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 48, л. 112

ТИНЕВ, Петър (неизв., Сливен – 16 III 1903, с. Крепешино, Леринско) – лерински центрови войвода. Фелдфебел от българската армия. Четник при Т. Давидов (1902) и Б. Сарафов (1903). През зимата на 1903 г. е изпратен за войвода в Леринско. Тежко ранен в сражение с турците се самоубива с последния куршум.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 12; Г. Попхристов, пос. съч., с. 59; Илинден 1903-1926. Сборник .. ., с. 119-122; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV, т. II, с. XLIV; С. Табаков, пос. съч., т. II, с. 365

ТОДЕВ, Благой Иванов (1868, Банско – 4 I 1937, София) – член на Разложкия Ок. РК. Брат на Б. Тодев. Търговец. Завършва IV кл. в българската гимназия в Солун. През 1896 г. е покръстен от Г. Делчев и става член на РК в Банско. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. По време на Балканската война е доброволец в МООП.

Лит. сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 2, с. 13, 14

ТОДЕВ, Борис Иванов (1877, Банско – 24 IX 1905, мест. „Св. Георги", край Банско) – член на Разложкия Ок. РК. Брат на Бл. Тодев. Търговец. Завършва V кл. в българската гимназия в Солун. Член е на околийския комитет на ВМОРО от 1896 г. През 1901 г. във връзка с аферата „мис Стоун" е арестуван. Убит е заедно с Никола Проданичин и Милан Колчагов по пътя от Банско за Неврокоп.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 41; сп. Македоно-одрински преглед 1905, бр. 10, с. 156; И. Самотник, Грозното убийство на Борис Ив. Тодев Лазаров; Л. Томов, пос. съч., с. 14, 46, 47

ТОДЕВ, Димитър /Мингьо/ Лазаров (16 VI 1873, Банско – 16 III 1952, София) – разложки войвода. Учител и търговец. Завършва V кл. в българската гимназия в Солун. Учителствува една година в Банско, след което се занимава с търговия на дървен материал. От 1896 г. до 1903 г. е председател на Разложкия околийски революционен комитет. Той е един от главните организатори и участници в аферата „мис Стоун". От лятото на 1903 г. е войвода на чета в Разложко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за член на щаба за ръководене на бойните действия в Разложко. През Балканската война е доброволец в 3 Солунска дружина от МООП.

Лит.:Гоце Делчев. Писма и..., с. 346; Л. Томов, пос. съч., с. 8, 12, 14, 18-20, 28, 33, 34,

Димитър Тодев (правият) и Кочо Молеров

36, 52; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 340, 344-346; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 85

ТОДЕВ, Иван /Ив. Тодоров/ (неизв., с. Смол, Гевгелийско – 2 VI 1905, с. Едрениково, Струмишко) – струмишки околийски войвода. Терорист. Горноджумайски войвода, а от 1905 г. е войвода в Струмишко. Загива в сражение с турска войска заедно с трима свои другари.

Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1392; сп.

Иван Тодев

Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 4, с. 58, 59; сп. Македонски вести, 1935, бр. 30, с. 1, бр. 34, с. 2

ТОДЕВ, Лазар Велков вж. Лазар Дивлянец

ТОДЕВ, Радон Георгиев (1869, Банско – 22 IX 1903, мест. „Св. Богородица", Годлевската планина, Разложко) – разложки войвода. Учител. Завършва IV кл. в българската гимназия в Солун, а след това учителствува в Банско. Секретар на Разложкия околийски комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива в сражение с турски войски.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 37; в. Македонско огнище, 1933, бр. 29; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 7, с. 14; Л. Томов, пос. съч., с. 8, 36, 48; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473

ТОДОР вж. Байрактаров, Тодор

ТОДОР ПАЛАСКАРЯ (неизв., с. Белотинци, Неврокопско – неизв.) – неврокопски войвода. Хайдутин. През 1876 г. е войвода на чета в Неврокопско. Той е един от главните дейци по време на Кресненско-Разложкото въстание и действува в Разложко и Серско. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895).

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1933, бр. 5, с. 9; Н. Димитров, пос. съч., с. 55; Патриарх Кирил, Съпротивата .. ., с. 8, 80, 83, 87, 88, 112, 264; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 16

ТОДОР СЕРМЕНИНСКИ вж. Чочков, Тодор Иванов

ТОДОРОВ, Георги (неизв., Тетово – неизв.) – член на Малкотърновския Ок. РК. През 1902-1903 г. е учител в с. Велика, Малкотърновско, като същевременно е ръководител на селския РК и е член на Малкотърновския околийски комитет на ВМОРО. Присъствува като делегат на конгреса на „Петрова нива" и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. През 1906-1907 г. е учител в Горна Джумая и е член на околийския комитет.

Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 41, 324, 327; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 415; М. Юруков, пос. съч., с. 82, 84, 85; Преображенското въстание .. ., с. 58

ТОДОРОВ, Георги (неизв., с. Владимирово, Малешевско – 1915, мест."Колун", Струмишко) – малешевски войвода. Войвода на чета със задача да прехвърля в България нежелаещите българи да служат в сръбската армия. Загива в сражение със сръбски граничари.

Лит.:К. Пърличев, Сръбският режим .. ., с. 53

ТОДОРОВ, Георги, подполковник (12 X 1875, Сливен – неизв.) – гевгелийски войвода. Завършва Военно училище в София (1899). През лятото на 1912 г. е военен инструктор в четата на Ичко Гюпчето. При обявяването на Балканската война е войвода на чета и участвува в освобождаването на Гевгелийско. През Първата световна война е дружинен командир в 61 пех. Македонски полк.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 7, с. 8; Ан. Динев, Хуриетът .. ., с. 62, 64, 73; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 623, 624; Списък на офицерите .. ., 1918, с. 110; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 52

ТОДОРОВ, Дончо /Д. Т. Гайдарджийски/ (1877, Стара Загора – 30 IX 1913, София) – кичевски войвода. Старши подофицер от българската армия. През 1904 г. е четник в Тетовско, а през 1905 г. е войвода в Скопско. След това е четник при Иван Алябака, а от есента на 1906 г. до края на 1907 г. е войвода в Кичевско.

Лит.:в. Камбана, 1913, бр. 1686; ИДА, 1992, т. 64, с. 134; Гласник .. ., 1966, бр. 2-3, с. 243; Освободителното движение в..., т. II, с. XLIV; Т. Николов, пос. съч., с. 382; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 932, пак там, а. е. 67, л. 256, 390, пак там, оп. 2, а. е. 4, л. 6, пак там, а. е. 5, л. 218

ТОДОРОВ, Иван вж. Тодев, Иван

ТОДОРОВ, Лазар вж. Лазар Фертика

ТОДОРОВ, Малин (неизв., с. Баделен, Петричко – неизв.) – петрички войвода. През 1902 г. е войвода в Петричко.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 117

ТОДОРОВ, Христо (неизв., с. Гьоктепе, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. През 1903 г. е избран за войвода на смъртната дружина в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си участвува в нападението срещу турския пограничен пост „Босна", срещу казармата в с. Гьоктепе и др.

Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 276

ТОЛЕ ПАША /Стоян Трайков Куликов/ (1868, с. Крушейца, Прилепско – 3 II 1904, мест. „Кленов дол", до с. Гудяково, Прилепско) – прилепски полски войвода. Хайдутин. Член на ВМОРО и четник при М. Ацев (1900). По-късно е определен за войвода в Мариово. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Витолища, Прилепско. Загива заедно със сина си и още осем четника.

Лит.:в. Вечерна поща, 1904, бр. 922; сп. Македонски вести, 1936, бр. 54, с. 2, 3; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 230, 241, 267, 271; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV, т. II, с. XLV; Св. Тошев, пос. съч, с. 140, 145, 147, 161-169; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 320, т. II, с. 592; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 86

ТОЛЕВ, Андрея (неизв., с. Перово, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Перово.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12

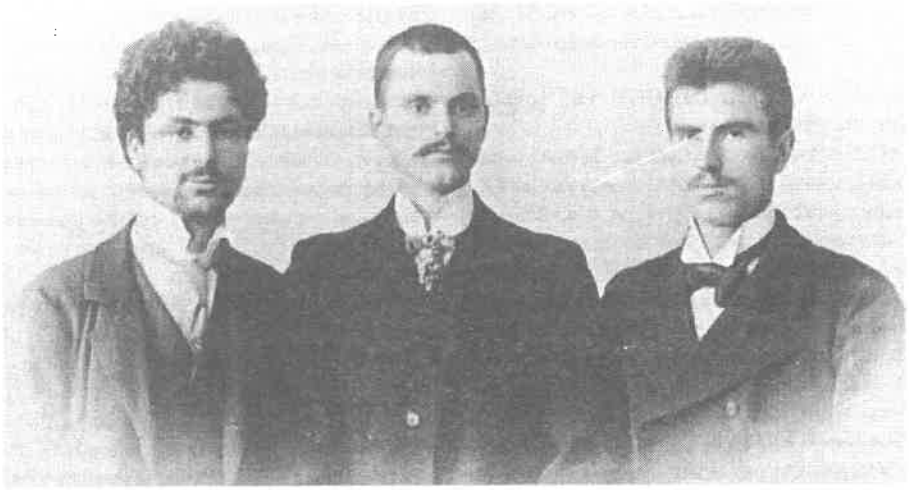
ТОЛЕВ, Петър (неизв., Прилеп – неизв.) – битолски р. н. Учител. През 1901 г. е учител в с. Брезово, Битолско и е ръководител на революционната организация в Горни Демирхисар, Битолско.

Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 26, 27, ; З. Горшески, пос. съч., с. 46, 47

ТОЛЕВ, Тале (неизв., с. Иваньевци, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си е в отряда на П. Гули и участвува в сражението при „Мечкин камен".

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1935, бр. 2-3, с. 21; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 68

ТОМАЛЕВСКИ, Наум Христов (14 IV 1882, Крушово – 2 XII 1930, София) – член на ЗП на ЦК на ВМРО. Учител. Учи в Битоля и София. Като ученик става член на ВМОРО. Учителствува в Крушово, Козлодуй и др. Като учител в Крушово е и член на околийския комитет на ВМОРО (1904). По-късно следва философия в Лозана и Фрибург, Швейцария. През Първата световна война завършва ШЗО и е назначен за кмет на Крушово. На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за член на ЗП. Загива в междуособиците във ВМРО

Отляво надясно: К. Молеров, Дим. Молеров, Лазар Томов

настъпили след убийството на ген. Ал. Протогеров.
Лит.:в. Свобода или смърт (Прот.), 1930, бр. 114; в. Македонска правда, 1933, бр. 17; в. Македонско слово, 1934, бр. 11, 40; ИИИ, т. XXI, с. 249; Енц. България, 1997, т. 7, с. 24; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1027, т. IV, с. 985; К. Пърличев, 36 години .. ., с. 634; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473; Историја на Крушево .. ., т. I, с. 262; ЦДА, ф. 1685

ТОМОВ, Лазар /Л. Т. Крайнов/ (12 XI 1878, с. Годлево, Разложко – 3 III 1961, София) – член на Серския ОРК. Учител. Завършва педагогическо училище в Кюстендил (1896) и философия и педагогика в СУ „Кл. Охридски“ (1904). Учителствува в Разлог и Банско. Член на първия РК в Разлог (1896). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода в Разложко. През 1904-1905 г. е учител в Сер и член на окръжния комитет на ВМОРО. Присъствува като делегат на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). До Хуриета е учител в Бургас, а след това в Сер, Скопие и София. Автор е на книгата „Спомени за революционната дейност в Серски окръг“, С., 1955 г.
Лит.:Алманах на завършилите..., т. I, с. 35; Борбите в..., с. 591-593; Гоце Делчев. Спомени..., с. 410; Енц. България, 1997, т. 7, с. 27; Илинден 1903-1926. Сборник в .. ., с. 146; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 345, т. II, с. 592; НБКМ-БИА, ф. 293

ТОМОВ, Минчо вж. Стамчев, Мичо

ТОМОВ, Янаки /Я. Т. Кольоски/ (1860, с. Галичник, Реканско – 16 IX 1913, край Дебър) – председател на Галичкия Ок. РК. Строител-предприемач. От август 1902 г. до 1 VII 1903 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Галичник. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание като четник. Убит е от сръбските власти.
Лит.:в. Дневен бюлетин, 1913-1914, бр. 138; в. Македония, 1927-1928, бр. 395; Г. Трайчев, Книга..., с. 150, 151; К. Пърличев, Сръбския режим..., с. 23; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 46, л. 1, пак там, а. е. 60, л. 2

ТОМОВСКИ, Мане (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – реканski войвода. През 1902 г. е избран за войвода на четата в родното си село.
Лит.: Г. Трайчев, Книга .. ., с. 132; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ТОМОВСКИ, Пантелей /Панделе/ Ангелов (1872, с. Октиси, Стружко – 1936, с. Таш Морунища, Охридско) – охридски селски войвода. Заминава на гурбет в гр. Турну Северин, Румъния. Служи в румънската армия. През 1902 г. се завръща в родния си край. Четник е при Т. Христов и Хр. Узунов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Таш Морунища, Охридско.
Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 312; М. Ашталковски, пос. съч., с. 11, 16, 29; Струга и Стружко, с. 77

ТОПАЛОВ, Лазар Георгиев (1883, с. Белица, Разложко – 8 X 1912, мест.“Саровица“, край Разлог) – разложки войвода. Овчар. Завършва II отделение. През 1902 г. е десетар в четата на мичман Т. Саев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Белица. Четник е при Г. Скрижовски (1907). През Балканската война е войвода на чета. Загива при атаката на турската казарма в Разлог.
Лит.:в. Илинден, 1926, бр. 9; в. Пиринski вести, 1941, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 4, с. 11

ТОПАЛОВ, Трайко Христов (неизв., с. Герман, Преспанско – неизв.) – преспански селски войвода. Ръководител е на местния РК и войвода на селската чета от с. Герман. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание.
Лит.:Македонски алманах 1940, САЩ, с. 341

ТОПЧЕВ, Иван, поручик (1869, Велес – 25 IX 1903, с. Луково, Кратовско) – кратовски войвода. Завършва Военно училище в София (1892). Участвува в акцията на Македонския комитет (1895) като военен ръководител на чета „Пирин планина“. През септември 1903 г. заедно с Гр. Манасиев е войвода на кратовската чета и съвместно с четите на Н. Дечев и Ат. Мурджев заминават за вътрешността. В сражението при с. Луково пор. Ив. Топчев е тежко ранен и за да не попадне в плен се самоубива.
Лит.:в. Отзив, 1903, бр. 546; в. Реформи, 1903, бр. 41; Списък на генералите .. ., 1901, с. 588; Илинден 1903-1927. Сборник .. ., с. 13; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 52, л. 32

ТОРБИЧКОВ, Стоян Янкулов (неизв., с. Подгорци, Стружко – неизв.) – стружки селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сражението при мест. „Горица“, Горна Дебърца, Охридско.
Лит.:Албум-алманах „Струга“, с. 38; Струга и Стружко, с. 76

ТОРТЕВСКИ, Аврам (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – член на Галичкия Ок. РК. През август 1902 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в с. Галичник.
Лит.:Г. Трайчев, Книга .. ., с. 132, 137, 144; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ТОТЕВ, Георги (неизв., Свиленград – 1912, с. Райково, Смолянско) – член на Дедеагачкия Ок. РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1899) и следва физика и математика в СУ“Кл. Охридски“. Учителствува в Свиленград, Дедеагач и др. През 1906 г. е учител в Дедеагач и член на околийския комитет на ВМОРО.
Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 234, 235, 246, 253, 279; В. Божинов, пос. съч., с. 262; Д-р Петър Берон и .. ., с. 567; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 651

ТОТЕВ, Григор Иванов (10 V 1868, с. Сехово, Гевгелийско – 11 VII 1934, София) – кукушки околийски войвода. Учител. Завършва I кл. в българската гимназия в Солун (1892). Член на ВМОРО от 1894 г. Учителствува в Горна Джумая, Баракли Джумая, Серско, в гевгелийските села Баялци, Мачуково и др. От февруари 1901 г. е нелегален. Секретар е в четата на Кр. Българията, а от август 1901 г. е войвода в Кукушко. През март 1903 г. се разболява тежко и заминава на лечение в София. По-късно работи като архивар при Македонската кооперативна банка.
Лит.:в. Македония, 1934, бр. 2313; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 8, с. 15, пак там,

1939, бр. 10, с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLV; НБКМ-БИА, ф. 293, а. е. 10, л. 20; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 78

ТОЦЕВ, Георги (неизв., с. Саракиново, Воденско – 1 I 1943, София) – воденски районен войвода. Член на ВМОРО от 1894 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си се сражава при воденските села Теово, Нисия и др.

Лит.:в. Зора, 1943, бр. 7061; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 138; К. Младенов, пос. съч., с. 49; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар..., с. 174

ТОЧЕВ, Костадин Атанасов (X 1880, с. Белевехчево, Мелнишко – неизв.) – мелнишки войвода. Баща му е бил хайдутин и доброволец в Сръбско-Българската война (1885). Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1900). Учителствува в родното си село, с. Игуменец, Петричко и др. През 1912 г. е войвода на 50 членна чета и действува в Мелнишко и Серско. По време на Междусъюзническата война е доброволец в МООП.

Лит.:в. Пиринско дело, 1980, бр. 202

ТОШЕВ, Антон (1876, Прилеп – неизв.) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1894). Учителствува в Прилеп, Кратово, Куманово и др. Като учител в Прилеп е и председател на околийския комитет на ВМОРО (1899-1901).

Лит.:ИИИ, 1986, т. 29, с. 264; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 93; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 129, 131, 143, 229, 270; ЦДА, ф. 847, оп. 7, а. е. 2, л. 28, пак там, оп. 9, а. е. 3, л. 134

ТОШЕВ, Илия (VI 1875, Прилеп – 13 VI 1947, София) – член на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1895). Член на Революционното братство. Учител в с. Устово, Смолянско (1896-1899) и Лозенград (1899-1900). Като учител в Лозенград е и член на околийския комитет на ВМОРО. През юни 1900 г., във връзка с Керемедчиоглувата афера, е арестуван, осъден на 15 години и изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. През март 1907 г. е амнистиран.

Лит.: в. Дело, 1901, бр. 23; в. Реформи, 1900-1901, бр. 32; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 3, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 866; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 531; Н. Хайтов, пос. съч., с. 47, 56; Тракийски сборник, 1928, кн. I, с. 102, 105, 106

ТОШЕВ, Панчо Антонов (1895, Щип – 22 VIII 1942, София) – запасен член на ЦК на ВМРО. Син на революционера Доне Кираджията. Адвокат, Завършва право в СУ „Кл. Охридски". Участвува в Първата световна война и достига до чин капитан. Началник е на пункта на ВМРО в Кюстендил (1925-1926). На VIII конгрес на ВМРО (1932) е избран за запасен член на ЦК.

Лит.:в. Зора, 1942, бр. 6948, с. 5, 8; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 1027, т. IV, с. 985; ЦДА, ф. 396, оп. 1, а. е. 18, л. 201

ТОШЕВ, Петър /Пере/ Наумов (1865, Прилеп – 21 IV 1912, мест. „Дренова Клисура", близо до с. Житолуп, Велешко) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва гимназия в Пловдив (1885). Участвува в съединението на България и е доброволец в Сръбско-българската война. В сражението при Пирот е ранен и е награден с орден за храброст. От 1892 г. до 1901 г. е учител в Прилеп, Скопие, Битоля и Солун. Член е на ЦК на ВМРО от 1898 г. През 1901 г., вследствие на Солунската афера, е арестуван, осъден на 101 г. и изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. Амнистиран е през 1902 г. и заминава за София. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след него присъствува на Прилепския конгрес

Петър Тошев

(1904). Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905) на който е избран отново за член на ЦК. След Хуриета е училищен инспектор на българските училища в Солунски окръг (1910-1911). Убит е от турците. Погребан е в двора на черквата в с. Фариш, Тиквешко.

Лит.:в. Нова борба, 1901, бр. 36, 37; в. Македония, 1912, бр. 553, 555; в. Светлина, 1912, бр. 27, 28; в. Учителски глас, 1912, бр. 24; в. Македония, 1922, бр. 212; в. Независима Македония, 1923, бр. 11; в. Устрем, 1924-1925, бр. 12, 13; в. Македония, 1927, бр. 472; в. Свобода или смърт, 1933, бр. 142, с. 2; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 11, 20; Перев лист, 1942; в. Пиринско дело, 1979, бр. 259; сп. Македония, 1922, бр. 3, с. 35-38; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 1; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 5, с. 1, пак там, 1933-1934, бр. 1, с. 6, пак там, 1936, бр. 6, с. 2, пак там, 1937, бр. 5, с. 4, пак там, 1938, бр. 4, с. 7, бр. 5, с. 10, бр. 6, с. 8, бр. 7, с. 11; Борбите в Македония и..., с. 866; В. Божинов, пос. съч., с. 386; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 35-41; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 127, 303-306; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 410; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 460; Енц. България, 1997, т. 7, с. 41; Илинден 1903-1922. Сборник в .. ., с. 112; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 416; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV, т. II, с. XLV; Св. Тошев, По кървав път; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 473, т. II, с. 592

ТОШЕВ, Спиро Филипов (25 XII 1887, Прилеп – 22 XI 1971, София) – велешки подвойвода. Племенник на П. Тошев. Търговец. Завършва прогимназия в Прилеп. Куриер. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Четник е при Ст. Димитров (1904) и пор. П. Константинов (1905). От лятото на 1906 г. е в четата на Велко Попадийски и участвува в сражението при „Ножот" (юли 1907 г.). По-късно е помощник войвода на В. Попадийски във Велешко. По време на Балканската война е доброволец в МООП, а през Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия. След войните се заселва в София. Завръща се в Прилеп през 1941 г. През есента на 1944 г. е арестуван в Прилеп и лежи в затвора в Скопие до 1947 г.

Спиро Тошев

Лит.:в. Пиринско дело, 1979, бр. 259; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLV

ТОШЕВ, Стефан Г. (23 IV 1883, Кратово – 12 X 1930, Малко Търново) – член на Кратовския Ок. РК. Учител. Следва хи-

мия в Женева, Швейцария и завършва право в СУ „Кл. Охридски“ (1920). През 1904 г. е учител в Кратово и е член на околийския комитет на ВМОРО. По-късно е подгонен от турските власти и отива в Одринско, където учителствува в Лозенград, Малко Търново и др. След Първата Световна война е съдия в Малко Търново.
Лит.:в. Македония, 1930, бр. 1197, 1202; Алманах на завършилите .. ., с. 125; А. Мартулков, пос. съч., с. 119; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 296

ТОШЕВ, Трайко (неизв., с. Ветреница, Кривопаланечко – неизв.) – паланечки войвода. През 1907 г. е войвода в Кривопаланечко.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 55

ТОШЕВ, Христо (1873, Самоков – 4 III 1950, София) – председател на Цариградския РК. Учител. Завършва духовна академия в Казан, Русия. През 1901-1903 г. е преподавател в българското училище в Цариград и е председател на РК в града. През 1925 г. приема свещенически сан.
Лит.:в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 29, 30

ТОШО (неизв. – III 1907, с. Кула, Серско) – серски войвода. Учител. Загива в сражение с турска войска заедно с двама четници.
Лит.:в. Ден, 1907, бр. 1144, 1179

ТОШО ВОЙВОДА /Теофил Иванов/ (1865, Банско – 31 VII 1902, мест. „Харамийската чешма“, между с. Петрово и с. Голешево, Демирхисарско) – серски войвода. Член на РК в Банско (1897). От 1899 г. е нелегален и войвода на чета. Действува в Разложко и Демирхисарско.
Лит.:сп. Бунтовник, 1903, бр. 1, с. 11-13; Илинден 1903-1924; Сборник в .. ., с. 13; Освободителното движение в .. ., т. II, с. IV; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 1, а. е. 74, л. 64

ТРАЙКО (неизв. – 17 IV 1910, с. Купаново, Берско) – берски войвода. Преди Хуриета е четник при Ап. Петков. От пролетта на 1910 г. е нелегален и войвода на чета. Загива, заедно с един свой четник, в сражение с турска войска.
Лит.:в. Вечерна поща, 1910, бр. 3107, 3110

ТРАЙКО (неизв., с. Мотилово, Кукушко – неизв.) – кукушки войвода. През 1912 г. е войвода в Кукушко и участвува в освобождаването на Кукуш и околията му от турците. През 1913 г. е доброволец в МООП.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 8, с. 8; Вл. Караманов, Кукуш и .. ., с. 19

ТРАЙКО (неизв., с. Живойна, Леринско – неизв.) – леринski войвода.
Лит.: в. Македония, 1910, бр. 502

ТРАЙКО ЗОЙКАТА (неизв., с. Живо, Прилепско – 1937, с. Живо, Прилепско) – прилепски районен войвода. Семейството му е избито от гръцки андарти. През 1908 г. е войвода в Мариово.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7, пак там, 1944, бр. 1, с. 15; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 260, 271

Трайко Зойката (седналият в средата)

ТРАЙКО КРАЛО /Тр. Кралев Митрев/ (неизв., с. Бърник, Прилепско – 27 III 1912, между с. Тросково и с. Дъбочица, Горноджумайско) – прилепски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ив. Кафеджията. От 1904 г. е мариовски войвода и води ожесточени сражения с четите на гръцката пропаганда. Цялата му фамилия (баща, братя, сестри – общо 15 души) са избити от гръцки андарти. От 1910 г. е войвода в Горноджумайско. Загива в сражение с турци.
Лит.:в. Глас, 1912, бр. 49, 64; в. Пелистерско ехо, 1943, бр. 73; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 10, с. 153; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 10, с. 16; Борбите в Македония и .. ., с. 847; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 299

ТРАЙКО МУРАРЦАЛИЯТА (неизв., с. Морарци, Кукушко – неизв.) – кукушки войвода. През 1911 г. е войвода в Кукушко.
Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 95, л. 577, 585-589

ТРАЙКОВ, Гоче (неизв., с. Щърково, Преспанско – неизв.) – преспански войвода. През 1911 г. е войвода в Долна Преспа.
Лит.:Г. Трайчев, Преспа, с. 40

ТРАЙКОВ, Илия (неизв., с. Барбарево, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. С основно образование. Селски войвода (1920-1923). През май 1923 г. е подгонен от сръбските власти, бяга нелегален и образува чета с която действува в Струмишко.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 148, 713, 720

ТРАЙКОВ, Кръстю /Кр. Ресенски/ (1865 или 1867, с. Крушье, Ресенско – 7 I 1942, Ресен) – ресенски войвода. Брат на Ив. Трайчев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник в Одринско. През 1904 г. е в четата на Сп. Олчев. От 1905 г. до 1908 г. е околийски войвода в Ресенско. По време на Балканската война с четата си освобождава гр. Ресен. През 1919 г. е арестуван от сръбските власти и осъден на 3 години затвор.

Кръстю Трайков (седналият)

Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 10; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 4, с. 5; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; К. Пърличев, Сръбският .. ., с. 6, 20, обр. 30; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLV; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 641; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 3, л. 1

ТРАЙКОВ, Петър /Пецо/ /П. Т. Гировски/ (2 VI 1896, с. Върбени, Леринско – 13 I 1964, София) – преспански околийски войвода. Учи в българската гимназия в Битоля. По време на Първата световна война е офицер от българската армия. Член на ВМРО след 1919 г. Помощник войвода и войвода в Преспанско (1920-1923). През 1924 г. завежда Мелнишката околия, а през 1925-1926 г. е войвода в Леринско. Член на ЦК на ВМРО (Ал. Протогеров) и заедно с П. Шандов оглавяват борбата на „протогеровистите" срещу Ив. Михайлов. Командир на бригада „Гоце Делчев" (1944-1945). Автор е на книгата „Национализмът на скопските ръководители", С., 1949 г.

Петър Трайков

Лит.:в. Утро, 1935, бр. 7637;М. Куманов, пос. съч., с. 257; ЦДА, ф. 684, оп. 1, а. е. 1, л. 218, 273, 282

ТРАЙЧЕ (неизв., с. Бурунец, Жупа – Дебърско – неизв.) – дебърски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV

ТРАЙЧЕВ, Ацко вж. Аце Коларчето

ТРАЙЧЕВ, Георги (2 X 1869, с. Богданци, Гевгелийско – 28 I 1943, София) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889). Член на ВМОРО от 1896 г. Учител, училищен инспектор и директор на българските училища в Кавадарци, Прилеп, Дойран, Сер, Скопие, Охрид, Ресен и др. През 1907-1908 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп. Автор е на книгите: „Град Прилеп. Историко-географски и стопански преглед", „Манастирите в Македония", „Книга за мияците", „Старини в Преспа" и др. Лит.: в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 21; в. Зора, 1943, бр. 7077; Борбите в Македония и .. ., с. 867; В. Божинов, пос. съч., с. 386; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 89; П. Чолов, пос. съч., с. 396

ТРАЙЧЕВ, Иван (1880, с. Крушье, Ресенско – 3 II 1905, с. Кривени, Ресенско) – ресенски селски войвода. Брат на Кр. Трайков. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селската чета от родното си село. През 1904 г. е четник при Сп. Олчев. Загива заедно с войводата Геро.

Лит.:в. Реформи, 1905, бр. 11; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 17, л. 65

ТРАЙЧЕВ, Христо (15 XII 1885, с. Белчища, Охридско – неизв.) – охридски районен войвода. Завършва IV отделение. Член е на ВМОРО от 1901 г. Куриер, а от 1914 г. до 1915 г. е войвода в Охридско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 254, 255

ТРАЯН (неизв., с. Железнец, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Железнец.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 148

ТРАЯНОВ, Гога (неизв., с. Илиево, Малешевско – неизв.) – царевоселски войвода. През 1914 г. е войвода на чета и действува в Царевоселско и Пиянечко.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 17[а]

ТРЕНЕВ, Георги, полковник (6 VII 1869, с. Палат, Петричко – 27 VI 1947, София) – воденски войвода. завършва Военно училище в София (1891). По време на Илинденско-Преображенското въстание напуска армията и се поставя на разположение на ЗП. Определен е за войвода на воденската чета. На път за района си, заедно с четите на Хр. Чернопеев, П. Самарджиев и др., се сражава с многобройна турска войска при с. Витоша, Кочанско. Участвува във войните за национално обединение, като командир на артилерийско отделение.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 9, с. 3, бр. 10, с. 5; Борбите в Македония и .. ., с. 867; Дневници и спомени за .. ., с. 13-44; македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 178; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLV; Списък на офицерите .. ., 1911, с. 299; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 353; ЦДА, ф. 1521

полк. Георги Тренев

ТРЕНДАФИЛОВ, Димитър /Д. Т. Котев/ (1881, с. Горно Броди, Серско – 12 X 1907, Сер) – член на Серския ОРК. Учител. Учи в българската семинария в Цариград и учителствува в родното си село и Сер. Член е на РК в с. Горно Броди, а през 1906 г. е избран за член на окръжния комитет на ВМОРО в Сер. През 1907 г. е арестуван, осъден на смърт и е обесен, заедно с вуйчо си Ив. Жилев, на Ат пазар в Сер.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 16; Г. Баждаров, Горно Броди, с. 81; Опис на сбирката .., с. 149

ТРЕНКОВ, Йордан Христов (8 IX 1880, Прилеп – 6 XII 1960, Русе) – прилепски р. н. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898) и история в СУ „Кл. Охридски" (1911). Учител в Прилеп (1899-1903). Делегат е на Смилевския конгрес, където е определен за член на Прилепското горско началство. През юни 1903 г. е арестуван, но успява да избяга от затвора и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е нелегален ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп до края на 1904 г. През 1905-1906 г. е секретар в четата на пор. Л. Стоянчов в Петричко. По време на Балканската война е доброволец в щаба на 3 бригада от МООП.

Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 31; Борбите в Македония и .. ., с. 867; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 131, 240, 244; Освободителното движение в..., т. I, с. XLV, т. II, с. XLV; Сто години ново .. ., с. 104-109; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474, т. II, с. 592; НБКМ-БИА, ф. 258

ТРЕНЧЕВ, Миладин (неизв., с. Крушица, Петричко – неизв.) – петрички войвода. През 1902 г. е пом. войвода на Д. Златков и участвува в Горноджумайското въстание. По време на Балканската война е войвода на чета № 54 и действува в Петричко. Награден е с орден за храброст IV степен.
Лит.:в. Рилски балкан, 1902-1903, бр. 20, с. 2; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 18; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 96

ТРЕНЧОВ, Георги (неизв., с. Добра Лъка, Петричко – неизв.) – петрички войвода. По време на Горноджумайското въстание е войвода на чета в Петричко.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 126

ТРИМЧЕВ, Яким (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. През 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 8; Охрид и Охридско .. ., с. 254

ТРИФОНОВ, Георги (1873, Свиленград – неизв.) – касиер на Свиленградския Ок. РК. Шивач. През 1902-1903 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Г. Тенев и участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Кюстюкьой, Свиленградско. През 1904 г. е в четата на М. Даев в Софлийско.
Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 256, 263, 264, 279; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 372; Лъджакьой 65 години .. ., с. 146; Преображенското въстание .. ., с. 242; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 351

ТРИФУН АДЖАЛАРСКИ (неизв., с. Аджаларе, Скопско – неизв.) – скопски войвода. Братовчед на В. Аджаларски. Четник е при В. Аджаларски, а от 1910 г. е войвода в Скопско и Кичевско.
Лит.:в. Право, 1911, бр. 214; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 1, с. 15; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 33

ТРИФУНОВ, Нечо (неизв, с. Иваньевци, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и е в отряда на П. Гули. Участвува в сраженията при с. Журче, Битолско и при „Мечкин камен", Крушовско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 2-3, с. 21; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 68, 69

ТРЪПЧЕВ, Трайко (неизв., с. Янчища, Берско – неизв.) – берски войвода. През 1909 г. е арестуван заедно с баща си от младотурците.
Лит.:в. Ден, 1909, бр. 1977

ТУПАРЕВ, Яким В. (1 VIII 1883, Охрид – неизв.) – охридски войвода. Търговец. Завършва III клас. Секретар-касиер е на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. По време на Българо-албанското въстание (1913) е войвода на чета. Четник е при П. Чаулев в Охридско (1915). През Първата световна война е в състава на партизанската рота на пор. Лефтеров.
Лит.:М. Йонов, пос. съч., с. 285, НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 310

ТУРУНДЖОВ, Александър /Алексо/ Кицев (V 1874, с. Екши су, Леринско – 19 VIII 1905, Битоля) – леринski войвода. Член на РК в Цариград. Терорист. През 1902 г. е четник при пор. Г. Папанчев, а от юни 1903 г. е леринski войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава в района си. През април 1904 г. е предаден и заловен от турците в с. Айтос, Леринско. Осъден е на смърт и е обесен на Ат мегдан в Битоля.

Александър Турунджов

Лит.:в. Революционен лист, 1904, бр. 2, с. 13; в. Вечерна поща, 1905, бр. 1462; в. Ден, 1905, бр. 606, 610, 611; в. 20 юли, 1924, бр. 11; в. Обзор, 1935, бр. 24; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 8; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 8, с. 123; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 5, с. 1, 3, пак там, 1936, бр. 10, с. 13; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 164; Г. Попхристов, пос. съч., с. 59, 60, 62, 68, 80; 50 години от .. ., с. 65, 66; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, 308, т. II, с. 15; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 65

ТУШИНСКИ, Дельо (неизв., с. Тушим, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1915 г. е войвода в Гевгелийско.
Лит.:Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 133

ТУШИНСКИ, Димитър (неизв., с. Тушим, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода. През 1906 г. е войвода на чета в Мегленско.
Лит.:в. Македония, 1932, бр. 1793; Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 221

ТЪНГАРДЖИЕВ, Павел Петров (неизв., с. Граматиково, Малкотърновско – неизв.) – малкотърновски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на смъртната дружина от с. Граматиково.
Лит.:Ив. Ормандjиев, Революционното .. ., с. 351

ТЪРКОЛЕВ, Тодор (неизв., с. Райково, Смолянско – неизв.) – тракийски войвода. По време на Балканската война е войвода на чета и действува в Източна Тракия.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 18, л. 266, пак там, а. е. 30, л. 33; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 110

ТЪРПЕВ, поп Христо Иванов (1872, с. Велгощи, Охридско – 13 I 1903, с. Койнско, Охридско) – охридски районен войвода. Свещеник в с. Велгощи и член на РК в селото. През 1902 г. е четник при Н. Русински, а от ноември с. г. е войвода на езерската чета. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:Дневници и спомени .. ., с. 87, 88; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XXXVII, т. II, с. XXXIV; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 470; Никола Петров Русински. Спомени, с. 347; ЦДА, ф. 767, оп. 1, а. е. 1, л. 1

ТЪРПЕВСКИ, Цветан (неизв., с. Доленци, Демирхисар – Битолско – неизв.) – битолски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Доленци.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 148

ТЪРПЕНОВ, Илия Димушев (17 VII 1876, Лерин – 27 VII 1934, Бургас) – член на Битолския ОРК. Завършва IV кл. в българската гимназия в Битоля (1895). Като ученик става член на революционен кръжок. От 1897 г. до 1900 г. е касиер на околийския комитет на ВМОРО в Лерин, а по-късно е ръководител на Леринската околия. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Избран е за касиер на Битолския ОРК през 1905 г. През август с. г. е арестуван, осъден на 15 години затвор и лежи до Хуриета, когато е амнистиран. По време на Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов. След разгрома на отряда е заловен от гърците и осъден на смърт. По-късно е амнистиран и заминава за България. Участвува в Първата световна война като доброволец.
Лит.:в. Македонска правда, 1933, бр. 47; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 9, с. 3-4, пак там, 1939, бр. 7, с. 10-13; Борбите в Македония и .. ., с. 727; В. Иванов, пос. съч., с. 18, 21, 73, 75, 80, 83, 84, 92, 96, 101, 104, 106, 107, 116, 123, 127, 131

ТЪРПО БУЗЛЮ вж. Георгиев, Търпо

ТЪРПОВСКИ, Кирияко (неизв., с. Дъмбени, Костурско – 7 IX 1903, с. Дъмбени, Костурско) – костурски войвода. Учител. Ръководител на РК в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за запасен член на Костурското горско началство.
Лит.:А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 123; Дневници и спомени за..., с. 28, 31; Освободителното движение в..., т. I, с. XLV; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 171; Ат. Близнаков, пос. съч., с. 92-94

ТЪРПОВСКИ, Наум (неизв. – неизв.) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета от отряда на Ив. Попов и участвува в превземането на гр. Клисура.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV

ТЪРПОВСКИ, поп Филип вж. поп Филип

ТЪРТЕВ, Христо Димитров (1872, с. Баровица, Ениджевардарско – неизв.) – ениджевардарски районен войвода. С начално образование. Член на ВМОРО от 1898 г. От 1900 г. до 1903 г. е селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е районен войвода до Хуриета. През януари 1913 г. е арестуван от гръцките власти и лежи в затвора в гр. Бер.
Лит.:М. Йонов, пос. съч., с. 462; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 253

ТЮРКЕДЖИЕВ, Вълчо Атанасов (1875, с. Еникьой, Дедеагачко – 1920, с. Белцов, Русенско) – дедеагачки селски войвода. Учител. Учителствува в родното си село, Дедеагач и др. Войвода е на селската чета в с. Еникьой и член на районния РК. През 1903 г. е арестуван, осъден на 15 години затвор и лежи до 1904 г. когато е амнистиран. През 1906 г. отново е арестуван, но успява да избяга. Осъден е задочно на смърт. Заминава за Княжество България, където приема свещенически чин.
Лит.:в. Тракийска дума, 1947, бр. 25, с. 2; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 71; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 251, 274; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 377, 615

ТЮФЕКЧИЕВ, Наум А. (29 VI 1864, Ресен – 26 II 1916, София – подпредседател на ВМОК. Следва пиротехника в Белгия. Открива в София предприятие за производство на взривни материали и оръжие. На I конгрес на Македонските дружества в Княжество България е избран за подпредседател на ВМОК (1895). След убийството на Ст. Стамболов емигрира в Одеса, Русия. През 1908 г. се завръща в Македония, където се сближава с младотурските водачи Ниязи бей и Енвер бей.
Лит.:в. Дневник, 1916, бр. 4821; в. Утро, 1916, бр. 1819; Борбите в Македония и..., с. 867; Гоце Делчев. Писма и..., с. 346; Гоце Делчев. Спомени..., с. 411; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 460; Михаил Герджиков. Спомени.., с. 416; Освободителното движение..., т. I, с. XLV, т. II, с. XLVI; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 474, т. II, с. 356

УЖЕВ, Петър /Петре Уже/ (ок. 1850, с. Владимирово, Малешевско – 26 VII 1906, с. Владимирово, Малешевско) – малешевски войвода. Хайдутин. Привлечен от Г. Делчев в редовете на ВМОРО. От 1902 г. е войвода в Малешевско и участвува в Горноджумайското въстание. Убит е от турски войници.
Лит.:в. Революционен лист, 1906, бр. 3, с. 8; сп. Македоно-одрински преглед, 1906, бр. 8, с. 116; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 9, с. 10; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 416; Освободителното движение в..., т. II, с. XLVI; Хр. Силянов, Освободителните борби .. ., т. I, с. 160

УЗУНОВ, Ангел Димитров (8 X 1886, Охрид – 12 X 1975, София) – задграничен пунктов началник. Брат на Хр. Узунов. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1906) и право в София (1919). Член на ВМОРО от 1901 г. Началник на Кюстендилския пункт (1909-1925). На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за запасен член на ЗП. Народен представител в XXII Обикновено народно събрание (1927-1931). По-късно работи в Министерството на финансиите (1931-1944) и като адвокат (1944-1946).

Ангел Узунов

Лит.: Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 94; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 187, т. III, с. 1027, т. IV, с. 985; Обзор на архивните фондове .. ., 1986, кн. VII, с. 270

УЗУНОВ, Иван Анд. (неизв., с. Куфалово, Солунско – неизв.) – солунски селски войвода.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 26, л. 63

УЗУНОВ, Киро Димитров (7 II 1864, Малък Самоков, Одринско – 15 IX 1938, Бургас) – малкотърновски войвода. Без образование. През 1880 г. се преселва в Бургас. От пролетта на 1901 г. е четник при Г. Кондолов. На конгреса на „Петрова нива“ е определен за войвода в IX Гьоктепенски участък. След конгреса заминава за района си, но четата му е нападната от турска войска. В завързалото се сражение К. Узунов е ранен и изпратен на лечение в Бургас. През Балканската война е в отряда на М. Герджиков.

Коста Стоянов (1) и Киро Димитров Узунов (2)

Лит.:Бюлетин. Съюз на тракийските .. ., 1974, бр. 2, с. 22; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 107-126; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 531; Михаил Герджиков .. ., с. 416; Хр. Караманджуков, Подготовка на .. ., с. 70; Хр. Силянов, Освободителните .., т. I, с. 333; ЦДА, ф. 258, оп. 2, а. е. 2323, л. 84-92

УЗУНОВ, Нако Ташев (неизв., с. Гявато, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски селски войвода. Дългогодишен войвода на селската чета в родното си село. През ноември 1904 г. е арестуван и осъден на 4 години затвор. Освободен е през Хуриета.
Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 57

УЗУНОВ, Христо Димитров (22 X 1878, Охрид – 11 IV 1905, с. Цер, Демирхисарско) – охридски войвода. Брат на А. Узунов. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Солун (1896). Учител е в Охрид. През 1898 г. е арестуван и лежи девет месеца в затвора. От 1900 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. През януари 1902 г. е отново арестуван и лежи в Битолския затвор до март 1903 г. На Смилевския конгрес е определен за ръководител на въстанието в Охридско. Участвува в сраженията при мест. „Сирулски рид“, при с. Куратица и

Христо Узунов

др. След края на въстанието остава нелегален в своя район. На Прилепския конгрес (1904) е определен за организатор и ревизор на четите в Охридско, Стружко и Кичевско. През април 1905 г. е обкръжен, заедно с войводите П. Георгиев, Ванчо Сърбака и десет души четници, от многобройна турска войска. След няколко часово сражение всички останали живи четници заедно с Хр. Узунов се самоубиват.
Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1337; в. Революционен лист, 1905, бр. 13, с. 9, бр. 18, с. 1-6; в. Независима Македония, 1925, бр. 131; в. Македония, 1928, бр. 761; в. Свобода или смърт (Прот.), 1929, бр. 85, 99, 100; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 35; в. Целокупна България, 1944, бр. 810; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 1, с. 11; сп. Родина, 1930, бр. 6-7, с. 11, 12; сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 4, с. 8, пак там, 1942, бр. 6, с. 3; сп. Македония, 1943, бр. 2, с. 39-49; сп. ИПр, 1990, бр. 5, с. 81-91; Борбите в Македония и .. ., с. 867; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 125-128; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 113; Г. Попхристов, пос. съч., с. 85-89, 103-107; Дневници и спомени за .. ., с. 83-147; Енц. България, 1997, т. 7, с. 146; Илинден 1903-1922. Сборник .. ., с. 119; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLV, т. IIс. XLVI; Т. Николов, пос. съч., с. 399; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474, т. II, с. 592; Хр. Андонов-Полянски, Драмата во Цер, Скопје, 1968; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 18, л. 3

УМЛЕНСКИ, Мите (неизв., с. Берово, Малешевско – III 1915 г., Малешевско) – малешевски войвода. През март 1915 г. е арестуван от сръбските власти и безследно изчезва.
Лит.: сп. Македонски вести, 1935, бр. 5, с. 4; Д. Гоцев, Национално-освободителната..., с. 150

Пантелей Урумов

УРУМОВ, Пантелей М. (неизв., Велес – 29 VII 1909, София) – член на ВМОК. Председател на Софийския апелативен съд. На II (1895) и III (1896) конгреси на Македонските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК.
Лит.:в. Софийски новини, 1909, бр. 67; НБКМ, ф. 641, а. е. 24, л. 84, 107

ФАНЧЕ (неизв. – неизв.) – поречки р. н. По време на Илинденско-Преображенското въстание е районен началник в Пореч, Кичевско.
Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVI

ФЕРМАНОВ, Атанас (1848, с. Буф, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. Ръководител е на РК в с. Буф (1899-1902). Четник е при М. Леринси (1902). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на буфската чета и се сражава край родното си село с настъпващите турски войски. След края на въстанието е заловен и осъден на смърт. По-късно е помилван и изпратен на заточение във Фезан, Либия. Освободен е през Хуриета.
Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 93; в. Македония, 1932, бр. 1700; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 63, 64, 73; П. Шатев, Заточението .. ., с. 231; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474, т. II, с. 13

ФИЛЕ (неизв., с. Неред, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след това действува в района на родното си село.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 10, с. 8, 9

ФИЛЕВ, Ламбро (1874, с. Габреш, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. През 1897 г. заминава за Варна където става член на ВМОРО. Завръща се обратно в родното си село и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. Четник е при В. Чекаларов. След въстанието е войвода на селската чета в с. Габреш. През 1916 г. емигрира в Торонто, Канада.
Лит.:Македонски алманах 1940, с. 418

ФИЛЕВ, Тома (неизв., с. Съчево, Струмишко – неизв.) – струмишки войвода. Войвода на чета в Струмишко през 1921 г. На 22 октомври с. г. се сражава със сръбска потеря край родното си село.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 926; Струмица и Струмичко .. ., с. 324, 325

ФИЛИМАТОВ, Костадин (неизв., с. Куманичево, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. Войвода на чета в родното си село.
Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 149

ФИЛИП (неизв., с. Белотинци, Неврокопско – неизв.) – неврокопски селски войвода. През 1904 г. е член на РК и войвода на селската чета в с. Белотинци.
Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 93, л. 148

ФИЛИП БУЧЕШКИ /Ф. Павлев/ (1881, с. Бучище, Кратовско – неизв.) – кратовски войвода. Без образование. Четник е при Т. Милосков (1907), Д. Ангелов (1912) и Ив. Бърльо (1915). По време на Междусъюзническата война е доброволец в 15 Щипска дружина от МООП. След 1920 г. е войвода в Кратовско. Води редица сражения в Кратовско със сръбски войски и потери: при с. Неокъзи, в мест. „Синковица“ и др.
Лит.:в. Свобода или смърт, 1930, бр. 122, с. 4; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 20а, 26а; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 95, пак там, а. е. 2, л. 141, пак там, ф. 396, оп. 2, а. е. 18, л. 70

ФИЛИПОВ, Александър (1881, София – неизв.) – гюмюрджински войвода. Терорист. Изпратен е от М. Герджиков за войвода в Беломорска Тракия (1901). През юни 1902 г. е ранен и заловен в околностите на с. Виево, Смолянско. Осъден е на 15 г. затвор и е изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. По време на Балканската война е доброволец в 9 Велешка дружина от МООП.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 867; Н. Хайтов, пос. съч., с. 152-153; Тракийски сборник, 1928, кн. 1, с. 111; Хр. Карамандjуков, Западнотракийските .. ., с. 76, 149-152; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 260, 285; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 4, л. 8

ФИЛИПОВ, Борис (1882, Неготино – 7 XI 1905, Неготино) – член на Тиквешкия Ок. РК. Учител. Завършва III прогимназиален клас. Учител в Неготино и член на околийския комитет на ВМОРО (1903-1905). Убит е заедно с учителя Иван Георгиев от турци.

Лит.:в. Ден, 1905, бр. 681, 735; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 12, с. 186, бр. 13, с. 202; К. Андонов, П. Емшов, пос. съч., с. 34; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 1-3, пак там, а. е. 165

ФИЛИПОВ, Стоян Николов (2 VIII 1877, с. Старчища, Неврокопско – 4 X 1944, Неврокоп) – неврокопски войвода. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие (1898). Учител и ръководител на Поройския революционен район (1900-1901). През 1903 г. е секретар на Ат. Тешовалията, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Неврокопско. След Хуриета е училищен инспектор в родния си край. Арестуван е от турските власти, съден и изпратен на заточение на о-в Родос (1910). През Балканската война е войвода на чета № 48 и действува в Неврокопско, а през 1913 г. е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП. По време на Първата световна война е старши подофицер в 11 Македонска дивизия. След 9 IX 1944 г. е арестуван и заедно с група дейци на ВМРО е разстрелян без съд и присъда в околностите на гр. Неврокоп.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 27; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3020, в. Държавен вестник, 1945, бр. 235, с. 6; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 13; Гоце Делчев. Писма и.. ., с. 347; Ив. Михайлов, Спомени, т. IV, с. 246, 861; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 573, 581, 583, 612; П. Семерджиев, пос. съч., с. 16; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 343; АБАН, ф. 36к, а. е. 43, л. 8, пак там, а. е. 126, л. 1; ЦДА, ф. 1, оп. 2, а. е. 2, л. 160, пак там, а. е. 28, л. 215

ФИЛИПОВСКИ, Иван (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – член на Галичкия Ок. РК. През юли 1903 г. е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО в Галичко-Реканския район.

Лит.:Г. Трайчев, Книга .. ., с. 138; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 10

ФИЛИПЧЕВ, Никола Ст. (1863, Охрид – 11 VIII 1910, Охрид) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в Охрид, Солун и др. Той е един от основателите на революционната организация в Охрид и член на околийския комитет на ВМОРО в града (1894).

Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 2, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 13; ИИИ, т. XXV, с. 271; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84, 92; Дневници и спомени за .. ., с. 83-85; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 460; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVI

ФИЛЧЕВ, Атанас /Наса/ Д. (неизв., с. Месимер, Воденско – неизв.) – воденски р. н. Член на ВМОРО от 1896 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за районен началник във Воденско.

Лит.:Притурка на в. „Автономия“, 7 VIII 1903 г.; НБКМ-БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 3891; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 29, л. 169

ФОТЕВ, Георги (25 I 1862, Свиленград – 29 III 1942, Свиленград) – член на ООРК. Учител. Завършва педагогическо училище в Казанлък. Учителствува в Харманли, Свиленград, Одрин и др. Като учител в Свиленград е член на околийския комитет на ВМОРО в града, а през 1899 г. е избран за член на Одринския окръжен комитет. От 1895 г. до 1907 г. е училищен инспектор в Одринска Тракия, а през 1907-1911 г. е управител на българското педагогическо училище в Сер.

Лит.:в. Зора, 1942, бр. 6835; сп. Завет, 1942, бр. 4, с. 12, 13; сп. Родопа, 1942, бр. 6-7, с. 9-11; Борбите в Македония и .. ., с. 868; В. Божинов, пос. съч., с. 387; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 532; Тракийски сборник, 1932, кн. 3, с. 76-97, пак там, 1933, кн. 4, с. 83-94; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 17

ФОТЕВ, Георги (неизв., с. Меглен, Зъхненско – неизв.) – член на Драмския Ок. РК. На II Драмски околийски конгрес (октомври 1907 г.) е избран за член на околийския комитет на ВМРО и за делегат на окръжния конгрес на Серския революционен окръг.

Лит.:ИБИД, 1986, кн. XXXVIII, с. 400, 403; ИИИ, т. XXV, с. 256

ФОТИ (неизв., с. Търсье, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 3, с. 14; Г. Попхристов, пос. съч., с. 63

ФУРНАДЖИЕВ, Атанас /Тасе/ Марков (18 VI 1882, Банско – 3 III 1940, Чепино) – разложки войвода. Завършва прогимназия в Банско и американското училище в Самоков. Терорист и куриер. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Разложко. Участвува в сраженията при с. Бачево, с. Белица и др. След въстанието емигрира в САЩ. По-късно се завръща в България и взема участие в освобождаването на Пиринския край през Балканската война.

Тасе Фурнаджиев

Лит.:в. Български новини, 1905, бр. 15, с. 2; в. Земеделско знаме, 1983, бр. 181; в. Пиринско дело, 1983, бр. 179

ХАДЖИ ПАНО вж. Арнаудов, Пано

ХАДЖИАНДОНОВ, Христо (неизв., Кочани – неизв.) – кочански войвода. През май 1915 г. е войвода на чета в Кочанско.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 22[а], пак там, а. е. 14, л. 109

ХАДЖИВАСИЛЕВ, Асен (1877, Самоков – 30 IX 1923, с. Долно Спанчево, Петричко) – дедеагачки войвода. Книжар. Завършва педагогическо училище в Кюстендил. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет. По време на сраженията е заловен и изпратен на заточение на о-в Родос. Амнистиран е през 1897 г. Участвува в подготовката на Илинденско-Преображенското въстание. През 1905 г. е войвода в Дедеагачко. В навечерието на Балканската война с чета действува в Разложко. След 1919 г. е пълномощник на ЦК на БКП (т. с.) в Петричко. Участвува в Септемврийското въстание (1923).

Лит.:в. Македония, 1920, бр. 66; в. Самоковска трибуна, 1959, бр. 31; Борбите в Македония и .. ., с. 142, 677; Е. Димовска, Самоковската комуна, с. 52, 54; Енц. България, 1997, т. 7, с. 231; ИТрНИ, 1965, кн. I, с. 10; Илинден 1903-1921. Сборник в .. ., с. 52; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 249; Преображенското въстание .. ., с. 169, 193, 194; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 24, л. 119; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 67

ХАДЖИВЪЛКАНОВ, Иван К. (1873, Банско – 6 XII 1929, София) – член на Разложкия Ок. РК. Избран за член на околийския комитет на ВМОРО (1896). През Балканската война е доброволец в 5 Одринска дружина от МООП.

Лит.:в. Македония, 1929, бр. 947; Л. Томов, пос. съч., с. 14; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVII; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 10

ХАДЖИГЕОРГИЕВ, Александър (1882, Кратово – неизв.) – тракийски войвода. По време на Балканската война е доброволец в 3 Солуска дружина от МООП. През ноември 1912 г. е назначен за войвода на чета № 3 и действува по направление на пл. Куру-даг. Заедно с чета № 4 разгромяват турския гарнизон в с. Ерелису, Малгарско и изгарят селото.

Лит.:П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 244, 255; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 95

ХАДЖИГЕОРГИЕВ, Петър (неизв. – неизв.) – член на Струмишкия ОРК. Учител. През 1904 г. е учител в Струмица и същевременно е член на окръжния комитет на ВМОРО.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 28, с. 2

ХАДЖИДЕЛЬОВ, Христо (неизв., Кукуш – ок. 1901, Кукуш) – член на Кукушкия Ок. РК. Обущар. Един от основателите на революционната организация в Кукуш и член на първия околийски комитет на ВМОРО (1895).
Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 36; Т. Влахов, пос. съч., с. 188, 198

ХАДЖИЕВ, Вълчо Георгиев (IV 1871, с. Календжидере, Гюмюрджинско – 11 V 1920, с. Шапчи, Гюмюрджинско) – гюмюрджински войвода. Учи в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон". Като ученик става член на ВМОРО. Председател е на РК в родното си село. През 1903 г. е осъден задочно на смърт. Четник е при Г. Килев и Т. Николов. От края на 1904 г. е секретар и подвойвода на Хр. Арнаудов. През есента на 1905 г. е войвода в Гюмюрджинско. По време на Балканската война е войвода на чета и действува в Беломорска Тракия.
Лит.:в. Тракия, 1925, бр. 188, пак там, 1943, бр. 12; сп. Завет, 1941, бр. 12, с. 9; Г. Ст. Згрипаров, Село Календжидере, с. 72-85; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 164

ХАДЖИЕВ, Никола /Коле/ (неизв., с. Райчица, Дебърско – VII 1906, Охридско) – охридски селски войвода. Касапин. Терорист. От април 1902 г. е четник при Н. Русински. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четите от с. Локочерей и с. Вапила. Участвува в нападението срещу турския гарнизон разположен в с. Сируля, Охридско. След въстанието остава нелегален и изпълнява редица терористични задачи на организацията.
Лит.:Дневници и спомени за .. ., с. 95; 50 години от .. ., с. 81; Никола Петров Русински. Спомени, с. 358; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 541

ХАДЖИЕВ, Спиро Иванов (I 1873, с. Вишени, Костурско – неизв.) – костурски войвода. Един от първите членове на ВМОРО във с. Вишени. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. Участвува в превземането на градчетата Клисура и Невеска. В края на въстанието влиза в четата на Б. Сарафов и заминава за Княжество България.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 2, с. 11-13

ХАДЖИЕВ, Стойо Николов (IX 1880, с. Голешово, Мелнишко – 27 IX 1924, с. Покровник, Горноджумайско) – демирхисарски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1898). Учител в с. Черешница, Мелнишко и др. Четник е при Я. Сандански и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От 1905 г. е демирхисарски околийски войвода и член на Серския ОРК. През 1910 г. е избран за депутат в младотурския парламент. По време на Първата световна война служи в 3 пех. полк, 11 Македонска дивизия. След войната е окръжен управител на гр. Струмица. От 1920 г. е адвокат в Петрич.
Лит.:в. Илинден, 1907-1908, бр. 34; в. Македонска правда, 1933, бр. 38; в. Пиринско дело, 1980, бр. 213; сп. Македонски вести, 1935, бр. 34, с. 1; Борбите в Македония и .. ., с. 868; Безсмъртните 1922-1944, с. 91; Енц. България, 1997, т. 7, с. 234; Ил. Филятов, пос. съч., с. 61, 62; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 593; Ю. Анастасов, пос. съч., с. 102, 103, 140, 147, 167, 181, 184, 203, 218, 226; ОДА Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 195

ХАДЖИЕВ, Тего (неизв., с. Екши Су, Леринско – неизв.) – леринси селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. Участвува в нападението срещу охраната на ж. п. гарата Екши Су, където е тежко ранен.
Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 61, 62

ХАДЖИЕВСКИ, Павел Стефов (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – член на Галичкия Ок. РК. През 1902 г. е избран за член-съветник на околийския комитет на ВМОРО в Галичник.
Лит.:Г. Трайчев, Книга .. ., с. 131, 132; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ХАДЖИКИМОВ, хаджи Григор (1893, Щип – 1965, Щип) – щипски войвода. Брат на С. Хаджикимов и племенник на Т. Лазаров. От 1923 г. е четник при П. Михайлов, а от декември с. г. до април 1924 г. е заместник войвода в Кочанско. През 1925 г. е секретар на войводата Б. Тиков, а по-късно е войвода в Щипско. През 1941 г. отваря книжарница в Щип. В началото на октомври 1944 г. е арестуван и осъден на смърт чрез обесване. По-късно е помилван и прекарва 11 години в затвора Идризово, Скопие.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 104, 711, 718, т. IV, с. 857; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 16, л. 163

ХАДЖИКИМОВ, Симеон (15 VIII 1877, Щип – ок. 1955, София) – председател на Щипския Ок. РК. Брат на х. Гр. Хаджикимов и племенник на Т. Лазаров. Завършва III клас. Член е на ВМОРО от 1898 г. През Първата световна война служи в 59 пех. полк. През 1920-1921 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Щип.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 21

ХАДЖИКОЛЕВ , Христо Атанасов (неизв., Свиленград – неизв.) – член на Свиленградския Ок. РК. През 1899 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Свиленград.
Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 253, 298; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 291

ХАДЖИКОЧЕВ, Даме (неизв., Прилеп – XII 1930, Прилеп) – член на Прилепския Ок. РК. През есента на 1901 г. е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп.
Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 33; Сто години .. ., с. 128; К. В. Груев, пос. съч., с. 55, 58, 59; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 49, л. 31

ХАДЖИМАНОВ, Кочо (неизв., Струмица – неизв.) – струмишки войвода. Четник е при Хр. Чернопеев (1904). През 1907-1908 г. е войвода в Прилепско, а през 1910 г. – в Струмишко. По време на Балканската война е войвода на чета № 8 и действува в Струмишко и Поройско.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 253; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11, 574, 617; М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 243, 286; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 66, пак там, ф. 771, оп. 1, а. е. 86, л. 61

ХАДЖИМИТРЕВ, Георги /Г. Гевгелийски/ (неизв., Гевгели – неизв.) – гевгелийски войвода. С прогимназиално образование. Четник, а от 1922 г. е войвода в Гевгелийско. След 1928 г. се оттегля от революционна дейност.
Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. III, 927, 930, 933, т. IV, с. 749; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 318, 413

ХАДЖИМИШЕВ, Мите (12 X 1873, Щип – 25 I 1953, Кюстендил) – председател на Щипския Ок. РК. С основно образование. Член на ВМОРО от 1893 г. Във връзка с Винишката афера (1897) е арестуван и жестоко инквизиран. През 1901 г. е арестуван и лежи 10 месеца в Скопския затвор „Куршумли хан", а през 1903 г. лежи 9 месеца в затвора в Цариград. От 1904 г. до 1906 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО в Щип. В края на 1906 г. е подгонен от турските власти и бяга в Кюстендил. По време на Балканската война е в четата на Ер. Николов.
Лит.:ИИБИ, т. 6, с. 508; ОДА Кюстендил, ф. 727, оп. 1, а. е. 9, л. 49

ХАДЖИНАКОВ, Димитър (неизв., Гевгели – неизв.) – член на Гевгелийския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1895 г. През февруари 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Гевгели.
Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 49

ХАДЖИНИКОЛОВ, Васил (неизв. – неизв.) – войвода. През Балканската война заедно с четата на Ерф. Чучков и части от 7 Рилска дивизия се сражава с турски войски в Кратовско.
Лит.:П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 589

ХАДЖИНИКОЛОВ, Владимир (неизв. – неизв.) – кратовски войвода. През август

1914 г. е войвода в Кратовско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 13, л. 14[а]

ХАДЖИНИКОЛОВ, Иван (24 XII 1861, Кукуш – 9 VII 1934, София) – член на ЦК на ВМРО. Учител и книжар. Завършва търговска академия в Линц, Австрия. Учител в Костенец, Солун, Воден и др. През 1893 г. отваря книжарница в Солун. Той е един от основателите и член на първия ЦК на ВМОРО (1893). През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван. При ареста прави опит да се самоубие, но е спасен. Осъден е на 101 г. затвор и е изпратен на заточение в Подрум кале, Мала Азия. През август 1902 г. е амнистиран. Установява се в София, където се отдава на книжарска и книгоиздателска дейност.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Зора, 1934, бр. 4506; в. Македония, 1934, бр. 2311; в. Македонска трибуна, 1934, бр. 389; сп. Ил. Илинден, 1933-1934, бр. 8, с. 4, пак там, 1934-1935, бр. 7-8, с. 7, бр. 9-10, с. 12; пак там, 1936, бр. 1, с. 3, бр. 2, с. 6, бр. 5, с. 7, бр. 6, с. 7, бр. 9, с. 7, пак там, 1937, бр. 2, с. 6; сп. Славяни, 1964, бр. 10, с. 12; ИИИ, т. XXV, с. 260; Борбите в Македония и .. ., с. 868; Енц. България, 1997, т. 7, с. 238; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVI; Т. Петров, Ц. Билярски, пос. съч., с. 101-157; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474

ХАДЖИПАНОВ, Александър /А. Х. Илиев/ (1875, Прилеп – 19 X 1900, Солун) – председател на Прилепския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1894). като ученик става член на ВМОРО. През 1894-1895 г. е учител в Прилеп. Той е един от основателите на революционната организация в Прилеп и председател на първия РК в града. През 1895 г. заминава да следва електроинженерство в Париж, но се разболява и се завръща в Солун.
Лит.: в. Вести, 1900-1901, бр. 3; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 129, 224; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVI, т. II, с. XLVII; 100 години ново .. ., с. 147; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474

ХАДЖИПЕТРОВ, Васил (неизв., с. Гайтаниново, Неврокопско – неизв.) – председател на Горноджумайския Ок. РК. Учител в Неврокоп, Горна Джумая и др. Ръководител на Горноджумайския (1903) и член на Неврокопския (1907) околийски комитети на ВМОРО. През 1905 г. е делегат на Серския окръжен конгрес.
Лит.:в. Народна воля, 1909, бр. 29; Г. Трайчев, Спомени от .. ., с. 40; Град Гоце Делчев .. ., с. 168, 201, 205, 235; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 371

ХАДЖИПЕТРОВ, Никола (неизв., с. Славеино, Смолянско – 25 IV 1906, край с. Палазли, Гюмюрджинско) – член на Смолянския Ок. РК. Един от основателите на революционната организация в с. Славеино. Член е на селския, а по-късно и на околийския комитет на ВМОРО. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Шишманов. Убит е от турци.
Лит.:сп. Завет, 1943, бр. 1, с. 13; Н. Хайтов, пос. съч., с. 88; П. Карапетков, пос. съч., с. 198, 199, 210, 217, 238-241; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 119; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 410

ХАДЖИСТОЕНЧЕВ, Тачо /Т. Х. Хаджитачов/ (29 IX 1887, Стара Загора – 23 XI 1952, София) – разложки околийски войвода. Завършва V гимназиален клас. През март 1905 г. напуска гимназията и до 1907 г. е четник при войводата М. Даев в Драмско. През 1911 г. придружава Хр. Чернопеев при обиколката му за възстановяването на организацията в Малешевско, Струмишко, Поройско, Кукушко и др. От декември 1911 г. завежда Разложката околия. По време на Балканската война участвува в освобождаването на Пиринския край. През Първата световна война служи в 62 пех. Македонски полк.
Лит.:в. Синя поща, Ст. Загора, 1993, бр. 17; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 11, бр. 8, с. 10; М. Цветков, В. Станчев, Б. Николов, пос. съч., с. 59, 60; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 14, 588, 589; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 231; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 92, а. е. 93, а. е. 94, а. е. 95, а. е. 96, а. е. 97, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 139

ХАДЖИТАШЕВ, Никола (1882, Дойран – 25 IX 1924, София) – секретар на Дойранския Ок. РК. Учител. завършва българската гимназия в Битоля (1900). Като учител в Дойран (1900-1903) е избран за секретар на околийския комитет на ВМОРО. За революционната си дейност е арестуван и лежи една година в Солунския затвор „Беяз куле“. След това учителствува в Гуменджа, с. Кесарево, Великотърновско и др.
Лит.:в. Пиринско дело, 1984, бр. 65; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 21; М. Теменугов, пос. съч., с. 165, 172, 178

ХАДЖОВ, Антиноген Димитров (16 VII 1874, Струга – 21 VII 1912, Струга) – член на Крушовското горско началство. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в Струга, Крушово и др. Един от основателите на революционната организация в Струга. По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на въстаническия щаб и участвува в отбраната на Крушовската република. След въстанието е учител в Охрид и член на околийския комитет на ВМОРО.
Лит.:в. Вести, 1912, бр. 54; в. Илинден, 1922, бр. 31; Г. Кандиларов пос. съч., с. 111; Дневници и спомени .. ., с. 83; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 28

ХАЛАЧЕВ, Димитър Тодоров (26 X 1880, Малко Търново – неизв.) – малкотърновски участъков войвода. Завършва I кл. Постъпва в армията през 1896 г. и служи като подофицер в 24 пех. Черноморски полк. През януари 1903 г. напуска армията и влиза в четата на М. Герджиков. На конгреса на „Петрова нива“ е определен за войвода на VII Кладарски революционен участък. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу гр. Василико (дн. Царево). След въстанието се връща отново на военна служба.
Лит.:в. Тракия, 1926, бр. 237; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 165-172; Л. Днаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 532; Ми-

Александър Хаджипанов

Тачо Хаджистоенчев (в средата)

Димитър Халачев

Отляво надясно: Петър Даракчиев, Т. Хвойнев, Коста Плевнелиев

хаил Герджиков. Спомени .. ., с. 417; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 474; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 261

ХАЛЯНОВ, Кръстьо (неизв., с. Крушево, Демирхисарско – 1908, с. Крушево, Демирхисарско) – председател на Демирхисарския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1897 г. Заклет от Г. Делчев. Председател на Демирхисарския околийски комитет през 1897-1903 г. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на дядо Илия Кърчовалията.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 36, с. 2; Македонците в .. ., с. 99; Ил. Бижев, пос. съч., с. 4, 35, 123

ХАСЪРДЖИЕВ, Костадин Христов (1861, с. Долно Суванлий, Ортакьойско /дн. Ивайловградско/ – неизв.) – войвода. Член на ВМОРО от 1896 г. През 1900 г. е ръководител на Ортакьойския Ок. РК. В края на 1904 г. е четник при Т. Николов, а от 1905 г. до 1908 г. е войвода на чета и действува в Беломорска Тракия. По време на Балканската война с четата си участвува в освобождаването на Ортакьойско.

Лит.:П. Дървингов, История .. ., т. II, с. 596; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 303; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2924; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 525

ХАСЪРДЖИЕВ, Чанко Атанасов (неизв., с. Малък Дервент, Софлийско – 29 VIII 1907, с. Малък Дервент, Софлийско) – софлийски р. н. През 1904 г. е ръководител на РК в родното си село и същевременно е и р. н. на Софлийска околия.

Лит.:в. Тракия, 1925, бр. 195; в. Тракийска дума, 1950, бр. 13; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 284; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 945

ХВОЙНЕВ, Тодор Атанасов (8 II 1872, с. Левочево, Смолянско – 1 X 1957, с. Левочево, Смолянско) – смолянски войвода. Овчар. С начално образование. Член на ВМОРО от 1900 т. Задграничен куриер, а от 1902 г. е ръководител на РК в с. Левочево. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Ан. Дечев. От 1904 г. до 1908 г. е войвода на чета и действува в Родопите и Беломорието. През Балканската война е водач на 21 Средногорски полк, а през 1922 г. е отново войвода на чета в Беломорска Тракия.

Лит.:в. Родопска правда, 1955, бр. 16, пак там, 1957, бр. 14; сп. Родопа, 1943, бр. 1, с. 2; Н. Хайтов, пос. съч., с. 293-324; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 231; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 359, пак там, а. е. 30, л. 198

ХИТРОВСКИ, Стоян Вълев (1873, Троян – неизв.) – кочански войвода. Старши подофицер от българската армия. През 1904 г. е четник при пор. С. Атанасов в Серско, а по-късно е войвода в Кочанско.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1929, бр. 6, с. 14; Македония в образи, с. 116; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 2, а. е. 150, л. 2

ХОШЕК, Карло Антон (неизв., Прага – 24 II 1907, с. Владиловци, Велешко) – тиквешки районен войвода. Чех по националност. През есента на 1905 г. е четник при П. Ангелов в Кривопаланечко, а през април 1906 г. е в четата на Д. Даскалов в Тиквешко, където по-късно е назначен за районен войвода. През февруари 1907 г. заедно с Д. Даскалов отиват на помощ във Велешко за борба с четите на сръбската пропаганда. На 24 февруари с. г. заедно с прилепските чети обграждат в с. Владиловци една 80-членна сръбска чета. В няколкочасовото сражение загива Ан. Хошек заедно с двама свои другари.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 1989, 1991, 1992; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 33, с. 526; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 67, л. 162-165, пак там, оп. 2, а. е. 4, л. 4, 225; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 280, пак там, ф. 773, оп. 8, а. е. 1235

ХРИСТО (неизв., с. Мороища, Стружко – 20 VII 1903, с. Требенища, Охридско) – стружки селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. Под ръководството на войводата Г. Динев участвува с четата си в прекъсването на телеграфните връзки между Охрид и Струга. Край с. Требенище отрядът попада в засада и войводата Христо заедно с още четирима свои четници биват убити.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVI; 50 години от .. ., с. 80, 81

ХРИСТО ГРАДЕВЕЦЪТ (неизв., с. Градево, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски войвода. Участвува в Горноджумайското въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в отряда на кап. Юр. Стоянов.

Лит.:в. Български юг, 1941, бр. 27; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 7, с. 7

ХРИСТО КУТРУЛЧЕТО вж. Димитров, Христо

ХРИСТО СТАРШИЯТА (неизв., Стара Загора – неизв.) – бунархисарски селски войвода. В началото на юли 1903 г. влиза в четата на Д. Ташев и заминава за Бунархисарско. Тук е назначен за войвода на смъртната чета на с. Курудере, начело на която взема участие в Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.:Ив. Ормандживев, Борбата в .. ., с. 105; Преображенското въстание .. ., с. 75

ХРИСТО ТЪРСЯНСКИ вж. Апостолов, Христо

ХРИСТО ФРАНГУЛАТА (неизв., Дойран – неизв., с. Валандово, Дойранско) – член

на Дойранския Ок. РК. От 1894 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Дойран. През 1900 г. убива сърбоманина Тошо Патриота и става нелегален. Загива като четник в сражение с турска войска.
Лит.:Б. Янишлиев, пос. съч., с. 20; К. Хаджидинев, пос. съч., с. 21; М. Теменугов, пос. съч., с. 165, 174

ХРИСТО ЧЕРНИЯ, вж. Апостолов, Христо

ХРИСТОВ, Андрей Георгиев (6 XII 1866, Велес – неизв.) – председател на Велешкия Ок. РК. Учител. Завършва химия в СУ"Кл. Охридски" (1893). Учителствува в Охрид, Крушово, Велес, Асеновград и др. Във връзка с Ракитнишката афера (1902) е арестуван, жестоко изтезаван и хвърлен в Битолския затвор. Член е на околийските комитети на ВМОРО в Охрид (1901), Крушово (1902) и Велес (1904). През 1906 г. е отново арестуван и осъден от Скопския съд на 4 години затвор.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Софийски новини, 1906, бр. 1; сп. Македоно-одрински куриер, 1906, бр. 16, с. 251; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 1, с. 13, пак там, 1938, бр. 7, с. 11; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 13; Г. Томалевски, пос. съч., с. 173; Н. Киров. Майски, пос. съч., с. 26; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475

ХРИСТОВ, Апостол /А. Хр. Фръчковски/ (1877, с. Галичник, Реканско – неизв.) – председател на Галичкия Ок. РК. Иконописец. Завършва III кл. През 1902 г. е избран за член, а през 1903 г. за ръководител на РК на Галичко-Реканския район. По време на Междусъюзническата война е доброволец в 1 Дебърска дружина от МООП.
Лит.:Г. Трайчев, Книга .. ., с. 19, 131-145; НБКМ-БИА, кол. 42, л. 1-21; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 11, пак там, а. е. 26, л. 45

ХРИСТОВ, Атанас (1872, с. Дерекьой, Лозенградско – неизв., София) – секретар-касиер на Кешанския РК. Учител. Завършва Одринската гимназия „Д-р Петър Берон" (1901) и право в Солунския правен факултет (1912). Учителствува в с. Булгаркьой, Кешанско, Бунархисар и др. През 1901-1903 г. е училищен инспектор в Кешанско, Малгарско и Галиполско като същевременно е секретар-касиер на РК на ВМОРО в околиите.
Лит.:Д-р Петър Берон и .. ., с. 568; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 47-51, пак там, а. е. 36[а], л. 109-119

ХРИСТОВ, Ване /В. Черновски/ (неизв., с. Черновица, Костурско – 25 X 1904, с. Вишени, Костурско) – костурски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е назначен за войвода на тихолицката чета. През 1904 г. е в четата на М. Влаха. загива заедно с другаря си Лука Влашето край с. Вишени.
Лит.:сп. ИПр, 1983, бр. 3, с. 129; Борбите в Македония и .. ., с. 621; Дневници и спомени за .. ., с. 40; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 233; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 70, л. 114

ХРИСТОВ, Георги (неизв., с. Вишени , Костурско – неизв.) – костурски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Костурско.
Лит.:ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181

ХРИСТОВ, Георги /Малама/ (неизв., с. Горно Дерекьой, Смолянско – 20 VII 1895, с. Либяхово, Неврокопско) – войвода. Хайдутин. Другар на кап. Петко Киряков. Участвува в акцията на Македонския комитет през 1895 г. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 4, л. 5, пак там, ф. 641, а. е. 24, л. 6, 47, 48

ХРИСТОВ, Дойчин /Д. Х. Тодоров/ (неизв., с. Присовяни, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. Брат на Т. и Цв. Христови. Строител. От април 1902 г. е четник при Н. Русински, а по-късно е в четата на брат си Т. Христов. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Тържано, Охридско. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е арестуван и жестоко изтезаван.
Лит.:в. Вести, 1910-1911, бр. 4; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 5, с. 10; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVIII; Никола Петров Русински. Спомени, с. 358

ХРИСТОВ, Дончо (1891, с. Драгобраща, Кочанско – 19 IV 1933, с. Драмча, Малешевско) – царевоселски околийски войвода. След 1920 г. е четник при Еф. Чучков и Ев. Полски. От 1924 г. е войвода в Царевоселско. Загива заедно с М. Паликрушев в сражение със сърбите при преминаването на р. Брегалница в околностите на с. Драмча.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 1978; в. Македонско огнище, 1933, бр. 12; в. Свобода или смърт, 1933, бр. 142, с. 7; Ив. Михайлов, Спомени, т. III, с. 423; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 18, л. 207

ХРИСТОВ, Кирил /К. Хр. Совичанов/ (1 IV 1878, Битоля – 25 IX 1961, София) – секретар на Дедеагачкия Ок. РК. Баща на оперния певец Борис Христов. Учител. Завършва педагогическото училище в Кюстендил (1896) и педагогика в СУ „Кл. Охридски"(1903). От 1896 до 1900 г. е учител в Дедеагач и член на околийския комитет на ВМОРО. По-късно учителствува в Пловдив, София и др.
Лит.:А. Божков, Борис Христо, с. 19, 21, 27; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 35; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 526; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 565, пак там, а. е. 94, л. 1-59

ХРИСТОВ, Коте /Костадин Хр. Саровски/ (1860, с. Руля, Костурско – 27 IX 1905, Битоля) – костурски войвода. Хайдутин. Без образование. Член на ВМОРО от 1899 г. Терорист и куриер, а през 1900 г. е назначен за войвода на първата организационна чета в Костурско. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу с. Пъпли, Преспанско. След въстанието става андартски войвода. С негово съгласие е убит Л. Поптрайков, като главата на убития е изпратена на костурския владика Каравангелист. През юни 1904 г. е заловен от турците и осъден на смърт. Обесен е на Ат мегдан в Битоля.
Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 7, 9, 27; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 10, с. 151; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 2, с. 12; Борбите в Македония и .. ., с. 847; М. Николов, пос. съч., с. 44-46, 60-63, 68-70; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 464, т. II, с. 581

ХРИСТОВ, Марко /М. Хр. Марков/ (1879, с. Сопотница, Крушовско – 30 VII 1942, с. Сопотница, Крушовско) – крушовски селски войвода. От 1902 г. е четник при В. Марков и Г. Наумов. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си участвува в отбраната на Крушовската република. Сражава се в мест. „Кале", мест. „Бушева чешма" и др. През 1905 г. е в четата на Н. Карев и участвува в сражението при с. Райчани, Кратовско.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 5, с. 15, пак там, 1942, бр. 9, с. 17; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 22, 23, 29, 33, 55, 83, 84; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVIII; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 195, 196, 214, 276, 277

ХРИСТОВ, Михаил (16 IX 1879, Битоля – неизв.) – прилепски районен войвода. Земеделец. Завършва IV отделение. Член на ВМОРО от 1900 г. Терорист, а по-късно четник при Г. Сугарев. По време на Илинденско-Преображенското въстание е пом. войвода на Т. Златков. От края на 1903 г. до есента на 1904 г. е войвода в Мариово, Прилепско. След това емигрира в САЩ.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 178

ХРИСТОВ, Никола вж. Никола Неговански

ХРИСТОВ, Никола (неизв., с. Дълбоки, Старозагорско – неизв.) – скопски войвода. Младши подофицер от 4 Конен полк в Ямбол. През лятото на 1902 г. напуска армията и влиза в четата на пор. Соф. Стоянов и участвува в Горноджумайското въстание. През февруари 1903 г. постъпва в четата на К. Кондов и заминава за Велешко. От началото на м. май с. г. е войвода в Скопско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 326, а. е. 1, л. 1, пак там, а. е. 4, л. 176, 197, 221

ХРИСТОВ, Никола (неизв. – неизв.) – кочански войвода. От октомври 1905 г. е войвода в Кочанско.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 4, л. 138, 175, 241, 271, 293

ХРИСТОВ, Павел (1874, с. Цапари, Битолско – 6 VI 1922, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва гимназия в Лом (1894). Учителствува в Прилеп, Кичево, Костур, Битоля и др. Член на ВМОРО от 1895 г. От 1898 г. до 1901 г. е ръководител на Костурския революционен район. Арестуван, лежи 3 години в Корчанския затвор. След освобождаването си от затвора е ръководител на Битолския ОРК. Делегат е на Рилския конгрес на ВМОРО (1905). През 1908 г., на Кюстендилския конгрес, е избран за член на

Павел Христов

ЦК на ВМОРО. По време на Балканската война е войвода на чета № 23 и действува в Битолско. През Първата световна война е окръжен финансов началник, а покъсно окръжен управител в Битоля.
Лит.:в. Илинден, 1922, бр. 23; в. Македония, 1922, бр. 221; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 9; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 6, с. 5; ИИИ, т. XXV, с. 257; Борбите в Македония и..., с. 869; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 460; Енц. България, 1997, т. 7, с. 316; Михаил Герджиков. Спомени..., с. 417; М. Николов, пос. съч., с. 31-77; Освободителното движение в..., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVIII; П. Дървингов, История..., т. I, с. 11, 374, 590, 601, 618, 620, 640; Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. II, с. 594

ХРИСТОВ, Петър /П. Хр. Дамовски/ /П. Германчето/ (1867, с. Герман, Преспанско – 8 II 1908, с. Дропитища, Преспанско) – преспански районен войвода. Завършва I кл. Член на ВМОРО от 1899 г. Селски войвода. През 1901 г. е арестуван и осъден на 6 г. затвор. През март 1903 г. е амнистиран. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Преспанско. След въстанието емигрира в САЩ. През пролетта на 1905 г. пристига с чета в Преспанско. Тежко ранен в сражение с турска потеря се самоубива. Погребан е в гробищата край с. Апоскеп, Костурско.
Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; в. Вечерна поща, 1908, бр. 2334; в. Дневник, 1908, бр. 2041; в. Независима Македония, 1925, бр. 119; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 15, 16; Бл. Шклифов, Долно Преспанският говор, с. 160-166; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 46-51; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 98, л. 1-11

ХРИСТОВ, Пеце /Петър Хр. Стойнинчев/ (неизв., с. Неволяни, Леринско – неизв.) – леринski районен войвода. През юни 1905 г. убива турчина Джемал Абдулов и става нелегален. Четник, а от 1907 г. е войвода на Нерецкия център, Леринско.
Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1379, пак там, 1908, бр. 2483; в. Реформи, 1904-1905, бр. 27; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 3, с. 41; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; ИДА, 1992, т. 64, л. 133; ЦДА, ф. 624, оп. 1, а. е. 1, л. 164

ХРИСТОВ, Секула /С. Ораовдолски/ (1880, с. Ораовдол, Велешко – 18 I 1912, с. Бистрица, Велешко) – велешки районен войвода. През 1904 г. става четник при пор. П. Константинов. Участвува в сражението при „Ножот“ (1907), а от август с. г. е районен войвода във Велешко. По време на Хуриета е подгонен от турските власти и бяга в София. През ноември 1911 г. пристига с чета в района си. Предаден от сърбомани загива в сражение с турска войска.

Секула Христов

Лит.:в. Глас, 1912, бр. 33, с. 3; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 9, с. 7; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLVIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. I, с. 50; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 535

ХРИСТОВ, Стою (15 V 1873, Битоля – неизв.) – прилепски районен войвода. Завършва IV отделение. Член на ВМОРО от 1897 г. Отначало е десетар, а от 1901 г. е районен началник. През 1903 г. е четник при Н. Русински. По време на Илинденско-Преображенското въстание е районен войвода в Мариово, Прилепско.
Лит.:Никола Петров Русински. Спомени, с. 358; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 103, 104

ХРИСТОВ, Тале (1878, Прилеп – 6 VII 1903, мест. „Студеница“, Беловодичката пл., Прилепско) – прилепски р. н. Учител. Завършва българската гимназия в Битоля (1900). Арестуван през с. г. лежи 1 година в Битолския затвор. През 1901-1902 г. е учител в Прилеп и член на околийския комитет на ВМОРО. Делегат е на Смилевския конгрес, където е избран за член на Прилепското горско началство. След конгреса постъпва в четата на П. Ацев. Загива в сражение с турска войска.
Лит.:в. Родина, 1918, бр. 677; сп. Македоно-одрински преглед 1906-1907, бр. 7, с. 105, 106; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 3, с. 5; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 85-89; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 131, 132, 231, 237, 240; Св. Тошев, По кървав .. ., с. 137, 138; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475

ХРИСТОВ, Тасе /Т. Хр. Тодоров/ (20 V 1868, с. Присовяни, Охридско – неизв.) – охридски районен войвода. Брат на Д. и Цв. Христови. Дюлгерин. Член на ВМОРО от 1898 г. Терорист, а от 1899 г. е

Отляво надясно: Тасе, Цвятко и Дойчин Христови

четник. През лятото на 1902 г. е назначен за войвода с район Малесията, Охридско. Делегат е на Смилевския конгрес. По време на Илинденско-Преображенското въстание се сражава при с. Локово, Охридско и др. През Балканската война е доброволец в 6 Охридска дружина от МООП, а през Първата световна война служи в 11 Македонска дивизия.
Лит.:в. Македония, 1933, бр. 1976; Г. Попхристов, пос. съч., с. 31; Дневници и спомени за .. ., с. 86, 87, 90-96, 113; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 594; ЦДА, ф. 767, оп. 1, а. е. 51, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 130

ХРИСТОВ, Тодор, подпоручик (1878, Велес – 21 IX 1903, пл. Виляч, Скопско) – крушовски войвода. Завършва Военно училище в София (1902). Служи в 5 конен полк. В началото на пролетта на 1903 г. напуска военната служба, влиза в четата на П. Гули и заминава за Крушовско. На Смилевския конгрес е избран за член на Горското началство и за военен ръководител на въстанието в Крушовско. По време на Илинденско-Преображенското въстание организира и ръководи отбраната на Крушовската република. Загива заедно с единадесет четника в сражение с турска войска.
Лит.:в. Независима Македония, 1924, бр. 43; в. Илинден, 1926, бр. 4, с. 3; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 26-28, 59; Освободителното движение в..., т. I, с. XLVII; Хр. Силянов. Освободителите ..., т. I, с. 475; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2105, л. 156

ХРИСТОВ, Тодор (20 IX 1878, Крушово – неизв.) – член на Крушовския Ок. РК. Завършва I прогимназиален клас. Бозаджия. Член е на околийския комитет на ВМОРО в Крушово от 1904 г. до 1908 г. По време на обезоръжителната акция на младотурците е арестуван и през 1911 г. е изпратен на заточение в Мала Азия.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 430

ХРИСТОВ, Трайчо (1880, Енидже Вардар – 2 III 1907, София) – малешевски войвода. Учител в с. Владимирово, Малешевско, Велес и др. Терорист. Един от първите организатори във Велешко. От пролетта на 1901 г. е нелегален, а от 1902 г. е войвода в Малешевско и Гевгелийско.
Лит.:в. Балканска трибуна, 1907, бр. 89; в. Вечерна поща, 1907, бр. 1986; в. Софийски новини, 1907, бр. 57; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 461; К. Църнушанов, Солунските .. ., с. 127, 136, 138; Ст. Жечкин, пос. съч., с. 44; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 68, л. 28

ХРИСТОВ, Цветан /Цв. Хр. Тодоров/ (1884, с. Присовяни, Охридско – 9 IX 1914, София) – охридски войвода. Брат на Д. и Т. Христови. От юли 1902 г. е четник при Н. Русински, а по-късно при брат си Т. Христов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Ържано, Охридско. През 1905 г. с чета заминава за Охридско. На път за района, четата е открита в Прилепско и в сражението загиват шест четника, а Цв. Христов е ранен.
Лит.:в. Народен глас, 1914, бр. 241; в. Илинден, 1922, бр. 30; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 9, с. 3; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII, т. II, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 312; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 106-109; Никола Петров Русински. Спомени, с. 358

ХЪРЛЕВ, Андрей Георгиев (неизв., с. Горно Броди, Серско – неизв., Асеновград) – член на Серския ОРК. Брат на Н. Хърлев. Железар. През 1897 г. е изпратен от Г. Делчев в работилницата за правене на бомби в с. Сабляр, Кюстендилско. По-късно се завръща в родното си село, където е избран за ръководител на местния РК и за член на Серския ОРК. През май 1903 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор.
Лит.:сп. Македонски вести, 1935, бр. 22, с. 8, 9, бр. 23, с. 5, 6; Борбите в Македония и .. ., с. 540; Г. Баждаров, Горно Броди, с. 79, 80; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411

ХЪРЛЕВ, Никола Георгиев (1873, с. Горно Броди, Серско – 21 III 1931, София) – председател на Тиквешкия Ок. РК. Брат на Ан. Хърлев. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в Кавадарци, Гевгели, Лерин, Драма, Кукуш и др. Председател е на Тиквешкия Ок. РК (1895), а като член на Гевгелийския Ок. РК присъствува на Солунския конгрес на ВМОРО (януари 1903 г.).
Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1327, пак там, 1932, бр. 1766; Г. Баждаров, Горно Броди, с. 79; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 92; Г. Попхристов, пос. съч., с. 9; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 198

ЦВЕТАН (неизв., с. Свети Врачи, Кичевско – неизв.) – поречки р. н. На Смилевския конгрес е избран за член на ръководното тяло на въстанието в Поречето и Рабетин кол заедно с Г. Пешков, Я. Петров и Ванчо Сърбака.
Лит.:Бюлетин на в."Автономия", 1903, бр. 4; Борбите в Македония и .. ., с. 427; Г. Попхристов, пос. съч., с. 53

ЦВЕТАН ОРАШЕЧКИ вж. Спасов, Цветан

ЦВЕТИНОВ, Наум Анастасов (14 VI 1873, Охрид – неизв.) – охридски р. н. Учител. Завършва семинария и учителствува в Охрид. Член на ВМОРО от 1900 г. Отначало е десетар, а от януари 1902 г. е член на околийския комитет на ВМОРО. На Смилевския конгрес е избран за член на ръководното тяло на въстанието в Охрид-

Наум Цветинов

ско. След края на въстанието се установява в София. По-късно става свещеник.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1941, бр. 3, с. 11; Г. Попхристов, пос. съч., с. 53; Дневници и спомени за..., с. 88, 90, 96, 144, 145; Освободителното движение в..., т. I, с. XLVII; Хр. Силянов, Освободителите..., т. I, с. 475, т. II, с. 55; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 120

ЦВЕТИНОВ, Тодор (неизв., Велес – 15 VIII 1907, с. Топлица, Прилепско) – велешки войвода. Загива в сражение с турска войска над с. Топлица заедно с прилепския войвода Г. Спирков.
Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 268; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 109, л. 127; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 315

ЦВЕТКОВ, Парашкев Тодоракев (20 V 1875, Плевен – 8 V 1903, с. Могила, Битолско) – битолски войвода. Учител. За-

Парашкев Цветков

вършва гимназия в София и консерватория в Дрезден, Германия. Учител в Плевен, а от есента на 1902 г. в Битоля. Тук става член на ВМОРО. В началото на 1903 г. е нелегален и е назначен за районен войвода в Битолско. Делегат е на Смилевския конгрес, където е определен за началник на Битолския полски район. Загива заедно с още 12 четника в сражение с турска войска.

Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 31; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 6; Параскев Цветков. Възспоменателен лист, 1944; в. Отечествен фронт, 1983, бр. 11671; сп. Македония, 1903, бр. 4, с. 5; сп. Ил. Илинден, 1939, бр. 5, с. 2, пак там, 1943, бр. 5-6, с. 22; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Г. Попхристов, пос. съч., с. 46, 47, 49-51, 53, 55, 56; Освободителната борба на .. ., с. 184-186; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. XLVIII; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 139; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475; Никола Петров Русински. Спомени, с. 358; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 18, л. 1

ЦВЕТКОВ, Силко /С. Цв. Христов/ (14 II 1875, с. Райчица, Дебърско – 24 V 1951, София) – дебърски районен войвода. С основно образование. Четник при М. Ненов и участвува в сражението при „Чафките", пл. Голак (1903). През 1904-1905 г. е в четата на Т. Цветков, а от февруари 1905 г. до 1907 г. е районен войвода в Дебърско. По време на Балканската война е доброволец в 1 Дебърска дружина от МООП.

Лит.:Възспоменателен лист „Дебърски глас", 1928; ИИИ, т. XXI, с. 248; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 15

ЦВЕТКОВ, Спас Митрев (1876, с. Ехла, Ресенско – неизв.) – член на Малкотърновския Ок. РК. Учител е в Свиленград, кешанските села Еникьой и Теслим и др. През 1902 г. е учител в Малко Търново и същевременно и е член на околийския комитет на ВМОРО. Делегат е на конгреса на „Петрова нива".

Лит.:Гоце Делчев. Писма .. ., с. 323; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Преображенското въстание .. ., с. 58; Хр. Караманджуков, Подготовка на .. ., с. 34; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 106; ЦДА, ф. 176, оп. 1, а. е. 1895, л. 34-36

ЦВЕТКОВ, Ташко (неизв., с. Сушица, Дебърско – 24 II 1905, с. Сливени, Битолско) – дебърски войвода. Зидар, Участвува в Руско-турската война (1877-1878) в четата на Г. Пулевски. През 1885 г. е в четата на кап. Калмиков. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Галичко-реканския район. Загива с цялата си чета в сражение с турска войска.

Лит.:в. Вечерна поща, 1905, бр. 1286; Възспоменателен брой „Дебърски глас", 1928; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 1, с. 15, пак там, 1932-1933, бр. 5, с. 16; Г. Трайчев, Книга .. ., с. 147, 151, 152; Ст. Цветков, пос. съч., с. 6; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 71, л. 130

ЦВЕТКОВ, Христо (1877, с. Кономлади, Костурско – IX 1934, с. Нови чифлик, Светиврачко) – костурски войвода. Четник при К. Христов (1900). Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава в района си и заедно с М. Влаха водят ожесточени сражения с гръцките андарти. Участвува в сражението при „Ножот", Прилепско (1907). По време на Балканската война е войвода на чета № 25 и действува в Костурско, а покъсно е доброволец в 13 Кукушка дружина. През Междусъюзническата война е в отряда на В. Чекаларов.

Ташко Цветков (седналият)

Прави: пор. Лазар Поповски (левият) и Христо Цветков

Блаже Божинов (1), Силко Цветков (2)

Лит.:в. Варненски новини, 1934, бр. 3699; в. Македонско слово, 1934, бр. 2; Борбите в Македония и .. ., с. 870; В. Иванов, пос. съч., с. 24, 63, 73, 74, 84-86, 96, 101-104, 107, 114, 116, 123-126; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. XLVIX;Хр. Силянов, Освободителните.. ., т. II, с. 594; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 160

ЦВЯТКО (неизв., с. Поешево, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 177

ЦВЯТКО, Яблански вж. Стоянов, Цвятко Георгиев

ЦЕКОВ, Ефтим вж. Ефтим Чифлишки

ЦИЛЬО КОНОМЛАДСКИ вж. Котев, Васил

ЦИПУШЕВ, Константин Димитров (17 IV 1877, Радовиш – 11 I 1968, София) – председател на Кочанския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия Солун (1899) и химия в Женева, Швейцария (1902). Член на ВМОРО от 1895 г. През 1902 г. е учител в Кочани и ръководител на околийския комитет на ВМОРО. В началото на 1903 г. заминава за Костур, но е арестуван и лежи в Битолския затвор до април 1904 г. През март 1906 г. е отново арестуван и лежи четири месеца в затвора в Куршумли хан, Скопие. По време на Първата световна война е ръководител на Струмишкия революционен пункт и председател на Окръжната постоянна комисия в гр. Струмица. След края на войната е арестуван от английските окупационни власти и предаден на сърбите, които го осъждат на смърт. По-късно смъртната присъда е заменена с 20 годишен затвор. Освободен е през 1937 г. Автор е на книгата „19 години в сръбските затвори. Спомени". С., 1934 год.

Лит.:в. Целокупна България, 1942, бр. 450-452, 456-458, 460, 463; в. Пиринско дело, 1982, бр. 75; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 8, с. 13; Бюлетин. Съюз на македонските..., 1968, бр. 1, с. 43; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 96; Енц. България, 1997, т. 7, с. 384

ЦИРИОВ, Лазар (неизв., с. Вранища, Стружко – неизв.) – стружко-охридски районен войвода. От 1904 г. е четник при П. Чаулев. През 1906 г. е назначен за войвода в Стружко и Охридско, на който пост остава до Хуриета.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 2, с. 7; Ев. Янкулов, Охрид в .. ., с. 149, 153; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 66, л. 787

ЦИЦКОВ, Мице (неизв., с. Екши Су, Леринско – 11 III 1908, с. Екши Су, Леринско) – леринси войвода. Дългогодишен ръководител на РК в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива в сражение с турска потеря.

Лит.: в. Вечерна поща, 1908, бр. 2380; в. Илинден, 1908, бр. 31; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 161; Г. Попхристов, пос. съч., с. 62

ЦОКОВ, Милан (неизв. – неизв.) – велешки войвода. През 1911 г. действува с четата си във Велешко.

Лит.:в. Камбана, 1911, бр. 1284

ЦОНЧЕВ, Иван Стефанов, генерал (10 IX 1858, Дряново – 16 XII 1910, София) – подпредседател на ВМОК. Участвува в Руско-турската война (1877-1878) като опълченец от 12 дружина. Завършва Военно училище в София (1879). Участвува в Сръбско-българската война (1885) като дружинен командир в 7 пех. Преславски

ген. Иван Цончев

полк. През 1901 г. напуска военната служба с чин генерал от запаса. На IX конгрес (юли 1901) на Македоно-одринските дружества е избран за подпредседател на ВМОК. Той подготвя и организира Горноджумайското въстание. По време на Илинденско-Преображенското въстание начело на отряд от 400 души действува в Мелнишко и Разложко. През 1906 г. се оттегля от активна революционна дейност.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 38; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3325; в. Македония, 1910, бр. 500; в. Мир, 1910, бр. 3156, 3157; в. Софийски новини, 1910, бр. 54; Юбилеен лист в памет на генерал и войвода Иван Цончев, 1911; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 6, с. 4; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 461; Македония и Одринско (1893-1903) Мемоар .. ., с. 91, 175; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 417; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. XLVIX; Списък на генералите .. ., 1900, с. 5; Т. Проданов, Страница из живота на Генерала-войвода Ив. Цончев; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 594

ЦОЦЕВ, Григор Н. (25 I 1871, с. Острово, Воденско – неизв.) – тиквешки войвода. Завършва IV отделение. Член на ВМОРО от 1896 г. Терорист към Цариградския РК. Четник при П. Граматиков, М. Леринси и Хр. Саракинов. По-късно емигрира в САЩ. По време на Балканската война е в четата на дякон Евстати. През 1915 г. е войвода в Тиквешко.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 4, с. 10; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 61, л. 1, 2; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 359

ЦЪРВЕНКОВ, Илия Наумов (неизв., Прилеп – неизв.) – касиер на Прилепския Ок. РК. Търговец. През 1895 г. е избран за касиер на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп.

Лит.:Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 225, 287, 289

ЦЪРНГАРОВ, Панде (неизв., с. Куклиш, Струмишко – неизв.) – председател на Струмишкия Ок. РК. През 1921 г. е избран за председател на околийския комитет на ВМРО в Струмица.

Лит.:М. Пандевски, Г. Стоев, пос. съч., с. 326

ЧАВДАРОВ, Бойко (1880, с. Домуздере, Дедеагачко – 20 I 1908, с. Окуф, Дедеагачко) – дедеагачки районен войвода. Учител. Учи в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон". Учителствува в с. Раклица, Лозенградско, с. Домуздере, Дедеагачко и др. Нелегален е от 1904 г., а от декември 1905 г. е районен войвода. Загива в сражение с турска войска.

Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2334; в. Илинден, 1908, бр. 19; сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 6, с. 5; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Енц. България, 1997, т. 7, с. 396; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Лъджакьой. 65 години .. ., с. 96-127; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 21, л. 586, пак там, а. е. 81, л. 579-594

ЧАВДАРОВ, Недялко (неизв., с. Еникьой, Дедеагачко – неизв.) – дедеагачки селски войвода. Ятак на войводата кап. Петко Киряков. Арестуван, лежи в затворите в Димотика, Фере и Одрин. От 1903 г. до 1905 г. е нелегален и войвода на чета в района на родното си село.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 617, пак там, а. е. 36[а], л. 251-279

ЧАВДАРОВ, Стефан Иванов (24 III 1883, Стара Загора – неизв.) – паланечки войвода. Завършва II гимназиален клас. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на П. Шишманов в Смолянско. От 1904 г. до 1907 г. е четник

Стефан Чавдаров с четата си

и районен войвода в Драмско. В началото на 1908 г. е назначен за войвода в Кривопаланечко, на който пост остава до Хуриета. От 1910 г. до 1912 г. е войвода в Горноджумайско и Малешевско. През Междуюзническата война е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП, а през Първата световна война служи в 67 пех. полк.

Лит.:в. Вести, 1908-1909, бр. 34; в. Български доброволец, 1935, бр. 5-6, с. 4; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 2, с. 12; М. Цветков, В. Станчев , Б. Николов, пос. съч., с. 56-58; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 594; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 94, л. 312, 406, пак там, а. е. 96, л. 658, 659, пак там, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 73

ЧАВДАРОВ, Чавдар Димитров (2 V 1858, с. Чадърли, Гюмюрджинско – 4 XII 1935, Кърджали) – гюмюрджински р. н. Учител. С прогимназиално образование. Учителствува дълги години в родното си село, с. Кушланли, Гюмюрджинско, с. Домуздере, Дедеагачко и др. Участвува активно в борбата за църковна независимост. Член на ВМОРО от 1897 г. Пръв организира и създава РК в Гюмюрджинско. През 1902 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Гюмюрджина.

Чавдар Чавдаров

Лит.:сп. Завет, 1935-1936, бр. 615, с. 8, бр. 617, с. 3, 4; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 185, 187, 191-194, 217; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 505, 507

ЧАВЕЕВ, Никола (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. Механджия. Участвува в аферата „мис Стоун" (1901). Член е на околийския комитет на ВМОРО в Горна Джумая (1906-1907). През лятото на 1907 г. е арестуван и лежи в затвора Еди куле, Солун.

Лит.:М. Юруков, пос. съч., с. 84, 85; Освободителното движение в .. ., т. II, с. L

ЧАКАЛАРОВ, Васил (1879, с. Коритен, Солунско – неизв.) – солунски войвода. Завършва IV отделение. Член на ВМОРО от 1901 г. След Солунските атентати е арестуван и осъден на 101 г. затвор. Амнистиран е през 1904 г. Четник е при М. Патарозлията (1910), Хр. Чернопеев (1911) и Т. Александров (1912). През 1923 г. е войвода в Солунско.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 348

ЧАКОВ, Михаил Г. (16 III 1873, Гуменджа – 17 IX 1938, София) – войвода. Учител. Завършва VI кл. в българската гимназия в Солун (1894). Учител в с. Тумба, Ениджевардарско. Член на ВМОРО от 1897 г. През 1899 – 1900 г. е четник при М. Попето. От 1901 г. до 1908 г. е войвода в Петричко, Драмско, Серско, Кумановско и Велешко. По време на Балканската война е войвода на чета № 11 и участвува в освобождаването на Банско, Разлог, Неврокоп, Драма и Кавала. През Първата световна война служи в 85 пех. полк. М. Чаков спасява и съхранява костите на Г. Делчев.

Михаил Чаков

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 5, с. 11, бр. 8, с. 7, пак там 1934-1935, бр. 4-5, с. 16, пак там, 1938, бр. 8, с. 5; в. Български доброволец, 1938, бр. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 347; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Енц. България, 1997, т. 7, с. 398; Литературен алманах „Янтра", 1983, бр. 4, с. 174-201; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIX; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11, 573, 623; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 594; НБКМ-БИА, ф. 378

ЧАКУЛЕВ, Иван /Йонче/ Недов (неизв., Охрид – 25 VIII 1911, с. Герман, Преспанско) – преспански войвода. През 1904 г. е четник при Геро войвода. От 1907 г. до Хуриета е преспански войвода. През 1910 г. е подгонен от младотурците и отново действува с чета в Преспанско. Загива в околностите на с. Герман в сражение с турска войска.

Иван Чакулев (1)

Лит.:в. Дебърски глас, 1909, бр. 22; в. Вечерна поща, 1910, бр. 3307; в. Вести, 1911, бр. 11; в. Македония, 1911, бр. 528; в. Право, 1911, бр. 261; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 165; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIX; ЦДА, ф. 892, оп. 1, а. е. 3

ЧАКЪРОВ, Александър Георгиев (1869, Струга – 18 I 1910, Битоля) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1889). Учителствува в Гуменджа, Струга, Охрид и др. Член на ВМОРО от 1894 г. Един от основателите на революционната организация в Струга и член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид (1898-1901). По време на Илинденско-Преображенското въстание е член на Охридското горско началство. След въстанието е учител в с. Новоселци, Софийско до Хуриета.

Лит.:в. Вести, 1910, бр. 68; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 11; сп. Родина, 1928-1929, бр. 1, с. 3; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 90; Дневници и спомени за .. ., с. 83-85, 96, 97, 227-230; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 461; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. XLIX; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 594; Струга и Стружко, с. 69

ЧАКЪРОВ, Наум Ап. (1869, Струга – 21 V 1903, мест. „Пандзир" на брега на Охридското езеро) – член на Охридския Ок. РК. Учител. Завършва IV кл. в българската гимназия в Битоля (1885). През 1890 г. служи в българската армия. Учителствува в с. Сестримо, Пазарджишко, с. Новоселци, Софийско, Струга, Охрид и др. През 1902 г. е избран за секретар на околийския комитет на ВМОРО в Охрид. На Смилевския конгрес е избран за Охридски р. н. Загива при нещастен случай в навечерието на Илинденско-Преображенското въстание.

Лит.:в. Илинден, 1923, бр. 10; сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 2, с. 13, пак там, 1937, бр. 7, с. 13; Албум алманах „Струга“, с. 37; Дневници и спомени за .. ., с. 88, 93; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните..., т. I, с. 137

ЧАКЪРОВ, Станислав Георгиев (1884, Струга – неизв.) – член на Стружкия Ок. РК. Брат на Ал. Чакъров. През март 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Струга. По време на Балканската война е доброволец в 7 Кумановска дружина от МООП.

Лит.:в. Родина, 1917, бр. 501; Албум „Струга“, с. 110; Македония. Сборник .. ., с. 607; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 86

ЧАКЪРОВ, Стефан Сивков (6 X 1877, с. Соколовци, Смолянско – 23 V 1950, Варна) – агитатор-организатор в Беломорска Тракия. Член на ВМОРО от 1898 г. През 1901 г. е назначен за помощник-агитатор на Хр. Караманджуков и през ноември с. г. обикаля Гюмюрджинско, Ксантийско и Смолянско. През август 1902 г. е четник при М. Чолаков в Беломорието. По време на Илинденско-Преображенското въстание е секретар в четата на Б. Шишманов в Смолянско.

Лит.:сп. Родопи, 1983, бр. 1, с. 45, бр. 2, с. 31; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 85, 86, 97, 98, 218, 223, 228, 230; Хр. Караманджуков, Родопа през .. ., с. 232; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 80, 1007, пак там, а. е. 24, л. 564

ЧАКЪРОВ, Филип (23 VIII 1863, Банско – неизв.) – войвода. Завършва I прогимназиален клас. През 1895 г. участвува в акцията на Македонския комитет като войвода на чета. По-късно работи към апарата на ЗП в София, като се грижи за набавяне на оръжие, муниции, подготовка и изпращане на чети и пр.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 5, с. 12, 15, 16; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 323; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 214

ЧАЛЪКОВ, Ангел Керезов (1865, Свиленград – 11 III 1901, с. Хебибчево /дн. Любимец/, Хасковско) – задграничен пунктов началник. Завършва прогимназия в Свиленград и учителствува в Одринско, Узункьопрюйско, Димотика, Свиленград и др. Член на РК в Свиленград, но през 1897 г. подгонен от турските власти бяга в Княжество България. От 1898 г. до 1899 г. е ръководител на революционния пункт на ВМОРО в с. Хебибчево, Хасковско.

Лит.:в. Реформи, 1901-1902, бр. 10; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 4, с. 11, 12; Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 234, 251; Преображенското въстание .. ., с. 189; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 20, л. 126, пак там, а. е. 24, л. 568

ЧАНОВ, Петър (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Плаке, Охридско. Заедно с четата на Ар. Маринов прекъсват телеграфните съобщения по шосето Охрид – Ресен.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1936, бр. 3-4, с. 15, 18; Дневници и спомени за .. ., с. 95, 97, 98; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII

ЧАПКЪНОВ, Петър Г. (1882, с. Окуф, Дедеагачко – неизв.) – войвода. През октомври 1902 г. е четник при В. Антонов в Дедеагачко. По време на Илинденско-Преображенското въстание е командир на 1 отделение в четата на Кр. Българията и участвува в нападението срещу с. Хаджиталашман, Одринско. През пролетта на 1904 г. е в четата на М. Даев и действува в Дедеагачко.

Лит.:сп. Завет, 1937, бр. 649, с. 11; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Тракийски сборник, 1933, кн. 4, с. 158

ЧАРЛИНСКИ, Михаил (неизв. – неизв.) – малешевски войвода. През 1904 г. е войвода на чета в Малешевско.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIX

Филип Чакъров с четата си

Петър Чаулев

ЧАУЛЕВ, Петър Якимов (1882, Охрид – 23 XII 1924, Милано) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва V кл. в българската гимназия в Битоля, а след това учителствува в Леринско и Охридско. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Мешеища, Охридско. След въстанието е районен войвода в Охридско, а от есента на 1906 г. до 1908 г. е околийски войвода. В началото на 1911 г. е избран за член на ЦК на ВМОРО. През Балканската война освобождава Охрид. Той е един от ръководителите на Българо-албанското въстание (1913) насочено срещу несправедливия Букурещки договор. След края на Първата световна война действува в Охридско и Стружко. През 1924 г. подписва във Виена Майският манифест. Автор е на книгата „Скипния (Албания)“, Цариград, 1924 г.

Лит.:в. Македония, 1910, бр. 567; в. Свобода или смърт, 1924, бр. 1, с. 5; в. Илинден, 1925, бр. 1, с. 3; в. Македонска правда, 1933, бр. 13, с. 1, 4; А. Сониксен, пос. съч., с. 101-111; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 824, т. III, с. 1027, т. IV, с. 986; Илинден 1903-1921. Сборник .. ., с. 81; М. Йонов, пос. съч., с. 463; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XLIX; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 576, 596, 610, 625, 627, 640, 643, 644, т. II, с. 615, 621, 628, 637, 648, 653, 658, 674; Трите дела .. ., с. 181-289; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 594

ЧЕКАЛАРОВ, Васил Христов (1874, с. Смърдеш, Костурско – 9 VII 1913, мест. „Лакото“, пл. Вич, Костурско) – костурски войвода. С прогимназиално образование. През април 1893 г. е арестуван и ле-

Васил Чекаларов

жи в Корчанския затвор, но скоро успява да избяга и заминава за Княжество България. През октомври 1900 г. е изпратен от Б. Сарафов в Гърция за да уреди закупуване и изпращане на оръжие и муниции за революционната организация. От юни 1901 г. е войвода в Костурско. Делегат е на Смилевския конгрес и е избран за член на Костурското горско началство. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в превземането на градчетата Невеска и Клисура, в сражението при с. Вишени, Костурско, организира похода на костурските въстаници в албанската област Колоня и пр. През Балканската война е войвода на чета № 4 и участвува в освобождението на Костурско. През Междусъюзническата война начело на голям диверсионен отряд действува в тила на гръцката армия. Загива в сражение с гръцка потеря.

Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 1781; в. Родина, 1918, бр. 645; в. Илинден, 1926, бр. 5; в. Македонска трибуна, 1927, бр. 18; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 9, с. 3, пак там, 1939, бр. 6, с. 2, пак там, 1940, бр. 6, с. 4, 5; Борбите в Македония и .. ., с. 870; В. Иванов, пос. съч., с. 5, 6, 11, 13, 17-32, 37, 76-81; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Д. гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; Дневници и спомени за .. ., с. 13-44, 59-66, 151-154, 205, 209, 211-213, 218-223; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 226-257; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. XLIX; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11, 584, 590, 601, 610, 635, 644, т. II, с. 609, 621, 628, 638, 649, 658, 662, 674; Хр. Силянов, Един именит син на Костурско – Васил Чекаларов; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 594; Хр. Силянов, От Витоша до Грамос.

ЧЕКОВ, Михаил Наумов (25 VI 1873, с. Екши Су, Леринско – 1957, Велинград) – леринski войвода. Завършва българската гимназия в Солун (1892). Учителствува в родното си село, с. Ватоша, Тиквешко и др. Председател е на РК в с. Екши Су. През януари 1902 г. е арестуван и лежи в Битолския затвор. Делегат е на Смилевския конгрес, на който е определен за р. н. в Леринско. По време на Илинденско-Преображенското въстание участвува в нападението срещу ж. п. гарата Екши Су, при превземането на гр. Невеска и др. След въстанието остава нелегален в района си. През 1904 г. заминава за Княжество България. Работи в Българската кооперативна банка.

Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 29; Борбите в Македония и .. ., с. 870; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 111; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 49, 53, 59-62, 68, 80; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 258-266; Освободителното движение в.. ., т. I, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475, т. II, с. 15

ЧЕЛЕВ, Стоян (неизв. – неизв.) – воденски войвода.

Лит.:в. Вести, 1908-1909, бр. 43; в. Ден, 1910, бр. 2328

ЧЕЛЕКОВ, Киро Васов (неизв., с. Доганхисар, Дедеагачко – неизв.) – председател на Дедеагачкия Ок. РК. През 1896 г. е избран за ръководител на РК в с. Доганхисар. От 1902 г. е председател на околийския комитет на ВМОРО, чието седалище тогава се пренася от Дедеагач в родното му село.

Лит.:Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 272; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 806, пак там, а. е. 92, л. 90

ЧЕЛИКОВ, Иван (неизв. – неизв.) – член на Лозенградския Ок. РК. През 1901-1902 г. е член на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград.

Лит.:Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 202

ЧЕМКОВ, Христо (1875, Щип – 24 V 1899, Прилеп) – председател на Битолския РК. Учител. Завършва педагогическо училище в Княжество България. Учителствува в Дедеагач, Битоля, Прилеп и др. През 1895-1896 г. е ръководител на РК на ВМОРО в Битоля. Във връзка с Винишката афера (1897) е подгонен от турските власти и бяга в София. През пролетта на 1899 г. заедно с Йордан Гавазов заминават нелегално за Прилеп за да организират чета. Открити от турската полиция двамата се самоубиват.

Лит.:в. Автономия, 1898-1899, бр. 41; в. Борба за свободата на Македония и Одринско, 1899, бр. 18; в. Македония, 1931, бр. 1426; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 6, с. 2-7, пак там, 1936, бр. 9, с. 5; Г. Баждаров, Духът .. ., с. 62-69; Г. Попхристов,

Христо Чемков

пос. съч., с. 8, 10, 16; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 291-294; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 475; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 94, л. 15

ЧЕПОВ, Георги Стоянов (6 VIII 1871, Малко Търново – неизв.) – член на Малкотърновския Ок. РК. Завършва II прогимназиален клас в Лозенград. Член на ВМОРО от 1900 г. От пролетта на 1903 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в отряда на Г. Кондолов и участвува в сражението при с. Паспалово, Малкотърновско. По-късно е арестуван, осъден на 4 години и лежи в Одринския затвор до Хуриета.

Лит.:в. Одрински глас, 1908, бр. 23; Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 57-63; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533

ЧЕРВАРОВ, Тодор Илиев (28 I 1880, Скопие – неизв.) – член на Скопския ОРК. Учител. С висше образование. Член на ВМОРО от 1896 г. Учител в Скопие и др. Скопски околийски ръководител (1906-1907), член на окръжния комитет (1907), а от ноември 1907 г. до Хуриета е представител на Скопския ОРК при ЗП в София. Делегат е на Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908). През Първата световна война служи в 61 пех. Македонски полк.

Лит.:ИИИ, 1986, т. 29, с. 259; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 551; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 447

ЧЕРВЕНЕЛЕНКОВ, Христо (неизв., Щип – неизв.) – председател на Тетовския Ок. РК. Учител. Ръководител е на околийския комитет на ВМОРО в Тетово (1895-1896). През 1897 г. е учител в с. Ви-

ница, Кочанско. В края на с. г. във връзка с Винишката афера е арестуван и жестоко изтезаван.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 9-10, с. 23, 24; Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 22; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 76

ЧЕРВЕНИВАНОВ, д-р Никола (27 XI 1863, Кукуш – 13 I 1939, Вюрцбург, Германия) – член на ВМОК. Завършва химия в Лайпциг, Германия (1892). Преподавател е в СУ „Кл. Охридски“ (1892-1894). На III конгрес (1896) на Македонските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК. По-късно е дълги години кмет на гр. Русе.

Лит.: в. Зора, 1939, бр. 5873, 5875; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 6, с. 7; Алманах на СУ „Кл. Охридски“, 1940, с. 668; Т. Влахов, пос. съч., с. 160

ЧЕРВЕНИВАНОВ, Теню Георгиев (1870, Кукуш – 17 XII 1947, Кърджали) – касиер на Кукушкия Ок. РК. Търговец. Завършва прогимназия в Кукуш. През 1898 г. е арестуван и лежи в затвора. На околийския конгрес на ВМОРО през 1905 г. е избран за член на РК в Кукуш. След Междусъюзническата война се преселва отначало в Гюмюрджина, а по-късно в Кърджали.
Лит.:Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 266; Т. Влахов, пос. съч., с. 218

ЧЕРНОПЕЕВ, Христо /Черньо Пеев/ (16 VII 1868, с. Дерманци, Плевенско – 5 XI 1915, с. Пепелище, Щипско) – член на ЦК на ВМОРО. Завършва III кл. в прогимназията в Плевен. Служи в българската армия до 1899 г. От началото на 1900 г. е четник при М. Попето, а от април с. г. е войвода в Кукушко. През 1901-1902 г. е войвода в Горноджумайско и участвува в аферата „мис Стоун“. От 1903 г. до 1908 г. е окръжен войвода и ръководител на Струмишкия революционен окръг. През 1909 г. взема участие заедно с Я. Сандански в похода към Цариград в помощ на младотурците. Той е един от основателите и ръководителите на Народната федеративна партия (българска секция). В края на 1909 г. минава в нелегалност и възобновява въоръжената борба против Османската империя. През 1911 г. е избран за член на ЦК на ВМОРО. По време на Балканската война начело на голям отряд освобождава Банско, Разлог, Кавала и др. За проявени бойни заслуги е произведен в офицерски чин (1913). През Първата световна война е командир на 1 рота, 6 пех. Македонски полк. Загива в сражение с френски войски.
Лит.:в. Камбана, 1914, бр. 1893; в. Илинден, 1922, бр. 44; сп. Ил. Илинден, 1934-1935, бр. 4-5, с. 16; Сп. Славяни, 1965, бр. 11, с. 30; Борбите в Македония и .. ., с. 871; Гоце Делчев. Писма и .. ., с. 447; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; Дневници и спомени за .. ., с. 47-54, 174-184, 186, 187; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 461; Енц. България, 1997, т. 7, с. 454; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLVIII, т. II, с. L; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 74; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476, т. II, с. 594; Христо Чернопеев. Общински партиен комитет. Дерманци, 1978; ЦВА, ф. 422, оп. 2, а. е. 31

Христо Чернопеев (1) с четата си

ЧЕШМЕДЖИЕВ, Анастас Панайотов (1 II 1879, с. Устово, Смолянско – неизв.) – златоградски р. н. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер (1900). Като учител през 1900-1901 г. в Даръдере (дн. Златоград) образува първия РК в града и е негов пръв председател. През 1901 г. е подгонен от турските власти и бяга в Княжество България. Учителствува в Ломско, Видинско, Пловдивско и др.
Лит.:сп. Родопа, 1947, бр. 8-10, с. 9; Хр. Караманджуков, Западнотракийските., с. 143, 144; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 483

ЧИНГАРОВ, Велю (неизв. – неизв.) – порийски войвода. През 1922 г. е войвода в Порийско.
Лит.:в. Македония, 1922, бр. 236

ЧИТАКОВ, Яни Анастасов (неизв., Лозенград – неизв., Лозенград) – председател на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1897). Председател е на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград (1899). През 1900 г., във връзка с Керемидчиоглувата афера, е арестуван и изпратен на заточение в Паяс кале, Мала Азия. Амнистиран е през 1907 г. През пролетта на следващата година е отново арестуван и осъден на 15 год. затвор. Лежи в затвора в Одрин до Хуриета, когато е освободен.
Лит.:в. Вечерна поща, 1908, бр. 2407-906; в. Илинден, 1908, бр. 43; Одрински глас, 1908, бр. 23; в. Справедливост, 1908, бр. 18; сп. Завет, 1926, бр. 14, с. 3; Борбите в Македония и .. ., с. 871, Г. Кандиларов, пос. съч., с. 94; Ив. Ормандживев, Освободителната .. ., с. 20, 28, 30, 40, 41, 197, 198; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 81, л. 94

ЧИЧОВ, Христо Атанасов (1871, с. Кронцелово, Воденско – неизв.) – воденски околийски войвода. Завършва IV отделение. От 1899 г. е член на ВМОРО и до 1905 г. е ръководител на РК в родното си село. През 1905 г. става нелегален. От 1906 г. е районен, а от 1907 г. до 1908 г. е околийски войвода във Воденско.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 512

ЧКОРЕВ, Илия (неизв., Прилеп – неизв.) – прилепски войвода. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1898). През 1900-1901 г. е учител в Кавадарци и е ръководител на Тиквешкия Ок. РК. Четник е при Н. Русински (1903), а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Прилепско.
Лит.:Г. Кандиларов, пос. съч., с. 95; Сто

години ново .. ., с. 148; Гласник.. ., 1970, кн. 2-3, с. 136; Никола Петров Русински, Спомени, с. 358

ЧОЛАКОВ, Георги (неизв., Велес – неизв.) – велешки войвода. Завършва прогимназия във Велес. След 1920 г. е войвода във Велешко.

Лит.:Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 145, 712

ЧОЛАКОВ, Петър Панайотов (15 IV 1879, Ямбол – 13 IV 1935, Ямбол) – одрински подвойвода. Хотелиер. През пролетта на 1903 г. е пунктов началник на района Ямбол – Елхово – Тополовград. Присъствува на конгреса на „Петрова нива", където е определен за подвойвода на Кр. България. Участвува в нападението срещу турския гарнизон в с. Хаджиталашман, Одринско, като командир на група. След това е в четата на Ив. Варналиев и се сражава с турска войска край с. Граматиково, Малкотърновско.

Лит.:сп. Завет, 1936, бр. 626-627, с. 11-13; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 202-209

ЧОЛАКОВ, Стефан /Марин Добрев Чолаков/ (23 VI 1877, с. Градинарово, Провадийско – неизв.) – войвода. Завършва I гимназиален клас в Шумен, а след това следва 4 години в Софийското рисувателно училище. През март 1901 г. напуска училището и заминава при В. Антонов в Смолянско. Отначало е секретар на четата, а малко по-късно е самостоятелен войвода. Действува из цяла Западна Тракия. По време на Илинденско-Преображенското въстание ръководи нападението срещу турското село Кюстюкьой, Свиленградско. След въстанието се оттегля от активна революционна дейност.

Лит.:Ан. Разбойников, Сп. Разбойников, пос. съч., с. 265, 266; Борбите в Македония и .. ., с. 871; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 533; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 62, 63, 79, 85, 86, 149, 201, 216, 224, 228, 231, 233, 268-270; Хр. Караманджуков, Родопа в .. ., с. 232; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 512

ЧОЛАНЧЕВСКИ, Васил Христов (неизв., с. Галичник, Реканско – неизв.) – член на Галичкия Ок. РК. През лятото на 1902 г. е избран за член-съветник в околийския комитет на ВМОРО в Галичник.

Лит.:Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 132; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 2

ЧОНТЕВ, Иван (1882, Велес – неизв.) – секретар на Лозенградския Ок. РК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Скопие и учителствува в Тетово, Дедеагач, Лозенград, Струмица, Горна Джумая и др. През 1901-1902 г. е секретар на околийския комитет на ВМОРО в Лозенград, а през 1902-1903 г. – на околийския комитет в Дедеагач. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на Хр. Чернопеев. През лятото на 1904 г. е арестуван и лежи в затвора в Струмица. През 1913 г. е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП. След Първата световна война е адвокат в Мелник, а по-късно се преселва в гр. Св. Врач.

Лит.:в. Реформи, 1903-1904, бр. 29, с. 3; в. Пиринско дело, 1962, бр. 31; Ив. Орманджиев, Освободителната .. ., с. 202, 203; Хр. Тасев, пос. съч., с. 151; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 13, л. 582, пак там, а. е. 92, л. 425; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 1, л. 160

ЧОЧЕВ, Васил Иванов (1862, с. Берово, Малешевско – 1899, София) – малешевски войвода. С основно образование. Фелдфебел от българската армия. През април 1897 г. е войвода на първата организационна чета на ВМОРО и действува в Малешевско. През септември с. г. участвува в ръководеното от Г. Делчев отвличане на Назлъм бей.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. I, с. 32, 33, 36, 38, 43; в. Илинден, 1926, бр. 22; Никола Петров Русински. Спомени, с. 358

ЧОЧКОВ, Стойчо (1887, Гевгели – неизв.) – гевгелийски войвода. За революционната си дейност е арестуван и лежи в затвора (1907-1908). През 1912 г. е секретар при К. Попето, а малко по-късно е войвода в Гевгелийско. По време на Междусъюзническата война е доброволец в 14 Воденска дружина на МООП. От пролетта на 1914 г. е отново войвода в Гевгелийско. През Първата световна война е ст. подофицер в партизанската рота на пор. Лефтеров.

Лит.:Ан. Динев, Илинденската .. ., т. II, с. 248; Ан. Динев, Хуриетът и .., с. 72, 73, 80-87; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 145; Освободителното движение в .. ., т. II, с. L; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 16, л. 137; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 3, л. 160

ЧОЧКОВ, Тодор Иванов /Методий Иванов Карапетков; Тодор Серменински/ (1883, с. Серменин, Гевгелийско – 1907, с. Праняни, Воденско) – воденски околийски войвода. Завършва VI кл. в педагогическото училище в Сер. През пролетта на 1900 г. е четник отначало при Хр. Чернопеев, а по-късно при М. Герджиков в Кукушко. През януари 1901 г. е арестуван във връзка със Солунската афера, осъден на вечни окови и изпратен на заточение в Акия, Мала Азия. Амнистиран е през август 1902 г. След това е четник при Ар. Манасиев и участвува в Илинденско -Преображенското въстание. След въстанието е районен войвода в Гевгелийско. По-късно е пом. войвода на Л. Иванов във Воденско, а след неговата смърт (август 1906 г.) е околийски войвода.

Лит.:в. Вечерна поща, 1901, бр. 71, 86-119, пак там, 1906, бр. 1918; в. Право, 1901-1902, бр. 27; в. Македония, 1932, бр. 1771; сп. Ил. Илинден, 1932-1933, бр. 7-8, с. 27; ИИИ, т. 8, с. 333, 335; А. Сониксен, пос. съч., с. 18, 26-29, 32, 33, 37-39, 45-47, 49, 51, 52, 144-147; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIV, т. II, с. L; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 592; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 34, л. 512

ЧУЛКОВ, Пандо (1878, с. Горенци, Костурско – 1913, Ксанти) – костурски войвода. Учител. Със средно образование. По време на Илинденско-Преображенското въстание е центрови войвода. След въстанието е секретар при М. Влаха, а по-късно е районен войвода в Костурско.

Лит.:ИДА, 1992, т. 64, с. 132; Бистрицки, пос. съч., с. 52; Борбите в Македония и..., с. 871; Г. Попхирстов, пос. съч., с. 93; ЦДА, ф. 770, оп. 1, а. е. 181, л. 1

ЧУРАНОВ, Георги Павлов (1860, с. Смилево, Битолско – неизв., с. Смилево, Битолско) – битолски селски войвода. Един

1

Георги Чуранов (1)

от основателите на РК в с. Смилево и негов дългогодишен председател. В неговия дом през април 1903 г. се провежда Смилевския конгрес, на който той е избран за р. н. на Гявато-колския район. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета и участвува в сраженията при с. Смилево. След въстанието е осъден задочно на смърт. През 1904 г. е амнистиран и отново застава начело на революционната организация в родното си село.

Лит.:в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 12; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 8, с. 1; Б. Цветкова, пос. съч., с. 17-21, 44, 51; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476

ЧУРКОВ, Христо (неизв. – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета и участвува в сражението при с. Таш Морунища, Охридско.

Лит.:Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар .. ., с. 149; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 312; Струга и Стружко, с. 77

ЧУЧКОВ, Ефрем (21 XI 1868, Щип – 1 X 1923, София) – член на ЦК на ВМОРО. Учител. Завършва V кл. в Солунската българска гимназия, а след това учи 2 години в Софийското военно училище. През 1896 г. завършва педагогическото училище в Казанлък и учителствува в Пехчево и Мелник. От 1897 г. е нелегален и действува в Кочанско, Кратовско, Щипско и др. Член е на Скопския ОРК (1905), а на Кюстендилския конгрес на ВМОРО (1908) е избран за член на ЦК. През Балканската война е войвода на чета № 35 и участвува в освобождаването на Кочани. След 1920 г. е войвода на чета в Малешевско и Царевоселско.

Лит.:в. Независима Македония, 1923, бр. 26-28; в. Македония, 1934, бр. 2231; в. Свобода или смърт, 1934, бр. 145, с. 16; в. Целокупна България, 1943, с. 6; Борбите в Македония и .. ., с. 871; Гоце Делчев. Писма .. ., с. 347; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; Енц. България, 1997, т. 7, с. 441; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIX, т. II, с. L; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 12, 584, 589, 594, 598; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 595

ШАБАНОВ, Иван (1851, Прилеп – 25 XII 1931, Прилеп) – Председател на Прилепския Ок. РК. Търговец. Член на църковната община. Ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Прилеп (1907). През ноември с. г. е арестуван и лежи 3 месеца в Прилепския затвор. По време на обезоръжителната акция на младотурците (1910) е отново арестуван и изтезаван.

Лит.:в. Македония, 1931, бр. 1580; Г. Трайчев, Град Прилеп, с. 265, 279; Сто години ново .. ., с. 133

ШАКИР, Шабан (неизв., с. Облешово, Кочанско – неизв.) – кочански войвода. Турчин по националност. Преди Първата световна война е четник в Кочанско. През януари 1919 г. е арестуван от сърбите. По-късно е освободен и става нелегален. След 1920 г. е войвода на чета в Кочанско.

Лит.:в. Народност, 1919, бр. 13; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 710, т. III, с. 283, 931

ШАЛАМАНОВ, Христо (29 VI 1874, Воден – неизв.) – воденски районен войвода. Учител и свещеник. Със средно образование. От 1898 г. до 1902 г. е ръководител на Островския район. Воденско. След това е войвода, но през 1903 г. се разболява и заминава на лечение. По-късно приема свещенически сан. Свещеник е в гр. Софлу, с. Враждебна, Софийско и др.

Лит.:в. Народност, 1918-1919, бр. 73; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 11, л. 1; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 227

ШАЛАПАНОВ, Цвятко (неизв., с. Асаново село, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Четник при Г. Папанчев. По време на Илинденско. Преображенското въстание е назначен за войвода на четата от родното си село.

Лит.:Г. Попхристов, пос. съч., с. 76; Спомени и биографии .. ., с. 122

ШАЛАПУТОВ, Търпо Гямов (неизв., с. Орман, Костурско – XII 1939, с. Орман, Костурско) – костурски войвода. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание, а след това е четник и войвода до Хуриета. По-късно емигрира в САЩ. В навечерието на Балканската война пристига в България, включва се в четата на В. Чекаларов и участвува в освобождаването на Костурско.

Лит.:в. Български доброволец, 1938, бр. 8-9, с. 7; Хр. Силянов, От Витоша .. ., с. 56, 71

ШАЛДЕВ, Христо (25 XII 1876, Гуменджа, Ениджевардарско – 2 II 1962, София) – председател на Скопския ОРК. Учител. Завършва семинария в Полтава, Украйна (1901) и духовна академия в Петербург (1905). Като студент участвува активно в дейността на Тайното македоно-одринско студентско дружество в Петербург. По време на Илинденско-Преображенското въстание напуска следването и е четник при Н. Пушкаров. Учителствува в Цариград, Скопие, Одрин и др. Член е на Одринския (1905-1906) и Скопския (1906-

Отляво надясно: Мише Развигоров, Даме Груев, Ефрем Чучков, Атанас Бабата

Христо Шалдев

1907) ОРК. Автор е на книгите: „Македония и копнежът ѝ за свобода“, „Град Прилеп в българското възраждане“ и др.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 9, с. 16; сп. ИПр, 1988, бр. 8, с. 89-93; Илинден 1903-1926. Сборник .. ., с. 129; Освободителното движение в .. ., т. II, с. LI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476, т. II, с. 595; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 302, пак там, а. е. 24, л. 778, 789; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 154

ШАНДАНОВ, Петър /Перо/ Димов (4 VII 1895, Охрид – 15 X 1971, София) – зап. член на ЦК на ВМРО. Завършва българската гимназия в Битоля. Като ученик става член на ВМОРО. От септември 1912 г. е нелегален, а през есента на 1913 г. участвува в Българо-албанското въстание насочено срещу сръбските окупационни власти. Завършва Военно училище в София (1916) и участвува в Първата световна война като офицер от 5 Македонски полк. От пролетта на 1922 г. действува като нелегален в Битолско, Охридско и Преспанско. На VI конгрес на ВМРО (1925) е избран за резервен член на ЦК. След разцеплението на ВМРО през 1928 заедно с П. Трайков и Л. Главинчев оглавява борбата на „протогеровистите“ срещу Ив. Михайлов.
Лит.:в. Свобода или смърт (Прот.), 1928, бр. 75, с. 5; Бюлетин, Съюз на македонските .. .., бр. 9, с. 43; Енц. България, 1997, т. 7, с. 494; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 144, т. III, с. 40, 41, 44, 77, 78, т. IV, с. 986; Македонците в .. ., с. 73; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418

ШАНОВ, Васил Пандов (12 X 1874, с. Смърдеш, Костурско – 7 IX 1953, София) – член на ООРК. Учител. Завършва турски лицей в Битоля. Учителствува в Одрин, Солун, Битоля, Костур и др. През 1900-1903 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин. По-късно е преподавател в СУ „Кл. Охридски“.
Лит.:в. Нов живот, 1983, бр. 84; Борбите в Македония и .. ., с. 871; Д-р Петър Берон и .. ., с. 587; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 534; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; П. Чолов, пос. съч., с. 431; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 16, л. 218, пак там, а. е. 21, л. 83, 95, 459, пак там, ф. 712

ШАПКАРЕВ, Климент Кузманов (30 I 1875, Охрид – 12 IX 1949, Битоля) – секретар на ООРК. Син на Кузман Шапкарев. Учител. Завършва българската гимназия в Солун (1892) и биология и химия в СУ „Кл. Охридски“ (1898). Учителствува в Самоков, Одрин, Битоля и др. От 1904 г. до 1906 г. е секретар на окръжния комитет на ВМОРО в Одрин. Делегат е на Рилския (1905) и Кюстендилския (1908) конгреси на ВМОРО. През Балканската война е доброволец в 52 пех. полк, а през Междусъюзническата – в щаба на МООП. След войните учителствува 20 години в Садовското земеделско училище. Автор е на брошурата „Спомени и мисли за Гоце Делчев“.

Климент Шапкарев

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 871; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Д-р Петър Берон и .. ., с. 587; Енц. България, 1997, т. 7, с. 495; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 595; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 48, л. 94; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36[а], л. 26

ШАПКАРОВ, Георги (неизв., Охрид – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. През март 1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Охрид.
Лит.:НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 67, л. 167, 210

ШАПКАРОВ, Иван (1868, с. Велгощи, Охридско – 31 VIII 1903, мест. „Гърмешница“, Охридско“) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета. Загива в сражението в мест. „Гърмешница“, между охридските села Речица, Куратица и Свинища.
Лит.:сп. Отечество, 1915, бр. 2, с. 41; Дневници и спомени за .. ., с. 126; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIX

ШАТЕВ, Иван Попов (неизв., Кратово – неизв.) – член на Скопския ОРК. Брат на „гемиджията“ Павел Шатев. Търговец. Ръководител е на Кратовския околийски комитет, а през 1904 г . е член на Скопския окръжен комитет на ВМОРО.
Лит.:в. Нова Балканска трибуна, 1910, бр. 329, с. 3; в. Право, 1911, бр. 106; сп. Македонски вести, 1935, бр. 14, с. 5; П. Шатев, В Македония .. ., с. 178; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 119, 120

Седнали: В. Карамфилов (1) и Иван Шатев (2); прав: Тодор Александров (3)

ШАТОЕВ, Димитър (1876, Радовиш – 17 I 1922, с. Кунино, Врачанско) – председател на Радовишкия Ок. РК. Учител. Завършва V кл. в българското педагогическо училище в Скопие. Дългогодишен учител и член на околийския комитет на ВМОРО в Радовиш, а през 1899 г. е негов председател. По-късно става свещеник и е архиерейски наместник в Пехчево. След 1910 г. приема монашески чин и под името йеромонах Герман служи като свещеник в с. Кунино (1912-1922).

Учители и ученици от българската семинария в Цариград (1908-1909). Васил Шанов (1)

Лит.:в. Пастирско дело, 1922, бр. 8; сп. Македонски вести, 1935, бр. 4, с. 3; К. Ципушев, пос. съч., с. 11

ШАХОВ, Коста С. (6 VII 1862, Охрид – 15 VIII 1917, София) – член на ВМОК. Журналист. Завършва право в СУ „Кл. Охридски“ (1894). На IV конгрес на Македоно-одринските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК (1897). Редактор е на: в. „Македония“ (1888-1893), в.“Глас Македонски“ (1893-1898), в.“Борба за свободата на Македония и Одринско“, в. „Борба“ (1905) и др.

Лит.:в. Реформи, 1899, бр. 12; в. Народни права, 1917, бр. 191; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 17; Борбата в Македония и .. ., с. 871; Български периодичен печат 1844-1944, т. III, с. 319; Гоце Делчев. Писма .. ., с. 347

ШЕКЕРИНОВ, Христо (неизв., Щип – неизв.) – член на Щипския Ок. РК. Обущар. През 1904 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Щип. През октомври 1922 г. е арестуван от сръбските власти и осъден на 15 години затвор.

Лит.:в. Македония, 1922, бр. 266; в. Целокупна България, 1944, бр. 966; ИИБИ, т. 6, с. 515; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 728

ШЕСТЕВСКИ, Петър вж. Малков, Петър

ШИБАКОВ, Антон Велянов (1883, с. Велгощи, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. Дюлгерин. През 1903 г. е четник при Б. Сарафов. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село. След въстанието емигрира в САЩ. В навечерието на Балканската война се завръща и постъпва доброволец в 10 Прилепска дружина от МООП. Участвува в Българо-албанското въстание през 1913 г. След края на Първата световна война е осъден на смърт от сръбските власти, но е помилван и лежи в затвора до 1926 г.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 2, с. 12; Д. Гоцев, Национално-освободителната .., с. 201.

ШИВАРОВ, Пеню (неизв., с. Западно Шивачево, Чирпанско – 1919, София) – войвода. Служи като подофицер в 24 Черноморски полк. През януари 1903 г. напуска армията и влиза в четата на М. Герджиков. Присъствува на конгреса на „Петрова нива“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е участъков войвода и ръководи нападението срещу турския гарнизон в с. Граматиково, Малкотърновско. През 1904-1905 г. е пом. войвода на Ст. Димитров във Велешко. През 1905 г. е войвода в Кумановско. По време на Първата световна война служи в 10 пех. Опълченски полк.

Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 871; Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 152, 167, 168, 177, 178, 187, 188, 205, 236, 237, 349-351, 354, 355, 357-360; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 534; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; Освободителното движение в .. ., т. II, с. LI; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 323

ШИКОВ, Найдо Динев (V 1880, с. Горничево, Леринско – неизв.) – леринski селски войвода. Земеделец. С основно образование. Член на ВМОРО от 1900 г. Десетар, а по-късно е селски войвода. През 1906 г. е арестуван и осъден на смърт. Лежи в затвора до Хуриета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 185

ШИМБАЛАКОВ, Димитър С. (неизв., с. Горно Броди, Серско – неизв.) – член на ООРК. Учител. Завършва българското педагогическо училище в Сер и духовна академия в Русия. Като учител в Одрин (1905-1907) е временен представител на окръжния комитет на ВМОРО през 1907 г. Редактор е на в.“Ученическа пробуда“ (1912). Загива по време на войните за национално обединение.

Лит.:ИИБИ, т. 12, с. 167-171, 175-178; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 36[а], л. 301

ШИНДИЛОВ, Стефан Костадинов (неизв., с. Зързе, Прилепско – 8 IV 1907, мест. „Пещерите“, край с. Трояци, Прилепско) – прилепски полски войвода. Загива с цялата си чета след осемнадесетчасово сражение с турска войска.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2041; в. Ден, 1907, бр. 1187; сп. Македоно-одрински преглед, 1907, бр. 36, с. 564; сп. Ил. Илинден, 1944, бр. 1, с. 15; Гласник .. ., 1971, бр. 3, с. 221; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 109, л. 120, 128, пак там, ф. 583, а. е. 67, л. 230, 248

ШИПЕРКОВ, Динко (неизв., с. Дъмбени, Костурско – неизв.) – костурски селски войвода. През 1903 г. е войвода на четата от родното си село и участвува в сражението при „Локвата“ и „Виняри“ (31 май с. г.).

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIX

ШИПКОВ, Антон Дечков, капитан (27 IV 1868, Казанлък – 1913, неизв.) – разложки р. н. Завършва Военно училище в София (1889). По време на Илинденско-Преображенското въстание начело на чета от 300 души заминава за Разложко, където е избран за член на Районното ръководно тяло. През Балканската война е командир на 1 дружина, 25 Драгомански полк. По време на Междусъюзническата война е тежко ранен на 21 VI 1913 г. при с. Лахна, Лъгадинско. Умира по-късно от раните си.

Лит.:Бюлетин на в. „Автономия“, 1903, бр. 48; в. Отзив, 1903, бр. 541; в. Реформи, 1903, бр. 44; в. Военни известия, 1913, бр. 58; сп. Ил. Илинден, 1940, бр. 6, с. 10; Списък на генералите .. ., 1903, с. 122; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 344; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 22, л. 225, 238

кап. Антон Шипков

ШИШКОВ, Марко Христов /Пандил Шишков/ (20 XII 1875, с. Екши Су, Леринско – 8 XI 1929, София) – леринski войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1898 г. Селски войвода. През 1899 г. е арестуван и осъден на 101 г. затвор. Амнистиран през септември 1902 г. той веднага става нелегален. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Върбени, Леринско. След въстанието остава в района си до 1905 г. От лятото на 1909 г. до 1912 г. отново действува в Леринско. Участвува в Първата Световна война, а след нея е околийски началник на Св. Врач.

Лит.:в. Реформи, 1904-1905, бр. 7; в. Македония, 1912, бр. 554; в. Светлина, 1912, бр. 27, 28; в. Македония 1929, бр. 922, пак там, 1933, бр. 1815; в. Свобода или смърт, 1929, бр. 105, пак там, 1932, бр. 138; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 3, с. 7, пак там, 1929-1930, бр. 1, с. 3; пак там, 1933-1934, бр. 1-2, с. 15, бр. 3, с. 11-13, пак там, 1936, бр. 9, с. 11, 12; Борбите в Македония и .. ., с. 641; Г. Попхристов, пос. съч., с. 18, 62, 68, 80, 96; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 13, 633; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 15

ШИШКОВ, Наум (неизв., с. Златари, Ресенско – неизв.) – ресенски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село.

Лит.:НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 21, л. 12

ШИШКОВ, Пандил вж. Шишков, Марко Христов

Шишков, Петър Нейчев (неизв., Битоля – неизв.) – член на Битолския ОРК. Търговец. През 1904 г. е представител на Ресенска околия в окръжния комитет в Би-

толя. Присъствува като делегат на Битолския окръжен конгрес на ВМОРО (1906), където е избран за касиер на окръжния комитет.
Лит.:Борбите в Македония и .. ., с. 569, 570; Т. Николов, пос. съч., с. 184, 206, 208

ШИШМАНОВ, Вълко Райчев (1875, с. Славеино, Смолянско – XI 1916, к. 1050, завоя на р. Черна, Битолско) – смолянски войвода. Братовчед на П. Шишманов. Завършва III прогимназиален клас. Подофицер от българската армия. През Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от I участък, Смолянски революционен район. По време на Балканската война е пом. войвода в четата на П. Шишманов и участвува в освобождаването на Родопите и Беломорието. Загива през Първата световна война като подофицер от 38 пех. полк.

Вълко Шишманов

Лит.:в. Тракия, 1942, бр. 38; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 534; П. Карапетков, пос. съч., с. 205, 206, 250; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 118; Хр. Караманджуков, Родопа .. ., с. 232

ШИШМАНОВ, Пею Иванов (14 II 1876, с. Славеино, Смолянско – 11 XI 1942, Пловдив) – смолянски войвода. Братовчед на В. Шишманов. Завършва гимназия в Пловдив (1898). Постъпва във Военното училище в София. Напуска го през 1900 г. и става учител в родното си село. През 1901 г. е назначен за р. н. на Смолянския революционен район. По време на Илинденско-Преображенското въстание е избран за председател на районното боево тяло. След въстанието до Хуриета е ръководител на Смолянския район и войвода на чета. През Балканската война начело на чета от 200 души действува в Родопите и Беломорието.
Лит.:в. Тракия, 1943, бр. 9; Енц. България, 1997, т. 7, с. 519; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 534; Н. Хайтов, пос. съч., с. 155-163, 188-190, 206-208, 247, 268; П. Карапетков, пос. съч., с. 195-201, 204, 205, 212-217, 220, 221, 225, 227, 232-237, 242-244, 258-267; Хр. Караманджуков, Западнотракийските .. ., с. 115, 117, 118; Хр. Караманджуков, Родопа .. ., с. 232; НБКМ-БИА, ф. 354, пак там, ф. 641, а. е. 81, л. 595-637

Отляво надясно: Блаже Видов, Перо Шанданов, Мишо Шкартов, Пецо Трайков, Мице Чегански, отзад – охраната

ШИШМАНОВ, Тодор Ильов (22 X 1877, с. Пенека, Визенско – 12 X 1909, край с. Пенека, Визенско) – бунархисарски войвода. Завършва V гимназиален клас във Варна. От 1899 г. е войвода в Бунархисарско. По време на Илинденско-Преображенското въстание действува в района на родното си село. В края на въстанието е предаден и заловен. Отведен в Цариград, той се среща и разговаря лично със султан Абдул Хамид II и е назначен за член на реформаторската комисия оглавявана от Хилми паша. Убит е от андарти край тепавицата на Пенешката река.
Лит.:в. Вести, 1909, бр. 22; в. Дебърски глас, 1909, бр. 39; Борбите в Македония и .. ., с. 872; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Ив. Ормандживев, Борбата в .. ., с. 13,

Тодор Шишманов

18-20, 22-29, 31, 66-69, 78, 79, 91, 93, 108-111, 115-124, 126, 129, 130, 136, 139, 141, 142, 150; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 534; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 418; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10, л. 8-25, пак там, а. е. 11, л. 287-320

ШКАРТОВ, Мишо Йованов (14 II 1884, Кавадарци – 25 VI 1936, София) – тиквешки войвода. Учител. Учи до VI кл. в българската гимназия в Солун. Като ученик става член на ВМОРО. Учител е в с. Долни Порой, Демирхисарско, а след това в Кавадарци. Член е на Тиквешкия околийски комитет (1904). От октомври 1904 г. е четник при Д. Даскалов, а през 1905-1908 г. – при Я. Сандански. През Хуриета е училищен инспектор в Тиквешко. Участвува в похода на Я. Сандански към Цариград в помощ на младотурците. През 1912 г. е войвода във Велешко, а през лятото на 1913 г. е един от ръководителите на Тиквешкото въстание против сръбските окупационни власти. От 1920 г. е окръжен войвода и ръководител на Солунския революционен окръг. През 1930 г. е избран за член на ЦК на ВМРО (обединена).
Лит.:в. Зора, 1936, бр. 5096; в. Утро, 1936, бр. 8128; в. Тиквеш, 1942, бр. 7; ИИИ, т. XXI, с. 244; Д. Гоцев, Национално-освободителната .. ., с. 201; Енц. България, 1997, т. 7, с. 520; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 154, т. IV, с. 986; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 419; ЦДА, ф. 993, оп. 1, а. е. 96, л. 46-50

ШКУРТОВ, Киряк Христов (1872, с. Старичани, Костурско – 1965, Пловдив) – костурски районен войвода. Учител. Със средно образование. Участвува в Илинденско-Преображеското въстание. След въстанието се прехвърля в Гърция. През януари 1904 г. се завръща в Костурско. Секретар е на войводата К. Живков, а след неговата смърт (XII 1904 г.) е войвода в Костенарията. Участвува в 22 сражения. След Междусъюзническата война е арестуван от гърците и лежи 14 месеца в Еди куле, Солун.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 4, с. 1-3, бр. 6, с. 2, пак там, 1939, бр. 2, с. 7; пак там, 1940, бр. 2, с. 8-10, бр. 3, с. 9-11, бр. 4, с. 8-11, бр. 5, с. 9-11, бр. 6, с. 11, 12, бр. 7, с. 8; Борбите в Македония и .. ., с. 872; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 595; ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 36[а], л. 18

ШЛЕГОВСКИ, Стоян (неизв. – неизв.) – кривопаланечки войвода.

Лит.:Сл. Николовски, Б. Митов, пос. съч., с. 29

ШОПОВ, Ангел Петров (неизв., с. Панчарево, Малешевско – неизв.) – малешевски войвода. Терорист. Член на РК в родното си село. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета в Малешевско. След въстанието е четник, а по-късно пом. околийски войвода на Сл. Младенов. През 1910 г. е отново нелегален.

Лит.:Сл. Гоцев, пос. съч., с. 151, 180-182, 193, 194, 211

ШОПОВ, Георги (неизв. – неизв.) – неврокопски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание с четата си напада и опожарява част от с. Рибново, Неврокопско.

Лит.: Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 343

ШОПОВ, д-р Спиридон Д. (1868, Щип – X 1918, Неврокоп) – член на ВМОК. Завършва медицина в Москва (1896). Работи като лекар в с. Искрец, Софийско, Перник, Струмица и др. През 1899 г. на VI конгрес на Македонските дружества в Княжество България е избран за член на ВМОК. По време на Първата световна война е началник на военната болница в Неврокоп. Убит е от разбунтували се войници.

Лит.:в. Борбата за свободата на Македония и Одринско, 1899, бр. 18; Летописи на Лекарския съюз в България, 1919, кн. V-VI, с. 9; Списък на медицинските, зъбните лекари, аптекарите, и техните помощници, медицинските фелдшери и акушерките, които имат право на практика по специалността си в България, 1900, с. 13; НБКМ-БИА, ф. 324, а, е. 1, л. 795, пак там, ф. 224, а. е. 6; л. 57, 150, пак там, а. е. 641, а. е. 24, л. 193

ШПИТОВ, Митре (неизв., с. Сборско, Гевгелийско – неизв.) – гевгелийски войвода.

Лит.:К. Младенов, пос. съч., с. 55

ШУМАНОВ, Михаил /Милан/ Д. (1875, Куманово – неизв.) – кумановски войвода. Учител в Тетово, Велес и др. Четник е при К. Пейков, Хр. Чернопеев и Я. Сандански. Участвува в аферата „мис Стоун". Четник е при К. Кондов и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. По-късно е войвода в Кумановско.

Лит.:в. Вечерна поща, 1900-1901, бр. 25, с. 4; В. Георгиев, Ст. Трифонов, Гръцката и сръбската пропаганда в Македония, с. 299; Илинденско-Преображенското въстание 1903-1968, с. 191; Освободителното движение в .. ., т. II, с. LII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 311; Ал. Мартулков, пос. съч., с. 90, 94; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 37, л. 58, пак там, ф. 326, а. е. 4, л. 153, 157, 159, 176, 197

ШУМЕНОВ, Александър (неизв., с. Дупени, Ресенско – неизв.) – ресенски войвода. Търговец. Член на РК в Цариград. През януари 1903 г. е изпратен от Цариградския РК начело на чета, сформирана от ресенци живеещи в Цариград, за да участвуват в предстоящото Илинденско-Преображенско въстание.

Лит.:в. Македонска трибуна, 1975, бр. 2487; Освободителното движение в .. ., т. I, с. XLIX; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 10[а], л. 30

ШУНДУРОВСКИ, Ристе (неизв., с. Мало Илино, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от с. Мало Илино.

Лит.:Спомени и биографии .. ., с. 148

ЩАНОВ, Димитър (неизв., с. Крушово, Демирхисарско – неизв.) – член на Петричкия Ок. РК. Учител. През 1900 г. е р. н. в Петричко.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. LII

ЩЕРЬОВ, Янаки (1865, с. Търново, Битолско – неизв.) – битолски войвода. Служи войник в българската армия. През 1899-1900 г. работи към апарата на ВМОК в София. В началото на 1900 г. е изпратен от ЗП за битолски войвода. През лятото на с. г. е арестуван във връзка с аферата „поп Ставре". Осъден е на 3 години и лежи в Битолския затвор.

Лит.:в. Право, 1901-1902, бр. 31; в. Илинден, 1923, бр. 20; сп. Ил. Илинден, 1942, бр. 5, с. 8; ВИС, 1989, бр. 6, с. 180-182; Г. Попхристов, пос. съч., с. 27, 35; НБКМ-БИА, ф. 224, оп. 1, а. е. 74, л. 107

ЮНАНА, Щерьо /Щ. Камакеюв/ (1879, с. Ливадия, Гевгелийско – 5 XI 1907, с. Опила, Кратовско) – паланечки войвода. Влах по националност. Четник и десетар при Ап. Петков в Ениджевардарско. През 1907 г. е районен войвода в Кривопаланечко. Загива с цялата си чета в пламъците на подпалената от турците къща.

Лит.:в. Вечерна поща, 1907, бр. 2240; в. Илинден, 1907-1908, бр. 1, 3; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 7, с. 13, пак там, 1929-1930, бр. 8, с. 5, пак там, 1931-1932, бр. 8, с. 16; ИДА, 1992, т. 64, с. 138; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 38; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 167, л. 6

ЮРДАН, (неизв. с. Локово, Охридско – неизв.) – охридски селски войвода. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на четата от родното си село.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. I, с. L

ЮРДАНОВ, Никола (1869, с. Петрич, Панагюрско – XII 1927, София) – войвода. Участвува в акцията на Македонския комитет (1895). Войвода е на чета от 1898 г. Действува в Поройско и Дойранско. От юни 1902 г. е войвода в Петричко и участвува в Горноджумайското въстание. По време на Балканската война е подофицер в 50 пех. полк и участвува в атаката на Одрин. През Първата световна война е взводен командир в 55 пех. полк.

Лит.:в. Бъдаще, 1901, Притурка към бр. 38; сп. Ил. Илинден, 1931, бр. 5, с. 4; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 63, л. 164-167

ЮРУКОВ, Гоше Ристев (IV 1875, с. Гявато, Битолско – неизв.) – битолски селски войвода. Земеделец. Без образование. Четник, а по време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на селска чета.

Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 35, л. 9, 36, 83

ЮРУКОВ, Евтим Стоянов (3 I 1873, с. Василево, Струмишко – неизв.) – струмишки селски войвода. Без образование. От 1900 г. до 1905 г. е войвода на четата в родното си село. През 1905 г. е арестуван и лежи 6 месеца в затвора в Солун. След излизането си от затвора е нелегален, а през 1906 г. се заселва в Кюстендил. По време на Балканската война е доброволец в 1 рота, 7 Кумановска дружина от МООП. През Първата световна война служи в 12 рота, 5 пех. Македонски полк.

Лит.:ОДА-Кюстендил, ф. 727, оп . 1, а. е. 10, л. 56

ЮРУКОВ, Петър Христов (19 XII 1882, Карлово – 18 I 1906, Прилеп) – войвода.

Петър Юруков

Учи в железарското училище в Самоков. Той е един от основателите на тайния ученически революционен кръжок „Трайко Китанчев“. От май 1900 г. е нелегален революционер и организатор в Дойранско, Кукушко, Струмишко и др. От 1902 г. до 1905 г. е тиквешки околийски войвода. През 1905 г. е изпратен за войвода в Крушовско. През есента на с. г. е тежко ранен и след няколко месеца неуспешно лекуване умира.

Лит.:в. Вечерна поща, 1906, бр. 1765; в. Независима Македония, 1923, бр. 27; в. Пелистерско ехо, 1942, бр. 34; в. Целокупна България, 1942, бр. 353; сп. Ил. Илинден, 1927-1928, бр. 2, с. 11, бр. 10, с. 6, пак там, 1929-1930, бр. 2, с. 8, пак там, 1932-1933, бр. 7-8, с. 27; сп. Славяни, 1966, бр. 1, с. 34; Борбите в Македония и .. ., с. 872; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 419; Освободителното движение в .. ., т. I, с. L, т. II, с. LII; П. Нейков, За подвига забрава няма; Ст. Аврамов, пос. съч. т. I, с. 78, 79; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, 476; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 96, л. 68-80

ЮРУКОВ, Стоян Василев (24 XII 1886, с. Лобаница, Костурско – 22 X 1916, Кубадин, Северна Добруджа) – костурски участъков войвода. Завършва българската гимназия в Битоля и естествена история в СУ „Кл. Охридски“ (1915). По време на Илинденско-Преображенското въстание е участъков войвода в Костурско. През Първата световна война е подпоручик в 42 пех. полк. Кавалер е на два ордена за храброст. Загива при атаката на Кубадинската позиция.

Лит.:сп. Отечество, 1917, бр. 20, с. 9; Алманах на завършилите .. ., т. I, с. 83; А. Томов, Г. Баждаров, пос. съч., с. 124

ЮРУКОСКИ, Симон (неизв., с. Тресонче, Реканско – неизв.) – рекански селски войвода. Войвода на четата в родното си село.

Лит.:д-р Гл. Тодоровски, пос. съч., с. 337

ЯБЛАНЕШКИ, Марко (неизв. – неизв.) – дебърски войвода. През 1903 г. е войвода на чета в Дримкол.

Лит.:Освободителното движение в .. ., т. II, с. LII

ЯБЛАНЕШКИ, Цвятко вж. Стоянов, Цвятко

ЯВОРОВ, Пейо /П. Тотев Крачолов/ (1 I 1878, Чирпан – 29 X 1914, София) – разложки войвода. Завършва V гимназиален клас в Пловдив. Член на ВМОРО от 1897 г. През февруари 1902 г. е четник в Малешевско при М. Чаков. През с. г. е редактор на органа на ВМРО в „Дело“. В началото на 1903 г. влиза в четата на Г. Делчев и заминава за Серски окръг. Тук издава нелегалния хектографски в. „Свобода или смърт“. Участвува в редактирането на в. „Автономия“ (1903) и в. Илинден

Яне Сандански (1), Пейо Яворов (2), Мирчо Кипрев (3)

(1907-1908). На Кюстендилския конгрес на ВМОРО е избран за допълнителен член на ЗП. По време на Балканската война е войвода на чета № 15 и участвува в освобождаването на Банско, Драма, Кавала и др. Автор е на книгите „Гоце Делчев“ (1904), „Хайдушки копнения. Спомени от Македония. 1902-1903.“ (1909) и др.

Лит.:в. Мир, 1939, бр. 11749, 11771, 11772, 11811; Борбите в Македония .. ., с. 872; Гоце Делчев. Писма .. ., с. 347; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 411; Енц. България, 1997, т. 7, с. 559; Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 419; Освободителното движение в .. ., т. I, с. L, т. II, с. LII; П. Дървингов, История .. ., т. I, с. 11; Речник на българската литература, т. III, с. 626-634; Хр. Силянов, Освободителните .., т. I, с. 476, т. II, с. 595; НБКМ-БИА, ф. 229; ЦДА, ф. 10

ЯКИМ БЕЛЯКА, вж. Беляков, Яким

ЯКОВОВ, Тодор Стефанов (10 V 1881, Тетово – 12 V, София) – тетовски войвода. Нелегален е от 1902 г. От 1903 г. до 1905 г. е четник при Иван Алябака. През 1906 г. е подвойвода на В. Аджаларски в Скопско, а по-късно е войвода в Тетовско. По време на Балканската война е доброволец в 2 Скопска дружина от МООП. В боевете при гр. Шаркьой, Одринска Тракия (януари 1913 г.) е тежко ранен.

Лит.:в. Български доброволец, 1938, бр. 5, с. 7; сп. Ил. Илинден, 1937, бр. 3, с. 10, пак там, 1939, бр. 7, с. 16; Освободителното движение в .. ., т. II, с. LII

ЯНАКИ МАГАРЕЩАНЕЦ (неизв., с. Магарево, Битолско – 23 IX 1903, вр. Малък Пелистер, Битолско) – битолски селски войвода. Влах по националност. По време на Илинденско-Преображенското въстание е войвода на чета. Загива в кръвопролитното сражение над с. Цапари, Битолско заедно с войводите Аце Коларчето, Н. Гечев и още 45 четника.

Лит.:Илинден Преображение 1903, с. 192-204; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 369

ЯНАКИЕВ, Георги /Георги Пелтека/ (1857, с. Падеж, Горноджумайско – неизв.) – горноджумайски войвода. Участвува в Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание като войвода на чета. През 1905 г. е районен войвода в Горноджумайско. През 1913 г. е доброволец в 13 Кукушка дружина от МООП.

Лит.:в. Реформи, 1903, бр. 20; ВИС, 1984, бр. 3, с. 176, 179; Освободителното движение в .. ., т. II, с. XXXII; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. II, с. 587; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 162

ЯНЕ вж. Лазов, Яне

ЯНЕВ, Георги (неизв. – неизв.) – неврокопски войвода. През 1912 г. е войвода в Неврокопско.

Лит.:ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 97, л. 980, 981

ЯНЕВ, Герасим /Геро Муставински/ (1879, с. Муставино, Щипско – неизв.) – щипски

Герасим Янев (1)

войвода. С основно образование. От 1907 г. е четник при Ефр. Чучков и Ст. Мишев. През януари 1919 г. е арестуван от сърбите. След излизането си от затвора е пом. войвода на Ив. Бърльо. От 1926 г. е войвода в Щипско.
Лит.:в. Народност, 1919, бр. 13; в. Целокупна България, 1943, бр. 641, с. 3; сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 10, с. 12; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 711; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 35, пак там, а. е. 7, л. 7а; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 5, л. 296

ЯНЕВ, Гоно (15 IV 1874, с. Смоквица, Гевгелийско – 6 XII 1904, мест. „Мочари", между с. Серменин и с. Конско, Гевгелийско) – гевгелийски районен войвода. С основно образование. Член на ВМОРО от 1897 г. През 1901 г. във връзка със Солунската афера е арестуван и изпратен на заточение в Акия, Мала Азия. Амнистиран е през пролетта на 1903 г. Веднага след завръщането си отива четник при С. Михайлов и участвува в Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието остава като районен войвода в Гевгелийско.
Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 14; сп. Ил. Илинден, 1928-1929, бр. 8, с. 16; сп. Македонски вести, 1935, бр. 21, с. 1; ЦДА, ф. 771, оп. 1, а. е. 74, л. 57

ЯНЕВ, Иван /Иван Бърльо/ (1877, с. Горни Балван, Щипско – 28 VIII 1925, Кюстендил) – щипски войвода. С основно образование. Нелегален е от 1902 г. Четник е при Ефр. Чучков. От 1907 г. е войвода в Щипско. Води многобройни сражения с чети на сръбската пропаганда. След 1920 г. завежда Щипската околия. През 1923 г. извършва нападението срещу сръбските заселници в с. Кадрафаково, Щипско и по този начин успява да прекъсне сръбската колонизация на Овчеполието.
Лит.:в. Илинден, 1925, бр. 38; в. Целокупна България, 1942, бр. 467; ИДА, 1992, т. 64, с. 138; Ив. Михайлов, Спомени, т. II, с. 818, т. III, с. 1028; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 2, а. е. 6, л. 125, 139; ЦДА, ф. 396, оп. 2, а. е. 3, л. 86, пак там, а. е. 16, л. 246

Янаки Янев (1), Максим Ненов (2)

ЯНЕВ, Спас (1874, с. Скороша, Радовишко – неизв.) – радовишки селски войвода. Търговец. Завършва III отделение. Член на ВМОРО от 1901 г. От 1904 г. до 1905 г. е селски войвода, а през 1905-1908 г. е нелегален. Четник е при М. Развигоров и др. През 1912 г. е арестуван и изпратен на заточение в Мала Азия. По време на Първата световна война служи в 6 пех. Македонски полк.
Лит.:ЦДА, ф. 1075, оп. 1, а. е. 28, л. 39

ЯНЕВ, Тодор (1887, Щип – неизв.) – войвода. По време на Балканската война е доброволец в 2 рота, 3 Солунска дружина от МООП. През ноември 1912 г. е назначен за войвода на разузнавателна чета и действува в района на Малгара, Източна Тракия.
Лит.:П. Дървингов, пос. съч., т. I, с. 255; ЦДА, ф. 1, оп. 1, а. е. 2, л. 95

ЯНЕВ, Янаки /Наке/ (неизв., с. Лахчани, Кичевско – неизв.) – дебърски околийски войвода. През лятото на 1901 г. е изпратен от сърбите с чета в Поречето. С пристигането си Я. Янев и другарите му се присъединяват към ВМОРО. През с. г. е назначен за войвода в Дебърско. Присъствува на Смилевския конгрес на който е определен за р. н. в Кичевско. По време на въстанието се сражава с турска войска в пл. Душегубица, Кичевско и др. След въстанието остава в района си и е войвода в Дебърско до 1907 г., когато заминава на лечение в София.
Лит.:сп. Ил. Илинден, 1928, бр. 1, с. 27, пак там, 1929-1930, бр. 1, с. 9; Г. Трайчев, Книга за ..., с. 131, 136-143; Освободителното движение в .. ., т. I, с. L; Т. Николов, пос. съч., с. 402; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476, т. II, с. 595; Никола Петров Русински. Спомени, с. 353; НБКМ-БИА, ф. 583, оп. 1, а. е. 64, л. 5

ЯНКО (неизв., с. Хрупища, Костурско – неизв.) – член на Костурския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1899 г. През есента на 1900 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Костур.
Лит.:М. Николов, пос. съч., с. 35, 56

ЯНКОВ, Анастас /А. Я. Динков/, полковник (1 VIII 1860, с. Загоричане, Костурско – 15 IV 1906, с. Влахи, Мелнишко) – войвода. Учи в българското класно училище в Цариград. Доброволец е в Сръбс-

Панчо Михайлов и Иван Янев (вдясно)

полк. Атанас Янков

ко-турската война (1876). През Руско-турската война (1877-1878) е опълченец в 5 дружина и се сражава при Ст. Загора, Шипка и Шейново, където е ранен. Завършва Военно училище в София (1880). Участвува в Сръбско-българската война (1885). По време на Горноджумайското въстание действува с чета в Костурско, а през Илинденско-Преображенското въстание е в Разложко. Загива с цялата си чета в пламъците на подпалената от турците къща.

Лит.: в. Отзив, 1903, бр. 542; в. Балкански новини, 1906, бр. 105; в. Вечерна поща, 1906, бр. 1672, 1682; в. Македонско дело, 1906, бр. 6; в. Софийски новини, 1906, бр. 11; в. Родина, 1917, бр. 321; в. Илинден, 1925, бр. 15; в. Македония, 1928-1929, бр. 754; сп. Македония, 1903, бр. 7, с. 15; сп. Ил. Илинден, 1931-1932, бр. 10, с. 13; Борбите в Македония и .. ., с. 873; Г. Баждаров, Духът на .. ., с. 144; Гоце Делчев. Спомени .. ., с. 412; Евтим Спространов. Дневник, т. I, с. 462; Освободителното движение в .. ., т. I, с. L, т. II, с. LII; Списък на генералите .. ., 1900, с. 29; Ст. Аврамов, пос. съч., т. II, с. 89; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 476, т. II, с. 595; АБАН, ф. 73к, оп. 1, а. е. 2102, л. 14-17

ЯНКОВ, Димо /Д. А. Василев/ (14 II 1875, Малко Търново – 22 II 1965, София) – член на Малкотърновския Ок. РК. Учител. Завършва VI кл. в Одринската гимназия „Д-р Петър Берон“ (1892) и учи две години в турското училище „Адие“ в Одрин. Учител е в Малко Търново (1894-1896). От есента на 1900 г. до май 1903 г. е ръководител на околийския комитет на ВМОРО в Малко Търново. Делегат е на

Димо Янков

конгреса на „Петрова нива“. По време на Илинденско-Преображенското въстание е в четата на кап. Ст. Икономов. От 1904 г. до 1908 г. е представител на ЗП в Бургас. През 1909 г. е учител по турски език в българската гимназия „Д-р Петър Берон“. Кмет на Малко Търново (1915-1919).

Лит.:Ив. Ормандживев, Революционното .. ., с. 27, 33, 38, 40-44, 57, 262, 263, 264, 266; Л. Данаилов, Ст. Нойков, пос. съч., с. 535; Михаил Герджиков. Спомени.. ., с. 419; Преображенското въстание .. ., с. 56, 231-233; НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 11, л. 8-34, 165-183, пак там, а. е. 24, л. 790

ЯНКОВ, Кирил (неизв., с. Дебрец, Кайлярско – 7 IV 1930, София) – секретар на Крушовския Ок. РК. През 1895 г. е учител в Крушово и създава първия РК в града. По-късно учителствува в Костур, Воден, Петрич и др. През 1913 г. е подгонен от гърците и бяга в България.

Лит.:в. Македония, 1930, бр. 1044; Н. Киров-Майски, пос. съч., с. 15, 16; Историја на Крушево и .. ., т. I, с. 146

ЯНКОВ, Леонид Трайков (1875, с. Мачуково, Гевгелийско – 1 IX 1905, с. Гявато, Гевгелийско) – гевгелийски войвода. С основно образование. Куриер и ръководител на РК в родното си село. По време на Баялската афера (февруари 1901 г.) е арестуван и лежи шест месеца в затвора. По-късно е четник и десетар в четата на Ар. Манасиев. Участвува в Илинденско-Преображенското въстание. От лятото на 1905 г. е войвода в Гевгелийско. Открит с двама четника в мест. „Гюров дол“, край с. Гявато води цял ден сражение и с последния куршум се самоубива.

Лит.:в. Илинден, 1924, бр. 4; в. Македония, 1930, бр. 1173, пак там, 1932, бр. 1775; сп. Македоно-одрински преглед, 1905, бр. 8, с. 118; сп. Ил. Илинден, 1929-1930, бр. 7, с. 10, 11; сп. Македонски вести, 1935, бр. 29, с. 1; Ан. Динев, Илинденската .., т. I, с. 133, 134, 368

ЯНКОВ, Никола Ангелов (1878, с. Юглюк, Ортакьойско – неизв.) – член на Ортакьойския Ок. РК. От началото на 1900 г. до края на 1904 г. е р. н. и член на околийския комитет на ВМОРО в Ортакьой (дн. Ивайловград). През 1903 г. е арестуван и лежи четири месеца в затвора.

Лит.:НБКМ-БИА, ф. 641, а. е. 12, л. 881

ЯНКОВ, Христо (неизв., Кукуш – неизв., Куйбишев, Русия) – член на Солунския ОРК. Като ръководител на Кукушкия РК активно участвува в подготовката на Илинденско-Преображенското въстание. След въстанието е член на Солунския окръжен комитет на ВМОРО. През 1905 г. е делегат на Солунския окръжен конгрес. По време на Хуриета взема участие в създаването на Българската народна федеративна партия и е секретар на нейния ЦК. По-късно става член на БКП и е един

Христо Янков (1)

от създателите на ВМРО (об.). След 1925 г. емигрира в СССР, където умира по време на Втората световна война.

Лит.:Михаил Герджиков. Спомени .. ., с. 419; Т. Влахов, пос. съч., с. 215, 216, 262; Д. Влахов, пос. съч., с. 14, 80, 81; АБАН, ф. 36к, оп. 1, а. е. 12, л. 1-3; ЦДА, ф. 890, оп. 1, а. е. 11, л. 14, пак там, а. е. 52, л. 11

ЯНКУЛОВ, Ангел (неизв., с. Крушево, Демирхисарско – неизв.) – член на Демирхисарския Ок. РК. Член на ВМОРО от 1897 г. Заклет от Г. Делчев. През 1903 г. е избран за член на околийския комитет. По време на Илинденско-Преображенското въстание е четник при Илия Кърчовалията. След въстанието заминава за Княжество България. През 1904 г. се завръща в родното си село и отново е избран за член на околийския комитет.

Лит.:в. Македонска правда, 1934, бр. 42, с. 2; Ил. Бижев, пос. съч., с. 4, 46, 65

ЯНКУЛОВ, Евтим (неизв., с. Брежани, Охридско – неизв.) – член на Охридския Ок. РК. Учител в охридските села Брежани и Мешейща. През 1907 г. е член на Охридския околийски комитет на ВМОРО. През август с. г. е делегат на конгреса на Битолския революционен окръг и е избран за секретар на конгреса.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1943, бр. 3, с. 8; ИИИ, т. XXV, с. 250; Л. Милетич, Документи за .. ., с. 167; Охрид и Охридско низ .. ., с. 254; ЦДА, ф. 933, оп. 1, а. е. 95, л. 189-197

ЯНКУЛОВ, Нове вж. Неданов, Нове Янкулов

ЯНКУЛОВСКИ, Раде (1880, Галичник, Реканско – 1908, Москва, Русия) – член на Галичкия Ок. РК. Един от първите членове на ВМОРО в Галичник. През юли 1903 г. е избран за подпредседател на околийския комитет.

Лит.:Г. Трайчев, Книга за .. ., с. 138, 151; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 60, л. 10

ЯНЧЕВ, Илия (неизв., с. Мегалово, Малкотърновско – 5 VIII 1903, с. Цикнихор, Малкотърновско) – малкотърновски селски войвода. Войвода на смъртната дружина в родното си село. Загива през Илинденско-Преображенското въстание по време на атаката срещу турския гарнизон в с. Цикнихор.

Лит.:Ив. Орманджиев, Революционното .. ., с. 329, 331; Хр. Силянов, Освободителните .. ., т. I, с. 331; Хр. Силянов, Спомени от Странджа, с. 86

ЯНЧЕВ, Костадин (неизв., с. Нова махала, Серско – неизв.) – серски районен войвода. През 1907 г. действува в района южно от гр. Сер до езерото Тахино.

Лит.:ИДА, 1992, т. 64, л. 137

ЯНЧОВ, Мито (неизв. – неизв.) – член на Горноджумайския Ок. РК. През 1906-1907 г. е избран за член на околийския комитет на ВМОРО в Горна Джумая.

Лит.:М. Юруков, пос. съч., с. 84, 85

ЯНЪКОВ /Янов/, Маникат (неизв. – неизв.) – петрички войвода. По време на Горноджумайското въстание с четата си действува в Петричко.

Лит.:в. Реформи, 1902-1903, бр. 39; НБКМ-БИА, ф. 224, а. е. 51, л. 82-85

ЯРАНОВ, Атанас Мицов (18 I 1878, Кукуш – 1964, София) – член на Битолския ОРК. Завършва Самоковската духовна семинария (1897), а по-късно философия в СУ „Кл. Охридски“ (1902) и държавни науки в Лайпциг и Женева (1908). Учителствува в Битоля, Солун и др. През 1902-1903 г. е член на окръжния комитет на ВМОРО в Битоля. По време на Балканската война е доброволец в МООП. Търговски консул в Стокхолм, Швеция (1915-1918). Журналист и редактор на сп.“Нова дума“ (1936), сп.“Седмичен икономически преглед“ (1920 – 1923) и др. Автор е на книги, драми, учебници и речници по френски език.

Лит.:сп. Ил. Илинден, 1938, бр. 8, с. 2; Алманах на СУ“Кл. Охридски“, 1940, с. 692; Български книги 1878-1944, т. VI, с. 316, 317; Г. Кандиларов, пос. съч., с. 84; НБКМ-БИА, кол. 42, а. е. 69, л. 1-115

ВЕСТНИЦИ И СПИСАНИЯ

Автономия, София, 1898-1899, 1901-1902
Автономия, София, 1903
Автономна Македония, София, 1903
Автономна Македония, София, 1920-1923
Антени, София, 1971-
Арденска дума, Кърджали, 1927-1943

Балкан, София, 1903
Балканска трибуна, София, 1906-1908
Балкански куриер, София, 1905
Балкански новини, вж. Телефон
Балканско ехо, София, 1908
Беломорец, Ивайловград – Дедеагач, 1937-1944
Беломорска България, Ксанти, 1941-1944
Борба, София, 1905
Борба, Чикаго, 1912
Борба за свободата на Македония и Одринско, София, 1899
Бъдаще, Горна Оряховица, 1901
Българска независимост, София, 1908
Български доброволец, София, 1935-1944
Български юг, Сер, 1941-1944
Бюлетин на в. Автономия, София, 1903

Вардар, София, 1911-1912
Вардар, София, 1929-1930
Вардар. Лист на македонското студентско дружество „Вардар", София, 1923-1932
Варненски новини, Варна, 1912-1944
Вести вж. Новини
Вечерна поща, София, 1900-1914
Военни известия, София, 1892-1919
Воля, София, 1911-1915
Време, София, 1908-1909

Глас, Цариград, 1910-1912
Глас Македонски, София, 1893-1898
Гоцев лист, Пловдив, 1924-1932
Гоцев лист, София, 1933-1937
Гражданин, София, 1907-1908
20 юли. Македоно-одрински лист, София, 1924

Дебърски глас, София, 1909-1911
Дебърски глас. Възпоменателен брой, София, 1928-1939
Дело, София, 1901-1902
Ден, София, 1903-1923
Дневен бюлетин, София, 1913-1915
Дневник, София, 1902-1944
Доброволец, София, 1944-1946
Държавен вестник, София, 1879 -

Единство, Солун, 1908-1909

Завет, София, 1925-1932
Звезда, Кюстендил, 1959 -
Знаме, Кюстендил, 1906-1907
Зора, София, 1919-1944

Изгрев, Кюстендил, 1900-1903
Илинден, София, 1907-1908
Илинден, София, 1921-1926

Йордан Гюрков, Горна Джумая, 1932-1934

Камбана, София, 1907-1935
Конституционна заря, Солун, 1908-1909
Куриер, София, 1904

Лист в памет на генерала и войводата Иван Цончев, София, 1911

Македония, София, 1910-1912
Македония, София, 1919-1923
Македония, София, 1926-1934
Македония, София, 1990 -
Македоно-одрински куриер, София, 1903
Македонска голгота, София, 1923
Македонска правда, София, 1933-1934
Македонска трибуна, Индианополис, САЩ, 1927 -
Македонски лист, Ловеч, 1924
Македонско знаме, София, 1932-1934
Македонско знаме, София, 1945-1947
Македонско огнище, Горна Джумая, 1933-1934
Македонско слово, София, 1934-1936
Македонско съзнание, Виена, 1923-1926
Малашевски балкан, София, 1897
Мастанлийски окръжен вестник, Кърджали, 1927-1933
Мир, София, 1894-1944

Народен глас, Гранит Сити, САЩ, 1907 -
Народен лист, Видин, 1894-1931
Народна армия, София, 1952 -
Народна воля, Солун, 1909-1910
Народни права, София, 1888-1932
Народност, София, 1918-1919
Независима Македония, София, 1923-1926
Нов век, София, 1899-1916
Нов живот, Кърджали, 1956 -
Нова балканска трибуна, София, 1909-1917
Нова борба, София, 1901
Нова България, Пловдив, 1914-1915
Нова Камбана, София, 1936-1938
Нови дни, София, 1934-1935
Новини, Цариград, 1890-1912
Ново Лудогорие, Разград, 1946 -

Обзор, София, 1935-1936
Общественик, София, 1931-1940
Общински вестник „Велико Търново", 1927-1944
Одрински глас, София, 1908
Освобождение, София, 1920-1923
Отечествен фронт, София, 1944 -
Отечество, Солун, 1909
Отечество, София, 1921-1944
Отзив, София, 1897-1913

Параскев Цветков. Възпоменателен лист, 1944
Пастирско дело, София, 1922-1944
Пелистерско ехо, Битоля, 1942-1944
Перев лист, София, 1942
Петричко дело, Петрич, 1985 -
Пирин, София, 1923-1924
Пиринski вести, София, 1941-1944
Пиринski глас, София, 1937-1941
Пиринско дело, Благоевград, 1945 -
Политика, Кюстендил, 1905-1906
Политика, София, 1913-1915
Право, София, 1894-1896, 1901-1903
Право, Солун, 1910-1913
Протогеров лист, София, 1934
Пряпорец, София, 1898-1932

Работническо дело, София, 1927 -
Разградско слово, Разград, 1922-1944
Разложка комуна, Разлог, 1984 -
Революционен лист, София, 1904-1905
Революционен лист, София, 1931-1933
Реформи, София, 1899-1905
Родина, Солун, 1910
Родина, Скопие, 1915-1918
Родопско ехо, Асеновград, 1925-1944

Светлина, Солун, 1912
Светлина, София, 1920-1944
Свобода или смърт, София, 1924-1934
Свобода или смърт (Протогеровисти) София, 1928-1930
Свободен народ, София, 1990 -
Сговор, Кюстендил, 1909-1910
Седмична зора, София, 1924-1925
Септемврийско слово, Михайловград, 1954-1987
Софийска правда, София, 1955
Софийски новини, София, 1906-1915
Софийски общински вестник, София, 1914-1918
Справедливост, София, 1908
Стожер, София, 1937
Струма, Кюстендил, 1901-1902

Таню Николов. Юбилеен вестник, 1993
Телефон, Пловдив, 1904-1910
Тиквеш, София, 1942
Тодор Александров, Пловдив, 1932;
Тодор Александров, София, 1943;
Тодор Александров лист, 1942;
Тракийска дума, София, 1946 -
Тракийска трибуна, София, 1932
Тракия, София, 1921-1935
Тракия, Гюмюрджина, 1942-1944

Устрем, София, 1923-1926
Утренна поща, София, 1904
Утро, София, 1911-1944
Учителски глас, Солун, 1910-1912

Целокупна България, Скопие, 1941-1944

Час, София, 1909
Черно море, Варна, 1929-1944
Черноморски фронт, Бургас,

Шуменска заря, Шумен, 1966 -

Юбилеен лист. В чест на проф. Л. Милетич по случай седемдесетгодишнината му, София, 1933

Нова Македонја, Скопје, 1944 -

сп. Антени, София, 1969 -
сп. Бунтовник, София, 1903
сп. Бюлетин. Съюз на македонските културно-просветни дружества в България, София, 1967 -
сп. Бюлетин. Съюз на тракийските културно-просветни дружества в България, София, 1958 -
сп. Векове, София, 1972 -
сп. Военно-исторически сборник, София, 1927 -
сп. Демократически преглед, София, 1902 – 1928
сп. Завет, София, 1932-1943
сп. Известия на Българското историческо дружество, София, 1967-
сп. Известия на Военноисторическото научно дружество, София, 1966-
сп. Известия на Държавните архиви, София, 1957 -
сп. Известия на Института за българска история, София, 1951-
сп. Известия на Института за военна история, София, 1975-
сп. Известия на Института за история, София, 1951-
сп. Известия на Инженерно-Архитектната камара, София, 1938-1948
сп. Известия на Музеите от Южна България, Пловдив, 1975-
сп. Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий", София, 1961 -
сп. Известия на Националния военноисторически музей, София, 1973-
сп. Известия на Тракийския научен институт, София, 1965 -
сп. Илюстрация Илинден, София, 1927-1944
сп. Искра, Солун, 1911-1912
сп. Исторически преглед, София, 1945 -
сп. Културно единство, Солун, 1908-1909
сп. Летописи на Лекарския съюз в България, София, 1903-1944
сп. Македония, София, 1903-1904
сп. Македония, София, 1922
сп. Македония, Скопиѐ, 1943
сп. Македоно-одрински преглед вж. Македонски преглед
сп. Македонска мисъл, София, 1945-1947
сп. Македонски вести, София, 1935-1936
сп. Македонски преглед, София, 1905-1907
сп. Македонски преглед, София, 1991-
сп. Македонски преглед. Литературно-художествена прибавка, София, 1905-1906
сп. Отечество, София, 1914-1918
сп. Отечество, София, 1975 -
сп. Родина, София, 1926-1934
сп. Родолюбие, София, 1945 -
сп. Родопа, София, 1922-1947
сп. Родопски напредък, Асеновград, 1903-1912
сп. Сборник от турските зверства, София, 1902-1903
сп. Светлина, София, 1891-1934
сп. Свято дело, Кюстендил, 1902-1903
сп. Село Жеравна, София, 1940-1943
сп. Славяни, София, 1981 -
сп. Славянски глас, София, 1902-1940
сп. Художествена седмица, София, 1915-1917
сп. Читалище, София, 1944 -
сп. Гласник. Институт за национална историја, Скопје, 1957-

ЛИТЕРАТУРА

Аврамов, Ст., Героични времена. (Романтиката на Македония), т. I, II, София, 1934-1942
Албум-алманах „Македония". Обяснителен текст към илюстрация „Македонският въпрос", отдел IX, София, 1931
Албум-алманах Струга, София, 1932
Албум „Борческа Македония", София, 1931
Алманах на завършилите висше образование в СУ"Кл. Охридски" (1888-1974), т. I, II, София, 1975
Алманах „Народен глас" за 1923-1924 г., Гранит Сити, САЩ
Алманах на СУ"Кл. Охридски". Животописни и книгописни сведения за преподавателите, София, 1940
Анастасов, Т., Дамян Груев, София, 1941
Анастасов, Юр., Яне Сандански, София, 1966
Андонов, Л., Ликът на Македония, София, 1943
Андонова, Н., Живот умножен по седем, София, 1976
Арсов, Д., 29 май 1903 или Героическото сражение на Дебърската чета при „Чафките" под войводството на Максим, Ненов, София, 1909
Аферата в село Карбинци, Щипско – Македония. Избитата чета на 11 март 1903. Грабнатата мома от турците, отървана от четата, Севлиево, 1906

Бадев, Йор., Даме Груев. Живот и дело, София, 1943
Баждаров, Г., Горно Броди, София, 1929
Баждаров, Г., Духът на Македония, София, 1923
Баласчев, Г., Научната дейност на проф. академик Л. Милетич, София, 1934
Безсмъртните 1922-1944. Загинали в борбата против капитализма и фашизма в Благоевградски окръг, София, 1971
Белев, Г., Габровско-Априловската въстаническа чета. Нейното участие в македонското въстание през 1903 г. Спомени, София, 1912
Белица-крепост на комунизма в Пиринския край. Сборник от статии, спомени и очерци, София, 1967
Бижев, Илия, Спомени (ръкопис)
Билярски, Ц., Д-р Христо Татарчев. Първият ръководител на ВМОРО, С., 1994
Бистрицки, Българско Костурско, Ксанти, 1919
Божинов, В., Българската просвета в Македония и Одринска Тракия 1878-1913, София, 1982
Божков, Ат., Борис Христов, София, 1985
Борбите в Македония и Одринско 1878-1912. Спомени, София, 1981
Борис Драгов. Сборник материали и научни изследвания, София, 1993
Български патриарх Кирил, Съпротивата срещу Берлинския договор – Кресненското въстание, София, 1955
Български периодичен печат 1844-1944. Анотиран библиографски указател, т. I-III, София, 1962-1969
Бъчваров, Т., Полковник Борис Драгов. Организатор на 5-и п. Македонски полк, София, 1918

Видов, Бл., Спомени (ръкопис)
Видов, Бл., Тиквешко въстание през юли 1913 година (Еньовден), (ръкопис)
Влахов, Т., Кукуш и неговото минало, София, 1969

Георги Попанастасов. 40 г. учител, общественик и народен деец, 1943
Георгиев, В., Ст. Трифонов, Гръцката и сръбската пропаганда в Македония (Краят на XIX – началото на XX век). Нови документи, София, 1995
Гинев, Р., Град Гоце Делчев и покрайнините, София, 1972
Гоце Делчев. Писма и други материали, София, 1967
Гоце Делчев. Спомени. Документи. Материали, София, 1978
Гоцев, Д., Национално-освободителната борба в Македония 1912-1915, София, 1981
Гоцев, Сл., Национално-освободителната борба в Малешевско и Пиянец 1860-1912, София, 1988
Град Гоце Делчев. Из миналото на града и района, София, 1988
Григоров, Хр., Ичко Бойчев – горноджумайския войвода, С., 1999

Данаилов, Л., Ст. Нойков, Националноосвободителното движение в Тракия 1878-1903, София, 1971
Дивизиев, И., Елешница в миналото, Со-

Диловска, Е., Самоковската комуна, София, 1962
Димитров, Н., Пиринski хайдути, Благоевград, 1972
Димов, М., Габеро
Динев, Ан., Илинденската епопея, т. I, София
Динев, Ан., Хуриетът и следхуриетските борби в Гевгелийско, София, 1934
Дневници и спомени за Илинденско-Преображенското въстание, София, 1984
Дневници (стенографически) на Осмото обикновено народно събрание. Втора редовна сесия, 19 X 1895 – 4 II 1896. Книга III, София
Добринов, Д., Последният цар на планините. Биографичен очерк за Тодор Александров 1881-1924, С., 1992
Добринов, Д., Тодор Александров, С., 1994
Дойнов, Д., Кресненско-Разложкото въстание 1878-1879, София, 1979
Д-р Димитър Владов. Литературен помен, София, 1917
Д-р П. Берон и Одринската българска мъжка гимназия „Д-р Петър Берон". Сборник документи, София, 1958
Д-р Христо Татарчев. Спомени. Документи. Материали, София, 1989
Драгомиров, Васил П., Спомени (ръкопис)
Думбалаков, М., През пламъците на живота и революцията, т. I-III, София, 1933-1939
Дървингов, П., История на Македоно-одринското опълчение, т. I, II, София, 1919-1925

Евтим Спространов. Дневник, т. I (1901-1907), София, 1994
Енциклопедичен речник Кюстендил, А-Я, София, 1988
Енциклопедия България, т. I-VII, София, 1978-1997
Енциклопедия Пиринski край, т. I, Благоевград, 1995

Жечкин, С., Македонското движение, Кюстендил, 1903

Завоев, П., Град Щип, София, 1943
Заговорът против Тодор Александров. По данни на Вътрешната македонска революционна организация, 1924
Защо бе убит Ал. Протогеров. Светлина върху събитията от 1924 и 1928 г. по данни на ВМРО, 1928
Згрипаров, Г., Село Календжидере, София, 1969
Зографов, Н., Строежа на живота, София, 1927

Иванов, В., Отрязаната глава. 9 юли 1913. От Дойран през „Вич" до Солун с четата на войводата Васил Чекаларов, София, 1928
Изворов, А., Четата на Стоян А. Бъчваров, нейното сражение и трагично загинване в с. Карбинци, Щипско, Македония. Разград, 1906
Изменниците на македонското дело, Прага, 1926
Илинден Преображение 1903, София, 1968
Илинден. Сборник в памет на голямото македонско въстание, кн. I-VII, София, 1921-1929
Илинден 1903-1953, Индианаполис, САЩ
Илинденско-Преображенското въстание 1903. Хронология, София, 1983
Илинденско-Преображенско въстание 1903-1968, София, 1968

Йонов, Момчил, Жалби и съдба на българите в Македония, София, 1998

Кандиларов, Г., Българските гимназии и основни училища в Солун, София, 1930
Караджич, К., Разкритията за ВМРО, 1930
Караманджуков, Хр., Западнотракийските българи в своето културно-историческо минало, с особен поглед към тяхното политико-революционно движение. Кн. I. Историята им до 1903 г., София, 1934
Караманджуков, Хр., Родопа през Илинденско-Преображенското въстание, София, 1986
Караманов, Вл., Кукуш и околията му и българското управление в тях през войните на 1912-1913, Кюстендил, 1929
Карапетков, П., Славеино. Минало, София, 1991
Каратанасов, Зл., Черковно училищната борба (1868-1903). Спомени, София, 1935
Киров-Майски, Н., Крушово и борбите му за свобода, София, 1935
Киров, Христо, Спомени (ръкопис)
Константинов, Хр., Старика /Яне Сандански/. Личност и дело, София, 1939
Коруев, П., Село Габрово, Ксантийско, София, 1984
Косев, К., Подвигът 1912-1913, София, 1983
Кратки биографични бележки в памет на заслужилите дейци из Тиквешко, София, 1925
Куманов, М., Македония. Кратък исторически справочник, София, 1993
Кънчов, Васил, Македония. Етнография и статистика, София, 1900
Васил Кънчов. Избрани произведения, т. I, София, 1970

Лафчиев, С., Спомени за Българската Екзархия (1906-1909), София, 1994
Лачански, Ст., Един живот за Македония, С., 1997
Лъджакьой. 65 години от събитията в с. Лъджакьой, Дедеагачко – Западна Тракия. Сборник статии, София, 1972

Македония. Сборник от документи и материали, София, 1978
Македония в образи, София, 1919
Македония и Одринско (1893-1903). Мемоар на Вътрешната организация, София, 1904
Македонски алманах 1940, САЩ
Македонците в културно-политическия живот на България, София, 1918
Мандермот, М., За свобода и съвършенство. Биография на Яне Сандански, София, 1987
Мандермот, М., Свобода или смърт. Биография на Гоце Делчев, София, 1979
Манджуков, П., Македония от птичи поглед и от .. . затвора, Сидней, 1970
Манджуков, П., Предвестници на бурята, София, 1993
Матов, Милан, Спомени (ръкопис)
Матов , Хр., Мълчаливецът от Струга, София, 1993
Мельов, А., Хаджидимово и районът в миналото и днес, Благоевград, 1983
Милетич, Л., Документи за противобългарските действия на сръбските и на гръцките власти в Македония през 1912-1913 година. София, 1929
Милетич, Л., Разорението на тракийските българи през 1913 г., София, 1918
Минев, Д., Град Лясковец. Минало, сегашно състояние и дейци, Варна, 1944
Минчев, Д., Военнореволюционната дейност на Петър Дървингов (1898-1918)., София, 1990
Минчев, Д., Участието на населението на Македония в българската армия през Първата световна война (1914-1918), София, 1994
Митов, Й., Въстаници и доброволци, София, 1969
Михаил Герджиков. Спомени. Документи. Материали, София, 1984
Михайлов, Ив., Спомени, т. I-IV, София, 1997-1998
Иван Михайлов. Избрани произведения, София, 1993
Младенов, К., Областта Меглен в Македония, София, 1936

Неколцина от многото възпитатели-учители в Солунските гимназии – мъжка и девическа, София, 1937
Нелчинов, Иван, Спомени (ръкопис)
Ненков, П., За подвига забрава няма, 1997
Несторов, Й., Град Котел, София, 1933
Никола Вапцаров, Спомени. Писма. Документи, София, 1953
Никола Пушкаров. Библиография, София, 1959
Николов, Б., ВМОРО. Псевдоними и шифри, София, 1999
Николов, Б., М. Цветков, В. Станчев, Иван Гарванов. Венча се за Македония, Ст. Загора, 1995
Николов, М., Революционното движение

в Костурско. Спомени, София, 1937
Николов, Т., Спомени из моето минало, София, 1989

Обзор на архивните фондове, колекции и единични постъпления, съхранени в българския исторически архив в Народната библиотека „Кирил и Методий", София
Общ годишник на България. Летопис за 1924 г. (второ полугодие), София
Опис на сбирката „Портрети и снимки" в Народната библиотека „Кирил и Методий", т. II, София, 1983
Орманджиев, Ив., Борбата в Бунархисарския район, София, 1929
Орманджиев, Ив., Георги Кондолов и дейността му в Странджанското въстание, София, 1927
Орманджиев, Ив., Освободителната борба в Лозенградския район, София, 1941
Орманджиев, Ив., Революционното движение в Малкотърновския район, София, 1933
Освободителната борба на българите в Македония и Одринско 1902-1904. Дипломатически документи, София, 1978
Освободителното движение в Македония и Одринско. Спомени и материали (Фототипно издание), т. I, II, София, 1983
Отчет на II Софийска Държавна Девическа гимназия за учебната 1903-1904 г., София
Отчет на Кюстендилското държавно училище през 1896-1900 г., Кюстендил
Отчет на Софийската мъжка гимназия 1896-1901, 1904-1906, София
Офицерският корпус в България 1878-1944, т. I-VII, София, 1996

Павлов, Тодор, Гоце Делчев, София, 1946
Панайотов, Л., Петко Напетов, С., 1956
Панова, Невена, Спомени, София, 1987
Пасков, Р., Борис Сарафов 1872-1907. Биография, София, 1996
50 години от Илинденското въстание. Статии и спомени, София, 1953
Петдесет години Проглед, София, 1943
Петишев, Кр., Спомени (ръкопис)
Петров, Т., Ц. Билярски, Вътрешната Македоно-Одринска Революционна Организация през погледа на нейните основатели. Спомени на Дамян Груев, д-р Христо Татарчев, Иван-Хаджиниколов, Антон Димитров, Петър Попарсов, София, 1995
По стъпките на Стоян Мишев и Тодор Паница, 1928
Полковник Борис Дрангов. Избрани произведения, София, 1985
Попантов, Тодор. Спомени (ръкопис)
Попантов, Христо, Кратки ръкописни бележки (ръкопис)
Попантов, Христо, Спомени (ръкопис)
Попаянов, Г., Малко Търново и неговата покрайнина, Бургас, 1939
Попниколов, Д., Преображенското въстание, София, 1982
Попов, Ст., Село Дервент, Дедеагачко, София, 1941
Поповски, Лазар, Спомени (ръкопис)
Поповски, поп Търпо, Спомени (ръкопис)
Попстаматов, Г., Преображенци, София, 1980
Попстоилов, А., Български книжовници от Македония, т. I, II, София, 1922-1928
Попстоилов, А., Село Зарово, Солунско, София, 1979
Попхристов, Г., Революционната борба в Битолския окръг, София, 1953
Преображенско въстание. Статии и документи, София, 1955
Проданов, Т., Страница из живота на Генерала-Войвода Ив. Цончев, София, 1912
Пундев, В., След злодейството. 6 месеца след убийството на Александър Протогеров. Материали и бележки, София, 1929
Пърличев, К., Сръбските жестокости в Македония 1912-1915, София, 1917
Пърличев, К., Сръбският режим и революционната борба в Македония (1912-1915), София, 1917
Пърличев, К., 36 години във ВМРО. Спомени на Кирил Пърличев. София, 1999

Радев, С., Ранни спомени, София, 1969
Разбойников, А., Сп. Разбойников, Миналото на Свиленград. Историята на града до 1913 г., София, 1990
Райков, Г., Спомени (ръкопис)
Речник на българската литература, т. I-III, София, 1976-1982
Руменин, Р., Българското опълчение 1877-1878. Личен състав, София, 1978
Русев, Спиро, Спомени (ръкопис)
Русински, Н., Принос към историята на Вътрешната македоно-одринска революционна организация (градивния период) за времето 1900-1903, София, 1936

Самотник, И., Грозното убийство на Борис Ив. Тодев Лазаров, София, 1911
Сарафов, П., Ст. Гарванова и Т. Ив. Даев, Истински лик на Яни Сандански – убиецът на Б. Сарафов, Ив. Гарванов и М. Даев, София, 1915
Сарафова, Е., Борис Сарафов. „Човек со звезда", София, 1994
Сборник в чест на проф. Милетич по случай 25-годишната му книжовна дейност (1886-1911), София, 1912
Сборник в чест на проф. Л. Милетич за седемдесетгодишнината от рождението му (1863-1933), София, 1933
Сборник на XXV Обикновено народно събрание, София, 1940
Семерджиев, П., БКП, Македонският въпрос и ВМРО, София
Силянов, Хр., Един именит син на Костурско – Васил Чекаларов, София, 1914
Силянов, Хр., Освободителните борби на Македония, т. I, II (фототипно издание), София, 1983
Силянов, Хр., От Витоша до Грамос, София, 1920
Силянов, Хр., Писма и изповеди на един четник (1902), София, 1927
Силянов, Хр., Спомени от Странджа. Бележки по Преображенското въстание в Одринско – 1903, София, 1934
Симеонов, А., Мокрени, Варна, 1931
Скопаков, П., Светлият образ на Даме Груев, София, 1942
Славков, Ил., Б. Димитрова, Сачанли, С., 1989
Смит, А., Спомени от Македония, София, 1983
Солун. Сборник, София, 1934
Сониксен, А., Изповедта на един македонски четник, София, 1983
Спиров, Н., Преображенското въстание, София, 1983
Списък на генералите, щаб– и обер офицерите от българската войска, София, 1981-1905
Списък на медицинските, зъбните лекари, аптекарите и техните помощници, медицинските фелдшери и акушерките, които имат право на практика по специалността си в България, София, 1900
Списък на офицерите от българската войска, София, 1906-1915
Списък на офицерите от запаса на армията, София
Спомен за падналите класни учители във войната през 1912 – 1913 г., София, 1914
Станишев, Хр., Път от миналото към бъдещето, София, 1995
Стаматов, Ст., Спомени за Гоце Делчев и Борис Дрангов, София, 1935
100 години Вътрешна Македоно-одринска революционна организация, София, 1994
Сто години ново българко училище в гр. Прилеп, Скопие, 1943
Страшимиров, Ан., Апостолът на свободата (Гоце Делчев), Солун, 1909
Страшимиров, Ан., Войни и освобождение, 1916
Страшимиров, Ан., Книга за българите, София, 1918
Страшимиров, Ан., Кръстю Асенов, София, 1906
Строгов, Ив. Димитров, Даме Груев
Съединението 1885. Енциклопедичен справочник, София, 1985

Табаков, С., Опит за история на град Сливен, т. I-III, София, 1911-1929
Талев, Д., Гоце Делчев, София, 1942
Талев, Д., Град Прилеп, София, 1943
Таню Николов (1873-1993). Научна конференция. Доклади и съобщения, Хасково, 1933
Тасев, Сл., Село Клисура, Благоевград, 1972
Ташев, Г., Село Петково, София, 1966
Томалевски, Г., Крушовската република,

Томалевски, Г., Крушовската република, София, 1968
Томев, Фото, Кратка история на село Желево, Македония. Торонто, Канада
Томов, А., Г. Баждаров, Революционната борба в Македония, София, 1918
Томов, Л., Спомени за революционната дейност в Серски окръг, София, 1953
Тошев, Св., Бунтовни времена (Документална книга за Дамян Груев), София, 1981
Тошев, Св., По кървав път, София, 1969
Трайчев, Г., Град Прилеп. Историко-географски и стопански преглед, София, 1925
Трайчев, Г., Книга за мияците, София, 1941
Трайчев, Г., Преспа, София, 1923
Трайчев, Г., Спомени от моето 40 годишно учителстване (1889-1929), София, 1930
Тракийски сборник, кн. I-IV, София, 1928-1933
Трите дела. Прага-Табор-Виена-Милано (страници от борбата на Македония), София, 1927

Филянов, Ил., По стъпките на Яне – пиринския орел, София, 1972

Хаджидинев, К., Дойран, София, 1960
Хаджиев, Г., Михаил Герджиков, Сидней, 1985
Хайтов, Н., Родопските комити разказват, София, 1972
Христо Матов за своята революционна дейност. Лични бележки, София, 1928
Христо Чернопеев. Общински партиен комитет. Дерманци, 1978
Христов, Кр., Гоце Делчев, София, 1955

Цветков, М., В. Станчев и Б. Николов, Искри от жертвената клада на Македония и Тракия, София, 1996
Цветкова, Б., Село Смилево, Битолско в национално-революционното движение, София, 1979
Ципушев, К., 19 години в сръбските затвори. Спомени, София, 1943
Църнушанов, К., Македонизмът и съпротивата на Македония срещу него, София, 1992
Църнушанов, К., Р. Каранджулов, Никола Каранджулов, София, 1993
Църнушанов, К., Принос към историята на Македонската младежка тайна революционна организация, София, 1996
Църнушанов, К., Солунските атентатори, София, 1987

Червен народен календар за простата 1906 г., София, 1905
Чешмеджиев, Г., Политически спомени, София, 1988

Чолаков, Д., Неизбледняващи образи, София, 1989
Чолов, П., Български историци. Биографично-библиографски справочник, София, 1981

Шапкарев, Кл., Спомени и мисли за Гоце Делчев, Пловдив, 1934
Шатев, П., В Македония под робство, София, 1968
Шатев, П., Заточението в Сахара – Фезан, София, 1910
Шклифов, Бл., Долно Преспанският говор, София, 1979

Юбилеен сборник на в."Народен глас" 1907-1918, Гранит Сити, САЩ
Юбилеен сборник на I Софийска държавна мъжка гимназия (1879-1904), София, 1904
Юбилейна книга за двадесет и пет годишна съюзна дейност на Съюза на учителите от прогимназиите, Средните и висшите училища в България 1901-1926 г., София, 1926
Юруков, М., Благоевград, София, 1964

Яворов, П., Съчинения, т. II, Хайдушки копнения; Гоце Делчев, София 1924
Янишлиев, Б., Гр. Дойран „Полянин, Пулин" и живота ни там през турското владичество до 1912 г. Спомени, София, 1936
Янкулов, Е., Охрид в своето минало и настояще (ръкопис)
Янтра. Литературен алманах. Издание на дружеството на писателите от Велико Търново, 1983

VERITAS, Македония под иго 1919-1920, София, 1931
Цветков, Ст., Жертвы Македонской революции 1903-1908, Киев, 1908

Андонов, К., Тиквешкиот војвода Пешо Самарџиев, Кавадарци, 1979
Андонов, К. и П. Емшов, Илинденските светлини на Неготино, Неготино, 1977
Андонов-Полјански, Хр., Гоце Делчев во спомените на современиците, Скопје, 1963
Андонов-Полјански, Хр., Драмата во Цер, Скопје, 1968
Ашталковски, М., Дримкол во пламен, Битола, 1968
Близнаков, Ат., Д'мбени, Скопје, 1982
Влахов, Д., Мемоари, Скопје, 1970
Галев, Д., Тодор Александров од автономија до самостојна држава, Скопје, 1995
Горшески, Зл., Јордан Пиперката, Скопје, 1982
Груев, К., Од моите спомени, Скопје, 1975

Даме Груев (1871-1906). Истражувања и материјали, Битола, 1981
Димовски – Џолев, Г., Георги Сугарев, Битола, 1988
Динев, Ан., Илинденската епопеја, т. II, Скопје, 1949
Динев, Ан., Одбрани дела, т. I и II, Скопје, 1983-1987
Извештаи од 1903 година на српските консули, митрополити и училишни инспектори во Македонија, Скопје, 1954
Илинденски зборник 1903-1953, Скопје, 1953
Историја на Крушево и Крушевско, т. I, Крушево, 1978
Камчевски, П., Лазо Ридов-Асијата, Кавадарци, 2000
Камчевски, П., Револуционерното движење во Тиквешијата до Балканските војни, Кавадарци, 1995
Картов, д-р Вл., Сава Михајлов, Скопје, 1977
Катарџиев, Ив., Серскиот округ од Кресненското востание до Младотурската револуција, Скопје, 1968
Кочани, Скопје, 1970
Лихнид. Зборник на трудови, Охрид, 1988
Малинков, В., Кавадарци некогаш и сега, Кавадарци
Мартулков, Ал., Моето учество во револуционерните борби на Македонија, Скопје, 1954
Митрев, А., Мемоари. Огледи. Статии, Скопје, 1974
Никола Карев. Време и дело, Скопје, 1977
Никола Петров Русински. Спомени, Скопје, 1997
Николовски, С., и Б. Митов, Крива Паланка, 1970
Охрид и Охридско низ историјата. Од паѓането под османска власт до крајот на Првата светска војна, Скопје, 1978
Пандевски, М., и Г. Стоев, Струмица и Струмичко низ историјата, Струмица, 1969
д-р Синадиновски, Бр., Тодор Александров, Скопје, 1995
Спомени и биографии на илинденци, Битола, 1993
Стојанов, П., Петар поп Арсов, Скопје, 1963
Струга и Струшко, 1970
Теменугов, М., Дојран и Дојранско во минатото и денес, Скопје, 1972
Тодоровски, Г., Малореканскиот предел, Скопје, 1970
Шоптрајанов, Т., Сто години гимназијално образование во Велес, Скопје, 1960
Васиљевић, Јован Хаџи, Четнишка акција у Старо Србији и Македонији, Београд, 1928
Споменица двадесетпетгодишнице ослобођења Јужне Србије 1912-1937, Скопје, 1937

СЪКРАЩЕНИЯ

АБАН – Архив на Българската академия на науките
ВАИ – Военни архивни известия
ВИС – Военноисторически сборник
ВМОК – Върховен Македоно-Одрински комитет
ВМОРО – Вътрешна Македоно-Одринска Революционна Организация
ВМРО – Вътрешна Македонска Революционна Организация
Гласник .. .. – Гласник. Институт за национална историја, Скопје
ЗП – Задгранично представителство
ИБИД – Известия на българското историческо дружество
ИВИНД – Известия на Военноисторическото научно дружество
ИДА – Известия на държавните архиви
ИИБИ – Известия на института за българска история
ИИВИ – Известия на института за военна история
ИИИ – Известия на института за история
ИМЮБ – Известия на музеите от южна България
ИНБКМ – Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“
ИНВИМ – Известия на Националния военно-исторически музей
ИНИ – Институт за национална историја, Скопје
ИПр. – сп. Исторически преглед
ИТрНИ – Известия на Тракийския научен институт
МООП – Македоно-одринско опълчение
НБКМ-БИА – народна библиотека „Кирил и Методий“ – Български исторически архив
ОДА – Окръжен държавен архив
ООРК – Одрински окръжен революционен комитет
ОРК – Окръжен революционен комитет
ОкРК – Околийски революционен комитет
РК – Революционен комитет
р. в. – Районен войвода
р. н. – Районен началник
ЦВА – Централен военен архив
ЦДА – Централен държавен архив
ЦИАИ – Църковноисторически архивен институт при Българската патриаршия
ЦК – Централен комитет

№620 въ Матриката

СВИДѢТЕЛСТВО

Георги Петровъ Правол. Българ. роденъ на 2 Априлий 1865 год. въ с. Варошъ, въ Македония Отличенъ ученикъ отъ VI класъ на Областната Реална Гимназия въ Пловдивъ, на годишний испитъ прѣзъ 18$\frac{8}{5}$–85 учебна година, при примѣрно поведение и Постоянно прилежание, е показалъ слѣдующитѣ успѣхи:

ОТЪ ПРѢДМѢТИ	УСПѢХЪ въ цифри:	УСПѢХЪ въ думи:	ПРѢПОДАВАТЕЛИ И УЧИТЕЛИ
Законъ Божий			
Български языкъ	9	девять	Ив. Ивев
Славянский языкъ	—	—	—
Френцузский языкъ	9	девять	К. Чалтиев Петкалива
Руссий языкъ	8	осемь	
Латинский языкъ	—	—	—
Аритметика и Алгебра	10	Отличенъ	Шоурековъ
Геометрия	10	Отличенъ	
Дескриптивна геометрия	10	Отличенъ	Хр. Чортиловъ
Физика	10	Отличенъ	
Естествена История	9	девять	М. Бракаловъ
Химия	8	осемь	Л. Лукаш
Всеобща История	10	Отличенъ	Ив. Радославовъ
География	—	—	—
Логика	—	—	—
Чертание	9	девять	Шоурековъ
Рисование	9	девять	Ив. В. Моравчика
Счетоводство			
Гимнастика			
Пѣние			
Турский языкъ			
Ст. Гръцкий языкъ			
Краснописание			

Отсѫтствия всичко 15 часове; неоправдани — часове.

Пловдивъ, 29 Юний 1885 год.

Класенъ учитель: И. В. Моравчика

И. Д. Управитель: М. Бракаловъ

Печ. и Лит. № 1900 85.

Диплома за средно образование на Гьорче Петров

БЪЛГАРСКА МЪЖКА КЛАСИЧЕСКА ГИМНАЗИЯ

ВЪ БИТОЛЯ.

СВИДѢТЕЛСТВО
ЗА ЗРѢЛОСТЬ

№ 1

Василевъ ... родень въ ... Леринска каза ... на ... по народность българинъ ... отъ православно вѣроизповѣдание, издаденъ ... съвършилъ е прогимназиалното училище въ ... Леринска класа ... презъ 189... учебна год. и I класъ Солунското мѫжко училище, II, III и IV класове въ Битолското мѫжко класическо гимназиално ... презъ 189... и 189... учебни години, при поведение примѣрно, издържа матурата за зрѣлость прѣдъ изпитната комисия съ слѣдующитѣ успѣхи по:

БЪЛГАРСКА ДѢВИЧЕСКА ГИМНАЗИЯ
„СВ. БЛАГОВѢЩЕНИЕ"
въ г. Солунъ

Свидѣтелство за зрѣлость

№ 40

БЪЛГАРСКА ЕКЗАРХИЯ

БЪЛГАРСКО ... КЛАСНО ДѢВИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ
Г. СѢРЪ

СВИДѢТЕЛСТВО
БРОЙ 5

Константинова Вѣлка, родена въ г. Мелникъ (Разложко), на 5 Мартъ 1884 г., българка отъ Ист. Прав. вѣроизповѣдание, ученичка отъ първи класъ на Сѣрското ... класно Дѣвическо училище, приема свидѣтелство отъ ... прѣдъ ... за учебната 1896/7 г., споредъ като слѣдва:

Свидетелства от български училища в Македония

Разписка

Подписаний удостоверявам, че получих отъ г. Н. Зографовъ сумата хиляда-триста осемдесетъ и пѣтъ лева и петдесетъ стот. (1385.50), прибрани отъ последния въ качеството му председателъ на тайния Македонски революционенъ комитетъ „Трудъ" въ г. Кюстендилъ, който е функциониралъ отъ 12-и Априлъ 1896 г. до 13-и Априлъ 1921. Настоящата разписка ще се издава на двете страни, като ще се явя двойна.

София, 1930 г. 21 Януар. Подписалъ: Г. Вълчевъ

Върховния Македонски Комитетъ удостоверява, че изложеното по-горе е истина. Г. Вълчевъ е билъ председателъ на Кюстендилския Окр. Комитетъ В. М. О. отъ [illegible] до [illegible] година, когато е [illegible].

Председатель: [illegible]
Секретарь: [illegible]

СВОБОДА
СМЪРТЬ

СВОБОДА
СМЪРТЬ

1902
БИТОЛЯ 1896

СВОБОДА ИЛИ СМЪРТЬ
ЗАПАДНА МАКЕДОНИЯ

НАЧАЛНИЦЪ НА РЕВОЛЮЦИОНЕРИТЕ ВЪ ГЪРЦИЯ
CHEF DES RÉVOLUTIONNAIRES EN THRACE

КОМИТЕТЪ НА МАКЕДОНСКИТЕ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ – ТЕРОРИСТИ
LE COMITE DES REVOLUTIONNAIRES - TERRORISTES MACEDONIENS
NI DIEU NI MAITRE

СОЛУНСКИ ОКР. РЕВ. КОМИТЕТЪ

ВОЙВОДА ТАНЕ НИКОЛОВ
СВОБОДА ИЛИ СМЪРТЬ
МАКЕДОНИЯ

СВОБОДА
ИЛИ
СМЪРТЬ
ВОЙВОДА

ОСВОБОЖДЕНИЕТО
ПЪЛНОСТЬТА
МАКЕДОНИЯ
1915
СОФИЯ

ВЪРХОВЕНЪ МАКЕДОНО-ОДРИНСКИ КОМИТЕТЪ
HAUT COMITÉ MACEDONIEN ET ANDRIANOPOLITAIN
СОФИЯ
SOPHIA

БЪЛГАРСКО ДЪРЖАВНО ПЕДАГОГИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ
СЪЛЪНЪ

БОРИС Й. НИКОЛОВ

ВЪТРЕШНА МАКЕДОНО-ОДРИНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ
ВОЙВОДИ И РЪКОВОДИТЕЛИ
(1893 – 1934)

БИОГРАФИЧНО-БИБЛИОГРАФСКИ СПРАВОЧНИК

Формат 60/90/8

Предпечатна подготовка Атанаска Христова
Издателство „Звезди“

София, 2001

ПРАВИЛНИКЪ
на
БЪЛГ. МАКЕДОН.-ОДР. РЕВОЛ. КОМИТЕТИ.

УСТАВЪ
на
БЪЛГ. МАКЕДОН.-ОДР. РЕВОЛ. КОМИТЕТИ.

ГЛАВА I.
Цѣль.

Чл. 1. Цѣлта на Б. М. О. Р. К. е правобивание пълна политическа автономия на Македония и Одринско.

Чл. 2. За постигание на тая цѣль, тѣ сѫ длъжни да събуждатъ съзнанието за самозащита у българското население въ казанитѣ въ 1 чл. области, да распространяватъ между него революционни идеи чрѣзъ печатътъ или устно и да подготвятъ и подигнатъ едно повсемѣстно възстание.

ГЛАВА II.
Съставъ и устройство.

Чл. 3. Членъ на Б. М. О. Р. К. може да бѫде всѣки българинъ, безъ разлика на полъ,

Ние сме българи
и всякога работим
за обединението
на българщината.
А всички други
формули са етап
за постигане
на тая цел.

Даме ГРУЕВ